C 990 / 1015

ՅԱՌԱՋ

ԱՐՈՒՆ ԼՐԱԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 1 JUILLET 1948 Հինգշաբթի 1 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5381 Նոր շրջան թիւ 990 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՂՐ ԳԼՈՒԽԸ ԿՑԱՒ ԴԻՄԱՆԱԼ

Երկի աչքի լոյս եւ ամենազօր : Տէր — տիրական ամբողջ ժողովուրդի մը ճակատագրին Այսօր ամբաստանեալ : Անարժան իր կոչումին ու դիր – քին : Իր վարած կուսակցութիւնն ալ՝ կասկածելի : Դաւաճանական թէ գործնական տեսակէտով :

Սեւ ցանկն անցած՝ ոչ միայն մառնչալ Թիթօն ինք (Եողէֆ Պրոզ), այլեւ իր անմիջական գործակիցները, երեք առաջնակարգ դէմքեր, – եւ քեզ ալ նախարարներ :

Ուրիշ առեն, այս կարգի ամբաստանեալները անմիջապէս գլուխ կը ծռէին, մեղայականները արտասանելով եւ ստորագրելով :

Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութիւնը կը չհոգ այս բոլշեւիկեան աւանդութենէն, ուժ – դնօրէն մերժելով կոմինֆորմի ամբաստանութիւնները , երբեւ «յեղափոխական դրպարտութիւն – ներ» : Եւ աւելի ծանր մեղադրանքներ կ'ուղղէ, իր կարգին :

Դժուար է նախատեսել թէ ո՛ւր պիտի յանգի այս ճակատամարտը, որուն դիմացի մէջնարեր – դին վրայ տիրարար կ'իշխէ Համայնակուլ Մոս – կուա , իրբեւ զառախաղ :

Ամէն պարագայի մէջ, բացառիկ տագնապի մը առջեւ կը գտնուի Կրեմլինը, իր ութ արբանեակներով եւ չբախտաւորով :

Այս վերջիններուն հաւատարմութիւնը չի նշանակեր թէ տագնապը սահմանափակուած է միայն Եուկոսլաւիոյ մէջ :

Վաղը լսարան նոյն հարուածը կրնայ իջնել Լրենց դլխուն, զանազան պատրուակներով : Մանաւանդ որ, իրենց կուսակցական կամ պետական վարիչները աւելի զօրաւոր, անձեռնմխելի չեն , քան ահարկու Թիթօն : Իրենց վարած կուսակցութիւնն ալ չեն կրնար պարծենալ իբրեւ կատարելապէս ուղղափառ :

Օրինակ, Իտալիոյ համայնավար կուսակցութիւնը, որ անձնական թիւ մը կը ներկայացնէ, 2.225.000 անդամ — եթէ հաւատանք իրենց տե – ղեկագրին — չատ ալ վստահութիւն չի ներշնչեր դեկավարութեան :

Աւելի իսկ ծրագիրը մը պատրաստուած է, զօրաններ կատարելու համար, նկատելով որ հա – դիւ 600.000 անդամներ կրնան «ընդունելի» համարուիլ :

« Մնացեալները համայնավարներ չեն, այլ հետեւորդներ, ուղեկիցներ » եւ պիտի դասակարգուին : «Անոնք որ չեն սորվիր իրենց դասը , դուրս պիտի ձգուին » :

Աւելորդ է բացատրել թէ Իտալիոյ բոլշեւիկներուն այս արտակարգ ամուրը հետեւանք է երկրին կրած չափազանց պարտութեան, համատա – րած թշուառութեան եւ կործիր վարչիներու ետ – տարեր շահագործութեանց :

Տարօրինակ է որ Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, «Իւմանիթէ» , փառաբանելով հանդերձ բոլշեւիկեան «ինքնա – քննադատութիւնը», յարմար չէ դատած հրատա – րակել Եուկոսլաւիոյ կեդր· կոմիտէին պատաս – խանը : Իրեն համար « սուտերու հիւսուածք» մըն է այդ զեկոյցը, « անճոռնի հատատումներով ո – րոնք չեն կրնար դիմանալ քննութեան » :

Երբ Ֆրանսականը այսքան զգոյշ է, արեւմտեան Եւրոպայի ազատ ափերուն վրայ, կրնաք պատկերացնել մխիներուն վիճակը, երկաթեայ դուռներէն եւ պատուհաններէն անդին :

Նորէն դլուխներ են որ կը տրորուին անխնայ, այս կամ այն ճակատին վրայ : Միշտ միեւնոյն թաթին տակ եւ նոյն հաւատաքննութեամբ :

Կը բաւէ որեւէ չեղում պարտադրուած « դիծէն », որեւէ անկախ մտածում եւ գործու – նէութիւն, մեքենաբար իյնալու համար իշխանատաս լախտին, հարթիչ գլանին տակ :

Այս միահեծան բռնատիրութիւնը չէ՞ր որ 1937 — 38ին ջախջախեց, վոշիացուց Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան հիմնադիրներն իսկ, ամբողջ սերունդի մը հետ,— գրադէտ, բանաս – տեղծ, գիտնական, բանուոր, կուսակցական կամ պետական պաշտօնեայ : Տարէց թէ երիտասարդ : Բնիկ թէ եկուր : Նորընծայ թէ վաստակաւոր : Ինչպէս Մոսկուայի մէջ եւ Մ· Միութեան ամբողջ տարածութեան վրայ :

Շ·

Նոր նամակի մը առթիւ

Ճանճարաբեալ նամակ մը եւս, ուղղուած « ՅԱՌԱՋ օրաթերթի յարգելի տնօրէնին », Ցուն – նիս 27 թուակիր, « ի դիմաց Հ· Մ· Ը· Մ·ի Ֆը – րանսայի Շրջ· վարչութեան», 32 rue Trévise· Նոյն ֆրանսերէն կնիքով, բայց ուրիշ քարտուղարի մը տորադրութեամբ : Իրրեւ պատասխան կարդ մը դիտողութեանց զոր հրատարակեր էինք ծանօթ զեկոյցին առթիւ (26 Ցունիս) :

Մեր 32 տողին փոխարէն, չորս երես նամակի թուղթ լեցուցած են, համոզելու համար թէ իրենց «վարչութիւնը օրինաւոր կերպով ընտրուած է 1946 Դեկտեմբերին, փալէ տը լա Միթիւալիթէի մէջ տեղի ունեցած պատմ ժողովէն», թէ չի յա – ւակիր «ներկայացնել Ֆրանսայի մէջ գործող բո – լոր Հայ մարզական միութիւնները» եւն· :

Նամակին մէջ ուղղակի կամ անուղղակի կ'ար – ձարծուին իղդիրներ որոնց քննութիւնը չատ հե – տաքրքիր պիտի տանէր մեզ, դուռ բանալով ամուլ վիճաբանութեանց :

Ինչպէս կ'երեւայ , «նոր ուղի»ն փորձելէ ետք տարի մը վերջն ալ, այս պարոնները տակաւին չեն ըմբռնած թէ՝ Ֆրանսայի Հ· Մ· Ը· Մ·ի իրա – կան անդամներուն առ նուազն կէսէն աւելին դուրս կը մնայ իրենց «Հովանաւորեալ» շրջանա – կէն, իրբեւ հետեւանք 1946 Դեկտ·ի աղմկալի ժողովին, որուն դէմ ուղղուած ամբաստանագիր – ները տակաւին չէ հրատարակուած :

Աւդ, այս ողբերգութիւնը չի կրնար դադ – մանալ ոչ հաւատարմները հալածելով, ոչ լրագրական էլոյթներով, ոչ ալ recommandé նա – մակներ ուղղելով «ՅԱՌԱՋ»ի :

ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ.— Երկի պատիւ ունեցանք մեր խմբագրատան մէջ ողջունելու Պէյ – րութի տաղանդաւոր դծագրիչ – ծաղրանկարիչը, Պ· Տիրան Աճէմեան, —աշխատակից հայերէն, Ֆրանսերէն եւ արաբերէն Թերթերու — որուն կարեւոր պատրաստութիւններ յանձնուած են Unescoի մօտ :

Փարիզ եկած է նաեւ Պէյրութի Le Jour օրա – թերթին տնօրէնը, Պ· Տիգրան Թոսպատ, որ բազ – մաթիւ ծանօթներ ունի Ֆրանսայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ :

Պերլինի տագնապը կը մեղմանայ

Բրիտանական հրամանատար զօր· Բոպըրթ – սընի ուղղած նամակով մը, մարշալ Սոքոլո – վսքի կը յայտնէ թէ՝ եւս առած է Պերլինի խոր – հրդային շրջանի սահմանադրութեան փակման որո – շումը, զոր տուած էր քանի մը օր առաջ, որպէսզի արեւմտեան մարքերը սովետ դօտին չմտնեն : Ցե – տոյ ցայտ կը յայտնէ որ չի կրնար ակաւին արտօնել, ինքնաչարժ կառքերու երթեւեկը Պերլինի — Հէր – մշտէթ ճամբուն վրայ : Գալով Պերլին—Հէլմշտէթ կառախումբերու երթեւեկներու դադարման , պատճառը կը վերագրէ նիւթական դժուարու – թեանց : Խորհրդ· զինուորները այս դիծը նորո – գելով զրաղած են եւ պիտի չմնան կարելի եղածին չափ չուտ բանեցնել զայն : Մարշալխտը ուրախ է որ օդանաւեր կը պարեհաւորեն Պերլինը, ուր մթերուած աննդեղէնները կը բաւեն քանի մը շա – բաթուան համար : «Կը յուսանք թէ այս քանի մը շաբթուան մէջ պիտի կրնանք վերահաստատել երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները», կ'աւելցնէ Սոքոլովսքի :

Երկրորդ նամակով մը, խորհրդային հրամա – նատարը բրիտանական հրամանատարին դիտել կուտայ թէ՝ անգլիական իշխանութիւնները ալ, իրենց շրջանին մէջ, ընդհատած են ապրանքներու փոխադրութիւնը, առարկելով որ խորհրդային շրջանը դրկուած վակոնները ետ եկած չեն : Սոքոլովսքի կ'ըսէ թէ այս տրդելքը վճռական է ոչ միայն խորհրդային շրջանին, այլեւ անդլիա – կան շրջանին համար, եւ կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ բարելաւում մը ձեռք բերել :

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆՏՐԵՑԻ» դրքին հեղինակ Քրավչէնքոյի բացած դատը Les Lettres Françaises չաբաթաթերթին դէմ, սկսաւ առջի օր, բայց ատ – եանին որոշումով յետաձգուեցաւ հոկտեմբեր 18 – ին : Քրավչէնքօ պարտատէր է երկու միլիոն Ֆր· վճարել, իրբեւ աւանդ :

Թիթոյի կուսակիցները կը պատասխանեն

« ՑԵՐԻՒՐԱԾՈՑ ՋՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ »

Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութիւնը ամենակորովի պատասխան մը տուաւ Կոմինֆոր – մի զեկոյցին, որ կը ձաղկէր իր քաղաքականու – թիւնը : Այս պատասխանը անմիջապէս հրատա – րակուեցաւ եւ անթելով տարածուեցաւ ամէն կողմ : Ահաւասիկ հիմնական կէտերը :—

Սորհրդային Միութեան համայնավար կու – սակցութեան կեդրոնական կոմիտէն Մարտ 27ին կոմինֆորմի բոլոր անդամներուն նամակ մը ուղ – ղած էր, բայց ի այդ կազմակերպութեան Եուկո – սլաւ անդամներէն : Այս նամակը ծանրապէս կ'մեմ – բաստանէր Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակ – ցութիւնը, որ սակայն տեղեակ չէր եղած ոչ անոր պարունակութեան, ոչ ալ նոյնիսկ անոր առաք – ման : Բիչ առեն վերջը, Հունգարիոյ համայնա – վար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն Եու – կոսլաւ համայնավար կուսակցութեան կեդր· կո – միտէին կը ղրկէր նամակ մը, որուն մէջ համառօ – տակի պարզուած էին նոյն ամբաստանութիւն – ները : Այս նամակին պատճէնները ղրկուած էին համայնավար բոլոր կուսակցութիւններուն , բաց ի Ֆրանսայէ եւ Իտալիայէ :

Եուկոսլաւ համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէն կը յայտարարէ թէ՝ Կոմինֆորմի անդամները ամէնքն ալ ընդունած էին Մ· Միու – թեան քննադատութիւնները Եուկոսլաւիոյ հա – մայնավար կուսակցութեան դէմ, առանց սակայն լսելու այս կուսակցութեան բացատրութիւնները : Աւելի վերջը, ոուս համայնավար կուսակցութիւ – նը եւ Եուկոսլաւ համայնավար կուսակցութեան դր – կած էր, Ապրիլ եւ Մայիս ամիսներուն մէջ, երեք նամակներ որոնք կը պարունակէին համեմատ ամբաստանութիւններ :

Այս տեղեկութիւնները տալէ ետք, Եուկոսլա – ւիոյ համայնավարներու զեկոյցը մանրամասն – օրէն կը պատասխանէ Կոմինֆորմիամբաստանու – թեանց, զոր «ամբողջովին յերթևեռւած զրպ – պարութիւններ» կ'անուանէ : Անոնց նպատակն է — կ'ըսէ — վարկաբեկել Եուկոսլաւիոյ համայնա – վար կուսակցութիւնն ու իր կեդր· կոմիտէն, երկրին թէ ներսը եւ թէ դուրսը : Այս քննադա – տութիւնները զարմանալի են մանաւանդ անոր համար որ, Մ· Միութեան համայնավար կուսակ – ցութիւնը մերժած էր ասկէ առաջ նմանի ամենե, Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութեան 13 Ապրիլ թուակիր նամակը, որով այս կուսակցու – թիւնը կ'առաջարկէր քննութիւն մը բանալ Եու – կոսլաւիոյ մէջ : Այս նամակը ի մէջ այլոց կը պն – դէր թէ Եուկոսլաւիոյ մէջ հակասովետ գործու – նէութեան ոչ մէկ ապացոյց կայ : Նամակը կը հերքէր նաեւ այն մեղադրանքները թէ խորհրդա – յին զինուորական եւ քաղաքային մասնագէտները հսկողութեան տակ առնուած են :

« Պարզապէս սուտ է պնդել թէ ոեւէ մէկը հա – կողութեան ենթարկուած ըլլայ : Ընդհակառակն , բացարձակապէս ճշմարիտ է որ — ինչպէս կ'ըսէ մեր 13 ապրիլի նամակը — սովետ զաղտնի տեղե – կութեան վարչութեան անդամներն են որ, Ազա – տագրութենէն մինչեւ այսօր, չատացած են Եու – կոսլաւներ զինուորագրել այս գործին համար, ա – ամենց խղճահարելու : Կեդր· կոմիտէն կը չեշտէ սա պարագան թէ՝ Եուկոսլաւիոյ եւ Մ· Միու – թեան յարաբերութիւնները հիմնուած են ու հիմ – նուած էին բարեկամութեան եւ գործակցութեան վրայ » :

Կեդր· կոմիտէն կը մերժէ նաեւ այն մեղա – դրանքները թէ Եուկոսլաւիոյ հողային բարեփոխ – ման մէջ նկատի առնուած չէ դասակարգերու պայքարը, համաձայն մարքսականութեան եւ լե – նինականութեան սկզբունքներուն : «Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութիւնը ամենամեծ զար – հանքով կը մերժէ այն ամբաստանութիւնները , որոնք համաձայն իրր թէ կուսակցութիւնը չե – ղած է համայնավար ընդհանուր ուղղութենէն, պաշտպանելով « «կուլակ»ները եւ հատատելով այնպիսի գործակալ մը՝ որ խստօրէն կը պատժէ գործուած յանցանքները » :

Պատասխանելով այն ամբաստանութեանց թէ՝ Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութիւնը խրած է ժողովրդական ճակատին մէջ, կեդր· կոմիտէն կը յայտարարէ թէ կարդ մը ամբաստա – նութիւններ ծագում առած են ժողովրդական ճա – կատի հանդամանքին կատարեալ անհասկացողու – թենէն : «Կէս – օրինաւորութեան» մասին բուած – նները « ծիծաղելի » են : Փորձառութիւնը ցոյց տուած է որ Եուկոսլաւիոյ հետեւած ուղին ճիշդ է : Կեդր· կոմիտէն այս «անարդ» ամբաստանու – թիւնը կը մերժէ :

Զեկոյցը կ'ուրանայ նաեւ թէ «Թրքարարո, վարչաճեւ» մը հաստատուած է երկրին մէջ եւ կը մերժէ ուրիշ մեղադրանքներ :

Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ

ՀԱՅԱԳՈՐԾՆԵՐԸ չաբաթը երկու օր փակ պիտի մնան 1 Ցուլիսէն մինչեւ Հոկտեմբեր 1 ։

Ջուրեն ցամաք դուրս գալուց հետո, ինչպես գիտենք, ամբողջ Ղուրդստանի վրա տարածվեց մի ահռելի ծով, որի ալիքները ողողում էին միայն լեռների գագաթները։ Ծովի ալիքները ամբողջ տարածությունը ծածկում էին մոտ 3 կիլոմետր բարձրությամբ։ Ծովի ալիքները ողողում էին նաև Ղուրդստանի հարավային սահմանները։ Ծովի ալիքները ողողում էին նաև Ղուրդստանի հարավային սահմանները։

ՔԱՅՏ ԻՐԿՍՔ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ՎԵՑ ԴԱՐԿՈՒՄ)

ԺԴ.

Մութ գիշերային, տրաքտաշուկայ ամբողջ տեղը ողողված էր, կիսով չափ դատարկ էր, բոլոր խանութները փակ էին, բացառությամբ մի քանի սրճարանների, որոնց առջև կանգնած էին ամենաանհոգ տեսքով մարդիկ, որոնք ոչ մի կերպ չէին կարող հասկանալ, թե ինչ է կատարվում շուկայում։

Ամենուր լռություն էր տիրում, միայն երբեմն-երբեմն լսվում էր ոստիկանների ծանր քայլերի ձայնը։

Ամբողջ շուկան շրջապատված էր զինված ոստիկանների մի մեծ խմբով, որոնք ամենայն խստությամբ հսկում էին, որ ոչ ոք չհամարձակվի դուրս գալ իր տնից

Կացութիւնը Պելկրատի մէջ

« Նիւ Եորք Թայմզ»ի Պելկրատի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ մարշալ Թիթօ եւ համախոհ – վար կուսակցութեան քաղաքական գրասենեակի ու կեդր. կոմիտէի գործակիցները կոտորելապէս տէրն են կացութեան, հակառակ կոմինֆորմի մի– ջամտութեան: Ոստիկանութիւնը եւ բանակը որեւէ զգուշական միջոց ձեռք առած չեն: Ուշադրաւ է որ կոմինֆորմի արձակած բանադրանքին լուրը չհաղորդուեցաւ հանրութեան: Այս գաղտնապա– հութիւնը ցոյց կուտայ թէ՝ Թիթօ եւ իր կուսա – կիցները ո՛ր աստիճան խոստութեամբ երեսնիշխա– նութեան տակ առած են ոչ միայն Եուկոսլաւիոյ համամասնաւոր կուսակցութիւնը, այլեւ ամբողջ եր– կիրը:

Ուշադրութեան մէջ կը կարծեն թէ Մ. Միու – թիւնը աննշուշտ ձեւ մը պիտի գտնէ պալքանեան ճակատը անտաղտար պահելու համար: Լոնտոնի մէջ չրջած զրոյցի մը համաձայն, Թիթօ փորձած է հասկնալ Մ. Նահանգներէն թէ՝ տրամադի՞ր են եմմտական եւ նիւթական օժանդակութիւն ընծա– յելու, որպէսզի կարենայ կիրարկել իր հնգամեայ ծրագիրը:

Արտաքին նախարար Մարչելի նպատակը ե – դած միշտ կեդր. Եւրոպայի երկիրները աստիճա– նաբար դուրս հանել Մ. Միութեան ազդեցութեան չրջանակէն: Կոմինֆորմի որոշումը առիթ մը կը համարուի այս նպատակին իրագործման համար. բայց, Ուշինկրէնի քաղաքական չրջանակները զգոյշ են տակաւին. կ'ուզեն վստահ ըլլալ թէ կո– մինֆորմի եւ Եուկոսլաւիոյ համամասնաւոր կու – սակցութեան վէճը որքան խոր արմատներ ունի:

ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը պաշտօնական գեկոյց մը հրատարակեց, ուր կ'ըսէ թէ Եուկոսլաւիոյ համամասնաւոր կուսակցութեան մասին որոշուած որոշումը երբեք չի փոխեր պուլ– կար եւ եուկոսլաւ ժողովրդական հանրապետու – թեանց բարեկամական յարաբերութիւնները:

★ Պելկրատէն կը հերքեն այն լուրը թէ պա– տերազմական վիճակ յայտարարուած է Եուկո – սլաւիոյ մէջ:

★ Հռոմի դիւանագիտական չրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ՝ Մ. Միութիւնը կրնայ դի – ուր դրկել Եուկոսլաւիա, կարգն ու կանոնը պահ– պանելու պատրուակով:

★ Ֆրանսայի համամասնաւոր կուսակցութիւնը վաւերացուց կոմինֆորմի որոշումը՝ Եու – կոսլաւիոյ համամասնաւոր կուսակցութեան մասին: Ժողովին մասնակցած են երկու ներկայացուցիչ– ներ, ժաք Տիւքլո եւ Ֆաժոն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԹՆՃՈՒԿԸ.— Կը հաւաստեն թէ կոմս Պէրնատոթի դլխաւոր առաջարկներն են. — 1. Հրէական պետութեան մը կազմութիւնը, հո – դային սահմանափակ տարածութեամբ.— 2. Հրէական եւ արաբական գօտիները պիտի կազմեն միասին Պաղեստինեան միութիւն մը, որուն մէջ Հրեաները ինքնավար պիտի ըլլան, բայց երկու չրջանները պիտի ունենան միակ արտաքին քաղա– քականութիւն մը.— 3. Հրէական չրջանին մէջ ներգաղթը ազատ պիտի ըլլայ.— 4. Երուսաղէմը պիտի յանձնուի միջազգային վարչութեան մը եւ դէպի քաղաքը տանող ներքանգ մը պիտի հսա – տատուի:

★ Իսրայէլի բանակը ամբողջութեամբ հա – ւատարմական երդում ըրաւ նոր Պետութեան:

Թել – Ավիվի մէջ, «Իրկուն» կոմիտէն որոշեց նորէն միասալ Իսրայէլի բանակին, երբ արտա – քին նախարարը հրապարակային ժողովի մը մէջ յայտարարեց թէ՝ «ներկայ պատերազմը պէտք է չահիլ միացեալ ճակատ կազմելով»: Հականային զօրքն ալ պիտի միանայ Իսրայէլի Պետութեան բանակներուն:

ՓԱՐԻԶԻ ծախտոտ մթերանոցները պիտի փակուին 1 Յուլիսէն սկսեալ, սէնոիքանելու ո– րոշումով (գործադուլ):

ՎԱՐՉԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ներկայ օրէնքը, խորհր– դարանական աշխատութեանց յապաղման պատ – ճառով, ի գօրու պիտի մնայ մինչեւ յառաջիկայ սեպտեմբեր 1: Ուրեմն նոր օրէնքը պիտի չկիրար– կուի առ այժմ:

ՃԱՓՈՆԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ հետեւանքով մե – ռած են 3155 հոգի, ծանրապէս վիրաւորուած՝ 7752 հոգի: Վնասուած են 30.721 չէնքեր, համա – ձայն ամերիկեան իշխանութեանց տեղեկագրին:

ՖՐԱՆՍԱԶԻ գործադարնատէրները հաւանեցան դեղչել բանուած ապրանքներու դիները: Մանրա– մասնութիւնները պիտի հաղորդուին մամուլի մի– ջոցաւ:

Imprimerie DER AGOPIAN. 17 rue Damesme – (13e)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Շավիլի Կապ. Խաչի մասնաճիւղի տարեկան պաշտահանդէսը 4 Յուլիս, կիրակի օրը Շավիլի Մ'օնփերնա կայարանին մօտիկ սրահը, մաս – նակցութեամբ Լաֆֆի երդչախումբին եւ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդին: Ճոխ պիւֆէ, ճաշը կարելի է միասին բերել: Հաղորդ. — Pont de Sèvresէն 271 թիւ օթօպ. իջնել Puits sans Vin:

★

ՊՈՄՈՆԻ ՄԻՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Պոմոնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի իր 23րդ տարեդարձին առիթ, հովանաւորութեամբ Մար– սէյլի Շրջ. Կոմիտէին: 11 Յուլիս 1948 կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ:

Մանրամասնութիւնները առանձին յայտագրով տեղւոյն վրայ:

★

ԳՈՆԻԱՑԻ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ԴԱՇ – ՏԱՀԱՆԴԷՍԸ.— Յուլիս 4ին Bourg la Reineի l'Ermitageի մէջ, 14 Bld. Carnot: Ժամը 3էն 10.30, Ligne de Sceaux: Ի պատիւ եւ ի ներկայութեան Գոնիայի նախկին առաջնորդ այժմ կաթ. պատ – ուիրակ ԱՐՏԱՒԱԶԴ Արք.ի:

Հացկերոյթ, երգ, պար եւ հաճելի ժամանց, ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները:

ՄԱՐՍԷՑԼԱՀԱՑԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ ԿԱՊՈՑ

Խաչիմարսէյլի մասնաճիւղին անմոռանալի գաղ– տապարահանդէսին որ տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի 4 Յուլիսին, St. Just, Սալընիւ Քոռօ, Պատ տը Սալէի ընդարձակ եւ հքեղ ճաշասրահին մէջ:

Հաճելի անակնկալներ: Փափաքողները կրնան առաւօտուընէ գալ: Սեղանները եւ աթոռները ապահով– ուած են: Հաղորդակցութեան միջոցները.— Առնել թիւ 42 համրակառքը և իջնել վերջնաւորութեան: Կարելի է առնել նաեւ 1 թիւ, 4 թիւ, 5 եւ 11 թիւ համրակառքերը եւ իջնել Սէն Ժիւսթ:

Ցարգանքի արտօնոյ
Ի լրջատակ Խաւսաւորու

Կազմակերպուած Ս. Դ. Հնչակեան կուսակ – ցութեան Փարիզի եւ Իսի լէ Մուլինոյի մասնա – ճիւղերուն կողմէ: Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Սալ Ժէօկրաթիք սէյ, 184 Bld. Saint Germain, Paris. Metro St. Germain des Près:

Դեղարուեստական ճոխ բաժին: Պիտի քա – նախօսեն կուսակցութեան ներկայացուցիչները: Հրաւիրուած են նաեւ խօսք առնելու միւս քաղաք. կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները:

Մուտքը ազատ է:

Նոյն առիթու պատարագ եւ հոգեհանդիստ այս կիրակի Փարիզի Հայոց Եկեղեցին:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ այս կիրակի կէս օրէ վերջ, 8 rue Jean Goujon: Հաճելի անակնկալներ եւ գեղարուեստական բաժին:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ԴՊՐՈՑ. ՀԱՆԴԷՍԸ ՍԵՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Կիրակի 11 Յուլիս կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Hotel de France (Maison Sion) սրահներուն մէջ, 23 Place de la Libération, Livry – Gargan: Կը մասնակցին տեղւոյն երիտասարդ եւ – րիտասարդուհիները իրենց ներկայացումներով:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳԱՐԵՐ, ՃՈՒՆ ՊԻՒՖԷ:

Դիւրամատչելի գիւնեով: Մուտք 50 ֆրանք:

Հաղորդակց. միջոց.— Eglise Pantinէն 147 թիւ օթօպուս, իջնել Place de la Libération:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. Կ.Ա.Պ. Խաչի ՊՈՐՏՈՑԻ մասնաճիւղի դպ– րոցի ամավերջի հանդէսը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ֆրանսացի երիտասարդ ընկեր – վարականներու սրահը, Սըճօն:

Խմբերգ, արտասանութիւն, դիմախօսութիւն, մեներգ, պար եւն.: Դպրոցի աշակերտներու կող– մէ երկու փոքր զաւեշաներ: Մուտքը ազատ է

ՇԱՎԻԼԻ ԵԿԵՂ. վաչութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Վարդավառի տօնին առիթ տեղ– ւոյն մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի եւ յաւարտ պատարագի Շավիլբանակ բոլոր հայ մնչեցելոց հոգւոյն հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի: Կը հրաւիրուի ամ – բողջ ժողովուրդը:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ը. Դ. Պոմոնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաք– տեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է:

ԻՍԻԻ Ը. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ումիմեան սրահը, 2 rue de la Défense: Օրակարգ՝ երախաներուն օգա– փոխութեան կայանը: Բոլոր ընկերուհիներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ը. Դ. Կարտահի Նիկոլ Դու – ման ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս կիրակի ժամը 4ին, Պիվէռի «Դեղուսի» սրահին մէջ:

ՊՈՍՏԻ ՍԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ը

կը ծախուի Պ. Ս. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ քով
324 Chemin de St. Julien

ՖՒ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Յուլիս 14ին հինգշաբթի օր, կէսօրէ վերջ ժա– մը 3էն ՍՈՍԻԼԹէ ՍԱՎԱՆԻԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԸ:

Գեղարուեստական բաժին դպրոցի աշակերտ– ներուն կողմէ: Մուտքը ազատ է

Կը հրաւիրուին մասնաւորաբար ծնողքները եւ Ֆ. Խաչի դպրոցներու աշակերտութիւնը:

ՑԵՏԱԶԳՈՒԱԾ է Լիոնի Ֆ. Կապոյտ Խաչի դպրոցասիրաց ընդհանուր ժողովը որ տեղի պիտի ունենայ 4 Յու – լիսին:

Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԸ

25 Յուլիս, կիրակի, ամբողջ օրը: Կը խնդրուի բոլոր Մ'իւթիւելներէն եւ կազմակերպութիւնն – ներէն, նկատի ունենալ սոյն թուականը:

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ԽՐԻՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Իսիի մէջ, այս կիրակի ժամը 3ին: Կը հրա– ւիրուին ծնողքները եւ Իսիի համակրակութիւնը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Անիէռէն Այրի Տիկին Վարդուհի Վարդանեան կը ծանուցանէ թէ իր ողբացեալ ամուսնոյն ԱՐՇԱԿ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ մահուան երկրորդ տարելիցին առիթ մատուռը հոգեհանդիստ պիտի կատարուի յետ պատարագի յառաջիկայ կիրակի 4 Յուլիս, Փարիզի Հայոց Եկեղեցին: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող– ները:

ԾԱԽՈՒՐ Է

Քօթ տ'Ազիւր վրայ բանուկ սափրիչի խանութ մը արդիական կազմածով, 2 արանց եւ 3 կանանց վիլասներ: Առջեր բնակարան 4 սենեակ, խոհանոց, ընդարձակ պարտէզ, garage եւն. յարմարութիւն– ներ Bonneterie, confiserie – patisserie – glace, radio եւ magasin de chaussures ընելու. concurrent չկայ: Լը– բացուցիչ տեղեկութեանց համար դիմել «Յա – ռաջ»ի:

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԵՍԹԵՐ ՎԱՆԼԵԱՆ եւ Տէր եւ Տիկին Յովհ. Վանլեան եւ զաւակները կը ծանու– ցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կա– տարուի այս կիրակի առաւօտ յետ պատարագի Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 rue Jean Goujon) հանգուցեալ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԻ ՎԱՆԼԵԱՆԻ հոգւոյն: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Վալանսէն Տէր եւ Տիկին Դէսպոզ Քիւրճեանի ողբացեալ եղբօր ՀԱՅԿ Քի – ՒՐՃԵԱՆԻ, իր կնոջ եւ զաւկին մահուան (զոհ պատերազմի դէպքերուն) երրորդ տարելիցին առիթ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, Վալանսի եկեղեցիին մէջ յետ պատարագի, այս կիրակի 4 յուլիսին: Եկեղեցական արարողու – թեանց կը մասնակցին Կրընոպլէնի հրաւիրուած Օր. եւ Պ. Տէր Կոմսեան: Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները:

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան լաւ տեսակ ճերմակ պանիրի հա– մար մէկ հասցէ միայն՝

Պ. ԽՈՐԷՆ ՔԷՊԱՊԱՃԵԱՆ
31bis, Rue Cailleux, Paris (13)

ՀԱՐԱՉ

ԱՐՈՒՆ ԵՐԵՔ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 2 JUILLET 1948 Ուրբաթ 2 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5382–Նպր շրջան թիւ 991 — Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁՐՈՑՑ ԱՆՑՈՐԴԻ ՄԸ ՀՆՑ

— Լաւ չէք ըներ՝ Հայկական Արտաքսհմանը հակադրելով Ա· Հայաստանի՝ կարելի չէ միեւնոյն դիին վրայ դնել հայրենիքը եւ դաղութները :

= Նորէն թիւրիմացութիւն: Ոչ թէ կը հակադրենք, այլ պարզապէս կ'ուղենք պաշտպանել ցիրուցան բաղմութեանց դիմադիծը : Աւրժեցնել անոնց տեսակէտները ու իրաւունքները : Ինչո՞ւ կը փորձեն հաստատակ երախտաւորի դեր մը վերապահել մեզի :

— Ա՛յնտեղ իշխանութիւն, այստեղ անտիրութիւն: Ուրիշ ապդերու մէջ ալ, պետութիւնն է որ իրական արժէք մը կը ներկայացնէ : Գաղութները մասնիկներ են :

= Մեր կացութիւնը բոլորովին տարբեր է : Նախ, բառին բուն իմաստով պետութիւն չունինք: Ոչ ալ ինքնուրոյն կառավարութիւն մը որ կարենար ազատօրէն վարել երկրին ճակատագիրը: Օրինակ, ուրիշ տեղ տեսե՞ր էք «անկախ» իշխանութիւն մը որ չկարենայ դործածել նոյնիսկ մայրենի լեզուի բառապանին բառերը ...

— Փոքր անպատեհութիւններ են, շատ աւելի մեծ հոդեր ...

= Մի՛ ընդմիջէք: Երբ իշխանութիւն մը դըրկուած է այդքան տարրական ազատութենէ, մեր պատասխանատուիւթիւնը պիտի ըլլայ արթուն կենալ, բաց աչքերով տեսնել անողոք իրականութիւնը, եւ ոչ թէ անմիջէ երազներ հիւսել: Մնաց որ, մենք սովորական իմաստով պաղութիւներ չենք, այլ ճակատը ժողովուրդի մը վերջին մնացորդը:

— Դժբախտաբար հեռահեռէ կը հալինք :

= Այդ չարիքը սահմանափակելու համար է որ անընդհատ կը յիշեցնենք տարաղիր բաղմութեանց իրաւունքները : Կը ջանանք զօրացնել անոնց ինքնապաշտպանութեան միջոցները :Իսկ իրեւ հիմնական դարման՝ կը պահանջենք սահմանները ընդարձակում, ներսէն թէ դուրսէն: Եւ ապատութիւն: Գոնէ այնքան որքան կը խոստանար Լէնին ...

— Ի՞նչ օդուտ այդպիսի պահանջները դնել ներկայ պարագաներուն մէջ, երբ այնքան լարուած են Դաշնակիցներուն յարաբերութիւնները :

= Մենք երբեք չենք անտեսեր ոչ միջազդային կացութիւնը, ոչ ալ Երեւանի հնարաւորութիւնները : Ինչպէս երէկ, այսօր ալ միջազգային մտահոդութիւնը կը կազմէ համբանքի պահպանումը, այստեղ թէ այնտեղ: Բայց, ժողովուրդները ոչխարի հօտ չեն : Որոշ մարդիկ ի դուր կը փորձեն մտածելու, մեր անհատականութիւնը պահպանելու իրաւունքէն զրկել մեզ, օրն ի բուն օրօր կարդալով :

— Ունի՞ք լաւատեսութեան հիմքեր, այսօրուան կամ վաղուան համար: Կ'ըսեն թէ ապատաւորը պատեհութեան մը կը սպասէ, նոր վոթրիկի մը ....

= Յուժանավարութեան մարդանք մըն ալ այդ անճոռնի վերադրումը, վարկաբեկելու համար Դաշնակցութիւնը: Լսած ենք եւ կը կրկնենք, — որ եւ է նոր փոթորիկ ամէնէն առաջ մեր տունը պիտի քանդէր :

— Ուրեմն եղածով գոհացէք, փոխանակ նորէն պայքար մղելու, քիչէն 25 տարիէ ի վեր :

= Պայքարը կը դադրի այն առեն երբ արդար հաւասդում կը ստանայ հայ ժողովուրդը, միրաննալով իր բնական սահմաններուն եւ ամբողջական ազատութեան: Ո՞վ պիտի կրնար ապացուցանել, թէ անօդուտ էր 25 տարուան պայքարը, կարդ մը հիմնական դաղափարներ ժողովրդականացնելու , արժեցնելու համար : Դեռ երէկ «Հայաստանագէտներ » կային որ Հայկական Դատին դոյութիւնն անդամ կը ժխտէին, ամէն բան լուծուած համարելով ...

— Քանի որ Անդլեսաքսոնները կը հովանաւորեն Թուրքիան, անվրդովում սպառողինելով զայն, այլեւս ո՞ր հրաշքին ապաւինած էք :

= Ոչ մէկ հրաշքի: Բոլոր մեծերն ալ իրար կ'արժեն: Ա· Մխութիւնը չէ՞ր որ ոտքի հանեց կիսակործան Թուրքիան, դարձաւ անոր հաւատարիմ տունտուն, ամէն աջակցութիւն ընծայեց անոր, նորակազմ Հայաստանի ամէնէն տագնապալի շրջանին: Իսկ այսօր ալ բռնած է խորհրդաւոր դիրք մը ...

— Մխաներուն չկամութիւնը հաւասար է թշնամութեան :

= Պատճառ մը եւս՝ արթնութեամբ գործելու եւ ծուղակը չիյնալու : Շ·

Թիթօ պատմականան ճակա՞տ կը կազմէ

Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէն իր նոր ծրադիրը հրատարակեց Յունիս 30ին: Ահաւասիկ հիմնական մասերը.—

1.— Արագնդել Եուկոսլաւիոյ ժողովուրդներուն քաղաքական մխութիւնը.— 2. Ամրապնդել դործակցութիւնը Ա· Մխութեան հետ.— 3. Նոյնպէս բոլոր ժողովրդապետութեանց հետ.— 4. Աւելի սերտ դործակցութիւն Պուլկարիոյ եւ Ալպանիոյ հետ: Պայմաններ ստեղծել ապահովելու պուլկար եւ ալպանացի ժողովուրդներուն միութիւնը Եուկոսլաւիոյ հետ, հաւասարութեան հիման վրայ.— 5. Նիւթական գործակցութիւն բոլոր երկիրներու հետ , անկախութեան եւ հաւասարութեան հիման վրայ.— 6. Մասնակցիլ ժողովրդավար ուժերու պայքարին որ կը մղուի Ա· Մխութեան առաջնորդութեամբ ընդդէմ աշխարհակալներու եւ պատերազմի դրդիչներու .— 7. Ուժատալ այն բոլոր երկիրներուն եւ շարժումներուն որ կը պայքարին խաղաղութեան համար, յարդելով իւրաքանչիւր երկրի անկախութիւնը եւն· :

★ Պելկրատէն կը հեռագրեն.— Ամէն ինչ հանդարտ է եուկոսլաւ մարշալաքաղաքին մէջ, եւ երեւութապէս ոչ մէկ փոփոխութիւն կը տեսնուի: Դպրոցները բաց են, եւ բանուորական երիտասարդական խումբերը սովորականին պէս կ'աշխատին փողոցներուն մէջ, Թիթօյի եւ համայնավար կուսակցութեան նուիրուած երգեր երգելով: Ամէն տեղ կը տեսնուին Թիթօյի եւ Սթալինի կենդանագիրները քով քովի: «Խորհէյթըտ Փրէս»ի Թղթակիցը հանդիպած է նաեւ Ռանքովիչի եւ համայնավար կուսակցութեան մնդ· քարտուղար Ճիլասի, որոնք ինքնաշարժ կառքով կը պտտին դլխաւոր փողոցներուն մէջ, չափաւոր արագութեամբ :

★ Կոմինֆորմը իր կեդրոնատեղին Պելկրատէն փոխադրեց Պուքրէշ :

★ Լուր տարածուած էր թէ՝ սովետ մարշալ Թոլպուխին Պելկրատ կը դտնուի: Վարչապետ յայտարարեց պարզապէս թէ՝ «մարշալ Թոլպուխին Եուկոսլաւիոյ մայրաքաղաքը չի գըտնուիր » :

★ Մ· Նահանդները կը խորհին Եուկոսլաւիոյ վերադարձնել 1941ին իվեր վար դրուած 50 միլիոն տոլարին մէկ մասը, 30 միլիոն :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵՅԵԼԱՆԻՈՎ

Զորեքշաբթի առաւ· ժամը 7.30էն սկսեալ ժողովուրդը պաշարած էր Palais – Royalի հրապարակը, ուրկէ 9ին ճամբայ պիտի ելլէր կարաւանը : Անկարդապրելի էր խանդավառութիւնը ընդհանուր իրարանցումին մէջ պելճիքացի թղթակից մը կդրմնցուց իր կառքը :

Հարիւր քանի մրցորդները ճամբայ ելան ահագին բաղմութեան ծափերուն մէջ, կը հաշուեն 800.000 հոդի :

Այս տարի ամէնէն տաժանելի հանդրուանը պիտի ըլլայ Cannes – Briançon գիծը որ ունի վերեք բարձր եւ չատ դժուարին զառիվերներ :

Առաջին հանդրուանը որ ունէր 237 քմ· չատ անորոշ էր սկիզբէն: Բաւական տաճն առաջ անցած էին Ֆրանսացի Քափութ, յետոյ Լափեպի եւ իտալացի Ռօնքօնի : Բայց չատ չանցած մխատլաց Պառթալի առաջինը հասաւ Trouville, անմիջապէս վերջը պելճիացի Շօթը եւ Ֆրանսացի Թեսէռ :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԸ 25 տարի իր դրաւման տակ պահելէ ետք, Ա· դլխա Ցունիս 30ին քաշեց իր վերջին դինուորները Հայֆայէն, որ յանձնուեցաւ հրէական բանակին: Նաւահանդիստէն վերջին մեկնողը եղաւ բրիտանական դինուորներու հրամանատարը, դօր· Մէքմիլըն: Հրեաները անմիջապէս մէջտեղ հանեցին իրենց դաղտնի պահած նաւերը :

Ա.Թ.Ն.Ի.Ն կը հեռագրեն թէ դօր· Մարկոսի հետեւորդներէն երեք վաշտերու հետ բանակցութիւններ կը կատարուին, անձնատրութեան համար :— Ուժդին երկրաշարժ մը ցնցեց Լէվքաս կղզին (Խորֆուի հարաւակողմը) : Առաջին լուրերու համաձայն քաղաքը բոցերու մէջ է եւ 7000 բնակիչներէն չատեր վիրաւորուած են :

Գերմանական թիճուկը

ՊԷՎԻՆԻ ՎՃՌԱՒԱՆ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐԵՍՓ· ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Մ· Նահանդներու եւ Ֆրանսայի դեսպաններուն հետ վերջին անդամ մըն ալ տեսակցելէ ետք, արտաքին նախարար Պէվին երեսփ· ժողովին մէջ յայտարարեց թէ Անգլիա հաստատապէս որոշած է Պերլին մնալ: Նախընթերը չըսաւ թէ քաղաքական ի՛նչ ռազմավարութեան պիտի հետեւին Դաշնակիցները, յառաջիկայ օրերուն մէջ, գերմանական խնդրին վերաբերմամբ: Բայց չըսեց.— Երեք հիմնական խնդիրներ կան, տագնապը մեղմացնելու համար.— 1. Մօտ 2.500.000 Պերլինցիներ պիտի պաբենաւորուին, մեր տրամադրութեան տակ եղած բոլոր միջոցներով.— 2. Ռուսերը պէտք է վերահաստատեն ճամբաներու, երկաթուղիներու եւ դետանաւերու երթեւեկը դէպի Պերլին.— 3. Միացի այն ատեն կարելի է նկատի առնել դրամական բարենորոգման խնդիրը : Եթէ Ռուսերը վճռած են սովամահութեան դատապարտել 2ուկէս միլիոն ժողովուրդ, քաոս եւ թերեւս ըմբոստութիւն ստեղծելով ճնշելու համար այն Դաշնակիցներուն վրայ որոնց հետ կուտեցան պատերազմին մէջ, բրիտանական կառավարութիւնը չի կրնար համակերպիլ ատոր : Վատահ եմ թէ մեր Ֆրանսացի եւ ամերիկացի դաշնակիցներն ալ նոյն տեսակէտն ունին: Տարակոյս չկայ թէ անկարելի է տեղի տալ: Հարկ է բացորոշապէս ըսել թէ մեր տուած որոշումները կրնան ծանրակչիռ հետեւանքներ ունենալ: Այդ պարագային, բրիտանական կառավարութիւնը պիտի պահանջէ Խորհրդարանէն որ պէտք եղած միջոցները ձեռք առնէ ամբողջովին :

Անդլիոյ արտաքին նախարարներէն ոչ մէկը 1939էն ի վեր այսքան ծանրակչիռ եւ դժնդակ յայտարարութիւն ըրած չէր: Աւելի կ'ապացուցանէ թէ՝ բրիտանական հանրային կարծիքը հետզհետէ աւելի դիմադրութիւն ցոյց կուտայ նոր Միխիխի մը հաւանականութեան դէմ: Լոմոնի մէջ տիրող տպաւորութեան համաձայն, յառաջիկայ երկու չարաթուան ընթացքին յայտնի պիտի ըլլայ թէ՝ որ ատիճան հաւանական է հաշտարար կերպով կարդադրել Պերլինի խնդիրը: Եթէ Ա· Մխութիւնը չարունակէ իր ներկայ ընթացքը, արեւմտեան դաշնակիցներուն ուրիշ բան պիտի չմնայ ընել, բայց միայն՝ ամենակորովի լեզուով ըսել Կրէմլինի թէ այլեւս չեն կրնար համբերել: Լոմոնի իր այս որոշումը յայտնած է բրիտանական դաղթապետութիւններուն եւ հրաւիրած է դանոնք օդնել կայսկառավարութեան,խդելու համար Պերլինի պաշարումը, օդային ճամբով :

Վարչապետի զեկոյցի մասին ալ խօսելով, Պէվին յայտնեց թէ՝ Անդլիա, ինչպէս երէկ նոյնպէս ալ այսօր, պատրաստ է քառեակ համաձայնութեամբ կարդադրելու գերմանական խնդիրը : Բայց, ուժդնօրէն յայտարարեց թէ նոր բանակցութիւններու սկսելէ առաջ, հարկ է որ Ա· Մխութիւնը վերցնէ Պերլինի մէջ հաստատած արդելքները: Արեւմտեան պետութիւնները չեն կրնար հանդուրժել այլեւս որ Փոցտամի որոշումները բռնաբարուին : Գալով Ռուբի, Պէվին անդամ մըն ալ յիշեցուց թէ՝ այս երկրամասի արտադրութեան մէջ Ա· Մխութեան ալ բաժին հանելու մասին որեւէ համաձայնութիւն կնքուած չէ :

Յետոյ անցնելով Գերմանիոյ դրացի երկիրներու ապահովութեան խնդրին, Պէվին յայտարարեց.— Մենք եւ Ամերիկացիները հետաւոր ապագայի համար պինուորական յանձնառութիւն – ներ տուած ենք, Գերմանիոյ գրաւման եւ հակողութեան մասին: Կը կարծեմ թէ Ֆրանսայի ժողովուրդը կրնայ վստահ ըլլալ որ — ինչպէս Պիտօ ալ ըսած է— Ֆրանսան 1919էն չատ աւելի ապահով վիճակի մէջ կը գտնուի, չնորհիւ Լոնտոնի համաձայնութեանց, քանի որ հիմա Մ· Նահանդներն ալ մեզի հետ են: Ակնկ զատ, կայ Տէօնքէրքի անդլեֆրանսական դաշինքը եւ Պրիւքսէլի Հինգերու ուխտը, որուն տէ կուտայ Ամերիկայի Նախագահը: Այս պարագան կ'աւելցնէ անոնց պինուորական արժէքը»: Ըսելէ ետք թէ՝ այս բոլոր համաձայնութիւնները Ա· Մխութեան դէմ չեն, Պէվին աւելցուց.— Մեր ուզածն է վստահութիւնը վերահաստատել արեւմուտքի մէջ : Միչա պիտի մնանք Ֆրանսայի կողքին եւ պիտի չլքենք զայն »:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, նախորդ արտաքին նախարարը, Իրն ալ խօսք առնելով, առաջարկեց ուղղակի Մոսկուա դիմել եւ աւելցուց.— «Մենք չենք վախնար բռնի ուժէ կամ բարյական ճնշումէ» (չանթաժ) :

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ երեսփոխան մը ալ, Կիւրը Պուասոն, հրաժարեցաւ: Վերջին տեղեկութիւնները հրաժարող համայնավար երեսփոխաններուն չորրորդն է այս, միւսներն են՝ Մարսէլ Փոլ, Ժիժէլէթթի եւ Փիէռ Հէրվէ :

«ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ»

(ԻՐ ԴԻՄԱՐԿՈՒՄ ՈՒՆԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ)

«Հայտարարությունը հրատարակվում է հանրապետության ամբողջ տարածքում, 1928 թ. մարտի 28-ին:

Այդ օրերին ընդհատ ընդհատ ուշացած նամակներ էին գալիս, հետո ցույլերն էլ դադարեցին, և «Հայտարարության» էջերում հայտնվեցին ամենատարբեր ապրանքների գովազդներ: Ամենից շատ գովազդվում էին ծխախոտի տեսակները, որոնք ներկայացնում էին ամենաանհավանական անուններ՝ «Ֆրանսիական ոսկի», «Ամերիկյան ոսկի», «Ռուսական ոսկի», «Ոսկե ծիրան», «Ոսկե ձուկ», «Ոսկե ծաղիկ», «Ոսկե ծառ», «Ոսկե ճանապարհ», «Ոսկե ժայռ», «Ոսկե ձի», «Ոսկե ձիաքշակ», «Ոսկե ձիաքշակ ֆիրմայի», «Ոսկե ձիաքշակ ֆիրմայի ծխախոտ», «Ոսկե ձիաքշակ ֆիրմայի ծխախոտ՝ ոսկե ձիաքշակ ֆիրմայի ծխախոտ» և այլն:

Ոսկե ձիաքշակ ֆիրմայի ծխախոտ՝

ՄՈՒԿՀԱ ՏԱՅՈՒ

(ԳԼԽԻՑ ՆՈՒՍԿՈՒՄ)

Վ.

Մի ուս օրը, երեկոյան կէսի դէմ, Գուր Գուրեանի տան առջեւ կանգ առաւ մեծ ու գեղեցիկ մեքենան, որուն մէջ կային Գուրեանի ընտանիքի անդամները եւ հարսնացուին՝ Հայկուհի Մելքոնեան։ Հարսնացուն ինքզինքը կորսնցուցած էր։ Ան ամբողջ օրը ոչ մէկ բան կերած էր եւ ոչ մէկ բան խմած։ Ան ամբողջ օրը լացած էր։ Ան ամբողջ օրը ոչ մէկուն հետ խօսած էր։ Ան ամբողջ օրը ոչ մէկուն նայած էր։ Ան ամբողջ օրը ոչ մէկուն ձայնը լսած էր։ Ան ամբողջ օրը ոչ մէկուն ձայնը լսած էր։ Ան ամբողջ օրը ոչ մէկուն ձայնը լսած էր։

Հայկուհի Մելքոնեան ամբողջ օրը ոչ մէկուն ձայնը լս

բեմ կուգայ ջերմ ծափերով, դասախօսութեան մը ձեւով ընկերը կ՚ուտայ յաջորդականն պատկերները, կործանումը մեր թագաւորութիւններու, Ս. – նին, Ռուբինեան, Կիպիկիան ու կը հասնի մինչեւ մեր օրերը, 1918 Մայիս 28ը:

« Մայիս 28ը այն լուսեղէն թուականն է զոր մեր հայրերը ժառանգ ձգեցին մեզի: Պատուոյ է իրենց վեց հարիւր տարիներու անվերջ պայքարին եւ անհնարին զոհողութեանց: Ամանք արժանի զաւակները ըլլալ անոնց որոնք իրենց կեանքը նուիրեցին որպէսզի ապրի հայ ժողովուրդը»: Ապա ընկերը իր խօսքը ուղղելով Նոր Սերունդին, յորդորեց անաղարտ պահել այն ժառանգը զոր կը ստանան իրենց մեծերէն: Այս համաշնակուլ ափերու վրայ ծանծաղուտ է գետինը: Մեզմէ իւրաքանչիւրը պէտք է դիտնայ քայլ մնտել եւ չիտակ նայիլ ապագային»: Մմբերդով մր վարկեցինք այս անմոռանալի օրը:

Հայկունի

Աւետոց կոչուած Պողիսի մէջ

Շնորհի անպրիւսաքսոն օգանուէրուն՝ որոնց թիւը հետզհետէ կ՚աւելնայ, Պերլինի պարենաւորումը ապահովուած կը նկատուի: Բայց, կը մնայ միշտ ածուխի եւ Լոճանութիւններու խնդիրը, առանց որոնց գործարանները չեն կրնար բանիլ: Այս պարագան կրնայ պատճառ ըլլալ որ չինութիւնները դադրին եւ անգործութիւն տիրէ, եւ իրրեւ հետեւանք, հոգեբանական տագնապ մը ծագի գերման ժողովուրդին մէջ, ինչ որ Սովետներուն եւ համայնավար Գերմանացիներուն ուզածն է: Իրապէսներ կը կարծեն թէ Դաշնակիցները ուրիշ առաւելութիւններ ունին, ապդելու համար Ռուսերուն վրայ:

Այսպէս, եթէ Սովետները չկրնան ստանալ Ռուրի ածուխը, պիտի ստիպուին վառելանիւթ ուղել Լեհաստանէն, որ, սակայն, կը նախընտրէ զայն ծախել ուրիշ երկիրներու, տոլարի փոխարէն:

Կ՚ըսուի նաեւ թէ՝ այս պահուս Ա. Միութեան ապրանքակ պետութիւններուն դժգոհութիւնը կ՚աւելնայ հետզհետէ: Մասնադէտներու կարծիքով, Մոսկուա՝ որ խնդիրներ ունի հիմա Եուկոսլաւիոյ հետ, հաղկադրուած է մեղմ վարուիլ Լեհաստանի հետ: Ան այժմ, կացութիւնը պարզուած չէ դեռ Պերլինի մէջ, ուր հակասական նշանները կը տեսնուին: Ինչ մաքրագործում տեղի կ՚ունենայ Պրանդէպուրկի նահանգին եւ Պերլինի մէջ, համայնավար կուսակցութեան չպատկանող բոլոր ոստիկանները կ՚արձակուին: Միւս կողմէ, Սովետները չարունակ կը քննադատուին մայրաքաղաքին քաղաքապետական ժողովը, որուն նախագահն է ընկերվարական մը, Տիկին Շոէօտէր: Կը վախցուի որ Սովետները օր մը յանկարծ հրաժարեցնեն ընկերվարական քաղաքապետական ժողովը, անոր տեղ դնելու համար համայնավար ժողով մը: Այս պարագային, Պերլին պիտի ունենայ երկու քաղաքապետական ժողովներ, երկու ոստիկանութիւն եւ երկու դրամ: Այն ատեն խղումը կատարեալ կ՚ըլլայ:

★ Պերլինի խորհրդային հրամանատարութիւնը խոստացած էր վերահաստատել հաղորդակցութիւնները, բայց միւս կողմէ կը սպառնայ արգելիչ ցանցեր հաստատել, դադրեցնելու համար օդանաւային երթեւեկները:

★ Զօրավարներ Քլէյ, Քէօնիկ եւ Բոպըրթսըն Վաշինկթոնում մը ունեցան Ֆրանքֆորթի մէջ քննելու համար արեւմտեան Գերմանիոյ համար ծրագրուած վարչաձեւը: Խորհրդակցութիւն մըն ալ տեղի պիտի ունենան Գերմանիոյ զանազան նահանգներու վարչապետներուն հետ, սահմաններու եւ սահմանադիր ժողովի մասին:

★ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Մարշըլ մամուլին յանձնեց դրաւոր յայտարարութիւն մը, որուն մէջ կ՚ըսէ.— «Մենք Պերլին կը պահուինք, Գերմանիոյ դրաման մասին չորս պետութեանց միջեւ կիրառած համաձայնութեանցուժով եւ պիտի մնանք»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԴՐՑՈՐԴԱՆԱՆի թագաւոր Ապտուլլահ եւ Արաբիոյ վեհապետ Իպէր Սէուտ տեսակցեցան Բիւտի մէջ, եւ որոշեցին «ամէն կարելի միջոցները գործադրել, իրագործելու համար արաբական երկիրներու կատարեալ անկախութիւնը»: Առաջին հանդիպումն է այս, 25 տարիէ ի վեր:

ԹՈՒՐՔԻԱ հետզհետէ աւելի մեծ քանակութեամբ զէնք եւ ռազմանիւթ կը ստանայ Մ. Նահանգներէն: Վերջին երեք օրերու ընթացքին 7000 թոն ծանրութեամբ զինուորական պիտոյք հասաւ երեք ամերիկեան նաւերով: Չորեքշաբթի օր ամերիկեան նաւ մը պոլիս հասաւ բեռ մը ծանր հրասայլերով, զրահամեքենով, ռազմամթերքով եւ դեղերով: Թերթերը կը գրեն թէ Ամերիկացիները պիտի փութացնեն զինուորական պիտոյքներու փոխադրութիւնը: Չորս թրքական, ինչպէս եւ ամերիկեան նաւեր պաշար պիտի փոխադրեն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՑԵՏԱՋՈՂՈՒԱԾ է Շաւիլի Ֆր. Կապոյտ Խաչի դաշտահանդէսը որ տեղի պիտի ունենար այս կիրակի:

★

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Պոմոնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի իր 23րդ տարեդարձին առթիւ, հովանաւորութեամբ Մասկյլի Շրջ. Կոմիտէին: 11 Յուլիս 1948 կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ:

Մանրամասնութիւնները առանձին յայտագրով տեղւոյն վրայ:

☆

ՄԱՐՍԷՅԼԱՀԱՑԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՑԷՔ ԿԱՊՈՑՑ

Խաչիմարսկյլի մասնաճիւղին անմոռանալի դաշտապարահանդէսին որ տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի 4 Յուլիսին, St. Just, Ավընիւ Բօռօ, Պատը Սալէի ընդարձակ եւ չքեղ ծառաստանին մէջ:

Հաճելի անակնկալներ: Փափաքողները կրնան առաւօտուընէ գալ: Սեղանները եւ աթոռները ապահովուած են: Հաղորդակցութեան միջոցները.— Առնել թիւ 42 հանրակառքը եւ իջնել վերջնաւորութեան: Կարելի է առնել նաեւ 1 թիւ, 4 թիւ, 5 եւ 11 թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Սէն Ժիւստ:

●

ՀԱՑ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ «Ընկեր Կալօ» ենթակոմիտէն (Սէնթ Անթուան) կը հրաւիրէ ձեզ իր կատարելիք ընկերահամակրական խնջոյքին, որ տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի ամբողջ օրը Campagne Rosière Les Pins de la Bastide Պ. Ն. Նաճարեանի ագարակը ծառերու հովանիին տակ, բացօդեայ եւ հաճելի օր մը անցնելու համար:

●

ՍԻՎՈՒԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ Յունիս 20ի դաշտահանդէսը մեծ յաջողութիւն մը պիտի ապահովէր, բայց անձրեւը խանգարեց: Հաստատութեան բարեկամները եւ նախկին սաները լատցուիչ դաշտահանդէս մը սարքած են այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, մարզական եւ զեղարուեստական բաժիններով:

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՇՐՋ. վարչութիւնը իր կայանի կազմակերպման համար խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ մօտակայ մասնաճիւղերէն ներկայացուցիչ մը, այս շաբաթ ժամը 4ին, Cadetի մէթրոյին դէմ Ռիժան սրճարանի վերնայարկը: Միասին քնել իրենց ընտրած տղոց ցանկերը:

Ցարգասխ առակոց ի յիշատակ Խաւանեան

Կազմակերպուած Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան Փարիզի եւ Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղերուն կողմէ: Այս շաբաթ փրիկուն ժամը 8.30ին Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ, 184 Bld. Saint Germain, Paris. Métro St. Germain des Près:

Դեղարուեստական ճոխ բաժին: Պիտի բանախօսեն կուսակցութեան ներկայացուցիչները: Հրաւիրուած են նաեւ խօսք պտնելու միւս քաղաքական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները:

Մուտքը ազատ է:

Նոյն առթիւ պատարագ եւ հոգեհանդիստ այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին:

ՄԵԾ ՊԱՏԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ այս կիրակի կէս օրէ վերջ, 8 rue Jean Goujon: Հաճելի անակնկալներ եւ գեղարուեստական բաժին:

Նուագախումբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ:

Մատչելի պիւֆէ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՊՈՐՏՈՑԻ մասնաճիւղի դպրոցի ամավերջի հանդէսը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ֆրասսացի երիտասարդ ընկերվարականներու սրահը, Սըշօն:

Խմբերգ, արտասանութիւն, դիմախօսութիւն, մեներգ, պար եւն.: Դպրոցի աշակերտներու կողմէ երկու փոքր զաւեշտներ: Մուտքը ազատ է

ARMAND

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԴԵՐՁԱԿ
ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՄԱՆԵՐ
22 Rue d'Aix (Ա. յարկ) ՄԱՐՍԷՅԼ

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պոմոնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԻՍԻ Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Մրմեան սրահը, 2 rue de la Défense: Օրակարգ՝ երախաներուն օգնութեան կայանը: Բոլոր ընկերուհիներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Կարտանի Նիկոլ Դուման ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս կիրակի ժամը 4ին, Պիվէռի «Դեղատնի» սրահին մէջ:

ՍԱՐՍԵԼԻ Հ. Ց. Դ. Վարդան ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէ ներկայ գտնուիլ:

ՊԱՍՏՈՒ ՄԷՋ «ՑԱՌԱՋ»Ը

Կը ծախուի Պ. Ա. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆի քով
324 Chemin de St. Julien

ՑԵՏԱՋՈՂՈՒԱԾ է Լիոնի Ֆ. Կապոյտ Խաչի դաշտահանդէսը որ տեղի պիտի ունենար 4 Յուլիսին:

ՇԱՎԻԼԻ ԵԿԵՂ. վաչաճիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Վարդավառի տօնին առթիւ տեղւոյն մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի եւ յաւարտ պատարագի Շաւիլաբնակ բոլոր հայ մնջեցելոց հոգւոյն հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի: Կը հրաւիրուի ամբողջ ժողովուրդը:

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ԽՐԻՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Իսի մէջ, այս կիրակի ժամը 3ին: Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ Իսիի հասարակութիւնը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Անթիէնէն Այբլ Տիկին Վարդուհի Վարդանեան կը ծանուցանէ թէ իր ողբացեալ ամուսնոյն ԱՒԵՏԻՔ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆի մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ մատուռը հոգեհանգիստ պիտի կատարուի յետ պատարագի յառաջիկայ կիրակի 4 Յուլիս, Փարիզի Հայոց եկեղեցին: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը եւ Սէնթ Անթուանի «Գիւլխանդանեան» խումբը խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկերուհի Օր. ՄԱՐԻԱՄ ՂԱԶԱՐԵԱՆի (22 տարեկան) կսկծալի մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Եւոլք Ղազարեանի եւ ազգականներուն:

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԵՍԹԵՐ ՎԱՆԼԵԱՆ եւ Տէր եւ Տիկին Ցովհ. Վանլեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ յետ պատարագի Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 rue Jean Goujon) հանգուցեալ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՆԼԵԱՆի հոգւոյն: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Վալանսէն Տէր եւ Տիկին Գէորգ Քիրէճեանի աղբացեալ եղբօր ՀԱՑԿ ՔԻՐԷՃԵԱՆի, իր կնոջ եւ զաւկին մահուան (զոհ պատերազմի դէպքերուն) չորրորդ տարելիցին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, Վալանսի եկեղեցիին մէջ յետ պատարագի, այս կիրակի 4 յուլիսին: Եկեղեցական արարողութեանց կը մասնակցին Կրընոպլէն հրաւիրուած Օր. եւ Պ. Տէր Կոմիտեան: Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

Իսի լէ Մուլինոյի մէջ, Բարսեղ Հապէշեան կը ներկայացնէ «ԱՆՄԱՀ ԲՈՑԸ», 20 յուլիսին: Կը խնդրուի նկատի առնել:

ԾԱԽՈՒԻ Է

Քօթ տ՚Ազիւռի վրայ բանուկ սափրիչի խանութ մը արդիական կահաւորմամբ, 2 արանց եւ 3 կանանց փլասներ: Մոչոր բնակարան 4 սենեակ, խոհանոց, ընդարձակ պարտէզ, garage եւն. յարմարութիւններ Bonneterie, confiserie – patisserie – glace, radio եւ magasin de chaussures ընելու. concurrent չկայ: Լաբացուցիչ տեղեկութեանց համար դիմել «ՅառաջԻ»:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 3 JUILLET 1948 Շաբաթ 3 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5383—Նոր շրջան թիւ 992 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՑՆԱԼԸ ԵՒ ՆԵՐԿԱՆ

Երբեմն տրտունջներ կը լսենք.— Մինչեւ ե՞րբ այս յիշատակի ոտնակը,— Սպահանդէս, հերոսամարտ, զանազան տարեդարձներ որոնք իրարու կը յաջորդեն աւելի քան երեսուն տարիէ ի վեր...

Միւս կողմէ, դանդատներ թէ ինչու կարգ մը Հայր· Միութիւններ բոլորովին մոռացութեան տուած են կամ հարեւանցի կը յիշեն իրենց քնապատառին փառքերն ու սուգերը, յիշատակներն ու աւանդութիւնները :

Մէկ խօսքով, տեսակ մը հոգեբանական տագնապ: Հետեւանք՝ երկարատեւ պանդխտութեան եւ օտար միջավայրի ազդեցութեանց :

Այո՛ երկու տրտունջներէն ո՞րը հարազատ է եւ արդար: Ո՞ր ձարին բարձր պիտի հնչէ :

Անշուշտ երկրորդը,— այն որ կը մեղադրէ թերացողները, ուրացողները կամ կէս ճամբան մնացողները :

Տակաւին այս չարքաշ, Ալժերիայէն եւիտորդ մը զանազան կը գանգատէր թէ իր հայրենակիցները քանի տարիէ ի վեր մոռացութեան տուած են Շ· Գարահիսարի հերոսամարտը, Փարիզի, եթէ ոչ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ :

Վասպուրականի հերոսամարտն ալ «հին ազգաց պատմութիւն» դարձած է Փարիզի մէջ, պատերազմի դաշտումէն ի վեր: Մարսէյլն է որ վատ կը պահէ այդ փառաւոր քաջագործութեան յիշատակը, Վիէնի հետ (ուր միայն չորս Վանեցիներ կան, եթէ չենք սխալիր) :

Եւ այսպէս ուրիշ անհոգութիւններ կամ «քաղաքակիրթական» զգուշութիւններ, որոնք պարզապէս հոգիները ցամքեցնելու կը ծառայեն:

Օրինակ, մեզի համար գաղտնիք չէ թէ Վատպուրականի վտիտեան ջոջերը ինչ նուրբնենգ – հաշիւներ կը հետապնդեն, մոռացութեան տալով 1915ի հերոսամարտին ոճակատարութիւնը:

Դառնանք բուն հարցին,— ոճնե՞լ թէ կարճ կապել, ինչպէս կը թելադրեն գոյնզգոյն բանպէտներ եւ դասալիքներ :

Պատասխանը տուինք արդէն, մէկ անգամէն: Եւ առանց վերապահութեան:

Այդ պատասխանը կ'ուզենք մասնաւորապէս անոնց որ կը կարծեն թէ նոր բաներ սորված են, 25 տարի ոսոխասէրով Եւրոպայի լզծուտներուն վրայ :

Ցեհին Եւրոպացին իր պատմական անցքերէն, յիշատակներէն, տարեդարձներէն ո՞րը կ'անտեսէ, տարիներէ ի վեր: Յիշատակներ որոնց չարքը դիմու պատրաստ պիտի պատճառէր, բաղդատելով մեր համեստ ցանկին հետ:

Այստեղ, Փարիզի մէջ, ամէն օր մեր աչքին առջեւ չէ՞նք տեսներ բազմաթիւ եւ բազմազգի թափորներ, պատուիրակութիւններ, որոնք պարբերաբար կը ժամադրուին Յաղթական Կամարին տակ, արծարծելու համար Անծանօթ Զինուորի դամբարանին բոցը: Եւ այս՝ 1918էն ի վեր:

Յաղթանդի նոյն ցոյցերը, յիշատակի ոճնեբը՝ վերջին Աչխարհամարտի դիմաւոր դէպքերուն առթիւ,— 1940 Յունիս 18 (Զօր· տը Կոլի մարտակոչը): Պատանդներու զնդակահարութիւն: Ֆրանսայի այս կամ այն շրջանին մէջ կատարուած սպանդներ: Դիմադրական Ճակատին հետ կապուած դրուագներ եւն:

Անշուշտ Ֆրանսայի ժողովուրդն ալ նոյնքան զարգացում ունի որքան մենք: Թերեւս իր ջիղերն ալ նըրբացած են, չփուելով արդիական քաղաքակրթութեան «բարիք»ներուն հետ: Եւ սակայն ...

Անցեալը յիշել, այս կամ այն պատմական անցքը ոգեկոչել՝ չի նշանակեր քարանալ կամ կտրուիլ օրուան կեանքէն: (Ինչո՞ւ հոգեհանգիստներ կը կատարէք, ուխտի կ'երթաք, տարին քանի մը անգամ զերեզմանատուն կ'այցելէք...):

Որ եւէ ոգեկոչում՝ կը նորոգէ ձեր հոգին, լուսաւորելով ձեր ճամբան, այսօրուան կամ վաղուան համար թէ կուտայ ձեզի կամ կը սթափեցնէ, վանելով մշուշը:

Ցեհին վայրենին եւ ամէնէն քաղաքակիրթը նոյն պարտականութիւնն ունին, այս ճակատին վրայ: Ո՛ւր որ ալ գտնուին:

Այլապէս, մարդկութիւնը չատոնց քարացած պիտի ըլլար, դառնալով եգիպտական մոմիա, աչքերը բաց կամ դոց :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ԱՆՋՐԵՒՆԵՐԸ

Երբեք այսքան անձրեւոտ ամառ մը չէինք ունեցած Փարիզի մէջ: Թէեւ կ'ըսեն որ ամէն տեղ ալ նոյն է օդին վիճակը: Ոչ միայն Ֆրանսայի մէջ, այլ Եւրոպայի ամէն կողմը:

Էհ, թերեւս հիւլէական ռումբն ալ դեր ունեցած է կլիմայական փոփոխութիւններու մէջ :

Անուազն ֆաքիր մը պէտք է ըլլալ, գուշակելու համար պատճառը: Բայց եթէ քանի մը կայ որ յուսահատութեան կը մատնէ բոլոր Հայերը, ան ալ դաշտահանդէսներու ձախողութիւնն է : Կազմակերպողները դառնացած , չեն գիտեր որու կլխուն թափեն իրենց բարկութիւնը :

Ի՞նչպէս չյուսահատիլ : Տարին մէկ անգամ մօտակայ անտառին ծոմն է, կամ պազ աղբիւրին չինութեան տարեդարձը: Առուակները , գետակները իսկ անհամբեր կը սպասեն: Ալ մի հարցնէք Եօթնեղբայրեանները ազարակին անհամբերու – թիւնը, կամ Շաւիլի անտառին ցնծութիւնը :

Առտուան տասնին կը սկսին պատրաստութիւն – ները ընդունելու համար հիւրերը իրենց խճողակի ծրարներով: Մարզադետինները իրենց կանանչ գորգերը փռած են, ծառերու սաղարթները իրա – րու մօտեցած են, հովանի մը նուիրելու համար հանդիսականներուն: Թռչուները խումբ խումբ կը սպասեն երգելու համար «թամզարա»յին եղանակը :

Ու այս բոլորը, մէկ վայրկեանի մէջ կը վերածուին սարսափելի անձրեւի : Ամէնէն է օրուան հերոսը · տեղատարափ անձրեւը, որուն եթէ սանկ ծուռ մը նայիս, կարկուտի եւ փոթորիկի կը փոխուի անմիջապէս :

Մայիսէն եւ Յունիսէն ի վեր այս այսպէս է: Կիրակին մասնաւորաբար պատրաստ է քիթէն բերնէն բերելու դաշտահանդէսի սիրահար թէ հասարակութիւնը, թէ կազմակերպիչները:

Բարեբախտաբար յուսահատող ժողովուրդ չենք: Ասիկա այնպիսի ճշմարտութիւն մըն է որ նոյնիսկ «Յառաջդիմական» մը չիկրնար հակառակը պնդել :

Ապացո՞յց ... առէք հայերէն թերթերը, չորրորդ էջը դարձուցէք, եւ համբեցէք թէ քանի՞ հատ դաշտահանդէսի ազդ կայ : ՍՕՍԻ

Արաբները կը վերժեն

Արաբական Դաշնակցութիւնը մերժեց Պաղեստինի բաժանման նոր ծրագիրը որ առաջարկուած էր Միացեալ Ազգերու միջնորդին՝ կոմս Պէրնատոթի կողմէ: Հրեաները դեռ չեն պատասխանած: Յունիս 9ին կը լրանայ 28 օրուան վիճադուլը :

Արաբները միեւնոյն ատեն մերժեցին Հռոդոս երթալ, հաշտութեան մասին բանակցելու համար, ինչպէս յայտարարեց Սուրիոյ վարչապետը, Ճէմիլ Մէրտամ պէյ :

Անդրյորդանանի վարչապետը մէջտեղ հանեց կոմս Պէրնատոթի գաղափարի մէկ յօդուածը, որուն համաձայն Պաղեստինի մէկ մասը պիտի կցուի Անդրյորդանանի: Արաբները բոլորովին կը մերժեն այս պայմանը, քանի որ Անդրյորդանանը գերիշխան պետութիւն է, երբեք աչք չունի Պաղեստինի վրայ եւ պարզապէս կ'ուզէ խափանել հրէական պետութեան մը կազմութիւնը :

Կոմս Պէրնատոթ Հռոդոսէն մեկնեցաւ, երուսաղէմ երթալու եւ իր պաշտօնակիցներուն հետ խորհրդակցելու համար: Իր ծրագիրն էր երկու անկախ պետութիւններ հաստատել, արաբական մասին կցելով Անդրյորդանանի կարգ մը շրջանները: Հայիան ազատ նահանգիստ պիտի ըլլայ, իսկ Եաֆայի ճակատագիրը պիտի որոշուի ապագային: Երուսաղէմ առանձին կառավարութիւն մը պիտի ունենայ եւն.:

ՍՐԲԱԳՐԻԶ – ԿՆՆԻՉՆԵՐՈՒ գործադուլը կը շարունակուի, անոնց աշխատավարձերուն 35000 աշակերտներ , որոնք «պաչօ»ի քննութիւն տուած են չաբաթներ առաջ :

ԾՆԱՆՈՏԻ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ վերջացաւ երէկ:

Նոր պատասխան Դաշնակիցներուն միջեւ

Դաշնակից Գոմանտատուրայի նիստը բանալէ առվիլպատ եւոք, գնդ· Փալենին, Պերլինի խորհրդային սպայակոյտի պետը, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.—

« Ամերիկացի զինուորական իշխանութիւնները, հակառակ այս մասին խորհրդային իշխանութենէն բողոքին, ինչպէս նաեւ անգլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան իշխանութեանց ինքնագլուխ ձեռնարկը դրամական բարեփոխութեան համար Պերլինի արեւմտեան շրջանակներուն մէջ, որոնք խորհրդային շրջանի տնտեսական կազմաւորման մաս կը կազմեն, ցոյց տուին որ չորս պետութեանց ներկայացուցիչներէն բաղկացած դաշնակից հրամանատարութիւնը չի կրնար այլեւս շարունակել իր նիստերը : Հետեւաբար, խորհրդային պատուիրակները պիտի չմասնակցին այլեւս Պերլինի հրամանատարութեան նիստերուն » :

«Երէ»ներդ ծանուցագիր մը պիտի ուղեն Մոսկուայի

Ֆրանսա, Անգլիա եւ Մ· Նահանգները համաձարած են Մոսկուա դրկելու ծանուցագիր մը, որով խնդրոյ առարկէտը պիտի պարզեն բացորոշապէս : Կ'ըսուի սակայն թէ՝ վերջնական դիմում մը կատարելէ առաջ, երեք պետութիւնները ժամանակ պիտի տան Մ· Մոլոթեան որ եւս կենայ իր ներկայ ընթացքէն : Մինչ այդ, արեւմտեան կառավարութիւններ Պերլինի մէջ ըրած կարգադրութիւնները հետզհետէ աւելի պիտի ընդարձակուին :

Անգլիոյ երեսփ· ժողովին մէջ յայտարարուեցաւ թէ կառավարութիւնը նոր միջոցներ կ'ուսումնասիրէ , Պերլինի բռնատանական պահակազօրքը ուժեղացնելու եւ անգլիական գաղութի անդամները ի հարկին Ֆրանքֆորթ փոխադրելու համար :

Դաշնակիցները, իրենց ծանուցագրին մէջ , պահանջելով հանդերձ որ հաղորդակցութիւնները վերահաստատուին Պերլինի եւ Գերմանիոյ արեւմտեան մասին միջեւ, պիտի ազդարարեն Մ· Մոլոթեան թէ որեւէ պատասխանատուութիւն չեն ստանձներ հետեւանքներու մասին, եթէ Ռուսերը մերժեն դոհացում տալ : Ծանուցագիրը պիտի թուէ նաեւ այն չարաւեր ջանքերը՝ զորս թափեցին արեւմտեան պետութիւնները , Գերմանիոյ տնտեսական միութեան սկզբունքը յարգելու համար : Եւ, վերջին անգամ ըլլալով, պիտի յայտարարէ Մ· Մոլոթեան թէ՝ բացարձակապէս անհրաժեշտ է Պերլինը կառավարել չորս պետութեանց համախորհուրդ գործակցութեամբ :

Արեւմտեան Գերմանիոյ խնդիրը

Գերմանիոյ վարչապետներուն խնդրանքով , Ֆրանքֆորթի խառն ժողովը յետաձգուեցաւ, առանց նոր թուական որոշուելու : Գերմանացիները այս յետաձգումը անհրաժեշտ նկատած են, որպէսզի ժամանակ ունենան իրենց ազդակիցներուն կարծիքը չօշափելու՝ Գերմանիոյ ապագայ վարչաձեւին մասին :

Ինչպէս հաղորդած էինք, Դաշնակից վեհատրակներուն կատարիչները երեք դիմաւոր առաջարկներ ըրած են, 1. Ընտրութիւն գերմանահաստատ ժողովի մը : 2.— Գրաւման պայմանները որոշող կանոնադիր մը : 3.— Արեւմտ· Գերմանիան կազմող պանդան երկրամասերու սահմանագծում :

Գերմանացիներուն իրաւունք տրուած է որոշել թէ ինչ դրութեամբ կ'ուզեն ընտրել Սահմանադիր ժողովը· ո՞ւղղակի թէ անուղղակի քուէարկութեամբ: Գալով գրաւման, Սահմանադիր ժողովը գումարուած առեն, գերմանական օրէնքները միայն դործադրելի պիտի ըլլան անմիջապէս, բաց ի այն պարագայէն երբ 20 օրուան պայմանաժամի մը մէջ, Դաշնակիցները անյարմար նկատեն այս կամ այն օրէնքին գործադրութիւնը :

Ժողովին մէջ գօր· Քլէյ յայտարարեց թէ սահմանադիր ժողովը պէտք է գումարուի ամէնէն ուշ մինչեւ Սեպտեմբեր : Գերմանացի ներկայացուցիչը, Տօքթ· Մալէր պատասխանեց թէ՝ ամէն պարագայի մէջ, հարկ է ժողովուրդին կարծիքը առնել նախքան տալէ առաջ: Տքթ· Մալէրի առաջարկը միաձայնութեամբ ընդունուելով, նիստը փակուեցաւ : Իսկ գօր· Քէօնիկ բաւ թէ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչական կազմակերպութիւնը առաջարկելով, երեք պետութիւնները իրենց վրատահութիւնը յայտնած կ'ըլլան :

«Ուղերու շարունակութիւնը կարդալ Ե· էջ·

ՔԱՐԻԻՂի նոր եւ հարուստ հորեր գտնուած են Պաքիքի մէջ (Սէուտի Արաբիա : Ամէնէն հարուստ հանքն է այս, կ'ըսեն իրազեկները :

«ՀԱՅՈՑ ՁԱՅՆ»

(ԻՐ ՂՈՐՁԻ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻԿ)

(Ի. ԲՐԻՖԻՆ ՄԱՍ)

Երկրորդ հատորի վերջում կը տե-սնենք «Հայոց ձայն»-ի եւ Ջ. Գ-ի հա-մագործակցութեան պատճառները, որոնք ստիպեցին Ջ. Գ-ին հրա-ժարիլ «Հայոց ձայն»-էն եւ հիմնել «Հայկական ամսագիր»-ը (տե՛ս նաեւ «Հայկ»-ի 1946 թ. թիւ 1-2, էջ 15)։

Ընդհանրապէս «Հայոց ձայն»-ը շատ կարեւոր դեր կատարեց հա-յոց գրական կեանքի մէջ։ Ան հրա-տարակեց Ջ. Գ-ի գրեթէ բոլոր ստեղ-ծագործութիւնները, ինչպէս նաեւ Ա. Չոպանեանի, Ա. Ահարոնեանի, Ա. Տէր-Յակոբեանի, Ա. Ալպօյա-ճեանի, Ա. Ծերենցի, Ա. Զարդարեա-նի, Ա. Ռշտունիի, Ա. Ալտունեանի, Ա. Ղազանճեանի, Ա. Ղազարեանի, Ա. Ղազանճեանի, Ա. Ղազարեանի, Ա. Ղազանճեանի, Ա. Ղազար

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՍՈՒՐԻՈՑ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԽԱՋԻ 10րդ պատգամ. ժողովը դումարուած է Մայիս 8ին: Մասնակցած են 13 մասնաճիւղեր, 27 իրաւասու ձայներով: Մասնաճիւղերու ընդհ. թուական պահեստն է՝— 1783 անդամ անդամուհի: Արձանիկներու կազմակերպութիւնը ուժեղացած է: Նախկին 396ի դէմ, ներկայ թիւն է 637, տասը չրջանիներու մէջ:

Երկու տարուան չրջանին Շրջ. վարչութիւնը մուտք ունեցած է 53.400 ս. ոսկի եւ ելք 48.350 ս. ոսկի, իսկ մասնաճիւղերը հաւաքարար մուտք ունեցած են 39.263 ս. ոսկի, ելք 35.058 ս. ոսկի: Ընդհ. մուտք 92.663 ոսկի եւ ելք 83.408 ոսկի:

Այս հակամուտին մեծագոյն մասը տրամադրուած է կրթական գործին: Զանց առնուած չեն խնամատարական եւ առողջապահական հոգերն ալ: Հարկ. Պատասպարանը չարունակած է մնալ տեղական մասնաճիւղի հոգածութեան առարկայ: Հոն կը պատսպարուին եւ ուսում կը ստանան 51 տան — տնուհիներ:

10րդ պատգամ. ժողովին մէջ որոշած են զարկ տալ Ապահովիներու եւ արձանիկներու ազգային եւ քաղաքացիական դաստիարակութեան գործին.—

Տարածել «Հ. Օ. Մ.» պարբերաթերթը, իսկ իրեւ առողջապահական ամսաթերթ, «Հայ Բոյժը»:—

Նոր վիւղի մէջ բանալ դարմանատուն մը, պահելով մնայուն հիւանդապահուհի մը:

Կրթական գործը տանիլ նախկին ձեւով, այսինքն յատկացումը կատարել Ազգ. առաջնորդարանի մէջոցաւ: Մասնաճիւղերու եկամուտէն 50 տո հարիւրը յատկացնել կրթականին: Աշխատիլ որ Ամերիկայի պատգամ. ժողովը դումար մը յատկացնէ ապագային «Քառէն Եվիվէ» ճեմարանին: Պատսպարանը ուսանողական տունի մը վերածել եւ հոն պատսպարել այն տանները, որ — րոնք իրենց տեղական դպրոցները աւարտելէ վերջ չունին ծնողք կ'տան են ծառայել իրենց չրջանի կրթական գործին:

Որոշուած է նաեւ օժանդակել Պաղեստինի գաղթականներուն:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԲԱՅՕԹԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷԼ, 27 Յունիս.— Այս եղանակին, հայկական թաղերը ողողուած են գոյնզգոյն ազգերով,— Դաշտահանդէս, ներկայացում, երեկոյթ, եւայլն:

Կ'երթամ դաշտահանդէսի մը, Եօթնեղբայրեան ազարակին մէջ: Այս բացօթեայ հանդէսը «Քրիստոփոր» ենթակոմիտէն էր կազմակերպած: Նախագահ ընկեր Ս. Քիւրքճեան իր բացման ճառով՝ դծեց Դաշնակցութեան խորհուրդը եւ պահանջները: « Մեր Նուիրական պարտականութիւնն է այս ահրունդը պահել Հայ: Ամէնուս պարտքն է պահպանել մշակոյթը »:

Սէնթ Անէի երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Համբարձումեանի, երգեց քանի մը կտորներ, ջերմ ծափերու մէջ: Ճեմոյ բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօսը, ընկեր Պարսամ, որ մանրամասնօրէն նկարագրեց հայկական վերելքն ու անկումը մինչեւ մեր օրերը, մասնաւորապէս Ծանրանալով յեղափոխական գործունէութեան վրայ, մինչեւ 1918 Մայիս 28: Ներկաները հաճոյքով լսեցին այս ճառը:

Սէնթ Աննի Նոր Սերունդէն երգեց Օր. Նուարդ Տէր Ասլէնեան եւ արտասանեց Պետրոս Մարգարեան: Հաճելի անակնկալներ ըրին քոյր եւ եղբայր Ցարութիւնեան:

Քաղաքի Նոր Սերունդը գեղեցիկ տարազներով պարեց ու երգեց, հայկական պարեր: Հաճելի զուարճալի մըն ալ տեղի ունեցաւ: Աճուրդի դրուեցաւ խորոված հաւ մը, տապահովելով կոկիկ գումար: Շատ ուշ ատեն փակուեցաւ բացօթեայ հանդէսը: Նուագ եւ հայրենական պարեր տեւեցին մինչեւ ուշ ատեն:

Մեր ժրաջան ընկերներու աշխատանքին շնորհիւ հանդէսը անցաւ շատ յաջող թէ բարոյական եւ թէ նիւթական առումով: Մարտիրոս

ՑԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՑԹ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ.— Ողբացեալ Ա. Ահարոն — հանի մահուան քառասունքի առթիւ Հ. Ց. Դ. « Անդրանիկ » խումբի նախաձեռնութեամբ յար — դանքի երեկոյթ մը տեղի ունեցաւ Յունիս 26ին, Օթել ու Ֆրանսի սրահին մէջ: Ներկայ էր կոկիկ բազմութիւն մը: « Անդրանիկ » խումբի կողմէ ընկերուհի Դ. Այվազեան, քանի մը խօսքով կատարեց բացումը, եւ երգչախումբը երգեց « Բամ փորման »ը: Երգերէ եւ արտասանութիւններէ վերջ, օրուան բանախօսը, ընկեր Միսակ Միրզէ պար — զեց Ահարոնեանի գրական եւ քաղաքական գործունէութիւնը:

« Սինէ Ղազօ » ներկայացուց Ա. Ահարոնեանի յուղարկաւորութեան չարժանկարը:

Երգչախումբի « Մենք անկեղծ պիւուր ենք », խմբերգով փակուեցաւ երեկոյթը եւ բոլորը հեռացան բաժնուեցան լաւ տպաւորութեամբ: Շնորհակալութիւն բոլորին:— Յ. Մ. Պիչաքճեան

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՐՍԷԼ, (յապաղած).— Նախընթաց կիրակի օր խաղերամ բազմութիւն մը դիմած էր Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզադաշտը, դիտելու համար հետաքրքրական խաղ մը: Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարէցները պիտի մրցէին Ա. խումբին դէմ եւ ամբողջ հասոյթը պիտի յատկացուէր Վալանսի Հայ Մարզականի հետ կատարուած խաղարկութեան տարեկան վճռաւորուած վէց մարզիկներուն:

Առաջին վայրկեանին իսկ տարէց մարզիկները իրենց երկար տարիներու փորձառութեան շնորհիւ չահեցան առաջինն չանակէտը: Ժողովուրդը կը քաջալերէր բոլոր մարզիկները եւ ահա բարձրախօսը յայտարարեց նուէրներու չարք մը Թէլիան, Պաղտասարեան 1000 Ֆրանք, Տիկին Հարոնեան հազար Ֆրանք, Տիկին Զաթիկեան 1000 Ֆրանք, Պ Վ. Պապիկեան 500 Ֆրանք (ընչանակէտներ չահող խումբին):

Խաղը կը չարունակուէր հետզհետէ աւելի հետաքրքրական: Ուրախալի էր տեսնել Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարէց խումբին մէջ Կ. Փօլատեանի խաղալու ձեւերը, 20 տարի մարզական չրջանակէն հեռու մնալէ վերջ: Ժողովուրդը անընդհատ կը ծափահարէր, ինչպէս եւ Լ. Պագրճեանը, Պէյլերեանը, Թէքէեանը, Մանուէլեանը, Սիմոնիկը: Պողոսը եւ Ցարութիւնը որոնք հակառակ իրենց տարիքին լաւագոյն դաս մը կուտային Ա. խումբի մարզիկներուն: Խաղը վերջացաւ հաւասար, 3—3:

Վ. Շ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ «ՅԱՌԱՋ»Ի

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՄԱՍԻՆ

ՄԱՐՍԷԼ, (յապաղած).— Երկու յօդուած — ներ կարդացի Իրաւ. եռեակ «Ցառաջ»ի մէջ, մէկը ստորագրուած եղբայր Դանիէլեանէ, իսկ միւսը « Մեր Առիւծ մը » է որոնք թէեւ չատ իրաւացի դիտողութիւններ կ'ընեն, բայց եւ այնպէս մի չվայրկի անպատեհութիւնները նկատի չեն առներ: Եթէ չարգելի յօդուածագիրները կ'ուզեն բաղդատել Ֆրանսայի Հ. Մ. Ը. Մ.ը Պոլսոյ այն կազմակերպութեան հետ, կարծեմ կը սխալին: Հոս կարելի չէ նոյն ձեւի աշխատանք տանիլ:

Սկաուտական չարժումը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ են միչավայրին ծանօթ մանավանդ վարիչներ: Անհրաժեշտ է հայկական սկաուտական դպրոց մը ուր սկաուտ մարզիչներ պատրաստուին, որպէսզի հայ սկաուտութեան ոդին թափանցել ևՀ.Մ.Ը.Մ.ը սերտել տանհայմանուկին: Շատ թարմ է տակաւին Մարսիլիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ի օրինակը: Բնականօրէն չանք թափեցինք սկաուտական չարժումը կազմակերպելու համար, ապարդիւն անցաւ: Կ'համոզուինք որ Մարսէյլ ալ ունի իր սկաուտները, բայց ո՞ւր են Պոլսոյ սկաուտները: Ներկայիս հոս պատանիները որքան Ֆութպոլով կը հետաքրքրուին, անցեալին, Պոլսոյ մէջ ալ նոյնքան սկաուտիզմով կը հետաքրքրուէին: Մի կարծէք թէ միայն Հ.Մ.Ը.Մ.ն է որ Ֆութպոլով կը զբաղի: Ֆրանս. բոլոր մարզանի միութիւնները նոյնը կ'ընեն: Հետզհետէ միւս ճիւղերը զանց կ'առնեն, որովհետեւ իրենց համար ծանր ծախքերու դուռ կը բանայ:

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ը 1926ին կազմակերպեց մարզական խաղեր, աթլէթիք, հեծելանիւի, լողալու եւ Ֆութպոլի մրցումներ: Բայց այսօր չկան այն ղեկավարները եւ այն անդամները որոնք այն տեսն Պոլսոյ մտայնութեամբ տպաւորուած կը գործէին: Ներկայիս ինչ որ կ'ընենք Ֆրանսայի մէջ Հ. Մ. Ը. Մ.ի անուան տակ, արդէն ինքնին գործ մըն է: Գնահատենք բայց խստօրէն չքննադատենք, որովհետեւ այսօր կան մարդիկ որոնք պատճառ կը վնտռեն դայն բաժնելու, պէտք չէ տեղի տալ:

Մխանանք բոլորս: Ընենք ինչ որ կրնանք ընել Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ անոր բարձրացման համար, հոգ չէ թէ միայն Ֆութպոլ խաղան, կը բաւէ որ ապրեցնենք մեզի ժառանգ ձգուած Հ. Մ. Ը. Մ.ը եւ ըսել չտանք մեզմէ վերջ եկողներուն թէ մենք անարժան ժառանգորդներն էինք անոր: Թող յաջառեւէ Հ. Մ. Ը. Մ.ը ինչ որ ալ ըլլայ անոր գործունէութիւնը եւ թող ապրիորքանմենք կ'ապրինք: — Ջիկ – Ջակ

ՆՄԲ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի գլխաւոր նպատակն է սկաուտական չարժումը: Միակ ազդակը՝ հայ պատանին ազգային ոգիով խմորելու, եթէ մէկ կողմ թողուն գայն, պահելով միայն Ֆութպոլը եւն, այս համազգային կազմակերպութիւնը զրկած կ'ըլլանք իր էական նպատակէն: Ուշադրութեամբ սեղեկեցէք Սուրիա – Լիբանանի Հ. Մ. Ը. Մ.ի գործունէութիւնը:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Յունիս 30ին Ecole Normale Supérieure de Musiqueի քննութեանց ներկայացող երաժիշտներէն երեք հայ արուեստագէտներ մեծ յաջողութեամբ անցուցած են իրենց քննութիւնը դժուարահամ «Ժիւրի»ի մը առջեւ եւ ստացած հետեւեալ վկայականները.— Պ. Նահապետ Ալէմդեան (Պոլսէն) թաւջոյթակ, licencié de concerts. Պ. Պերճ Տինանեան (Պոլսէն) ջութակ, diplôme de grade supérieur, իսկ Օր. Զուարթ Սարգիսեան (Եգիպտոսէն) դաշնակ, musique de chambreի առաւելագոյն նիշը: Մեր չնորհաւորութիւնները:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (41)

ԱՇՆԱՆ ԻՐԿԱԹ

(ԳԱՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԻԴ.

Սոսկումը պատեց զինք, երբ տեսաւ գերեզմանները դունատ եւ սարսափահար դէմքերը: Անոնց մէջ էր նաեւ իր կրտսեր եղբայրը՝ Գուրգէնը: Երկու եղբայրներուն ակնարկներըհամադիպեցանիբարու. մօտեցան եւ փորձեցին գրկել զիրար:

Դահիճները, նուսուփի հրամանով՝ սկսան իրենց գործը: Շղթանակին մէջ կանգնողներէն մէկուն գլուխը արիւնաթաթախ գլորուեցաւ գետին. վերջին անգամ բացուեցան ու գոցուեցան գլխատուողին աչքերը, ապա վերջնապէս գոցուեցաւ չնչելէ:

Սոսկումը եւ զարհուրանքը փշաքաղեցին խեղճ գերեզմաններուն մարմինը. մէկ մէկ վար կ'իյնային անոնք, իրարու ետեւէ, կ'օրհնէին ի — րենց Աստուածը եւ կ'աւանդէին վերջին չունչը:

Կարգը հասաւ Դաւիթին:

— Ուրացիր քու պիղծ հաւատքդ եւ ազատէ քեզ, կրկնեց Նուսուփ:

— Ոչ, գոռաց Դաւիթ, քրիստոնեայ եմ ու քրիստոնեայ պիտի մեռնիմ:

Նուսուփ նշան ըրաւ եւ դահիճը մօտեցաւ Դաւիթին: Վերջին անգամ նայեցաւ ան իր եղբօրը, նկատեց անոր դէմքին դունատութիւնը, վախցաւ որ մի գուցէ թուլնայ իր հաւատքը, եւ, դառնալով անոր, ըսաւ.

— Եղբայր իմ, զոհէ քեզ Քրիստոսի սիրոյն, ինչպէս որ ան զոհեց իր կեանքը մեզի համար:

Գուրգէն առաջ անցաւ եւ դահիճին ներկայացուց իր վիզը:

Դահիճը կտրեց Գուրգէնի վիզը, եւ սուրը բարձրացուց դլխատելու նաեւ Դաւիթը: Ինկաւ քալին գլուխը, առանց ամենաչնչոր ճարնի եւ տրտունջի:

Այս նահատակներուն յիշատակը եկեղեցին կը տօնէ Յունիս 3ին:

ԻԵ.

Ինչ կ'ընէր այդ ժամանակ Հայոց Յովհաննէս Կաթողիկոսը, որ կրնար մեծ դեր կատարել իր ազդին ազատագրութեամբ:

Անդադար տեղ կը փոխէր ան, եւ վերջին տեղները կը դտնուէր Վրաստան, Ատրներսեհ հովանաւորութեան տակ, եւ այնտեղէն կ'ողբար իր ազգին թշուառութիւնը: Իրիկուն մը յայտնեցին իրեն, թէ Բագրեւանցի Ս. Գրիգոր վանքի վանահայրը կ'ուզէր տեսնել զինք:

Կաթողիկոսը հրամայեց ընդունիլ զայն:

Ներս մտաւ Մարտիրոս հայրը եւ ծունկի դալով կաթողիկոսին առջեւ՝ համբուրեց անոր աջը:

— Վեր բարձրացիր, ծերունի, եւ պատմէ թէ ինչ լուր ունիս հայրենիքէն եւ թէ ինչ բան բերաւ քեզ իմ մօտ:

Մարտիրոս հայրը սկսաւ պատմել այն թշուառութիւնները, որոնց ենթարկուած էր ազգը, տպա համաձակ դիմելով կաթողիկոսին՝ ըսաւ.

— Վեհափառ Տէր, ազգը ձեզ եւ Աչոռ Երկաթին կը սպասէ: Աչոռ Երկաթը միայնակ է եւ կարօտ ձեր օգնութեան. դուք միայն դլուխ պիտի կանգնիք, կոնդակներ պիտի ուղարկէք ամէն կողմ եւ ոգեւորէք ազգը: Ձեր պարտքն է ցրուած ուժերը միացնել. դուք էք հոգեւոր գլուխը, դուք պիտի քարոզէք միութիւն եւ համերաշխութիւն, այլապէս ազգը կորսուած է. կը կորսուի ազգը, կը կորսուի նաեւ կաթողիկոսութիւնը:

ԲԱԳՐԱՏ ՈՍԿՎԱԶԵԱՆՑ

Թիթոյի նոր ծրագիրներ

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ մառէշալ Թիթօ կը շարունակէ զործել, հակառակ իրեն դէմ արձակուած բանադրանքին: Այժմ ձեռնարկած է 3.500.000,000 տինարի փոխառութեան մը, զոր ծախսելու համար հետեւեալ ծրագիրը:

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Եուկոսլաւիոյ քանակին Ա. զօրաբաժինը պատրաստուր ընտրած է Թիթոյի, համաձայնարարներու յատուկիկայ համաձումարին համար:

Պելկրատի անթելը առջի օր ամբաստանեց Ավանիսը թէ «թշնամական եւ բիրտ արարքներ» զործած է: Քանի մը ժամ առաջ Ավանիս յայտարարած էր թէ Ս. Միութեան հետ է, ծանօթ վէճին մէջ: Պուլկարիան ալ խստօրէն կը քննադատուի, Եուկոսլաւիոյ համաձայնաւոր պաշտօնաթերթին կողմէ, իր բռնած դիրքին պատճառով: Դեռ երէկ Թիթօ կոչ մը ուղղած էր այս երկու երկիրներուն, պալքանեան ճակատ մը կազմելու համար:

★ *Հաւատարմական ցոյցերը կը շարունակուին Պելկրատի մէջ, մարշալատ Թիթոյի եւ իր վարչակազմին հանդէպ: Փրակայի մէջ ալ համակրանքի ցոյցեր կատարուած են: Կ'ըսուի թէ Փարիզի եուկոսլաւ դեսպանատան պաշտօնեաներն ալ համակրանք յայտնած են հեռագրով:*

Ֆրանսայի բանակին վիճակը

Ազգ. ժողովը քանի մը օրէ ի վեր կը քննէ զինուորական նկատողութիւններ եղած բանակին թերութեանց մասին: Պատերազմական նախարարը, Պ. Անոր Թէյժէն, ճառ մը խօսելով, առիպողական կոչ մը ուղղեց որպէսզի «արիւնաթոր զործի ձեռնարկուի, վերակազմելու համար Ֆրանսայի ազգ. պաշտպանութիւնը»: Այս առթիւ բացատրեց թէ այլեւս մաշած է «միայն Ֆրանսա» բանաձեւը: «Ֆրանսա չի կրնար դիմանալ մեծ ազգի մը հարուածին: Ասոր համար է որ կ'ընդունեցաւ Պրիւսէլի զաչինքը: Այս պայմանագրին ստորագրող պետութիւնները աշխարհագրական միութիւն մը կը կազմեն, հաւասարակշռուած եւ բարոյական հասկացողութեամբ»:

Պատասխանելով այն մեղադրանքներուն թէ Ֆրանսա կը կորնցնէ իր անկախութիւնը, նախարարը բացատրեց թէ երկու ելք ունին,— կամ թօթափել բոլոր զինուորական յանձնառութիւնները, ինքզինքը պաշտպանելու անկարողութեան մատնուելով, եւ կամ ապահովել իր պաշտպանութիւնը՝ միջդաշնակցային զործակցութեամբ: Կառավարութիւնը երբեք կատի չէ առած այն առաջարկը որ կը թելադրէր պատերազմի առեն ձգել մայր երկիրը եւ իր բանակները կեդրոնացնել հիւս. Ափրիկէի մէջ:

Ինչ քննադատութիւններ ալ ըլլան, նախարարը մը, Փոլ Ռէյնօ, դիտել տալով թէ բանակին զեկավարութիւնը կը կատարուի 1936էն մնացած օրէնքներով:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱՐԶԱՊԵՏ ՇՈՒՄԱՆ ճայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, հաղորդեց թէ որոշուած է զեղչել չատ մը ճարտարարուեստական ապրանքներու գինը, եւ թէ՝ կառավարութիւնը պիտի չարունակէ գիները ամուր պահելու քաղաքականութիւնը, առանց ուելցնելու թոշակները ու օրավարձերը: Պիտի չարունակէ պայքարը, գիները հետզհետէ աւելի մեծ համեմատութեամբ զեղչելու համար: Ան այժմ զեղչը 5 — 15 առ հարիւր է, մանաւանդ բաղէս երկաթեղէնի եւ էլեկտրական զործիքներու վրայ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ընդհ. ժողովը իր առաջին նիստը բացաւ դուրս ձգելով լրագրողները, ինչ որ արտակարգ պարագայ մը կը նկատուի: Դռնփակ լսուեցաւ ընդհ. քարտուղարին զեկուցումը, որ վաւերացուեցաւ 1935ի դէմ 2150 ճայնով:

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ, որ 17 ճամբորդներ ունէր, Պոլսոյ օդակայանը իջաւ չորեքշաբթի օր: Արեան հետքեր կային օդանաւին մէջ, վարիչը սպաննուած էր, ուրիշ երկու օդաչուներ վիրաւորուած էին: Քննութիւն կատարուելով հաստատուեցաւ թէ օդանաւը ճամբայ ելած էր Վառնայէն, Սոֆիա երթալու համար, երբ կռիւ մը ծագեցաւ համայնավարներու եւ անոնց հակառակորդներուն միջեւ: Այս վերջինները որոշեր էին Պուլկարիայէն հեռանալ որեւէ գնով: Վարիչը հակառակած ըլլալով, սպաննուած էր, իսկ հանդստեան կոչուած օդաչու սպայ մը օդանաւը առաջնորդած էր Պոլիս, ուեց ապարդիւն փորձերէ վերջը: Օդանաւը հազիւ դիպին իջած, կռիւ մը սկսաւ երկու ճակատներուն միջեւ, բռունցքներով: Թուրք ոստիկանութիւնը հազիւ կրցաւ զսպել: Համայնավարները կ'ուզեն Պուլկարիա վերադառնալ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՑԵՏԱԶՈՒՈՒԱԾ է Շավիլի Ֆր. Կապոյտ Աչքի դաշտահանդէսը որ տեղի պիտի ունենար այս կիրակի:

★

Մարթէլահայեր այս կիրակի փութացէք Կապոյտ Աչքի Մարսէյլի մասնաճիւղին անմահներուն դաշտապարահանդէսին St. Just, Ավբնիւ Քոռօ, Պատը Մալէի ընդարձակ եւ չքեղ ծառաստանին մէջ:

Հաճելի անակնկալներ: Փափաքողները կրնան առտուընէ զալ: Սեղաններ եւ աթոռներ ապահովուած են: Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Առնել Թիւ 42 հանրակառքը և իջնել վերջնատրութեան: կարելի է առնել նաեւ 1 Թիւ, 4 Թիւ, 5 եւ 11 Թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Սէն Ժիւսթ:

●

ՀԱՑ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէին (Սէնթ Անթուան) ընկերահամակրական խնջոյքին, այս կիրակի ամբողջ օրը Campagne Rosière Les Pins de la Bastide Պ. Ն. Նաճարեանի ագարակը ծառերու հովանիին տակ:

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱԶԻ ՇԲՂ. վարչութիւնը իր կայանի կազմակերպման համար խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ մօտակայ մասնաճիւղերէն ներկայացուցիչ մը, այս չաբաթ ժամը 4ին, Cadetի մէթրոյին դէմ Ռիժան արձարանի վերնայարկը: Միասին քեալ իրենց ընտրած ազոց ցանկերը:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ այս կիրակի կէս օրէ վերջ, 8 rue Jean Goujon: Հաճելի անակնկալներ եւ զեղարուեստական բաժին:

Նուագախումբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ:

Ժամը 4էն 12: Մուտք 150 Ֆր. իսկ Նոր Սերունդականներուն զեղչ:

Մառէշալի պիւֆէ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆր. ԿԱՊ. ԽԱԶԻ ՊՈՒՐՏՈՑԻ մասնաճիւղի դպրոցի ամավերջի հանդէսը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ֆլրատացի երիտասարդ ընկերվարականներու սրահը, Սըլօն:

Մրբերդ, արտասանութիւն, դիմախօսութիւն, մնեներդ, պար եւն.: Դպրոցի աշակերտներու կողմէ երկու փոքր զաւեշտներ: Մուտքը ազատ է

Պ. Յակոբ Այտընեան (Լիոն), Տէր եւ Տիկ. Օնիկ Ուզունեան (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Սարգիս Տէր Պալեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Ցովհ. Շահպազեան (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Մինաս Շահպազեան (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Օնիկ Կարապետեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Դաւիթ Թորոսեան (Հայաստան), Այրի Տիկին Թուրփանտա Մոմճեան (Հայաստան), Պ. Հայրապետ Ատընեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Փափազեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Փափազեան (Մարսէյլ), Տէր եւ տիկին Կարապետ Այտընեան (Մարսէյլ), սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն անակնկալ մահը իրենց մօր, մեծ մօր, հօրաքրոջ եւ քեռկնոջ եւ աղգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ԱՑՏՂՆԵԱՆ

(Ծնեալ Շահպազեան)

որ կնքեց իր մահկանացուն 1 Յուլիս, հինգշաբթի առաւօտեան ժամը 6ին, իր 75 տարեկան հասակին, Hôpital Edouard Herriot հիւանդանոցը:

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ 3 Յուլիս, շաբաթ կէս-օրէ վերջ ժամը 2ին, հիւանդանոցին մատուռը, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Rue de Repos ի գերեզմանատունը:

ԾԱՆ.— Մատնաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի նեղկայս իրը այն կատել:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այրի տիկին Կարապետ Խմէրեան եւ զաւակները կը յայտարարեն որ այս կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, յետ պատարագի հոգեհանդիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ Հօր

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԽՄԷՐԵԱՆԻ

մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

«ՅՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆ»ԻՆ Բ. հանդրուանը չաբաթ իրաւացի Ռոսէլլօ (Թրուվիլ – Տինար, 259 քիլ.): Երեք մրցորդներ կէս ճամբան մնացած էին: Ուրիշ անակնկալներ ալ պատահեցան: Օդը ցուրտ էր եւ անձրեւոտ: Կարաւանը հազիւ ճամբայ ելած, 50 հոգի սահեցան ինկան, որոնց մէկը, Քափուէ, թէեւ վիրաւոր, չարունակեց մրցումը: Երրորդ հանդրուանն է Տինառ-Նանթ, 252 քիլ.:

ՑՈՒՇԱՏՈՏՐ

ՄԱՐՍԷԼ.— Հ. Ց. Դ. Պոմոնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է:

ԻՍԻԻ Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱԶԻ մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ամիտան սրահը, 2 rue de la Défense: Օրակարգ՝ երախաներուն օգափոխութեան կայանը: Բոլոր ընկերուհիներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷԼ.— Հ. Ց. Դ. Կարապետ Նիկոլ Դուման ենթակոմիտէի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս կիրակի ժամը 4ին, Պիվէռի «Գեղանի» սրահին մէջ:

ՍԱՐՍԷԼԻ Հ. Ց. Դ. Վարդան ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէ ներկայ գտնուիլ:

Ֆր. ԿԱՊ. ԽԱԶԻ ԽՐԻՄԵԱՆ ՎԱՐԴԱՐԱՆԻՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Իսիի մէջ, այս կիրակի ժամը 3ին: Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ Իսիի հասարակութիւնը:

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԵՍԹԵՐ ՎԱՆԼԵԱՆ եւ Տէր եւ Տիկին Ցովհ. Վանլեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ յետ պատարագի Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 rue Jean Goujon) հանգուցեալ ԵԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՆԼԵԱՆի հոգւոյն: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տիկին Զարուհի Լուսիկեանի համար հոգեհանդիստ այս կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, իր զաւակներուն Պ. Նորայր, Քաջայր Լուսպարոնեանի, Մաշիկ Լուսիկեանի եւ Փեղանուշ Մաշեանի կողմէ:

Կը հրաւիրուին ազգականները եւ բոլոր յիշատակը յարգողները:

ՅԱՒԱՏՅՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Կարապետ Նիքոլ Դուման ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր Պօղոս Հեզոյեանին, իր եղբօր ընկեր Ց. ՀԵՊՈՑԵԱՆի անակնկալ եւ դառնաղէտ մահուան առթիւ:

★ *Հ. Ց. Դ. Վիէնի կոմիտէի բոլոր ընկերները եւ Ֆր. Կապ. Մաչը ցաւակցութիւն կը յայտնեն տէր տիկին Հ. Թորոսեանին եւ պարագանե – րուն իրենց կորուստին առթիւ:*

ՎԱՐԴԱՎԱՌ.— Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ հոդաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի, Վարդավառի տօնին առթիւ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի, Տ. Արտաւազդ արք. Սիւրմէեան պիտի քարոզէ, իսկ Բ. օրը համայն ննջեցելոց հոգւոյն պատարագ եւ հոգեհանդիստ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Փոխադրուած է Դ. Աճէմեանի ճաշարանը
12 Rue Cadet, Paris (9)

Ուր միշտ պատրաստ կրնաք գտնել բագլաւա, պէօրէֆ, ֆուրապիէ, լահմաճուն եւն.

ԾԱԽՈՒ Է

Քօթ տ'Ազիւռի վրայ բանուկ ասփրիչի խանութ մը արդիական կազմածով, 2 արանց եւ 3 կանանց վլասներ: Ներքոյ բնակարան 4 սենեակ, խոհանոց, ընդարձակ պարտէզ, garage եւն. յարմարութիւններ Bonneterie, confiserie – patisserie – glace, radio եւ magasin de chaussures ընելու. concurrent չկայ: Լրացուցիչ տեղեկութեանց համար դիմել «Ցառաջ»ի:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԻՐԻԻԻ Հայ եկեղ. եւ Ազգ. Մութիւնը կը վճռուի դաստիարակ- ուսուցիչ մը որ միեւնոյն առեն կարենայ դպրութիւն ընել: Դիմել, Պ. Շիրվանեանի Rue la Pulene Charvieu par Pont de Chéruy (Isère):

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աւգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 4 JUILLET 1948 Կիրակի 4 ՅՈՒԼԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20 Année N° 5384–Նոր շրջան թիւ 993

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՏԻՐԱԽԹԻՒՆ

Կը թուի թէ դեռ երկար, չատ երկար պիտի դրենք ու խօսինք, փարատելու համար կարգ մը կանխակալ կարծիքներ, նոյնիսկ դրական ճակատին վրայ :

Այսպէս, ամէն անգամ որ կ'արծարծենք Հայկական Արտասահմանի մշակոյթին պաշտպանութեան, զարգացման, արժեւորման խնդիրը, ճակատը կը բաժնուի երկու մասի :

Մեծամասնութիւնը չատ լաւ կ'ըմբռնէ թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզենք : Փոքրամասնութիւն մը աչքի կանչելու կ'արձակէ, երեսը դարձուցած դէպի Երեւան որ դժբախտաբար չատ քիչ բան պիտի բուն իրականութեան մասին :

Այս վերջին պարագան պիտի քննենք առանձին, վկայութեան կանչելով իրենց իսկ հրատարակութիւնները :

Ուրեմն, խօսքը կ'ուղղենք մեր դրոց–քրոջ–եղբուն, առանց դաւանանքի խորութեան : Եւ կը նախընթերենք հարցական եղանակը, — ամէնէն մատչելի ձեւը՝ խնդիրը մանրելու, հանդոյցը քակելու համար :

Ա.— Կ'ընդունի՞ք որ թանկագին վաստակ մը ունեցեր ենք Թուրքիոյ մէջ : Եւ ունինք այսօր ալ, վերջին արտագաղթէն ետքը քան 25 տարի վերջը : Վաստակ մը բազմակողմանի, մշակոյթի բոլոր ճակատներուն վրայ,— կրթական, դրական, գիտական, գեղարուեստական, արհեստագիտական : Մինչեւ անգամ ակադեմական, լեզուաբանական, քերականական, բառագիտական : Նաեւ օրէնսգիտական, սահմանադրական եւ աշխատատորական :

Կ'ընդունի՞ք որ այդ վաստակը պիտի կորսուի անդարձ եւ անհետ, եթէ 1.Զգառնայ սեփականութիւնը այն ժողովուրդին որ կ'ապրի այսօրուան Հայաստանի սահմաններուն մէջ.— 2. եթէ անոր պաշտպանութիւնը եւ տարածումը դիտակցօրէն եւ տիրաբար չստանձնեն Հայկական Արտասահմանի ժառանգորդները, դպրեվանք – բանաստեղծէն մինչեւ հրատարակագիրը : Համեստ վարժապետէն մինչեւ բարձրաստիճան կղերականը : Մէկ խօսքով, բոլոր անոնք որ կը յատկանին ծառայել հայկական մշակոյթին :

Բ.— Կ'ընդունի՞ք որ Երեւանը չի կրնար լայնօրէն օգտուիլ այդ վաստակէն, իբրեւ հետեւանք բիւրա, պիւրկ, աղանդամոլ կարգուսարքի մը, որ «ի յառաջադունէ» մշակած է ուղղափառ «դիծը» : Նոյնիսկ մշակոյթի ճակատին վրայ :

Գ.— Կ'ընդունի՞ք որ, այդ խակ իրողութեամբ եւ ուրիշ բազմաթիւ պատճառներով, Երեւանը ոչ միայն չատ խախուտ զաղափարներ ունի արեւմտահայ երկունքին ու վաստակին վրայ, այլեւ դէպ ի այլասերում, օտարացում կ'առաջնորդէ հայերէնը : Մինչեւ անգամ կովկասի մէջ մշակուած բարբառը :

Այնքան խօսած ու գրած ենք այդ այլասերման, անճոռնի օտարաբանութեանց, թաթարաբանութեանց, ռուս–լատինական թանապուրներու եւ ուրիշ բարբարոսութեանց մասին որ, յեսին ուժգնօրէն ալ բաւական բան դիտէ :

Արդ, վերջաւոր կամ անվերջ ուսումնասիրութիւններ, հին ու նոր,

Դո՛ւք որ մենաշնորհի վերածեր էք հայրենասիրութիւնը,

Դո՛ւք որ ձեր մէջ կը բաժնէք Ս. Հայաստանի սէրն ու սերը, զանազան կեղծանունիներու տակ,

Դուք որ կը յատկանիք ուղեկիցները դասնայ «յառաջդիմական» զաղափարներու,

Ինչո՞ւ սուտ – խենդ կը ձեւանաք այս չարաչուք անտիրութեան, այս ինքնահաւան եւ սանձակոտոր կամայականութեան հանդէպ :

Ինչո՞ւ, ձեր պատեհին մէջ կծկուած, կը փորձէք այն տպաւորութիւնը ձգել թէ այս ալ քաղաքական – կուսակցական պայքար է :

Ինչո՞ւ ձեր ձայնը չէք միացներ անոնց որ չեն հանդուրժեր այս կացութեան, եւ կը փորձեն սահմանափակել անդարմանելի չարիքը, բոլոր կարելի միջոցներով :

Շո՞ղ մը կը պակսի ձեր աչքերէն, եթէ դուք ալ ասպարէզ իջնէք, յանուն թանկագին վաստակի մը պաշտպանութեան :

Ի վերջոյ բուն իսկ հայրենիքը չէ՞ որ պիտի տուժէ, եթէ այս արդար դատն ալ խեղդուի բիւզանդական խմոլոր աղմուկի մը մէջ :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՍՈՒԱՂԵԼ» ԳԻՏԵ՞Ս

Անցեալները առիթ ունեցայ Երեւանեան բառ մը բացատրելու ձեզի,— «Բադա՛մ», քաղելով «Սով· Հայաստան» ամսագրէն : –

Սորվեցա՞ք : Մեր դիտցած «նուշ»ն է (պատէմ) : Այնքան անուշ որքան սեւաչուի աղջիկնեւրուն աչքունքը նուշ ...

– Ահաւասիկ հատ մը եւս,— «սուաղել» :

Ամէն տեղ կրնաք վճռտել դանել : Թերթերէն մինչեւ դիրքերը : Վէպերու թէ դիտական յօդուածներու մէջ :

Կովկասահայ բոլշեւիկի մը հարցուցի եւ խընդայ : Բառի՞ն թէ տգիտութեանս վրայ :

— Ձեր տան պատերը «սուաղուած» չե՞ն, ա՛յ մարդ : « Սուաղճի » չունէ՞ք :

— Ուրեմն ծե՞փ, ծեփուա՞ծ, ծեփի՞չ :

— Ճիշդ այդ : Զարմանում եմ, Պոլսեցինե՞րն ալ չեն իմանում էս հասարակ բառը :

— Հասկցայ, հասկցա՛յ : Թուրքերէն «սըվա» բառն է, որուն արհեստաւորը կ'ըլլայ՝ «սըվաճի» : Մենք «ծեփ կ'ըսենք, Աւետարանիչն ալ սորված ենք բացատրութիւն մը, «ծեփուած» դերեզման – ներ : Դուք չէ՞ք իմացած :

— Մենք, ռեվոլուցիոնէրը, կարականապէս մերժում ենք ձեր ռէակցիոն տերմինոլոգիան, ուլտրամոնտան Աւետարանում գործածուած լինի թէ հայ նացիոնալիստական բառարանում :

Եւ դլուխն առաւ դնաց դոչելով.— «Անկեղծ Ֆաշիստական էրուդիցիան ... Վ.Ա.Հէ

Ա՛յս ալ պիտի տեսնէիմ

Գահիրէի Ֆրանսերէն թերթերէն «Փուռնալ տ'Էժիփթ» կը գրէ, «Մումբ մը Հայկու դիմումը» խորագրով (16 Յունիս).—

Բազմաթիւ Հայեր, որոնք որոշած էին վերջնապէս մեկնիլ Եգիպտոսէն՝ հաստատուելու համար իրենց բնիկ երկիրը եւ որոնք չկրցան մեկնիլ, քոլերայի համաճարակին պատճառով, յուզիչ խնդրագիր մը ներկայացուցած են մեզի :

Կը խնդրեն , որ իրենց թարգմանը ըլլանք իշխանութեանց մօտ, որպէսզի թոյլ տրուի իրենց Եգիպտոս մնալ, հրաժարած ըլլալով հայրենադարձէ մը, որ լեցուն է անստուգութիւններով :

Ուրիշ եգիպտական թերթ մը, արաբերէն «Էլ Թիկարալ Մասրէյա» ուելի մանրամասն կը դրէ նոյն հարցի մասին, (7 Յունիս).—

Կ'իմանանք, որ եգիպտական կառավարութիւնը լրջօրէն քննելու վրայ է պարագան եգիպտահայ այն տարրերուն, որոնք մ· Հայաստան պիտի մեկնէին, բայց կը նախընտրեն հոս մնալ : Կարգ մը ընտանիքներ —եգիպտահպատակներ—, որոնք հաշուեյարդարի ենթարկած էին իրենց գործերնին կապած իրենց գոյքերը Աղեքսանդրիոյ մաքսատան մէջ, ի սպառումն ներդաղթի նաւուն, փութաք յայտնած են չհեռանալ եգիպտ· հողէն, վախնալով անստոյգ եւ մութ ապագայէ մը :

Այս ընտանիքներու հայրերէն իւրաքանչիւրը պատկանեալ իշխանութեանց դիմում ըրած է՝ մնալու համար այս երկիրը : Եգիպտոսէն դատ առնենք ուրիշ հայրենիք չեն ճանչցած եւ բնակած են հոն իրենց հայրերէն մինչեւ պապերը : Ուրախ ենք բսելու, որ այս դիմումները յաստատուր արձագանգ գտած են իշխանութեանց մօտ, որոնք համաձայն են որ այս մարդիկը մնան այստեղ, եթ առնեն իրենց գոյքերը մաքսատունէն եւ վերադառնան իրենց նախկին գործերուն : Անոնք պիտի վերստանան իրենց հպատակութիւնն ալ, հաստատուած ըլլալով որ բացարձակապէս չէզոք մը նացած են : Վստահ ենք, որ կառավարութիւնը գոհ է այս չարժումէն, որ կուգայ այնպիսի մարդոցմէ, որոնք հաւատարակէս ընդունած են ընթկին կացութիւնը, ըլլայ հարստութեան թէ աղքատութեան մէջ» :

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԴՈՒԻ հռչակուեցաւ Իտալիոյ մէջ, մասնակցութեամբ 3.000.000 բանուորներու : Համայնավարները կը հրահրեն չարժումը, խափանելու համար Մարշըլի ծրագրին գործադրութիւնը :

Ի՞նչպէս պիտի յուծուի Պէրլինի տագնապը

Ֆրանսայի նախաձեռնութեամբ, այս չաբթու ակիզբէն ի վեր, Լոնտոնի մէջ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ամերիկա տերտ եւ տեւական չիրտներ կ'ունենան, Պերլինի տագնապէն վերջ գտնելու միջոցները գտնելու համար : Այս տագնապը կը քննուի իր բոլոր հանգամանքներով :

Գրած էինք թէ մարշալ Սոքոլովսքի հաղորդակցութեանց ընդհատման պատճառ ցոյց տրուած էր արհեստագիտական դժուարութիւնները, որոնց կարգին յիշած էր մասնաւորապէս երկաթուղիի դիծերը նորոգելու պէտքը : Հաւանօրէն, այս պատրուակութեան պատասխանը անգլիացի հրամանատար զօր· Բոպերթսըն պիտի տայ, չբերով անոր անհիմն ըլլալը : Գալով դիւանագիտական ճամբով կատարուելիք դիմումին, Դաշնակիցները կը խորհին այս դիմումը ընել իրենց կեդրոնական կառավարութեանց միջոցաւ եւ ոչ թէ — ինչպէս մինչեւ հիմա կ'ըլլար — զայն թողուլ իրենց զինուորական հրամանատարներուն : Կը խորհին Մոսկուա դրկել ծանուցագիր մը : Բայց, այս մասին թերթերու տուած լուրերը կանխահաս են, տակաւին որեւէ որոշում տրուած չէ : Ամէն պարագայի մէջ, յոյս չկայ որ Պերլինի խնդիրը կարգադրուի տեղին վրայ, Զորսերու կողմէ, քանի որ Սոքոլովսքի մերժից ներկայ ըլլալ դաշնակից հրամանատարութեան նիստերուն : Այս է պատճառը որ Դաշնակիցները կը խորհին դիւանագիտական ճամբով լուծել Պերլինի տագնապը :

Ամերիկեան աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը հանուր աշխարհի առջեւ պիտի ամբաստանէ Մոսկուան որ անօթութեան կը դատապարտէ երկու միլիոն քաղաքացիներ :

Այս բոլոր խնդիրներուն մասին, տեղւոյն խորհրդակցութիւններ տեղի կ'ունենան Լոնտոնի մէջ Դաշնակից ներկայացուցիչներուն մէջեւ : Ամերիկեան դեսպանին Ուշինկթընէ ստացած ամպողական հեռագրին վրայ է որ սկսան այս խորհրդակցութիւնները :

★ Պերլինի ամերիկեան եւ անգլիական ներկայացուցիչները յայտարարեցին թէ խորհրդային հրամանատարը իրաւունք չունէր բերանացի յայտարարութեամբ մը լուծելու Քոմանտատուրան, որովհետեւ այս մարմինը կազմուած է չորս կառավարութեանց որոշումով :

Դաշնակիցները կը խորհին Պերլինի զինուրական հսկողութիւնը ստանձնել երեքով, եթէ Ռուսերը մերժեն մասնակցիլ :

Պարենաւորում կը շարունակուի օդանաւերով

Պերլինի արեւմտեան շրջանի պարենաւորման գործին մէջ Դաշնակիցներու յաջողութիւնը հետզհետէ կը չեշտուի, չնորհիւ գլխաւորաբար ամերիկեան օդանաւերուն : Մօտ 120 օդանաւեր ամէն օր, իւրաքանչիւրը երկու անգամ, առատ պարէր (օրական 1500 թոն) կը հասցնեն Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան շրջաններուբնակիչները պարենաւորելու համար : Կը խորհին նոյնիսկ ածուխ ալ փոխադրել : Այսպէսով, Դաշնակիցները պիտի կրնան Պերլին մնալ առնուազն մինչեւ Սեպտեմբեր : Ցոյս կայ որ մինչեւ այն առեն Պերլինի Հակակշռի Դաշնակից ուժերուդրը պիտի կրնայ նորէն գումարուիլ : Այժմու հերթական նախագահը մարշալ Սոքոլովսքի է եւ իրմէ կախում ունի որ ներկայ նիստի հրաւիրուի :

Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ ծրագրուած է ամէն օր 500 թռիչքներ կատարել, ապահովելու համար 2.500.000 բնակիչներու պարենաւորումը : Տեղատարափ անձրեւները եւ թանձր ամպերը կը խանգարեն երթեւեկը : Ուրբաթ օր միայն 84 ամերիկեան եւ 83 անգլիական օդանաւեր կրցան վար իջնել :

Ամերիկեան հրամանատարութիւնը կը յուսայ օրական հազար թոն ուտելիք եւ ածուխ փոխադրել, եթէ բոլոր տրամադրելի օդանաւերը չարժման մէջ դրուին : Չորս հազար օդաչուներ պաշտօնի կոչուած են :

Չօր· Մարշըլ ծրագիր մը կազմած է, Պերլինի պաշարումը դադրեցնելու համար : Նախագահ Թրումըն ալ անձամբ կը զբաղի այս հարցով :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

1000 ՓՐԱՆՍԻՆՈՑՆԵՐՈՒ հրապարակէն քաշելու մասին տարածուած զրոյցներու վրայ, Թուրք ժողովուրդը դրամատուներն եւ խնայողական տնտուկները խուժեց այս թղթադրամները ձեռքէ հանելու համար : Շատեր ալ իրենց տուրքերը վճարեցին հազարնոցներով : Մուճապը այն առեն միայն վերջ գտաւ, երբ նահանգապետը հերքեց շրջած գրոյցները :

ՓՐԱՆՍԻՆԵՐԷն թերթերը 5 Յուլիսէն սկսեալ 6 Ֆրանքի պիտի ծախուին : «Նիւ Եորք Հէրըլտ»ն ալ 10 Ֆրանքի :

Գնում եմ անուշ

(Ի. Եր վերջին դեմ)

«Գնում է տա երթալ 1915 թուական, կէտն Պ. Պրիկիս, երբ հասկացավ Մխիթարեան Ս. Ղազարի Լուսաւորչի տպարանի մարդկանց, որ 24ի Ապրիլ յաջորդ օրը ձերբակալելու էին իրենց մէջ գտած երեսփոխանները և ուրիշ ազգայիններ։ Գնում եմ, որ ազատ լինիմ ես և ուրիշներ ևս, որ ինձ հետ ձերբակալուելու էին։ Ես ինձ համար ոչ մի վախ չունէի, որովհետև ես ոչ մի հանցանք չունէի, բայց ուրիշների համար վախենում էի։ Ես գնում եմ, որ ազատ լինիմ, որ ինձ հետ ուրիշներն էլ ազատ լինին։ Ես գնում ե

ՊՈՒՏՄ ՄԻՆԱՂ

Հանգստատան

Հոգիները հանգստացնելու գործը դիւրին է : Քանի մը ֆրանք կը ցնծաս Հայոց ժամուն՝ հոգեհանդիստ մը կատարել տալով կ'անցնիս գործիդ : Եւ մեր ննջեցեալները , անդիի աշխարհին մէջ իրենց բոլոր մեղքերէն արբուեղով կը մաքրեն երկնից Ս. Աբբայութիւն ու կը հանգստանան ...

Սակայն, մարմնահանդիսը խիստ դժուարին է, մանաւանդ երբ իր տարիքին ձմեռնամուտը կը կոխէ մարդ : Ձեռքերդ ոտքերուդ մօտենալու տրամադրութիւն ցոյց կուտան ու կոթնելիք տեղ կը փնտռես ...

Հիւրանոցներն ու վարձու տուները խիստ սուղ են : Զաւակներուդ երդիքին տակ հարսը պահակ ոստիկանի պէս կեցած է :

Այղիկդ պատեպատմ հռչակած է կեսրոջը ղէմ ու քու վրադ մոտծելու ժամանակ չունի :

— Կամուրջի մը տակ կ'ապաստանինք :

— Ոչ, սիրելի Ադրիպպոս հօքար : Հայոց ազգը այնքան ալ ապերախտ չէ : Շէն ու պայծառ մը նայ Փարիզի Ազգաստանիմը : Հանգստեան տուն մը կանգնելու վրայ է :

Աղուոր, օդառէտ , ծառ – ծառաստանով չրջապատուած տեղ մը ձեռք ձգած է, կ'ըսեն ,Անտիլիայ պիւրէն մէջ :

Ես, ազգային ջղերու կամ խմբագիրներու փաղանդին պատկանելու երանութիւնը չունենալով, չեմ այցելած այդ վայրը :

Այդ հաստատութիւնը, մեծ յեղաշրջում յառաջ բերելու կոչուած է՝ մեր ազգային – ընկերական կեանքին մէջ :

— Մարդ, կեանքէս վազ անցուցիր զիս : Հոգիս կը հանես : Մինչեւ երեկոյ տունն ես : Ալ չեմ կրնար համբերել, Անտիլիայ պիտի ղրկեմ քեզ : Վաղը գիր մը ճամբեմ այդ տեղի մենծերուն, թող քեզ ներս առնեն :

×

— Դաբօ, սա քուկիններդ տար Անտիլիայ դիր, ալ քաշելիք բան չէ : Օր մը կը ձգեմ կ'երթամ :

×

— Ախ, լմնի անուշիկ Շարլս որքան կը սիրեմ քեզ : Միայն ... եթէ ...

— Ըսէ հրեշտակս, մի քաշուիր, դիտես որ կեանքս ալ կուտամ քեզի համար :

— Ախ, եթէ սա հայրդ հետդ չըլլար, այսօր իսկ խօսք կուտայի քեզի հետ ամուսնանալու ....

— Սա ըլլայ ուզածդ : Վաղն իսկ Անտիլիայի վարչութեան կը դիմեմ : Միայն դուն լինձի խօսք տուր որ լմս պիտի ըլլաս :

×

— Սիղելի Վասնիկս, քեզմէ բան մը պիտի խնդրեմ ... Ձե՞ս կղնաղ սա մայրիկդ Անտիլիայ ղրկել ...

— Հոդիս, աղէկ, տան գործերը ով պիտի ընէ, այնքան պէտք ունինք իրեն :

— Իմին մասս կը բերենք, հէ՞, մեղ շէղի ..

★

Դարձընենք միւս էջը :

— Տղաք, երկար կ'ընէք : Ձեր հայրեն եմ վերջապէս, պէտք է յարգանքով վարուիք հետս ապա թէ ոչ բոլոր հարստութիւնս կը նուիրեմ Անտիլիայ եւ կը մեկնիմ տունէս հա, խելքերդ գլուխդիդ հաւաքեցէք :

— Միհրանիկ , տղաս, սա կնկանդ խօսք հասկցուր, չափը անցուց : Խոփած կը պոռայ երեսս ի վեր : Վաղն իսկ հարստութիւնս կը կտակեմ Անտիլիայի եւ կ'ելլեմ կ'երթամ հոն :

Վատահ եմ : Օր մը, իրենց զաւակներէն յուսահատած, պիտի սկսին կտակներով ճոխացնել այս ձեռնարկը : Նոր յարկաբաժիններ պիտի աւելնան անոր չուրջ : Պիտի ունենայ իր մատուռը, ընթերցարանը, սրահը եւ նոյնիսկ սրճարանը :

Եթէ անաչառ եւ անկողմնակալ կերպով կառավարենք գայն, պիտի դառնայ ոչ թէ հանգստեան տուն կամ ծերանոց, այլ փոքրիկ դիւղ մը՝ Հանգստաւան ...

Պ. Զօպանեանի պէս ծանօթ դէմքեր, նարտ խաղալու, զբօսնելու պիտի գան հոն : Երդիչներ, դերասաններ եւ այցելուներ պիտի չէնցնեն գայն :

Նոյնիսկ դրող չարաղրողները պիտի փափաքին հիւրընկալուիլ այդ աւանին մէջ ..

Եթէ չէք ուզեր , որ դեւեր եւ սադայէլներ սպրդին հոն, մուտքի դրան վրայ դրոշմեցէք խոշոր տառերով՝ Աւետարանէն հետեւեալ պարբերութիւնը .

— « Եկայէ առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք եւ ես հանգուցից զձեզ» ...

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

ՊԱՏԱՆԻ ՆԿԱՐԻԶՆԵՐ.— 1947 Դեկտեմբերին Մոսկուայի մէջ կազմակերպուած է պատանի նկարիչներու եւ քանդակագործներու համամիութենական ցուցահանդէս , նուիրուած հոկտեմբերեան 30ամեակին : Հայաստանի պատանի ստեղծագործողները ցուցահանդէսին ներկայացուցած են 96 նկարներ :

Ցուցահանդէսին մէջ առաջին տեղը դրաւած է Ռուսաստանի Սովետական դաշնակցային կենտրոնական հանրապետութիւնը, իսկ երկրորդ տեղը՝ Հայկական ՍՍՌը :

Անհատական առաջին կարգի մրցանակ տրուեցաւ Նանէ Սեւիմեանին (Երեւանի Պուշկին դպրոցէն) երկրորդ կարգի Յէլիքս Յակոբեանին (Շիրմանդատէ դպրոց) եւ երրորդ կարգի մրցանակ Կիրովականի 4 թիւ դպրոցի աշակերտ Դմեսի Պոնոսակին : Երիտասարդական Միութեան կենտրոնկոմը Նանէ Սեւիմեանի չնորհած է պատուոյ գիր :

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ կը յաճախեն տարեկան մէկուկէս միլիոն հանդիսականներ :

Շարժանկարի թատրոնը կը յաճախեն տարեկան չորս միլիոն վեց հարիւր հօթանասունհինգ հանդիսականներ : Երաժշտական համերգներուն ներկայ կ'ըլլան 350.000 ունկնդիրներ :

Թատերական ներկայացումներու եւ համերգներու դրադիները կազմուած են 10 Միութեան բոլոր միւս ժողովուրդներու անցեալի դասական յաւադոյն գործերէն :

★ Սուն դուկեան թատրոնը հայկական համբաւաւոր ազգային թատրոնն է : Հոս հայկական, ռուսական եւ եւրոպական դասականներու երկերը մեծ խնամքով կը բեմադրուին : Մասնաւոր ուշադրութիւն եւսէրցոյց կուտան տեւական ինքնուրոյն եւ թարգմանական թատերդոլիւններու բեմադրութեան : Թատրոնի վարպետ դերասանները խորհրդահայ բեմը հագցուցած են հայ թատրոնի պատմութեան մէջ մինչեւ հիմա չտեսնուած արուեստի բարձրութեան :

★ Ապրիլ 9ի ցերեկը եւ իրիկունը հազարէ աւելի մանուկներ դիտեցին անգլիացի իրապաշտ դրող Զարլս Տիքընսի «Դաւիթ Քոփըրֆիլտ» վէպի բեմադրութիւնը :

★ Մարտ 23ին թատրոնը հանդիսաւորութեամբ մտնեց «Կարմիկի» տաղանդաւոր հեղինակ Տիգրան Զուհաճեանի մահուան 50րդ տարելիցը : Մօտ 60 տարի առաջ գրած անոր «Լէպլէպիճի հօր թեամբ մտնեց «Կարմիկի» տաղանդաւոր հեղինակ լրիւ եւ ճոխ բեմադրութեամբ տրուած է սովետական թատրոնին մէջ :

«Յովհ. Թումանեան» մանկական թատրոնը ունի նաեւ ուսական բաժին : Թատրոնը օրը 3 —4 ներկայացումներ կուտայ :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՆ. Իւամբ կը հաւաքէ, կը մշակէ եւ ժողովուրդին կը վերադարձնէ իր իսկ գոհարները : Այդ տան չորհիւ կազմակերպուած երգի – պարի խումբը Մոսկուայի մէջ երկրորդ մրցանակ չահեցաւ :

Ապրիլ 9ին ժողովրդական տան մէջ ցուցադրուեցան ինքնագործ վարպետներու ձեռքի գործերը, փորագրութիւններ, փայտի եւ քարի վրայ, ասծաթագործութիւն, ձեռագործ, դորգեր, նկարներ, որոնք դրկուեցան Մոսկուա Մայիսմէկեան ցուցահանդէսին : — («Ս. Հ.»)

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇԱՒԱԹ

Հակառակ անսովոր անձրեւին եւ նոյնիսկ ցուրտին Ֆրանսա , եւ մանաւանդ Փարիզը կը պահէ իր տեղը միջազգային գետնի վրայ :

Ցունիս 30ի դիշերը Փարիզի ընտրանին հաւաքուած էր էյֆէլի աշտարակին չուրջը, ուր տեղի ունեցաւ ամենամեծ «Մեծ Գիշերը» (Grande Nuit de Paris) : Շատեր տեղ չէին գտած դիտելու համար Ֆրանսայի, Ամերիկայի եւ Անգլիոյ լուսադին դերասանները որոնք եկած էին միայն այդ երեկոյթին համար, որ կը բաղկանար երկու գլուխ մասերէ : 150.000 կը հաշուէն ներկայ հասարակութիւնը : Ամբողջ հասոյթը (միայն circque-ին ծախուած տոմսերէն 16 միլիոն գոյացած էր) յատկացուած է U. N. A. C.ին (աղքատ երախաներու) :

Այս մեծ ցոյցով վակուեցաւ Փարիզի եղանակը :

★ Ամբողջ Ֆրանսա մասնաւոր փայլով մը կը տօնէ այս տարի Շաթոպրիանի մահուան հարիւրամեակը :

Այս տարի կառավարութիւնը որոշած էր ժապաւէն մը չինել տալ Ֆրանսացի մեծ բեմադրիչի մը որպէսզի յեղափոխութիւնը վերակենդանացնէ 1848ի յիշատակը, բայց յետոյ մերժեց վճարել ծախքերը : Կը մնայ պահել բեմական պատկերը կամ հրատարակել, ինչպէս կ'ընէ չարաթաթերթ մը, «Ազատութեան դարուն» անունին տակ : Այդ դժամարն էր որ յատկացուեցաւ հարիւրամեակին տօնակատարութեան, աւելի ժամ ըլլալով :

Շաթոպրիան մեռաւ 1848 Ցուլիս 4ին, դըժբախտ : Կէս մեռած էր արդէն, քանի որ անդամալոյծ էր : Վերջին տարին երբ կինը կորսնցուց, ուղեց իր անունը տալ անոր, որ արդէն կոյր, կը մնար իր ամբողջ կեանքի ընթացքին, լաւագոյն եւ ամենէ մտերիմ բարեկամուհին, (Տիկին Ռէքամիէ), բայց այս վերջինը մերժեց, մնալով միշտ հաւատարիմ իր անունին : Ցուղարկաւորութեան ներկայ էին միայն քանի մը հոգի, իր ամենամօտ բարեկամները : Այսօր, հարիւր տարի վերջ ամբողջ Ֆրանսան կը յարգէ իր յիշատակը :

Ա.

այն ճանապարհէն ուր հերոսաբար լինկան Վարդանականեր, Աստուածներ, Սայդօներ, Եղծներ բոլոր յայտնի ու անյայտ հերոսները :

Փա՛ռք անունիդ, Տարօն եւ պատիւ այն բիւրաւոր հերոսներուն որ զոհեցին իրենց կեանքերը մեր ազատութեան համար :

Վ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՅԱՌԱՋԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (42)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

Իե .

Մեր թշնամիները հողի համար չեն կռուիր, այլ կրօնքի, հաւատքի համար : Շատ լաւ գիտեն անոնք, որ եթէ մենք կրօնքով միանանք իրենց կամ Յոյներուն, մեր երկիրն ալ իրենցը կը դառնայ :

« Պէտք է յիշենք հինգերորդ դարը, այն կրօնական պատերազմը, զոր Յազկերտ դէմ մղեց Վարդան Մամիկոնեանը իր քաջերով : Հինգերորդ դարուն Պարսիկները էին որ կ'աշխատէին խախտել մեր հաւատքը, իսկ այժմ՝ Արաբները ու Յոյները : Հինգերորդ դարուն ալ ունէինք դաւաճաններ՝ վասակներ եւ Մերուժաններ, հիմա ալ ունինք Գադիկներ եւ Աչոտներ : Հինգերորդ դարուն ալ ունէինք քաջ զօրապետներ, ինչպէս Վարդանն էր, այժմ ալ ունինք Աչոտ երկաթը, որ դանն էր, այժմ ալ ունինք Աչոտ երկաթը, որ չուարեր մնացեր է եւ երկինքէն օգնութիւն կը սպասէ :

Այժմ բան մը միայն կը պակսի մեզի . կը պակսին Ղեւոնդ Երէցի պէս հոգեւորականներ : Ո՞ւր է այժմ Ղեւոնդը, որպէսզի իր ոգեչունչ քարոզներով ոգեւորէ մեզ . էկայ ան : Դուք, Վահան Տէր, որ դլուխ էք կանգնած հոգեւորականութեան, դուք պիտի ձեր անձնական օրինակով ոգեւորէք ազգը, որպէս զի չկորսուի ան : Ազգը ձեզ կը սպասէ » :

Կաթողիկոսը լուռ կը լսէր : Մարտիրոս Հայրը վերջացուց իր խօսքը, բայց Կաթողիկոսը կը կարծէր, թէ դեռ կը խօսէր ան : Իր հոգիին մէջ բացուեցան հին հին վէրքեր, որոնք յուզիչին դինք : Այդ պահուն ան կը տառապէր ազգի տառապանքներով, կը ցաւէր անոր ցաւերով, բայց միեւնոյն ժամանակ կը զգար որ բառական չէր միայն լալն ու ողբալը, պէտք էր նաեւ դարման տանիլ անոր ցաւերուն, բուժել վէրքերը : Մարտիրոս Հօր խօսքերը սուր սլաքի պէս ցցուեցան իր սրտին մէջ եւ, դառնալով անոր, բաւ դողդոջուն ձայնով .

— Այո, Ծերունի, ես դլուխ եմ կանգնած ազգի, բայց մինչեւ այժմ միայն ցաւելով եմ անցուցեր օրերս : Գիտ, որդի, դուն ալ մտեր ժողովրդի մէջ եւ քարոզէ, ոգեւորէ, իսկ ես, ինչքան թոյլ կուտան իմ տկար ուժերս, կ'ինյամ նախարարներուն ոտքը, կ'աղաչեմ, կը պաղատիմ եւ կը հաշտեցնեմ զանոնք իրարու հետ, որպէսզի պաշտպանեն օրինաւոր թագաւորը :

Մարտիրոս Հայրը դուրս ելաւ կաթողիկոսին քովէն դոհ սրտով . դրեթէ վազելով հասաւ իր օթեւանը, եւ ուրախ ուրախ ըսաւ իր ծառային .

— Ծառուկ, չուտով պատրաստէ ձիերը . խակոյն պէտք է ճամբայ իյնանք :

— Իրա՞ւ կայ, Հայր սուրբ, որ այսպէս կը չտապես . անհրաժեշտ է հանգստանալ քիչ մը, պատասխանեց ծառան զարմացմամբ անոր դէմքը դիտելով :

— Պէտք է ճամպարել, որդիս, պէտք է ճամպարել . չատ գործ ունինք կատարելու, ժամանակս սուղ է :

Ծառուկը դուրս գնաց եւ դնաց ձիերը պատրաստելու :

Քիչ յետոյ, Հայր սուրբն ու իր ծառան, եւ երեքն Արշարունիք զարմացած , մտահոգ առոյգ կ'երթային :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՇՎԱԶԵԱՆ

Թիթոյի կուսակիցներ Մթաղիւի կը դիմեն

Եուկոսլաւիոյ համամիութիւնները Յուլիս 2ին Սթալինի ղրկեցին պիր մը, որով կը բողոքեն Կոմինֆորմի դէմ իրենց եւ մարշալ Թիթոյի հասցէին ուղղուած «ստոյգ ամբաստանու-թեանց» դէմ: Կը խնդրեն Սթալինէ որ «իր կարեւոր ընէ», ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար:

Կուսակցութիւնը մեծ միթինգ մը գումարեց Պելկրատի մէջ եւ որոշեցաւ Մ. Միութեան կառավարութեան պետին դրկել, կուսակցութեան 1500 անդամներուն կողմէ ստորագրուած հեռագիր մը, արտայայտելու համար այն «մեծ վստահութիւնը» զոր կը տածէ եուկոսլաւ ժողովուրդը Սթալինի հանդէպ, մինչ ատոր ապահովութիւն յայտնելով որ խորհրդային կառավարութեան պետը պիտի սրբէ «երկրին, կուսակցութեան եւ կեդրոնական կոմիտէին» դէմ կատարուած ամբաստանութիւնները: Հեռագիրը կը վերջանայ հետեւեալ տողերով .—

« Անսահման է մեր սէրը ձեզի եւ Մ. Միութեան հանդէպ, ինչպէս անսահման է նաեւ մեր եղբայրապիտութիւնը այն բոլոր բանելուն համար՝ զոր ըրած էք մարդկութեան համար: Կեցցէ մեր ընկեր Թիթոն, որ մեզի սորվեցուց սիրել Մ. Միութիւնը, կեցցէ մեր մեծ բարեկամը, Սթալին»:

Ժողովուրդը «Պելկրատ – Մոսկուա» եւ «Թիթօ — Սթալին» բացագանչութիւններով ծափահարեց ճառախօսները, որոնք պանծացուցին առաջնորդները եւ վիճեւեւուկոսլաւ բարեկամութիւնը եւ իրենց սէրն ու հաւատարմութիւնը յայտնեցին մարշալ Թիթոյի :

Յետոյ, որոշուեցաւ դիր մըն ալ ուղղել եուկոսլաւիոյ համամիաւոր կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին, յայտնելու համար ժողովուրդին վըստահութիւնը՝ այս կոմիտէին եւ մարշալ Թիթոյի հետեւած ուղղութեան վրայ :

★ Եուկոսլաւիա 500 միլիոն տոլար փոխ ուզած է միջազգային դրամատունէն: Այս դիմումը կատարուած էր եուկոսլաւիոյ վերջին դեպքերէն առաջ :

★ Պուքրէշի մէջ հրատարակուեցաւ կոմինֆորմի պաշտօնաթերթերուն վերջին թիւը, միայն ռուսերէնով: Նախապէս կը հրատարակուէր անգլիերէն, ֆրանսերէն եւն.:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Սէնի Նաւահանգիստին ժողովը ամէն մը մատնուած է: Ուրբաթ օր նիստը հազիւ բացուած, ընդդիմադիրները պոռացին նախագահին՝ Տօքթ. Ալէսանդրիի դէմ որ քաշուած էր ընկերվարական կուսակցութենէն.— «Հրաժարեցէք, հրաժարեցէք. ուրացող:» Ընդհանուր իրարանցումի եւ աղմուկի մէջ քուէարկութեան դրուեցաւ համայնավարներու բանաձեւը, որով դիւանին հրաժարումը կը պահանջուէր: Սակայն, բանաձեւը մերժուեցաւ 51 ձայնի դէմ 53 ձայնով: Կէս օրէ վերջի նիստին, միջադէպերը չարունակուեցան: Համայնավարները իրենց դրասեղանիներուն կափարիչները դղրդացուցին, ահագին աղմուկ հանելով: Եւ ակարական լոյսը մարեցաւ քանի մը անգամներ, լուսանքները տեղացին ամէն կողմէ եւ նիստը փակուեցաւ ապարդիւն :

Անգլիոց եւ Եոկոսլաւիոց միջեւ Յուլիս 2ին ստորագրուեցաւ առեւտրական համաձայնութիւն մը, որով Եոկոսլաւիա երկու միլիոն սթերլին արժէքով փայտ պիտի հայթայէ Անգլիոյ :

Ամերիկեան կը հեռագրեն թէ հացին գինը 200 տրամիէն բարձրացաւ 450ի, հարուստներուն համար՝ 650ի, իսկ բաժնեչափը պիտի ըլլայ օրական 100 կրամ փոխանակ 80ի :

Չիլի Տեղացի արեւելեան Ֆրանսայի մէջ, վոժլեռներուն մէջ:— Կառավարութիւնը կը վախնայ որ հունձքերը մեծապէս վնասուին ամբողջ երկրին մէջ, եթէ անձրեւները չդադրին :

Ֆրանսայի շրջանը.— Գ. հանրաւանքին կը մասնակցէին 114 մրցորդներ: (Տիւար –Նանթ 252 քիլ.): Նոյն անակնկալները չարունակուեցան: Առաջին օրը Ֆրանսացիները չէին դիտեր թէ իտալացի Պառթալին է գլուխը, ինչ որ բաւական չփոթութիւն պատճառեց: Երկրորդ օրը Իտալացին կը կորնցնէր դեղին չապիկը, ի չահ Պելժիացի Լինկլօ: Ուրբաթ օր մինչեւ Նանթ 12 մրցորդներու խումբ մըն էր գլուխը, մօտ 14 վայրկեան տարբերութեամբ: Առաջին հասաւ 6 ժամ 48 վ. 31 երկ., Ֆրանսացի մը, կի Լափէպի, երկրորդ՝ Պելժիացի Լմփանիւ, երրորդ՝ դարձեալ Պելժիացի Մաթիէօ: Ընդհանուր դասաւորման մէջ դեղին չապիկը չահած է Ֆրանսացի մը, Պոպէ, որ երեք օրէ ի վեր գետին կը չահի: Շաբաթ օրուան հանդրուանն էր Նանթ Լա Ռոշէլ, բաղդատաբար կարճ, 170 քիլ.:

Imprimerie DER AGOPIAN. 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

Հրապարակային դասախօսութիւն

Այս հինգշաբթի , 8 Յուլիս , , ժամը 8.30ին
Société Savantes֊ի մէջ , Salle D.

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի « Ահարոնեան » խումբի կողմէ, հովանաւորութեամբ Փարիզի Շրջ. վարչութեան:

Կը խօսի ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, որ նոր վերադարձած է Արեւելքէն: Նիւթը՝ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՆՈՒԱՃՈՒՄՆԵՐՈՎ :

Մասնաւորապէս կը հրաւիրուին Փարիզի չրջանի Նոր Սերունդի բոլոր անդամները եւ համակրութիւնը : Մուտքը ազատ է

ԴԱՇՏԱՀԱՅԵՍ

ՍԷն ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ Վարուժան կոմիտէի, 11 Յուլիս, կիրակի ամբողջ օրը , Pont Nantin (Վարիզէ) օդասուն պարտէզին 200 քայլ հեռու, մշտավազ առուին եզերքը :

Կը նախագահէ Ս. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր ՏԻԳՐԱՆ ԶԷՔԵԱՆ

Ճաշը միասին բերել : Սիրով կը հրաւիրուին Սէնթ Էթիէնի ընկերները :

★

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. Սէն Լուի «Ակունքի» ենթակոմիտէին իր 23րդ տարեդարձին առթիւ, կազմակերպած է դաշտահանդէս մը կիրակի 18 Յուլիս ամբողջ օրը, Սէն Լուի, Եօթնեղբայրներու ագարակը: Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ՎԻՆԻՆ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. Փրանսայի Շրջ. վարչութեան մարզահանդէս – դաշտահանդէսը՝ 18 Յուլիս, կիրակի ամբողջ օրը, Վինիի մէջ: Կը խնդրուի բոլոր մասնաճիւղերն եւ քոյր կազմակերպութիւններէն նըկատի ունենալ սոյն թուականը :

ԴՈՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Տօք. Կապոյտ Ալի Սպէ. վարժարանին ամավերջի հանդէսը՝ կիրակի 11 Յուլիս ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան սրահը: Կը հրաւիրուին բոլոր Միութիւնները, ծնողքները եւ Տէսինի հասարակութիւնը ներկայ , դնահատելու մատղաշ սերունդին համար թափուած աշխատանքները, եւ վայելելու անոնց հայերէն արտասանութիւնները: Տրամախօսութիւններ եւ հայկական տարազով պարեր եւայլն :

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ այս կիրակի կէս օրէ վերջ, 8 rue Jean Goujon: Հաճելի առակ-կարկներ եւ պէղարուեստական բաժին :

Նուագախումբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ :

Ժամը 4էն 12: Մուտք 150 ֆր. իսկ Նոր Սերունդականներուն ձրիէ :

Մատչելի պիւֆէ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՐՍԷԼԻ Հ. Ց. Դ. Վարդան ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները , այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր ընկերները ներկայ գտնուիլ :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Տօք. Հ. Կապոյտ Ալիի ընդհ. ժողովը՝ հայ մատրան մէջ, այս երկուշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին: Կարեւոր օրակարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Տօք. Կապոյտ Ալիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Տան» մէջ, 29 Bld. Carnot: Օրակարգ՝ պատգամաւորի զեկուցում եւ ընտրութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. վարչութեան ներկայացուցիչը :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պուլվար Օտոյի Տ. Հ. ԿԱՊ. Ալիի ընդհ. ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Շատ կարեւոր օրակարգ: Ընտրութիւն նոր վարչութեան : –

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Համազասպ» խումբը ժողովի կը հրաւիրուի այս չորեքշաբթի, ժամը 8ին :

«ՅԱՌԱՋ» ԿՂ ՆՈՒԻՐԵՆ.— Լիոն, Պ. Տիգրան Նորեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր քեռայրին Պ. Ճիւան Կոխոեանի , Ամերիկա :

ՏՐ. ԿԱՊ. ԱՍԱՂԻ ԽՐԻՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Իսկի մէջ, այս կիրակի ժամը 3ին : Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ Իսկի հասարակութիւնը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Տիկին Զարուհի Լուսիկեանի համար հոգեհանդիստ այս կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, մահուան առաջին տարելիցին առթիւ , իր զաւակներուն Պ. Նորայր, Քաջայր Լուսպարոնեանի, Աշիկ Լուսիկեանի եւ Գեղանուշ Աշճեանի կողմէ:
Կը հրաւիրուին ազգականները եւ բոլոր յիշատակը յարգողները:

ՎԱՐԴԱՎԱՌ.— Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի, Վարդավառի տօնին առթիւ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի, Տ. Աբրահամ արք. Սիրմէեան պիտի քարոզէ, իսկ Բ. օրը համայն ննջեցելոց հոգւոյն պատարագ եւ հոգեհանդիստ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԵՆՆԵՐՈՒ
ԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Փոխադրուած է Գ. Աճէմեանի ճաշարանը
12 Rue Cadet, Paris (9)

Ուր միշտ պատրաստ կրնաք գտնել բագլաւա, պէօրէք, ֆուրապիէ, լահմաճուն եւն.

ԾԱԽՈՒ Է

Քօթ տ'Ազիւռ վրայ բանուկ սափրիչի խանութ մը արդիական կազմածով, 2 արանց եւ 3 կառնոց վերանոր: Մոչոր բնակարան 4 սենեակ, խոհանոց, ընդարձակ պարտէզ, garage եւն. յարմարութիւններ Bonneterie, confiserie – patisserie – glace, radio եւ magasin de chaussures ընելու. concurrent չկայ: Լրացուցիչ տեղեկութեանց համար դիմել «Յառաջ»ի :

Մարսէյլի ամէնէն գեղեցիկ արուարձաններէն մէկուն Սէն – Ժիւլիէնի մէջ, բացուած է
ԿԱՆԱՉ ԺԱՑՈՒԻ ԴՂԵԱԿԸ

Իրրեւ խոհակ բնակավայր ամառնային օդափոխութեան : Ամէն հանգստաւէտ միջոցներ ապահովուած են: Գեղատեսիլ դիրք եւ օդասուն ծառախիտ մեծ պարտէզ :

Դիմել Chateau de la Rocheverte Traverse St. Pons. St. Julien , Marseille :

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անդամ մը այցելել մեր վաճառատունը, որ կը գտնուի 27, Cours du Vieux – Port, Մարսէյլ, առաջին յարկ՝ 80 rue Penitent Bleu :
Հեռաձայն D. 06–40

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 6 JUILLET 1948 Երեքշաբթի 6 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5485–Նոր շրջան թիւ 994 — Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ՄԵՆՔ ՄԵՋԻ

Անախընթաց տագնապ մը անձկութեան մատնած է Ֆրանսական մամուլը, պատերազմի դադարումին ի վեր: Տագնապ մը որ հետզհետէ կը ծանրանայ :

Շատ մը թերթեր դադրած են արդէն : Ուրիշներ՝ ձուլուած իրարու հետ : Կան տակաւին ուրիշներ ալ որ կամ պիտի ձուլուին եւ կամ պիտի փակուին, անդործութեան մատնելով բազմաթիւ իմբագիրներ, աշխատակիցներ եւ բանուորներ :

Զկայ օրաթերթ մը որ անձկութեան ճիչ մը չարձակէ, օգնութիւն խնդրելով իր բարեկամներէն եւ բաժանորդներէն : Շատեր հանգամանքները ցանկեր բացած են, միլիոններու բացը գոցելու եւ թերթին չարունակութիւնը ապահովելու համար :

Այսպէս, Le Populaire, ընկերվարական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, ամէն օր սրատուչ կոչեր կ'արձանագրէ իր ընթերցողին քեզմով, ճոխացնելու համար հանգանակութիւնը որ արդէն հասած է չորս միլիոնի :

L'Aube, ժողովրդական Շարժումին (M. R. P.) օրկանը, նոյնպէս հանգանակութիւն կը կատարէ ամիսներէ ի վեր : Կը բաւէ արձանագրել միայն խորագիրը.— «L'Aube-ը փրկելու համար» :

Ամսատեան կուսակցութեան օրկանն ալ կը գալարուի նոյն անձկութեամբ : Համայնավարներու պաշտօնաթերթը, L'Humanité, որ պարբերաբար հանգանակութիւններ կը կատարէ, այս անգամ մասնաւոր պայքար մը բացած է, հասարակաց ուժերը աւելցնելու եւ նոր բաժանորդներ ճարելու համար : (Առաջին անգամ այս թերթն էր որ վեց Ֆրանքի բարձրացուց գինը) :

Ինդիրը Ազգ· ժողովին մէջ ալ արծարծուեցաւ եւ ձախակողմեան երեսփոխանները պահանջեցին կառավարութենէն չարք մը դիւրութիւններ ընծայել, հրատարակութեան ծախքերը պակսեցնելու համար :

Ինչպէս կ'երեւայ, կառավարութիւնն ալ ուրիշ ելք չէ գտած, եթէ ոչ արտօնել որ օրաթերթերը մէկ Ֆրանք աւելցնեն իրենց գինը, այսօրւընէ սկսեալ :

Փարիզեան Մամուլի Դաշնակցութիւնը այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցով մը կը բացատրէ թէ վեց ամիսէ ի վեր օրաթերթերու վաճառման գինը կը քննուէր իրաւասու ժողովներու կողմէ : Անցեալ Յունուարէն իսկ արհեստագիտական քննութիւնները յանգած էին հետեւեալ եզրակացութեան.— 7. Ֆրանք՝ չորս էջի, 8 Ֆր.՝ վեց էջի համար :

« Կառավարութիւնը հաւանեցաւ վերաքննել թուղթի, փոխադրութեան եւն. խնդիրները : Թերթերն ալ իրենց կողմէ յանձն առին չատ ծանր պահպանողականներ, սակայն անխուսափելի համարուեցաւ գինի փոփոխութիւն մը :— Այս միացեալ ճիգերուն չնորհիւ, յաւելումը պիտի ըլլայ միայն մէկ Ֆրանք » :

Այս ալ վերջնական չի համարուիր : Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ թուղթին ծունը 32.500 Ֆրանքէն պիտի բարձրանայ 46.000 Ֆր·ի (օրինաւոր գին) : Դեռ չենք խօսիր հրատարակութեան ծախքերու մասին :

Նոյն տագնապին համաձայն, քանի մը չարաբեխ թերթերը պիտի չհրատարակուին կիրակի օրերը, խնայողութեան համար :

Այս ընդհանուր տագնապէն ազատ կրնա՞ր մնալ հայկական մամուլը, պահելով բոլոր համիսամսուրհիւնները :

« Յառաջ»ը ինքնապահ վիճակ մը ունէր վերհրատարակութենէն ի վեր, չնորհիւ իր լայն սպառումին որ երբեք չազդուեցաւ օրուան հովերէն : Իր եկամուտին աղբիւրնե՞րը — բաժնեգրութիւն, հատուածաձոյ, ծանուցում :

Ոչ մէկ ապառակարգ ձեռնարկ՝ բաժանորդ կամ նուէրներ ճարելու : Ինչ որ բաժնեղիներէն աւելի ստացեր էինք առաջին տարեշրջանին, քանի մը հարիւր հազար Ֆրանք, ծախսուած է թուղթ ճարելու որեւէ գնով :

Արդ, այս փոքր ծաւալով եւ այս վիճակով անդամ, տպագրական ծախքերը քառապատկուած են արդէն, ինչպէս բոլոր ծախքերը : Եւ, երկար առնէ ի վեր, մենք ալ չեփոպանց կը նեղուինք :

Ի՞նչ ընել :

Շ·

Հայե՞ր ալ կը կռուին Պաղեստինի մէջ

Հալէպի «Պարք էլ Շիմալ» արաբերէն թերթը կը գրէ իր 8 Յունիսի թիւին մէջ, առաջին էջին վրայ, խոշոր վերնագիրներով՝.—

Ուրախ ենք հաղորդելու մեր ընթերցողներուն թէ 150 հայ կամաւորներ միացած են Պաղեստինի մէջ պայքարող արաբական ուժերուն, հերոս Ֆաուզի Քաւուքճիի հրամանատարութեան տակ :

Անոնք սուրիացի եւ լիբանանցի անկեղծ հայրենասէրներ են, հաւատքով փարած դէնքին՝ ի պաշտպանութիւն Սուրիոյ եւ Լիբանանի եւ արաբական երկիրներու հոգային ամբողջութեան :

Կը տեղեկանանք, թէ հրամանատար Գաւուքճի փաշա փափաքած է արձակուրդ տալ 150 հայ կամաւորներուն, որպէսզի հանգստանան քանի մը դժուարին կռիւներէ վերջ : Եւ սակայն, հայ ռազմիկները պատասխանած են թէ հանգիստի համար չէ որ ճակատ եկած են, եւ թէ պէտք չեն զգալ արձակուրդի :

Հայ կամաւորները աւելցուցած են.— «Մինչ որոյ առարկայ է պատիւը մեր հայրենիքին, ու մենք վճռած ենք կատարել մեր պարտականութիւնը ճակատներուն վրայ : Մեր կեանքին գնով պիտի պաշտպանենք Պաղեստինի արաբ դիմագիծը եւ բոլոր սրբավայրերը » :

Պաղեստինի կռիւը պիտի վերակսի

Գրած էինք թէ Արաբները մերժած են կոմս Պերնադոթի առաջարկած պայմանները՝ Պաղեստինի բաժանման մասին : Այնդրյորդանեան թագաւորը, Ապտուլլահ, իր կարգին հաղորդելով մերժումը, յայտարարեց չաբաթ օր·

— « Պիտի վերսկսինք կռիւը, ապաւինած մեր դէնքերուն : Մենք Պաղեստինն կը դտնուինք հետեւեալ երկու բաներուն համար,— տեւական փառք կամ պատուաւոր հնազանդութիւն » :

Կոմս Պերնադոթ (ՄԱԿի միջնորդը) հաղիւ Գահիրէ հասած էր Հոդոյէն, երբ Արաբական Դաշնակցութեան քարտուղարը տարաւ յանձնեց իրենց մերժողական պատասխանը, որ չատ երկար է եւ հակառաջարկներ կը պարունակէ : Պատասխանը խմբագրուած է յատուն եօթը արաբական պետութեանց :

Վերջին լուրերու համաձայն, Հրեաներն ալ մերժած են կոմս Պերնադոթի ծրագիրը, հետեւեալ պատճառներով.— 1. Ծրագիրը Արաբներուն կը ձգէ Նէգեվի չրջանը, ինչ որ պիտի սահմանափակէ Հրեաներու ներդաղթը.— 2. Հրէական պետութիւնն կը բաժնէ Մեռեալ ծովու փոթաթի դործարանները որոնք եկամուտիպիտաւորթբիւրներն են.— 3. Հրեաները կ'ուզեն որ Երուսաղէմը դրուի Միացեալ Ազգերու խնամակալութեանտակ : (Կոմս Պերնադոթի ծրագրով, Երուսաղէմի չրջանը պիտի դտնուի արաբական իշխանութեան տակ, բայց հովանաւորութեամբ Միացեալ Ազգերու, որպէսզի պաշտպանուին քաղաքին 100.000 Հրեաները) :

★ Միացեալ Ազգերու մասնաւոր յանձնախումբը Արաբներուն եւ Հրեաներուն կերկայացուց ընդարձակ ծրագիր մը որ միջոցներ կ'առաջարկէ, միջազգային ոստիկանութիւն մը հաստատելու եւ Երուսաղէմը պաշտպանելու համար, եթէ կռիւները վերսկսին :

ԻՏԱԼԻՈՑ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը, որ նոյնպէս համայնավարներու վերկայութեան տակ կը գտնուի, չարք մը գործադուլներ ծրագրած է այս չաբթուան համար : Յաջողդարար աչխատանքը պիտի դադրեցնեն քիմիական, էլեկտրական, մետաղադործական եւն. բանուորները : Գործադուլները պիտի սկսին երեքչաբթի եւ պիտի վերջանան ուրբաթ : Կազմակերպութիւնը կը յանձնարարէ իր անդամներուն գործադուլները կատարել «վճռականութեամբ եւ ուժգնութեամբ», ամէն տեղ պահանջելով օրավարձերու յաւելում եւ բանուորներու արձակման դադարում : Եթէ գոհացում չտրուի, պիտի աւելի սաստկացնեն պայքարը :

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՃԱԿԸ ԾԱՆՐԱՑԱԾ

Ռուսերը չեն ուզեր տեղի տալ

Շաբաթ օր աւելի ծանրացաւ կացութիւնը, երբ մահէչալ Սոքոլովսքի մերժեց վերցնել Պերլինի պաշարումը :

Այդ օրը զօր· Բոպըրթըն (Անգլիա), զօր· Քլէյ (Ամերիկա) եւ զօր· Նուատէ (Ֆրանսա) հրաւիրեցին Պաղպէրգի դղեակին մէջ, համաձայն նախապէս տըրուած որոշման : Տեսակցութիւնը տեւեց կէս ժամ : Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ տեսակցութիւնը բարեկամական էր, բայց երեք պաշտակիցները հաւաստիք չստացան զօր· Սոքոլովսքիէն թէ պիտի վերահաստատուի երկաթուղիներու երթեւեկը : « Հետեւաբար կացութիւնը կը մնայ անփոփոխ » : Երեք հրամանատարները իրենց կառավարութեանց պիտի հաղորդեն տեսակցութեան արդիւնքը, առանց նոր մանրամասնութիւններ հրատարակելու :

Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ մահէչալ Սոքոլովսքի մերժած է վերցնել Պերլինի պաշարումը, չուզելով ճչդել թէ երբ կը փերջանան այն « արհեստապետական դժուարութիւնները » որոնք պատճառ եղած են այդ պաշարումին :

Աւելորդ է ըսել թէ արեւմտեան երեք դաշնակիցներուն համար արժանապատուութեան խնդիր պարձած է այս պարագան : Ուրեմն կը մնայ վերջին միջոց մը,— Մոսկուա դրկել երեք պետութիւններու ժանուցադիրը, որ յետաձգուած էր : Այս ժանուցադրով, երեք պետութիւնները պիտի պահանջեն անմիջապէս վերցնել պաշարումը, վերահաստատել քառանդամ հրամանատարութիւնը, այլապէս Ռուսերուն վրայ կ'իյնայ Պերլինի 2.250.000 բնակիչներուն ճակատագրին պատասխանատուութիւնը :

Մահէչալ Սոքոլովսքիի մերժումին հետեւանքով, Անգլեսաքսոնները պիտի չարունակեն Պերլինի պարէնաւորումը ապահովել օդանաւերով : Զօր· Քլէյ յայտարարեց թէ օդանաւային փոխադրութիւնը պիտի չարունակուի որքան ատեն որ պէտք ըլլայ, հակառակ օդին մէջ տեղի ունեցած թշնամութեան :

Գերմանիոյ բնակեվարական կուսակցութեան անդամներէն երեք ականաւոր դէմքեր Լոնտոն պացին, պարզելու համար Պերլինի կացութիւնը :

Վերջին 24 ժամուան մէջ ամերիկեան օդանաւերը 184, անգլիականները 107 թռիչքներ կատարեցին, ուտելիք հասցնելու համար Պերլին :

Անգեսաքսոնները կը վախնան որ Ռուսերը եւ դերման համայնավարները չուծեն Պերլինի քաղաքական խորհուրդը, ձեռք առնելու համար քաղաքին վարչութիւնը : Բայց միեւնոյն ատեն կը յայտնեն թէ «պատրաստ են ամէն պատահականութեան հանդէպ » :

Արեւմտեան պետութիւնները Պերլինի մէջ ունին 20.000 քաղաքացիներ որոնք նոյնպէս օդանաւերու միջոցաւ կը պարենաւորուին :

Խորհրդային թերթերը կը չարունակեն արեւմտեան Դաշնակիցներուն վրայ ձգել նեղկայտնատին պատասխանատուութիւնը :

Եուկոսլաւիա եւ Ալպանիա կը սպառնան իրարու

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՊԵՐԸ ԽԶՈՒԱԾ

Մահէչալ Թիթոյի դէմ արձակուած բառադրանքին ի վեր, փոքրիկ Ալպանիան թշնամական դիրք մը բռնած է Եուկոսլաւիոյ դէմ, անչուչտ ուժ առնելով Մոսկուայէն :

Այսպէս, Ալպանիա չաբաթ օր չեղեալ հռչակեց բոլոր տնտեսական համաձայնութիւնները եւ հրամայեց բոլոր եուկոսլաւ մասնագէտներուն 48 ժամէն հեռանալ երկրէն : Այս հրամանը թէեւ չաբաթ օր յայտնուեցաւ, բայց արդէն հաղորդուած էր Յուլիս 1 թուակիր ծանուցագրով մը : Հրամանին ենթակայ են բոլոր այն մասնագէտները, ուսուցիչները եւ եուկոսլաւ քաղաքացիները որոնք Ալպանիա դրկուած էին «եղբայրաբար օգնելու համար երկրին » :

Եուկոսլաւիոյ կառավարութիւնը խիստ ծանուցագիր մը դրկեց, դիտել տալով թէ այս արարքը «կոպիտ բռնաբարում» մըն է միջազգային օրէնքի, «ամենախնդամոյ, կոչտ եւ նախատական » : Այս ծանուցագրէն կը հասկցուի թէ Ալպանիա արտաքսած է նաեւ սլաւ դիւանագիտական մասնադէտները, «այսպէս կոպտօրէն անտեսելով մեր բանակը եւ անոր վարիչները եւ բռնաբարելով փոխադարձ օդնութեան դաչինքը» : Միեւնոյն ատեն կ'ադդարարէ թէ «Ալպանիա պատասխանատու պիտի բռնուի իր արարքին բոլոր հետեւանքներուն » : Ու կը յիչեցնէ թէ տնտեսական համաձայնութիւնները ի գոր էին 30 տարուան համար եւ կրնային չեղեալ համարուիլ մէկ տարի առաջ լուր տալով : Եուկոսլաւիա երկու միլիառ տինար (20 միլիոն սթերլին) աւելի տուած է Ալպանիոյ որ կը խուսափի կարգադրել այս խնդիրը եւ ուրիշ պարտքեր :

Եուկոսլաւիա ուրիշ երկու ծանուցագիրներ ալ ուղղած է Ալպանիոյ, պահանջելով անմիջա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅԻՇՏԱՏԱԿԻՆ

ԽՄԲ.— Յունիս 26ին, Հ. Յ. Դ. Վէյլի կոմիտէն յարգանքի երեկոյթ մը սարքած էր, ողբացեալ Ա. Ահարոնեանի յիշատակին, որուն նախագահեց մեր աշխատակիցը, Տիգրանուհի։ Ստորեւ իր բանախօսութիւնը.—

Հեռու չէ այն կսկծալի թուականը երբ հայ վէշտի հզօր երգիչը բաժնուեցաւ անդարձ մեր իրականութենէն։ Ծաղկաբոյր ապրիլին էր։ Համազգային սուգի ամիսին։ Ինչ խորհրդաւոր զուգադիպութիւն։

Ցրտօրէն ամայացաւ եւ թափուր մնաց Պօմոնթի իր մենաստանը, որ իբր ուխտավայր ծառայեց երկար տարիներ։

Կ'այցելէին հոն, բոլոր անոնք՝ որ յափշտակուած էին մեծատաղանդ գրադէտին կախարդական գրականութեան սարսուռներէն։ Իրեն հետ էին իր գաղափարապաշտ վարդապետութեան հետեւորդները, եղբայրները ու ընկերները, երիտասարդներ ու տարեցներ անխտիր։ Մէկ խօսքով ամբողջ «Հայոց ժողովուրդը»։

Եւ մենք չատ անգամ արցունքոտ աչքերով կը կարդայինք սրտառուչ էջեր Մեծ Տառապեալի ցաւագին ապրումներէն, որպէս պլպլուն կայծեր անոր լուսացնցուղ էութենէն՝ որ կը մաշէր, կը հատնէր ամէն օր հիւանդի անկողնին մէջ։ Կը դողայր ինչպէս աւերակ սրբութիւն – մասունք։

Հայոց ժողովուրդը սակայն դիտցաւ այդ մասունքը անվարձ անվթար դուրգուրանքով պահել իր սրտին մէջ։

Ահարոնեան առաքեալը արժանի էր այդ անկեղծ ու սրտագին նուիրումին։ Վաստկի ան ամբողջ կեանքովն ու արիւնովը սիրեց իր ժողովուրդը։ Եւ ատոր անոր ինչ որ ունէր, եւ՛ հոգի եւ միտք։

Թշնամի բռնութեան սակ հծծող ժողովուրդը անոր մեծագոյն վիշտն ու մտածումը եղաւ։ Ահարոնեան հերոսապատումներ գրեց։ Պայքարի էջերով ծառացաւ ճակատագրի եւ սրիկամտութեան դէմ։ Եւ այծագնեց ինքնապաշտպանութեան անչէզ կրակը, ինչպէս Արովեան եւ Րաֆֆի, երկու լուսապսակ տիտանները։ Առաջինը՝ իր «Վէրք Հայաստանի»ով, երկրորդը իր «Խենդ»ով ու «Կայծ»երով։

Ըմբոստութեան – ինքնապաշտպանութեան սերմերը ցանուեր էին տարիներ առաջ։

Բայց Ահարոնեան տիտանը աւելի լայն բացաւ իր գրական – գաղափարապահպանութեան թեւերը, փարելով հայրենի հողին։

Ո՞վ կրնայ չափել թէ ան ինչ անսահման սիրով սիրեց հայրենի հողը։ Սարն ու վէմը, արտն ու հովիտը, ծառաստանն ու պարտէզը, այգեստանն ու անտառը։ Երգեց զանոնք անհուն գորովով, մեծ նուիրումով։

Վերջերս հանդիսաւոր մեծ հրապարակադիր մը դնուեր կ'ամրացնէր «Որդի Աբգարի եւ Աբգարտի»։

Ինչ սքանչելի որակում բացատրելու համար բնապաշտ և հայրենապաշտ Ահարոնեանը։ Կարդաք Մասիսին ուղղուած իր երթուածէն՝ հատուած մը։—

Մասիս, ջան Մասիս, մանուկ օրերից,
Մի նրիվալի խրխինջ եմ լսում քո անդունդներից
Քո ծոցն է չղթայուած իմ երազ աղքան,
Սէգ Աբգարադին իր բոց ցժոյգով,
Եւ պիտի երկի գինք ու զրահով,
Իր զաւակների արիւնն ուզելու
Արար աշխարհից։
Հզօր օրերին իմ ցեղը զգաստ։
Քեզ պահ է տուել իր աստուածներին,
Աժդահարներին, հին հին քաջքերին,
Կայծակը ծամող իր վիշապներին,
Աւերիչ դեւերին, իր հսկաներին։
Արտաւազդը տուր մեզ գինք ու զրահով,
Ու թող աշխարհի հիմերը թնդան,
Նրա փրկարար յաղթ հարուածներից։
Ա՜հ, մենք այնպէս կարօտ ենք ուժին,
Մասիս, ջան Մասիս։

Ի՞նչ հրաշապատում քերթուած։ Ո՞ր Հայը չի յուզուիր, չի խանդավառուիր այս հոգեկանչքեզ պեղումով, այս մեհենական տեսիլներով, հեթանոս այս պատկերներով։

Բանաստեղծին քնարէն կրակ ու կսկիծ կը յորդի ի տես անիրաւած ու յօշոտուած ցեղին։ Կ'ողեկոչէ հին Հայոց դիցարանութիւնը, որկըհատարթէ Մասիսի ամրոնդներուն մէջ չղթայուած, բանտուած է Արտաւազդ իր թագաւոր հօր անէծքով։ կը բողոքէ Մասիսին։ Դժգոհանք ու պահանջ կը բարձրացնէ։ Կ'ուզէ իր երազ արքան, որ զինք ու զրահով, հին հին քաջքերով, դեւերով, կայծակ ծամող վիշապներով, երկինք ու գետին պիտի կործանէ։ Եւ «իր զաւակների արիւնը պիտի ուզէ աստ ահարհից»։

Ի՜նչ հարազատ ու վիթխարի երազ։ Եւ տենչագին կսկիծով կ'ողբայ հայրենի լերան լանջերուն փարած։

«Ա՜հ, մենք այնպէս կարօտ ենք ուժին,
Մասիս, ջան Մասիս...»։

Ալփոնս Ժ. եւ Դ. Վարուժան

ԽՄԲ.— Ահաւասիկ այն գրութիւնը որով հանդուցեալ Արամ Ինճիճեան կը պատմէ Դ. Վարուժանի համար կատարուած դիմումը, ինչպէս հաղորդած էր Բ. Դաւէդ, կիլաքի օր.—

Յորմէհետէ Սպանիոյ Ալփոնս ԺԳ. թագաւորը հեռացաւ իր գահէն ու երկրէն, արիւնահեղութեան պատճառ չըլլալու համար, իր ժողովրդական ուժերը աւելցաւ ոչ միայն Անգլիոյ, այլ նաեւ հանրապետական Ֆրանսայի մէջ։ Իր անձին չուրջ ստեղծուած այս համակրանքին պատճառներէն մին ալ դժբախտ վեհապետին ընդհ. պատերազմի մրջոցին Համաձայնական երկիրներու հանդէպ ցոյց տուած բարեկամական ընթացքներ։

Ալֆոնս ԺԳ. սակայն չբաւականացաւ իր հզօր դրացիներուն հանդէպ միայն ուղիղ ընթացք ունենալով—ինչ որ որոշ չափով դիւրահասկնալի պիտի ըլլար — այլ նաեւ ան մարդասէր եւ հոգածու դանուեցաւ իր բարձր ուշադրութեան յանձնուած նոյնիսկ անհատական դէպքերու։

Չեմ դիտեր ո՞վ եւ ի՞նչպէս, կրցեր է, ընդհ. պատերազմի չըլլալին, Սպանիոյ վեհապետին ուշադրութիւնը հրաւիրել Դ. Վարուժանի վրայ։ Մեծասիրտ թագաւորը անձնական նամակ մը ուղղելով իր Պոլսոյ դեսպանին, կը յանձնարարէ ատոր, ինդրել Թուրք կառավարութենէն որ Վարուժանի կեանքը իրեն չնորհուի։ Դեսպանը, անմիջապէս, յատուկ դրութեամբ, կը դիմէ Թուրք արտաքին գործոց նախարար Խալիլ պէյի, որ բան սովորութեան կր խոստանայ հետեւանք տալ խնդրին։ Պատասխանը երբ կ'ուշանայ, դեսպանը կը հրամայէ իր պաշտօնատարներէն մէկուն — որուն անունը յայտնելու պէտք չենք տեսներ — ոչ հեռագրով իր վեհապետին յանձնարարութեան յաջող ելքը։

Պաշտօնատարը քանիցս կը կրկնէ իր դիմումները եւ վերջապէս պատասխան կը ստանայ՝ թէ դեսպանատան պաշտօնապէրը կորսուած ըլլալով դիւանները մէջ, չեն կրցած գտնել զայն, հարկ եղած փնտուտքը կատարելու համար։ Պաշտօնատարը կը տիպուրանձնապէս դիւանները պտրտիլ եւ յաջողելով պաշտօնապէրը գտնել, կը յանձնէ զայն վերատին նախարարին, որ այս անգամ կը խոստանայ չուտով պատասխանել։

Քանի մը օր վերջը սակայն կը հաղորդուի դեսպանատան, թէ Վարուժան իր աքսորավայրը Զանկըրըրէն դիւղաքաղաքուելով Կոլկասի ճակատը ղրկուեր է եւ հոն ճակատամարտի մը ատենը չփոթութենէն օգտուելով թշնամիի կողմէ անցեր է։ ուստի այս պայմաններուն մէջ արտաքին գործոց նախարարութիւնը չատ կը ցաւի որ ի վիճակի չէ դոհացում տալու Թուրքիոյ բարեկամ վեհապետին մէկ անձնական փափաքին։ Այս պատասխանելով իթթիհատական կառավարութիւնը կը փորձէ մրոտել, դասալիք մը ցոյց տալ այն անձը որուն համար միջնորդներ էր Սպանիոյ վեհապետը։ Մինչ Վարուժան այնքան խրոխտ հոգի մը ունէր որ իր մահուան նախօրեակին զինքը մխիթարել փորձող ընկերներուն պատասխանած էր։ — « Ի դուր մի աշխատիք զիս համոզելու։ գիտեմ որ պիտի մեռնինն դիս, բայց հոգ չէ, ազգիս պատմի յոյսը արթիս մէջ պիտի մեռնիմ »։

Սպանիոյ դեսպանատունը սակայն իր պաշտօնապրի կորսուելու խեղկատակութենէն խրատուած, չի հաւատար տրուած պատասխանին ճշդութեանը եւ կը ձեռնարկէ հայ չրջանակներէ տեղեկութիւն քաղել Վարուժանի մասին։ Բարեբախտաբար այն պաշտօնեան որուն յանձնուեր էր այս քննութիւնը, կը դիմէ իր բարեկամներէն մէկուն՝

Հայեւարաբական քարեկամութիւնը

ԽՄԲ. — «Ազդակ» չաբաթօրեակը հետեւեայ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (11 Յունիս).—

Արաբական աշխարհին մէջ, քաղաքական դեսնի վրայ մեր ձեռք բերած վստահութիւնը կը պարտինք գլխաւորաբար Հ. Յ. Դաշնակցութեան խմաստուն եւ հեռատես ղեկավարութեան, առանց որուն դժուար թէ արաբ վարիչ շրջանակները այսքան մօտէն ու այսքան խոր վստահութեամբ վերահաս ըլլային հայ գաղութներու հաւատարմութեան եւ ներքին իրականդգացումներուն։ Զանազան առիթներով, արար բարձր անձնաւորութիւններ խոստովանած են այս ճշմարտութիւնը։ Իսկ թէ ինչ պիտի ըլլար մեր գաղութներուն վիճակը վերջին տարիներուն, պոլշեւիկեան սանձարձակ գրգռութիւններու եւ քանդող բրոբականտի ստեղծած քաոսին մէջ, եթէ դոյութիւն չունենար Դաշնակցութեան սանձող ուժը, ամէնն մարդ կրնայ երեւակայել, հիմա որ ծանօթ են արդէն արար պետութեանց տրամադրութիւնները ու պաշտօնական քաղաքականութեան ուղղութիւնը։ Օտարին ծախուած հայանուն վարձկաններ դիմեցին ամէն միջոցի, որպէսզի քայքայեն 25 տարիներու աշխատանքով գլուխ բերուած հայեւարար բարեկամութեան դեղեցիկ միութիւնը, հայ դատին ծառայողները ամբաղձալի եւ վտանգաւոր տարրերդ տան յաչս տեղացի ազգարնակչութեանց, բայց չյաջողեցան։ Հայ եւ արաբ ժողովուրդներու եղբայրական կենակցութիւնը դիմացաւ այս ծանր փորձութեան ալ։ Ատենակիչներն ու դաւադիրները իրենք իրենց լարած մեքենայութիւններուն մէջ։ Արաբական աշխարհը այսօր աւելի քան երբեք համոզուած է կրկին, որ հայութիւնը իր ծոցին մէջ քաղաքական առանձին ազդակ մը

Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աշակերտ մը եւ հարցը պարզելով անոր, կը խնդրէ որ ճշգրիտ տեղեկութիւններ քաղէ եւ հաղորդէ իրեն։ Այս վերջինս ալ կը դիմէ սոորադրիալիս, որ պատերազմի չրջանին Վարուժանի ընտանիքին հետ յարաբերութիւն պահող միակ անձն էր։

Վարուժան դեռ նոր սպանուած էր այդ միջոցին եւ գիակի թէ Զանկըրըրէն Գասթէմոնիի տարուելու պատրուակով ճամբայ հանուելէն քիչ հաբը, իր չորս ընկերներով միասին Զանկըրըրէն հարիւր 1—2 ժամ հեռու, ամէնքն ալ տեղւոյն Իթթիհատի մասնաճիւղին դլխաւորութեամբ կազմուած զարդարանքներու խումբի մը կողմէ խժդժաբար սպանուած էր։

Թուականները ճշդրտօրէն հաշուել կարելի չէ, բայց չատ կը տարակուսիմ որ դեսպանատան պաշտօնապրին կորսուելու խաղը՝ տարաբախտ Վարուժանը մեռցնելու եւ Սպանիոյ թագաւորին կողմէ եղած խնդրանքին հետեւանք չտալու համար պատրուակ մըն էր։

Հաղորդեցի այս տեղեկութիւնները, բայց ափսոս որ Ալֆոնս ԺԳի մարդասիրական եւ պետական այս դեղեցիկ ժեսթին անգամ բաւական չեղաւ արիւնծարաւ Իթթիհատականներու ճիրաններէն փրկելու խեղճ Վարուժանը, հայ երկնամարին ամէնէն փայլուն աստղերէն մին։

Անգամ մը եւս յարգանք մեծանձն վեհապետին, համակիր անզուգական բանաստեղծին անմեռ հոգւոյն եւ անէծք մարդասպաններուն։

ԱՐԻՃ

Իր չանթարձակ դրականութեան մոգական ուժն էր որ յուսակտուր ժողովուրդի մը ծոցէն ի լոյս հանեց հերոսական զմայլելի դէմքեր ու տիպարներ։ Եւ անոնք դոյն ու երանգ տուին բանակալութեան երկաթէ գիշատիչ թաթին տակ ճմլուած մեր ժողովուրդին։ Իսկ աստուածատիպ քերթողը անմահացաւ ցեղին սրտին մէջ։

Առաջինը, երիտասարդ բանաստեղծ Դանիէլ Վարուժան անոր վաստակաւոր ուսերուն ճբզեց յաւերժութեան ծիրանին, դրելով «Պատգամաւորները»։ Ան տեսն, 1909—11 թուականներուն մեծանուն Հայը կանանաւոր՝ կը տառապէր Մեսեխի բանտին մէջ։

— Ախ, գինա բաղէ, կայծակը կտուցիդ։
Բայց մեռելներդ այդ՝ զոհերն են լոյսի — անունց մի դպչիր։
Սիրտեր որ չեն գիտեր վրէժէն պաղիլ։— անունց մի դպչիր,

Ան յետոյ պայքարն առաքեալ մը ունի բանտին մէջ կրանիթ.—Թեւերովդ հուժկու զարկ փչրէ, խախտէ իր լուսամուտին եւ չանթը կտուցիդ յոյսն երդէ Թառած իր ուսին վճիտ։ քսէ թէ չուտով մինքպիտի կանդնենք արձանն իր փառքին Ախ, գինա բաղէ, գաղիսի մը կտուցիդ »։

Ինկաւ։ արեւմտահայ մտաւորականութեան լուսապէս փաղանդը։ 1915ի զարհուրանքը— մահաղոյժ խորշակ — այրեց, մոխրացուց հայկ. մշակոյթի չքնաղ անդաստանին ոսկի բերքը, ուրուն մէջ եւ քաղցր ու քրմական Վարուժանը։ Բայց իր մարգարէաչունչ բանաստեղծութիւնը կատարուեցաւ Ահարոնեանի կեանքին մէջ։ Կանգնեցիր իր փառքի արձանը իրրեւ պետական մարդ։

— Ո՞ր աչխարհային փառքը մշտնջենական եղած է, մեր օրերուն ինչ գահեր ու թագեր խորտակուեցան։

Բանաստեղծները մարգարէները են, յաճախ աստուածային ներչնչումով։ Ահարոնեան իր տառապանքներն ալ նախատեսեց։ Ինքն է որ կը գրէ։

« Հեչտ չէ անտառի մէջ բարձրադիր կաղնի լինել։ փոթորկի առաջին թափը, ամպրոպի առաջին պայթիւնը, չանթի առաջին բոցը նրա ճակատին է զարկում։ Դրա փոխարէն արշալոյսի առաջին ցոլքը, նրան է ողջունում, եւ վերջալոյսի վերջին շողը նրա տերեւներին է ժպտում ծածկուելուց առաջ»։

Ի՞նչ արժէք ունի Ահարոնեանի մարդկեղէն մահը։ Լոյս ողեղէնը կ'ապրի եւ պիտի ապրի դարէ դար։ Ահա անոր թարմ հոդակոյտին առընթեր կը բարձրանայ յաւերժականութեան դաւիթին, տարածելով իր մշտականանչ թեւերը եւ մրմնջելով — «Ցարդանք քեզ»։ Փառք եւ օրհնութիւն աղտաւոր անցեալիդ։ Պատիւ ու պարծանք լուսաւոր դալիքին։

ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ

չէ եւ չուզեր ըլլալ , այլ կ'ապրի իբրեւ պարկեշտ քաղաքացի, որուն բոլոր ուժերը կը ձգտին նուիրուիլ այս երկիրներու վերելքին ու զարգացման :

Ոչքան պատճ գործքով ապացուցուած այս բարեկամութիւնը անխախտ կը մնայ, որքան ատեն հայութիւնը չի չեզոքը համագործակցութեան եւ հաւատարմութեան այս ուղիէն, կրնանք վստահ ըլլալ թէ մեր գոյութիւնը եւ հանդիստը ապահովուած պիտի մնան առաջուան պէս :

Ճշմարիտ բարեկամութիւնները, ինչպէս անհատներու, այնպէս ալ ազգերու միջեւ, գործի մէջ կը դարբնուին, նեղ օրերուն կը յայտնազործուին եւ փաստերու չղթայաւորումով կը յարատեւեն : Մենք տուինք մեր անկեղծութեան ապացոյցները եւ լիառատ կերպով ստացանք վարձքը : Արաբական աշխարհի բոլոր անկիւններուն մէջ մեզի չնորհուեցան թանկագին ապաւութիւններ , որոնք անփոխարինելի բարիքներ կը հանդիսանան մեր մշակոյթի պահպանման եւ զարգացման տեսակէտէ : Ազատ ենք մեր դպրոցները ունենալու, մեր մամուլը հրատարակելու, մեր թատրոնն ու բեմը ծաղկեցնելու, մեր ազգային սրբութիւնները եւ արժէքները փառաբանելու : Կը վայելենք աշխատանքի եւ տպրուստի այն բոլոր առաւելութիւնները, որոնք օրէնքով նախատեսուած են իւրաքանչիւր քաղաքացիի համար, առանց ցեղային եւ դաւանական ոեւէ խտրութեան :

Գիտնանք արժանաւորապէս գնահատել մեր ունեցածը եւ բան մը մեզմէ պահանջուածը ուրիշ, բան չէ եթէ ոչ պայծառ ճակատով նեղկայանալ արար պետութեանց եւ ժողովուրդներուն առջեւ, չկրել ոչ մէկ դիմակ, տեղի չտալ ոչ մէկ կասկածի : Տագնապալի պարագաներուն՝ զոր իրաւունք ունի պահանջելու ոեւէ պետութիւն իր քաղաքացիներէն :

Թիւ իմացութիւնները, որքան ալ ամնչան, իրար վրայ կուտակուելով, կրնան լուրջ տագնապներ ստեղծել : Մեր խօսքը մասնաւորելով Լիբանանի համար, դժբախտաբար ոտիպուած ենք խոստովանիլ թէ տեղական քնակչութեան եւ վեկավարներուն հետ հայութեան ունեցած փոխյարաբերութիւնները զուրկ չեղան եւ չեն տակաւին յաւալի թիւրիմացութիւններէ, որոնք պէտք է փարատին չուտով : Իրաւունք ունինք համոզուած խղճով քնանալու, երբ պետութիւնը, օրինակ, անվտահութիւն կը յայտնէ մեր Ազգային ժողովներուն եւ մարմիններուն հանդէպ, ձերբակալելով անոնց անդամներէն մանք : Իրաւունք ունինք « կեղծանական հաստատութիւն »ները վայրկեանի պահանջած դադաստութեան փոխարէն կամ քոչ անտարբերութիւն կամ մեղադիից համակերպութիւն ցոյց տալու այն ամբաղձալի քաղաքական խաղին առջեւ, որուն քարոզիչները կապանքի տակ կ'առնուին եւ օրէնքէ դուրս կը հռչակուին՝ բնոյ գործունէութիւնը » :

ՍՏԱՅՆԵՔ

ՁԱՐԹՕՆԵՔ , երկշաբաթեայ գրական հանդէս թիւ 16, 17, 18 : Հրատ. Մաշտոց տպարանի , Շտուտկարտ 1948 : Տարեկան բաժնեդին 1000Ֆր. : Հասցէ .— Zuffenhausen, Bessemerstrasse 7 — 9, Stuttgart , (Allemagne) :

ՆԱՄԱԿՆԵՐ «ՅԱՌԱՋ»Ի

ՊԱՏԻ՛Ւ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՄՈՆ .— Հայաստանի անկախութեան պատճով կազմակերպուած հանդէսները առիթը կուտայ մեզի վայրկեան մը ինքնաքննութեան եւ մտածելու : Այս ինչ բացառիկ պատիւ էր կ'ընծայէին Դաշնակցութեան : Մայիս 28ը, Դաշնակցութեան մեծաշուքը չէ , այլ կը պատկանի ընդհանուր հայութեան : Անկախութեան , գոյութեան օրհասական կռիւներուն , ոչ «Դաշնակ» կար , ոչ հնչակ , ոչ ռամկավար եւ ոչ ալ համաժողովրդական , այլ միասնական ոգիի հերոսութեան հարցը : Հայրենիքը փրկուեցաւ, 1918 Մայիս 28ին : Իսկ այսօր կ'ուրանան ոչ միայն Անկախութիւնը, այլ եւ իրենց թափած արիւնը : Կը կարծեն թէ այսօրուան Հայաստանը աստուածային պատգեր մըն է, հրաշք մը : Ո՞վ է որ, առանց աշխատելու պատասխան մը հայ կ'ուտէ : Ձեն ըմբռներ այս պայծառ իրականութիւնը : Հայ ժողովուրդը , Հայաստան ստեղծեր է ու տուեր է իրենց , չեն ընդունիր , ու կ'ըսեն ,— Ձենք ուզեր , որովհետեւ Դաշնակցութիւնը ստեղծած է :

Պատի՛ւ քեզի Դաշնակցութիւն , որ այս ամէնը քեզ կը վերագրեն : Թերեւս անկախութեան չրջանին այնքան ի պատուի չէիր որքան հիմա : Ուրիշ մէկը կրնայ ճիշդ է հին յեղափոխականի մը խօսքը որ կ'ըսէ .— «Շարունակեցէք գործը եթէ ներկայ սերունդը չըմբռնէ , ապագայ սերունդը պիտի գնահատէ ձեր աշխատանքը »:

Հակիճ առած մը որ կ'ըսէ .— «Մէկու մը տեսէն որ չատ խօսիս , վիզը կը հատանայ» : Որքան հայհոյանք , որքան պատռատանք , որքան բամբասանք , բայց Դաշնակցութիւնը երթալով կ'ուռճանայ , կը ծաւալի : Վկայ՝ Մայիս 28ի տօնակատարութեանց մասնակցող խուռներամ բազմութիւնը : Դաշնակցութիւնը խօսքին կը զամեն , գետնի գետին կը զարնեն , բայց անոր ամէն ձեռնարկին ժողովուրդը ինքը ձայն կուտայ մենք հոս ենք , քեզի հետ , քու կողքիդ : Թմբուկի ու ծնծղայի պէտք չկայ , Դաշնակցութեան որ եւ է հանդիսաւորը լեցնելու համար , ժողովուրդը կուգայ «ներգաղթի թշնամիները» քաշալերելու (որքա՜ն գեհենիկ բառ) : Սկսկերը չեն կրնար ըմբռնել Անկախութեան մեծութիւնը , մինչդեռ կարմրուկ բանուորն անգամ , ամէն օր մաքէն կ'անցընէ ,— Մ՛րթ , ե՞րբ առանձին գործի տէր պիտի ըլլամ , կեանքս ու հոգիս վարձու տուած եմ ուրիշի մը :

Մարդիկ երդում բրած են , իրականութիւնը եւ ճշմարտութիւնը չտեսնել , անպայման հակառակը գրել : Կարծես իրենց բերանը կը ծռի , եթէ չհակառակ խօսին : — Մ . Զգօճ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Հեծելանիւերու , ինքնաշարժներու տարօրինակ կարաւանը ոտքի հանած է ամբողջ Ֆրանսան : Երկրին ժողովուրդը խանդաւած դիմաւոր ճամբաներուն վրայ , հետաքրքրութեամբ եւ անձկութեամբ կը դիտէ տարեկան այս մեծ մրցումը :

Երեսունչրխիդերորդ մրցումն է որ տեղի կ'ունենայ Ֆրանսայի մէջ : Ազգային մեծ փառատօն մը որ կը համապատասխանէ Անգլիոյ Ֆութպոլի բաժակի մեծ մրցումին : «Հեծելանիւի Շրջանը» այն առաւելութիւնը ունի որ 26 օր կը տեւէ եւ տեղի կ'ունենայ 4.992 քիլոմեթր երկարութեան վրայ , անցնելով 800 քաղաքներու եւ 26 մեծ քաղաքներու միլիոնաւոր բազմութեանց առջեւ , Ֆրանսայի ափերէն մինչեւ Զուիցերիա , Իտալիա , Լիւքսէմպուրկ եւ Պելժիա : Կը մասնակցին 200է աւելի տեղեկաթերներ , որոնք պիտի նկարագրեն ամէն մէկ քիլոմեթրի վրայ անցած դարձածը : Ֆրանսական ճարտարութիւնը անընդհատ պիտի տայ լուրերը : Հարիւրաւոր նկարներ պիտի քաշուին : Շարժանկարի դործիքներ անդադար պիտի բանին , զալ ամսուան ընթացքին ցոյց տալու համար իւրաքանչիւր մեկնում եւ ժամանում :

Հեծելանիւի շրջանի մրցումը հիմնուած է 1903ին Անոի Տէկրանժէ կողմէ : Առաջին մրցումը իրականի մէջ Ֆրանսայի շրջանի մրցում մը էր , այլ կը բաղկանար 6 հանդրուանէ եւ կը տեւէր 19 օր , հանդրուաններու միջեւ երկար հանգիստի շրջաններով : Ասոնք այն ատեն կը խուսափէին բարձունքներէն : Բայց Տէկրանժ ամէն տարի եւս կու դար աւելի երկար ճամբայ մը կտրած , ունենալով աւելի մեծ թիւով մրցորդներ : 1904ին Սէնթ Էթիէնի մօտ ամայի ճամբու մը վրայ աւազակներ յարձակեցան անոնց վրայ :

Ներկայ մրցումը կը զեկավարուի Տէկրանժի կրած օրէնքներով :

ՄԱՐՁԱԿԱՆ ԿԵՆՔ

ՎԱԼԱՆՍ , 27 Յունիս .— Շաբաթ իրիկուն Վալանսի հայ սկաուտները իրենց տարեկան երեկոյթը , սարքած էին քաղաքապետական ընդարձակ սրահին մէջ , որ ամբողջութեամբ լեցուած էր : Հրաւիրուած էին բոլոր կազմակերպութիւնները : Բացումը կատարեցին փոքր արենոյշները : Ցուցադրեցան երգուեցան «Մարաէյէզ»ը եւ «Բամբ փորտան»ը :

Ժամակոչեան եղբայրներ հանդիսին ամբողջ տեւողութեան երգերու , պարերու եւ թատերականներ պատրաստած էին , միջնարարներուն զոյգ զոյգ դործիքներով դեղեցիկ կտորներ նուագեցին , հայերէն թէ ֆրանսերէն , «Մեր հայրենիք» , «Լուսին չկար» , «Վա Մատլո» եւայլն : Յաջորդաբար տեղի ունեցան մանկական խաղեր եւ պարեր , հայերէն եւ ֆրանսերէն :

Երբ Ա . մասը վերջացաւ , Մխիթեան երիտասարդ վարիչը , Պ . Գասպար Պօյաճեան , չնորհակալութիւն յայտնելով , յայտարարեց թէ իրենց կազմակերպութիւնը բացարձակապէս , չէզոք է եւ պիտի մնայ հայապահպանման գործին : Ապա հանդանակութիւն մը տեղի ունեցաւ եւ 15 վայրկեանէն գոյացաւ 11000 ֆրանք :

Փոքր արենոյշներէն մին արտասանեց «Ես հայ եմ» : Յաջորդաբար ցոյց տուեցան խարոյկ , ընդհ . համախմբում եւն . :— Թղթակից

ՏԽՐՈՒՆԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Սէնթ Աթթուանի Հ . Ը . Դ . Նոր Սերունդի «Գիւլխան դանան » խումբը ընկերուհիներէն Մարիամ Ղազարեան սեւ հոդին յանձնուեցաւ Յունիս 23ին : Դժբախտ ընկերուհին անտանելի ցաւի մը հետեւանքով ուժ օր հիւանդանոց պառկելէ վերջ , աչքերը փակեց 22 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ : Սիրուած էր իր բոլոր ընկերներէն : Երբ ժողով կը յայտարարուէր , երկու քոյրերը կ'ասէր , թաղին մէջ եղած ընկերուհիները կը հաւաքէր կը տանէր : Ժողովը կը տեւէր մինչեւ ժամը դիշերուան ժամը 12 , բոլորը կը բերէր կառքով կը յանձնէր իրենց տուները :

Յուղակառուցութեան տաքիւ Նոր Սերունդի ընկերուհիները ծաղկեպսակները կը կրէին , իսկ ընկերները ուսամբարձ տարին դագաղը մինչեւ գերեզմանատուն :

« Ընկեր Կարօ» ննթակոմիտէն իր բոլոր ընկերներով ցաւակցութիւն կը յայտնէ տէր եւ տիկ . Ենովք Ղազարեանի , եւ տէր եւ տիկին Աբրահամ Պէյլէրեանի եւ բոլոր պարագաներուն : — Գ . Մ .

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԻԵ .

Ի՞նչ կը մտածէր Մարտիրոս հայրը, յայտնի չէր . միայն թէ ամէն մէկ դիւղի մէջ երկար կանդ կ'առնէր ան, քարոզներ կը խօսէր , կ'ոդեւորէր դիւղացիները եւ կէնք դործածել կրցողներէն խումբեր կազմելով՝ անոնց վրայ կը դնէր մէկ մէկ մեծաւոր , եւ ապա կը շարունակէր իր ճամբան :

ԻԶ .

Ցուրտ ձմեռը վրայ հասաւ : Փչեցին պաղ քամիները , սար ու ձոր ձիւնով ծածկուեցան եւ սառոյցէ հաստ կեղեւով պատեցին Հայաստանը : Բուքը սկսաւ իր անախորժ ոռնոցը : Վայ էր այդ ժամանակ խեղճ , տառապեալ ժողովուրդին , որ դեռ նոր չունէր եր քաչեր եւ այժմ ցուրտ սառնամանիքին դէմ կը կռուէր :

Ատուու էր : Արեւը նոր էր դուրս եկեր եւ իր ճառագայթները սփռեր սպիտակ տարածութեան վրայ :

Այդ միջոցին՝ Արշաւունիք դաւառէն դէպի Շիրակ տանող ճամբուն վրայ կ'երեւային մօտ երկու հարիւր հետիոտն ուղեւորներ , որոնք , չնայած սաստիկ ցուրտին , ուրախ զրոյց կ'ըսէին իրարու հետ եւ կը շարունակէին առաջ երթալ :

Կորովի եւ քաջ տղամարդիկ էին անոնք , բայց ամէնքն ալ դիւղական պարզ հագուստներով եւ մօրթէ ահագին գլխանոցներով : Բոլորն ալ զինուած էին զանազան տեսակի գէնքերով . ոմանք սուր ունէին կապած մէջքերնուն , ուրիշներ՝ երկար նիզակներ : Աններց առջեւէն կ'երթար ծռքէն մինչեւ գլուխը զինուած յաղթանդամ երիտասարդ մը , որ չարունակ կը խօսէր իր մօտէն քալող ծերունի հոդեւորականի մը հետ :

— Հայր սուրբ , ի՞նչ կը կարծես , կրնա՞ , արդեօք կաթողիկոսը հաշտեցնել մեր իշխանները եւ անոնցմէ կազմել միացած ոյժ մը , հարցուց խումբին առաջնորդը իր մօտէն քալող հոդեւորականին , որ մեզ ծանօթ Մարտիրոս վանահայրն էր :

— Ես յոյս ունիմ , իշխան , պատասխանեց Մարտիրոս հայրը , մեծ է Աստուծոյ զօրութիւնը : Կուգայ ժամանակ որ անոնք կը հասկնան իրենց բռնած կորստաբեր դիրքը եւ կը միանան :

Մարդ մը պէտք էր մեզի որ դլուխ կանդնէր , քարոզէր սէր եւ միութիւն . այդ մարդը կաթողիկոսն է : Ան չատ բան կրնայ ընել , եթէ իր բոլոր ճարտարութիւնը ի գործ դնէ :

— Դժուար բան . նախարարներուն բռնած դիրքը եւ այն լարուած յարաբերութիւնները որ անոնք ունին այժմ իրարու հանդէպ , գրեթէ անկարելի կը դարձնեն միութիւնը :

— Ինչո՞ւ պիտի չմիանան , քանի որ այդ կը պահանջէ իրենց չահը : Միթէ չե՞ն զմբռներ որ եթէ չմիանան , արտաքին թշնամին մէկ մէկ ի՛ոչնչացնէ զիրենք :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃԵՄԱՉԵԱՆՑ

պէս վերջ տալ կարգ մը թշնամական արարքներու։ Այդ առթիւ կ'ըսէ. Թէ Ալպանիա դադրեցուցած է չինուիները այն գծին որ Շքոտրան պիտի կապէր Եուկոսլաւիոյ տնտեսական շրջանակին, արգիլած է քարիւղի եւ ուրիշ նիւթերու առաքումը, դըժուարութիւններ կը յարուցանէ Եուկոսլաւիոյ նաւերուն գործողութեանց դէմ եւն.։

Եուկոսլաւիոյ առաջին ծանուցագիրը կը պահանջէ քնութիւն մը բանալ եւ «կարգի հրաւիրել այն Ալպանացիները որոնք նախատած են Թիթօն եւ պատուիրած են անհետացնել անոր պատկերները»։ Կը պահանջէ ոչ միայն պատժել յանցաւորները, այլեւ միջոցներ ձեռք առնել որպէսզի ուրիշ մարդ այդպիսի արարքներ չգործուին։

★ Ռէօյթըրի Թղթակցին կ'ինը, նոյնպէս Թղթակից, վտարուեցաւ Պելկրատէն։— Եուկոսլաւիոյ հետագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ երկրին բոլոր մասերէն հաւատարմութեան ուղերձները կը հասնին Պելկրատ, վճռաբանելով Թիթօն։— Պուլկարիան ալ թշնամական դիրք մը բռնած է Թիթօյի դէմ, համաձայնելով «վերին հրամանները»։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԹԻՆՔԻՆ կը հեռագրեն թէ կառավարական զօրքը նոր ճեղք մը բացած է զօր. Մարկոսի միջնաբերդին դէմ եւ կը յուսայ չուտով խորտակել զայն։ Ապստամբներու վերջ մը ուշնացած է։ Կռիւները կը շարունակուին յարաճուն կատաղութեամբ։— Թագաւորը հրամանագիր մը ստորագրեց որուն համաձայն անձեռնմխելի կը համարուին ամերիկեան պատուիրակութեանց պաշտօնեաները եւ իրենց կինները։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը չափուին ամբողջ Ֆրանսայի մէջ։ Ցունիսին 195 մանկութիւններ եւ 48 դաստիարակչական հաշուեյարդարներ տեղի ունեցած են, մինչ մայիսին 173 եւ 42 էին, իսկ յունուարին 119 եւ 31։

« ՊԱՇՕ»ի քննիչներուն գործադուլը, որ երկու շաբաթէ ի վեր անելի մասնած էր ուեւելի քան 30.000 աշակերտներ, վերջացաւ շաբաթ օր։ Բնանացի քննութիւնները պիտի սկսին Ցունիս 14ին եւ պիտի վերջանան 22ին։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութեան համագումարը վերջացաւ կիրակի օր։ Շաբաթ օրուան նիստին մէջ, նախագահ վարչապետ Ռամատիէ երկար ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ թիւ 1 թշնամին որ Կոլիան չարժումն է, երկրորդը՝ համայնավարութիւնը։ Երկուքն ալ կը ձգտին մաշեցնել հանրապետութեան ուժերը։ Յորդորեց ուժ տալ ներկայ դահլիճին։

ՖԻՆԼԱՆՏԱՑի նախագահ ընտրութեանց մէջ մեծամասնութիւն չհաւեցան աջակողմեան հասնիքները։ Ընկերվարականները եւ համայնավարները, որոնք 51 աթոռ ունէին 1945ին, կորսնցուցին 10 եռեսփոխանիներ։

ՄԱՐսԷՅԼԻ նաւատորները բողոքեցին անցեալ շաբթուան գործադուլներուն դէմ, դիտել տալով թէ դրդիչները համայնավարներ էին որոնք քաղաքական նպատակներ կը հետապնդեն։ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը կը չարունակէ ուրիշ գործադուլներ սարքել Ֆրանսական նաւահանգիստներուն մէջ, 20 առ հարիւր յաւելում պահանջելով։

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ճառ մը խօսելով Սթրազպուրկի մէջ, կոչեր ուղղեց բոլոր ազգերուն, որպէսզի վերահաստատուն եւրոպայի մխիթարը։ Յետոյ լաւատեսութեամբ արտայայտուեցաւ Ֆրանսայի ապագայի մասին, գնահատեց Մարշըլի ծրագրին բարիքները եւ յորդորեց արդիացնել եւ բարեփոխել պետականութիւնը, այլապէս անխուսափելի է անկումը։ «Որպէսզի մեր ձայնը լսուի, անհրաժեշտ է որ Ֆրանսան բոլոր միացեալ եւ վճռական»։ — Վարչապետն ալ խօսելով Մէջի մէջ, հաստատեց թէ սահմանադրութիւնը որոշ բարեփոխութեանց կը կարօտի։ (Զօր. որ Կոլի հիմնական տեսակէտը)։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆի ՉԵԽԵՐը միութիւն մը կազմեցին Ամերիկայի մէջ, պայքարելու համար երկրին համաձայնական իշխանութեան դէմ։

ՖՐԱՆՍԱՑի ՇՐՋԱՆը.— Ամենակարճ հանգրուանն էր չաբաթ օրուան Նանթ–Լա Ռոչէլ, 104 քիլոմեթր, զոր չհեցաւ ժաք Փրաս։ Ընդհանուր դասաւորման մէջ Պոպէն կորսնցուց դիղին չապիկը ի տար Լամպրէխտի որ դայն կրցաւ պահել 3 օր։ Կիրակիի հանգրուանը, Լա Ռոչէլ – Պոռտո չհեցաւ մարսիլիացի Ռաուլ Ռէմի, ոչ մէկ փոփոխութիւն առաջ բերելով ընդհանուր դասաւորման մէջ։ Երկուշաբթի հանգրուանն էր Պոռտո-Պիարից, 243 քիլ.։ Ցետոյ մէկ օր հանգիստ կայ լեռները մոնելէ առաջ, ուր աւելի պիտի պարզուի ընդհանուր պատկերը։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻՆ Գեղամ Դրիգորեան կը վիճառէ, մօրաքոյրը, Նարկիզ, բնիկ Ալաչկերտցի, որ 1915ին իր ամուսնին եւ զաւակներուն հետ Կարսէն անցած են Զուիցերիա, ամուսնին անունը Ցակոբ, զաւակներուն անունները Վռամշապուհ եւ Վարդգէս, կը կարծուի թէ ներկայիս դարձեալ Զուիցերիա կը գտնուին։ Գրել՝ K. Krikorian, 16 Asèle Fournas, St. Chamond (Loire) France։

Հրապարակային դասախօսութիւն

Այս հինգշաբթի, 8 Ցունիս, ժամը 8.30ին Société Savantes֊ի մէջ, Salle D.

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի կողմէ, հովանաւորեալ Թեմական Փարիզի Շրջ. վարչութեան։

կը խօսի ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, որ նոր վերադարձած է Արեւելքէն։ Նիւթը՝ ԱՐԻԵԼԵԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՆՈՒԱՃՈՒՄՆԵՐՈՎ։

Մասնաւորապէս կը հրաւիրուին Փարիզի շրջանի Նոր Սերունդի բոլոր անդամները եւ հասարակութիւնը։ Մուտքը ազատ է

Հոգեհանգիստ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ բոլոր ենթակոմիտէներու եւ խումբերու, կայսրյան Խաչի մասնաճիւղերու, Ն. Սերունդի Շրջ. վարչութեան եւ իր մասնաճիւղերու, ինչպէս նաեւ զաղութիս բոլոր ազգ. կազմակերպութիւններու, ողբացեալ

Ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի

հոգեհանգստեան արարողութիւնը տեղի կ'ունենայ 14 Ցունիս Հոգեգալստեան Տօնի առաւօտ Փրատոյի մայր եկեղեցիին մէջ։ Եկեղեցական արարողութենէն յետոյ, եկեղեցիին բակը տեղի պիտի ունենայ բանախօսութիւն։

Կը խօսի ընկեր Ս. ՏԷՐ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ Վարուժան կոմիտէի, 11 Ցունիս, կիրակի ամբողջ օրը, Pont Nantin (Վալիզէր) օդաստն պարտէզին 200 քայլ հեռու, մշտավազ առուին եզերքը։

Կը նախագահէ Ս. ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր ՏԻԳՐԱՆ ՉԷՔԵԱՆ

Ճաշը միասին բերել։ Սիրով կը հրաւիրուին Սէնթ Էթիէնի ընկերները։

★

ՄԱՐսԷՅԼԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. Սէն Լուի «Ակունք» ենթակոմիտէն իր 23րդ տարեդարձին առթիւ, կազմակերպած է դաշտահանդէս մը կիրակի 18 Ցունիս ամբողջ օրը, Սէն Լու, Եօթնեղբայրներու ապարակը։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

×

ՎԻՆԻ ՄԷՋ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. Ֆրանսայի Շրջ. վարչութեան մարզահանդէս – դաշտահանդէսը՝ 18 Ցունիս, կիրակի ամբողջ օրը, Վինիի մէջ։ Կը խնդրուի բոլոր մասնաճիւղերէն եւ քոյր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ սոյն թուականը։

×

ՄԱՐսԷՅԼ.Հ.Ց.Դ. Վռամեան ենթակոմիտէն կազմակերպած է դաշտահանդէս մը 11 Ցունիս, նուիրուած հայ հերոսներու, Սէնթ Անտուէն օդաստն պարտէզին մէջ։

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն։

Ազամեան թատերախումբը մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացնէ յեղափոխական տրամ մը։ Ճաշերը միասին բերել, մանրամասնութիւն տեղւոյն վրայ։ Մուտքը ազատ է։

Հանդէսին վայրը երթալու համար (Փլասս տ'Էքլէն) առնել 25 թիւ հատրակառքը իջնել վերջնաւորութեան։

×

ՊՈՄՈՆի Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէն իր հիմնադրութեան 23րդ տարեդարձի առթիւ։

Հովանաւորութեամբ Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի եւ Ֆր. Կայսրյան Խաչի։ Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Trois Lucs. Réstaurant des Crottes֊ի օդաստն պարտէզին մէջ։

Բացման խօսք ընկեր ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆէ, կը խօսին ընկեր Վ. ՄԻՍՏԻԿ եւ Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ։

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, երգ, արտասանութիւն։ Մուտքը ազատ է։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆր. Կայսրյան Խաչի Ազգ. վարժարանին ամավերջի հանդէսը՝ կիրակի 11 Ցունիս ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան սրահը։ Կը հրաւիրուին բոլոր Միութիւնները, Ծնողքները եւ Տէսինի հասարակութիւնը անխտիր, գնահատելու մատղաշ սերունդին համար թափուած աշխատանքները, եւ վայելելու անոնց հայերէն արտասանութիւնները։ Տրամախօսութիւններ ևհայկական տարազով պարեր եւայլն։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Dameszne – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼի Ֆր. Կայսրյան Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Տան» մէջ, 29 Bld. Carnot։ Օրակարգ՝ պատգամաւորի զեկուցում եւ ընտրութիւն։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. վարչութեան ներկայացուցիչը։

ՄԱՐսԷՅԼ.— Պուլվար Օտոյի Ֆ. Հ. ԿԱՊ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 3ին, տովրական հաւաքատեղին։ Շատ կարեւոր օրակարգ։ Ընտրութիւն նոր վարչութեան։ —

ՄԱՐսԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Համազասպ» խումբը ժողովի կը հրաւիրուի այս չորեքշաբթի, ժամը 8ին։

Ֆր. Կ. ԽԱՉի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴՊՐՈՑ. ՀԱՆԴԷՍԸ ՍԵՎՐԱՆի ՄԷՋ

Կիրակի 11 Ցունիս կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Hôtel de France֊ի (Maison Sion) սրահներուն մէջ, 23 Place de la Libération, Livry – Gargan։ Կը մասնակցին տեղւոյն երիտասարդ եւ երիտասարդուհիները իրենց ներկայացումներով։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ՃՈՒՆ ՊԻՒՖԷ։

Դիւրամատչելի գիներով։ Մուտք 50 ֆրանք։ Հաղորդակ. միջոց.— Eglise Pantinէն 147 թիւ օթօպուս, իջնել Place de la Libération։

Ֆր. Կ. ԽԱՉի Շրջ. վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է.— Վիշիէն Տիկ. Եղիսաբեթ Թաշճեանէ 3000 ֆրանքի նուէրը մը։

ՓՈՆ ՏՔ ՇԷՐԻՒի Հայ եկեղ. եւ Ազգ. Միութիւնը կը փնտռէ դաստիարակ– ուսուցիչ մը որ մխիթարեան առեն կարենայ դպրութիւն ընել։ Դիմել Պ. Շիրվանեանի Rue la Pulene Charvieu par Pont de Chéruy (Isère)։

ՍԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կողմէ կիրակի 11 Ցունիս Մէօտոնի անտառներուն մէջ (Tapis Vert)ի պաղ ջուրին մօտ։ Նկատի ունենալ այս թուականը։

ԴՊՐՈՑԱՀԱՆ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՑի ՄԷՋ

Կիրակի 11 Ցունիս ժամը 3ին, Փաթրոնաժի սրահը, 7 rue Henri Barbusse, métro Les Lilas։

Երգ, պար, արտասանութիւն, կը ներկայացուի Ց. Թումանեանի ԿՈՒՒՆ ԵՒ ԱՂԹԱՄԱՐԸ։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի շրջանի ՀԱՑ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ կողմէ կիրակի առաւօտէն 18 յունիս Մէօտոնի անտառին մէջ (Tapis Vert)։ Պիտի տեսնէք սկաուտական մարզախաղեր, հայկական երգ եւ պար Ազնուշներու կողմէ։ Շատ հաճելի անակնկալներ։

Ճոխ պիւֆէ։ Արեւուշներ պիտի առաջնորդեն հանդէսին վայրը Invalides – Versailles Մէօտոնի կայարանէն։

ՄԱՐՑԷՅԼի ՀԱՑԵՐՈՒՆ ԱԶՔԸ ԼՈՑՍ

Ցունիս 8, Հինգշաբթի օր, Պոլսոյ համով հատուց, «սուսամբը սիմիթներ», պիտի ծախուին հետեւեալ խանութները.—

ԱՀԱՐՈՆ ՄԸՋԻԿԵԱՆի, 80 rue Bernard du Bois, Մարսէյլ, ՄԱՏԱՄ ԳՈՀԱՐ ԿԻԼԻՄՃԵԱՆ 26 rue Petite Marie, Մարսէյլ, ՍԼՖԷՐԵԱՆ, 10 Bd. Neuf, St. Jérome։

ՀԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՕՐՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան լաւ տեսակ ճերմակ պանիրի համար մէկ հասցէ միայն՝

Պ. ԽՈՐԷՆ ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ

31bis, Rue Cailleux, Paris (13)

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՕՐՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՕՒՄԱՅ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆի ՄՈՐԹի ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆը

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անդամ մը այցելել մեր վաճառատունը, որ կը գտնուի 27, Cours du Vieux – Port, Մարսէյլ, առաջին յարկ՝ 80 rue Penitent Bleu։ Հեռաձայն D. 06–40

ԾԱԽՈՒ ՎԻԼԼԱՆԵՐ

Ամէն տեսակ յարմարութիւններով, ելեկտրականութիւն, տաք ջուր, բաղնիք եւն։ Օդաստն եւ ծաղկաւէտ։ Դիմել Mr. G. Coloyan֊ի Villa Lei – Beyli Camp de Menthe Aix – en Provence (B. du Rh.)։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աֆղ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 7 JUILLET 1948 Չորեքշաբթի 7 ՀՈՒԼԻՍ

Թ. ՏԱՐԻ — 20 Année N° 5486-Նոր շրջան թիւ 995 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր.

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ԽՄՈՐՈՒՄ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ

Մէկը միւսէն չահեկան տեղեկութիւններ կ'իմանանք Պոլսոյ վերջին թղթակիցէն: Լուրեր, վիճաբանութիւններ, յօդուածներ եւ ճառեր տրոնք ախտաւոր վիճակ մը կը ներկայացնեն:

Փորձենք ամփոփել երկու կարեւոր պարագաներ ,— պայքար՝ ծայրայեղ ձախին եւ ծայրայեղ աջին դէմ, եւ ծանր զեղծումներ՝ Վանի զինուորական վարչութեան մէջ:

Ժամանակէ մը ի վեր, Անգարայի վարիչները մանաւանդ ուշադրութեամբ կը հետեւին համայնավարական խլրտումներուն, որոնք լրագրական տեսութիւններէն անցած են մինչեւ համալսարանները եւ Աշխատաւորի խորերը:

Զանազան դէպքերու առթիւ, ձերբակալութիւններ ալ կատարուեցան: Շատեր չեն դատուած տակաւին: Իսկ հետապնդումները հետզհետէ կը սաստկանան:

Ինչպէս կ'երեւայ, տովորական օրէնքները բաւական չեն համարուիր, վտանգը խափանելու համար: Մանաւանդ որ, աչքերն ալ կը ցուցնեն, ֆաշական ձգտումներով:

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, կառավարական կուսակցութիւնը, Հալք, մանաւանդ յանձնաժողով մը կազմած է Հիւսէյին Ճահիտի նախագահութեամբ, արտակարգ միջոցներ մշակելու համար:

Ապդէն իսկ արուած են կարգ մը որոշումներ, որոնց համաձայն այսուհետեւ զինուորական առեւանգներու պիտի չանգիուին անոնք որ ձախակողմեան հրատարակութիւններ կ'ընեն: Այս առաջադրութեամբ, քննութիւններ պիտի կատարուին, ճշդելու համար թերթերու պատմական ազգութիւնները եւայլն:

Թուղթ ապագիական եւ ամբոխավար թերթ մը, «Թասվիր», հաղորդելով այս տեղեկութիւնը, կ'ըմբոստանայ արուած որոշումներուն դէմ:

— « Մենք միշտ հակառակ արտայայտուած ենք համայնավարութեան: Բայց, ճիշդ չէ առանց փաստի վնասարար տեսութիւններու չանգիլել հայրենակիցներ: Ինչպէս կարելի է հանդուրժել որ հայրենակիցներ զոհ դառնան զրպարտութեանց կամ քսութեանց եւ չանգիուին օրէնքի անտեղեակ պինուորական տեսութիւններու »:

Դեռ աւելի սրտառուչ խոստովանութիւն մը , — ճշմարտութիւններ որոնց մասին եթէ բառ մը արտասանէիք երէկ, ուղղակի բանտ կ'առաջնորդուէիք, իրրեւ «խային» (հայրենադաւ) :

— « Ոտիկան մը որ չուզեր վճարել իր պարտքը նպարավաճառին, պիտի կրնայ փոքրիկ լրտեսութիւն մը կատարելով վճացնել պարտապահանջը... Մէկ նոյն սխալ ճամբէն կ'երթանք : Եթէ դրամ չունինք, յաւելում կը կատարենք տուրքերուն վրայ: Եթէ մէկը բողոքէ, զայն կ'ոտրակենք ըմբոստ, յետադիմական կամ համայնավար: Մէկ խօսքով, առիթէն կ'օգտուինք, թորը ազատութիւնները ջնջելու համար» :

Հակառակ այս կարգի բողոքներուն, կառավարական կուսակցութիւնը ամբոխ կը մնայ իր եղրակացութեանց մէջ: Այս առթիւ պատրաստուած տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ «համայնավարութիւնը լրտեսական յանցանք է պարզապէս»: Հետեւաբար, անոնք որ թերու համայնավար են, «պէտք է զինուորական տեսեանները յանձնուին, իրրեւ լրտես եւ հայրենադաւ »:

Վերջին լուրերու համաձայն, կառավարութիւնն ալ բնդունած ըլլալով այս տեսակէտը, նոր օրէնք մը կը պատրաստէ, որուն տրամադրութիւները դաղանի կը պահուին առ այժմ :

Մեծնոյն առեն կը չարունակուի խումբ մը ամբաստանեալներու դատավարութիւնը , Անգարայի պատժական տեսեանին առջեւ :

Ամբաստանեալներն են երեք ձախակողմեան դասախօսներ, որոնց դէմ կանչուած վկաները — ուսանողներ — զարմանազան բաներ կը պատմեն:

Այսպէս, Ցունիս 21ի դատավարութեան առեն, ուսանող մը յայտարարեց թէ հինգն ի վեր համայնավար խմբակցութիւն մը կար համալսարանին մէջ եւ թէ ամբաստանեալ դասախօսները կը չանային բոլշեւիկ դարձնել ուսանողները: Մէկը ուսանողներուն տեղ դուրսէն մարդիկ առնելով պատրաստ կը տանէր, ուրիշ մը Չը Չատադովէր Մ. Միութեան վարչաձեւը , եւայլն :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆԶ ԳՈՒՐԳՈՒՐԱՆՑ

Թերթ մը անցայ ձեռքս, երկաթեայ վարագոյրով մեր անգաղտնապահ նայուածքներէն պաշտպանուած երկրէ մը:

« Յառաջ »ի էջերով վեց ամբողջ էջ նկարազրակած մը կար Հայաստան ղրկուած խումբ մը հայրենակիցներու մասին: Մայրաքաղաքէն մինչեւ նահանգիստ, բանաստեղծական պատկերազարդ նկարագրութիւն մը որ առնուազն եօթ մնացողներուն բերին ջուրերը վազցնելու սահմանուած է, երբ իրենց՝ գրիչ չարժողներուն բերանը չողիք չէ մնացած այլեւս:

Կարգացի մէկ ծայրէն միւսը, մանուածրարար կարաւանին համրանքը գիտնալու համար: Քանի՞ հոգի էին մեկնողները: Հաւատացէք որ պժուար եղաւ այդ իրարանցումին մէջ գտնել զայն: Վերջապէս Տօքթօրի մը ճառէն հակցայ.— 1022 հոգի :

Անշուշտ այս ալ թիւ մըն է: Հակառակը չեմ պնդեր, մանաւանդ որ այդ խլացուցիչ ազմուկին մէջ աւելի կարեւոր, յուզիչ եւ սրտառուչ ինչ գոհարներ թափած էր պարոն Թղթակիցը :

Հաւատամ մը մանուածրարար ուշադրութիւնս դրաւեց: Դուք ալ իմացէք, հիացումէ հիացում դլտորելու համար:

Մեկնողները նաեւ մանելէ առաջ բժշկական մանրակրկիտ քննութեան կ'ենթարկուին: Բժիշկը քանի մը յղութեան պարագաներ կը նշմարէ եւ պահանք կը յանձնէ չոգենաւի առողջապահական սպասարկութեան ուշադրութեան, ալեկոծ ծովի մը հաւանականութիւնը նախատեսելով :

Ուրեմն, ուշադիր եւ հոգածու են եղերը: Տարբերան պարտականութիւն մը: Բայց «յառաջդիմական» խմբագիր մը կրնա՞ր զոհանալ այս չոր ու ցամաք արձանագրութեամբ: Եւ թափ տալով իր երեւակայութեան, եղածը կը կոչէ «տովեսական զուրգուրանք»... (կախման կէսերին ալ խրճին կը պատկանին) :

Դաղափար ունէի՞ք այս զուրգուրանքի մասին, հայ բարի մամիկներ : ՍՕՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՑՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ երկու անգամ հեռագրած էր Արտաւազդ արք.ի որպէսզի Մոսկուա երթայ, մասնակցելու համար օրթոտոքս եկեղեցւոյ 500ամեայ յոբելեանին: Կ'իմանանք թէ կաթող. պատուիրակը պիտի չկրնայ կատարել այս ճամբորդութիւնը , իր առողջական վիճակին եւ անցագրի դժուարութեանց պատճառաւ: Ուստի զոհացած է չնորհաւորական հեռագիր մը ուղեկցով:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ առատաւուր դիները Մայիսի բաղդատմամբ 2,3 առ հարիւր բարձրացած են Ցունիսի մէջ, գլխաւորաբար ճարտարարուեստական ապրանքներու սղութեան պատճառով :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ համագումարին մէջ մեծամասնութիւն չհեղեան չափաւոր տարրերը, որոնցմէ ընտրուած է նոր վարչութիւնը: Կուսակցութիւնը պիտի չարունակէ մասնակցիլ Շումանի գահլիճին, ինքնուրոյն տեսակէտներ տնտեսելով հանդերձ :

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ դժգոհութիւնը հեղհեղակ կ'ածի: Մասնաւորապէս կը խլրտին ելմտական եւ թղթատարական վարչութեանց պաշտօնեանները: — Մարսէյլի, Նանթի եւ Սէն Նազէրի նաւահանգիստները անգործութեան դատապարտուած են, նաւաստիներու գործադուլին հետեւանքով :

39 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ Լոնտոնի մօտերը, երկու օդանաւեր իրարու դարնուած ըլլալով, կիրակի օր: 182 ԲԻԼՕ ՈՄԿԻ դաղուեցաւ Օրլիի օդակայանին մէջ: Նիւ Եորքէն օդանաւ մը բերած էր այս թանկագին բեռը, որ կ'արժէ մօտ 100 միլիոն ֆրանք, Հնդկաչին փոխադրուելու համար: Ոսկին պահապանի մը հսկողութեան տակ դրուած էր մաքսի մթերանոցին մէջ, պարկի մը քով, որ կը պարունակէր 30 միլիոն տոլար: Կիրակի առտուան մօտ, դողեր դուռը խորտակելով կը մտնեն ներս եւ կը դողնան ոսկիները, առանցդպչելուտալարներուն: Կը կարծուի թէ դողերը երկու այրեր են եւ կին մը: Խիստ քննութիւն բացուած է :

Դեռ աւելի յոյս կորսուած չէ

ԻՆԶ ԿԱՌՈՒԶԱՐԿԵՆ ՌՈՒՄԵՐԸ

Զորս հրամանատարներուն մէջէն Պաղըլոպէրկի մէջ կատարուած տեսակցութեան ձախողեցէն ետք, Դաշնակիցները զեկոյց մը հրատարակեցին «յոյսերնին քէ կացութիւնը կը մնայ անփոփոխ»: Իր կարգին, Մոքսքուի ազատագրական զեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ ամերիկեան, անգլիական եւ Ֆրանսական շինարարութիւնները, առանց խորհրդային իշխանութեանց մասնակցութեան կատարած իրենց ինքնաձգութիւնը կարգադրութեանց պատճառով, պատասխանատու են Պերլինի ներկայ կացութեան համար: Լոնտոնի մէջ Գերմանիան անդամատելու հանդդամանք ունեցող որոշումներ առնող պետութիւնները պէտք է խորհած ըլլային թէ՝ ինչ հետեւանքներ կրնային ունենալ իրենց տուած որոշումները, մանաւանդրաբար Պերլինի համար որ խորհրդային չրջանին մաս կը կազմէ, տնտեսապէս եւ իրաւականօրէն: Անոնք ուզած էին Գերմանական խնդիրը լուծել արհամարհելով գերման ժողովուրդին օրհնաւոր չահերը: Խորհրդային իշխանութիւններու պատասխանատուութեան է խորհրդային չրջանի քանի միլիոն Գերմանացիներուն չահերը պաշտպանել արեւմտեան երկիրներու իշխանութեանց ձեռք առած միջոցներուն դէմ, որոնք կը ձգտին կազմալուծել խորհրդային չրջանի տնտեսութիւնը :

★ Կը հաստատուի այն բոլոր թէ՝ դաշնակից պետութեանց երեք ներկայացուցիչները Լոնտոնի մէջ իրարու հետ համաձայնելէ եւ իրարջնջիլը իր կառավարութեան հաստատութիւնը ստացած ետք, որոշած են միասնական դիմում մը ընել Մ. Միութեան, պահանջելով որ Պերլինի արեւմտեան չրջանի հաղորդակցութեանց վրայ դրուած արգելքները վերցուին: Կ'ըսուի թէ այս դիւանագիտական ծանուցագրին պատճէնը պատրաստուած է Ուշինկթընի կողմէ, բայց անոր մանրամասնութիւնները ճշդուած են Լոնտոնի մէջ:

Կը կարծուի որ այս ծանուցագիրը նախապատրաստելէ ետք Զորս Մեծերու մէջնէ կատարուելիք նոր բանակցութեանց: Այս պատգան կը հաստատուի անով որ Խորհրդային ազդեցութեան տակ գտնուող գերման թերթերն ու Գերմանացի ժողովուրդին համաժողովը կը պահանջեն չարունակ որ Պերլինի Հակակշռի Խորհուրդը վերսկսի իր նիստերուն: Անոնք թելադրուած են խորհրդային իշխանութիւններէն: Այս ուղղութեամբ ամէնէն վերջին յօդուածը (5 Յուլիս) հրատարակուեցաւ «Նախթ Էքսփրէս»ի մէջ: «Աւելմտեան պետութիւնները — կը գրէ այ թերթը — պէտք է տեսակցութիւնները սկսին այն կէտէն՝ ուր Թողուած էր գերման խնդիրը Փոցտամի մէջ: Եթէ այս ձեռնարկը յաջողութեամբ կատարուի — եւպէտ է յաջողութեամբ պսակուի — Պերլինի կացութիւնը ինքնաբերաբար պարզուած կ'ըլլայ » :

Բոլշեւիկեան գաղտնի ծրագիր մը

« Ցիկաոս » կը գրէ թէ՝ յաջողած է ձեռք ձգել վերջին անտիճանի կարեւորութիւն ունեցող « խիստ գաղտնի» վաւերագիր մը, տտորագրուած գերման համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան կողմէ, որ, Մոսկուայէ եկած հրահանգներուն համաձայն, իր կարգին ինք ալ կը յանձնարարէ իր անդամներուն՝ յեղափոխութիւն յարուցանել Պերլինի մէջ, տապկզի խորհրդային իշխանութիւնները, այս յեղափոխութիւնը պատրաստակերով, միջամտեն եւ հարկադրեն անգլիական, ամերիկեան եւ Ֆրանսական զինուորները թողուլ մայրաքաղաքը :

Ֆրանսեզէն թերթը կը հրատարակէ ամբողջ հնարանքները այս վաւերաթուղթին՝ որ կը կրէ հետեւեալ խորագիրը.— « Կարգախօս տապալային վիճակի յայտարարութեան Պերլինի աշխատաւորական զանգուածներուն կողմէ» : Ահա գլխաւոր կէտերը .—

Պիտի խանգարուի էլեկտրական լոյսի եւ ուրիշ այլեւայլ նիւթերու բաշխումը: Համայնավար ընկերները իրենց համար նշանակուած տեղերը պիտի հաւաքուին եւ քաղաքին արեւմտեան չրջանի ժողովրդական անգործ զանգուածները պիտի համախմբուին փողոցներուն մէջ եւ հրապարակներուն վրայ: Մասնաւոր պաշտօնեաներ պիտի վարեն այս չարժումները: Ժողովուրդը ցոյցեր պիտի կատարէ պահանջելու համար Պերլինի միութիւնը եւ միակ դրամի մը հաստատումը. պիտի գրաւէ քաղաքապետարանները եւ կարգ մը ուրիշ դիրքեր: Այն ատեն, գերման ոստիկանները եւ պինուորական ոստիկանութիւնը ցուցարարներուն վրայ չարձակում պիտի գործեն, որոնց միջոցին բազմաթիւ մարդիկ պիտի մեռնին կամ վիրաւորուին. պիտի կատարուին նաեւ չատ մը ձերբակալութիւններ: Այդ պահուն է որ խորհրդային զինուորները պիտի ստանձնեն ամբողջ ժողովուրդին պաշտպանութիւնը եւ պիտի երաշխաւորեն ապահովութիւնը: Պիտի հարկադրեն որ արեւմտեան երկիրներու գրաւման իշխանութեանց անդամները

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՕՆԸ

Յունիս 17ին, Հայ Եկեղեցին տօնեց Թարգմանչաց օրը :

Իրականին մէջ՝ Եկեղեցին չէ տերը այս տօնին : Հին դարերուն՝ իր հծվանին կը տարածուէր ազգին, կրօնքին ու մշակոյթին վրայ : Աւելի շատ «պարունակող» մըն էր ան, քան «պարունակեալ» մը : Ժամանակի ընթացքին՝ իրենց ստորոգելի – նէրէն մաս մը կորնցուցին թէ մէկը, թէ միւսը. թէ «պարունակող»ը, թէ «պարունակեալ»ը :

... Թարգմանչաց տօնը Հայ Մտքի անկախութեան տօնն է եւ ոչ թէ Եկեղեցիին, որ կը նանիի հայ մշակոյթին նպաստովը եւ հարկատու է ան : Հայ մտաւորականութիւնն է բուն իրաւատէրը զարթուր այս տօնին, որ կանգուն կը պահէ ազգը եւ ազգով կանգուն կը մնայ ինքն ալ : Կը թուի սակայն, որ հայ մտաւորականութիւնը կամովին կամ ակամայ հրաժարած է իրաւատէրի իր կոչումէն, թոյլ տալով որ Հայ Մտքի անկախութեան տօնը չուրջառ հագնի, բազկատարած աղօթք Քրիստոսի նկարին առջեւ ու զառնայ պարզ ծխականաւարութիւն, մերկանալով իր զուտ ազգային դրօշմէն եւ մնալով միշտ Եկեղեցիի չորջափակին մէջ :

Պէտք է քաջութիւնը ունենալ ընդունելու, որ Թարգմանչաց տօնը, աւելի մեծ բառով՝ հայ մշակոյթի տօնը, այսօր դարձած է հարազատ պատկերը հայ մտաւորական դասին,— ժժդոյն ու անդործն : Կը սիրենք մենք դիւրին մալպանքները : Դիւրէ պարպուած ենք հաւատքէ ու խանդավառութենէ : Գաղջ է մեր հոգեկան մթնոլորտը : Հեռամուտ չենք վերամբարձ թռիչքի : Ամբօրէն կառչած ենք առօրեային : Զունինք նուիրեալ անձերու զոհողութեան բնազդը : Նիւթականացած ենք մեր դարուն պէս՝ ժխտելու համար ՈԳԻին դերիշխանութիւնը մեքենային ու հիւլէին վրայ :

Այսքան անփառունակ չէ սակայն հայ մտաւորականութեան առաքելութիւնը : Եւ այսքան անվայել չէ անչուշտ իր հոգեկան դիմագիծն ալ : Գիտենք, կ'ընդունինք, կը հաստատենք, որ ամէնէն ունի անհուն պահեստ մը ուժի, կենսունակութեան եւ ոգեկան ընդունակութիւններու : Կը պակսի սակայն լծակը : Կը պակսի կամքը՝ չարժման մէջ դնելու ուժի, կենսունակութեան եւ ոգեկան ընդունակութիւններու այդ անհուն պահեստը :

Ուստի՝ պէտք ունինք մենք նուիրեալ անձերու : Պէտք ունինք պահակներու : Մարդոց, որոնք դիմանան կերպը՝ ըլլալու միաժամանակ տէր եւ ծառայ, վանդի մշակոյթը ինքն իսկ թէ տէր է, թէ ծառայ :

Հայ մշակոյթը մեր ժողովուրդին զգալու, մտածելու, կամենալու կարողութեանց համադրութիւնն է : Ստացումն է այն բոլորին, զոր հայ մրտքը կրցած է ստեղծել իրրեւ դեղեցկութիւն : Նախապայմանն է ան ազգի մը գոյութեան, որովհետեւ չկայ ազգ՝ առանց մշակոյթի, ինչպէս չըկայ մշակոյթ՝ առանց ազգի :

Ազգային մշակոյթը պահպանակ մըն է մտաւորական մուրացկանութեան դէմ : Արուեստին դերապանցութիւնն է ուիւթին վրայ, բայց միաժամանակ նիւթին դերապանցութիւնը՝ արուեստին վրայ : Այսինքն ներդաշնակութիւն մը, թէ նոր բաներ ըսելու եւ թէ նոր ձեւով մը ըսելու ընդունակութիւն մըն է :

Սփիւռքի հայութիւնը իր ինքնապահպանութեան համար խարխիններ կը փնտռէ : Ամուր խարիսխ մըն է մշակոյթը : Անոնք, որ կրցած են հետք մը ձգել պատմութեան մէջ, «ցանցառ նաւարեկեալներն են լայն անդունդին վրայ», ինչպէս որ կ'ըսէր Վիկտիւրիոս Լարն անդունդը — մոռացութիւնն է, իսկ «ցանցառ նաւարեկեալները» անոնք են, որոնք կրցած են անցնիլ ադունդին վրայէն, առանց ընկղմելու :

Թարգմանչաց տօնը մեծապոյներէն, թերեւս նոյնիսկ միակ մեծապոյն տօնն է մեր բովանդակ պատմութեան մէջ, իր կշիռով ու արդիւնքով աւելի մեծ, քան Վարդանանց տօնը, օրինակի համար : Վասնզի Վարդանանքը հոգեւոր զաւակներն են Սահակի եւ Մեսրոպի : Սխալ պիտի ըլլար այս տօնը առնել իր տառական, նեղ իմաստով : «Թարգմանիչ»ը պարզ վերծանող մը չէ միայն, ինչպէս կը թելադրէ այդ բառը մեր օրերուն : « Թարգմանիչ » անունին տակ մեր եկեղեցին ու մեր ժողովուրդը կը յիշատակէ մեր հին մատենադրութեան բոլոր մեծ դէմքերը, որոնք գոհացած չեն միայն թարգմանելով, այլ կերտած են ինքնուրոյն դրականութիւն, յղկած են լեզուն եւ առեղծած Ոսկեդար :

Բոլոր վկայութիւնները կը հաստատեն, թէ մտաւոր զարգացումը տարածուած, արմատացած էր հայ ազնուական դասին մէջ մանաւանդ : Ոսկան հողի վրայ չէր ուրեմն, որ իրենց հերկը կ'ընէին Սահակն ու Մեսրոպը, վեղարաւոր ու անվեղար դպիրները : Նորակերտ լեզու մը չէր իրենց ուսուցած հայերէնն ալ : Ժամանակի լեզուն էր ան անշուշտ, որ կը խօսուէր, թէեւ չէր գրուեր, քանի որ այբուբեն մը չկար դեռ այն առեն : Ժողովուրդ մը, որ կրցած էր առեղծել այդքան յղկուն

Քաղաքականութիւն ...

Գեղէն քաղաք եկած եմ : Ինչո՞ւ համար : Որ եւ է գնումի՞ : Ոչ : Արդէն դրամագլուխ ալ չունիմ որ եւ է գնումի՝ վրայ-գլուխի հարմար : Վաստակս միայն «կոկորդաղլուխ»ի կրնամ բաւեցնել ու ատոր համար ալ քաղաք իջնելու պէտք չկար : Գեղէն ալ կրնամ ճարել :

Հապա ի՞նչ գործ ունիմ քաղաքը : Մաւանդ այս վտանգաւոր օրերուն... Չէ՞ որ բանուոր մըն ալ ես եմ, ու դասակարգս պայքարի է ելած, կռուխները ցցած իր հանապազօրեայ համար : Ու մէջս եղած այս մղումը կը տանի ու կը նետէ մինչեւ քաղաք :

Կռվի կայ, ու նաեւ, թերեւս՝ կռիւ... Երթամ տեսնել իրարանցումը :

Ու կ'իջնեմ քաղաք: Արեւոտ է օրը : Հով ու կայ, ուժեղ, սուր, ասպետ ու խածնող : Արեւն անդամ կը դողայ սա խենդ միստըրալին առջեւ, ո՞ւր մնաց՝ ես :

Տանտիրոջ, հին ու մաշած վերարկուիս պըղտոտած եմ ու օձիկը վեր սոթթած, տնկած, պատսպարելու նաեւ ծոծրակս ու ղլուխս կոտրտղ հովէն :

Կարծէք, Ֆրանսայի բոլոր կողմերէն, սարերէն ու լեռներէն, անտառներէն փրթած, հովերը միացած Ռօնի հովիտը կը թափեն ու մեր քաղաքին վրայ կ'արշաւեն :

Ծխիկ մը՝ անխուսափելի ասոնց օրերուն, շրծունքիս կպած քիթս կը տաքցնէ արդէն : Եւեւէն՝ վերարկուիս բարձր օձիքը՝ իրրեւ վահան : Հովը դիս հրելով կը տանի, կը ետեւ հանրապետութեան լայն ու երկար պողոտան, ուր վերջն վար, սովորական օրերէն աւելի շատ ու խիտ, մարդիկ խումբ – խումբ կեցած՝ կամ երթեւեկի մէջ են, արհամարհելով հովն ու պաղը, անոնց սուր խայթոցները :

Կը ճառեն, կը վիճին անդադար, բազուկնեբու, կռանկներու չարժումներ օդին մէջ : Գործադուլ ամէն դի : Ու նաեւ, թերեւս՝ քիչ ետքը՝ կռիւ ... :

Քայլերս կը յառաջանան դիւրութեամբ : Հովը եւեւէս կը հրէ, կը տանի : Աչքերս ետեւած՝ անդին, ականջներս՝ ասդին, աւելի մօտիկները, ուշադրութեամբ կը հետեւիմ անցուդարձերուն հըրապարակներուն վրայ, փողոցներուն մէջ : Ամանուիներուն առջեւներուն ու արձարաններուն ներսերը :

Զրոյց, ճառ, վէճ ու չարունակ քաղաքականութիւն ... : Ու կը փորձուիս պահիկ մը դուն քեզի հարցնել,— գործադո՞ւլ թէ քաղաքականութիւն :

Մարդոց չիլերը պրկուած՝ անկուած են : Աչքակ, ապղու, սուր նայուածքներ : Անբնական չարժուձեւեր ու անհամապատ, խռոված հոգի :

Բառերը չափ ու կշռոյթ չունին : Բանականութիւնն ու տրամաբանութիւնը կը բացակային :

— Կառավարութիւնը պէտք է Թրոցկիին յանձնուի ...

— Ուոչինկթըն, Լոնտոն, Մոսկուա ...

— Թրումըն, Էթլի, Սթալին...

— Մարշալ, Պէվին, Մոլոթով ..

— Թող մինակ չհարձեն Մոլոթովը ... Պէտք է ապրինք Լոնտոնի վրայ ...

ու ձեւաւորը լեզուս, չէր կրնար «ուսման անբնտել» համարուիլ :

Մեսրոպի դիւտին նպատակն էր հայ ժողովուրդին տալ Սուրբ Գիրքը «ինքեան ձայնիւ» եւ ոչ թէ մուրացածոյ բարբառով : «Թարգմանիչ»ները նաեւ չէին կրնար խօսիլ ու դրել լեզու մը, որ ըլլար դժուարիմաց՝ լայն զանգուածներուն համար, քանի որ, այդ պարագային, պիտի հեռանային իրենց նպատակէն, — մատչելի դարձնել Սուրբ Գիրքը հանրութեան դրեթէ բոլոր խաւերուն : Ասկէ կը հետեւի, որ «Թարգմանչաց» գործածած լեզուն մօտաւորապէս ժողովրդեան լեզուն էր :

Կարելի չէր նաեւ նոր լեզու ստեղծել տառերու գիւտէն ետք : Ինչպէս կը վկայէ Կորիւն, ինչպէս կը վկայեն ուրիշ պատմիչներ ալ, այբուբենի գիւտին անմիջապէս վերջ ձեռնարկուեցաւ Թարգմանելու Սուրբ Գիրքը : Հետեւաբար, «Թարգմանիչ»ները ուղղակի դրեցին այն լեզուով, որով ժողովուրդը կը խօսէր : Գողթան երգերը, որոնք քաղուած են ժողովրդեան բերնէն, կը հաստատեն թէ Ոսկեդարեան հայերէնը գոյութիւն ունէր Մեսրոպէն առաջ եւ կ'իշխէր Մեսրոպեան դպրոցներուն մէջ :

Որքան բարձր է ժողովուրդի մը հոգեկան զարգացումը , որքան բարձր են իր մշակութային պահանջները, այնքան կը տարբերի իր լեզուն ուրիչ ժողովուրդներու լեզուներէն :

Քաղաքակրթութեամբ մեծ ժողովուրդներուն մէջ՝ մենք փոքրերէն չենք : Վկայ՝ մեր լեզուն : Վկայ՝ մեր մշակոյթը :

(Ամբագրական «ՅՈՒՍԱՓԵՐ»ի)

Լեռները եւ Հայերը

ԽՄԲ.— Ամփոփուած «Սով. Հայաստան» ամսագրի 1948 տարեվերջի թիւէն .—

Լեհ ժողովուրդի հետ հայ ժողովուրդի ունեցած մշակութային – պատմական կապերը շատ հին են : Պատմական գրականութեան մէջ կանգիաատեր եւ յիշատակումներ (տես Մ. Բժշկեանց — « Ճանապարհորդութիւն ի Լեհաստան», Վենետիկ, 1830, Գ. Գովրիկեան — Հայք Եղիսաբէթուպոլիս Տրանսիլվանիոյ» , Դան Դիմեար — Արեւելեան Հայքի Պուդովինա», 1891, Թարգ. Հ. Գալէմքեարեան, Ղ. Ալիշան «Կամենից» — Տարեգիրք Հայոց Լեհաստանի եւ Ռումանիոյ» , Վենետիկ, 1896) , որոնք կը վկայեն, որ այդ կապերը կը սկսին դեռ 11— 12րդ դարերէն :

Լեհ եւ հայ ժողովուրդներու պատմական բախտի միանմանութիւնն ու հոգեւոր մօտիկութիւնն կը սկսի 19րդ դարու 90ական թուականներէն մինչեւ 20րդ դարու սկիզբը, մասնաւորապէս լեհական դպրականութենէն հայերէնի թարգմանութիւններով :

Այդ թուականներուն մէկը միւսիետեւէն հայերէն թարգմանութեամբ լոյս կը տեսնէն մեծանուն բանաստեղծ Յովհ. Թումանեանի խօսքերով ըսուած՝ «համաշխարհային գեղեցիկ գրականութեան յատկապատկառելի ճշմարտութեան, բարութեան, գեղեցկութեան մեծ քուրմերից մէնի» — Հէնրիկ Սենկիեվիչի գրեթէ բոլոր հիմնական երկերը «Առանց դաւանանքի», (Թարգմ. Տ. Յովհաննիսեանի, 1892, Թիֆլիս) «Յո՞ երթաս» (Լեհերէն բնագրէն թարգմ. Սո. Լիսեցեանի, 1898-ի Թիֆլիս), կ'ունենայ իր երկրորդ տպագրութիւնը 1912ին, ապա Պոլիս Վ. Սիրունեանի թարգմանութեամբ, «Հրով եւ սրով» (Թարգմ. Ա. Գունտաքճեանի, 1906, Վենետիկ), «Զրհեղեղը» (երկու հատոր), «Փան» Մխք. Վոլոտիովսքի (Թարգմ. Ա. Գունտաքճեանի, 1913—1914 Վենետիկ) «Հետեւենք նրան» (Թարգմ. Հ. Մադամեան, 1898 Թիֆլիս), «Փարոսի վրայ» (Թարգմ. Մ. Բարխուդարեան, 1892 Մոսկուա) :

Սո. Լիսիցեանի Թարգմանութեամբ 1906ին Թիֆլիսի մէջ լոյս կը տեսնէ լեհ մանկավարժ Էջեն-

---

— Մերը կռիվ չէ, այլ՝ կռիւ կառավարութեան դէմ ...

Ու երթալով մարդոց չնմաչափը կը բարձրանայ :

Աչքերը կը կարմրին ու դլուխները կը փոթորկին :

Մուգած խածնով հովն ու պաղը, կեցած մայթերուն վրայ կամ փողոցներուն մէջ, քաղաքականութիւն կը խաղայ ամէն ոք :

Երեւոյթը, տեսարանը թէեւ դործադուլ ցոյց կուտայ, սակայն քաղաքականութիւն կը բուրէ ամէն դի :

Ու այսպէս, որ կողմ դառնաս քաղաքականութիւն կը հոտի : Ամէն մարդ քաղաքագէտ դարձած՝ դիւանագիտութիւն կը խաղայ : Ու ինչ միամիտներ կան ասոնց մէջ... : Նպարավաճառ, հացագործ, ուսուցիչ, կօշկակար, դերձակ, բանուորն ու մինչեւ փողոցին աւելածուն ու կօշիկ նորդը : Պաշտօնեան ու նոյնիսկ ոստիկանը... : Տանտիրկինը, լուացարարուհին, մէկըը կամարակապ ծերունին, բիլրին կոթնած ծերուկը՝ ծխամորճը քիթին տակ : Դպրոցականներն ու օրօրոցի «պլիկ»ը :

— Սոսիալիստ, Կոլխոտ, կոմունիստ ...

Եւ ահա, հանրապետութեան պահակները սաղարտներով, կը բուսնին, կը անկուին մէջտեղերը... :

Ալ չեմ սպասեր ու կծիկս կը դնեմ դէպի դիղ : Կռնակս կը դարձնեմ քաղաքին... հնամաշ վերարկուիս օձիքը մինչ վեր սոթթուած ու ծխիկը շրթունքիս, ձեռքերս ալ լայն ու խորունկ գրպաններուս մէջ թաղած, կ'անցնիմ, կը հեռանամ անհոգ մարդու մը՝ բանի մը չհասնիտղ, անհետաքրքիր մէկու մը պէս :

Գեղն ալ քաղաքականութիւն չկա՞յ : Ահ, այո, հոն ալ այդ սաղայէլը իր թեւերը երկնցուցած տարածած է : Պաղաղ անկիւն մը չկայ, Աստուած իմ : Ու ահա, բնակարանիս առջեւ՝ դեղին պղտիկ հրապարակին վրայ այդեպահները քաղաքացիներու հետաքրքրութեամբ կը տառապին :

Ու մենք ալ, բարեկամիս՝ Վարդերեանին հետ, երթամն, իրար պահելով դեղին մէջ, քաղաքականութիւն կը խաղանք, պահ մը երեւան կանգ առնելէ ետք երթալով մինչեւ Մոսկուա, Սթալինի քովիկը... յետոյ, դառնալով Լոնտոն եւ Ուշինկթըն եւ չեմ գիտեր մինչեւ ուր...

Ու այսպէս, բոլոր մարդոց հոգինները խռոված, դլուխները փոթորկուած, քաղաքականութեան եռեւէն կը վազեն ...:

Ն. Շ.

բիկոս Վ.ԵրնդԻցի « Երախայի կրթութիւնը մինչեւ վեց տարեկան հասակը» աշխատութիւնը :

Մ. Մամուրեան Իզմիրի մէջ 1879ին Ֆրանսերէնէ թարգմանելով կը հրատարակէ Սիպիր ազգասրուած լեհ դրող Ռուֆիչ Պիետրոսվսքիի «Ճիտատակը սիպերիականի մը» աշխատութիւնը, որ լոյս կը տեսնէ ցարական միապետական դաժան կարգերու մէջ դատուող ազատականներու կեանքի վրայ :

Հայկեազհրատը 1944ին կը հրատարակէ Հ. Սենկիեվիչի «Բարեկիկ յաղթողը» պատմուածքը, որ նուիրուած է լեհ ժողովրդի ազատագրական պայքարին :

Հայերէնի թարգմանուած եւ հրատարակուած է կաղմիր Տիմոյեանի «Ցաղթանակ» ընկերային մեծ արժէք ունեցող պատմուածքը (թարգմ. ռուսերէնէ Գ. Մելոյեան, Թիֆլիս 1912) :

Լեհ կին դրողներէն հայերէնի են թարգմանուած մանաւանդ 90ական թուականներէն սկսած Էլիզա Օժէսկոյի եւ Էլիզա Ռոժենկոյի շատ մը գործերը Մասիսույի եւ Թիֆլիսի հայ պրեսի հրատարակչական ընկերութեան կողմէ : Այդ գործերէն կարելի է յիշել Օժէսկոյի «Բը–բա» (1891). «Գիւղական փաստաբանը», «Գռեհիկը », (1900), Ռոժենկոյի «Հոգը Սամսոն», «Մի հոսանքով», «Ցուլեանկա», «Սպիտակ ծաղիկ», «Տըժդոյն հովուերգութիւն» եւ այլ պատմուածքներ ու նորավէպեր :

Հայկական շրջանակներու մէջ լայն ժողովրդականութիւն է վայելած լեհ մեծանուն բանաստեղծ Ադամ Միցկեվիչը, որուն գործերը ներկայացուցած են Յովհ. Թումանեան, « Աքերմանի պաշտպանը» (1889), Յովհ. Յովհաննիսեան, (եբրայ) Դանիէլ Վարուժանը : (Լիթուանական գեղջո՞», «Ալպուխարա», «Հարէմին Շերիմները » եւ ուրիշ վեպօներ (1912—1914) : Կոնրադ Վալենրոդ պատմուածքը (թարգմ. Պ. Մարգարեանի, Պաքու 1893) :

1862ին Փարիզ հրատարակուած « Երկրագործութիւնը որպէս ուղիղ ճանապարհ», հոչակաւոր աշխատութեան մէջ Միքայէլ Նալբանդեան ջերմ տողեր նուիրած է գերմանեպրուսական , սուր – թանական լուծի տակ հեծող լեհ եւ այլ միւս ժողովուրդներուն , հեղնանքով մերկացնելով այն տեսնուան անպլիսական աշխարհակալութեանց վարած քաղաքականութիւնը : «Եւրոպական տէրութիւնք անդադար օգնութիւն են տալիս Թուրքիային, որ նա դիմանայ եւ չկործանուի : Որպէսզի Թուրքիոյ տորկացած հայ եւ յոյն ժողովուրդը չզրկուի քաղաքակրթիչ հոգեպարձուից» հեղնական ձեւով կը նկատէ Նալբանդեանը :

Սովետահայ գրողներէն ոմանց համար ոգեւորութեան աղբիւր է եղած ազատութեան երգիչ լեհ մեծ բանաստեղծ Ադամ Միցկեւիչի կեդպարը : Հայրենական Մեծ պատերազմի օրերուն Նալբի Զարեան ցասումով լեցուած է Լեհաստանը տարկացնող գերմանա – ֆաշական հրոսախումբերու դէմ «Միցկեւիչ եւ Հիւլէր «բանաստեղծութեան մէջ :

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՆ

ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԱԼԵՔ ԷԹԻԼԻՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը կազմակերպած էր յարդանքի երեկոյթ մը նուիրուած Աւետիս Ահարոնեանի յիշատակին : Ցեմը դարդարուած էր Ահարոնեանի մեծադիր նկարով : Օրուան նախագահը ընկեր Պօղոս Երէմեան կարդաց դրաւոր ճառ մը, եւ հրաւիրեց ներկաները որ յոտնկայս յարգին հանգուցեալին յիշատակը :

Փոքրիկն Ալպէր Ներսէսեան արտասանեց Ահարոնեանի «Ստուերները իջնում են» : Ցետոյ Պ. Սարգիս Փիլիկեան ըրաւ բանախօսութիւն մը վեր հանելով Ահարոնեանի դերը հայ դրականութեան մէջ, յիշեց նաեւ նամակի մը հատուածը , զոր Ահարոնեան գրած էր, 1923ին, «Երբ ինք հիւանդ էի, ես ամէն օր բանտապետին կը դիմէի, ձէպէլի որբանոցը.— « Դուք, իմ ասոնք ազգական, իմ վերտարանդի զաւակներ, Հայաստանի որբուկներ, դուք սիրուն ծիլեր մեր նոր անդաստանի, մեր խորտակուած անտառի հարուստ բողբոջներ, առաջին ցոլքերը մեր ծագող Արշալոյսի, ահա ձեր պատկերը, իմ հոգւոյս է, եւ կեանքս՝ ձեր կեանքն է եւ չունչս ձեր չունչը, վասնզի դուք էք հատատքիս անխոտոտակուի, անսասան սիւները», վերջացնելով չնորհաւորեց Նոր Սերունդը , որ պիտակից իր ազգային արժանիք – ներուն , կազմակերպած է այս յարդանքի երեկոյթը : Յաջողութեամբ արտասանեցին Օր. Վարդէնի Հայթեան, («Մասիս»ը), ընկեր Մամբրէ Յակտուրեան («Կախարդական տաճաբ»), եւ Օր. Անահիտ Սահակեանեան («Արաքս»), բոլորն ալ Ա. Ահարոնեանէն :

Օրուան բանախօսն էր ընկեր Սարգիս Ընտրիկեան (Սէն Շամանէն), որ պարզեց Ահարոնեանի դէմքը իբրեւ դրագէտ եւ իբրեւ քաղաքական գործիչ : «Ահարոնեան զերթ մարդարէ, դուշակեց հայ ժողովուրդին ապագան, որ յանգեցաւ Մայիս 28ի պատմական օրուան : Վստահ ենք թէ օր մը ինքն ալ պիտի ունենայ իր արձանը, Երեւանի մէջ, Ազատութեան կողքին» :

Երեկոյթը վերջացաւ Դ. Վարուժանի «Պատարամաւորներ»ով զոր յուզումով արտասանեց Պ. Ս. Փիլիկեան ...

★ Քանի մը չաբաթ առաջ մենք ալ ծանեցինք Մայիս 28ի 30ամեակը, նախապատրաստեցինք ընկեր Նշան Այտապիրեանի : Ճոխ էր դեղարուեստական բաժինը : Առաջին առթիւ խօսեցաւ ընկեր Միսաք Մինդի, փառաբանելով ազատագրութեան պայքարը :

Երկրորդ բանախօսն էր ընկեր Աստ. Քէօսէեան , որ պարզեց 1918 Մայիսի հերոսական կռիւները : Սանուհիներու պարախումբը փայլ կուտար հանդէսին : Պաշտօնական մասէն վերջ տեղի ունեցաւ խնջոյք մը :— Մանուկ Մանուկեան

36.000 ՖՐԱՆԿ ՀԱՒՈՏՔ

ՄԱՐՍԷԼԻԼ.— Պուլ. Օտտոյի կապոյտ Հաչէի մասնաճիւղի դաշտահանդէսը տեղի ունեցաւ Յունիս 27ին : Տիկին Ա. Սուքիասեան իր բացման խօսքին մէջ պարզեց երկու տարուան գործունէութեան դրամական հաշիւը, չնորհակալութիւն յայտնելով բոլորին : «Մը դիւրը ոչ զարկինք դրահունակութեամբ բաժնուեցանք : Մենք գանձ չունինք, մեր գանձը դուք էք, այդպատճառաւ պարտաւոր ենք ձեզի հաշիւ տալու : Ահա թէ ուր ենք ծախսեր : Ծախսեր ենք աղքատներու, հիւանդներու դարմաններուն, օգտոխութեան կայանին – րու համար » :

Գեղարուեստական բաժինը ճոխ եւ խնամուած էր : Դպրոցի աշակերտներէն երգեցին եւ արտասանեցին Հ. Տօնիկեան , Զ. Սաղոեան, Վ. Մարզարեան : Աշակերտներու կողմէ ներկայացուեցաւ «Հաւատք եւ Աստուած» : Երգեցին Տ. Արմաղանեան, Շ. Ցակոբեան :

Օրուան բանախօսը, ընկեր Ա. Քէօսէեան պարզեց իպական սեռի գործունէութիւնը ամեսէլի եւ ներկայի մէջ, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Եօթը աշակերտներու կողմէ ներկայացուեցաւ զաւեշտ մը «Գողը եւ գատաւորը» : Կապոյտ Հաչէի սանուհիներու կողմէ «Կեցցէ հայ լեզուն» : Վ. Ցակոբեան, Տիկին Արմաղանեան, Մ. Պէրպէրեան, Մ. Սուքիասեան ներկայացուցին Հր. Աստուրի «Հարսը» : Ափսէ մը «փալլաւա» ամուրդէ դոյացաւ 15.6000 ֆրանք : Հանդէսին ընդհ. մուտքը եղաւ 36.000 ֆրանք, որուն 25.000ը պուտ չհմ :

Կապոյտ Հաչէը իր չնորհակալութիւնները կը յայտնէ բոլոր մասնակցողներուն :

Մ. Հաչատուրեան

ՉԵԿՈՑՑ ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՑ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Բոլոր ֆրանսական բանակի հայ ռազմիկները արդէն կը փափաքին եւ իրաւունք ունին Ֆրանսական բանակի Ռազմիկի տիտղոսին — Carte de Combattant — պէտք է ամէնէն ուշը մինչեւ 15 Ցուլիս իրենց բոլոր վաւերաթուղթերը բերեն Միութեանս կեդրոնատեղին, 31 rue St. Lazare, որ մինչեւ արձակուրդներուն վերջանալը, բաց պիտի ըլլայ Շորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը, ժամը 17—19 :

Այդ վաւերաթուղթերը պիտի ծառայեն հաստատելու հետեւեալ տեղեկութիւնները . — Թուական եւ վայր անկաժրմանի, ինքնօրիսրասիոնի, թիւ մաթրիքիւլի, այն իւնիթէն որուն մէջ ծառայած են, կատո, պլէսիւս եւ սիթասիօն :

Նախկին դերիներու համար.—

Գերի բռնուելու թուական եւ վայր, Սթալակ, թիւ մաթրիքիւլի, Ազատագրման թուական :

Միութիւնս դոհունակութեամբ կը յայտնէ թէ իր անդամները այլեւս Նանսէնեան դրօշմա – թուղթի տուրք պիտի չվճարեն :— (Դիւան)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՎԱՍՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԻԶ.

— Եսակամութիւնը եւ անձնասիրութիւնը այն աստիճան զարդացած են անոնց մէջ, որ այդ մասին ամենեւին հոգ չեն ըներ : Անոնց միակ մտածումն այն է որ իրենք հանդիստ ըլլան, որսի երթան, քէյֆ ընեն եւ իրարու ոտքի տակ փոս փորելով՝ իրարու ձեռքէ հոգեր յափշտակեն :

— Ո՞ր մէկը յիշեմ. ահա Գադիկ Աբծրունին, որ բռնութեամբ թաղատրութիւնը յափշտակեց եւ այժմ ով գիտէ, թէ ինչ կը մտածէ : Ահա նաեւ Աշոտ սպարապետը, Աշոտ Երկաթի հօրեղբօր որդին, որ նստած է Դուինի, Եուսուֆի մօտ, եւ յարմար ժամանակի կը սպասէ, որպէսզի յափշտակէ օրինական գահը : Եւ վերջապէս Գուգարաց, Տայոց, Սիւնեաց եւ հազար ու մէկ մանր մունր իշխանները, որոնք չեն ուզեր ճանչնալ Աշոտ Երկաթը : Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս վերջնոյն վիճակը, եթէ այդ իշխանները կրկին չարունակեն գինուիլ ի – բարու եւ Աշոտի դէմ :

— Ինչ պիտի ըլլայ — ոչինչ. թող չարունակեն մինչեւ որ իրենց պատիժըստանան : Թող ժողովուրդը կանգնի Աշոտ Երկաթի կողքին. ահա այս կտրիճները, որոնց մէջն է ուժը, ըսաւ Մարտիրոս հայրը եւ մատով ցոյց տուաւ իրենց հեռաւոր խումբը :

— Շատ լաւ կ'ըսես, հայր սուրբ. իսկ եթէ նախարարները տրգելը ըլլան, այն ժամանակ ինչ կրնայ ընել Արարատեան երկրի բուռ մը ժողովուրդը, որ արդէն հնազանդ է Աշոտ Երկաթին :

— Իսկ ի՞նչ կ'ընենք մենք : Մեր տէրունական խաչով ոտքի կը հանենք ամբողջ ազգը եւ ճանչնայ կուտանք օրինաւոր թագաւորը. այն ժամանակ վայ իշխաններուն. վայ մատնիչներուն :

Այս պատասխանէն վերջ՝ երկուքն ալ լուռ կեցան :

Իրիկուան դէմ էր, երբ հասան գիւղ մը, որուն դեռատիս խրճիթները հպիւ կ'երեւային ձիւնին տակէն : Այդ միջոցին բոլոր խրճիթներէն դուրս ելան գիւղացիները եւ լուռ կանդնեցան իշխանին եւ Մարտիրոս Հօր առջեւ :

— Ի՞նչպէս էք, որդիք, հարցուց Մարտիրոս հայրը :

— Գոհութիւն Աստուծոյ, լաւ ենք, հայր սուրբ, մեր տղաներն ալ պատրաստ են կատարելու ձեր հրամանը, ըսաւ գիւղացիներէն մէկը, որ ըստ երեւոյթին գիւղին մեծն էր :

— Շատ բարի. հրամայէ որ գան եւ միանան այս կտրիճներուն :

— Տղաք, գացէք հանդստացէք քիչ մը, որպէս զի քիչ յետոյ չարունակենք մեր ճամբան, ըսաւ իշխանը դառնալով իր խումբին, իսկ ինքը հայր սուրբին հետ ուղղուեցաւ դէպի գիւղի մեծաւորին տունը :

Դեռ քանի մը քայլ չառած, հանդիպեցան եղեսուն հոգիէ բաղկացած խումբի մը. տեսնելով հայր սուրբը, ամէնքն ալ ակնածութեամբ խոնարհութիւն ըրին :

— Ապրիք, պատկներս, հիմա գացէք հանգստացէք, մինչեւ որ հրաման տրուի ձեզ մեզի հետ միասին ճանապարհ իյնալու, ըսաւ Մարտիրոս հայրը :

Իշխանն ու հայր սուրբը մտան խրճիթ եւ քակտան իրենց համեստ ճաշը ընել : Յօսակցութեան նիւթ Աշոտ Երկաթն էր, որուն օգնելու կ'երթային իրենք : Ցանկարծ ներս մտաւ գիւղացիներէն մէկը եւ լեղապատառ կանչեց .

— Հայր սուրբ, գիւղի սահմանին վրայ կ'երեւան ձիաւոր մարդիկ. կը վախնամ որ Եուսուֆի դունդը ըլլայ :

— Մի վախնաք, որդիք, ըսաւ Մարտիրոս հայրը. այժմ այստեղ երկու հարիւրէ աւելի զինուած մարդ ունինք. Եուսուֆի չորս հարիւր զինուորները կ'արժեն անոնք :

Իշխանն ու Մարտիրոս հայրը դուրս եկան խրճիթէն, եւ սկսան դիտել հեռուէն երեւցող խումբը :

Գիւղի հորիզոնին վրայ քանի մը ստուերներ կը շարժէին, որոնք արագութեամբ դէպի գիւղ կը դիմէին : Կասկած չկար որ ձիաւորներ էին անոնք. մէկ քանին առաջ էին ինկած, կարծես չուտ հասնելու գիւղին :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՒՎԱՋԵԱՆ 3

որոշ վայր մը քաշուին, խորհրդային պաշտպանութեան տակ: Բոլոր աշխատաւորները համախմբուելով, պիտի յայտարարեն թէ ընդհանուր վտանգ մը կայ, եւ պաշտօն պիտի յանձնեն համախմբական կուսակցութեան մասնաւոր խմբակներուն որ առժամեայ վարչութիւն մը հաստատեն:

★ Փարիզի բրիտանական դեսպանատունը յայտարարեց թէ Գերմանիոյ մէջ ընդհանուր զգօրութիւն մնալիք ծրագիրը մը, որուն համաձայն 4 տարիէ Դաշնակիցները որ մեկնին Գերմանիոյ: Բանբերը աւելցուց թէ՝ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան ստացած տեղեկութիւններուն ալ կը հաստատեն այս պարագան: Գերմանիոյ համախմբուած կուսակցութեան քէնքերէն մէկը յայտարարեց թէ Գերմանիոյ մէջ ընդհանուր զգօրութիւն մնալիք ծրագիրը մը, որուն համաձայն 4 տարիէ Դաշնակիցները որ մեկնին Գերմանիոյ: Բանբերը աւելցուց թէ՝ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան ստացած տեղեկութիւններուն ալ կը հաստատեն այս պարագան: Գերմանիոյ համախմբուած կուսակցութեան քէնքերէն մէկուն պատուիրած գործակալութիւնը ալ կը հաստատէ

ՀԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 8 JUILLET 1948 Հինգշաբթի 8 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5487–Նոր շրջան թիւ 996 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր

ՄԵՐ ԱՕՍՏԸ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

Այլապէս չահեկան էջ մը կը բանայ Վանի պետուրական դեղծումներուն պատմութիւնը, որ ժամանակ մը պայթեցուց Անգարայի Ազգ· Ժողովին մէջ:

Քանի մը շաբաթ առաջ, երեսփոխան մը հարցապնդում ուղղած էր, առուգելու համար թէ ճի՞շդ է որ ահագին դեղծումներ գործուած են վնասի պետուրական մատակարարութեան մէջ եւ թէ պետուրներ հիւանդացեր եւ մեռեր են, ուրուած միս ուտելով:

Անդրադարձ մը կատարուեցաւ կառավարական կուսակցութեան՝ «Հալք»ի ժողովին մէջ, որ յաջորդ հրապարակային վիճաբանութեան ենթարկել երկրին պաշտպանութեան վերաբերեալ խնդիրներ»: Միեւնոյն առեն որոշուեցաւ քննութիւն չբանալ ազգ· պաշտպանութեան հոսքի նախարարութեան մասին:

Կարճ խօսքով, զգուշական միջոցներ ձեռք առնուեցան, պայթիկդութիւնը պատկելու, կամ անոր հետեւանքները սահմանափակելու համար:

Բայց եւ այնպէս, պայթեցաւ Ազգ· Ժողովին մէջ, Յունիս 21ին, երբ ազգ· պաշտպանութեան նախարարը բացատրութիւններ կուտար, ի պատասխան եղած հարցապնդումներուն:

Նախարարը մերժելով ներկայեան դեղծումներու մեղադրանքը, հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ ուրուած միսերու մասին·

— « Վանի շրջանին զօրամասերուն համար անհրաժեշտ միսը, 229.000 քիլօ պահածոյ (զամոսմա) 1941ին գնուեցաւ քիլօն 275 ղրուշէն: Մի քանի յանձնաոոյ մը չգտնելով, ախտուեցանք դրնում կատարել 48 անձերէ: Երբ իմացանք որ միսերը սուղ գնուած եւ մեծ մասով ուրուած էին, քննութիւն կատարեցինք: Հաստատուեցաւ որ միսերը իսկապէս ուրուած էին: Սոխուեցանք վճռացնել մեծագոյն մասը: Այս առթիւ քննութիւն կատարուեցաւ Վանի հրամանատարին եւ 22 սներու մասին, որոնք գինուորական տեսանի յանձնուեցան, բայց ի հրամանատարէն: Այս բոլորը տեղի ունեցան 1942ին: Գործին մէջ ոչ –գինուորական պատասխանատուներ ալ կային»:

Նախարարը խոստովանեցաւ թէ ապօրինութիւններ գործուած են նաեւ Վանի օդակայանի գինուեթեան մէջ:

Ընդդիմադիրները զոհ չմնալով ուրուած բացատրութիւններէն, ծանրակշիռ յայտարարութիւններ ըրին, գրաւոր տեղեկագիրներու վրայ: Պնդեցին թէ Թուանշանները խարդախելով 175 ղրուշի փոխարէն 275 ղրուշի պահածոյ միս գնած են, (270.000 քիլօ), թէ միսերը ուրուած ըլլալով գինուորները թունաւորուած եւ 30 հոգի մեռած են, թէ Վանի հիւանդանոցին չգինուեթեան համար յանձնաոուն քիլօն 12 ղրուշէն երկաթ ապահոված, սակայն 100 — 150 ղրուշէն ծախած է սեւ շուկային, եւ այլն:

Փոթորիկը չարունակուեցաւ յաջորդ նիստին մէջ: Շատեր «սո՛ւտ է» կը պոռային: Ուրիշներ կը հառաչէին, «Ալլա՛հ, Ալլահ» աղաղակելով:

Ընդհանուր իրարանցումին մէջ, զօրավար – ներ, նախարարներ եւ ուրիշ երեւելիներ կ'ազգարարէին·— «Ցեխ մի նետէք բանակին»: Ընդդիմադիր երեսփոխան մը հարկադրուեցաւ կարճ կապել, ի տես պղտոր, նոյնիսկ սպառնալից նայուածքներու:

Եզրակացութիւնը: Մերժուեցաւ խորհրդարանական քննութիւն բանալ, դռռում–դուչումներու, վոխադարձ մեղադրանքներու եւ սպառնալիքներու մէջ:

Երկու օր առաջ, Յունիս 19ին, չատ աւելի բուռն տեսարաններ պարզուած էին Ազգ· Ժողովին մէջ: Մազ մնաց որ բանավէճը յանդէր կռիւի: Մազ մնաց որ նոր դահլիճը կը պարզէր իր քաղաքական ծրագիրը:

Այս առթիւ ալ ընդդիմադիրները չարք մը մերկացումներ կատարեցին, բողոքելով ապրուստի սղութեան, տնտեսական ընդհանուր տագնապին, հողագործներու խեղճութեան, դրամական մսխումներու մասին: Զօրավար մը, Սասրք Այտօղան, ուժգնօրէն բողոքեց Իսմէթ Ինէօնիւի դէմ, ըսելով թէ «կառավարութիւնները տեւականօրէն կ'իյնան ու կ'ելլեն հանրապետութեան նախագահին աղեցութեան տակ»:

Տակաւին չհասցնանք արտաքին հոգերու մասին:

Շ·

500 ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ

Առջի օր պարզեր էինք տեղական մամուլին ծանր տագնապը, հարեւանցի յիշելով նաեւ «Ցառաջ»ի պարագան:

«Ցառաջ»ը ոչ գիր ունի, ոչ տոպաշար, ոչ տպարան, ոչ ալ որեւէ սեփականութիւն: Բոլորն ալ վարձու են, սկիզբէն ի վեր:

Ի՞նչ ընել: Ճարահատ եւ ամուլ միջոց մը պտի ըլլար նորէն դիմել աւելցնել, այս պայմաններուն մէջ: Եւ այս ծանրով:

Եթէ «Ցառաջ»ը գոնէ տոպաշար մեքենայ մը ունենար իր տրամադրութեան տակ, ծախքերը կէս առ կէս կը պակսէին եւ որոշ բարեփոխումներ կը կատարէինք:

Որովհետեւ ժամանակին կը կարօտի այդ, առիթուած ենք հետեւեալ կոչը ուղղել մեր բաժանորդներուն եւ ընթերցողներուն, բնկերներու եւ բարեկամներու.—

ԳՏԷՔ ՀԻՆԳ ՀԱՐԻՒՐ ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ, ԹԵԹԻԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ «ՑԱՌԱՋ»Ի ՆԻՒԹԱԿԱՆ ՀՈԳԵՐԸ:

« Ցառաջ »ի սպառումը կը մնայ միշտ ՆԱԽԱՆՁԵԼի: Բայց, մեր կարգէն կախուած չէ կանգնել ծախքերու յաւելումը:

Ահա թէ ինչո՛ւ այս կոչը:

Նոր փախստականներ

ԽՄԲ.— Ցաւով կ'արձանագրենք հետեւեալ տեղեկութիւնը զոր ստացած ենք Հալէպի «Արեւելք»էն (27 Յունիս): Մեր պաշտօնակիցը միեւնոյն առեն հրատարակած է փախստականներուն խմբանկարը, անուններով.—

Հայաստանէն փախստական Ֆրանսահայ երիտասարդ մը, որ Թուրքիոյ ճամբով մեկնած է Ֆրանսա, խմբագրութեան ուղղեալ նամակով մը կը դիմէ, իր երկարողին ընկերացնելով նաեւ մեր կողմէ հրատարակուած լուսանկարը.

— « Ֆրանսայէն Հայաստան ներգաղթեցի երկրորդ կարաւանով, 23 Դեկտեմբեր 1947ին: Ինչպէս բոլոր յուսախաբ հայրենակիցներս, ես եւս հարկադրուեցայ թողուլ ծնողք եւ երկու քոյրեր եւ բանել արտասահմանի ճամբան՝ ատոյգ մահը աչք առնելով: Ինծի կ'ընկերանային 6 ընկերներ եւս (3 Ֆրանսահայ, 1 պուլկարահայ, 2 յունահայ) որոնք հարկադրուեցան ցրուիլ Թուրքեստանի սահմանին վրայ, երբ սահմանապահ պահակախումբերու կողմէ կրակ բացուեցաւ: Տեղեկութիւն չունիմ անոնց ճակատագրին մասին: Ուռանձին անցայ Թրքական հող, ուր տեղական իշխանութիւնները դիս առաջնորդեցին կարս: Այդտեղ էր որ հանդիպեցայ փախստական Ռուսի մը եւ 5 հայ եղբայրներու՝ որոնք եւս փախած էին Հայաստանէն ինձմէ ամիս մը առաջ: Կը տրամադրեմ/իրենց լուսանկարը եւ անունները: Թերեւս արտասահմանի մէջ ունենան աղգականներ կամ մօտաւոր բարեկամներ՝ որոնք կրնան օգտակար ըլլալ իրենց:

Ինքնութիւնս հաստատող բոլոր թուղթերս կանոնաւոր ըլլալով, դիս արձակեցին ամիջապէս: Կալսի մէջ մնացող իմ ընկերներս կը սպասեն պաշտօնական քննութիւններու եւ ձեւակերպութեանց վախճանին »:

Փախստականներուն անունները.— 1.— Բենիամին Մկրեան (Նեղդաղթած Լիմնէն, Տէսին), 2.— Փօլ Թաշճեան (Լիմնէն, Տէսին), 3.— Վարդգէս .... (Լիմնէն, Տէսին), 4.—Ռուս մը (Իլիա), 5.— Համբարձում ... (Եգիպտոսէն, Աղեքսանդրիա), 6.— Թան Ալիքսանեան (նամակագիրը, Նիւմէն), 7.— Եանի Տէօմիճեան (Քունաուտենէն, Աթէնք):

ՄԱՐՇԵԼԻ ծրագրին համաձայն, Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներու միջեւ կնքուած պայմանագիրը քուէարկուեցաւ Լորեաերու ժողովին եւ երեսփոխանական ժողովին կողմէ: (12 ձայնի դէմ 409 ձայնով, այս վերջին ժողովին մէջ), երկար վիճաբանութիւնէ վերջ:

Մ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէն մերժեց ընդունիլ եուկոսլաւ համայնավար կուսակցութեան հրաւէրը՝ այս ամիս Պելկրատ մէկ դումարուելիք տարեկան համաժողովին մասնակցելու համար:

Պարիսի պայծառումը որպիսի կարեւոր բանակցիկ կը պահանջին վերցնել

Մ· Նահանգները, Անգլիա եւ Ֆրանսա իրարանձիւրը իր մայրաքաղաքի խորհրդային գետպանին յանձնեց վերջապէս, բողոքի այն ծանուցագիրը՝ որուն մասին խորհրդակցութիւններ կը կատարուէին վերջին օրերս Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի մէջ: Ծանուցագիրները զոր երեք պետութիւնները զատ զատ յանձնած են Մոսկուայի, հնամիաստ են, թէեւ ձեւով տարբեր: Ֆրանսայինը մասնաւորաբար մեղմ ոճով խմբագրուած է: Ընդհատիրը զգալուն կը պահուի տակաւին· բայց, կը կարծուի թէ կը չօշափէ հետեւեալ կէտերը.—

1.— Անդամ մը եւս կը հաստատէ արեւմտեան պետութիւններուն զանազան առթիւ բրած յայտարարութիւնները թէ՝ երեք Դաշնակիցները իրաւունք ունին Մ· Միութեան հետ համահաւասարապէս մնանակցելու Պերլինի վարչութեան, 2.— կը պահանջէ որ Պերլինի հետ ցամաքէն հաղորդակցելու իրերը այսուհետեւ քննուի ուղղակի կեդրոնական կառավարութեանց միջեւ կատարուելիք բանակցութեամբ եւ ոչ թէ գերմանիոյգրաւման բանակի գինուորական չորս հրամանատարներուն միջեւ, 3.— կը յայտնէ թէ՝ արեւմտեան երեք պետութիւնները տրամադիր են Մ· Միութեան հետ վերսկսելու բանակցելու՝ Գերմանիոյ վերաբերեալ բոլոր խնդիրներու մասին, 4.— կը պահանջէ որ այս բանակցութեանց սկսելէ առաջ, վերահաստատուին հաղորդակցութիւնները Պերլինի արեւմտեան եւ արեւելեան շրջաններուն միջեւ:

Ծանուցագիրը խմբագրուած է կորովի ոճով մը, բայց վերջնագրի հանգամանք չունի:

ԻՐՐԱՒԱԲԱՆՁԻՐԸ ԻՐ ԳԼԽՈՒՆ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Մոսկուայի պատասխանին սպասելով հանդերձ, Դաշնակիցները կը չարունակեն Պերլինը պաշնամուրել, հետզհետէ աւելի լայն միջոցներով: Ամերիկացիները յայտարարեցին թէ Յուլիս 15էն սկսեալ օդի ճամբով Պերլինի արեւմտեան շրջանը ղրկուած մնդեղէնները պիտի բաւեն ժողովուրդին պէտքերուն: Ցառաջիկայ չորեքշաբթիէն սկսեալ կարելի պիտի ըլլայ օրական 2000 թոն ապրանք փոխադրել: Անգլիոյ երեսփ· ժողովին մէջ կատավարութիւնը յայտարարեց թէ՝ Պերլին ղրկուած ապրանքներուն համար բրիտանական պետութիւնը ամէն օր 6000 սթերլինի բացառիկ գումար մը յատկացնելու ստիպուած է: Պերլինի մէջ մթերուած պաշարը կը բաւէ մինչեւ Յուլիս 26:

★ *Գերմանիոյ ապնայ գեմոկրատ կուսակցութեան չորս անդամները որոնք Լոնտոն կը գտնուին աշխատաւորական կուսակցութեան հետ խորհրդակցելու համար, յայտարարեցին թէ՝ Պերլինցիները հաստատապէս որոշած են իրենց բոլոր ուժով դիմադրել Մ· Միութեան ձեռնարկներուն, որոնց նպատակն է տիրապետել ամբողջ Պերլինի:*

★ *Ցառաջիկայ օգոստոսէն սկսեալ, աւելի սերտ յարաբերութիւններ պիտի հաստատուին Գերմանիոյ անդրեւսեան մասին միացեալ շրջաններուն եւ Ֆրանսական շրջանին միջեւ, մասնաւորաբար արտաքին առեւտուրի եւ փոխադրութեանց մարզին մէջ: Այս կերպով, նոր քայլ մըն ալ առնուած պիտի ըլլայ դէպի անտեսական միութիւնը մը, դաշնակից երեք շրջաններուն միջեւ:*

★ *«Թաս» գործակալութիւնը կ'ամբաստանէ Անգլեսաքսոնները թէ՝ Պերլինի իրենց մասին մեծաքանակ ճարտարարուեստական կազմածնեը կը փոխադրեն օդանաւերով:*

★ *Կ'բսուի թէ Պերլին կը դանուի մարաջախտ Պուլկանին՝ Մ· Միութեան պատերազմական նախարարը, որ մեկնելն առեն անդամ է « Պոլիտպիւրօ»ի:*

★ *Երկ ուեղական թերթերէն քաղելով հաղորդած էինք թէ Պերլինի համայնավարները դատրութիւն մը կազմակերպած են հարկադրելու համար որ Դաշնակիցները հեռանան այս քաղաքէն: Այս լուրը ոչ կը հաստատուի, ոչ ալ կը հերքուի:*

Պերլինի համայնավար միացեալ կուսակցութիւնը « ձախաւեր կեղծիք » եւ «գլխուիչ, կոշտ արարք » կ'անուանէ դատադրութիւնը պարզող ծրագիրը:

Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան մէկ բանբերը յայտարարեց թէ՝ այս մասին պաշտօնական որեւէ հեռագիր եկած չէ Լոնտոն: Փարիզի արտաքին նախարարութիւնը, սակայն, կը յայտնէ թէ «Ֆիկարօ»ի եւ ուրիշ թերթերու հրատարակած դատադրական ծրագիրը համապատասխանած է այն տեղեկութեանց՝ զորս ստացած են Ֆրանսական իշխանութիւնները:

★ *Պերլինի խորհրդային իշխանութիւնները ուեղի խստացուցին հաղորդակցութեանց վերաբերեալ արգելքները: Այսուհետեւ, ոչ միայն չորեկտրները, այլեւ բեռնատարած ինքնաշարժերը ու երթեւեկարանական կառքերը պիտի չկրնան մտնել*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՄՍ. — Այս դիրքին մոտ չէ Ամերիկան Ծուլության Ընկերությունը, որ ամեն տարի ստիպված է լինում վճարել հազարավոր դոլարներ ապահովագրության գումարներ այն մարդկանց, որոնք ինքնասպանություն են գործում։ Ընկերությունը ամեն կերպ ջանում է ապացուցանել, որ ինքնասպանությունը ոչ թե ծուլության, այլ հիվանդության նշան է։ Ընկերության փաստաբանները պնդում են, որ ինքնասպանությունը հոգեկան հիվանդության հետևանք է։ Ընկերության փաստաբանները պնդում են, որ ինքնասպանությունը հոգեկան հիվանդության հետևանք է։ Ընկերության փաստաբանները պնդում են, որ ինքնասպանությունը հոգեկան հիվանդության հետևանք է։

Ինչպես հայտնի է, ամերիկյան ընկերությունները ապահովագրության գումարներ են վճարում միայն այն դեպքում, երբ ինքնասպանությունը կատարվում է հիվանդության հետևանքով։ Ընկերությունները պնդում են, որ ինքնասպանությունը հոգեկան հիվանդության հետևանք է։ Ընկերությունները պնդում են, որ ինքնասպանությունը հոգեկան հիվանդության հետևանք է։

Ընկերությունները պնդում են, որ ինքնասպանությունը հոգեկան հիվանդության հետևանք է

ՄԵՐՏ ԻՐԿԱՆ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱՃԱ)

ԺԲ.

— Ես, տէր չէ՛, ասոր իշխանը, որ խրատ ու զգուշութիւն տուաւ ինծի. ես ոչ ոքի կը հաւատամ, մանաւանդ ասոնց պէս մարդոց, որոնք ինչ որ ըսեն, ուրիշ բան կը մտածեն։ Ես ինծի համար կ՚ապրիմ, ինծի համար կ՚աշխատիմ, ինծի համար կ՚ուզեմ ամէն բան, ուրիշներուն համար ոչինչ։ Ասոնք ինծի ի՞նչ կրնան ընել, որ ես չկարենամ ընել անոնց։ Ես ալ կրնամ ամէն բան ընել, ինչ որ ընեն անոնք։ Ես ալ կրնամ սուտ երդուիլ, ես ալ կրնամ խաբել, ես ալ կրնամ գողնալ, ես ալ կրնամ սպանութիւն ընել, ես ալ կրնամ ամէն բան ընել, ինչ որ ընեն անոնք։

բիտասարդութիւնը: Այս առթիւ ներմապէս դնահատեց Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը որ իր պողպատեայ կամքով կ'աշխատի օտարացումէ փրկել նոր սերունդը:

Ափսոս որ յանկարծական փոթորիկ մը թոյլ չտուաւ մեր ոգեւորութեամբ շարունակել խօսքերը, սեղանիներու չուրջ:

Այս առթիւ թէ հայրենակցական Միութիւնները եւ թէ անհատներ նուէրներ ըրին «Քեռի» խումբին: — Աստանդական

խորհրդային չրջանը: Ոստիկանութիւնը հրամայեց որ սահմանը անցնող բոլոր կառքերուն մէջ քեռցուած անիդեղինները, չինութեան նիւթերը եւ հեռաձայնի կազմածները գրաւուին եւ կառավարները յանձնուին խորհրդային դինուորական իշխանութեանց ամենամօտ պաշտօնատունը: Մասնաւոր ոստիկաններ նշանակուած են նաեւ, որպէս զի խորհրդային չրջանին մէջ խիստ քննութիւն կատարեն, ձերբակալելու համար արեւմտեան դրամ (տոյչմարք) ունեցողները: Ասոնք ազատ սիրտ արձակուին, իրենց մարքերը դրաւուելէ ետք:

Խորհրդային իշխանութիւնները Յուլիս 6էն սկսեալ դադրեցուցին նաեւ Պերլինի հաղորդակցութիւնը դէպի արեւմտեան չրջան:

Գայտնի ժողով Ուոշինկթոնի մէջ

Ուոշինկթընէն կը հեռագրեն թէ երեքշաբթի օր սկսան խորհրդակցութիւնները դինուորական խնդիրներու մասին, Մ. Նահանգներուն եւ արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչներուն մէջեւ: Առաջին ժողովն է այս չարք մը խորհրդակցութեանց որոնք պիտի տեւեն 3—4 ամիս, կատարեալ դաղտնապահութեամբ:

Իրազեկներու կարծիքով, Մ. Նահանգները զինակցութեան ծրագիր մը պիտի առաջարկեն, պաշտպանելու համար արեւմտեան Եւրոպան Խ. Միութեան ոտնձգութեանց դէմ: Միեւնոյն առեն մեծաքանակ դէնք եւ ռազմանիւթ պիտի տրամադրուի զինակից պետութեանց, որպէսզի կարենան դիմադրել արեւելեան յարձակման:

Առաջին անդամ ըլլալով, Եւրոպայի վերաբերեալ խորհրդակցութեանց կը մասնակցի նաեւ Քանատա:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՉԻՆԱԴՈՒԼԸ երկարաձգելու առաջարկը մերժուեցաւ թէ Արաբներուն եւ թէ Հրեաներուն կողմէ: Զինադուլը կը վերջանայ Յուլիս 9ին: Կոմս Պերնատոթ հեռագրեց Միացեալ Ազգերուն որպէսզի ճնշում բանեցնէ: Երկու կողմերն ալ պատրաստութիւններ կը տեսնեն, կռիւը վերսկսելու համար:

13.000 ՉԵԽԵՐ «կեցցէ Մադարիք, կեցցէ Պենէչ» աղաղակեցին Սոքոլներու չքերթին առթիւ, Փրակայի փողոցներուն մէջ: Շքերթին կը մասնակցէին 37.820 երիտասարդ մարզիկներ եւ 35.380 աղջիկներ, 749 դրօշներով եւ 111 նուագախումբերով:

«ԹՈՒՐՔԻԱ ՊԻՏԻ Ի ՅԱՆՁՆԻ այն ուազակ ոճրագործները որ երկու օդաչուներ սպաննեցին Յուլիս 13ին, վամոյէին Պոլիս քշելով օդանաւը»: Պուլկարական թերթերն են որ այս պահանջը կը դնեն միաձայն:

ՄԱՐՍԻԼԻԱ նաւաստիները կը չարունակեն գործադուլը: Հաղորդակցութիւնները ընդհատուած են Հիւս. Ափրիկէի հետ: Գալով ուրիշ տեղեր դացող նաւերուն, անոնց մեկնումերը յապաղի 24էն 48 ժամ:— Վիչիի Ջեմաուիներուն պաշտօնեաներն ալ գործադուլ յայտարարեցին, յաւելում պահանջելով:

ՉՕՐ. ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԻՐ մերժեց իր թեկնածութիւնը դնել Ամերիկայի Հանրապետութեան նախագահութեան համար, յայտարարելով թէ՝ չուզեր մասնակցիլ որեւէ քաղաքական պայքարի:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ, Մոդէլ գետնու միւս գետակները ողողած են չրջակայ դաշտերը: Հունձքերը վնասուած են, եւ երկու դործարաններ ընդհատած են իրենց չինութիւնները: Աչխատաւոր մը չուրերէն քշուելով, խեղդուեցաւ: Կացութիւնը վտանգաւոր կը նկատուի:

ՄԱՐԱԶԱՆՑ Մոնկոմըրի Փարիզ կը հասնի այսօր: Տեսակցութիւններ պիտի ունենայ Ֆրանսայի պատերազմական նախարարին հետ՝ Արեւմտեան Միութեան վերաբերեալ զինուորական խնդիրներու մասին:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Հաթօ անձնասպան եղած է, ինքզինքը կախելով իր սենեակին մէջ: Զափազանց ընկճուած էր վերջերս, իր կնոջը մահուան հետեւանքով:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԻՆՔ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ, որոնք խարխոխ նետած էին Պոլսոյ մէկ, յանկարծ մեկնեցան անձամբ ուղղութեամբ: Նախընթաց առջեւ խարխափ ամերիկեան մարտանաւերն ալ մեկնեցան:

Հրապարակային դասախօսութիւն

Այս հինդշաբթի, 3 Յուլիս, ժամը 8.30ին Société Savantes-ի մէջ, Salle D.

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի կողմէ, հովանաւորութեամբ Փարիզի Շրջ. վարչութեան:

Կը խօսի ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, որ նոր վերադարձած է Արեւելքէն: Նիւթը՝ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԴԱՂՈՒԹՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՆՈՒԱՃՈՒՄՆԵՐՈՎ:

Մասնաւորապէս կը հրաւիրուին Փարիզի չրջանի Նոր Սերունդի բոլոր անդամները եւ հասարակութիւնը: Մուտքը ազատ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊՈՄՈՆԻ Հ. Յ. Դ. Զաւարեան ենթակմիւթէի, իր հիմնադրութեան 23րդ տարեդարձի առթիւ:

Հովանաւորութեամբ Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի եւ Ֆր. Կապոյտ Խաչի: Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Trois Lucs. Réstaurant des Crottes-ի օդասուն պարտէզին մէջ:

Բացման խօսք ընկեր ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԷ, կը խօսին ընկեր Վ. ՄԻՍՏԻԿ եւ Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, երգ, արտասանութիւն: Մուտքը ազատ է:

×

ՔՂԻԻ ՀԱՅՑ. Մխիթեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ, այս կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լուի Եօթնեղայրեան օդասուն ագարակին մէջ: Կը մասնակցի Հ.Յ.Դ. Նոր Սերունդի Սէն Լուի մասնաճիւղի նուագախումբը: Գեղարուեստական բաժին: Պար, արտասանութիւն, երգ եւ զանազան անակնկալներ սիրուած արուեստագէտներու կողմէ: Հայկական եւ եւրոպական պարեր: Ճոխ սիւֆէ մատչելի դիներով: Մուտքը ազատ է:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կողմէ կիրակի 11 Յուլիս Մէօտոնի ան-տառներուն մէջ (Tapis Vert)ի պաղ չուրին մօտ:

Երգ, պար հայկական տարազներով եւ եւրոպական պարեր: Ճոխ սիւֆէ: Անձրեւի պարագային Սրբիմեան սրահը:

Հաղորդակց. միջոցներ.— Invalides-էն առնել Meudon Valfleury:

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ.— Զի խաչաձեւել St. Antoine-ի կապոյտ Խաչի դաշտահանդէսը Յուլիս 18ին:

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԻՍԻԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

«Ամառասոր» խումբի տարեկան հանդէսը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Մխիթեան Ակումբին մէջ: Գեղարուեստական հաճելի բաժինով մը:

ԼԻՄՆԻ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբը կը յայտնէ իր ցաւակցութիւնները ընկեր Յակոբ Այտընեանին, իր մօր մահուան առթիւ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆր. Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը եւ բոլոր ընկերուհիները՝ Այրէ Տիկին ԱՂԱՒՆԻ ԱՅՏՂՆԵԱՆԻ, (Ծնեալ Շահպազեան) մահուան առթիւ, իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն, ընկեր Յակոբ Այտընեանի եւ քրոջը՝ Տիկին Նվիէկ Ուզունեանի եւ ազգականներուն:

ԸՆԿԵՐԱ - ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԶՈՑՔ

ԼԱ ՍԻՈՒԹԱ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Հրայր խումբի առաջին տարեդարձին առթիւ: Հովանաւորութեամբ տեղւոյս «Մաժակ» խումբին: Ընկերական համակրական խնջոյք մը: 18 Յուլիս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Սալ սը Միւթիւալի-թէի սրահին մէջ: Ճոխ գեղարուեստական բաժին:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Ազգ. վարժարանին ամավերջի հանդէսը՝ կիրակի 11 Յուլիս ժամը 3ին, Հ. Յ. Դ. Տան սրահը: Կը հրաւիրուին բոլոր Միութիւնները, ծնողքները եւ Տէսինի հասարակութիւնը անխտիր, գնահատելու մատղաշ սերունդին համար թափուած աշխատանքները, եւ վայելելու անոնց հայերէն արտասանութիւնները: Տրամախօսութիւններ հայկական տարազով պարեր եւայլն:

ԴԱՆՈՒԲԵԱՆ խորհրդաժողովը պիտի գումարուի Պելկրատ մէջ, Յուլիս 30ին: Եուկոսլաւիա նպաստաւոր պատասխան տուած է: Բացի չորս մեծերէն եւ Եուկոսլաւիայէ, համաժողովին պիտի մասնակցին նաեւ Պուլկարիա, Զեխոսլովաքիա, Հունգարիա, Ռումանիա եւ Ուկրայինա, ինչպէս նաեւ Աւստրիայի դիտաղները: Ուշագրաւ է Խ. Միութեան մասնակցութիւնը, հակառակ թիթոյի դէմ արձակուած բանագրանքին:

ՅՈՒՇԱՏՈՑ

ԼԻՄՆԻ Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէին ընկերական ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին Դրազարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Տրիամտիոր» կոմիտէի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, «Ա. Ահարոնեան» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ ընկեր Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս հինդշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Տան» մէջ, 29 Bld. Carnot: Օրակարգ՝ պատգամաւորի զեկուցում եւ ընտրութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. վարչութեան ներկայացուցիչը:

ՊԱՆԵԼՕ ԽԱՇԱՆԻ Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէին ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

Պ. Յակոբ Նիկողոսեան, Սրխորդեր Ժան եւ Ժասմին Նիկողոսեաններ, Այրէ Տիկին Զարուհի Նալպանտեան, Այրէ Տիկին Նուարդ Նիկողոսեան, Տիկին Նաեւ Նիկողոսեան, Գալըճեան (Հայաստան) եւ Տղմատեան (Ամերիկա) ընտանիքները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն մահը՝

ՏԻԿԻՆ ԹԱԳՈՒՀԻ Յ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ

Լրենց կնոջ, մօր, զաւկին, հարսին եւ ազգականին, որ կնքեց իր մահկանացուն 54 տարեկանին, իր բնակարանին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր հինդշաբթի ժամը ճիշդ 15ին, իր բնակարանը 31 rue Gramme, Bois Colombes: Թաղումը տեղւոյն գերեզմանատան մէջ:

Մասնաւոր մահազդ չտարացղելէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴՊՐՈՑ. ՀԱՆԴԷՍԸ ՍԵՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Կիրակի 11 Յուլիս կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիչեր, Hôtel de France-ի (Maison Sion) սրահներուն մէջ, 23 Place de la Libération, Livry – Gargan: Կը մասնակցին տեղւոյն երիտասարդ եւ երիտասարդուհիները իրենց ներկայացումներով:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ՃՈՒՊ ՊԻՒՖԷ:

Դիւրամատչելի դիներով: Մուտք 50 ֆրանք:

Հաղորդակց. միջոց.— Eglise Pantin-էն թիւ օմնպիւս, իջնել Place de la Libération: 147

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՅՈՒՄ

Salle Mazenod-ի մէջ 88 rue d'Aubagne, Marseille

17 Յուլիս չաբաթ գիչեր ժամը ճիշդ 8.45ին Մարսիլիոյ մէջ առաջին անգամ ըլլալով Փարիզահայ դերասանուհու ընտիր հոյլ մը Ա. ԴՄԲԼԹՄԱՆ, Դ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, Գ. Վ. ՀԱՅԱՆ, տեղական սիրուած ուժերու մասնակցութեամբ կը ներկայացնեն Մոլիէռի՝

ՏՕՆ ԺՈՒԱՆ

Կազմակերպութեան հասցէ՝ M. V. Magsoudian, Touring Hotel, Cours Belzunce, Marseille: Գիչերը խիստ ժողովրդական:

ՀԱՐԱՋԱՏ ԶԷԹ

ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ԶՏՈՒՄԱԾ ԼԱԽԱԳՈՑՆ ՏԵՍԱԿԸ

Տասը լիդրանոց պիտոնով

Լիտր 690 ֆրանք վաճառատան մէջ յանձնելի

Մեծ ճաչարաններու հայթայթիչ՝

Aux Olivières de Nice

Իւղի մասնաւոր հաստատութիւն՝

26 Rue Vavin, Paris — Métro Vavin

ԾԱԽՈՒԻ ՎԻԼԼԱՆԵՐ

Ամէն տեսակ յարմարութիւններով, էլեկտրականութիւն, տաք ջուր, բաղնիք եւն: Օդասուն եւ ծովակեայտ: Դիմել Mr. G. Coloyan-ի Villa Lei – Beyli Camp de Menthe Aix – en Provence. (B. du Rh.):

ԱՋԴ. — Ազդակիցներուս տրամադրութեան տակ ունիմ սեղանաւոր տուներ, ննջասենեակներ, ընկոյզէ, փալխատրէ, աքաժու – փոմէյ, մաքսաթ առանձնակարգ չոր առաղձներով չինուած վերջին նորաձեւութեամբ, մեծաքանակի (fabrication)ի դիներով:

Բոլոր ներքաճախներդ կատարեալ գոհացում դանելու համար անվարան դիմեցէք հաստատութեանս՝

ԼՈՒՏԵՐ ՕՐՋԱՆԵԱՆ

Ebénisterie

202 Rue Boileau, LYON:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13e)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՅՐԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 9 JUILET 1948 Ուրբաթ 9 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5488-ՆԱՐ ՀԻՋԱՆ ԹԻՒ 997 ԽՄԲԱԳԻՐ՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ՖՐ·

ՄԵՐ ԿՈՍՔԸ

« ՄԱՐՇԱԼԱՑՈՒՄ »

Կարդ մը թերթեր այսպէս կը կոչեն Եւրոպայի վերակազմութեան ծրագիրը, որուն ղեկավարած է Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը, պր· Մարշըլ :

Անոնց կարծիքով, այդ ծրագիրը եւ անոր պրծադրութեան համար ստորագրուած պայմանագիրները կը վանդեն Ֆրանսայի եւ միւս 15 պետութեանց անկախութիւնը և վերիվանութիւնը, վերջինին կ'ենթարկեն այդ երկիրները, ամերիկեան դաղթավայրերու կը վերածեն զանոնք, ևայլն :

Ապր· Ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, երբ այլեւս ապահովուած էր պայմանագրին վաւերացումը, նախկին նախարար մը, Փիէռ Քոթ, խօսքէն քննադատելով ամերիկեան ծրագիրը, վախ կը յայտնէր թէ Ֆրանսա «պիտի կորնդնէ անկախութիւնը փոխան պնակ մը ոսպի» :

Այս առթիւ էր որ արտաքին նախարարը, պ· Պիտօ, յանուն կառավարութեան պաշտպանելով ծրագիրն ու պայմանագիրը, դիտել տուաւ հեղնութեամբ .

— «Ֆրանսա անձնասո՞ւր եղած կ'ըլլայ բանակցելով : Որովհետեւ, այդ է պնակ մը ոսպի մասին եղած ամբողջին խնդասը : Երեւի ոսպին գինը բարձրացած է համաշխարհային շրջարարկին վրայ··· Այդ դրանկութեան տեսակէտով մենք անվթար կը պահենք մեր իրաւունքը·— Ընդունիմ, կամ մերժել, ձորձնիակ վերջ տալ հարցութեան : Մենք այդ իրաւունքը չենք ծախած պնակ մը ոսպի համար » :

Անդլիոյ երեսփ· Ժողովին մէջ ալ, որ պայմանագիրը ստորագրեց ամենի ստուար մեծամասնութեամբ, 12ի դէմ 409 ձայնով, կծու, թէեւ ամենի պարարին ակնարկներ եղան ընդդիմադիրներու կողմէ :

Այսպէս, պահպանողական երեսփոխան մը արդարակեց·— « Մենք պէտք չունինք բարեւի կեցնալու դրան առջեւ, իբրեւ մուրացիկներ : Ինչ որ կուտայ Ամերիկան, կրնանք ստանալ մեր կայսրութենէն » :

Անշուշտ չէք սպասեր որ մենք ալ դիրք ճշդենք, այս երկու հռանգքներուն միջեւ, որոնց մղած պայքարը սերտ կապ ունի Եւրոպայի, թերեւս ամբողջ աշխարհի ճակատագրին հետ :

Կը մնայ լուսաբանել կարդ մը պարագաներ :

Ինչպէս նախորդ Մեծ Պատերազմին, այս անգամ ալ Ամերիկան ծագկեցաւ եւ ահագին հարստութիւն դիզեց, հեռու ըլլալով աշխարհամարտին ահաւոր ասպարէզներէն եւ աւերներէն : Իսկ Եւրոպան կը մնայ աւելի քան ուժասպառ, փիզիքապէս թէ անհեռապէս : Միլեոններ առեն կազմալոյծ : Տարութեր՝ երկու ծալուն, հակամարտ աշխարհհայեացքերու միջեւ :

Ուրեմն, Եւրոպան կարօտ է արտաքին օգնութեան, իսկ Ամերիկան ասպարէզ կը փնտռէ, տեղաւորելու համար իր հսկայական դրամագլուխները եւ ճարտարադործական, առեւտրական դերարտադրութիւնը :

Անշուշտ քաղաքական – վարդապետական մըտահոդութիւններ ալ ունի,— թեւ տալ Եւրոպական պետութեանց — ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ — որպէսզի կարենան դիմադրել բոլշեւիկեան համայնակուլ յորձանքին :

Ա՛յս է պատճառը որ, երբ խորհրդակցութեան հրաւիրուեցան Եւրոպական պետութիւնները, Փարիզի մէջ, մէկ մասը ձեռնպահ մնաց, դըլխաւորութեամբ Ս· Մ իւթեան : Չեխոսլովաքիան անգամ, որ նախապէս հաւանութիւն յայտնած էր, ստիպուեցաւ նահանջել, Մոսկուայի ճնշումին վրայ : Եւ ծրագրին չարեցան միայն 16 պետութիւններ :

Անոնք որ հակառակ են Մարշըլի ծրագրին, օգնութեան սկզբունքը չէ որ կը մերժեն, այլ պայմանները :

Արդարեւ, Մ· Նահանգները իւրաքանչիւր պետութեան հետ կնքած են պայմանագիրներ, որոնք որոշ իրաւունքներ կուտան իրենց, տրամադրուած դումարներու գործածութեան առթիւ :

Այս տեսակէտէն, մասնաւորապէս ծանր կը համարուէր Ֆրանսական պայմանագիրը, բայց կրնայ հեղա բարեփոխումներ կատարել, վերջին պահուն :

« ԵԹԷ մերժենք, 50% պիտի իջնէ Ֆրանսացիներու ապրուստի մակարդակը», կ'ըսէր արտաքին նախարարը :

Շ·

Ա.ԱՅԱՏՈՒԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

«ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՉԶՈՒԱՅ Է ԱՅԼԵՒՍ»

ՄՄԲ·— Պոլսոյ «Ճիմհուրիէթ» օրաթերթին Համագրապետը, Նասուհի Նասի, որ վերջերս Ա.Ա.տուլու այցելեց, հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ իր տպաւորութիւնները (28 Յունիս) ·—

— « Կարելի չէ քանի մը յօդուածի մէջ սեղմիացնել մեր դաւառը թերինները : Սերեալի Ա.Ա.տուլի ցաւերը չափազանց շատ են :

Ա.Ա.տուլուն զրկուած է համբաներէ : Գոնէ այդ նահանգը Զուիցերիային աւելի ընդարձակ է, բայց Ա.Ա.տուլոյ օգնութեամբ միայն կարելի է ինքնաշարժով համբորդել հոն : Երբեմն ամբողջ շաբաթներ անձրեւ չի տեղար եւ հողերը կը կարծրանան : Այդ շրջանին միայն մարդիկ կրնան ձիով համբորդել Գոնիայի նահանգին մէջ : Իսկ անձրեւներու շրջանին ոչ ոք կը համարձակի համբորդութեան ձեռնարկել : Մեր վերջին համբորդութեան ընթացքին դիւղացիները քանի մը անդամ սոխրուեցան չալկել մեր ինքնաշարժը, որ հապիւ կը յաջողէր մէկուկէս ժամէն կարել 20 քիլոմեթրնոց համբայ մը :

Հիւլէական դարաշրջանի մը նախօրեակին, մենք տակաւին քայլ մը իսկ առաջ չենք գացած, ծիծաղելի դառնալով Եըլտըրըմ Պայազիտի հեծեալ դիմուորներուն :

Ա.տանայի նահանգն ալ կարծեմ ընդարձակ է Պելժիոյ չափ, բայց հոն ալ միակ արդիական համբայ մը դոյութիւն ունի : Այդ համբան կ'երկարի Ուլուգըշլայէն մինչեւ Մերսին եւ վերջին պատերազմի ընթացքին չհնուած է Անգլիացիներուն կողմէ :

Այդ համբան ալ սկսած է ա·բուել սակայն՝ չնորհիւ յանձնաժողովներու այլազան խաղերուն եւ մեր յաւիտենական անտեսումին : Այս ընթացքով վեց տարի վերջ հետքն անդամ չպիտի մնայ :

Հաթայի մէջ (Ա.անճաք) Ֆրանսացիները հիանալի համբաներ շինած էին : Այդ համբաներուն այսօրուան վիճակը տեսնելէ վերջ, անկարելի է արցունք չթափել :

Զուրի չգոյութիւնն ալ Ա.Ա.տուլի դարաւոր ցաւերէն մէկն է : Եթէ չատ անձրեւ գայ, գետերը կը յորդին եւ արահետը կ'ողողեն վճացնելով բովանդակ քերքը : Երաչտութեան պարագային, բարկ արեւէն կը խանձի հունձքը : Մինչդեռ ծրագրուած ոռոգման աշխատանքներու չնորհիւ կրնայ է դրախտի վերածել Ա.Ա.տուլուն եւ քառասնակիլ բերքերը :

Այս մասին չենք խորհիր, որովհետեւ կը մախընտրենք 100 միլիոն ոսկի ծախսելով խորհրդարանի շէնքեր կառուցանել : Որքան ատեն որ Թուրք ժողովուրդը արդի պայմաններուն մէջ կ'ապրի, արդեօք նեռելի՞ է վրանէ տարբեր տեղ մը դումարել Ազգ· Մեծ Ժողովը :

Տեսայ պիւղեր եւ աւաններ, ուր տարիներէ ի վեր ոչ մէկ երեսփոխան այցելած է :

Հանդիպեցայ մանուկներու, որոնք գրեթէ մերկ էին : Ոմանց փորը թմրուկի նման ուռած էր ջերմէն, ուր իշ մը վէրքերու մէջ թաղուած էր, վերջապէս իւրաքանչիւրը ցաւ մը ունէր : Գրեթէ բոլորն ալ հոգածութենէ զուրկ էին եւ նիհարկամ : Ինծի ըսին թէ մեծ թիւով որբեր կան ատոնց մէջ : Հարցուցի թէ Մանկապատսպան Միութիւնը ի՞նչ կ'ընէ· գիւղացիները պատասխանեցին.

— Ա.նոր անունով ամէն տարի դրոշմթուղթ կը ծախեն մեզի, իսկ մենք կը չարունակենք նայիլ այս տղաքը :

Այս բոլորը Ա.Ա.տուլի հազարաւոր ցաւերէն փոքրիկ նմոյշներ են միայն : Ժողովուրդը այլեւս պղտած է երկարաեւ սպասումէն եւ ամէն յոյս կտրած է :

Ամէն տեղ միակ բաղձանք մը : Ժողովուրդ կ'ըսէ .

— Ազատ թող ձգեն մեզ, որպէսզի մենք ընտրենք այն մարդիկը որ պիտի կառավարեն ազգը ու երկիրը :

Իոլորիս պարտքն է գոհացում տալ ժողովրդային այս միահամուռ բաղձանքին, որկոչուած է ընդարձակ կարելիութիւններ բանալ մեր առջեւ» :

ԹՈՒՂԹԻ ԵՒ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԾԱԽՍԵՐՈՒ ՁԱՐԱՃՈՒՆ ՁԱՒԵԼՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌՈՎ,ՊԵՏՔ ՈՒՆԻՆՔ

500 ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ

ՈՐՊԷՍԶԻ ՊԱՐՏՔԻ ՏԱԿ ԶՄՆԱՆՔ :

Աւերող կացութիւն Պերլինի մէջ

Զգալի փոփոխութիւն չկայ Պերլինի կացութեան մէջ : Մարդպային իշխանութիւնները շարք մը բողոքագիրներ ներկայացուցին դաշնակից հրամանատարներուն : Գետային հաղորդակցութեանց սպասարկութեան պետը բողոքեց թէ դաշնակից օգնաւորդները կանգ կ'առնեն հավըզել լճին վրայ : Մարաջախտ Սոքոլովսքի բողոքեց որ արեւմտեան շրջանակներէն դէպի խորհրդային շրջան ապրանքի ներածութիւնները դադրած են : Միւս կողմէ, Սորչէնքօ, օդային հաղորդակցութեանց քառակ կոմիտէի խորհրդային ներկայացուցիչը, հաղորդեց ամերիկեան պատուիրակին թէ չորս պետութեանց նախապէս ըրած կալգադրութեան համաձայն, պէտք է որ ամերիկեան օգնաւորդութիւնը տեղեկութիւններ տայ իրենց՝ Պերլինի վրայ ամերիկեան օգնաւորդներու կատարած թռիչքներուն մասին . հակառակ պարագային, այս թռիչքները կրնան վտանգուիլ :

Ամերիկեան եւ անդլիական իշխանութիւններն ալ, միւս կողմէ, յանձնարարեցին իրենց օգնաւորդներուն որ չչեղուին նշանակուած ուղեգիծէն եւ առնուազն 1500 մեթր բարձրութեան վրայ կատարեն իրենց թռիչքը, որովհետեւ խորհրդային որսորդ օգնաւերը կրնան չանկարծակի չարժումներ կատարել, արդիլելու համար Պերլինը պարենաւորող օգնաւներուն անցքը :

★ Ամերիկեան հսկայ օգնաւեր սկսան ամէն փոխադրել Պերլինի արեւմտեան շրջանը, 199 թռիչքներ կատարելով 24 ժամուան մէջ :

★ Պերլինի քաղաքապետութիւնը ՄԱԿի ղրկած է պիր մը, որով կուչ կ'ընէ Զորս Մեծերուն որ համաձայնին իրարու հետ եւ օգնեն քաղաքին պարենաւորման :

★ Մարաջախտ Գուլիանինի Պերլին հասնելու լուրը տակաւին հաստատուած չէ պաշտօնապէս : Ա.յն ատրիւրը՝ ուրկէ բխած է այս լուրը, կը հաղորդէ թէ Մալինին, որ ծանօթ է նաեւ կէօրկիէվ անունով եւ մարաջախտ Սոքոլովսքիի քաղաքական դլխաւոր խորհրդականներէն մէկն է, Մոսկուա կանչուած է· իբրեն յաջորդած է Զոր· Կրիլտանով : Կ'ըսուի թէ այս փոփոխութիւնը կապ ունի «մաքրապործութեան» հետ՝ որ կը կատարուի Գերմանիոյ խորհրդային դինուորական վարչութեանմէջ :

★ Գերմանիոյ խորհրդային չրջանի դինուորական կատավարիչ Սոքոլովսքի Մոսկուա կանչուած բլլալով, պիտի մեկնի մէկ երկու օրէն, Պերլինի կացութեան մասին տեղեկութիւններ տալու համար Մոլոթովի : Իսպեհներ կը հաւատան թէ այս ճամբորդութիւնը առնչութիւն ունի Դաշնակիցներուն կողմէ Մոսկուայի յանձնուած վերջին ծանուցագիրներուն հետ :

ՈՒՐԻՇ ԼՈՒՐԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՄԱՍԻՆ

Կը հերքուի թէ Փարիզի բրիտանական դեսպանատունը որեէ դիր ունեցած ըլլայ՝ Պերլինի համալիսարաններու դասադրութեան ծրագրին հըրատարակութեան մէջ : Միւս կողմէ, «Ռէօյթըր»ի համաձայն չարաթէ մը աւելի է որ Գերմանիոյ ամերիկեան եւ անդլիական տեղեկատու դիւանները դիտէին թէ՝ այս կարդի չրջաբերականները ձեռքէ ձեռք կ'անցնէին Պերլինի քաղաքական չրջանակներուն մէջ : Այս չրջաբերականները գրուող քաղաքական գաղտնի դործակալները դրած են թէ դանոնք առած են համալիսարար պետէ մը, ասուն, սակայն, յայտնելու անոր անունը :

★ Լոնտոնի համաձայնութեանց դործադրութեան մասին, Գերմանիոյ արեւմտեան չրջաններու 11 մահանդներու նախարար – նախագահները սկսան խորհրդակցիլ Յուլիս 8ին, Կոպլենցի մէջ : Գերմանացիները համաձայն չեն որ երկիրին արեւմտեան մասին մէջ կազմուի դերման վերջնական կառավարութիւն մը : Կը վախնան որ ժողովուրդը կ'ամբաստանէ զիրենք թէ երկիրը երկու անջատ մասերու կը բաժանեն : Հռենոսի պետութեան ներքին նախարարը, պարզերով սոցիալ դեմոկրատ կուսակցութեան դիրքը, յայտարարեց թէ՝ իրենք կը փափաքին որ դաշնակիցները առայժմ դոհանան Գերմանիոյ արեւմտեան մասին մէջ ազգային վարչութիւն մը հաստատելով միայն եւ ոչ թէ պետութիւն մը : Քրիստոնեայ դեմոկրատներն ալ նոյն կարծիքը յայտնած են :

Միւս կողմէ, Գերմանիոյ ամերիկեան դինուորական կառավարիչը, զոր· Քլէյ յայտարարեց թէ՝ Գերմանացիները պարտաւոր են ամբողջութեամբ ընդունիլ դաշնակից կառավարութեանց կարգադրութիւնները Գերմանիոյ ապագայ կարգուսարքի մասին :

Ազգ· Ժողովը 183 ձայնի դէմ 336 ձայնով արձանագրեց կառավարութիւնը որ վաւերացնէ Մ· Նահանգներու հետ կնքուած համաձայնութիւնը՝ Մարշըլի ծրագրին մասին : 183 ձայնի դէմ 410 ձայնով քուէարկեց նաեւ Եւրոպայի տնտեսական վերակառուցման պայմանագիրը :

Առաջին քուէարկութեան մէջ, ձեռնպահ մնացին աջակողմեանները եւ Տը Կոլի կուսակցութեան պատկանող հարիւր երեսփոխաններ : Այս կողմեան ընդդիմադիրները հակառակ չեն Ֆրանսա-եւամերիկեան համաձայնութեան սկզբունքին, իրենց ձեռնպահութեան պատճառը այն անվստա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱՑԻՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Հալէպի Հայ Ուսուցչական Միութիւնը, այսօր՝ 27 Յունիս, կիրակի, կէս օրէ առաջ, սինէմա Ռոքսիի մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան, տօնեց Ա. Ահարոնեանի յիշատակի օրը։ Հանդիսութիւնը սկսաւ ըստ յայտագրի եւ ճիշդ ժամանակին։

Սեւ մահարեմին կեդրոնին տեղաւորուած էր Ահարոնեանի նկարը, ձիւնափառ ի՛նչպէս Մասիսի կատարը։ Մահարեմը շրջանակուած էր դոյնզդոյն ծաղիկներով։

Սուրիական քայլերգէն անմիջապէս վերջ, օրուան նախագահը՝ Ե. Տաճատեան բացաւ հանդէսը, իր՝ «Մահուամբ զմահ կոխեաց» բնաբանովը, եւ ըսաւ.— Ահարոնեան իր մահուամբ անջնջելի անմահութեան։ Անիկա ներշնչումի աղբիւրը եղաւ իր ժամանակի յեղափոխականներուն, հայդուկներուն, անսպառ աղբիւրը՝ ամբողջ սերունդներու եւ տակաւին պիտի ըլլայ ամէն ատենոց, որովհետեւ Հայեր են։ Ինչ կը մնայ մեզի մեռած Ահարոնեանէն, եթէ ոչ անոր չունչին, հայրենասիրութեան, տաք ու հաւատաւոր չեշտին ուժը, ներշնչումը, անոր կտրած, անցած ճանապարհը չարունակելու համար, մեռնելով, մահանալով անմահութեան ամբնելու գործը, առաջադրութիւնը։

Տօնին դեղարուեստական մասին իրենց լաւագոյնը բերած էին Պ. Մ. Պօղիճեանը իր ջութակով, Տիկին Ռուբէն իր դաշնակով, Տիկին Մարութեան իր «Նաղէի օրօր»ով, Օր.Է. Շահէյքիւրեան «Սասում են ուրիշ» եւ «Կռունկը» մենակդներով։ Joslyn Godardի Berceuse եւ Chopinի Nocturne ցայտանուագը, կուգային անդամ մը եւս բարձրացնել հանդիսականները դեղարուեստի ոլորտները, օրօրել մեզ, տանիլ մեր հոգիները, մեր զգացումները անհետացող մեծ Ահարոնեանի երազներու աշխարհին, հայրենի կարօտին։ Մասիսի հսկայ, չուքը կար մեր աչքերուն առջեւ Nocturneի ալիք-ներուն մէջ, եւ Արաքսի քիչ անդամ հանդարտ լ-ռիկունեներու ծիանաններուն օրօրները, հծծիւնները Berceuseի խաղերուն տակ։

Ցետոյ կուգար Հալէպի ճեմարանի աշակերտութիւնը, խորհրդաւոր մահաբեմին առջեւ, ցայգալոյսի մը տպաւորութիւնը տուող կէս լոյս պահու մը եւ իր խմբական արտասանութիւնը կ'ընէր Կ. Զարեանի «Աստուած մեռած բանաստեղծի համար» բանաստեղծութենէն։

Տօնին բանախօսներէն, Արմէն Անուշ, պատրաստած ընդարձակ դրութիւնով մը ներկայացուց Ահարոնեանը իբրեւ հանրային մարդ, ազգային — քաղաքական — գործիչ — դրագէտ տուաւ անոր կեանքը, իր ապրումներովն ու գործերովը եւ բաժնեց զանոնք որոշ հմնդրուածներու, շրջաններու։ Ցետ երկար խորացումներու եւ պատկերացումներու, Ահարոնեանի գործերէն եւ խօսքերէն քանի մը մէջբերումներով եզրափակեց իր խօսքը եւ ըսաւ.— Դարեր պիտի անցնին, ու այն ատեն աւելի յստակ, աւելի պայծառ պիտի տեսնեն ու ճանչնան սերունդներ Ահարոնեանը։

Այսպէս կը վերջանար հանդիսութեան առաջին մասը։ Ու կարճ դադարէ մը ետք, դարձեալ կը վերսկսէր դեղարուեստական բաժինը։

Նուագէ մը վերջ, երիտասարդ մը՝ Ս. Ղազարեան դեղեցիկ կերպով արտասանեց «Յարգանք քեզ»ը։ Խօսքը վերջին բանախօսին էր։ Ա. Թոռոսեանկան, ընդհանուր եւ խոշոր գծերով միայն ներկայացուց Ահարոնեանը։ Հայ յեղափոխական պրակտիկութիւնը պատկերացուց երեսունի մը, որուն ոտքերն էին Արովեան, Րաֆֆի եւ Ահարոնեան։ Եթէ՝ ըսաւ. Արովեան երազեց յեղափոխութիւնը եւ Րաֆֆի պատրաստեց, Ահարոնեան գործի կոչեց զայն։ Եւ աւելցուց.— Ահարոնեան իր պրակտիկութեամբ տուաւ իր խառնուածքը, իր առհասարակ ինքնութիւնը, ինքզինքը, անկեղծ, հաւատաւոր, առանց արուեստի մոռոդութիւններուն, սակայն իր այդ տուածները արդէն իրենց մէջն ունէին արուեստին բնական կշռոյթը։ Տխուր էր ան։ Ամէնէն զուարթ տեսարանին մէջ իսկ, կը զգար տխուրը եւ կուտար մեզի, անոնք ըլլային «Իտալական Խօքիդ»ները թէ հայ եղերականկեանքէն։ « Նոր Սերունդ»ը, մենք եւ մեր յաջորդները հաւանաբար չգտնեն անոր գործերուն մէջ իրենց ուզածը, փնտռածը, այնչափ չհակնան ու չսիրեն Ահարոնեանը իր գործերովը, որքան որ սիրեցին ու հակցան, ու պիտի սիրեն մեր հայրերը, հայրենիքը տեսած եւ ապրած մեր հայրերը եւ մեր հայրենիքի ներկայ Հայերը նոյնիսկ, հայրենիքի այս զաւակը՝ Ահարոնեանը։ Սակայն ժամանակուր է այդ։ Մեր հայրերը ինչպէս որ տեսան ու ապրեցան հայրենիքը, մինչ մենք հայրենիքը պիտենք աւելի իրեւ տեսակ մը քարէ, դիծ կամ նկար, նոյն ձեւով եւ նոյնքան կը հակինանք ու կը սիրենք Ահարոնեանը եւ սակայն ժամանակաւոր է այս։ Կարդացէք « Իմ գիրքը», իր «Մանկութիւն եւ պատանեկութիւն» գործերը եւ հոն պիտի գտնէք դուք իւրաքանչիւրդ՝ դուք ձեզ։ որքը այնտեղ ինքզինքը պիտի տեսնէ, այլին՝ իր ամէին, իր հոգիին պիտի հանդիպի հոն։ Այսպէս կ'ըլլան մեծ ուեստագէտներու գործերը։

Այս ընդհանուր քնորոշումներէ վերջ Ծառուկեան ըսաւ.— Հայրենիքի զաւակն է Ահարոնեան։ Առանց Մասիսի, առանց Արաքսի չէ կարելի ըմբռնել Ահարոնեանը։ Հանդիսէր է այսօր անոր ծարաւը փառքի, եւ սէրը փոթորկոտ, եւ տենչը պայքարի, յաղթանակի հմայքը պատրիչ, կը մնայ սակայն միացող գինքի խոհուն կսկիծը, միայն հայրենի կարօտը, որ գերեզմանի մէջն իսկ պիտի մխայ, եթէ Արարատի ծոցը չհանդչի ան, եւ Արաքսը չօրօրէ անոր յաւերժական քունը։

Այս խօսքերուն պատշաճ եւ վայել կապակցութեամբ, Օր. Պ. Թիւյսիւզեան դեղեցիկօրէն արտասանեց Ահարոնեանի «Կարօտ հայրենի», « Արեւի յետեւից » բանաստեղծութիւնը։

« Տէր կեցո » մաղթերգէն վերջ, առաջնորդը Զարեհ եպիսկոպոս, քանի մը խօսքով բացատրեց Ահարոնեանի տեսած ու կատարած գործը, լաւ ու վատ օրերը, բախտաւոր եւ դժբախտ օրերը, մաղթեց որ անոր զաղափարականը մնայ ապրողներուն մէջ կենդանի ու տեսական, եւ օրհնելով անոր յիշատակը փակեց հանդէսը։

ՄԻՍԱԿ ՈՒԼՆԵՑԻ

Արեւելեան Եւրոպայի տարագիրներ իրենց խաղաթ. տուսակներով

Այսօր Թերեւս ամենէն չատ քաղաքական տարագիրները կան Եւրոպայի մէջ քան 100 տարի առաջ 1848ին, «Ազգերու գարուն» կոչուած շրջանին։

Ներկայ քաղաքական դաղթականութիւնը միանգամայն էջ այն առենուան պէս, որովհետեւ ամէն տեսակի քաղաքական դոյներ եւ սուուերներ կան, սկսեալ ծայրայեղ աջերէն մինչեւ ընկերվարականները, ազատականներ եւ ժողովրդավարներ։ Նոր քաղաքական տարագիրները բաժնուած են բազմաթիւ աղգային խմբակցութեանց։

Անցեալ ամառն ի վեր Արեւելեան Եւրոպայի ազատական եւ ժողովրդավար տարրերը, քաղաքական տարագիրներու, սկսան բիւրեղանալ երկու միջազգային չարժումներու շուրջ — գիւղացիական եւ աշխատաւորական։ Երկու տարագիր միջազգայիները կազմակերպուեցան 1947 ամառուան եւ 1948ի գարնան միջեւ — գիւղացիական միջազգայինը Ուրչինկրեի մէջ, ծանօթ իբրեւ «Կանանչ Միջազգային» եւ «Ժողովրդավար ընկերվարական Միջազգայինը», Փարիզի մէջ։ Այս վերջինը իր մէջ կ'առնէ միայն արեւելեան Եւրոպայի երկիրները, որոնք հակառակ են Տոմատորութեան, ահաբեկումի եւ կը հաւատան ժողովրդավար դրութեան մը։

« Կանանչ Միջազգայինը» չատ աւելի նոր է եւ նուազ ծանօթ քան Աշխատաւորական Միջազգայինները։ Պուկար գիւղացիական չարժումին պետ Ստամպոլոքին չանաց արեւելեան Եւրոպայի մէջ կամակերպել գիւղացիութիւնը իբրեւ միջազգային չարժում, բայց իր սպանութիւնը վերջ դրաւ ամէն բանի։ Ստամպոլոքիի աշակերտներէն եւ հետեւորդներէն մէկը, Տօքթ. Եոլկով Տիմիթրով (որ Պուլկարիոյ ներկայ վարիչին անունը կը կրէ) պարզեց դրօշը եւ օգնեց կազմակերպելու նոր«Կանանչ Միջազգայինը» մէկ տարի առաջ, Ուրչինկրեի մէջ։

Արեւելեան Եւրոպայի Ազատական ընկերվարականները 1948 Մարտին կազմեցին զուգընթաց միջազգային մը Փարիզի մէջ, դիւանատորութեամբ Վարշաւայի յեղափոխութեան առաջնորդ Զեկմունա Զարամպայի եւ Զիվքօ Թոփալովիչի, որ Եուկոսլաւ է, եւ նախագահը Եուկոսլաւ դիմադրութեան տորերկրեայ ազգային խորհուրդին որուն հերոսը եւ պին. հրամանատարն էր Միխայլովիչ (գնդակահարուած)։

Այս երկու Միջազգայիններու անդամները կը կարծեն թէ անհրաժեշտ է սերտ համադործակցութիւն մը Արեւելեան Եւրոպայի բանուորներուն եւ գիւղացիներուն միջեւ, ամրապնդելու համար ժողովրդավար կարդուսարք մը։ Թէեւ ներկայիս ամենք տարագիր են, սակայն կը յուսան թէ ապագան յաղթութիւն պիտի բերէ ժողովրդավար ուժերուն։

Այս երկու Միջազգայիններու պետերը եւ հետեւորդները կը յիշեն որ ներկայ համատիրական դրութիւնը առաջինը չէ, եւ թէ պատերազմէն առաջ արեւմտեան Եւրոպան տառապեցաւ գինուորական կէս – համատիրական իշխանութեան մը տակ, թէեւ աւելի մեղմ երբեմն Արեւմտեան ֆաշականութիւնը։ Անոնք կը վախնան որ յանկարծակի եւ ուժգին փոփոխութեան մը պարագային, աջակողմեան գինուորական եւ յետադիմական համակիրները, որոնք աքսորի մէջ են հիմա, պարտադրեն կէս – ֆաշական իշխանութիւն մը այս օրուան համատիրական ոստիկան – համաշխարհական իշխանութեան տեղ։

Երկու Միջազգայիններն ալ խորապէս կը կարծեն սերտ գործակցութեան մը, բոլոր ժողովրդավար եւ մարդասիրական ուժերու հետ, Գիւղացիական եւ Ընկերվարական կուսակցութեանց հետ իբրեւ զանգուած։ Մամուանդ գիւղացիներու մէջ մեծ ցանկութիւն կայ Բլխատնեայ ժողովրդավար չարժումներուն միանալու երբոր դադարակցութիւն, այդպէս կազմելով զաղափարական զօրաւոր ճակատ մը, որ ապագային կրնայ ամբացնել ժողովրդապետութիւնը, արեւելեան Եւրոպայի մէջ։

Կարծիքի մեծ տարբերութիւններ կան տագաղիր Գիւղացիական եւ Ընկերվարական կուսակցութեանց միջեւ։ Երկուքն ալ համաձայն են թէ փոքր կալուածատիրութիւնը ապագայ երկրագործական դրութեան, Արեւելեան Եւրոպայի մէջ։ Երկուքն ալ համաձայն են խառն տնտեսական դրութեան մը. որ պիտի պարփակէ, հանրային թէ անհատական սեփականութիւնը եւ պիտի պահպանէ մասնաւոր ձեռնարկը չատ մը պետին-ներու վրայ — բացի ծանր ճարտարարուեստէն։

Թէեւ կարգ մը չարժումներ ընդունած են իրենց երկիրներուն մէջ, սակայն տակաւին կը մնան կազմակերպուած եւ որոշ չափով ալ ազդեցիկ տարագիրներու մէջ։ Լեհական Ազատական ընկերվարականները իրենց սեփական կուսակցութիւնը եւ մամուլը ունին Փրանսայի, Անգլիոյ եւ Պելճիոյ մէջ։ Ամերիկեան լեհ ընկերվարական խմբակցութիւնները տակաւին բազմաթիւ են Միացեալ Նահանգներուն մէջ, իրենց յիսունըմեկ տարուան չարաթաթերթով,— Kobotnik Polski, Նիւ Եորքի մէջ։ Թէեւ անկախ են, սակայն կը համակրին տարագիր լեհ ժողովրդավար ընկերվարականներուն։ Մինչեւ իսկ Ֆուլպայի եւ Աբժանթինի մէջ լեհ ընկերվարականներ իրենց խմբակցութիւնները կազմած են եւ չաբաթաթերթ մը կը հրատարակեն։ Լոնտոնի լեհ ընկերվարութեան պրտաքին կոմիտէն կը միացնէ արտասահմանի զանազան խումբերը։

Չեխ ժողովրդավար տարագիրները չեն մասնակցիր ներկայիս որեւէ միջազգային մարմնի, թէեւ չինում կայ որոշ Չեխ Ընկերվարական Միջազգային հետ։ Չեխոսլովաք քաղաքական տարագիրներուն մէջ երբեք այսքան ճեղքեր բացուած չէին որքան այսօր։ Լոնտոնի մէջ գոր. Փրխալու որ Մինիսիէն վերջ երբեք Փրակա չվերադարձաւ, կը նկատուի իբրեւ պինուորական առաջնորդ, թէեւ չունի կարեւոր նեցուկ։ Օսուսքին, Պենէշի հակառակորդը, ազդեցիկ առաջնորդներէն մէկն է, մինչ Տօքթ. Փափանէք, Միացեալ Ազգերու ներկայացուցիչը եւ Տօքթ. Սլավիք, նախկին դեսպանը Միացեալ Նահանգներուն մէջ, կը ներկայացնեն հին աւանդութիւնը (աղատական եւ ժողովրդավար գիծը Թոմաս Մասարիքի եւ իր աշակերտ Տօքթ. Պենէշին)։ Պէտք է աւելցնել թէ Միացեալ Նահանգներուն մէջ զօրաւոր Սլովաք խմբակցութիւններ կան որոնք, գոնէ ներկայիս, հակառակ են Չեխերու հետ համագործակցութեան, եւ իրենց սեփական պետերը ունին։

Լոնտոնի մէջ լեհ «ռամկավար կեդրոնացում»ի խմբակցութիւն մը կայ, լեհական կառավարութիւնը Լոնտոնի մէջ, որոնք լքուեցան Ընկերվարականներէն։ Եւ կան տակաւին քանի մը ծայրայեղ աջակողմեաններ որոնք անցեալին մէջ ֆաշականութեան համակիր էին։ Գրեթէ բոլոր տեսակի չարժումները որոշ ազդեցութիւն ունին իրենց բնակ երկրին մէջ եւ երբեմն, արեւելեան Եւրոպական ծագումով Ամերիկացիներու մէջ։

Ազատականները եւ ռամկավարները կը մերժեն դաշնակցիլ աջակողմեան խմբակցութեանց հետ, մասնաւորաբար անոնց հետ որոնց մասին կասկած ունին թէ համակիր են նախկին ֆաշականներուն։ Պէտք է աւելցնել թէ այս վերջիններս բազմաթիւ չեն Լոնտոնի մէջ, թէեւ խմբակցութիւններ կան, որոշ ազդեցութեամբ։

Ուկրայնայի գաղթականութեան մէջ աւելի մեծ ճեղք մը բացուած է։ Հոն աջակողմեանները եւ ծայրայեղները աւելի զօրաւոր կերպով ներկայացուած են, մասնաւորաբար եւրոպական մասին մէջ։ Գիւղացիական ժողովրդավար խմբակցութիւններ, իրենց աւանդութեամբ «Հայ չհնող չարժում»ը (Khliboroby), տակաւին ազդեցիկ են Քանատայի մէջ, մինչդեռ Ուկրայնական ընկերվարականներու Մ. Նահանգներու խմբակցութիւնը Փէնսիլվանիոյ մէջ կը գտնուի։ Նոր ընկերվարական ուկրայնական գաղթականութիւն մը կը գտնուի Գերմանիոյ ամերիկեան շրջանին մէջ։ Անոնք չաբաթաթերթ մըն ալ կը հրատարակեն «Nasho Zitia» (Մեր կեանքը)։ այս վերջին կուսակցութիւնը եկաւ Ա. Միութենէն։

Այս չատ բարդ պատկերին մէջ, դրսեկան տարրը կը կազմէ ժողովրդավար ուժը, որ կը ձգտի դէպի Միութիւն եւ համագործակցութիւն։ Քաղաքական տարագիրներու դերը եւրոպական պատմութեան մէջ չատ նշանակալից եղած է։ Չե-

Ալ ոչինչ չկար ինձ համար, ոչ ոք չկար ինձ համար, ոչ մի ձայն, ոչ մի հայացք, ոչ մի ժպիտ, ոչ մի ակնարկ, ոչ մի շշուկ, ոչ մի հառաչանք, ոչ մի շարժում, ոչ մի ոտնաձայն, ոչ մի ստվեր, ոչ մի հոգի, ոչ մի էակ, ոչ մի կենդանի, ոչ մի բան, ոչ մի բան, ոչ մի բան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՐԾԻՔԷՆ

Ընկերութիւնը կը զբաղի ամէն տեսակ ապահովագրութիւններով՝ կեանքի, հրդեհի, փոխադրութեան, ինչպէս նաեւ ապահովագրութիւններ ընդդէմ գողութեան, յափշտակութեան, ապակիներու կոտրտումի, ինչպէս նաեւ ապահովագրութիւններ ընդդէմ հիւանդութեան եւ դժբախտ պատահարներու։

Ընկերութիւնը կը տրամադրէ նաեւ ամէն տեսակ վարկեր՝ գրաւի դիմաց։

Ընկերութեան գործակատարները կը գտնուին Հայաստանի եւ Սփիւռքի բոլոր կարեւոր կեդրոններուն մէջ։

Ընկերութեան Գլխաւոր Վարչութիւնը կը գտնուի Երեւան, Ազատութեան հրապարակ, Կառավարական տուն 3։

Հեռաձայն՝ 52-52-52

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 ամգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 10 JUILLET 1948 Շաբաթ 10 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5489—Նոր շրջան թիւ 998 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԷՍ ՁԱՄԲԱՆ ՉՄՆԱԼ

Այս թերթը առաջին օրէն մտահաւոր ուշադրութեամբ հետեւած է երիտասարդական շարժումներուն :

Իր պիծը եղած է ոչ թէ պարզ հետաքրքրութիւն, այլ ջերմ խանդավառութիւն : Միշտ ան վըստահութեամբ թէ նոր սերունդը պիտի կրնայ բան մը աւելցնել հայկական ճակատին վրայ :

Ընդհանուր առմամբ, յուսախաբ չենք եղած մեր ակնկալութեանց մէջ :

Շնորհիւ մեր վայելած ազատութեանց, լայն օրէն զարգացան ինչպէս հասակաւորներու, նոյնպէս նորահասներու ընդունակութիւնները :

Չկայ ասպարէզ մը ուր հայ պատանին եւ երիտասարդը սեւերես մնացած ըլլան :

Թուիչքներ զործնական արհեստագիտութեանէն մինչեւ զեղարուեստի բարձրագոյն ալրումները : Փիւռեթնէն մինչեւ զրականութիւն, երաժշտութիւն, թատրոն, շարժանկար :

Չկայ օտար կլթարան մը, հասարակ ծաղկոցէն մինչեւ բարձրագոյն վարժարան եւ համալսարան, ուր հայ աշակերտը եւ ուսանողը փայլած չըլլան իրենց ուշիմութեամբ եւ տոկուն աշխատասիրութեամբ :

Միայն Ֆրանսայի վրայ խօսելով, բազմաթիւ դպրոցներու մէջ հայ աշակերտներ եւ աշակերտուհիներ կա՛ռաջին կը հանդիսանան, կա՛մ երկրորդ : Առ նուազն երրորդ :

Նոյն կազդուրիչ իրողութիւնը՝ արեւելեան դպրոցներէն մինչեւ Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկա : Առաջին կամ երկրորդ՝ յունարէնի, արաբերէնի, անգլիերէնի, նոյնիսկ սպաներէնի մէջ : Եւ զարմանալ, զրականութենէն մինչեւ գիտութիւն եւ ղեղարուեստ :

Արդ , այս փայլուն յաջողութիւնները, այս լուսապայծառ պատկերը բաւակա՞ն են, ապահովելու համար զաղութներու ղիմագիծը : Ինքնապաշտպանութիւնը :

Անոնք պիտի կրնա՞ն օգնել, մէկ սերունդէն միւսը փոխանցելու համար հայրենի ժառանգութիւնը : Անջուշտ նոր, արդիական, աւելի ճոխ նուաճումներով :

Եթէ որդիները աւելի շատ բան սորվեցան քան հայրերը, իրենց ամբարած պաշարը պիտի կրնա՞յ նորոգել հայկական կեանքը, միշտ աւելի յառաջ մղելով անիւը :

Կարգ մը ժժգոյն իրողութիւններ չեն տար «այո» պատասխանելու, առանց վերապահութեան : Միշտ նկատի առնելով այն սերունդը որ 15—20 տարիկան էր երբ Եւրոպա եկաւ : Կամ այսօրեայ ծնող, պլոց զինչ եւ հասուկ նեռեց :

Այս ապաւորութիւնը արձանագրած առեն, երբեք չենք մոռնար թէ հողն ալ օտար է, օդն ալ : Միշտ կը յիշենք թէ գետերու թորեալ ջուրն է որ կը խմենք Եւրոպայի ափերուն վրայ : Մեր եռին ձգած՝ հայրենի վճիտ աղբիւրները, կարկաչուն վտակներն ու առուակները :

Եւ սակայն, անփառունակ, անճարակ չքմեղանք մը պիտի ըլլար ամէն ինչ վերագրել միջավայրին օտարութեան, խորթ ազդեցութեանց եւ ակնախոհ փորձութեանց :

Մեղքեր կան որ լուրջ բացատրութեան կը կարօտին : Կարելի չէ մէկ անգամէն պարտկել ամէն թերութիւն կամ վիպում :

Հասակաւորներ կան, արդէն 40 — 45 տարեկան, որոնք հայերէն դիրք եւ թերթ կը կարդան աւելի քան 25 տարիէ ի վեր : Շատերը կը գրեն ալ :

Եւ սակայն, տարիներով անոնց հետեւող մը միայն պիտի կրնար ըսել թէ ո՛րքան յառաջ գացած են : (Հարցըարհեստով դրողներու մասին չէ) :

Աւելի նորերը կան — տեղական արտադրութիւն — որոնց «հայացման» համար ոչ գուրգուրանք պակաս է, ոչ աշխատանք, ոչ ալ պատեհութիւն :

Եւ սակայն, մօտէն հետաքրքրուեցէք եւ պիտի տեսնէք որ շատերը ինքնաբաւ երեւոյթ մը ունին : Կը զոհանան կիսկատար դիտելիքներով :

Կան ալ որ արդէն «չըվանաւարտ» կը նկատեն իրենք զիրենք, առանց անդրադառնալու թէ դատապարտուած են կէս ճամբան մնալու, հանրային թէ անհատական առպարէզի մէջ :

Եթէ տասնէն մէկը, հարիւրին տասը պահ մը խոհային, ո՛րքան պիտի զղջային կորսուած ժամանակին համար ...

Շ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ «ՅԱՌԱՋ»ԻՆ

Կատարելի մեր պարտքը

ՄԱՐՍԷՅԼ, 6 Յուլիս.— Կարգացի «Յառաջ»ի Յուլիս 6 թուակիր խմբագրականը, որ պարզելով Ֆրանսական մամուլին ծանր տագնապը եւ « Յառաջ»ին ալ հոգերը, կը հարցնէր.— Ի՞նչ ընել :

Հաւատաւոր մը «Յառաջ»ի կատարած եւ կատարելիք վերկարար գերին, երկար տաճնէ ի վեր է որ այդ հարցը կուտամ ես ինծի.— Ի՞նչ ընել : Ի՞նչ ընել, երբ ամէնէն բախտաւորներն անգամ արտակարգ միջոցներ կը խորհին : Միայն « Յառա՞ջ»ն է որ պիտի տագնուի «լուռ ցաւերով» ի դին սիրալ ըմբռնուած վեհանձնութեան մը : Ինչո՞ւ ապասել մեծագոյն զոհողութիւնը թերթին եւ ոչ ըմբիբոդին, երբ ամէն մարդ գիտէ որ բոլոր համար հացի մը չափ կարեւոր է հոգեկան սնունդը, որ կը մատակարարուի Յառաջի կողմէ :

Կ'ուզէինք անմիջապէս կազմել «Յառաջ»ի բարեկամներու խումբ մը եւ անցնիլ աշխատանքի նուիրատուութեամբ, նոր բաժանորդներու արձանագրութեամբ և կամ որեւէ օգտակարձեռնարկով մը : Ամէն ըրջան համաձայն իր տեղական պայմաններուն :

Գիշեր ցորեկ կը գրուի Հայը Հայ պահելու մասին : Ահաւասիկ դիմաւոր աղղակը ոչ միայն Հայը Հայ պահելու, այլ Հայը լուսոյն հայ քաղաքային դարձնելու :

« Յառաջ »ն է եղած մեր այս միջին սերունդին դպրոցը եւ «Յառաջ»ին կը պարտինք շատ բան :

Ց. ՏՀՕՒՄԼՃԵԱՆ

Գործեր վերսկսան — Պաղեստինի մէջ

ՄԱԿԻ միջնորդը, կոմս Պէռնատոթ , յայտարարեց Հռոդոսի մէջ թէ Հրեաները հաւանած են 30 օր երկարաձգել Պաղեստինի զինադուլը, որոյ պայմաններով, բայց Արաբները մերժած են : Կռիւները վերսկսած են արդէն :

Միւս կողմէ, Թէլ Ավիվէն կը հաղորդեն թէ՝ Արաբական Լիկայէ ընդդ· քարտուղար Ազզամ փաշայի յայտարարութեան համաձայն, Արաբները անմիջապէս պիտի սկսին յարձակումի· բայց թէ՝ պէտք չէ ապասել մեծ արիւնահեղութիւններ — րու : Առ այժմ պիտի կատարուին զինուորական փոքր գործողութիւններ միայն :

★ Եգիպտական օդանաւերը բազմաթիւ ռումբեր նետեցին Թէլ Ավիվի վրայ :

★ Ապահովութեան Խորհուրդի արտակարգ նիստին մէջ, եգիպտական պատուիրակը, Ֆաւզի պէյն, պատասխանելով Իսրայէլի Պետութեան արտաքին նախարարին ամբաստանութեանց, ըսաւ . — « Սխալ է թէ եգիպտացիները բռնաբարած են զինադուլը » :

Կարդացուեցան զինադուլը երկարաձգելու մասին Հրեաներու նպաստաւոր՝ եւ Արաբներու մերժողական պատասխանները : Ամերիկեան պատուիրակը, մուխ դանելով արաբական պատասխանը, յայտարարեց .— «Եթէ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ցոյց տան որ Արաբները բացարձակապէս կը մերժեն զինադուլը շարունակել, այն առեն, Ապահովութեան Խորհուրդը պէտք է իր դիրքը վերստին քննէ համաձայն ՄԱԿի կանոնադրին 7րդ յօդուածին , որ պատժական տնօրինութիւններ կը տրամադրէ : Այս պարագային, Մ· Նահանգներու կառավարութիւնը պատրաստ պիտի ըլլայ իր պարտականութիւնը տանձնելու » :

ԿԱՀԱԽՈՐԵԱԼ չէնքերու (պանդոկ, եան·) տէրերը պիտի չկրնան դուրս հանել իրենց վարձակալները, պայմանով որ վեց ամիսէ ի վեր շարունակարար բնակութիւն հաստատած ըլլան :

ՕՐԹՈՏՈՔՍ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ անկախութեան հռչակման 500րդ տարեդարձին տօնակատարութիւնն սկսաւ Յուլիս 8ին, Մոսկուայի մէջ : Կը մասնակցին Հայոց, Վրացիներու, Պուլկարիոյ, Սերպիոյ, Ռումանիոյ, Լեհաստանի եւն· եկեղեցիները, ինչպէս եւ զանազան երկիրներու օրթոտոքս եկեղեցիներու ներկայացուցիչները :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ նաւատորմիղներուն զործադուլը կը չարունակուի : Կառավարութիւնը որոշեց օգնաւերով փոխադրել այն ճամբորդները որ Ալժերիա մնացած են :

Տրանսպի ներքին հոգերը

ՆՈՐ ՏՈՒՐՔԵՐ ՊԻՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

Մէկ կողմէ, դաշինքի անդամներուն միջեւ, միւս կողմէ, Ազգ· Ժողովի մեծամասնական կուսակցութեանց միջեւ սուր տարակարծութիւնները կան այլեւայլ խնդիրներու մասին, որոնց մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ պատերազմական վարկերը կշեռատելու հարցը : Երկու օրէ ի վեր, նախարարներու ժողովը գրեթէ տեւականապէս, նոյնիսկ դիշերները, նիստ կը գումարէ հանգանակութեան եղր մը գտնելու համար :

Ինչպէս երէկ գրած էինք, Ազգ· Ժողովին մէջ ընկերվարականները ստիպողաբար պահանջած էին պատերազմական նախարարէն որ ընդունի իրենց առաջարկած կրճատումները : Բայց, անկէ ի վեր, անոնց եւ Ժողովրդական կուսակցութեան (M. R. P.) միջեւ կատարուած բանակցութիւնները, Ազգ· Ժողովին մէջ չատ աւելի հաչտարար դիրք բռնեցին, այնպէս որ երկու կուսակցութեանց միջեւ ծագած ձգտումը մեծապէս մեղմացաւ, եւ յոյս կայ համաձայնելու : Այս պայմաններուն մէջ, հաւանական է որ վարչապետ Շուման հրաժարի վստահութեան քուէ պահանջելէ :

Պատերազմական վարկերէն եռք —ու թերեւս անոնցմէ առաջ — կենսական կարեւորութիւն ունի տնտեսական հարցը : Կառավարութիւնը վերկը տրանքի մէջ կ'ապտուի· դիները բարձրացնե՞, թէ արտադրողներուն պարգեւներ բաշխել , որպէսզի ապրանքները չսուղնան : Քաղաքական եւ ընկերային պատճառներով, կառավարութիւնը նախապատուութիւն կուտայ այս վերջին կարգադրութեան : Սակայն, պարգեւներու համար 30 միլիառ ֆրանք պէտք է մինչեւ այս տարուան վերջը : Որպէսզի նոր թղթադրամ տպել պէտք չըլլայ, հարկ է որ այս դումարը — ինչպէս նաեւ ուրիշ ծախքեր դոցուին տուրքերու յաւելումով եւ վերատութեամբ : Կառավարութիւնը համոզուած է որ տուրքերու յաւելումը զժգոհութիւն պիտի պատճառէ· բայց կը կարծէ թէ կարելի է բացառիկ տուրքեր դնել այնպիսի հասուստութեանց եւ առեւտրական ձեռնարկներու վրայ՝ որոնք տակաւին չատ դրամ կը չահին :

Գալով փոխատութեան, այս միջոցով դրամ դանելու համար, հարկ է վստահութիւն ներչնչել ժողովուրդին, կրճատելով իր ծախքերը : Հակառակ այս մասին պատրաստուած ծրագիրներուն, մինչեւ հիմա դպալի կրճատումներ կատարուած չեն :

★ Եւմատական նախարարութեան վրայ, նախարարները սկզբունքով հաւանեցան որ կառավարութիւնը մինչեւ հոկտեմբեր իրաւասութիւն ունենայ հրամանագիրներով կարգադրելու հետեւեալ երեք խնդիրները.— 1. Կրճատում վարչական կազմակերպութեան եւ պաշտօնեաներու, 2. — Վերակազմութիւն ազգայնացուած ձեռնարկներու , 3.— Փոփոխութիւններ քննկերային Ապահովութեան դրութեան մէջ : Ցայսմիկ չէ թէ Խորհրդարանը պիտի ընդունի՞ այս առաջարկը :

★ Պահք որ Ֆրանսի չարաթական վերջին հաչուեկշռին համաձայն, թղթադրամներու չրջանառութիւնը 825 միլիառ Ֆրանքի հասած է,— 35 միլիառ աւելի՝ բաղդատելով անցեալ չարթուան հետ :

★ Փարիզի հրապարակին վրայ, ոսկին բարձրանալ սկսաւ նորէն· Նափոլէոնը կ'արժէ հիմա 4450 ֆրանք, ամերիկանը՝ 5400 դուիցերիականը՝ 4250, տոլարը՝ 1060 Ֆր· : Ոսկին մէկ քիլօն, որ 24 Յունիսին 527.500 Ֆրանք էր, հիմա կ'արժէ 585.000 Ֆրանք :

Պետական պաշտօնեաներու գործադուլը կը ծաւալի

Եւմատական նախարարութեան եւ իր մասնաճիւղերուն պաշտօնեաներու գործադուլը՝ որ սկսաւ առջի օր, հետզհետէ կը ծաւալի եւ կը սպառնայ տարածուելու բոլոր նախարարութեանց մէջ : Մաքսի պաշտօնեաներն ալ դարբեցուցած ըլլալով իրենց գործը, մաքսատուրք չի դանձուիր սահմանագլուխներուն վրայ : Ոստիկաններ նչանակուած են մաքսանենգութիւնը արդիլելու համար : Ազգային վիճակահանութեան պաշտօնեաները միայն կը չարունակեն աշխատիլ :

Աշխատանքի դաշնակցութիւնը հրամայեց իր սէնտիքաներուն անդամները աջակցիլ բանուորական Ուժի , բոլոր գործնական միջոցներով : Այս թելադրութեան վրայ ուրիշ 15.000 պաշտօնեաներ ալ գործադուլ յայտարարեցին, զանազան նախարարութեանց մէջ :

Բանթողները կը գանգատին թէ կառավարութիւնը չյայտնեց իր խոստումը, զգալապէս իջեցնելով դիները յունիս 1էն առաջ :

Դահլիճը ոստիպողական դիչերային նիստ մը գումարեց քննելու համար բանթողներու պահանջները : Նիստի միջոցին, լուր տրուեցաւ թէ՝ թղթատարական աշխատաւորներն ալ կը սպառ-

(Լուրերու շարունակութիւնը հիարդալ Դ· էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԻՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԴՐԱՄԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐՋ

ՇԹՈՒԹԿԱՐԴ.— Օրուան նորութիւնը, որ Ցունիս 21ին ի վեր կը զբաղեցնէ գերմանացի ժողովուրդին միտքը, Դաշնակիցներու պարտադրած դրամական փոփոխումն է: Գերմանիոյ երեք արեւմտեան գօտիներուն մէջ, գրաւման երրեակ իշխանութեանց հրամանով, անարժէք հռչակուեցան մինչեւ այդ թուականը գործածուող գերմանական մարքերը եւ անոնց տեղ չրջանառութեան հանուեցան նոր մարքեր, «Տոյչէ Մարք» անուանուած: Մի քանի ամիսներ են որ «Ծառայ»ի ընթերցողներուն համար այնքան ալ հետաքրքրական չեն. միայն այսքանը ըսեմ, որ բոլոր հին մարքերը, մէկ չաբթուան ընթացքին յանձնուեցան պետութեան եւ այս վերջինը, անոնց փոխարէն պետի տայ նոր դրամ, յանձնուած գումարներու 10 % արժէքով: Մինչ այդ ան-գլուխ տրուեցաւ 40 մարք, ընթացիկ եւ անմիջական ծախքերու համար: 5000 մարքէն աւելի յանձնողը, եթէ չկարենայ ապացուցանել թէ օրինաւոր վաստակ է, պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուի, եւ, եթէ սեւ չուկայի հետքերը երեւան գան, հաւանաբար եւ պատժուի:

Դրամական այս բարեփոխութիւնը հիմնովին յեղաշրջեց Գերմանիոյ առեւտրական եւ ելմտական կացութիւնը: Դրամը արժէք ստացաւ, բայց քաղաքացիները մէկ անդամէն պարպուեցան: Եւ, առաջուան չափահիշով դնահատուած ապրուստը, մէկ օրէն միւսը 2—3 անգամ սղեց: Սղեց այն իմաստով, որ ապրելու համար, այսօր, թէեւ քանակութեամբ քիչ, բայց բաւական դժուար չհոտուելով դրամ է հարկաւոր: Ու նաեւ այն իմաստով, որ չատ մը ծախքեր եւ նիւթերու գիներ մնացին միեւնոյնը: Տարբերութիւնը այն է, որ մինչեւ երէկ անպահանջի կամ կարօտներով ծախուած չատ մը իրեր կրնան ապառօրէն գտնել եւ դնել այսօր չուկայի մէջ, բայց պէտք է վճարես նախկին գիներ եւ սուղ դրամով: Գիներու միեւնոյն համեմատութիւնը պահեցին նաեւ վարձքերը, փոխադրութիւնները (ելկաթուղի, հանրակառք, եան.), թղթատարական սակերը, տուրքերը, եան.:

Բարեփոխութեան ուշադրաւ մէկ հետեւանքն ալ եղաւ գիրքերու փոփոխութիւնը: Առաջ, իր գործին կամ պաշտօնին բերումով օրական 6—7 մարք չահող Գերմանացին կ'ապրէր դրկուած ու կիսաքաղց վիճակ մը: Այսօր, եթէ տակաւին ունի այդ գործը, պաշտօնը եւ վաստակը, արդէն կրնայ առանց նեղուելու ճարել իր ապրուստը: Մինչդեռ անոնք, որ առաջ մնայուն գործի կամ պաշտօնի մը կապուած չըլլալով, ընդհանրապէս սեւ չուկայով կ'ապահովէին իրենց վաստակը, մնացած են այսօր բացը պարզ այնպատճառով, որ դրամական բարեփոխութեան անմիջական եւ ուղղակի հարուածը կրեց սեւ չուկան եւ պատահական միջոցներով լաւ դրամ վաստկողները դրկուեցան երկուստեք կարելիութիւններէն: Երէկ արհամարհուած 200 մարքի ամսաթոշակը, այսօր դարձած է փնտուուած եւ արժէքաւոր վաստակ: Այդ է պատճառն ալ, որ երկու չաբաթէ ի վեր, աշխատանքի իւրաքանչիւր պետական պաշտօնատան առջեւ, հազարաւոր անդործներ պոչ կապած, դործ կը փնտուեն: Երկէ, բոլորը կը խուսափէին ամէն կարդի գործէ, մինչդեռ այսօր բոլորն ալ պատրաստ են զբաղելու որեւէ շորթով:

Դժբախտութիւնը սակայն այն է, որ ոչ միայն այս անդործները դատապարտուած են մնալու անդործ, այլեւ մինչեւ հիմա գործ ու պաշտօն ունեցողներէն չատեր ալ կը դտնուին փողոց նետուելու եւ գործազուրկ մնալու վտանգին առջեւ: Գործարանները, վաճառատուները եւ բազմատեսակ այլ հիմնարկութիւններ հարկադրուած են կրճատել իրենց աշխատաւորներու համրանքը: Ոչ-յոյհետեւ բոլոր նախատեսութիւնները ցոյց կուտան, թէ երկար ժամանակի համար կարելի պիտի չըլլայ պահել արտադրութեան եւ սպառման բնականոն համեմատութիւնը, մանաւորապէս երբ քիչ չուկայի մէջ: Փողովուրդը աղքատացաւ: Պակասեցաւ անոնց գնման կարողութիւնը: Գործազուրկը բոլորովին զրկուած է այդ կարողութենէն, իսկ համեստ գործ մը ունեցողն ալ, իր մարքերն ու ֆէնիկները կը հաշուէ գիւմ մը գնելէ առաջ, եւ, ինչ կասկած, որ ամէն բանէ առաջ կը խորհի իր ստամոքսին մասին: Այս կացութեան մէջ, չատ բնականօրէն սպառումը պիտի պակսի: Այս պակասին պիտի չյաղորդէ արտադրութեան նուազումը, իսկ ատոր հետեւանքն ալ պիտի ըլլայ գործազրկութեան եւ չքաւորութեան ընդհանուր տագնապ:

Դրամական բարեփոխութեան ամէնէն վիրաւիչ կէտը այս է: Որովհետեւ չի բաւեր արժեւորել դրամանիշը· պէտք է միաժամանակ հնարաւորութիւններ տալ ժողովուրդին, որպէսզի կարենայ արժէք ունեցող նոր դրամը վաստկիլ բաւարար չափով: Երբ չեն ստեղծուիր այդ հնարաւորութիւնները, հետեւանքը աղետալի կրնայ ըլլալ ժամանակի ընթացքին: Այս նկատումով ալ մեծաղոյն ակնկալութիւն երբ կապուած են արտաքին առեւտուրի համար աշխատող ճարտարարուեստին, արտասահմանէն հում նիւթերու ներածման եւ ապրանքներու փոխանակութեան ու մանաւանդ Մարշըլի ծրագրով արեւմտեան Գերմանիոյ ստանալիք օժանդակութեան հետ: Այլապէս, ներքին արտարդութեանց եւ սպառման ճակատը պիտի մնայ ընդհանրապէս տկար եւ ասիկա բաւական երկար ժամանակի մը համար, այսինքն մինչեւ այն օրը, երբ կարելի պիտի ըլլայ որոշ չափով հաւասարակշռել ներքին չուկայի մէջ վաճառելի ապրանքներու արտադրութիւնն եւ անոնց ներքին սպառումը:

Ի նախատեսութիւն դործազրկութեան ծաւալման, կիներուրական կառավարութիւնը վերջին պահուն հրատարակեց հրամանագիր մը, քսան օրուն ոչ մէկ հաստատութիւն իրաւունք ունի դործ հեռացնելու իր պաշտօնեաներն ու բանուորները, մինչեւ յառաջիկայ Սեպտեմբեր: Եթէ ասիկա «մարդասիրական» մտահոգութեամբ որդեդրուած միջոց մըն է, այնուամենայնիւ անոր կիրարկումն տուժողը պիտի ըլլան իշխանութիւն աշխատանքը կրճատելու ստիպուած ճարտարարուեստական եւ այլ հիմնարկները, քանի որ ոչ մէկ պարագայի տակ անտեսական օրէնքները կրնան մարդասիրական նկատումներու կամ զգացումներու ենթարկուիլ: Այս միջոցի կիրարկման հետ, սակայն, դրոյց կը չըլի ւաեւ, թէ չատ մը ապրանքներու գիները պիտի սղեն 40 % համեմատութեամբ, այն ալ դիխաւորապէս կարդ մը նոր տուրքերու հետեւանքով: Եթէ այս տեղեկութիւնը ճիշդ ըլլայ, կարելի է երեւակայել, թէ ինչ նոր հարուած պիտի իջնէ ներքին արդիւնաբերութեան վրայ, եւ, արդէն իսկ աղքատ ժողովուրդը ինչպէս պիտի անձրկի կատարելու որեւէ գնում:

Արդարեւ, տուրքերը չատ ծանր են այսօրուան Գերմանիոյ մէջ: Մանաւանդ անուղղակի տեսակները: Սիկարէթի տուրքը, օրինակի համար, ապրանքի արժէքին հետ բաղդատմամբ կը հասնի մինչեւ 100ի 200 համեմատութեան: Մէկ մարքէն աւելի չարժող գերմանական ծխախոտ պատրաստուած 20 սիկարէթը կ'արժէր 3.20մարք: Այսօր ալ կ'արժէ այդքան, նոր դրամով: Իսկ վերջերս, միայն աշխատաւորներու ապրուած ամսական 10 ամերիկեան սիկարէթը կը ծախուի 3 մարքի (առաջ 6 մարք), մինչ պետութիւնը այդ սիկարէթը կը դնէ Ամերիկայէն նուազ քան 2 մարքի: Բայց առանձնապէս սիկարէթի առնչութեամբ, դրամական փոփոխութենէն ազդին ստեղծուած է կացութիւն մը, որ զարմանալի է: Երկու չաբաթ է, որ այլեւս գրեթէ «ճերմկցած» սեւ չուկայի կամ այսպէսըսուած «գորշ չուկայ»ի մէջ, ամերիկեան սիկարէթի տուփը կը ծախուի 3 — 4 մարքի եւ կրնաս գնել ուզած քանակութեամբդ: Այսինքն, պետութեան սահմանած դինէն 40—50 % աւելի պակաս գնով:

Թէեւ, ինչպէս ըսի, դրամական բարեփոխութեան առաջին հարուածը ստացաւ սեւ չուկան, այսուհանդերձ, դարձեալ, փոքր գործառնութիւններ միշտ կը կատարուին ապրելուած կամ քիչ գանուած իրերու եւ ապրանքներու վրայ: Առանց կարգին կարելի է յիշել տոլարն ու ոսկեդրամը: Թէեւ տակաւին վերջնական դին չկայ առ-լարի համար, բայց կը կարծուի թէ պետական սակը պիտի հաշուէն 3.30 մարք մէկ տոլարը: Արդ, սեւ չուկայի մէջ տոլարը կը ծախուի հիմա 12—13 մարքի, իսկ ոսկեդրամը — որուն չրջաբերութիւնը խստիւ արդիլուած է — կարժէ՝ մէկ անգլիականը 13ուկէս տոլարի համեմատութեամբ, 12 — 13 անգամ 13ուկէս մարք: Միւսը, կարօտով, այն ալ ամիսը միայն 100 կրամ, կը ծախուի քիլօն 4 մարքի, մինչ սեւ չուկայի մէջ կրնաս դնել 5—6ի: Սպիտակ չաքարը կ'արժէ 3 մարք քիլօն (խանութներու մէջ, կտրօնով, 1 մարք), կարագ իւղը 20—22 մարք (պետական գինն է 4 մարք.), եւայլն:

Շուկան, վաճառատուններն ու անոնց ցուցափեղկերը լեցուն են ապրանքներով: Ու բնակչութիւնը իրականացաղանց կը կատարէ անոնց առջեւ, եթէ ոչ բաներ մը գնելու, դէթ աչքով կշռադատելու համար: Եւ իրապէս, տարիներ տեւած զրկանքներէ վերջ, ապրանքներու այս առատութիւնը աչք կը չյացնէ: Բայց ինչ օգուտ, մարդիկ, կաբեւոր գնումներ կատարելու վիճակին մէջ չեն գըտնուիր պետական: Ախորժակները մեծ են, բայց դրամանիշը դատարկ:

Սմէն են տնտեսագէտներն անոնք, որ չեն կրնար նախատեսել այս կացութեան մօտաւոր ելքը:

Կ. Գ.

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

Վարուժանի մասին կը խօսուի այսօրերուս: Օգտուինք հետաքրքրութենէն:

Պրիւսէլի ընկերներէս Նաչիկ Կարապետեան, ամիսներ առաջ, նամակով մը կը տեղեկացնէր ինծի թէ բախտը ունեցած է ծանօթանալու Վարուժանի պէյ դասընկերներէն մէկուն, Կանտի համալսարանին, այժմ փրոֆէսէօր: Ընկերս կ'օգտուի առիթէն՝ խօսելու համար Վարուժանի մասին: Պէյ փրոֆէսէօրը կը պատմէ թէ նոյն գրասեղանին վրայ նստած են Վարուժանին հետ, մօտիկ ընկերներ եղած եւ կը յիշէ ուրիշ օտար դասընկերներ ալ, մէկը այժմ փրոֆէսէօր՝ Ռումանիոյ մէջ: Եւ այս առիթիս կը յայտնէ թէ Վարուժան ծանօթ էր համալսարանին մէջ իբրեւ բանաստեղծ եւ ... Ֆրանսերէնի բանաստեղծութիւններ կը դրէր համալսարանին ուսանողական թերթին մէջ:

Ընկերս թախանձագին կը խնդրէ պէյ փրոֆէսէօրէն, որպէսզի օրինակ մը ճարէ այդ ուսանողական թերթին: Ափսո՛ս, վերջին պատեյադմին, ռմբակոծութեանց հետեւանքով քարուքանդ եղած է համալսարանին մատենադարանը: Կարելի չէր լսել գտնել օրինակ մը:

Ս. Կարապետեան կը դիմէ ինծի, հարցնելու համար թէ տեղեկութիւն ունի՞ Վարուժանի Ֆրանսերէն բանաստեղծութեանց մասին:

Տեղեկութիւն չունէի: Առաջին առիթիս, իմ կարդիս, հարցուցի Միխիթարեան վարդապետներուն,— անոնք եւս ոչ այդ ուսանողական պարբերաթերթը ունէին իրենց մատենադարանին մէջ, ոչ ալ տեսած կամ կարդացած էին Վարուժանի Ֆրանսերէն բանաստեղծութիւնները:

Դիմեցի Նուպարեան մատենադարանին: Պ. Ամատեան եւս տեղեկութիւն չունէր: Երբ մատենադարանի այս մեծ մուկը լուր չունի, այլեւս կը մնայ յուսահատիլ:

Բայց առանց յուսահատելու, դիմեցի Սորպոնի մատենադարանին, ուր կարեւոր պաշտօն մը ունի Արաքսի Թորոսեան: Այս հարուստ մատենադարանը եւս չունէր այդ ուսանողական պարբերաթերթերը, բայց Օր. Թորոսեան Սորպոնի մատենադարանին անունով՝ դիմեց եւրոպական կարեւոր մատենադարաններու, ճարելու համար օրինակ մը: Մինչեւ այժմ որեւէ պատասխան չէ հասած:

Արդ, երբ հիմա կը խօսուի Վարուժանի մասին, առիթ է հրապարակաւ հարցնելու թէ կա՞ն մարդիկ, Վարուժանի մտերիմ կամ Վարուժանի կեանքին մօտէն ծանօթ, որ տեղեկութիւն ունենան մեր մեծ բանաստեղծին Ֆրանսերէն ստեղծագործութեանց մասին, ուսանողական ժամանցներ կամ դրչի խաղեր թերեւս, բայց եւ այնպէս թանկագին, իրրեւ յիշատակ ու ժառանգ մեր անմահ բերթողին:

Օտարներ իրենց մեծ մտաւորականներուն հագապուրծն իսկ կը խօսեցնեն, չկորսնցնելու համար որեւէ յիշատակ, այնպէս որ վճռուեինք դըտնել ու պահպանենք ամէն յիշատակ, որ կը մնայ մեր մտաւորական թագաւորութեան օգոստափառ դէմքերէն:

Ով որ բան մը դիտէ, կամ վկայութիւն մը ունի, թող յայտնէ «Ծառայ»ի խմբագրութեան, — շնորհակալ կ'ըլլանք:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՄԱՄՈՒԼ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԵՐԲՈՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԸ

ԽՄԲ.— Հալէպի մեր պաշտօնակիցը, «Արեւելք», Ցունիս 24ին թեւակոխեց իր Դ. տարին: Այս առիթիւ հետեւեալ խորհրդածութիւնները, խմբագրականով մը.—

« ... Եւ իզուր տապարէզ:— Ընթերցողը դիտէ, թէ ինչ արժեց մեզի մեր պայքարը, բոլոր անոնց դէմ՝ որոնք կը հաւատային պարտուած տեսնել այս ժողովուրդը:—Հողեպէս անճառուր՝ դարաւոր չիկ «յառաջդիմականութեան» եւ անոր դունապղեղ դործակալներուն: Թշնամին յաղողեր էր գտնել հայութեան սրտի ճամբան, անոր դաղափարական կուսութիւնը լղրճելու համար տուտիւնեներով, խարուսիկ երազներով, տեսքով՝ վրկարար այլ խորքով՝ քայքայիչ նախաճեռնութիւններով: Այն անահմանն ազատութիւնը, զոր այս դաղութներուն մէջ դտած էր աշխարհի ամենաբիրտ եւ դաւադիր բռնակալութիւնը՝ Սուրբոյ եւ Լիբանանի հայութիւնը եմթարկելու համար իր կամքին եւ հրահանգներուն, տուաւ նաեւ մեղի հնարաւորութիւնը՝ ահազանգ հնչեցնելու: Փոդազերծելու պատուհասը, եւ զօրաշարժի ենթարկելու անդնդա ու թշուառ բազմութիւններէն մինչեւ դիտակից եւ «պահպանողական» խաւերը: Ցանուն հաւաքական փրկութեան: Ցանուն մեր ազդային

սին, առիթ է հրապարակաւ հարցնելու թէ կա՞ն մարդիկ, Վարուժանի մտերիմ կամ Վարուժանի կեանքին մօտէն ծանօթ, որ տեղեկութիւն ունենան մեր մեծ բանաստեղծին Ֆրանսերէն ստեղծագործութեանց մասին, ուսանողական ժամանցներ կամ դրչի խաղեր թերեւս, բայց եւ այնպէս թանկագին, իրրեւ յիշատակ ու ժառանգ մեր անմահ բերթողին:

Օտարներ իրենց մեծ մտաւորականներուն հագապուրծն իսկ կը խօսեցնեն, չկորսնցնելու համար որեւէ յիշատակ, այնպէս որ վճռուեինք դըտնել ու պահպանենք ամէն յիշատակ, որ կը մնայ մեր մտաւորական թագաւորութեան օգոստափառ դէմքերէն:

Ով որ բան մը դիտէ, կամ վկայութիւն մը ունի, թող յայտնէ «Ծառայ»ի խմբագրութեան, — շնորհակալ կ'ըլլանք:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՄԱՀԻ ՏՅՈՂԸ
(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ԻԲ.

Յետոյ դառն ու սիրտ շարժուիլ էր
Ամէն խօսքէ՝ որ կ՚ելլար Մահիկի
Բերնէն։ Ոչ միայն ան կ՚ուզէր ապրիլ,
Այլ նաեւ կ՚ուզէր ապրեցնել իր
Մայրը։ Մահիկ մեծցած էր մօր մը
Գրկին մէջ, որ իր զաւկին համար
Կ՚ապրէր միայն։ Ան կը տեսնէր իր
Մօր ամէն մէկ շարժումը, կը
Հասկնար անոր ամէն մէկ խորհուրդը,
Կը գուշակէր անոր ամէն մէկ
Ցանկութիւնը։ Ան գիտէր, որ
Մայրը իր կեանքը կը նուիրէր
Իր զաւկին, եւ ինքն ալ կը
Նուիրէր իր կեանքը մօր մը
Համար, որ իր կեանքին միակ
Նպատակն էր։

Մահիկ կը զգար, որ մայրը
Ամէն բան կ՚ընէր իր զաւկին
Համար, եւ ինքն ալ կ՚ուզէր
Ամէն բան ընել մօր մը
Համար։ Ան կ՚ուզէր ամէն
Գիշեր մայրը քնանալէ առաջ
Համբուրել, ամէն առաւօտ
Մայրը արթնցնել, ամէն
Ճաշէ առաջ մայրը հրաւիրել
Սեղան։ Ան կ՚ուզէր ամէն
Գիշեր մայրը քնացնել
Իր գիրկին մէջ, ամէն
Առաւօտ մայրը արթնցնել
Իր համբոյրներով։ Ան
Կ՚ուզէր ամէն գիշեր
Մայրը քնացնել իր
Գիրկին մէջ, ամէն
Առաւօտ մայրը արթնցնել
Իր համբոյրներով։

Մահիկ կը զգար, որ
Մայրը իր կեանքը
Նուիրած էր իրեն,
Եւ ինքն ալ կ՚ուզէր
Իր կեանքը նուիրել
Մօր մը համար, որ
Իր կեանքին միակ
Նպատակն էր

ՓՈՂՈՑ ՄԸ ՏՈՂՄԱՆ

ՁԻՒՆՈՒԱԾ ՇԻՆԱԿԱՆ — Յոր տեղատարածին, հիմնարկեալ ամրոցի մը հիմերուն վրայ, ներկայիս ամբողջովին աւերակ վիճակի մէջ գտնուող Ֆրանսական Ֆիլիպ Օգոստոս թագաւորի ժամանակ շինուած ամրոցը, որ ներկայիս կը պատկանի Ֆրանսայի Ազգային Ժողովին, որոշած է ամրոցը վերանորոգել եւ ամրոցին մէջ ամառնային նստավայր մը հաստատել։ Ֆրանսայի Ազգային Ժողովի նախագահ Էտուար Հերիոն, Ազգային Ժողովի պատմական յուշարձանները պահպանելու յանձնաժողովի նախագահ Ժորժ Լեոն Տիւվալ եւ ուրիշ պատգամաւորներ ամրոցը այցելած են։ Ամրոցին մէջ կը գտնուին նաեւ Ֆրանսայի Ազգային Ժողովի նախագահ Ժորժ Պոնկոյի եւ Ազգային Ժողովի պատգամաւոր Ժան Ֆրանսուա Ֆոնթանի կողմէ ստորագրուած հրամանագրեր, որոնցմով ամրոցը կը դրուի պատմական յուշարձանի պաշտպանութեան տակ։

ՓՈՓՈԽՈՒԱԾ ԴԱՒԱՆԵՆ. Գ. Պոլսոյ հոգեւոր ժողովը, որ Ս. Աթոռոյ նախագահութեամբ կը գումարուի Հոգեգալստեան տօնին, ամէն տարի, ինչպէս նաեւ Ս. Խաչի տօնին, կը քննարկէ Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքարանի ներքին կեանքին վերաբերող հարցեր։ Ժողովը կը քննարկէ նաեւ Պատրիարքարանի ենթակայ հաստատութիւններու, ինչպէս՝ վարժարաններ, հիւանդանոցներ, որբանոցներ, ծերանոց եւ այլն

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 11 JUILLET 1948 Կիրակի 11 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5490–Նոր շրջան թիւ 999

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԷՍ ՕՐ Է, ԴԵՒ ԿԸ ՔՆԱՆԱՆ

Ի՞նչ ըսել կ'ուզենք, պարբերաբար յիշեցնելով տարբական պարտականութիւն մը,— ապահովել Հայկական Արտասահմանի անկախութիւնը եւ ինքնապաշտպանութիւնը :

Եւ ինչո՞ւ խնդիրը կ'արծարծենք այնպիսի ձեւով մը որ կարծել կուտայ թէ կը զոնուինք իրական, վերահաս վտանգի մը առջեւ :

Անոնք որ կանոնաւորապէս կը հետեւին «Յառաջ»ի , չեն կրնար ժխտել թէ բազմիցս տուած ենք իւրաքանչիւր բառի ,խօսքի բացատրութիւնը :

Ոչ մէկ նշանախօսք՝ առանց բովանդակութեան կամ պատճառաբանութեան : Մէջտեղն է հասկցածն, անձամբ ստուգելու համար այս պարզ իրողութիւնը :

Մենք սովորութիւն չունինք անամէջ պատգամներ, վճիռներ (ուլթիմատում) արձակելու կամ բազմութիւնները թմրեցնելու չոշորոցան , անբովանդակ նշանախօսքերով :

Նոյնպէս մեր գործը չէ բառերը ծամծմել, երկդիմի խօսքեր արտասանել : Կ'ըսենք ու կը պրծնք ինչ որ ըսել կ'ուզենք :

Եթէ ունինք արտայայտութեան եղանակները, բառեր եւ պատկերներ որոնք չատ ծանր կը կշռեն, անոնք պարզապէս վէրքին խորութիւնը կ'արտացոլացնեն :

Մենք չենք «փոշմանել» այդ մեղքին համար : Ընդհակառակն , կը ցաւինք որ անհրաժեշտ կատարելութեամբ յարդարուած չէ պայքարը :

Արդարեւ, տակաւին կազմուած չէ ճակատը, յանուն ամբողջական, ազատ եւ հարատած մշակոյթի պաշտպանութեան :

Տակաւին ունինք գրոց – բրոցներ որոնք մինչեւ կէս օր պառկած ըլլալով, քնաթաթախ աչքերով կը պնտան իրականութիւնը :

Եւ ունինք ուրիշներ ալ որոնք սանձարձակ ասպարէզ կուտան իրենց ասիական կիրքերուն, դառն իրականութիւնը պարտկելու համար :

Մեր խօսքն ուղղելով և'ս քնացողներուն և'ս ուրացողներուն, կ'աղաչենք միանգամ ընդմիշտ,—

Այո, «մենք տէրն ենք մեր վաստակին» : Թոյլ պիտի չտանք որ արհամարհեն, թերագնահատեն կամ խեղաթիւրեն զայն, գոյզրոյն դպիրներու եւ «դրականագէտ»ներու դրչով :

Պիտի չհանդուրժենք որ իրենց տհմանափակ իմաստութիւնն ու թխածոյ օրէնքները ,իրենց քառակուսի չափանիշն ու քարացած տեսակէտները պարտադրեն մեզի :

Պիտի չտանք պահել մեր անկախութիւնը , բոլոր անոնց դէմ որ կը փորձեն կոլխոզի բանջարանոցի մը վերածել Հայկական Արտասահմանի դրական, մտաւորական անդաստանը, դիտմամբ կամ չգիտնալով :

Որ եւ է ձեռնպահութիւն, դասալքութիւն կամ նահանջ այս ճակատին վրայ՝ համազօր է մեղսակցութեան :

Մենք ամէն մեղք Երեւանի վզին չենք փաթթեր, նկատի առնելով պայմանները :

Գիտենք որ չատ մը դէմքեր, դրագէտ, բանաստեղծ, դասախօս թէ ակադեմական, նոյնքան կը տառապին, կորնչուցած ըլլալով իրենց խորհելու, խօսելու եւ գործելու ազատութիւնը :

Ձիշդ ատոր համար ալ, աւելի յանցաւոր կը նկատենք ամէնը որ անդարմանելի չարիքին ճամբան կը հարթեն ապատ արտասահմանի մէջ, հաճոյակատարութեամբ , անտարբերութեամբ կամ կուսակցական մոլեռանդութեամբ :

Իրական է վտանգը — այլասերում լեզուի եւ յարակից դիտութեանց : Խաթարում ճաչակի եւ հմտութեան : Գեղագանցութեան պայքար՝ ընդդէմ արտասահմանի ցիւրացան բազմութեանց մտաւոր վաստակին :

Ով որ մէկ հատիկ ցորեն ցանած է այդ վաստակին համար, չի կրնար խուսափիլ ինքնապաշտպանութեան պարտականութենէն :

Եւ իրաւունք չունի ճակատը խախտելու, ոլոր մոլոր ճամբաներով կամ ինքնագլուխ դիրք բռնելով :

Ոչ քաղաքական պայքար է այս, ոչ ալ կուսակցական : Մեւ հոգիներ միայն կրնան պղտորել մխքերը :

Եթէ մինչեւ կէս օր քնացողներ կան, արթուն պահակներ, արթնցնողներ ալ չեն պակսիր :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍ ՄԸ

Երեւակայութեան թռիչք մը կատարելով ինքզինքս գտայ Երեւան : Մտայ դասարանէ մը ներս : Պատերը նոր «սուաղուած» էին եւ քանի մը չարաճճի աշակերտներ «բաղամ» կ'ուտէին, գաղտագողի :

Ուսուցիչը դասի հանած էր նորեկ աշակերտ մը :

— Շնորհիւ Սթալինեան Սահմանադրութեան :

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Ասա՛ Կոնստիտուցիա :

— Շնորհիւ Սթալինեան կոնստիտուցիայի, մեր յեղափոխական կուսակցութիւնը ...

— Ձի՞շդ է, Միշա, դու ասա :

— Ոչ, ընկեր պրոֆեսոր, պիտի ասել՝ մեր ռեվոլուցիոն պրոլետարիատ :

— Ճիշդ այդպէս : Շարունակիր .

— Շնորհիւ Սթալինեան կոնստիտուցիայի , մեր ռեվուլուցիոն պարտիան ոչնչացուց յետադիմական ատանդութիւնները եւ ազգայնական ձգտումները ...

— Սխալ, սխա՛լ. պիտի ասել՝ ռէակցիոն արդիւնքները եւ նացիոնալիստական տենդենցները :

— Մեր քաջարի բանակը, շնորհիւ Սպարապետ Սթալինի :

— Ինչո՞ւ չէիս թէ սպարապետ. դասդ չես սովորել : Պիտի ասել՝ գեներալիսիմուս :

— Թշնամին դրաւած էր մեր հողերը, զօրամասերը յափշտակեր էին...

— Էլի դասդ չես ուսուրել : Գրիր՝ թշնամին օկուպացրել էր մեր տերրիտորիան, իր դիվիզիաները զաւթել էին ...

—Մեր հրամանատարը ռազմագիտական գործողութիւն մը ...

—Ո՛չ, ո՛չ. գրիր՝ մեր կոմանդենտը մի ստրատեգիական օպերացիա ..

— Եւ թշնամին պարպեց մեր հողերը :

— Լիակատարեց մեր տերրիտորիան :

... Երբ դասը վերջացաւ, դիտեցի որ ուսուցիչը հետեւեալ դիտողութիւնը գրած էր այս աշակերտի մասին.— «Զարհուրանց տկար՝ հայերէնն լեզուի մէջ» :

ՎԱՀԷ

Անթիլիասի դպրեվանքը

Ուրբաթ օր պատիւ ունեցանք մեր խմբագրատան մէջ ընդունելու Անթիլիասի դպրեվանքին վերատեսուչը, Դերճնիկ եպիսկ· Փոլատեան, որ Ամերիկա կ'երթայ, նիւթական աղբիւրներ ճարելու համար : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Կռիւներ կը ծաւալին Պաղեստինի մէջ

Անդրյորդանի Ապտուլլահ թագաւորը վերին հրամանատար կարգուեցաւ արաբական բոլոր բանակներուն, եւ իսկոյն ձեռնարկեց զինուորական մեծ յարձակողականի մը :

Իւրաքի զօրամասերը, ծանր հրետանիի եւ հրասանդի ուժով, կը ջանան կտրել Նաթանիայի մօտ, Թել Ավիվէն Հայֆա տանող ճամբան :

Երուսաղէմի մէջ, հրէական հրասանդները սկսան ամրակոծել այս քաղաքին հին թաղերը : Արաբական Լեգէոնի թնդանօթները առ այժմ չեն դործեր. բայց բոլոր արաբ զօրամասերուն հրաման տրուած է պատրաստ ըլլալ՝ նոր յարձակողականի մը ձեռնարկելու համար :

Գահիրէի պատերազմական նախարարութեան մէկ պաշտօնատարը յայտարարեց թէ՝ եգիպտական բանակը յարձակողականի սկսած է Պաղես – տինի հարաւային ճակատին վրայ :

Թել Ավիվէն կը հեռադրեն թէ Յուլիս 9ին թշնամի օդանաւ մը փոքր ռումբեր նետեց քաղաքին վրայ : Չորս հոգի մեռան, տասը հոգի վիրաւորուեցան :

★ Կոմս Պերնադոթ Ամերիկա պիտի մեկնի, ղեկուցում տալու համար Ազահովութեան Խորհուրդին, Պաղեստինի կացութեան մասին : Կոմսը

Գաշտօնեաներու գործադուլի հետեւանքները

Ելմտական նախարարութեան եւ իրենենթակայ բոլոր վարչութեանց պաշտօնեաներու գործադուլը կը շարունակուի թէ փարիզի եւ թէ գաւառներու մէջ, առանց նշանակելի միջադէպերը յարուցանելու : Գործադուլը ընդհանրապէս համեմատ ոգով, թէեւ Քրիստոնեայ Աշխատաւորներու սենտիքաները վերապահութիւն ցոյց կուտան, սպասելով կառավարութեան վերջնական որոշումին : Բանուորական ուժը, որ առաջին անգամ արձակած էր գործադուլի հրամանը, յանձնարարեց իր անդամներուն ապատոդական դիրք բռնել առ այժմ, եւ կէտ առ կէտ հետեւիլ ելմտապաշտօնեաներու միութեան հրահանգներուն : Աշխատանքի Դաշնակցութեան պատկանող պաշտօնեաներու ընդհանուր միութիւնն ալ հրաւիրեց իր մասնաճիւղերը որ կապ հաստատեն աշխատաւորական միւս կազմակերպութեանց հետ, միահաղոյն գործադուլական մը ձեռնարկելու համար : Ամէն պարագայի մէջ, որոշուած է որեւէվճռական քայլ չառնել Յուլիս 14ի ուսկէն առաջ :

Աշխատաւորական միջդաշնակցային միութիւնը՝ որուն մաս կը կազմեն C. G. T.ի, բանուորական ուժի եւ Քրիստոնեայ սենտիքաներու ներկայացուցիչները, որոշեց դիմել Խորհրդարանի մեծամասնական կուսակցութեանց, Հանրապետութեան Նախագահին, ինչպէս նաեւ Ազգ. Ժողովին եւ Հանրապետութեան Խորհուրդին, անոնց պարզելու համար իրենց պահանջները :

Ելմտական նախարարը անգամ մըն ալ յիշեցուց բանթողներուն թէ՝ որեւէ օրաւարձ պիտի չվճարուի գործադուլի ամբողջ տեւողութեան : Կառավարութիւնը միշտ կիրարկած է այս կանոնը եւ այս անգամ ալ պիտի չշեղի անկէ —կ'ուելցնէ գեկոյցը :

Օրլիի եւ Պուրժէի օդակայաններու մաքսային պաշտօնեաները կը շարունակեն գործադուլը. բայց չեն մերժեր մաքսային գործողութիւններ կատարել այն անձնդեղիններուն համար՝ որոնք, մնալով, կրնան ուրուել :

Դրամատուներու եւ տակարանի այն պաշտօնեաները՝ որոնք C. G. T.ի կը պատկանին, յայտնեցին ելմտական նախարարութեան բանթողներուն թէ համաձայն են իրենց կը պահանջեն որ ամսական 2500 ֆրանքի աւժամեայ կանխավճար մը տրուի իրենց ալ :

Գործադուլի վտանգ կայ նաեւ պետական ընդհ· վարչութեան մէջ, որուն մաս կը կազմեն վարչապետութեան, ներքին, արտաքին, առողջապահական, նախկին պատերազմիկներու , գաղթականին նախարարութեանց ինչպէս նաեւ տահանդապետական եւ պատասխանի կառավարչատանց պաշտօնեաները :

★ Երկու օրէ ի վեր դահլիճը արտակարգ նիստեր կը դումարէ 5—6 ժամ տեւողութեամբ, ելք մը գտնելու համար :

Ընկերային խլրտումներուն հետ, խոր մտահոգութիւն կը պատճառէ նաեւ հունձքերու վիճակը : Առատ հունձք մը մեծապէս պիտի բարւոքէր տնտեսական կացութիւնը· բայց տեղատարափ անձրեւները մեծ վնաս պատճառած են եւ եթէ այսուհետեւ արեւ ալ ծագի , չատ ուշ է :

★ « Տէյլի Մէյլ» կը դրէր թէ ելմտական նախարարը տոհպուած է իր պաշտօնատունը երթալ կողմնակի դուռնէ մը, իսկ իր զլխաւոր քարտուղարները եւ մամլոպէտները իրենց դրասենեակները կը մտնեն շնորհիւ բանթողներու յանձախումբին տուած արտօնագիրներուն :

Դանիմը անկի վաստուած

Օրերը կը յաջորդեն իրարու, առանց պարզելու կացութիւնը : Ֆրանսա կը բոլորէ քաղաքական տագնապի նոր շրջան մըն ալ, լեցուն՝ անլուծելի դժուարութիւններով եւ դահլիճի հրաժարման վտանգով : Անհամաձայնութեան պատճառները չեն պակսիր .— Բանակին յատկացուելիք վարկերն ու երկրին զինուորական քաղաքականութիւնը , 30 միլիառ ֆրանք ճարելու միջոցները ,որպէսզի կարելի ըլլայ պարտիւներ յատկացնել կարգ մը հաստատութեանց, հրամանագիր – օրէնքներ հրատարակելու իրաւասութիւն տալու խնդիրը, պետական պաշտօնեաներու գործադուլը, եւն· եւն·:

Քանի մը նախարարներ կը սպառնան հրաժարիլ : Ելմտական նախարարը Մայէրէ ետք, որ Ջորնեքջարթի օր երեք անգամ հրաժարիլ ուզեց , առջի օր ալ, կրթական նախարար Տէփռէօ մեկնեցաւ նախարարական խորհուրդի ժողովասրահէն , տեսնելով որ դահլիճը տրամադիր չէ ընդունելու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ստիպողական կոչ մը ուղղեց Արաբներուն եւ Հրեաներուն, որպէսզի նոր դինադուլ մը կնքեն տասօրեան համար :

★ Թերթերը կը դրեն թէ 18.000 Հրեաներ յաջողած են Պաղեստին մտնել, Անդլիացիներու հետանալէն վերջ :

ՅՈՒՅԱՓԵՂԿ ԼՋԵԼ

Ա.

Ֆարիներ առաջ, երբ դեռ ծնանօթ չէի Փարիզին, պանդոկիս առջեւէն մեկնող հանրակառքի մը մէջ նստելով, կ'երթայի մայրաքաղաքին մէկ ծայրէն միւսը եւ կը վերադառնայի: Պարապ ժամանակը անցընելու ձեւ մըն էր եւ մանկութենէն երկարող հաճոյք մը, զերծ՝ մոլորելու վախէ:

Կայ ազգութենէ մնացած ուրիշ հաճոյք մը եւս, շատ աւելի ընդհանրական, թէեւ քիչ անգամ կը զբոսի իր մասին: Ժամեր կ'անցընեմ քալելով եւ կանգ առնելով ամէն մէկ խանութի առջեւ, թափառելով ցուցափեղկէ ցուցափեղկ:

Հաճելի է, արդարեւ, նման պատյար մը փարիզի փողոցներուն մէջ, որոնք այլապէս հետաքրքրական են իրենց պատմական յիշատակարաններով: Երկրին պատմութեան տեղեակ մէկը՝ կրնայ սոսկալի ժամանակին մէջ, երազել եւ վերլուծել անցեալը, դիտելով հին չէնքերը, արձաններն ու եկեղեցիները:

Անցեալապաշտ մը չեմ, բայց յաճախ կը կատարեմ այս թափառումը, երբ զերծ եմ աշխատանքէ: Իմ հաճոյքս աւելի մեծ պիտի ըլլար ի հարկէ, եթէ փարիզը ըլլար հայկական մայրաքաղաք մը: Ամէն փողոց պիտի յիշեցնէր ինծի մտենապիր մը, կամ նախազանին վրայ քալարար մեւոած նահատակ մը, բանաստեղծ մը կամ ամիրայ մը: Աւա՛ղ, պիտի չտեսնեմ պողոտայ մը որ կոչուէր Մորենացի կամ Եղիկ, փողոց մը՝ որուն անունը ըլլար Աչոտ Ողորմած կամ Մրիմեան, հեթանոս գրիհ մը՝ Վարուժանին յիշատակին նուիրուած: Արմատախիլ ենք պատմութեան մէջ իսկ: Փակ է մեր առջեւ մեր անցեալն անգամ:

Բայց մէրն ալ է քիչ մը ներկիրը՝ որուն լեզուն, պատմութիւնն ու գրականութիւնը սորված ենք պզտրցի դրասեղաններուն վրայէն եւ ուր անցուցած ենք մեր երիտասարդութիւնը՝ իր լաւ եւ գէշ օրերով: Ու մենք չըլլելով, յիշելով մեր անցեալը, կ'երթանք դէպի աւելի եւս, կը տեսնենք քաղաքակրթութեան մը ծնունդն ու աճումը, անոր պայքարներն ու երջանիկ շրջանները, նահանջներն ու նուաճումները:

Կրնայ պատահիլ որ, օր մը, գտնուի գործիք մը, ինչպէս փորձեր կ'ըլլան արդէն, եւ մենք, անոր շնորհիւ, աւելի զմայլելի ճամբորդութիւն մը կատարենք ժամանակին մէջ: Երթանք եւ տեսնենք մեր աչքերով անոնք որ ապրեցան տասը, քսան, երեսուն դարեր առաջ: Կրնայ ըլլալ որ, կոճակ մը դարձնելով, մեր սենեակը բերենք Վարդան Մամիկոնեանը, օրինակի համար, կամ Ղազար Փարպեցին. եւ կրնայ ըլլալ տակաւին որ անոնց ընկերակցութեամբ բարձրանանք էյֆէլի աշտարակը:

Կ'ըսեն թէ, ինչպէս մեր քունին մէջ, այնպէս եւ իրականութեան մէջ, միակտուր է ժամանակը եւ մենք ենք միայն որ կը բաժնենք զայն անցեալի, ներկայի եւ ապառնիի: Մեր երազները փաստեր են որ, ըլլալով հաղերձ ներկայի մէջ, կրնանք գտնուիլ նոյն տեղն անցեալին եւ ապագային մէջ: Գուշակութիւնները, որոնց պէտք է հաւատալ մասամբ, նոյն հաստատումները կ'ընեն: Ուրիշ համոզիչ փաստ մը՝ ճակատագիրը: Ուրիշ մը՝ հայրենասիրութիւնը: Զեղի կը ձգեմ երեւակայել հրաչքները նման գիտի մը, նման դործիքի մը՝ որ պիտի լուսաբանէ մասամբ մեր գոյութեան խորհուրդը եւ վէրքի պէս մեզ կրծող հայութեան անլուծելի խնդիրը: Անշուշտ, այդ օրը, բանաստեղծը այլեւս պիտի զեղչուի կէս առ կէս, այլ բանաստեղծը մնանանդ որ ընթերցողները կ'օրօրէ երազներով, քանի որ մարդիկ, երազելու տեղ, պիտի տեսնեն իրենց ուզածը: Բայց մինչ այդ...

Այսպէս, կը յանձնուիմ ցուցափեղկերը դիտելու հաճոյքին:

Այսպէս, կը յանձնուիմ ցուցափեղկերը դիտելու հաճոյքին:

Ֆրանսերէն բառ մը կայ, խորապէս յատկանշական՝ բացատրելու համար այս երազին դեղեցկութիւնը — lèche – vitrines: Արդարեւ՝ ապակին լզելու չափ կը մօտենան երեսին մարդիկ ցուցափեղկին: Կը նմանին ագուէսին որ կը մայր խաղողին: Երեխաները չատ աւելի մօտ են այդ ճըշմարտութեան: Դիտեցէք անուշեղէններու կամ խաղալիքներու առջեւ կեցող աղքատիկ տղայ մը, քիթը ապակիին փակցուցած: Անոր մէջ կը տեսնէք երազ եւ դրկանքի տխրութիւն, այսինքն բոլոր տարրերը ցանկութեան որուն զոհերն են նաեւ, երեխաներէն վերջ, կիները, որոնք նոյնպէս ժամեր կ'անցընեն ցուցափեղկերուն առջեւ:

Ցանկութիւնը բարդ զգացում մըն է: Գաղափարները կը ծնին անկէ: Այսպէս, երեխաներէն ու կիներէն վերջ, կարդ մը խոշորդածութիւններ կրնայ ըլլալ քիչ մը չատ մտածել դիտցող այլ մարդ մը, ցանկութեան աշխարհիկ կամ մարմնական զգացումէն բարձրանալ մինչեւ վերացում: Անշուշտ ցուցափեղկերէն կախում ունի չատ բան: Եւ խանութպանները վարպետներ են յաճախ մարդկային հոգեբանութեան ճիւղին մէջ: Ցուցադրելը արհեստ եւ արուեստ մըն է նոյն ատեն, դիտութիւն մը: Բայց նախ գտնենք Ֆրանսերէնին համազօր բառ մը:

Շատ լաւ պիտի համապատասխանէր «ցուցափեղկալէդ»ը, եթէ երկար չըլլար բառը: Երկարէն աւելի՝ ան մեր մէջ կ'ալթնցնէ նաեւ տխուր պատկերները պնակալէդին եւ չարալէդին, որոնք իրենց տեղը չինած են արդէն մեր պատմութեան եւ ազգային նկարագրին մէջ: Կը յիշենք անպատկառ եւ սարսուռ հոգիով մէկը եւ մեր մտածումը կ'երթայ օտարներուն պնակները լզող կարգ մը մարդոց՝ հայրենիքէն ներս եւ դուրս: Գալով չարալէդին, ասիկա յիշեցնել կուտայ մեզի դեղեցիկ բայց տըխուր առասպել մը: Մեր թագաւորներէն մէկը, Արա Գեղեցիկ՝ կը մերժէ գոհացում տալ տուփառնական Շամիրամին եւ կը մեռնի պատերազմի դաշտին վրայ, փոխանակ իր հերոսներն ու հայրենիքը վրկելու, խոտարհելով թշնամի թագուհիին չատ լմնցնելի ցանկութեան առջեւ: Խոտարհիլ բառը հոս կը նշանակէ բարձրանալ եւ ըլլալ իր դերազոյն ուժերուն տէրը: Կը տեսնենք մնանանդ յիշելով Ն. Զարեանի թատերգութիւնը, ուր Արա Գեղեցիկ կը ներկայանայ ողորմելի տատամսոտ

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ

Գոցեց դիրքը, դուրս նետուեցաւ իր խցիկէն, ձեղնայարկէն իջաւ արագ, երկար քալեց փողոցն ի վար: Դարձեալ մոռցաւ հացին պէտքը եւ աքսին ստամոքսին, յանձնուեցաւ ընթերցումին ազդեցութեան: Եւ երջանիկ ու խանդավառ, պատանեկան հիացումով, մեւոաթօսեց փողոցն ի վար:

Ու բակէն ներս, ոչ ոք լսեց վաւերական Բանաստեղծին վերացական ոտնաձայնը եւ սալարկին արձագանգը: Խոնարհ, անփայլ, լոկ ստուերը մը ուր որ երթայ, ուր որ ըլլայ, եւ դասական բանաստեղծի գուտ տիպար մը, ան իսկապէս կըտրուած է մեր աշխարհէն, ու կը յածի եւ կ'երեւի որպէս ոգի:

Ներ որ հասաւ սեմին վրայ, չրթները դեռ կը չարժէին իրեն համար: Ներս խոյացաւ նետի մը պէս, խլեց դիրքը մը, չբացաւ զայն անմիջապէս, տարաւ աչքին խոշորացոյց իր ապակիին, թոլորտկով զայն պինդ սեղմեց, ծամածռեց ալեւորի անուշ դէմքը: Մնաց այդպէս երկու վայրկեան եւ չտուաւ իր բարեւը: Ներկաները զուարթացան, բարեւ տուին եւ բարութեամբ սպասեցին:

Ապա, խոհոյն, մեծախօսիկ Բանաստեղծը սթափեցաւ, տեսաւ, ածա, ըմտրանին, լոյս քաղաքին հայկեան միտքը, — հինգ դրագէտ, զոյգ մը գրող, որ հոգ կ'ըլլան ամէն ցերեկ: Հայկեան սիրտը ուրիշ տեղ է: Գիտէք, անչուշտ, Ժողովուրդին պէտք է դիմել: Հոն մի միայն կրնաք լսել անոր զարկը: Ու լռակեաց Բանաստեղծը եղաւ բարբառ.

— Այո, այո, այո, տղաք, հոյակապ է, անհնման է, անզուգական: Պէտք է կարդալ, պէտք է կարդալ: Ես կը կարդամ, չեմ յագենար: Կը կարդամ ես յաւիտեանէ եւ կը պատկեմ լուսաբացին:

— Մ՛ը՛յ Բանաստեղծ, ըսէ, ո՞վ է այդ հրայրքիդ հեղինակը, հայցուց երէց դրագէտը:

— Լռէ, տղայ, ամօթ քեզի, ըսաւ սաստով վաթսունամեայ Բանաստեղծը վաստակաւոր դէմքագիին:

— Կոահեցի, Քիւֆէճեանն է, մրմնջեց հանդարտօրէն եւ ապահով, երէցէն եռք, մրմնջեն մօտ դրագէտը:

— Լռէ, յիմար: Անշուշտ, ան ալ հսկայ մըն է, ու լաւ է որ յորելեանը կ'ուզէք տօնել: Պէտք է տօնել, դէմ չեմ ատոր, ձեզի հետ եմ: Այո, այո, հսկայ մըն է, կը խոնարհիմ, թէպէտ դուրկ չէ չատ մը յիմար մեղանչումէ ...

— Համաստեղն է, յայտարարեց երկրորդ երէց դրագէտը:

— Աբովեանն է, Աբովեանը, ըսաւ վստահ, երկրորդ միջին դրագէտը:

— Հոյակապ է, անմահ է, անզուգական, յաջեց դարձեալ պատանիի խանդով ծանօթ Բանաստեղծը: Միակ հսկան ...

— Մ՛ը՛յ Բանաստեղծ խստակրօն, բծախնդիր, այլքան զգոյշ բառերուն հետ, ըսէ, խնդրեմ, ինչպէ՞ս, այդպէս, դուն կը կրկնես. «հոյակապ է, անհման է, անզուգական, միակ հսկան», հարցուց մեղմիւ երրորդ միջին դրագէտը:

— Լռէ, յիմար: Միւկ ըրէ: Այո, այո, անհնման է, անզուգական, Հայոց աղջին միակ հրսկան, Յակոբ Մելիք – Յակոբեանցը, Յակոբ Մելիք – Յակոբեանցը: Վաթսունամեայ՝ ես կը կարդամ «Սամուէլը», «ԱԻԼԻՔ ԲՀԿԸ»: Այս առաւօտ աւարտեցի իր «կայծերը»: Իրիկուան դէմ, «Խենթին» է որ պիտի վազեմ:

Բանաստեղծը չունէր մը առաւ, բացաւ դիրքը, տարաւ աչքին խոշորացոյց իր ապակին ու վերկրած դուրսի լոյսին, Հայ Սփիւռքին բանուորական վիպասանչին կարդաց երկտող գոհար գեղօն, հիացումով, վերացումով, Հայու վայելչապարտութեամբ, Էջ յիսունչին:

— Այդ գեղօնը իրենը չէ, տեսած եմ զայն Փարիզի տասնամեայ տարեգրքին մէջ: Բայց նախ գտնենք Ֆրանսերէնին համազօր բառ մը:

Շատ լաւ պիտի համապատասխանէր «ցուցափեղկալէդ»ը, եթէ երկար չըլլար բառը: Երկարէն աւելի՝ ան մեր մէջ կ'ալթնցնէ նաեւ տխուր պատկերները պնակալէդին եւ չարալէդին, որոնք իրենց տեղը չինած են արդէն մեր պատմութեան եւ ազգային նկարագրին մէջ: Կը յիշենք անպատկառ եւ սարսուռ հոգիով մէկը եւ մեր մտածումը կ'երթայ օտարներուն պնակները լզող կարգ մը մարդոց՝ հայրենիքէն ներս եւ դուրս: Գալով չարալէդին, ասիկա յիշեցնել կուտայ մեզի դեղեցիկ բայց տըխուր առասպել մը: Մեր թագաւորներէն մէկը, Արա Գեղեցիկ՝ կը մերժէ գոհացում տալ տուփառնական Շամիրամին եւ կը մեռնի պատերազմի դաշտին վրայ, փոխանակ իր հերոսներն ու հայրենիքը վրկելու, խոտարհելով թշնամի թագուհիին չատ լմնցնելի ցանկութեան առջեւ: Խոտարհիլ բառը հոս կը նշանակէ բարձրանալ եւ ըլլալ իր դերազոյն ուժերուն տէրը: Կը տեսնենք մնանանդ յիշելով Ն. Զարեանի թատերգութիւնը, ուր Արա Գեղեցիկ կը ներկայանայ ողորմելի տատամսոտ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

GEORGES BERNANOS

Արդի գրականութեան ամենաւեծ դէմքերէն մէկն ալ մեռաւ քանի մը օր առաջ, հազիւ վաթսուն տարեկանին:

Պէռնանոս թէեւ գուտ Ֆրանսացի մը չէր (սպանիական արիւն կար իր երակներուն մէջ), բայց միշտ պայքարած է Ֆրանսայի կողքին, հոն մինակ գտնելով, կ'երեւի, իր սկզբունքներուն ամէնէն հաւատարիմ թարգմանը:

Դժուար է ներկայացնել գրագէտ մը որ չատ հակազատած չէ իր տեսակէտներուն մէջ, չատ ներսուած չէ իր յարատեւող քաղաքականութեան պատճառով:

Բայց լաւագոյն է գայն բացատրել միայն իր մէկ խոր եւ անփոփոխ ձեւին տակ: Պէռնանոս ամէն բանէ առաջ հաւատացեալ մը եղած է, հաւատացեալ մը տարիներու ընթացքին եւ իր ամբողջ գործը ներչնչուած է իր հաւատքով եւ կը ձգտի դէպի Աստուած:

Մինչեւ 1936, Պէռնանոս մնացած է հաւատարիմ իր առաջին քաղաքականութեան, քանի որ համոզուած միապետական մըն էր: Այդ թուականին բաժնուեցաւ Մառասէն եւ «Աքսիոն Ֆրանսէզ»էն, հոն ալ չգտնելով իր փնտռածը:

Իր ամբողջ կեանքի ընթացքին կը փնտռէր Մարդը, որ իրեն համար պատիւն էր, ճշմարտութիւնն էր, իսկ Մառասի եւ Տօռէի քաղաքականութիւնը փաչական ձգտումներ ունէր:

Այդ Մարդն թուականին էր որ դրեց իր կարեւոր գործերէն մէկը, սպանիական պատերազմին առնչութեամբ, «Մեծ դերեզմանները լուսինին տակ»: Պէռնանոս հանելուկ էր նոյնիսկ ինքն իրեն համդէպ: Կարելի է բացատրել, երբ գայն նկատենք իբրեւ ծարաւ մը բացարձակին, մանաւանդ որ Պէռնանոսի դպրութեան մէջ, բաւ կիրքով երէցներուն անդրանիկը, որ տանեցաւ ձայնակից մը միջիններէն:

Ու բարեմիտ Բանաստեղծը չատ տխրեցաւ: Զարմացումի խոշոր տրտում աչեր բացաւ, չուրթը խածաւ եւ դլուխն ճօճանակով ու հիասթափ՝ յանդիմանեց մեղմ մրմունջով:

— Զեղաւ, չեղաւ, չեղաւ, տղաք:

Ապա, կարդաց, էջ ուսումնէին, գոյզ մը քառեակ ուրիշ կեղօն: Կարդաց կրկին, մեկնաբանեց, կշռին գարկաւ, անոնց տուաւ տասը դրքի ծանր արժէք եւ լրջութիւն:

Երէց, միջին, ներկաները նոյն յանկերգը քառաձայնի վերածեցին.

— Իրենը չէն, իրենը չեն, իրենը չեն, իրենը չեն ...

— Իրա՞ւ կ'ըսէք, իրա՞ւ կ'ըսէք, հարցուց ընկճեալ հեղհեղամբոյր Բանաստեղծը:

— Իրաւ կ'ըսենք, Ֆրանսական դպրութեան մէջ կարդացած ենք, իրենը չեն, իրենը չեն...

— Մենք քերք չունի՞նք, ուրեմն: Ուրիշի՞ն է ամէն ինչ: Զեղաւ, չեղաւ, չեղաւ, տղաք:

Իջաւ երկար, խոր լռութիւն: Լռութիւնը եղաւ բերրի: Որովհետեւ, այդ լռութեան ծոցէն, ահա, նուիրական Դառնութիւնը ելաւ չէջտեղ եւ հառաչեց.

— Ինչո՞ համար, Հայը Հայուն կը նախանձի: Ինչո՞ւ Հայը այդպէս ըլլար: Կեանքը այնքան կարճատեւ է: Ինչո՞ւ համար, ինչո՞ւ համար, բարոյական այսքան չտայլ տգեղութիւն ....

Իջաւ երկար, խոր լռութիւն: Ցետոյ, հանդարտ, խաղաղ, խոհուն՝ բարձրացաւ Գիտակցութեան կիսաժպիտ դառնաստանը.

— Մարդն այդպէս է, մարդն այդպէս է:

Ա. ԽԱՆԷՏԱՆԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

նոս ուղած է հաշտեցնել այդ բացարձակը ամենօրեայ եւ այժմէական դէպքերուն հետ : Ինք այնքան հետեւ էր պիւանադիտութենէն, կեղծաւորութենէն, սուտէն, որ չէր կրնար հասկնալ ներկայ կեանքը, ներկայ աշխարհը : Իր պայքարի ընթացքին եղաւ մեծ յեղափոխականը մը, մեծ դրագէտ մը, մեծ Ֆրանսացի մը :

Մինչեւ վերջ, մեկնեցաւ հարազատին Ամերիկա ուրկէ գրեց,— երբ հիթլէրական բանակը գրաւած էր Ֆրանսան ալ,— «Նամակ Անգլիացիներուն» : Ինքն ալ չէր ընդուներ պարտութիւնը եւ միացած էր Տը Կոլի :

Պէռնանոս ունէր չատ մը թշնամիներ, վչտացուցած եւ հետացուցած էր չատ մը բարեկամներ, որովհետեւ չէր կրնար որեւէ չահու ծառայել, նոյնիսկ իր սեփական չահուն : Իր դոյժերը յաճախ մառնելի չեն ոչ թէ անաստուածի մը, այլեւ համեստ քրիստոնեայի մը, ինչպէս «Սատանային սրեւին տակ», որ չատ քննադատութիւններու տեղի տուաւ : Նոյնը «Պ. Ուլին»ի կամ «Ոճիր մը»ի համար ոչ ահասնալի կը թուի, ինչպէս մարդը, անբացատրելի եւ խորհրդաւոր ինչպէս կեանքին ամբարակցութիւնը :

«Ես անունդ եմ», կը սիրէր ըսել, այն սովորական Ֆրանսացիներէն որոնց համար միչտ անտանելի, անհատաւորելի ըսուած էր դարերու ընթացքին, մինչեւ որ օր մը վարժապետները անոնց համար անհատապաչտ բառը գտան...» : Ճիշդ է, Պէռնանոս բացարձակ անհատապաչտ մըն էր, բան չատ տանելի եւ մատչելի ազատ միտքերու եւ իր մեծ տեղը կը գրաւէ այդ հազարամեայ չըղթային չարքին մէջ :

Պէռնանոսին վախը, ինչպէս կ'երեւի իր բոլոր վէպերուն մէջ, այն է որ հոգին կ'ներթայ դէպ ի ոչնչութիւն, կորուստ : Բայց, հոգ է արդէն հաւատացեալ դրադէտը : Այն պզտիկ լոյսը մաքրութեան եւ մանկական ոգիի որ կայ ամէն էակի մէջ, պիտի բաւէ ընկելու համար չար ոգին, մեղքը : Իր հերոսները կատարեալներ չեն, այլ ընդհակառակն արկածախնդիր մարդիկ ոլոնք կը պատկանին կորսկիներու ցեղին : Եւ մեծ քրիստոնեան, կը տեսնէ ապագան հերոսներու, սուրբերու,—եւ կ'աւելցնէ անմիջապէս — մանուկներու ձեռքը :

Պէռնանոսի մահով Ֆրանսական դրականութիւնը կը կորսնցնէ իր ամենամեծ վիպասաններէն, վիճաբանողներէն, ապրակականներէն մին : Եթէ իր դիրքը միչտ անորոչ մնացած է, նկատի պէտք է առնել որ ան միչտ ուղած է պարկեչտ մնալ, հաւատարիմ իր տեսակէտներուն եւ խաղալիկը չըլլալ քաղաքանութիւններուն, այլ դառնոնք բարձրացնել մինչեւ իր մարդկային լման հասկացողութիւնը :

Իր վերջին հրատարակուած գործն է «La France Contre les Robots» : Օրուան կեանքը դայթակղեցուցած էր ինքզը, կը վրդովուէր ոչ թէ ռումբին քանդիչ ուժէն, այլ հիւլէական գործարանէն որ կը չինէ զայն, ուրեմն մարդերէն : Միայն Աստուծոյ զաղափարն էր որ կրնար զայն հաշտեցնել կեանքին հետ :

Պէռնանոս մեռաւ մեծ բաց մը ձգելով : Ո՞վ պիտի ունենայ հմմա յանդգնութիւնը չարունակելու իր գործը, մէջտեղ բերելու համար ճչմարտութիւնը, իրականութիւնը, մանկական սրբութիւնը :

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՊՈՒՏՄ ԾԻՇԱՂ

Խորհուրդ խորին...

Աչխարհը նեղ կուգայ մարդոց :

Ահագին երկիրներ, հողեր ունին իրենց ձեռքերուն տակ եւ տակաւին աչքերը հեռուներն են :

Հիւսիսային Բեւեռ, Հարաւային Բեւեռ խուզարկութեան կ'ելլեն : Կը զարմանաս թէ ինչ կը փնտռեն այդ սառուցեալ գօտիներու մէջ, ուր ոչ արեւ, ոչ բուսականութիւն կայ : Վայրի կենդանիներ, արջեր, գայլեր, վարազներ կը չրջին ամէն կողմ : Զեն ալ վախնար ...

— Ինչո՞ վախնան : Մարդը լիչ տարբերութիւն ունի այդ դազաններէն : Այս վերջինները են որ կը վախնան մարդէն եւ ճիշդ այդ պատճառով քաչուած են անմարդաբնակ տեղեր :

— Իրաւացի տեսութիւն : Եւ օգտակար Հայրերուս համար :

— Հայերը ի՞նչ կապ ունին այս տեսութեան հետ :

— Եղբայր, մենք օրինակ պէտք է առնենք այդ վայրի, կենդանիներէն : Ամէն չարիք, անիրաւութիւն տեսանք սա քաղաքակիրթ կոչուածներէն ու տակաւին, անոնց քղանցքներուն կ'ապասանինք : Կ'ներթանք կուգանք կը մխրճուինք անոնց մէջ : Հիւղակնոց մը հոդի համար իրար կ'անցնինք : Քիթ – քիթի իրար կը հրմչտկենք : Վէճ, կռիւ իրարու հետ եւ կրկին իրարմէ չենք բաժնուիր :

— Հապա ինչ ընենք : Ամէն մէկ քաղաքի մէջ մէկ հայ ընտանի՞ք գտեղնենք :

— Այսքան պարապ տեղեր կան, տես Հիւսիսային բեւեռը մարդու կը սպասէ չէնցնելու համար : Կրնանք բեւեռախոյզներու խմբակ մը ղրկել, ուսումնասիրութեան համար :

Ամէն ասպարէզի մարդ ունինք : Զե՞նք կրնար բեւեռային մասնագէտներ ալ արտադրել : Կը նայիս բախտը կը ժպտի եւ մենք ալ մեր անկախ անկիւնը կ'ունենանք սա կլորակին վրայ :

— Օ՛, կ'ներեւայ սառոյցի տակ պահածոյ դնեն, կ'ուզես հայ ժողովուրդը :

— Ուրիչ բարիք մը ալ : Մենք դիւրաբորբոք ժողովուրդ ենք : Ոչինչ պատճառով մը կը բռնկինք : Եթէ ցուրտ երկիր մը գտնենք, օրինակ Ալասքայի կամ Սիպերիոյ հիւսիսը, մեր չեղեռնալ կը հանդարտին : Թշնամիներու չարճակումներն ալ կ'ազատինք :

— Վայրի գազանները :

— Ատոնց հետ դուխ ելլել դիւրին է : Չո դինադէտներու հետ չէ որ գործ ունենանք : Մանաւանդ, մուչտակի առատութեան մէջ պիտի լողանք եւ մեր տիկինները, որ մուչտակի կարօտին իրենց ամուսիններուն հոգին կը հանեն, գոնէ առատ մուչտակ կ'ունենան : Ոտքէն դլուխ մուչտակի մէջ թաղուելով՝ մուչտակավէճը կը գադրի եւ տուներու մէջ խաղաղութիւն կը տիրէ :

— Ինչ տրամաբանական միտք... Այն աւելն ինչո՞ իրար կ'ուցնինք, լսելով թէ Հայաստանէն աչխատաւորներ ղրկուած են Աբխազիոյ սառնամանիքը, փայտ կտրելու համար : Թերեւս նոր գաղթավայր մը կ'ըլլայ մեզի համար : Շատ խելացի կարգադրութիւն մըն է ըրած սովետական բարեխնամ կառավարութիւնը : Ինչ հետաքրքրութիւն եւ տակաւին Սարըղամիչի անտառները կը չանձնատրէք իրենց :

Նախ որ այդ անտառները Ռուսաստանի չեն պատկանիր, պահպչ տրուած են եղբայր Քէմալիկին : Տրուած նուէրը ետ պահանջել... Գնչուն իսկ չըներ այդ բանը :

— Սակայն, եղբայր Զեկոր, այդ խնդիրը քիչ մը տրամաբանութեան հետ հաչտեցնելու միտք չունի : Երեւանէն Արխանկէլսքի 3 — 4000 քիլոմեթր տեղ աչխատաւոր տանիլ : Փայտ կտրել տալ բերել Երեւան եւ հոն տախտակի վերածել եւ տուն չինել ու ներդաղթողները պատսպարել... Խելքդ կը հասնի՞ :

— Խորհրդային երկիր է այդ տեղը, ուրեմն ամէն ինչ խորհուրդ է հոն եւ մեր պզտիկ չայի, դապուն խելքը չի հասնիր այդ բաներուն :

Աչխուժ մեր բարիքին համար է : Բան մը գիտենք մեր այդ տեղի հաւաջրնդմական մեծութիւնը...

— Օ՛, կ'ներեւայ սառոյցի տակ պահածոյ դնեն, կ'ուզես հայ ժողովուրդը :

— Ուրիչ բարիք մը ալ : Մենք դիւրաբորբոք ժողովուրդ ենք : Ոչինչ պատճառով մը կը բռնկինք : Եթէ ցուրտ երկիր մը գտնենք, օրինակ Ալասքայի կամ Սիպերիոյ հիւսիսը, մեր չեղեռնալ կը հանդարտին : Թշնամիներու չարճակումներն ալ կ'ազատինք :

— Վայրի գազանները :

— Ատոնց հետ դուխ ելլել դիւրին է : Չո դինադէտներու հետ չէ որ գործ ունենանք : Մանաւանդ, մուչտակի առատութեան մէջ պիտի լողանք եւ մեր տիկինները, որ մուչտակի կարօտին իրենց ամուսիններուն հոգին կը հանեն, գոնէ առատ մուչտակ կ'ունենան : Ոտքէն դլուխ մուչտակի մէջ թաղուելով՝ մուչտակավէճը կը գադրի եւ տուներու մէջ խաղաղութիւն կը տիրէ :

— Ինչ տրամաբանական միտք... Այն աւելն ինչո՞ իրար կ'ուցնինք, լսելով թէ Հայաստանէն աչխատաւորներ ղրկուած են Աբխազիոյ սառնամանիքը, փայտ կտրելու համար : Թերեւս նոր գաղթավայր մը կ'ըլլայ մեզի համար : Շատ խելացի կարգադրութիւն մըն է ըրած սովետական բարեխնամ կառավարութիւնը : Ինչ հետաքրքրութիւն եւ տակաւին Սարըղամիչի անտառները կը չանձնատրէք իրենց :

Նախ որ այդ անտառները Ռուսաստանի չեն պատկանիր, պահպչ տրուած են եղբայր Քէմալիկին : Տրուած նուէրը ետ պահանջել... Գնչուն իսկ չըներ այդ բանը :

— Սակայն, եղբայր Զեկոր, այդ խնդիրը քիչ մը տրամաբանութեան հետ հաչտեցնելու միտք չունի : Երեւանէն Արխանկէլսքի 3 — 4000 քիլոմեթր տեղ աչխատաւոր տանիլ : Փայտ կտրել տալ բերել Երեւան եւ հոն տախտակի վերածել եւ տուն չինել ու ներդաղթողները պատսպարել... Խելքդ կը հասնի՞ :

— Խորհրդային երկիր է այդ տեղը, ուրեմն ամէն ինչ խորհուրդ է հոն եւ մեր պզտիկ չայի, դապուն խելքը չի հասնիր այդ բաներուն :

Աչխուժ մեր բարիքին համար է : Բան մը գիտենք մեր այդ տեղի հաւաջրնդմական մեծութիւնը...

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԲԱԲԱՅԵԱՆ ԻՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՎ

Շաբաթ 19 Յունիսին տեղի ունեցաւ Օր. Մարգարիտ Բաբայեանի աչակերտներուն երգի ունկնդրութիւնը, Սբ. Թարթողոմի սրահին մէջ :

Schola Cantorumը... իր խորհրդաւոր նեղ նրբանցքով եւ հսկայ երդէհոնով : Ներս կը մտնեմ արուեստի այս տաճարէն ուր երբեմնի ուսանողական չրջանիս յուչերը մի առ մի կը յարգեն գիս, ու աչքիս առջեւ կը ցցուի նաեւ անմոռաց վարպետիս՝ Վէնսան տ'Ինտիի սուրերը, խրոխտ եւ վեհ : Վարպետը բարեկամ էր նաեւ Օր. Բաբայեանի, եւ ծանօթ հայ երաժչտութեան (քանի մը հայերէն երգեր դաչնաւորած է) :

Երգի վաստակաւոր հայ ուսուցչուհի մը իր աչակերտներու տաբեկան հունձքը չարած է բեմին վրայ : Աչակերտներ՝ դեռատիէն մինչեւ տարեցը, որոնք այլազան ձայներով եւ ոճերով կուգան ներկայացնել քանի մը տասնեակի հասնող երաժչտական կտորները, զորս այնքան համուեստաբար կ'ցած է դասաւորել Օր. Բաբայեան : Իր ամենամեծ արժանիքներէն մէկն ալ երգացանկի անսպառ աղբիւրն է : Ամենահին հեղինակներէն մինչեւ նորերը տեղ գրաւած են յայտագրին մէջ, մենակի, զուգերգի եւ երեքական ձեւին տակ : Ուչադրաւ էին ձայները Տիկիններ՝ Ֆիլոէեմանի, Նօրամանի, Օր. Կալեի (ծագումով Հայ) :

Երգերը ընտրուած չէին անպայման ունկնդիրները փոխադրելու համար համճլի մթնոլորտի մը մէջ, եւ ոչ ալ աչակերտներուն ապահովելու համար դիւրին չահուած ծափեր, այնպէս որ կարդ մը բարդ գործեր իսկական փորձաքարեր էին աչակերտաց համար :

Իդեալն ձայներու մէջ ծափերու մրցանիչը չահեցաւ Օր. Սառա Քէօսէեան, (քօնթրալթօ) որոն փայլուն ապագայ մը կը նախատեսուի, իսկ արական ձայներու մէջ Պ. Քամամեան, որ հրչակեան երգով մը մասնակցեցաւ :

Պատերազմէն չատ առաջ կանոնաւորապէս տեղի ունեցած նոյն ունկնդրութիւնները քանի մը տարիէ ի վեր կը կրկնուին եւ տարիներու բերը պատճառ մը չէ եղած կասեցնելու եռանդը Օր. Բաբայեանի, որ մասնաւոր դուրգուրանք որ ունի իր ամէն մէկ աչակերտին հանդէպ :

Մեր պաղութիւն պարտականութիւնն է յորդորանով մը պատուել վաստակաւոր ուսուցչուհին որ պիտի չարունակէ յարատեւութեամբ կ'աչխատի տարիներէ ի վեր :

Ա. Պ.

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (48)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԻԸ.

Կաթողիկոսը մերժեց պատասխանել կայսեր հրաւէրին, վախնալով որ Պոլիս երթալու պարագային կրօնական միութեան խնդիրը կ'արծարծուի կրկին. ուստի՝ Տարօնէն ճամբայ ելաւ երթալու Շիրակ, Աչոտ Երկաթի մօտ, որպէսզի խորհուրդ տայ անոր ընդունելու կայսեր հրաւէրը :

ԻԹ.

Հեղինէն սաստիկ անհանդիստ էր, հօր դաղտնիքը իմանալէն յետոյ : Հայրը կազմակերպած էր սոսկալի դաւադրութիւն մը, որով երենց ամբողջ ցեղը պիտի մատնուէր անէծքի եւ դաւաճանի կոչման :

Օ՛, Հեղինէի զգայուն սիրտը կը կսկծար, քանի կը յիչէր այն դիչերուան գաղտնի խորհուրդը. միջոցներ կը փնտռէր հօրը ծրագիրները խորտակելու : Օրէ օր հայրը աւելի կը դառնար իրեն, որդիական պարտաւորութիւնները կը լռէին իր մէջ, տեղի տալով աղնուութեան եւ ճչմարտութեան զգացումին :

Մէկ կողմ կեցած էր հայրը՝ իր վատ ու դաւաճանական արարքներով, բայց զոր պարտաւոր էր սիրել ու յարգել բնութեան օրէնքի համաձայն, իսկ միւս կողմէ կը տուժէր Աչոտ Երկաթը, օրինաւոր թագաւորը, եւ յանձին՝ անոր ամբողջ ազգը :

Այստեղ կը տուժէր ահռատ մը միայն, որ կուրացած էր փառամոլութեամբ, իսկ այնտեղ՝ ազգը. ինք կեցած էր երկուքին միջեւ, որոնք ուժեղ էին, սիրելի որո՞ւն տալ դերակչռութիւնը, հօ՞րը, զոր պարտաւոր էր սիրել, թէ՞ ազգին... :

Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար, եթէ լռէր ինք եւ իր զորձերուն նայէր, քան թէ իր հօր դէմ լրտեսութեամբ զբաղէր : Իր ի՞նչ գործն էր որ կը սպասնուէր Աչոտ Երկաթը, կը խորտակուէր ազգը, կ'ոչնչանար ամբողջ Հայաստանը :

Բայց ան հետամուտ չէր միայն իր անձնական հանդիստին. իր երակներուն մէջ կարծես հօրը արիւնը չէր որ կը հոսէր. իր հոգիին մէջ կը տիրապետէր ազգի սէրը, ճչմարտութեան ու արդարութեան սէրը :

Պատրաստ էր զոհելու ամէն ինչ, յանուն ազգի եւ հայրենիքի : Ազգն էր իր հայրն ալ, մայրն ալ ու ամէն ինչը. երբ կը տատամսէր ան, ինքն ալ պէտք է տատամսէր, անոր հետ պէտք է ուրախանար ու անոր հետ ալ տխրէր : Ահա թէ ինչ կը մտածէր ան, երբ յաջորդ օրն իսկ կանչել տուաւ Տէր Սահակը, որուն հաւատարմութեան մասին կասկած չունէր թնաւ :

Երբ Տէր Սահակ անոր առանձնասենեակը մտաւ, Հեղինէի երեսին գոյն չկար. ամբողջ դիչերը անքուն մնացած էր ան :

— Ի՞նչ կայ, աղջիկս, ինչո՞ւ այդպէս վըրդովուած ես, հարցուց Տէր Սահակ :

— Օ՛, կ'ներեւայ սառոյցի տակ պահածոյ դնեն, կ'ուզես հայ ժողովուրդը :

— Ուրիչ բարիք մը ալ : Մենք դիւրաբորբոք ժողովուրդ ենք : Ոչինչ պատճառով մը կը բռնկինք : Եթէ ցուրտ երկիր մը գտնենք, օրինակ Ալասքայի կամ Սիպերիոյ հիւսիսը, մեր չեղեռնալ կը հանդարտին : Թշնամիներու չարճակումներն ալ կ'ազատինք :

— Վայրի գազանները :

— Ատոնց հետ դուխ ելլել դիւրին է : Չո դինադէտներու հետ չէ որ գործ ունենանք : Մանաւանդ, մուչտակի առատութեան մէջ պիտի լողանք եւ մեր տիկինները, որ մուչտակի կարօտին իրենց ամուսիններուն հոգին կը հանեն, գոնէ առատ մուչտակ կ'ունենան : Ոտքէն դլուխ մուչտակի մէջ թաղուելով՝ մուչտակավէճը կը դադրի եւ տուներու մէջ խաղաղութիւն կը տիրէ :

— Ինչ տրամաբանական միտք... Այն աւելն ինչո՞ իրար կ'ուցնինք, լսելով թէ Հայաստանէն աչխատաւորներ ղրկուած են Աբխազիոյ սառնամանիքը, փայտ կտրելու համար : Թերեւս նոր գաղթավայր մը կ'ըլլայ մեզի համար : Շատ խելացի կարգադրութիւն մըն է ըրած սովետական բարեխնամ կառավարութիւնը : Ինչ հետաքրքրութիւն եւ տակաւին Սարըղամիչի անտառները կը չանձնատրէք իրենց :

Նախ որ այդ անտառները Ռուսաստանի չեն պատկանիր, պահպչ տրուած են եղբայր Քէմալիկին : Տրուած նուէրը ետ պահանջել... Գնչուն իսկ չըներ այդ բանը :

— Սակայն, եղբայր Զեկոր, այդ խնդիրը քիչ մը տրամաբանութեան հետ հաչտեցնելու միտք չունի : Երեւանէն Արխանկէլսքի 3 — 4000 քիլոմեթր տեղ աչխատաւոր տանիլ : Փայտ կտրել տալ բերել Երեւան եւ հոն տախտակի վերածել եւ տուն չինել ու ներդաղթողները պատսպարել... Խելքդ կը հասնի՞ :

— Խորհրդային երկիր է այդ տեղը, ուրեմն ամէն ինչ խորհուրդ է հոն եւ մեր պզտիկ չայի, դապուն խելքը չի հասնիր այդ բաներուն :

Աչխուժ մեր բարիքին համար է : Բան մը գիտենք մեր այդ տեղի հաւաջրնդմական մեծութիւնը...

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Ուիլեըմ Սարոյեանի ծանօթ մէկ երկը The Time of Your Life (Ձեր կեանքին ժամանակը) վերածուած է չարժանկարի : Այս թատերդրութիւնը որ վերջերս ներկայացուեցաւ Պրօտուէյի մէկ թատրոնի բեմին վրայ՝ այժմ ալ չատ քիչ փոփոխութեամբ, կը ներկայացուի իրրեւ չարժանկար :

Սարոյեան ծանօթ է իրրեւ հարազատ մեկնիչը հասարակ խաւի անհատներու, անոնց սէրերուն, տխրութիւններուն եւ մարդկային պայքարներուն : « Անուշս Արամ » է խորագրով իր վէպը բաւական աղմուկ հանեց, իսկ իր «Մարդկային կատակերդութիւնը » այնպիսի մեծ գնահատութեան արժանացած է որ պիրքը նախ թատերդութեան, յետոյ ալ չարժանկարի վերածուած է :

իր առաջարկները՝ այս նախարարութեան պաշտօնեաներու թոշակներուն յաւելման մասին: Իր պաշտօնակիցներուն մէջ մեծ համակրութեան վայելող Տէվէճեան վերադարձաւ ժողովասրահ: Այս առթիւ կատարուած բուռն հակաճառութեանց ընթացքին, ձայները շատ բարձրացած ըլլալով, վարչապետը խնդրեց իբրեւ մասնաճիւղէն հրաւիրուած պաշտօնատարներէն որեւէն ժողովասրահէն:

Այս մէկ դէպքերն ալ կը հաստատեն թէ՝ կառավարութիւնը հետզհետէ կը կորսնցնէ իր հեղինակութիւնը: Այս պարագան չի դիւրացներ անշուշտ փոխադարձութիւն կնքելու համար պատրաստուած ծրագիրը: Տնտեսական վատահութիւնը վախում ունի քաղաքական վատահութենէն:

Առջի դիշեր դահլիճը հինգ ժամ նիստ դումարեց եւ ղրաղեցաւ պաշտօնեաներու թոշակներուն յատկացման համար պէտք եղած հաշիւները կարգադրելով՝ բայց, վերջնական ցուցակը չպատրաստուեցաւ տակաւին:

«Պաշարումը վերցնել անմիջապէս»

ԱՄԷՆ ԲԱՆ ԿԱՅՈՒՄ ՈՒՆԻ ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ԸՆԹԱՑՔԸՆ

Երէկ հրատարակած էինք Պերլինի մասին Ֆրանսայի կողմէ Մոսկուայի յանձնուած ծանուցագրին էական մասերը:

Անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութիւնները ալ հրատարակեցին իրենց ծանուցագրերը, որոնք աւելի խիստ ոճով մը խմբագրուած են: Երկու դաշնակիցները «անհոյլատորևի» դատելով Պերլինի պաշարումը, բացէ ի բաց կը պահանջեն վերցնել զայն «անմիջապէս եւ ամբողջովին»: Այս առթիւ դիտել կուտան թէ որեւէ ճնշում չի կրնար երեք Դաշնակիցները հեռացնել Պերլինէն: Իրենք հոն կը մնան իբրեւ հետեւանք Գերմանիոյ պարտութեան եւ անձնատուրութեան եւ համաձայնագրութեանց մէջեւ կնքուած պայմանագրութեանց: Կ'ուզեն որ խորհրդային իշխանութիւնը բացորոշապէս հաստատէ թէ տեղի պիտի չունենայ որեւէ սպառնալիքի համար: Ի վերջոյ կը յիշեցնեն թէ իրենք պատասխանատու են 2.400.000 Պերլինցիներու ճակատագրին: «Անոնց մէջ կան հարիւր հազարաւոր կիներ եւ մանուկներ որոնց առողջութիւնը կախում ունի ուտելիք, դեղ, բժշկական պիտոյքներ հասցնելու դիւրութիւններէն»:

Երեք Դաշնակիցները այսօր – վաղը կը սպասեն Մոլոտովի պատասխանին: Մի եւ նոյն ատեն միջոցներ կը խորհին իրենց դիրքը ճշդելու համար, եթէ պատասխանը ժխտական ըլլայ եւ կամ որեւէ պատասխան չտրուի:

★ Պերլինը պաշարուած ըլլալով խորհրդային իշխանութեանց կողմէ, ածուխի մեծ նուազութիւն կը սիրէ քաղաքին այն թաղամասերուն մէջ՝ որոնք Դաշնակիցներու գրաման տակ կը գտնուին: Այս պատճառով, արդուեցաւ 75 % պակասեցնել փողոցներու դիւերային լուսաւորութիւնը: Փոքր գործարաններու ինչպէս նաեւ փոխադրութեանց եւ տուներու յատկացուած ելեկտրական հոսանքն ալ պիտի կրճատուի մեծ չափով: Անգլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան չրջաններու գինուորական կառավարիչները հրամայեցին քաղաքապետարաններուն որ օդային կռիւ սպառուելն ալ 60 առ հարիւր պակսեցնեն: Տուգանք պիտի վճարեն անոնք որ կը վառնեն ելեկտրականութիւնը եւ օդային կռիւ:

«ՄԵՆՔ ՊԻՏԻ ՑԱՂԹՆԻՔ»

Մարաջախտ Մոնթկոմըրի, բրիտանական բանակի սպայակոյտի պետը, այցելեց վարչապետ Շումանի եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարար Թէյթժէնի: Ցետոյ, ճաւ մը խօսելով «Ֆրանսա – Մեծն Բրիտանիա» ընկերակցութեան ի պատիւ իրեն սարքած հացկերոյթին, յայտարարեց ի մէջ այլոց.—

— «Շատ յանդուգն ըլլալու է յարձակող մը, դիմադրաւելու համար մեր երկու կերկիններուն (Ֆրանսա եւ Անգլիա) եւ Արեւմտեան Միութեան պատկանող միւս երկիններուն, որոնց ուժ կուտան Մ. Նահանգները: Ագդէն գործի սկսած ենք. Պրիւքսէլի ուխտը ստորագրուած է. Արեւմտեան Միութիւնը կազմուած է. քաղաքական, տնտեսական եւ գինուորական խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին: Սակն է հիմա որ արդիւնքներ ձեռք բերուին:»

Մարէչալը հաւատաց թէ Ֆրանսան արշաւքի պիտի չենթարկուի այլեւս: «Ես դիտեմ որ պիտի յաղթենք: Նիւրընպէրկի դատավարութիւններէն ի վեր ոճիր է պատերազմ սարքել եւ չյաղթել զայն: Պատուհաս զօրավարները պիտի դատուին եւ պիտի կախուին:

ՀՈԼԱՆԴԱՑԻ Երեսփոխանութեանց մէջ համայնավարները 20 % կորսնցուցին, վեցերորդ կարգը իջնելով: Մեծամասնութիւն կը կազմեն կաթոլիկները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ բոլոր երեք կոմիտէներու եւ խումբերու, Կապոյտ Աշէի մասնաճիւղերու, Ն. Սերունդի Շրջ. վարչութեան եւ իր մասնաճիւղերու, ինչպէս նաեւ զաղութիս բոլոր ազդ. կազմակերպութիւններու, ողբացեալ

ԸՆԿԵՐ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

հոգեհանգստեան արարողութիւնը տեղի կ'ունենայ – Նայ 14 Յուլիս Զորեքշաբթի առաւօտ Քրատոյի մայր եկեղեցիին մէջ: Եկեղեցական արարողութեան կը մասնակցի «Արմենիա» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեանի, ուրկէ յետոյ, եկեղեցիին բակը տեղի պիտի ունենայ բանախօսութիւն:

Կը նախագահէ ընկեր ՊԱՊԻԿԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ս. ՏԵՐ ԹՈՄԱՍԵԱՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊՈՄՈՆԻ Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի, իր հիմնադրութեան 23րդ տարեդարձի առթիւ:

Հովանաւորութեամբ Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի եւ Ֆր. Կապոյտ Աշէի: Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Trois Lucs. Réstaurant des Crottesի օդասուն պարտէզին մէջ:

Բացման խօսք ընկեր ՆԻԿՈՂԱՈՍԵԱՆԷ, կը խօսին ընկեր Վ. ՄԻՍՏԻԿ եւ Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, երգ, արտասանութիւն: Մուտքը ազատ է:

×

ՔՂԻԻ ՀԱՅՐ. Մխիթեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ, այս կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լուի Եօթնեղբայրեան օդասուն ազարակին մէջ: Կը մասնակցի Հ.Ց.Դ. Նոր Սերունդի Սէն Լուի մասնաճիւղի նուագախումբը: Գեղարուեստական բաժին: Պար, արտասանութիւն, երգ եւ զանազան անակնկալներ սիրուած արուեստագէտներու կողմէ: Հայկական եւ եւրոպական պարեր: Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով: Մուտքը ազատ է:

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.Հ.Ց.Դ. Վռամեան ենթակոմիտէն կազմակերպած է զաշտահանդէս մը 11 Յուլիս, նուիրուած հայ հերոսներու, Սէնթ Անտռէի օդասուն պարտէզին մէջ:

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն:

Ազամեան թատերախումբը մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացնէ յեղափոխական տպաւ մը: Ճաշերը միասին բերել, մանրամասնութիւն տեղւոյն վրայ: Մուտքը ազատ է:

Հանդէսին վայրը երթալու համար (Փլասս տ'Էքսէն) առնել 25 թիւ հանրակառքը իջնել վերջաւորութեան:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ Վարուժան կոմիտէի, 11 Յուլիս, կիրակի ամբողջ օրը, Pont Nantin (Վարիզել) օդասուն պարտէզին 200 քայլ հեռու, մշտավազ առուին եզերքը:

Կը նախագահէ Ս. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր ՏԻԳՐԱՆ ՋԻՔԵԱՆ

Ճաշը միասին բերել: Սիրով կը հրաւիրուին Սէնթ Էթիէնի ընկերները:

Ո՛ՒՇ... ՈՒՇԱ՛Դ... ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ

Ֆ. ԿԱՊ. ՄԱՋի ԼԻՈՆի մասնաճիւղին կողմէ, Կապոյտ Աշէի օրուայ առթիւ, բացօթեայ պարահանդէս, 31 Յուլիս 948, շաբաթ դիշեր, մինչեւ լոյս: Կը խնդրուի, քոյր եւ ազդ. կազմակերպութիւններէն, նկատի ունենալ վերոդրեալ թուականը եւ չիխաչաճեւել:

ԱԶԴ. — Ազդակիցներուս տրամադրութեան տակ ունինք սեղանատուներ, ննջասենեակներ, ընկոյզէ, փալխանատէ, աքաժու – փոմլէ, մաքսաւոր առաջնակարգ չոր առաղձներով չինուած վերջին նորաձեւութեամբ, մեծաքանակի (fabrication) ի գիներով:

Բոլոր նրբաճաշակներդ կատարեալ գոհացում գտնելու համար անվարան դիմեցէք հաստատութեանս:

ԼՈՒՏԵՐ ՕՐՋԱՆԵԱՆ

Ebénisterie
202 Rue Boileau, LYON:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՅԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

Իսի լէ Մուլինոյի մէջ, Բարսեղ Հասիչեան կը ներկայացնէ «ԱՆՄԱՀ ԲՈՑԸ», 20 յուլիսին: Կը խնդրուի նկատի առնել:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Dumesnil – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին 78 rue Rabelais, դպրոցի սրահը: Բոլոր ընկերը – ընկերուհիները կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ ԼՈՒԻ Հ. Ց. Դ. «Ակնունիք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Նիստ կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Շավիլի եկեղեցական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ այսօր կիրակի, մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի յաւարտ պատարագի, մեծ բանաստեղծ Աւետիս ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուի բոլոր ժողովուրդը անխտիր:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. վարչութիւնը կազմակերպած է զաշտագնացութիւն մը այս կիրակի St. Germain en Layeի առաուրը: Հաւաքուիլ Gare St. Lazare ժամը 8.30ին, Monument aux Morts.

ՎԵՐՋՆԱՊԷՍ ՑԵՏԱՁՈՒԱԾ Է ԻՍԻԻ ԿԱՊՈՑ ԽՄԱՋԻ զաշտահանդէսը որ տեղի պիտի ունենար այս կիրակի:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ալֆորվիլի մէջ կիրակի, Յուլիս 11ին ժամը 2.30ին Rue de Liègeի ծխական սթէյրուժի սրահին մէջ: Հովանաւորութեամբ քաղաքապետ Պ. BLOSSEի: Երգ, պար, արտասանութիւն եւ մանկական թատերախաղ:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ Պրուսացի ԿԱՄԷՅԻԿ եւ Քարսաքցի Տիկին Եղիսաբէթ – Արթին Տիրէմճիօղլու, եւ եղբօր տղան Մարգիս, որ Տէսէ Ազամ կամ Սեւասնիկ ըլլալը կը կարծուի: Փնտրողն է Սարգիսի քոյրը Զարուհի, այժմ Տիկին Զաքարեան: Ստոյգ լուր տուողին եւ հասցէներն հաղորդողին նուէր կը տանինայ 5000 Ֆրանք «Ցառաջ»ի մէջոցաւ: Փնտրողին հասցէն է Café Tchatalian, 13 rue Wilson, Décines (Isère) France: Կը խնդրուի Ամէնքի «Ազատ Օր»էն արտատպել:

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԶԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի չրջանի ՀԱՑ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ կողմէ կիրակի առաւօտէն 18 յուլիս Մէօտօնի անտառին մէջ (Lapis Vert): Պիտի տեսնէք սկաուտական մարզախաղեր, հայկական երգ եւ պար: Արեւուշներու կողմէ: Շատ համեղ անակնկալներ:

Ճոխ պիւֆէ: Արեւուշները պիտի առաջնորդեն հանդէսին վայրը Invalides – Versailles Մէօտօի կայարանէն:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Յերեկոյթ եւ գիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին:

Աբժանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը:

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպուսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ԸՆԿԵՐԱ – ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՒՆԶՈՑՔ

ԼԱ ՍԻՈՒԹԱ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Հ/ոյը խումբի առաջին տարեդարձին առթիւ: Հովանաւորութեամբ տեղւոյս «Մաժակ» խումբին: Ընկերասիրական խնջոյք մը: 18 Յուլիս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Սալ տը Միւթիւալի – Թէլ սրահին մէջ: Ճոխ գեղարուեստական բաժին:

ԻՆՔՆԱՃԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած: Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել

Պ. Կրօնիկ Ալեսանի
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԴՈՐՁԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

ՃԱՇԱՐԱՆ

AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ Ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Քանըպիէրէն 50 մեթր հեռու միայն:

Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 պիգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 13 JUILLET 1948 երեքշաբթի 13 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 5491–Նոր շրջան թիւ 1000 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱԿԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՇՈՇԱԹԱՊԱՏՈՒՄ

Քանի կը փորձենք խուսափիլ ամուլ բանավէճերէ, որպէսզի մշակոյթը չվտանգուի այս մոլայլ, մերեւս ճակատագրական օրերուն, այնքան ընդվզեցուցիչ դէպք մը կը բռնէ երեւանը, իր յայտնի եւ պատուի գործիքներով եւ ուղեկիցներով: Թէրթերով, անթելով, բեմով :

Գաղափարական պայքա՞ր : Տեսակէտնե՞ր , Հայկական Գործը դնէ մասամբ լուծելու համար : Նոր դիւրութիւնե՞ր ներդաղթի ճամբուն վրայ :

Ոչ մէկը, ոչ միւսը : Կատարեալ չոշորթապատում, զրպռիչ եւ զարշահոտ : Կատաղի «ճիհատ» մը, որ երբեք տաբբերութիւն չունի ամենատգէտ ցեղախմբերու նուիրական պատերազմէն : Տե – սակ մը «սալամաթ» :

Ահաւասիկ վերջին վկայութիւնը :

Յուլիս 4ին, Պուքրէշի «Հայաստանեան Ձայնակատ»ը առաջին էջին վրայ հրատարակած էր պրոլիթիւն մը, հետեւեալ խորագիրներով.— «Սովետ· Տեղեկատու Դիւանէն.— ԴԱՇՆԱԿՆԵՐԸ ԱՆԳԼՕ – ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՆ ԵՆ : Գրեց՝ Գրիգոր Մաշտոցեան » : (Բոլշեւիկեան ուղղագրութեամբ) :

Հատուած մը միայն այդ երկարաշատում ցնդաբանութենէն, զայրոյթ կազմելու համար մնացեալի մասին .

— « Վերջերս «պենեալ» Դրօշի ղեկավարութեամբ Դաշնակները սկսել են հայ ստահակներից եւ զաւեշտներից ստեղծել մարտական ջոկատներ Թուրքիա, որպէսզի օգնեն Թուրքական դէմոկրատական՝ կազմելու Հայկական Սովետ· Սոցիալիստական Ռեսպուբլիկայի քարտէզը, որ նրանց անհրաժեշտ է Սովետական Միութեան դէմ նիւթուղ արկածախնդրութիւնների համար» :

Կարդացէք, իրարու պատմեցէք եւ տարածեցէք, մինչեւ ուր որ կը հասնի ձեր ձայնը :

Կրնաք իրրեւ զուարճալիք ալ արտասանել տալ որեւէ դաչնահանդէսի մէջ, եթէ արեւի երես տեսնէք, Յուլիսէն մինչեւ Օգոստոս :

... Առաջին անգամ չէ որ կը լսենք այս չինծու, թռնահոտ եւ զարշելի հէքեաթները, անթելի, մամուլի թէ ճառերու մէջոցաւ :

Այս քաղաքին մէջ անգամ նոյն իմաստ քսութիւն մը սահեցուցին եւ խմբագրական ալ թխեցին, յանուն «յառաջդիմական» Միութեան մը :

Իսկ հեռաւոր Ամերիկայի ծանօթ աղբանոցը աւելի ընդայնեց եւ զանաւորեց Երեւանի անթելէն արձակուած թրքաբարոյ առասպելը, միշտ նոյն առաջադրութեամբ,— վարկաբեկել Դաշնակցութիւնը :

Աղբիւրը նոյն : Մրուրը նոյն : Ցեխը նոյն :

Ահա թէ ո՛ւր հասած է անբարոյականութիւնը կարգուսարքի մը մէջ որ կը յաւակնի յեղաշրջել աշխարհը :

Թո՛ւրքն անգամ այսքան չստորնացաւ, այսքան չոշորթ չձեւացաւ, հարուածելու համար իր ոխերիմ թշնամին, Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը :

Եւ տեսէք ողբերգութեան մէկ էջը.— Երեւանը մաղձ կը թափէ, աղբ կը ցանէ ինչպէս լարուած մեքենայ մը, իսկ ազատ արտասահմանի «Յառաջդիմական» ժամկոչներն ու լուսարարները հաւատարմօրէն կը ժողվեն եւ ճերմակ թուղթի վրայ կը փռեն, իրար հրմշտկելով : Գիտնալով հանդերձ որ ստուտ է եւ զառանցանք :

Ոչ ոք չի համարձակիր ըսել·

— Ա՛լ չափը անցաւ : Այսպիսի մէկոյներով դժուար թէ կարենանք որեւէ վնաս պատճառել Դաշնակցութեան :

Ընդհակառակն , հաստարակ թշուառականներ կան որոնք իրենց կարդին իւղ կը լեցնեն կրակին վրայ, առանց կշռելու հետեւանքները :

Այս բոլորը աւելորդ անգամ մը եւս կ'ապացուցանեն Դաշնակցութեան հակառակորդներուն անզօր կատաղութիւնը եւ անյաւտակ ոգիտութիւնը :

Կը գտնենք պատասխանական երեւոյթի մը առջեւ, որ հետզհետէ պիտի չանգի սանձակոտոր խեղաթիւրութեան, կազմելով ցուցահանդէս մը չոշորթապատում :

Շ·

« ՅԱՌԱՋ »Ը ՈՉ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ ՈՒՆԻ, ՈՉ ԿՈՂՄՆԱԿԻ ՀԱՅՈՑԹՆԵՐ, ՈՉ ՄԵԿԵՆԱՍ, ՈՉ ՏՈՒԱՐԱՆ, ՈՉ ԱԼ ՈՐԵՒԷ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ :

Իր հաւատարիմ բաժանորդներն ու ընթերցողներն են որ պիտի թեթեւցնեն յարաճուն ծախքերու բեռը,

ՅՕՕ ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ՝ ՁԱՐԵԼՈՎ

Այս կոչը կ'ուղղենք նաեւ անոնց որ առկախ հաշիւներ ունին :

Տեղեկութիւններ էջմիածնի վասին

ՄՄԲ.— Ռումանիոյ առաջնորդ Վազգէն Ծ· Վ· որ վերջերս Հայաստան զացած էր, Յունիս 27ին քարոզ մը խօսելով Պուքրէշի եկեղեցին, հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է Մայր Աթոռի մասին (« Հ· Ճակատ» 4 Յուլիս) .—

«Տբլիսիի (Թիֆլիս) հայ եկեղեցիները իրենց բազմաթիւ քահանաներով եւ չնորհիւ եկեղեցական Խորհուրդի ջանքերուն՝ ծաղկեալ վիճակի մէջ են : Այդ եկեղեցիները իրենց եկամուտները կը Մայր Աթոռին նպաստ ղրկած են՝ անցեալ տարի 500.000, իսկ այս տարի Ս· Ջատկի առթիւ՝ 200.000 ռուբլի : Ուրախալի է հաստատել այն եղրայրական սիրոյ յարաբերութիւնները, որոնք կան հայ, ռուս եւ վրացի հոգեւորականներու եւ եկեղեցիներու միջեւ : Հայերը, օրինակ, հպարտութեամբ կ'ըսէին, թէ՝ երբ Վրացիներու Ս· հայրապետը պատարագ մատուցանէ, անպայման «Աղաղութիւն ամենեցունը» մի քանի անգամներ հայերէն լեզուով կուտայ » :

«Ս· Էջմիածնի մէջ տեսայ 7—8 վարդապետներ և նոյնքան ալ քահանայ հայրեր : Եպիսկոպոսները բոլորը թեմակալ առաջնորդներ ըլլալով , իրենց պաշտօնատեղին կը գտնուէին : Երկրի քահանայութիւնը թիւը աւելցած է ներգաղթի հետեւանքով : Մօտ 40 հայրենադարձ քահանաներ կան այս պահուս Սովետ· Հայաստանի մէջ : Անոնցմէ ոմանք արդէն պաշտօններ ունին, իսկ ոմանք ալ շատ յառաջացած տարիք ունենալով, հանգստեան կոչուած են :

« Մայր Աթոռի շուրջ կենդանութիւն կը տիրէ, մանաւանդ չնորհիւ հոգեւոր ճեմարանին : Այդէն երեք դասարաններ կը գործեն 45 ուսանողներով : Անոնց մէջ կան 12 հայրենադարձ պատանիներ, իսկ 2ը Վրաստանէն եւ Լըզ-արաբաղէն են : Բոլորը կ'ուսանին առանց վճարումի, լաւ պայմաններու մէջ : Դիւերօթիկ են եւ կը ստանան նաեւ հագուստեղէն : Ուսանողութիւնը բժշկական լուրջ հսկողութեան տակ է : Մեր Վեհափառ Հայրապետի ամբողջ ուշադրութիւնը դէպի հոգեւոր ճեմարանը ուղղուած է : Ցառաջիկայ տարի չորրորդ դասարանն ալ պիտի բացուի : Վեհափառին ծրագիրն է որ հոգեւոր ճեմարանը իր լրիւ վեց դասարաններով կարենայ հարիւր աշակերտներ պահել » :

Վազգէն վրդ· այցելած է նաեւ Վրաց կաթողիկոսին եւ Համայն Ռուսիոյ պատրիարք Ալէքսիյ այր·ի : Մոսկուայէն մանաւանդ պատուիրակութիւն մը գացած էր Երեւան, Օրթոտոքսեկեղեցւոյ համագումարին հրաւիրելու համար Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, իրրեւ հիւր :

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Շաբաթ առաւ պահու ունեցանք մեր խմբագրատան մէջ ընդունելու Հ· Յարութիւն վարդապետ Թէքէեանը , նախկին խմբագրապետ Պէյրութի «Մասիս» շաբաթաթերթին, ընկերակցութեամբ Հայր Մոմճեանի :

«ՅԱՌԱՋ»Ը ՉԵՌՔ ԱՌՆՈՂՆԵՐՈՒՆ կը յայտնենք թէ դոց պիտի ըլան RUE PIAT եւ ST. MICHEL (7 թիւ) կրպակները, մինչեւ Յուլիս 27: Կը յանձնարարենք դիմել մօտակայ կրպակները (Cluny et Belleville) :

ԿԱՊՈՑ ՀԱՅԻ օդափոխութեան կայանի Ա· խումբը կը մեկնի այս հինգշաբթի (Յուլիս 15) ժամը 20.30ին: Տղաքը բերել ժամը 19ին Gare de Lyonի մեծ սրահը :

Աճհամբար կը սպասեն Մոսկուայի պատասխանին

ԲՈԼՈՐ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐԸ ՉՆՉՈՒԱԾ

Երկու օրէ ի վեր Անգլիա, Մ· Նահանգները եւ Ֆրանսա անհամբեր կը սպասեն Մ· Միութեան ծանուցագրին, ի պատասխան իրենց վերջին ծանուցագիրներուն : Ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է թէ պատասխանը անխուսափելի պիտի ըլլայ : Եւ կամ, լաւատես պարագային, պիտի պահանջէ վերսկսիլ խորհրդակցութիւնները շուրջ պետութեանց միջեւ, քննելու համար ամբողջ դերմանական խնդիրը եւ ոչ թէ միայն Պերլինի պաշարման պարագան որ տեղական հարց մըն է :

Իրազեկներու կարծիքով, այդ խորհրդակցութիւնները եթէ վերսկսին, նորէն անելի պիտի յանգին, աւելի ծանրացնելով ներկայ կացութիւնը : Մնաց որ, արեւմտեան երեք դաշնակիցները պահանջած են վերջնել Պերլինի պաշարումը, որ եւ է նոր ժողովէ առաջ :

Պերլինի «Նախա էքսփրէս» թերթը, որ խորհրդային իշխանութեանց օրկանն է, առջի օր իմբրոգլիականով մը կը յայտնէր թէ Մ· Միութիւնը երբեք պատրաստակամ պիտի չըլլայ Պերլինէն : Այդ առաջարկը եղած է թերթերու միջոցաւ, հետեւաբար պաշտօնական չէ : Ցետոյ կը սահեցնէր հետեւեալ տողերը, որոնք որոշ զգուշաւորութեամբ կ'ատաին Մոսկուայի պատասխանի մասին.— «Անհիմնաւորան պիտի ըլլար խորհրդակցութիւնները սահմանափակել միայն Պերլինի հարցով» : Ուրեմն Սթալինի պիտի պիտի որ ժողովի հրաւիրուի չորս պետութեանց արտաքին նախարարներու խորհուրդը, վերսկսելու համար խորհրդակցութիւնները որ կ'ետէն ուր ձգուեցան 1947 Դեկտեմբերին, Լոնտոնի մէջ :

Մինչ այս մինչ այն, արեւմտեան պետութիւնները միջոցներ կը խորհին, Պերլինի պաշարումը մասնաւոր – բարով ապահովելու համար : Ամերիկեան բոլոր պաշտօնեաներուն արձակուրդները չնչուեցան Յուլիս 10ին : Անկլիացիներն ալ նմանը կարգադրութիւններ ըրին : Քաղաքէն հեռանալու իրաւունք ունին միայն անոնք որ մասնաւոր պաշտօններ ստացած են :

Մինչ կողմէ, Ռուսերը ամէն օր, բողոքներ կը յայտնեն, օդանաւային երթեւեկներու մասին : վերջին լուրերու համաձայն , ինքնաշարժներու եւ բեռնատարներու երթեւեկը պիտի արտօնուի միայն մասնաւոր հրաման մը առնուած բոլոր խորհրդային իշխանութիւններէն :

Պերլինի պաշարումէն մինչեւ 17րդ օրը 2400 ամերիկեան օդանաւեր իջած էին Թէմփըլհոֆի օդակայանը, 9000 թոն ուտելիք փոխադրելով : Նոյն ժամանակամիջոցին Անգլիացիները փոխադրած են 6000 թոն :

★ *Պերլինի անգլ· պետութական կառավարիչը, գօր· Բոպրթսըն , Լոնտոն գնաց եւ երկկ, խորհրդակցելու համար իր կառավարութեան հետ : Անգլիոյ նախարարները մայրաքաղաքէն չեն հեռանար, ժամը ժամին հետեւելու համար կացութեան ելեւէջներուն :*

★ *Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ խորհրդային իշխանութիւնները պատուիրած են Պերլինի քաղաքապետական խորհուրդին չվճարել արեւմտեան թաղամասերու գրաւման ծախքերը· իսկ միւս երեք պետութիւնները հրամայած են շարունակել վճարումները, առանց նկատի առնելու ռուսական հրամանը :*

«Պէտ չէ տեղի տալ»

Զբրչիլ չարաթ օր ճառ մը խօսելով Պերլինի պաշարման մասին, հետեւեալ աղդարարութիւնն ուղղեց .

— « Եթէ տեղի տանք այս ծանրակչիռ հարցի մասին, իմ կարծիքով պիտի ոչնչացնենք լաւագոյն պատեհութիւնը՝ խուսափելու համար երրորդ աշխարհամարտ մը : Երբ Ռուսաստանով կը պրաղինք , մեր գործը մեծ ազգի մը հետ չէ որ կրնայ իր կամքը յայտնել ազատօրէն, այլ Քրէմլինի 13 մարդոց հետ որոնք տէր տիրական դարձած են քաղաքի ռուս ժողովուրդին, եւ զայն կը կառավարեն չատ աւելի բուռն դիկտատորութեամբ քան ցոյց տուած է ոեւէ ռուս ցար, սկսելով Իվան Ահեղի օրերէն :

« Ոչ մէկը կրնայ ըսել թէ ի՛նչ պիտի ընեն Քրէմլինի այս 13 բռնապետները : Անոնք արդէն չեն տրամաբաներ ինչպէս մենք արեւմտեան աշխարհին մէջ : Անոնք բացէ ի բաց կը յայտարարեն թէ չուզեն մեր հաստկած բարոյական սկզբունքները : Անոնց առաջին հոգն է պահել իրենց անձնական իշխանութիւնը հարիւրաւոր բազմացեղ ժողովուրդներու վրայ զոր կը կառավարեն երկաթեայ գաւազանով մը :

« Չենք կրնար ըսել թէ ի՛նչ ներքին ճնշումներ տեղի կ'ունենան այս դաժան սահաւապետութեան մէջ (օլիկարշի) : Ինծի կը թուի թէ չատ խիստ ըլլալու են այս միջոցին եւ թէ դիկտատուրային

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՅՈՒՅԱՓԵՂԿ ԼՋԵԼ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Պէտք է հրաժարիլ հետեւաբար յուցափեղկ-կալէպ բաւէն որ այսքան տխրութիւն ու ցաւ կ'արձագանգ մեր մէջ, թէեւ իրօք, այդ տխրութեամբ է որ կը կենդանք համամարդկային պատմութեան յուցափեղկին առջեւ, զգալով զանազան զրկանքներ: Այդ թշուառութեամբ է նաեւ որ մեր քիմքը կը փակցնենք խորհուրդներու ապակիին:

Չենք կրնար ունենալ այն երազն ու ուրախութիւնը զրոս ուէֆինք պատերազմէն առաջ, շրջելով փողոցէ փողոց, աչք մը նետելով խանութներէն ներս: Բայց եւ այնպէս կան տակաւին հաճելի յուցափեղկեր:

Եթէ չէնքերն ու փողոցները անցեալը կը յիշեցնեն, յուցափեղկերը կուտան մեզի արդիական ոգին: Անոնց նայելով գաղափար մը կ'ունենանք ներկայ ոգին եւ կը զուշակենք մասամբ զայրքը, նայելով յուցադրուած օգտակար եւ անօգուտ իրերուն, վերյիշելով անցեալը: Նայելով իզական հագուստներու յարափոփոխ ձեղաշրջման՝ կ'ըմբռնենք նորաձեւ վարդապետութիւնները եւ մշտական կերպարանափոխութիւնները ճշմարտութիւններուն ...

Ժամանակին, երբ ուրախ Լաֆայէթին մէկ ծայրէն միւսը քալէիր յուցափեղկերը դիտելով, կը հանդիպէիր զանազան հետաքրքրական հնութիւններու եւ նորութիւններու: Ծանութները ճոխ էին եւ տէրերը կը դիտէին ամէն միջոցի ապրդիչն ուշադրութիւնը գրաւելու համար: Ամաններով ոսկի կը տեսնէիր ապակիներուն ետին եւ ամէն երկրի խղճադրամներ, պանիրներուն եւ պահածոյ ձուկերուն տուտակները: Լաֆայէթ փողոցը միջազգային էր տեղ տեղ եւ արեւելեան: Կար Հայը եւ կար Հրեան: Կրնայիր գաղափար մը կազմել անոնց նմանութեան վրայ: Կրնայիր կենալ խանութի մը առջեւ եւ կարօտդ առնել գործ մը որ կը յիշեցնէր հայրենիքդ, կամ խորհրդածել կայծքարով կրակ առնող հրացանի մը առջեւ: Կրնայիր ելեւզել հազար ու մէկ դիւրութիւնները, նայելով հին զոհարներուն, օծանելիքներուն եւ բուրումնաւէտ խունկերուն՝ «լոխում»ին եւ ոսկիէ սպասներու կողքին:

Ամէն ինչ կախում ունի անշուշտ երեւակայութենէդ կարողութենէն: Ամէն մարդ բանի մը կը նայի իր պէտքին եւ տենչերուն համաձայն: Ժամանակին, Փարիզի եռուզեռը, ծանր աշխատանքը, ւերքին առանձնութիւնը կը մղէին դիս օրինակի համար, ուզած մը երեւակայել յուցափեղկի մը մէջ: Ու ասիկա պզտիկ պատմութիւն մը չէր: Անապատ եւ ուզած կ'արթնցնէին մէջս աշխատանքի զերծ, առօրեայ չմարդութիւններէն հեռու աշխարհի մը երազը: Այսօր այդ իսկ չունինք: Պակաղ ուտելիքներուն քով, կը պակսի նաեւ աշխարհի վրայ խաղաղ անկիւն մը երեւակայելու յոյսը:

Վարուժան կուլար աստուածներուն մահը: Հոս, պատերազմէն վերջ, կրնայինք ողբալ նաեւ մարդկութեան մահը: Բայց անցած է ողբերու շրջանը: Ամէն ինչ աւելեթէթ է անհեթեթ աշխարհին մէջ:

Կը քալենք, կը հաստատենք դիներուն ազութիւնը, «մինիքէ»ներուն պակասը, կը տխրինք մերթ մեր տակաւին վտիտ քներուն համար, կ'ունենանք սակայն մեծ հաճոյք մը նաեւ մարդկութեան ըստեղծագործութիւններուն առջեւ: Կ'ըմբռնենք թէ մարդը աշխատած, հնարած, կատարելագործած է շատ մը բաներ: Ան վայրագ է դադրնէ մը աւելի, բայց անհունօրէն բարի՝ նոյնպէս, երբ ուզէ: Շատ անդամ վար է անասուններէն, բայց աշխարհի վրայ ոչ մէկ էակ ունի իր վերացական թռիչքը: Այսպէս, կը զմայլիմ երբեմնդիտական, աստղաբաշխական ու երկրաչափական գործիքներու առջեւ: Երկարօրէն կ'երազեմ յուցադրուած դիւքերուն դէմ: Կը հետաքրքրեն դիս շատ դեղեցիկ կիներու նկարները, իւղաներկ մերկութիւնները, եւ մանրանկար օդանաւերը: Տղայ մըն եմ այս բոլորին առջեւ:

Գիտեմ թէ մարդիկ կանգ կ'առնեն առհասարակ իրենց պէտք եղածը ուսումնասիրելու համար — կօշիկ, հագուստ, անթելի գործիք, ուտելիք կամ ըմպելի, պոուլ, եւն.: Բայց ցանկութիւնը չէ միայն որ կը յանձնէ մեզ յուցափեղկի մը կախարդանքին: Կան չատ մը անօգուտ եւ անկարեւոր բաներ ալ որ կը գրաւեն մեր ուշադրութիւնը: Օրինակ, դեղարանի մը յուցափեղկին դուռնաւոր պուտակները: Ատոնք անօգուտ են մեզի՝ երբ առողջ ենք, բայց եւ այնպէս կը նայինք անոնց, ինչպէս եւ չորցած բոյսերուն եւ ծաղիկներուն: Ո՞վ պիտի ըսէ թէ ինչո՞ւ կը կենդամ եւ կը դիտեմ մանրակար աղբիւր մը որուն ջուրը ինքն իր վրայ դարձող ապակիէ մատիտ մըն է: Կը թաւալի եւ այն տպաւորութիւնը կուտայ թէ պիտի լեցուի, յորդի անոր տակ զանուող պզտիկ դուռը: Գիտեմ թէ ճարտար պատրանք մըն է եւ սակայն կը նայիմ, կը նայիմ այնպէս ինչպէս կը նայիմ կեանքին ....

Յուցափեղկը աշխարհ մըն է երբեմն, անօգուտ՝ բայց գրաւիչ եւ յուզիչ բաներով ... Կան արբութիւններ ծախող մեղաւոր յուցափեղկեր, կան անցորդը մեղքին մէջ ձգտող յուցափեղկեր.. բայց եւ այնպէս ժամեր կ'անցընեմ երբեմն քալելով խանութէ խանութ:

Այսպէս կը տեսնեմ ամբողջ իրականութիւնը: Այսպէս կը սուզուիմ վերացումի մը մէջ:

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Միասեայ տեղեկագիր
Հ.Ե.Դ. Կեդր. վարչութեան

ԽՄԲ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի մարմիններուն եւ անդամներուն մասնաւոր ուշադրութեան կը յանձնենք այս թղթակցութիւնը:

ՊՈՍԹՐՆ, 23 Յունիս (Յատուկ).— Հ. Ե. Դաշնակցութեան Պատգ. Ժողովը, որ գումարուած էր 1947 Յունիսին, կեդր. վարչութեան անդամ ընտրած էր հետեւեալները.— Ճէյմս Թաշճեան, Մայք Յակոբեան, Ռօպէն Գարօղլանեան, Սարգիս Ադամեան, Վարդգէս Սրապեան, Շանթ Զաքարեան եւ Քէնի Գազանճեան:

Նորընտիր վարչութիւնը իր առաջին նիստին նախկին կեդր. վարչութենէն առանալով դիւանական զոյքերը, հաշիւները եւն., անցաւ գործի եւ ընտրեց իր դիւանը, նկատի առաւ Պատգ. Ժողովի որոշումները եւ առանց համաձայն ընտրեց յանձնախումբերը: Վճարովի քարտուղարութեան պաշտօնին կանչեց ընկեր Վահէ Սարաֆեանը: Ճաշօրդական նիստերուն ընտրեց նաեւ իրենց խորհրդատուները, Տօքթ. Տաղլեան, Արթիւր Կիրակոսեան, Մարտիկ Աւետիսեան, Ընթլ (Հօքար) Պօղոս եւ Մ. Պօղոսեան:

Ամբողջ տարուան շրջանին ամէն մէկ, երկու կամ երեք շաբաթը անգամ մը կեդր. վարչութիւնը ունեցաւ ժողովներ, քննդհանուր առումով վիճակահանութեամբ: Կեդր. վարչութիւնը ամբողջ տարին գործեց համերաշխութեամբ, հարցերուն մօտեցաւ դիտակցաբար եւ արդացաւօրէն, ջանաց լուծում տալ բազմաթիւ կնճռոտ հարցերու, միշտ նկատի ունենալով Պատգ. Ժողովին որոշումները:

Կեդր. վարչութիւնը այս տարի շատ աշխատանք եւ ժամանակ նուիրեցնիր անդամներուն մէջ պարզացնելու համար քաղաքական, ազգային եւ հասարակական դիտակցութիւնը: Այդ առթիւ դրեց բազմաթիւ շրջաբերականներ, հրատարակեց «Պլու Պուք»ի (Կապոյտ Գիրք) Գ.ը եւ գրքոյկ մը Հ. Ե. Դաշնակցութեան նպատակները պարզաբանող: Այս հրատարակութիւններէն զատ, այցելութիւններ տուեցան բոլոր Ուխտերուն, Արեւելքէն մինչեւ Արեւմուտք, Միջին Նահանգներ եւ Քանատա. շատ մը ուխտերու քանի մը անդամներ: Ամէն շրջան մէջ կազմակերպեց մէկ եւ աւելի շրջանային ժողովներ, գործի լծեց շրջաններու մէջ գտնուող կարեւոր անդամները, շրջելու եւ այցելելու իրենց շրջանի Ուխտերուն: Հրահանգեց հետաքրքրուիլ անոնց ներքին կեանքով եւ գաղափարակչական աշխատանքով: Կրթ. վարչութեան բոլոր առդամները եւ խորհրդականներէն ամանք ոչ միայն այցելեցին 10, 15 եւ 20 Ուխտերու, այլեւ, ընդառաջ գացին Ուխտերու պահանջին, խօսելու համար նաեւ անոնց հրապարակային ժողովներուն մէջ:

Այս բացառիկ աշխատանքներուն չնորհիւ, Հ. Ե. Դաշնակցութեան Ուխտերու թիւին վրայ աւելցան հինգ նոր ուխտեր,, Սան Ֆրանչիսքօ, Փոնթիաք (Միչ.) Փորթնա (Մէյն), Լինն (Մէս.), եւ Ինտիանա Հարպըր (Իլլ.): Զորսնորուխտեր ալ կազմուելու վրայ են եւ թերեւս մինչեւ Պատգ. Ժողով կը կազմուին: Այս տարուան շրջանին ունեցած են 350 նոր անդամներ: Այժմ Հ. Ե. Դաշնակցութիւնը ունի 60 Ուխտեր 2200 անդամներով:

Բացի դաստիարակչական եւ քաղաքական դաստիարակութեան աշխատանքէն, բացի նաեւ կազմակերպութիւնը տարածելու եւ զօրացնելու ջանքերէն, կեդր. վարչութիւնը՝ օժանդակութեամբ գործօն անդամներու եւ յանձնախումբերու՝ կատարած է հետեւեալ չինարար գործերը.—

Ա.— Հիմնած է կեդր. գրադարան մը «Հայրենիք» չէնքին մէջ, արժէքաւոր գրքերով, նոյն առեն մղած է Ուխտերը որ իւրաքանչիւրը իր տեղին վրայ կազմեն գրադարաններ: Այս ուղղութեամբ ալ բաւական յաջողութիւն ձեռք բերուած է:

Բ.— Քաղաքական դեմնի վրայ փառաւոր յաղթանակ մը չահեցաւ Զօր. Օլիվըրի Հայոց անկապատ ելոյթին առթիւ, տեղական մամուլին մէջ պատասխանելով այդ անկապատ գրութիւններուն:

Գ.— Այս տարի կեդր. վարչութիւնը մեծ աշխատանք թափեց նաեւ նոր կոմիտէներ կազմելու եւ երկու սեռէ չափահաս երիտասարդները կոմիտէներու եւ Հ. Օ. Միութեան մէջ (Կ. Խաչ) անդամագրելու:

Դ.— Կազմակերպեց մեծ եւ չքեղ ոդիմպիական մը Նիւ Եորքի մեծ մարզարանին մէջ, ուր բոլոր շրջաններէն Հ. Ե. Դաշնակցութեան երկու սեռէ մարզիկները եկան իրենց չնորհը ցուցադրելու: Այս ոդիմպիականին մէջ ալ յաղթանակը չահեցաւ Փրովիտէնսի «Վարանդեան» Ուխտը: Ոդիմպիականէն վերջ մեծ չանք թափեց որպէսզի Ուխտերը նոր թափով եւ աւելի լաւ կազմակերպուած կերպով չարունակեն յառաջ տանիլ մարզական խաղերը, տարեվերջին աւելի ուժեղ կերպով մասնակցելու համար յաջորդ ոդիմպիականին:

Ե.— Այս տարի, մասնաւորապէս մեծ աշխատանք տարուեցաւ «Հայաստան քէմփ»ի կրտսերներու բաժնին բարելաւման: Չնորհիւ այդ առթիւ նախապէս կազմուած յանձնախումբին ուժեղացման, ընդարձակ դաշտավայրը արդէն մաքրուած եւ յարդարուած է, ծառերն ու մացառները մաքրուած են, նոյնպէս ծովեզերքը եւ գետակը: Շինուած են բաւական խոշոր լուացնելութեանարահը, հինգ հիւղակներ, կամուրջներ եւայլն: Կեդր. վարչութիւնը թէ նամակներով եւ թէ անձնական այցելութիւններով մղած է Ուխտերու ուղաքը երթալ այնտեղ աշխատելու: Նոյնպէս ամէն կերպով յորդորեց եւ քաջալերեց ուխտերը որպէսզի իրենց նիւթական զոհողութիւններով թեթեւցնեն յանձնախումբի անհետեւական հոդերը:

Ահա ամփոփ կերպով կեդր. վարչութեան միամեայ գործունէութեան պատկերը: Այս առթիւ, կեդր. վարչութիւնը կը խնդրէ բոլոր կոմիտէներէն, Հ. Օ. Միութեան մասնաճիւղերէն եւ սրտցաւ լրնկերներէ ու ընկերուհիներէ որպէսզի ամէն կերպով զօրավիդ լլան Ուխտերուն եւ քաջալերեն զանոնք, իրենց ձեռնարկներուն մէջ: Մասնաւորապէս կը խնդրէ որ, այն տեղերը ուր կան հայ վիրտասարդներ եւ ուր տակաւին ուխտեր դոյութիւն չունին, նախաձեռնեն կազմելու նոր Ուխտեր եւ այդ առթիւ անմիջապէս յարաբերութեան մտնեն կեդր. վարչութեանհետ, «Հայրենիք»ի հասցեով:

Մ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՌՈՒԲԻՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ապրուստի պայմանները Խ. Միութեան մէջ

Վեց ամիս առաջ վերջ գտաւ պարենատոմսի դրութիւնը Խ. Միութեան մէջ, սակայն տոմսիրատվիները դեռ նոյնքան դժուարութեանց կը հանդիպին որքան Երկրորդ տոմսիկինները:

Այս պարագան կը հաստատեն ռուսական խորհրդային թերթերը: Գրաքննիչները թոյլ կուտան թերթերուն մէջ դրել միայն սնունդի եւ ընթացիկ սպառումի վերաբերեալ նիւթերու առատութեան մասին: Բայց, ինչպէս դիտել կուտայ անդլ. թերթ մը, առատութիւնը իրականութեան մէկ մասն է միայն: Երբ ռուս տոմսիկինը գնումի համար չուկայ կ'երթայ, կ'ուրախանայ տեսնելով ձերմակ հաց, կարեւոր դակ, չոքոլա եւն., բայց կը տխրի երբ կը տեսնէ անոնց գիները, որովհետեւ չափազանց սուղ են, եւ ապրանքն ալ ընտիր չէ, մասնաւորաբար հագուստի վերաբերեալ նիւթերը:

Խորհրդային խանութները լեցուած են երկրորդական տարեծանի ապրանքներով: Նոյնիսկ պատրաստուած լրագրերը լեցուն են յաճախորդին գանգատներով:

Մոսկուացի հայր մը կը գանգատի «Փրաւտա»յի մէջ թէ իր կինը՝ տղուն համար գոյգ մը կօշիկ գնեց, «Տղոց Տիեզերքը» կոչուած խանութէն: Տասը օր վերջ կօշիկին ներբանը բոլորովին անհետացաւ, եւ խանութը փոխարէնը ուրիշ գոյգ մը տուաւ: Տասը օր վերջ, այս գոյգին տակն ալ մաշեցաւ: Վերստին գոյգէ տիկինը, եւ ստացաւ երրորդ գոյգ մը, եւ այսպէս մինչեւ չորրորդ գոյգը եւ տակաւին տղան չունեցաւ գոյգ մը լաւ կօշիկ:

« Իզվեստիա»յի մէջ ալ նոյնիմաստ բողոք մը կայ, ուր տոմսիկին մը կը գանգատի թէ՝ թէեւ կօշիկները ատատ են, սակայն այնքան հազուագիւտ են, որ խանութները կը ծախեն միայն այն յաճախորդներուն որոնք շատ գնումներ կ'ընեն եւ այնպիսի բաներ կը գնեն որոնց պէտք չունին: Իր հինգ տարեկան աղջնակին համար գոյգ մը կօշիկ գնելու համար ստիպուեցաւ գնել ինքնահոս գերիչ մը, բանաստեղծութեան դիրք մը եւն.:

Պարենատոմսի դադարումէն ի վեր ժողովուրդը այնպէս մը յարմարեցաւ խանութներու վրայ որ ապրանքները պակաս եկան:

«Փրաւտա» կ'ըսէ թէ թէյի գատաթ մը չես կրնար գտնել ամբողջ Լենինգրատի մէջ, իսկ հետեւերու եւ Հ. Օ. Միութեան մէջ (Կ. Խաչ) անդամագրելու:

Դ.— Կազմակերպեց մեծ եւ չքեղ ոդիմպիական մը Նիւ Եորքի մեծ մարզարանին մէջ, ուր բոլոր շրջաններէն Հ. Ե. Դաշնակցութեան երկու սեռէ մարզիկները եկան իրենց չնորհը ցուցադրելու: Այս ոդիմպիականին մէջ ալ յաղթանակը չահեցաւ Փրովիտէնսի «Վարանդեան» Ուխտը: Ոդիմպիականէն վերջ մեծ չանք թափեց որպէսզի Ուխտերը նոր թափով եւ աւելի լաւ կազմակերպուած կերպով չարունակեն յառաջ տանիլ մարզական խաղերը, տարեվերջին աւելի ուժեղ կերպով մասնակցելու համար յաջորդ ոդիմպիականին:

Ե.— Այս տարի, մասնաւորապէս մեծ աշխատանք տարուեցաւ «Հայաստան քէմփ»ի կրտսերներու բաժնին բարելաւման: Չնորհիւ այդ առթիւ նախապէս կազմուած յանձնախումբին ուժեղացման, ընդարձակ դաշտավայրը արդէն մաքրուած եւ յարդարուած է, ծառերն ու մացառները մաքրուած են, նոյնպէս ծովեզերքը եւ գետակը: Շինուած են բաւական խոշոր լուացնելութեանարահը, հինգ հիւղակներ, կամուրջներ եւայլն: Կեդր. վարչութիւնը թէ նամակներով եւ թէ անձնական այցելութիւններով մղած է Ուխտերու ուղաքը երթալ այնտեղ աշխատելու: Նոյնպէս ամէն կերպով յորդորեց եւ քաջալերեց ուխտերը որպէսզի իրենց նիւթական զոհողութիւններով թեթեւցնեն յանձնախումբի անհետեւական հոդերը:

Ահա ամփոփ կերպով կեդր. վարչութեան միամեայ գործունէութեան պատկերը: Այս առթիւ, կեդր. վարչութիւնը կը խնդրէ բոլոր կոմիտէներէն, Հ. Օ. Միութեան մասնաճիւղերէն եւ սրտցաւ լրնկերներէ ու ընկերուհիներէ որպէսզի ամէն կերպով զօրավիդ լլան Ուխտերուն եւ քաջալերեն զանոնք, իրենց ձեռնարկներուն մէջ: Մասնաւորապէս կը խնդրէ որ, այն տեղերը ուր կան հայ վիրտասարդներ եւ ուր տակաւին ուխտեր դոյութիւն չունին, նախաձեռնեն կազմելու նոր Ուխտեր եւ այդ առթիւ անմիջապէս յարաբերութեան մտնեն կեդր. վարչութեանհետ, «Հայրենիք»ի հասցեով:

Մ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ռաւոր Կովկասի դիտական աշխատանոցներուն մէջ տրուածները յանկարծ անհետացան :

Թէեւ պարենաւորմաները քիչ էին, բայց պոշերը չէին հաշուեցան : Հիմա, որ աւելի շատ բան կայ պնելու, շատ աւելի երկար են ամոնք քան առաջ :

Այս «պոշերը» տեսակ մը անուշղակի պարենաւորմի դրութիւն կը ներկայացնեն, որովհետեւ ոչ մէկ քանակ մը աւելի պահելու իրաւունք չունի ոեւէ մէկ եւ ամէն տանտիրոջ ժամանակ չունի երկու – երեք խանութի տողեր կանգնելու :

Մոսկուայի խանութները գրեթէ միշտ լեցուն են, որովհետեւ 5000 խանութ կայ վեց միլիոն բնակչութեան համար : Երկու անդամ «պոշ» կը բռնեն, մէկը՝ գնելու, միւսը՝ վճարելու տոմսն :

Մինչեւ իսկ հիմա շատ մը Ռուսեր հաւատք չունին թէ ազատ առեւտուրը կրնայ տեւել, որով ամոնք շատ կը գնեն, պաշար ամբարելու համար :

Գիներու պայքարը տակաւին կը շարունակուի : Պաշտօնապէս գիները կ'իջնեն, մանաւանդ բարի ուտելիքի, ռատիոյի, ծխախոտի, զարեջրոյի վրայ : Բայց Մոսկուացիները կը դանդաղին թէ գիները դեռ բարձր են : Պաշտօնական գնով ձեռք մը պատրաստ հագուստը կ'արժէ (մէկ րուբլին 1 շիլինի 1 փէնի) 700 րուբլի (35 սթերլին), 250 րուբլին 12 սթերլին) կօշիկը եւ 20 րուբլի (մէկ սթերլին) գոյդ մը գուլպան : Կարագը 30 շիլինի է կէս քիլօն, սուրճը 35 շիլին : Վարսպետ ելեկտրագէտ մը, օրինակի համար, 1400 րուբլի (70 սթերլին) կը շահի ամիսը :

ՅԱՌԱՋԻԿՈՑ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ԵՒ ՍԹԱԼԻՆ

Համայնավար կուսակցութեան ժողովները կը դումարուին բանաձեւելու ընդհանուր քաղաքականութիւնը : 1918էն մինչեւ 1925 այս ժողովները տեղի կ'ունենային ամէն տարի, ուրկէ վերջ, դումարուեցան 1927ին, 1930ին, 1934ին եւ 1939ին : 1939էն ի վեր համագումար տեղի ունեցած չէ, ինչ որ դանդաղի տեղի տուած է համայնավար վերին խաւերուն մէջ, որովհետեւ խոստացած էին համագումար մը ընել պատերազմը լրանալուն պէս :

Հաւանօրէն յունուարին մէջ տեղի ունենայ ժողով մը, որուն պիտի մասնակցին 2000 համայնավար վարիչներ ամբողջ Ս. Միութենէն : Նիստերուն մեծ մասը դոնփակ պիտի ըլլայ, թէեւ որոշ ճառեր պիտի հրատարակուին :

Սթալին պիտի խօսի ամէնէն կարեւոր ճառը, վերջին տասը տարուան գործունէութեան վերաքննել նիւթերու մասին.— 1. Համայնավար կուսակցութիւնը, 2.— Խորհրդային արտաքին քաղաքականութիւնը, 3.— Պատերազմին ազդեցութիւնը եւ ազդինքը, 4.— Ճարտարարուեստ եւ 5.— Երկրագործութիւն :

Այս զեկուցումէն վերջ, Սթալին պիտի դծէ համայնավար կուսակցութեան քաղաքականութիւնը Ս. Միութեան մէջ եւ գալիք 25 տարիներու Միջազգային գործունէութիւնը :

Դժուար չէ գուշակել թէ ինչ տեսակէտներու վրայ հիմնուած պիտի ըլլայ այդ ճառը :

Իրազեկները կը հաւատան թէ այս բանախոսութենէն վերջ Սթալին չընդալից յայտնութիւն մը պիտի ընէ, հրաժարելով պետական պարտականութիւններէն, բայց պահելով համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարութիւնը :

Այս յայտարարութենէն վերջ, կուսակցական ժողովը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ : Ցետոյ պիտի փորձէ նոր տիտղոս մը գտնել, աւելի բարձր քան դեներալիսիմուսը (սպարապետ) եւ «ժողովուրդի հայր»ը : Գերագոյն տիտղոսը ճարելէ վերջ, համագումարը Սթալինի յաջորդը պիտի ընտրէ, երբեւ վարչապետ : Գլխաւոր թեկնածուները կը հաւասարուին արտաքին գործերու նախարար Մոլոթով, եւ Մ. Մալէնքով : Առաջինը աւելի շատ բախտ ունի շահելու, երբեւ կազմակերպիչ եւ տքնաջան աշխատող :

Ոերիշ հաւանական մրցակից մըն է զօրավար Ժուքով որ կուսակցութեան մէջ օդնական քարտուղարի պաշտօն ունի :

Սթալինի տեսակէտով, իր պաշտօններուն մէկէն քաշուիլը այն առաւելութիւնը պիտի ունենայ որ իշխանութեան փոխանցումը կատարուի առանց ներքին պայքարի, երբ դեռ ողջ է իրբեւ կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար, Սթալին կրնայ դործել վարագոյրին ետեւէն, ինչպէս պատերազմէն առաջ : Մնաց որ, իր առողջական վիճակն ալ թոյլ չի տար չատ յոգնիլ : Թէեւ իր վիճակը այնքան դէշ չէ որքան կը կարծուի արտաքսմանի մէջ, սակայն կը տկարանայ տարիքի բերումով :

ՀԱՅՑ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՍԻԼ (յապաղած).— Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս Մարսիլիոյ Հայ Գերիներու Միութիւնը տուաւ իր տարեկան պարահանդէսը Փալէ տ'Օրի չքեղ սրահներուն մէջ : Որոշուած ժամուն նուագախումբը՝ դեկավարութեամբ դերի ընկեր Ս. Չէօրէքճեանի՝ սկսաւ թնդացնել սրահը, առաջին վայրկեանէն իսկ տաք մթնոլորտ մը առեղծելով :

Վարչութեան կողմէ զեկոյց արուեցաւ Միութեան երկու տարուան գործունէութեան մասին : Մամուլը դնահատութեան արժանացաւ վարչութիւնը, որ յաջողած էր Միութիւնը դնել բոլորովին չէզոք գետնի վրայ, իր շուրջ համախմբելով բոլոր տարրերը :

Գեղարուեստական բաժինին մէջ տեղի ունեցան վրգեր ու արտասանութիւններ, մասնակցութեամբ Փարիզեան դերասանուհիներու, որոնցմէ Պ. Պ. Գմբէթեան եւ Տարօնեան խօսք առին : Կէս գիշերէն վերջ տեղի ունեցաւ վիճակախաղ մը, որուն առարկաները նուիրուած էին հանդիսականներուն կողմէ :

Հանդիսէն գոյացաւ կոկիկ դումար մը :

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ

Յ. Գ.— Մարսէյլաբնակ հայ դերի հիւանդ ընկերներն ու օգնութեան կարօտ ընտանիքները կը հրաւիրուին դիմել անձամբ (կամ նամակով) Միութեան քարտուղար ընկեր Թահմազեանին, 35 rue Curiol, Marseille, իրիկուններըը մամբ 7—8:

ՅՈՐԵՆԻ ՀՈՒՆՁՔԸ այս տարի աւելի լաւ է Ս. Միութեան մէջ, բաղդատելով անցեալ տարուան հետ : Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ հունձքը գաղուած է 5 միլիոն արտավար տարածութեան վրայ եւ թէ մեծ քանակութեամբ ցորեն կը յանձնուի պետական չոեմարաններուն :

ԴՊՐԵՎԱՆՔ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԻ

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ
(ԱՆԹԻԼԻԱՍ, ԼԻԲԱՆԱՆ)

Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի դպրեվանքը 1948—49 տարեշրջանին եւս պիտի կազմէ Ս. դասարան մը որուն համար պիտի ընդունուին ազգային նախակրթարաններէ շրջանաւարտ եւ եկեղեցական ուսմանց յարմարութիւն ունեցող նոր տաններ :

Նախակրթութենէ բարձր ուսում ստացած թեկնածուները եւս կ'ընդունուին դպրեվանքի Բ. Գ. կամ Դ. դասարաններուն համար : Եթէ կան աշակերտներ որոնք հայկական նախակրթութիւն չունին, այլ իրենց ուսումը օտար լեզուներով ըրած են, կրնան նոյնպէս դիմել դպրեվանքի տեսչութեան : Այսպիսիներուն համար մասնաւոր կարգադրութիւն կը'ղլայ դպրեվանքի մէջ, իրենց ուսումը շարունակելու եւ եկեղեցական ըլլալու :

Ուսանողներ կ'ընդունուին ՁՐԻ . միայն իրենց հետ միասին կը բերեն իրենց զգեստները եւ ուրիշ անձնական անհրաժեշտ իրեր :

Բոլոր անոնք որոնք կը փափաքին արձանագրել իրենց դաւակները, թող փութով դիմեն Հայրապետական պատուիրակ Գերչ. Տ. Արտաւազդ Արք. Սիրմէեանի, Հայոց եկեղեցի, rue Jean Goujon No. 15, Փարիզ :

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ ԴՊՐԵՎԱՆՈՑ

ՓԱՐԻԶԱԲՆԱԿ ԳՈՆԻԱՑիՆԵՐՈՒ կողմէ նախաճաշուելիքով Պ. Ֆէլմանեանի, Ցուլիս 4ին, Պուր լա Ռէն, էրմիթաժի պարահէնի մէջ ճոխ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ կաթող. պատուիրակ Արտաւազդ արք.ի որ քէմալական արշաւանքի պահուն Գոնիայի առաջնորդ էր եւ ձերբակալուելով աքսորուած էրզրում : Ճառեր խօսուեցան այդ օրերու դէպքերը վերյիշելով : Ցետոյ մասնախումբ մը ընտրուեցաւ, պատրաստելու համար լրիւ ցանկը շրջանի հայբենակիցներու, որպէսզի կազմուի միութիւն մը :

ԵՒՐՈՊԱՑի ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐԷՆ 205.000 հոդի Մ. Նահանգները պիտի փոխադրուէին, համաձայն խորհրդարանի որոշման : Ուշլինկըընէն կը հեռադրեն թէ մասնաւոր յանձնախումբը մեծապէս պիտի կրճատէ աքսորամղուած վարիչները, այնպէս որ հազիւ 50—60.000 հոդի պիտի կրնան փոխադրուիլ յառաջիկայ տարի : Նախազահը չորս միլիոն տոլար խնդրած էր, բայց հազիւ երկու միլիոն տրամադրուած է : Տակաւին չեն նշանակուած այն երեք պաշտօնատարները որ պիտի վարեն այս դործը, իւրաքանչիւրը 10.000 տոլար տարեթոշակով :

ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ դինուորական պատուիրակութիւն մը հասաւ Ալպանիա, մասնաւոր առաքելութեամբ.— Մոսկուայի մէջ կը կարծեն թէ վերջնական է մառէչալ Թիթոյի խզումը միւս բոլշեւիկեան կուսակցութեանց հետ :— Ռումանիոյ ամէնէն կարեւոր ընկերութիւններէն մէկը դադրեցուց քարիւղի փոխադրութիւնը դէպի Պելկրատ :

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԻԹ.

— Օ՛, տէր հայր, հրեաին այնպէս կը խռովի հոգիս, որ քիչ կը մնայ իմ քովինքս ծովը նետեմ ու վերջ տամ իմ տանջալից կեանքիս :

— Ի՞նչ է պատահեր, աղջիկս, ըսէ ինծի, ես պատրաստ եմ սփոփելու քու բոլոր վիշտերդ :

— Ոչ, տէր հայր, իմ վիշտերս չեն սփոփուիր, մինչեւ որ հայրս ձեռք չքաշէ դաւէն ու դադրեցնէ :

— Դարձեալ նոր բան մը կայ :

— Եւ ինչպիսի բան... երէկ իրիկուն մեր տունն էին Ռշտունեաց եւ Անձեւացեաց իշխանները, որոնց հետ հայրս երկար առեն խորհրդակցեցաւ, թէ ի՛նչպէս ընեն որ Աշոտ Երկաթը մատնեն Եուսուֆի ձեռքը եւ սպաննել տան զայն :

— Ա՜հ, ահ, սոսկալի է : Եւ դուն, աղջիկս, բոլորը ճիշդ լսեցի՞ր :

— Այո, բոլորը : Այս առտու իշխանները արդէն ճամբայ ելան դէպի Դուին, որպէսզի ներկայանան Եուսուֆին եւ Արաբներու դունդի մը գլուխըն անցած՝ բռնեն Երկաթը :

Տէր Սահակ վայրկեան մը լռեց, ապա՝ դառնալով Հեղինէին, ըսաւ .

— Ապրիս, աղջիկս, որ հասպրակաց չահերը վեր կը դասես ծնողական չահերէն : Դեռ ուշ չէ, կարելի է չարիքին առջեւն առնել : Ես ինքս այսօր իսկ ճամբայ կ'ինամ դէպի Աշտարունիք, կը գտնեմ Մարտիրոս հայրը եւ ամէն ինչ կը յայտնեմ. իսկ Մարտիրոս հայրը դիտէ, թէ ինչ կ'ընէ :

— Այո, Հայաստանի այդ Ղեւոնդը, ըսաւ լռելեայն իրեն Հեղինէն : Աճապարէ ուրեմն :

Քիչ ետք Տէր Սահակ ձի հեծած ճամբայ ելաւ, առանց կարեւորութիւն տալու ձիւնին ու ցուրտին : Շատ նեղութիւններ կրեց, չաւերը հարց ու փորձ ըրաւ, բայց ի վերջոյ գտաւ ծերունի վանահայրը եւ մանրամասն պատմեցաւնոր դործին հանդամանքները :

Երբ լսեց Մարտիրոս հայրը Գագիկ Արծրունիի սաթքած դաւադրութիւնը, սաստիկ բարկացաւ, անիծեց Արծրունեաց ցեղը եւ չտապեց հասնելու Աշոտ Երկաթին :

— Այժմ վերադարձիր դուն, տէր հայր, եւ յայտնէ իր դահճնակութիւնն Արծրունեաց օրիորդին, համբուրէ զայն իմ կողմէս. թող Աստուած բաղմացնէ այդպիսիները թիւը : Ըսէ անոր, թէ Հայաստան չի մեռնիր, քանի իրեն պէս օրիորդներ այսքան հայրենասէր են :

Ապա վանահայրը ճամբու դրաւ արժանապատիւ ու ազգասէր քահանան :

Լ.

Երկու հայ իշխանները, Արաբաց դունդի մը գլուխ անցած, Դուինէն արշաւեցին Այրարատեան եղկիրը, հուր ու մոխիր տարածելու համ : Ռշտունեաց եւ Անձեւացեաց իշխանները արդէն կատարած էին Գագիկ Արծրունիի տուած խոստումնին, թէեւ չատ սուղ դինով :

Եուսուֆ չհաւատաց անոնց խոսքին եւ պահանջեց ուրախալ իրենց կրօնքը. այս պայմանով միայն ինք պիտի կատարէր անոնց խնդրանքը՝ օգնական զօրք տալով իրենց թէ Գագիկ Արծրունիի դէմ, որմէ իրը թէ հալածուած էին, եւ թէ Աշոտ Երկաթի դէմ, զոր բռնելու խոսք տուած էին եւ որուն համար չատ ուրախ պիտի ըլլար նաեւ ինքը : Իշխանները ուրացան կրօնքը, ուրացան Լուսաւորիչի հաւատքը եւ երդում ըրին որ ամէն ճիդ պիտի թափեն իրենց հայրենակիցներուն ալ ընդունիլ տալու Մուհամմէդի կրօնքը :

— Լաւ խաղ կը խաղանք, իշխան, ըսաւ Ռշտունեաց տէրը դառնալով իր ընկերոջ. տեսնենք ի՞նչով պիտի վերջանայ այս դործը :

— Ես կը կարծեմ որ ինչով ալ վերջանայ, մենք յաղթող դուրս կուդանք : Եթէ Գագիկը իշնայ, Եուսուֆն կը յարինք, իսկ եթէ Եուսուֆը իշնայ, Գագիկն պաշտպանութիւն կը դանենք : Մեր ի՞նչ հոգն է թէ երկուքը իրարու միս կ'ուտեն, կը բաւէ որ մենք հանդիստ ըլլանք :

— Այդ ճիշդ է, իշխան. բայց սա ալ պէտք է նկատի ունենալ որ մեր առջեւ Աշոտ Երկաթի վրայ, քանի որ ուշ կամուխ մեր ձեռքը պիտի իջնայ ան :

Այնուհետեւ երկուքն ալ լռութեամբ առաջ կը քալէին, երբ դիւղ մը հասնելով իրենց առջեւ :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃԿԱՃԵԱՆՑ .

ՀՈԳԵՎՈՐ ԱՂՋԿՈՒԹԻՒՆ

Նշանաւոր հոգեբոյժ Ա. Ֆ. Մարսէլ Ռէյ, որ Ամերիկայի մէջ կը գտնուի, ուսումնասիրած է Ամերիկայի զինուորական հիւանդանոցներուն մէջ պատերազմի ընթացքին ստացուած հոգեկան ախտերը։ Ան կը հաստատէ, որ զինուորներուն մեծ մասը կը տառապի ոչ թէ ֆիզիքական, այլ հոգեկան ախտերէ։ Ասոնք կը ստանան ռմբակոծութիւններու, ռազմաճակատի սարսափներուն եւ ռազմական գործողութիւններու ընթացքին։ Ռէյ կը հաստատէ, որ ամերիկեան զինուորներուն 50 տոկոսը ենթարկուած է հոգեկան ախտերու։ Ասոնցմէ 350 հազարը ռազմաճակատէն ետ դարձած է։ Ռազմական մարմինները կը ստիպուին զանոնք ետ ուղարկել, որովհետեւ ուրիշ տեղ չունին զանոնք պահելու։ Ռէյ կ՚ըսէ, որ 1940ի ամրողջ պատերազմին մէջ միայն 1950ի։

ՃԱՄՊՈՒՐՈՒՆ ՀԱՅԱՍՊԱՆ

— Երբեմն օրական 20 ժամ աշխատած եմ թուղթ – մատիտ ձեռքիս, ուրիշ ոչինչ, ուրիշ ոչինչ, ամբողջ տարիներ։ Ես ինքս ինձ համար ստեղծած եմ այս աշխատանքը, որ ոչ ոք ինծի չի տար։ Ես ինքս ինձ կը հրամայեմ, ես ինքս ինձ կը վճարեմ։ Ես ինքս ինձ կը պատժեմ։ Ես ինքս ինձ կը գնահատեմ։ Ես ինքս ինձ կը ծաղրեմ։ Ես ինքս ինձ կը գովեմ։ Ես ինքս ինձ կը քննադատեմ։ Ես ինքս ինձ կը սիրեմ։ Ես ինքս ինձ կը ատեմ։ Ես ինքս ինձ կը հալածեմ։ Ես ինքս ինձ կը հանգստացնեմ։ Ես ինքս ինձ կը ստիպեմ, որ աշխատիմ։ Ես ինքս ինձ կը ստիպեմ, որ չաշխատիմ։ Ես ինքս ինձ կը ստիպեմ, որ ուրախանամ։ Ես ինքս ինձ կը ստիպեմ, որ տխրիմ։ Ես ինքս ինձ կը ստիպեմ, որ ապրիմ։ Ես ինքս ինձ կը ստիպեմ, որ մեռնիմ։ Ես ինքս ինձ կը ստիպեմ, որ ծնան

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 14 JUILLET 1948 Չորեքշաբթի 14 ՀՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 5491–Նոր շրջան թիւ 1001 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱԿԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՈՂԻՆ

Կը բաւէ հարեւանցի ակնարկ մը նետել Յուլիս 14ի տօնակատարութեանց վրայ, իմանալու համար թէ ո՛րքան խոր եւ լայն արմատներ ձգած է ազատութեան զաղափարը, այս երկրին մէջ :

Միայն եօթերորդ պարերն ու զուարճութիւնները չեն որ պիտի լուսաբանեն ձեզ :

Ամէն ժողովուրդ ալ ցնծութեան ազդակներ պիտի արձակէր այդպիսի պարագաներու մէջ, համաձայն իր միջավայրին եւ ճաշակին :

Մենք իսկ, որ չատ քիչ անգամ օր ու արեւ տեսած ենք, ո՛րքան կը հրճուինք, երբ ազատապրութեան տարեդարձներ կը տօնուին : Մինչեւ այսօր ալ սիրտեր կան որ կը բրթռան, երբ կը լսեն «Արիք Հայկազունք»ը,— երգ մը՝ ձօնուած Գօլոյ Սպղ· Սահմանադրութեան (1860) :

Աւելի ուշադրութեամբ դիտեցէք դէմքերը, Յուլիս 14ի կամ ուրիշ փառքերու յիշատակութեան առթիւ, եւ պիտի տեսնէք որ իսկապէս կ'ըմպեն, կ'ապրին Ազատութիւնը :

Անշուշտ կան ձեռնպահներ եւ ծածկամիտներ ալ, որոնք ուրիշ կարգուսարքի մը կը սպասեն, պոթիկարու եւ ռոտոտերու համար : Կան արքայականները եւ կարմիրները :

Եւ սակայն, ընդհանուր ներդաշնակութիւնը կը մնայ անվիճար : Իսկ առնէ մը ի վեր, Ֆրանսայի համայնավարները ամէնէն բարձր կ'աղաղակեն, Յուլիս 14ի առթիւ, չընդդիմացնելով նշանախօսքերով : Այնոնք են որ այս տարի ալ, հայրենասէրները կը պահանջեն «պաշտպանել հանրապետութիւնը, մի եւ անբաժան», «ազգին ամբողջականութիւնը եւ անկախութիւնը», հանդիսաւոր թափորներ կազմելով Փարիզի փողոցներուն մէջ եւ այլուր :

Անհրաժեշտ չէ դաղտնիքներ փնտռել այս արտայայտութեանց մէջ :

Ո եւ է Ֆրանսացի, զլուխն ըլլալով ամէնէն թեթեւ համայնավարը, չատ լաւ դիտէ որ 1789 Յուլիս 14ով չահուած յաղթանակին կը պարտի այսօրուան ազատութիւնը :

Գիտէ նաեւ որ, ինչ թերութիւններ ալ ունենայ ներկայ կարգուսարքը, երբեք չի կրնար խափանել խորհելու, խօսելու, գրելու եւ գործելու ազատութիւնը : Չի կրնար սպանել անոր ոգին :

Միայն այս դիտակցութիւնը բաւական է, չափելու համար տարբերութիւնը այս կամ այն կարգուսարքին :

Ամէնէն անճարա ժողովուրդն ալ, եթէ մէկ օր իսկ ազատութիւն վայելած է, այլեւս չի կրնար կէս ճամբան մնալ :

Երբեմն գլուխ կը ծռէ : Կը տատամսի : Կը խոհակայ : Բայց, երբեք չի խաբուիր : Ոչ խաւտուառիկ նշանախօսքերէն, ոչ ալ չռայլաբան քարոզիչներէ :

Ազատութեան ոգին է որ մարդկութիւնը կը զանազանէ անասնականն աշխարհէն : Մնաց որ, անասունն անգամ կը մռնչէ, երբ կ'արգելափակեն վանդակի մը մէջ :

Եւ ահա տեսէք ողբերգութիւնը ,— մինչ Ֆրանսան Յուլիս 14ր կը տօնէ համազգային խրախճանքներով, հազարաւոր փախստականներ անկարելին կը փորձեն, անցնելու համար Կեդր· Եւրոպայի եւ Պալքաններու կարմրադրօշ փշաթելերէն : Իսկ անոնք որ դուրսն են, արդէն,— Լեհեր, Չեխեր, Հունգարներ եւայլն — ճակատ կը յարդարեն ազատ ափերու վրայ, ի խնդիր իրենց հայրենիքին ազատութեան :

Երբեք այսքան մթնած էր երկինքը, ազատասէր ժողովուրդներու դլխուն վերեւ :

Ի՞նչ կ'արժէ ամէնէն արդիական կարգուսարքը, եթէ դասակարգի մը տիրապետութեան պիտի յաջորդէ ուրիշ մը, ծաղրանկարի վերածելով ազատութեան զաղափարը :

Ժողովուրդներու իմաստութիւնը չատոնց չափած է բոլոր վարդապետութիւնները : Անոնց բնազդը աւելի չուտ կը գտնէ ճիտակ ճամբան : Մանաւանդ երկու աչխարհաղդրդ պատերազմներու արհաւիրքէն վերջ :

Ի՞նչ կ'արժէ որեւէ սահմանադրութիւն, եթէ «մարդը մարդուն դայլ» պիտի դառնայ խաբուսիկ խայծերով :

Արեւելքէն չէ՞ր որ կը հնչէր աղաղակ մը,— « Ազատն Աստուած այն օրից···» :

Միայն ազատութեան ոգին կրնայ ճամբան հարթել միջազգային եղբայրութեան համար, ամրապնդելով խաղաղութիւնը : Շ·

Հաւերապեսական եղբայրութիւն

1789 Յուլիս 14ին Պաստիլը կը բանար իր դուռները Փարիզի ժողովուրդին ցասումին առջեւ : Հնօրեայ միջնաբերդը կը խորհրդանչէր բացարձակ բռնապետութիւնը : Իր կործանումը մեծ արձագանգ գտաւ : Ինչպէս ըսած է Ժօռէս , «այն ատեն այնպէս թուեցաւ երկրի բոլոր ժողովուրդներուն թէ կ'իրար բանար բովանդակ մարդկութեան : Մարդու իրաւունքներու յայտարարութիւնն էր, ժողովուրդի ուժին յայտարարութիւնն էր, ի սպաս մարդկային իրաւունքին : Միայն լոյսը չէր որ կը հասնէր Փարիզէն տիեզերքի ճնշուածներուն, այլեւ յոյսը : Եւ միլիոնաւոր սիրտերու մէջ, ուր կը տիրէր ստրկութեան մեծ խաւարը, ծագեցաւ Ազատութեան արշալոյս մը» : Ասոր համար է որ 14 Յուլիսը պիտի ըլլար ազատութեամբ տոգորուած բոլոր մարդոց տօնը : Այս տօնը կը յիշեցնէ 1918 Մայիս 28ը, օրը Հայաստանի անկախութեան, երբ հայ ժողովուրդը վերջապէս ազատագրուեցաւ, դարերու ընթացքին իր կրած հարստահարութիւններէն :

Ազատութիւն, Հաւասարութիւն, Եղբայրութիւն, ի՞նչ թուական աւելի պիտի յարմարէր քան Յուլիս 14ը եւ Մայիս 28ը, տօնելու համբաւեցան այս վսեմ նշանաբանը :

Հարկ եղաւ որ հայրենիքը նոր զոհզոհթայի մը մատնուէր եւ հազարաւորներու արիւնը թափէր , երիտասարդացնելու համար նուաճումներու եւ պայքարներու այս խորհրդանչանը, որ հետզհետէ սկարացած էր հասարակ պակասէն :

Հարկ եղաւ որ այս վերջին պատերազմին, աւելի քան չորս տարի ժողովուրդները հեծէին իրենց չղթաներուն տակ, ամբողջ Եւրոպայի մէջ յաղթանակէին վատութիւնը եւ արդելափակման կայանները, ռճիրը, որպէսզի վերսին ըմբռնէինք Ազատութեան խմաստը :

Պէտք էր որ «ընտրեալ» ցեղ մը սարկացնէր միւս բոլորը, որպէսզի նորէն սորվէինք Հաւասարութիւն բառը : Պէտք էր որ աւելի քան չորս տարի ժողովուրդներ, մարդիկ, միացածհասարակաց յոյսով մը, միասին տանջուին, միասին պայքարէին, միասին տանջուէին, որպէսզի Եղբայրութեան պատկերը նորէն տրուէր մեզի :

Աչքերնիս մանք բոլորս, եւ չմոռնանք որ, արդիական Պաստիլները քանդելու եւ հանրապետութեան յաղթանակը չահելու համար, անհրաժեշտ է չարունակել պայքարը յանուն ազատութեան եւ արդարութեան եւ թէ միայն ժողովրդապետութեան յաղթանակով կարելի է ապահովել խաղաղութիւնը եւ բարօրութիւնը :

ՕՏԻՔ ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆ

Պաղեստինի կռիւները

Թէլ Ավիվէն պաշտօնապէս կը հաղորդեն թէ՝ ծովեզերեայ արաբական երկու կարեւոր քաղաքներ, Լիտտա եւ Ռամլէ Հրեաներուն ձեռքը անցած են : Արաբները յանձնած են իրենց բոլոր զէնքերը, եւ պատերազմելու կարող բոլոր Արաբները գերի բռնած են : Այս երկու քաղաքները գրաւելով , Հրեաները այժմ կը փորձեն իրենց ամբողջ ուժը թափել Լաթրունի վրայ, որ կը տիրապետէ Թէլ Ավիվէն Երուսաղէմ տանող ճամբուն : Միւս կողմէ, անոնք սաստկացուցած են իրենց յարձակողականը՝ Երուսաղէմի հին քաղաքին արաբական դիրքերուն վրայ :

Հայֆայի հարաւային կողմը, այս պահուս տեղի կ'ունենայ մեծ պատերազմ մը : Կ'ըսուի թէ 2000 Արաբներ պաշարուած են :

★ Կոմս Պերնատոթ երկուշաբթի օր Նիւ Եորք հասնելով, իր տեղեկագիրը ներկայացուց Ազգերու Միութեան Մորհուրդին՝ Պաղեստինի կացութեան մասին : Օգոստոսէն իվեր պահուն, յայտարարեց թէ՝ միշտ լաւատես է եւ ուրբաթ օր պիտի վերադառնայ Հռոդոս :

★ Արաբական Դաշնակցութեան ընդհ· քարտուղար Ազզամ փաչա յայտարարեց թէ Արաբները ամէնքն ալ համաձայն են պատերազմը շարունակելու :

Անգլիա կը ջանայ համոզել Արաբները որ կռիւները դադրեցնեն : Գահիրէի բրիտանական դեսպանը անձնապէս դիմեց վարչապետ Նոքրաչի փաչայի, որպէսզի Արաբական Դաշնակցութիւնը եւ եգիպտական կառավարութիւնը ընդունին Ազգերու Միութեան Մորհուրդին պահանջած նոր զինադադարը : Անդլիա յետաձգեց դաշնագրով տալիք 500.000 սթերլինի վճարումը՝ Անդրյորդանանի կառավարութեան, իբրեւ բարօրական ճնշում :

★ Գահիրէի անթելը հաղորդեց Ազզամ փաչայի մէկ յայտարարութիւնը, որուն համաձայն Արաբները որոշած են ընդունելու հրէական խորհրդանիշ – պետութեան մը կազմութիւնը, նման Վատիկանի մէջ հաստատուած պապական պետութեան :

Ընդհանուր գործադո՞ւլ

ՆՈՐ ՁԻՋՈՒՄՆԵՐ ԵՂԱՆ , ԲԱՑԱ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ ԳՈՀ ՉԵՆ

Պետական պաշտօնեաներու մէկ կարեւոր մասին գործադուլը կը չարունակուի : Կառավարութիւնը պաշտօնաթերթի կէրակի օրուան թիւով հրատարակեց պաշտօնեաներու դասակարգութեան վերաբերեալ տախտակը, որուն համաձայն թոշակները պիտի ստանան. հետզհետէ , հետեւեալ չորս գանազան ցուցանիշներով .— Ա.— 225—800, Բ.— 185—369, Գ.— 130—250.— Դ· — 100 — 185 : Թոշակի նուազագոյն գումարը պիտի ըլլայ տարեկան 114.500 Ֆր·, որ կը համապատասխանէ 100 ցուցանիշին : Հիմա, կառավարութիւնը կը քննէ թէ՝ ի՞նչպէս պիտի բաշխուի տրամադրելի 30 կամ 32 միլիառ Ֆրանքը, այս տլլատան դասակարգերուն մէջ : Սակայն, հիմակուընէ իսկ աչխատաւորական գրեթէ բոլոր կազմակերպութիւնները անդոհացուցիչ կը նկատեն դասակարգերու մասին տրուած որոշումը, եւ անհամապատասխան՝ իրենց պահանջներուն :

Եմմատական նախարարութեան այն պաշտօնեաները որ Բանուորական Ուժին կը պատկանին, ընդհանուր ժողով դումարելով, որոշեցին գործադուլը չարունակել եւ նոր առաջարկներ ներկայացնել կառավարութեան : Աչխատանքի Դաշնակցութեան (Համագործակցութեան) պատկանող հազարէ աւելի Թղթատարական պաշտօնեաներ ալ ժողով մը դումարեցին, պահանջելով որ դասակարգութեան համար ընդունուած վերոյիչեալ ցուցանիչերը փոխուին եւ մանաւանդ թոշակի նուազագոյն դումարը աւելցուի :

Պետական ընդհանուր վարչութեանց պաշտօնեաներու վարչական յանձնաժողովը որոշեց գործադուլ հռչակել, եթէ 30 միլիառ Ֆրանքի բաչխումի եղանակը իրենց ուղածին համաձայն չկատարուի :

Հանրային չինութեանց եւ Ներքին Նաւարկութեան պաշտօնեաները (C. G. T.) երէկ որոշեցին 24 ժամուան գործադուլ ընել, իբրեւ ազդարարութիւն : Տնտեսական գործերու Նախարարութեան պաշտօնեաներն ալ որոշեցին գործադուլը չարունակել, եւ հրաւիրել կեդրոնական վարչութեանց իրենց ընկերները որ միանան իրենց : Սակայն, այս վարչութեանց Բանուորական Ուժը պաշտօնեաները առայժմ վերապահութիւն ցոյց կուտան , սպասելով դահլիճին տալիք որոշումներուն, որոնց կը սպասուի մէկ օրէն միւսը :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ Ա.ԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վարչապետ Շուման ճառ մը խօսելով՝ յայտարարեց թէ՝ դահլիճը կը փորձէ հաստատուն վիճակի մը վերածել տնտեսական, եմմատական եւ քաղաքական կացութիւնը : Առաջին անգամ ըլլալով, պետական եմմատոյքը ամբողջովին հաւասարակչռուած է, կարելի եղած է նոյնիսկ Յունուար 1ին իվեր Պանք որ Ֆրանսին յանձնել 100 միլիառ Ֆրանք : Գալով դիներուն, ասոնք վեց ամիսէ ի վեր աւելի բարձրացած չեն, բայց, դնելիք չատ բան կայ տակաւին :

Վարչապետ աւելցուց թէ՝ կարելի չէ տակավին վերահաստատել անտես·· կառաբեալ ապաստութիւնը : Գործադուլներուն ակնարկելով , ըսաւ թէ՝ անկարգապահութիւնը ամէն ինչ կը վտանգէ :Անոնք որ կը կարծեն թէ գործադուլ ընելով կամ սպառնալով կը դիւրացնեն կառավարութեան դործը, ծանր պատասխանատուութեան տակ կ'իյնան . «Կը յայտարարեմ անկեղծօրէն թէ կառավարութիւնը տեղի պիտի չտայ որեւէ ճնշումի··· Աւենը եկած է որ թէ՛ ընդդիմադիրները եւ թէ մեծամասնութեան պատկանող կուսակցութիւնները բացորոշապէս պարզեն իրենց դիրքը : Ասոնց իւրաքանչիւրը թող դիտնայ թէ՝ ինչ կ'ուզէ եւ ըսէ թէ՝ ինչ կ'ուզէ » :

★ Կէրակի դիւերուընէ ի վեր Ոստիկանութիւնը հսկողութիւն կը կատարէ եմմատական նախարարութեան չէնքին չուրջը, ուր դիրք բռնած էին գործադուլի պահակները : Այս վերջինները հեռացուած են եւ իրենց աչխատութիւնը չարունակել ուզող պաշտօնեաները կրնան դրասենեակները մտնել ազատօրէն : Նոյն ազատութիւնը ունին նաեւ ուրիչ կարգ մը վարչութեանց պաշտօնեաները : Յայտնի չէ թէ եմմատական նախարարութեան մէջ քանի՞ հոգի վերսկսած են իրենց գործը : Տնտեսական նախարարութեան պաշտօնեաներուն 60առ հարիւրը կը չարունակէ աչխատիլ :

Դատարաններու քարտուղարներն ալ սկզբունքով որոշեցին գործադուլ ընել :

(Լուրերու շարունակութիւնը Դ· էջ)

1926թ. բոլշևիկների ձեռնարկների հաշվառման «Ա» բաժնի վարիչ Ա. Ղազարյանը հրապարակել է 3 հոդվածներ, որոնցում ներկայացրել է Ալեքսանդրապոլի գործարանների ու ձեռնարկությունների վիճակը։ Ըստ նրա՝ Ալեքսանդրապոլի գործարանների մեծ մասը գտնվում է ծանր դրության մեջ։ Ալեքսանդրապոլի գործարանների ընդհանուր թվի 70 տոկոսը կանգնած է կամ ամբողջովին, կամ մասնակի կերպով։ Ալեքսանդրապոլի գործարանների մեծ մասը կանգնած է հումքի պակասության պատճառով։ Ալեքսանդրապոլի գործարանների մեծ մասը կանգնած է հումքի պակասության պատճառով։ Ալեքսանդրապոլի գործարանների մեծ մասը կանգնած է հումքի պակասության պատճառով։

Ա. Ղազարյանը գրում է, որ

ԺՈՒՅՈՎ ՏԱՅՆ

(պատմվ. վէպ)

Լ.

Օրը արդէն տասներկու էր ցոյժառ էտա-
նիլն ու հետ՝ տիեզ. ուսուց. Իշխան Ա-
ղամալեանը ուղղուեցաւ դէպի Ս. Ներսէս
մանկ. Ը՛ր Ներսէս օգնական տնօրէնն էր
մանկ. Ը՛ր ասպետ Ղազարեանի, որ ան-
ձամբ հրաւիրած էր Իշխանը ճաշի տան:

Ա՛ն ցոյժառ էր Ը՛ր Ղազարեանի հրա-
ւէրին ընդունելի գտնուելուն համար, ո-
րովհետև ուզած էր ծանօթանալ մանկ.
տնօրէնին հետ, որ ինքն ալ ուսուցչա-
պետ էր եղած ժամանակին:

Ա՛ն ներկայացաւ իր ընտանեաց ան-
դամներուն, որոնք ընդունելութեան
սենեակին մէջ էին հաւաքուած:

Վերջիններէն մէկը, որ ուշադրութիւն
գրաւեց Իշխանի վրայ, Ը՛ր Ղազարեանի
դուստրն էր՝ Տիկին Ա. Ղազարեան, որ
ամուսնացած էր Ս. Ներսէս մանկ. ուսու-
ցիչ Ա. Ղազարեանի հետ:

Տիկին Ա. Ղազարեան ամուսնացած էր
տասնհինգ տարի առաջ, եւ ունէր երեք
զաւակներ՝ Ռուբէն, Արշակ եւ Նուարդ:

Ռուբէն տասնչորս տարեկան էր, Ար-
շակ տասներկու, իսկ Նուարդ՝ տասնմէկ:

Ռուբէն ուսանող էր Ս. Ներսէս մանկ.
վարժարանի ութերորդ դասարանին մէջ,
Արշակ՝ եօթերորդին, իսկ Նուարդ՝ հինգե-
րորդին:

Ռուբէն, Արշակ եւ Նուարդ ներկայա-
ցան Իշխանին, ինչպէս որ կ՛ընէին իրենց
ծնողքին ծանօթ անձերուն հետ:

Իշխան ամէնքին ալ ձեռք տուաւ, ա-
պա ուղղուեցաւ դէպի Ռուբէն, որ ամէ-
նէն մեծն էր տարիքով, եւ ըսաւ.

— Ռուբէն, դուն ալ ուսանող ես, ինչ-
պէս քու քոյրդ եւ եղբայրդ, հետեւա-
բար ես ալ ուսանող եմ, ինչպէս դուն:

Ռուբէն ժպտեցաւ եւ պատասխանեց.

— Այո՛, պարո՛ն, ես ալ ուսանող եմ:

Իշխան ըսաւ.

— Ես ալ ուսանող եմ, ինչպէս դուն:

Ռուբէն զարմացաւ եւ հարցուց.

— Ինչպէ՞ս կրնաք ուսանող ըլլալ,
պարո՛ն, երբ ուսուցչապետ էք:

Իշխան պատասխանեց.

— Ուսանող եմ, որովհետեւ ես ալ դուն
կը սորվիմ, ինչպէս որ դուն ալ կը սոր-
վիս, ես ալ կը սորվիմ:

Ռուբէն ըսաւ.

— Ես կը սորվիմ, որովհետեւ ուսուցիչ-
ներ կան, որոնք կը սորվեցնեն ինծի, ի-
սկ դուք ո՞ւր կը սորվիք, պարո՛ն:

Իշխան պատասխանեց.

— Ես ալ կը սորվիմ, որովհետեւ ու-
սուցիչներ կան, որոնք կը սորվեցնեն ին-
ծի, իսկ ես ո՞ւր կը սորվիմ, կ՛ըսէ՞ք:

Ռուբէն ըսաւ.

— Այո՛, պարո՛ն, ես ո՞ւր կը սորվիմ,
կ՛ըսէ՞ք:

Իշխան պատասխանեց.

— Ես ալ ուսանող եմ, որովհետեւ ես
ալ դուն կը սորվիմ, ինչպէս որ դուն ալ
կը սորվիս, ես ալ կը սորվիմ:

Ռուբէն ըսաւ.

— Ես կը սորվիմ, որովհետեւ ուսուցիչ-
ներ կան, որոնք կը սորվեցնեն ինծի, իսկ
դուք ո՞ւր կը սորվիք, պարո՛ն:

Իշխան պատասխանեց.

— Ես ալ կը սորվիմ, որովհետեւ ուսու-
ցիչներ կան, որոնք կը սորվեցնեն ինծի,

ՑՈՒԼԻՍ 14 ՑՈՆԻՆ ԱՌԹԻՒ, «ՅԱՌԱՋ»Ի ԵԱ-ՋՈՐԴ ՀԱՄԱՐԸ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐ :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ օգափոխութեան կայանի Ա. խումբը կը մեկնի այս հինգշաբթի (Ցուլիս 15), ժամը 19.15ին : Տղաքը բերել ժամը 18ին, Gare de Lyon-ի մեծ սրահը :

Պարլինի վիճակը ապրիլի պէս է

Պերլինի պաշարումը կը տեւէ երեք շաբաթէ ի վեր, օրէ օր ծանրացնելով կացութիւնը : Մեծ եռուզեռ կը տիրէ Լոնտոնի մէջ : Դերմանիոյ գերագոյն ռազմական շրջանակ հրամանատար զօր. Րոպերթսըն տեսակցութիւններ ունեցաւ բրիտանական մասնագէտներուն հետ, եւ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ Ճորճ Թագաւորին կողմէ : Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը տեսակցեցաւ Պերլինի ամերիկացի հրամանատար զօր. Ֆէյի հետ : Արտաքին նախարարը նախարար Իրլն ալ անպաշտօն կերպով Գերմանիա մեկնեցաւ, ուսումնասիրութեան համար, ամերիկեան դեսպանին հետ տեսակցելէ ետք :

« Իվնինկ Սթանտարտ»ի համաձայն, զօր. Րոպերթսըն բրիտանական սպայակոյտին հետ խորհրդակցած է այն միջոցներուն մասին՝ զորս Անգլիա պէտք է ձեռք առնէ, եթէ Մոսկուա առդհացուիչ պատասխան մը տայ Դաշնակիցներու 6 Ցուլիսի ծանուցագիրներուն : «Իվնինկ Նիուզ » ալ կը գրէ թէ՝ անկարելի չէ որ Դաշնակիցները յետաձգեն արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ պետութիւն մը հիմնելու իրենց ծրագիրը, եթէ Մոսկուա առարկէ Զորսերու ժողովը դումարել :

Հեռագրական գործակալութեան մը տուած տեղեկութեանց նայելով, կարեւոր թիւով անգլիական նոր ուժեր արեւմտեան Գերմանիա հասած են, Պերլին մեկնելու համար օդանաւով : Այս լուրը պաշտօնապէս հերքուեցաւ : Եւ սակայն, «Լոնտիէյլիէս Փրէս» կը հաստատէ զայն, հիմնուելով պաշտօնական լաւատեղեակ անձերէ ստացած տեղեկութեանց վրայ : Գերմանիա բերուած զինուորները ասկէ առաջ Պաղեստին դասուողներուն են, ըսած են տեղեկատուները :

Մարշալ Սոքոլովսքի Պերլին վերադարձաւ : Սակայն, իր մասին տարօրինակ լուրեր կը շրջին : Կ'ըսուի թէ Մարշալ-խոտը արձակուած է զինուորական հրամանատարի իր պաշտօնէն եւ Մոսկուա կանչուելով պիտի ստանձնէ զինուորական կարեւոր հրամանատարութիւն մը : Բայց, ներկայ տագնապը վերջ գտնելէ ետք միայն Պերլինէն պիտի մեկնի :

Վերապահութեամբ կ'արձանագրենք այս լուրը : Եթէ հաստատուի, կը նշանակէ թէ՝ Մոսկուա հիմնապէս պիտի փոխէ իր քաղաքականութիւնը, Ուրիշ լուրի մը համաձայն, խորհրդային իշխանութիւնները հրաժարեցուցած են իրենց շրջանի գերման երկու բարձրաստիճան պաշտօնեաները, մեղադրելով զանոնք թէ՝ պէտք եղածին պէս ոգորած չեն Պերլինը Գերմանիոյ արեւմտեան շրջանները միացող շոգեկառքի դիծը :

Խորհրդային շրջանի գերման «Ֆոլվէրց» թերթը կը խոստովանի թէ Պերլինի պաշարման պատճառը միայն արհեստագիտական չէ, այլեւ քաղաքական : Հաղորդակցութիւնները իսկոյն պիտի վերահաստատուին, եթէ արեւմտեան Դաշնակիցները ընդունին Մ. Միութեան առաջարկը՝ Զորսերու խորհրդակցութեամբ քննելու համար ամբողջ գերմանական խնդիրը, համաձայն Փոցտամի որոշման :

★ Պերլինէն կը հեռարձակեն թէ Ռուսերը հաղորդակցութեանց վերջին դիծն ալ կտրեցին, արդիւնքով գերմանական բեռնակառքերու երթեւեկը Պերլինի համար : Ուրեմն կացութիւնը աւելի ծանրացած է : Պերլինի քաղաքապետը հեռագիր մը ուղղեց Միացեալ Ազգերուն, օդնութիւն խնդրելով :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՌՈՄԻ եւ Միլանի կալի բանուորները 50 % պակասեցուցին ճնշումը, օրավարձի յաւելում պահանջելով : Քալիւղի բանուորներն ալ գործադուլ հռչակեցին : Կառավարութիւնը կը խորհի զէնքի ուժ առնել պահեստներու տասը դասեր :

ԻՇԽԱՆ ՍԱՊԱՀԷՏՏԻՆ, որ այնքան աղմուկ հանեց Օսմ. Սահմանադրութեան շրջանին, իբրեւ ազատամիտ եւ կուսակից ապակեդրոնացման, մեռած է Զուիցերիոյ մէջ : 71 տարեկան էր : Մայրը Ապտիւլ Մէճիտի աղջիկը եւ Համիտի քոյրն էր, որով ինքն ալ արքայատոհմին կը պատկանէր :

ԱԻԱԶԱԿՈՒԹԵԱՆ յանդուգն արարք մըն այ դործուեցաւ երկուշաբթի առտու կանուխ : Փարիզի մեթրոյի ընկերութեան ինքնաշարժերէն մէկը Սէն Մի,էլի հրապարակը կը փոխադրէր մեծաքանակ դումարներ պաշտօնեաներուն թոշակը վճարելու համար, երբ չարագործ մը յանկարծ կանգառարին մօտ բարձրանալով, զէնքի սպառնալիքով ստիպեց զայն որ կառքը Թիւիլըրիի պարտէզը

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ բոլոր նախկոմիտէներու եւ խումբերու, կազոյտ Մաշի մասնաճիւղերու, Ն. Սերունդի Շրջ. վարչութեան եւ իր մասնաճիւղերու, ինչպէս նաեւ գաղութիս բոլոր տզգ. կազմակերպութիւններու, ողբացեալ

Ընկեր Ա. Ահարոնեանի

հոգեհանգստեան արարողութիւնը տեղի կ'ունենայ նայ 14 Ցուլիս Շաբաթ երեկոյեան մայր եկեղեցիին մէջ : Եկեղեցական արարողութեան կը մասնակցի «Արմենիա» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեանի, ուրկէ յետոյ, եկեղեցիին բակը տեղի պիտի ունենայ բանախօսութիւն :

Կը նախագահէ ընկեր Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Սէն Լուի Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» ներթակոմիտէին կողմէ, իր 23րդ տարեդարձի առթիւ, հովանաւորութեամբ Մարսիլիոյ Շրջ. կոմիտէի :

Կիրակի, 18 Ցուլիս, ամբողջ օրը, Սէն Լուի եօթնեղբայրեանի պարտէզը :

Կը նախագահէ ընկեր Ղ. ՓԻԼԻԿԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ, հայկական եւ եւրոպական պարերու կը մասնակցի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Սիամանթօ նուագախումբը : Մուտքը ազատ է :

×

Մարսհանդէս – դաշտահանդէս, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. Քըռնասյի Շրջ. վարչութեան, մասնակցութեամբ 10 քոյր խումբերու, 18 Ցուլիս կիրակի ժամը 9ին մինչեւ 22, Վիէնի մէջ :

Առաուն մարզական մրցումներ :

Կէս օրէ վերջ՝ գեղարուեստական բաժին, երգ, պար, նուագ, արտասանութիւն, եւրոպական պար մասնակցութեամբ նուագի :

Կը նախագահէ ընկեր Ա. ԹՈՓՈՒԼԵԱՆ
Կը խօսին ընկերներ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ եւ ՍԱՐԳԻՍ ԴԱՎՈՒՍԵԱՆ :

« Սէնէ Ղալօ»ի կողմէ մարզահանդէս եւ դաշտահանդէսը ժապաւէնի պիտի առնուի : Լիմոնէն մասնաւոր օթօքարը կը մեկնի ճիշդ ժամը 8ին :

Ժամադրութիւն 7.30ին 46 rue Servient:

×

Նախաձեռնութեամբ Ֆր. Կապ. Մաշի Սէնթ Անթուանի մասնաճիւղի, այս կիրակի կէսօրէ վերջ, Քամբաեսը Իօզիէր Լէ Բէն տը լա Պասթէ, Պ. Նաճարեանի օգաստուն եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ, Ս. Աթթուան :

Կը նախագահէ ընկերուհի ՍԻՐԱՆՈՒՇ ՄԱՆՕԵԱՆ
Կը խօսի ընկերուհի Տիկ. Ն. ՔԻՓՐԻԹՃԵԱՆ

Պիտի ներկայացուի քրքջալիր զաւեշտ մը, Ն. Սերունդի «Գիւլխանդանեան» խումբի կողմէ :

Հայկական պարեր Ս. Անթուանի տաուհիկնե-րու եւ Ն. Սերնդականներու կողմէ : Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի դիներով : Հայկ. աղանդերներով :

Ծանօթ.— Հանդիսավայրը երթալու համար, փլաս տ'Էքթէն առնել 26 թիւ հանրակառքը եւ իջնել նախկին Օքթրուայի առջեւ :

ԸՆԿԵՐԱ - ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՃՈՑՔ

ԼԱ ՍԻՈՒԹԱ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Հրայր խումբի առաջին տարեդարձին առթիւ : Հովանաւորութեամբ տեղւոյս «Ալաժակ» խումբին : Ընկերահամակրական խնջոյք մը : 18 Ցուլիս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Սալ տը Մի,թիւալի - Թէն սրահին մէջ : Ճոխ գեղարուեստական բաժին :

ՔՀՆԱՄԱՏՈՒՐ ԱՂՋԻԿ մը կը փնտռէ տիկին մը, որ ան ալ աղջիկ մը ունի : Կրնայ նաեւ ամուսնանալ : Հարցուփորձ՝ 6 rue Bleue, 2e étage, Porte à droite :

ՏՂԱ մը կը փնտռէ տիկին մը, որ ան ալ տղայ մը ունի : Կրնայ նաեւ ամուսնանալ : Հարցուփորձ՝ 6 rue Bleue, 2e étage, Porte à droite :

ՏՂԱ մը կը փնտռէ տիկին մը, որ ան ալ տղայ մը ունի : Կրնայ նաեւ ամուսնանալ : Հարցուփորձ՝ 6 rue Bleue, 2e étage, Porte à droite :

ՅԱՐՇԱՏՈՒՐ

ԼԻՈՆԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին 78 rue Kabelais, դպրոցի սրահը : Բոլոր ընկերները – ընկերուհիներէ կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարգ :

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր վարչութիւնները, այս տրբաթ իրիկուան ժամը 8ին, 18 Bld. Garibaldi, Palais du Chope-ի ներքնասրահը :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Քրխտասփոր» ներթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Palais de la Chope, 18 Bld. Garibaldi : Ներկայ պիտի ըլլայ Կ.Կ.ի ներկայացուցիչը :

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին Մըրմեան սրահին մէջ :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Ազբիւր Սերոբ» նորակազմ խումբին անդրանիկ ժողովը՝ այս տրբաթ իրիկուան ժամը 9ին, 19 rue Damesme-ի սրճարանը :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մ,ինասեան ներթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս տրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ պիտի ըլլայ Կ.Կ.ի ներկայացուցիչը :

ՄԱՐՍԷՅԼ.—Սէնթ Անթուանի «Ընկեր Կարօ» ներթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբերը այս չաբաթ իրիկուան ընկեր Ս. Թորոսեանի քնակարանը : Կարեւոր օրակարգ : Բացակաները նկատի կ'առնուին :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՆԱՍՈՐԻ արշաւանքը կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ 8 Սգոստոսին Վալապրի ընդարձակ դաշտին մէջ : Նկատի ունենալ թուականը :

«ՅԱՌԱՋ»Ը ՁԵՒԻՒՂ ԱՅՒՆՀԱՂՆԵՐՈՒՒՆ կը յայտնենք թէ դոց պիտի ըլլան RUE PIAT-ի եւ St. MICHEL (7 թիւ) կրպակները, մինչեւ Ցուլիս 27 : Կը յանձնարարենք դիմել մօտակայ կրպակները (Cluny et Belleville) :

ԼԻՄՈՆ ՍՊՐԱՎԱՇԱՐԸ

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱՓՆԱՅՈՒԹԻՒՆԻՒՆ

Սգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմանները համար դիմել Փարիզ՝ Մ,իքայէլ Կ. Մուսճեանի 10bis rue Thoum, Paris (5) : Առաուաիլ լէ Կոնէս՝ Անտոն Մ. Վ. Իսկէնտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse : Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Kabelais : Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image :

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Սգոստոս :

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր : Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր :

ՏԷՍԻՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. Քրանսայի Շրջ. վարչութեան Վիէնի մէջ կազմակերպած մարզահանդէսի առթիւ Տէսինցիներուն համար վարձուած է մասնաւոր օթօքար մը դէպի Վիէնի : Կը մեկնի Ցուլիս 18ի առտուն ժամը 8ին Café Garo-ի առջեւէն, փափաքողները կրնան այժմէն ապահովել իրենց տեղը, Նոր Սերունդի առդամներու մօտ արձանագրութեամբ :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՑՔ

Իսի լէ Մուլինոյի մէջ, Բարսեղ Հապէչեան կը ներկայացնէ «ԱՆՄԱՀ ԲՈՑՔ», 20 յուլիսին : Կը խնդրուի նկատի առնել :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Ցերեկոյթ եւ գիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantin-էն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ՀԱՐԱՋԱՏ ԶԷԹ

ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ԶՏՈՒԱԾ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՏԵՍԱԿԸ

Տասը լիդրանոց պիտոնով

Լիտրը 690 ֆրանք վաճառատան մէջ յանձնելի

Մեծ հաչարանները համար հայթայթիչ՝

Aux Olivières de Nice

իւղի մասնաւոր հաստատութիւն՝

26 Rue Vavin, Paris — Métro Vavin

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՐԱՏՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տող· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 16 JUILLET 1948 Ուրբաթ 16 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20 Année № 5492–Նդ շրջան թիւ 1002 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 ֆր

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«Անդունդին ափը»

Թուրք թերթ մըն է որ կը գործածէ այս խոթագիրը, ողբեր հիւսելով իրենց երկրի ճակատագրին վրայ ·

— « Հայք կուսակցութեան արդի վարչաձեւը Մոյլատու չէ որևէ բարենորոգումի : Հակառակ ժողովրդապետութեան նուաճումներուն , Հայքը կը շարունակէ գործել միակ կուսակցութեան մտայնութեամբ : Միւս կողմէ, հեռուհեռէ կը տատականան արտաքին վտանգն ու տնտեսական տաղնապը :

«Անդունդի մը ափը կը դառնինք եւ պարտաւոր ենք ձեռք ձեռքի տալ, երկիրը փրկելու համար» : («Վաթան», 8 Յուլիս) :

Ուրիշ թերթ մը, թէեւ «Թասվիր»ը, իր կարդին կ'ազդարարէ ·

— «Այն պահուն երբ պատերազմի վտանգ կայ Եւրոպայի եւ Պալքաններու մէջ, մենք արուեստականն աչք – կապուկ կը խաղանք :

Ուրիշ տեղ թերթ բացատրած ենք թէ թուրք մամուլը ինչո՞ւ այսքան սեւ կը տեսնէ երկրին կացութիւնը, մանաւանդ անոր տպագրած

Ինչպէս կ'երեւայ, տավնապը չատ աւելի խոր եւ բարդ ծալքեր ունի քան կ'ենթադրուի :

Այն օրէն ի վեր որ Իսմէթի միահեծան իշխանութիւնը հաստատեցաւ ընդունիլ մէկէ աւելի կուսակցութեան՝ ընդդիմադիրներու գոյութիւնը, ամէն օր պալար մը կը պայթի Թուրքիոյ մէջ : Բոլոր ճակատներուն վրայ,— վարչական , տնտեսական , քաղաքական , ընկերային թէ կուսակցական :

Ամէն օր զարմանազան մերկացումներ կը կատարուին թուրք թերթերու կողմէ, պատկերազարդ մանրամասնութիւններով : Ինչ որ Հայերը կամ Յոյները կ'ըսէին երէկ, տարիներու ընթացքին, հիմա իրենք են որ կը կրկնեն, երբ երկու փոքրամասնութիւնները վերածուած են զանցառելի քանակութեան մը : Թէ՛ իրենց համբանք եւ թէ իրենց քաղաքական արժէք :

Արձանագրենք վերջին դէպքերը ·—

Երկար եւ կրքոտ վիճաբանութիւններէ վերջ, Անգարայի Ազգ· Ժողովը վաւերացուց ընտրական նոր օրէնքը : Թէեւ կարգ մը բարեփոխումներ կատարուած են , սակայն ընդդիմադիրները առին քալեցին, իրենց բողոքի ցոյց (7 Յուլիս) :

Այս ելոյթէն առաջ, Յուլիս 3ին, բանավէճը աստակատոյն աստիճանին հասած էր Հալք եւ Դեմոկրատ կուսակցութենէն երեսփոխաններուն միջեւ : Այս առթիւ կծու բառեր փոխանակուեցան : Հալքեան երեսփոխան մը օտար պետութենէ «ժուռնալճի» անուանեց Դեմոկրատ կուսակցութիւնը, իսկ ուրիշ մը անոր մէկ վարիչին համար ըսաւ թէ «Մոսկուայի բերնով կը խօսի» :

Այս խժալուր աղմուկին մէջ էր որ հաղորդուեցաւ թէ նոր կուսակցութիւն մը կազմուած է, « Մելլէթ», հովանաւորութեամբ նախկին սպարապետ Ֆէվզի Չաքմաքի :

Այս առթիւ հրատարակուած վէկոյցը կ'ըսէ թէ կուսակցութեան ծրագիրը –կանոնագիրը պատրաստուեցաւ «35 օր ու գիշեր աշխատելէ վերջ» :

Ճառայիկային ասելի երկար կը խօսինք այս ներքին խլրտումներու մասին :

Թուրքերը ասելի բախտաւո՞ր են արտաքին ճակատին վրայ : Մանաւանդ հիմա որ կը վայելեն Անգլիասքսոններուն գործօն աջակցութիւնը, մեծագումար վարկերով եւ սպառազինութեամբ :

Դարձեալ թուրք թերթերն են որ երբեմն կը բանան վարագոյրը : Հոգ չէ թէ կիսովին :

Մանօթ հրապարակագիր մը, Ապիտին Տավիչ, անցեալ շաբթու կը գանգատէր «Ճիւմհուրիյէթ»ի մէջ, բաւական պերճախօս խորագրի մը տակ (8 Յուլիս) ·

— « Երբ մեր ամերիկացի բարեկամները իրենց օդային ուժերը կ'օժտեն զերարդիական օդանաւերով, նորոյթէ դադրած որսորդ օդանաւերով, նորոյթէ դադրած որսորդ օդանաւերն ալ մեզի կը ղրկեն : Ճիշդ է որ Ամերիկա այդ օդանաւերը մեզի չի ծախեր ,այլ կը նուիրէ : Բայց, ո՞նչ իմաստ ունի մեր օդաուրմիղը լեցնել անհատ ձիերով կամ ծերունի արծիւներով որոնք առ առաւելն մէկ տարուան կեանք ունին : Թրքական բանակը հանգստեան կոչուած հին օդանաւերու թանգարան չէ անշուշտ» :

Ուրիշ դանգատ մը՝ տնտեսական դեռնի վրայ. — Թրքական ծխախոտի կը մնայ անվաճառ՝ չնորհիւ ամերիկեան մրցակցութեան, որ հրապարակը բռնած է Գերմանիոյ մէջ ալ :

Շ·

Մոսկուա կը մերժէ պարպել Պերլինը

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿ ԱՄԲՈՂՋ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀՈՂԻՐԸ ՔՆՆԵԼ ՄԻԱՄԱՆԱԲԱՐ

Ի· Միւթիւնը Յուլիս 14ին, մեծմտայն առեն փարիզ, Լոնտոն եւ Ուաշինկթըն ղրկեց պատասխանը Դաշնակիցներու կողմէ 6 Յուլիսին իրեն յանձնուած երեք յանձնագիրներուն : Նոյն իրիկուն իսկ, Մոսկուայի անթելը հաղորդեց բովանդակութիւնը : Ահա կլխաւոր կէտերը ·—

Պերլինի մէջ ստեղծուած կացութիւնը հետեւանքն է պարզապէս այն անկասդական քաղաքականութեան՝ որուն կը հետեւին արեւմտեան Դաշնակիցները Գերմանիոյ մէջ : Ամերիկեան, անդլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները բռնաբարած են Զորս Մեծերու կողմէ միասնաբար որուած որոշումները, մասնաւորապէս զատ դրամ մը հաստատելով արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ : Սորհրդային իշխանութիւնները իրենց կարելին կ'ընեն նպաստելու համար Պերլինի պարենաւորման : Ոչ մէկ պարագայի մէջ, Պերլինի խնդիրը կրնայ քննուիլ իբրեւ առանձին, անկախ հարց : Ան կապուած է գերմանական խնդրին ամբողջական լուծման : Ի· Միւթիւնը չի կրնար քննադատիլ որ արեւմտեան Դաշնակիցները նախապայմաններ դնեն, Զորսերու մէջեւ բանակցութիւններ կատարուելէ առաջ՝ Գերմանիոյ մասին :

Ի· Միւթիւնը յետոյ կ'ակնարկէ ամերիկեան կառավարութեան այն յայտարարութեան՝ որով կ'ըսէր թէ պիտի չզգուշ ռուէ սպառնալիքէ, ճնշումէ կամ նման գործողութիւններէ, հրաժարելու համար Պերլինի դրամական իրաւունքներէն : Մանուցագիրը կը յայտարարէ թէ՝ խորհրդային կառավարութիւնը չուզեր վիճաբանիլ այս մասին, որովհետեւ պէտք չունի ճնշումի քաղաքականութիւն վարելու, քանի որ Ֆրանսայի, Ամերիկայի եւ Անգլիոյ կառավարութիւնները, բռնաբարած ըլլալով Պերլինի վարչութեան մասին որոշումները, իրենց ձեռքով իսկ ջնջած էին Գերմանիոյ մայրաքաղաքի կառավարութեան մասնակցելու իրենց իրաւունքները :

Պատասխանը ժխտական ըլլալով հանդերձ , մէկմ ոճով մը լմնցրած է եւ դուռը բաց կը ձգէ : Կը բաղկանայ 1200 բառերէ :

★ Վարչապետ Շուման յայտարարեց թէ՝ Մոսկուայի ծանուցագիրը վեր ի վերոյ համապատասխան է սպասուածին, եւ թէ՝ այդ ծանուցագրով աւելի չի ծանրանար միջազգային կացութիւնը :

« ՅԱՌԱՋ »Ը ՈՉ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ ՈՒՆԻ, ՈՉ ԿՈՂՄՆԱԿԻ ՀԱՄՈՁԹՆԵՐ, ՈՉ ՄԵԿԵՆԱՍ, ՈՉ ՏՊԱՐԱՆ, ՈՉ Ա.Լ. ՈՐԵՒԷ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ :

Իր հաւատարիմ բաժանորդներն ու ընթերցողներն են որ պիտի թեթեւցնեն յարաճուն ծախքերու բեռը,

ՅՕՕՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ ՁԱՐԵԼՈՎ

Այս կոչը կ'ուղղենք նաեւ անոնց որ ասկախ հաշիւներ ունին :

ՅԱՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Երեքշաբթի իրիկուն մրցորդները հասան 12րդ հանդրուանը , Cannes: Բացառիկ ջանքերով, հակառակ իր ստացած վէրքերուն, առաջին հասաւ Ֆրանսացի Պոպէ որ երկու վայրկեան ալ չհեծցաւ ընդհանուր դասաւորման մէջ, աւելի ամուր պահելով իր դիրքը : Հինգշաբթի օրուան հանդրուանը ամէնէն դժուարն էր եւ երկար : Կարաւանը մեկնեցաւ Բանէն առաւոտ ժամը 6ին : Վերջնական ձեւի կը մտնէ ամբողջ շրջանը, բայց չատ կասկածելի է Պոպէի դիրքը : Լեռները խիստ բարձր են եւ տաժանելի : Պելժիացի Էմիւնիս մասնաւորաբար չատ վախ կը պատճառէ բոլորին :

Ա.Թ.Ի.Ն.Ի.Ն կը հետաքրքրեն թէ զօր· Մարկոս նորէն որամարդութիւն յայտնած է հաշտութիւն կնքելու, պատուաւոր պայմաններով, ինչպէս կը հաղորդէ յունական սպայակոյտը : Մինչ այս մինչ այն, կռիւները կը շարունակուին Մակեդոնիոյ լեռներուն մէջ :

Ա.Ն.Գ.Լ· Օ.Դ.Ա.Ն.Ա.Մ մը չախչախուեցաւ Թուլոնի մօտ, ժայռերու զարնուելով : Վեց հոգի մեռան (երկու ճամբորդներ, չորս օդաչուներ) :

Մանափոռ Հեսալիոյ հանապետական առաջնորդին դէմ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԴՈՒԱԾ ԵՒ ԾԱՆՐ ԽՈՒՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Զորեքշաբթի կէսօրէն վերջ երիտասարդ մը տարճանակի չորս հարուածներով զարկաւ Իտալիոյ հանապետական կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը, Թոլիլիաթթին , երբ դուրս կ'ելլէր երեսփ· ժողովի փոքր դուռէն : Թոլիլիաթթի վիրաւորուեցաւ ծանրապէս , լանջքէն եւ ծոծրակէն : Անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, ուր բժիշկները յայտարարեցին թէ մահու վտանգ չկայ : Իրիկունը հրատարակուած բժշկական տեղեկագրին համաձայն , համապատասխան պետը ինքզինքը գտած չէ դեռ, բայց առողջականը ընդհանուր վիճակը«քիչ մը բարւոքած է» :

Թոլիլիաթթի , ուշաբերութենէն անմիջապէս ետք, մտահոգ հարցուց ·— «Ո՞ւր է պատուհանս· Թուղթերս մէ՞ջն են» եւ երբ ապահովեցին զինքը այս մասին, «բռնեցի՞ն չարագործը», հարցուց :

Ահաբեկիչը ձերբակալուած էր արդէն : 25 տարեկան Իտալ երիտասարդ մըն է ,Անթոնիօ Փալանթէ, Սիկիլիացի· իրաւաբանական ուսանող : Անդամ եղած է ազատական կուսակցութեան · բայց , յետոյ հրաժարած : Նախնական հարցաքննութեան առեն յայտարարեց ·—

— «Չկրցայ համբերել որ Իտալիոյ մը մասնակցի Կոմինֆորմի նման օտար կազմակերպութեան մը ժողովներուն : Թոլիլիաթթին կը նկատէի երկրիս թշնամին : Առանձին գործեցի : Ոչ մէկ կուսակցութեան կը պատկանիմ : Անձնական համոզումներէս միայն դրդուելով, ձեռնարկեցի սպանութեան» :

Երիտասարդը երեսփ· ժողովի նոյն առաւօտեան նիստին ներկայ եղած է, չնորհիւ քրիստոնեայ դեմոկրատ կուսակցութեան մէկ երեսփոխանէն առացած մուտքի տոմսակին :

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ՅՈՑՑԵՐ

Երբ մահափորձին լուրը տարածուեցաւ, չատ մը քաղաքներու մէջ ցոյցեր կատարուեցան : Աչխատանքի Ընդհանուր Դաշնակցութիւնը ընդհանուր գործադուլ հռչակեց 24 ժամուան համար : Հռոմի կեդրոնին մէջ ըմբոստական մթնոլորտ մը կը տիրէ : Համայնավարները ինքնաչարժ բեռնատարներու մէջ նստած կը շրջին փողոց փողոց եւ ձայնասփիւռով կը հրաւիրեն ժողովուրդը որ «իր պայծառ յոյսին կառավարութեան դէմ» :

Զինեալ պահակներ կը հսկեն Ծերակոյտի եւ երեսփ· ժողովի շէնքերուն չուրջը : Վիա Նացիոնալէ դիմատուր փողոցին մէջ քանի մը հարիւր բանուորներ , իրենց կուրծքերը բացած , թաւալոր կազմեցին, հակառակ ոստիկանական արգելքին : Վերջին լուրերու համաձայն, օրուան մէջ պատահող խառնաչփոթութեանց միջոցին, հինգ հոգի սպաննուած եւ 12 հոգի վիրաւորուած են :

Թորինոյի մէջ, բանուորները գրաւեցին քաղաքին ամէնէն մեծ գործարանները : Փիոմպինօ քաղաքը՝ որ 20.000 բնակիչ ունի, ամբողջովին համայնավարներու ձեռքն է : Նաւթոլիի մէջ, ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ դէնք գործածել, գրուերու համար ցուցարարները : Ձենովայի մէջ, ցուցարարները գրաւեցին ոստիկանութեան պատկանող զրահապատ ինքնաչարժներ եւ ինքնաչարժ հեծելանիւներ, ու պատնդ առին Ֆիաթի ընկերութեան երկու տնօրէնները : Փողոցներուն լայնքին դրուեցան հանդրակառքեր եւ ինքնաչարժ կառքեր, երթեւեկը կասեցնելու համար : Ֆիօրէնցայի մէջ ցուցարարները աւերեցին Փաչական կուսակցութեան կեդրոնատեղին : Միլանոյի մէջ 100.000 հոգի ցոյց կատարեցին Մայր Եկեղեցիի հրապարակին վրայ :

Ամբողջ երկրին մէջ դադրած է երկաթուղիներու երթեւեկը : Թղթատարի պաշտօնեաները գործադուլի մէջ ըլլալով, հեռագիրները չեն յանձնուիր իրենց հասցէներուն :

Իրիկուան թերթերը չհրատարակուեցան, բացի «Ունիթա» եւ «Աւանթի»համայնավար թերթերէն : Կացութիւնը լուրջ է : Կը կարծուի որ, եթէ Թոլիլիաթթի մեռնի, յեղափոխութիւն պիտի ծագի երկրին ամէն կողմը, թէեւ կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ կացութեան տէրն է :

Համայնավարները եւ Նէննիի կուսակից կեդրոնականները անվտահութեան բանաձեւ մը ներկայացուցին երեսփ· ժողովին՝ Տէ Կասփէրիի կառավարութեան դէմ : Համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, «Ունիթա», հրատարակեց կուսակցութեան անօրէն ժողովին մէկ կտորը, որով կ'ըսէ թէ՝ այս մահափորձը կ'ապացուցանէ որ կ'ուզեն մահացու հարուած մը տալ ժողովրդապետութեան եւ իտալական ժողովուրդի ազատութեան : Բոլոր աչխատաւորներն ու ազատ քաղաքացիները ծառ իրենց դիրքերը բարձրացնեն ամբողջ երկրին մէջ» : Իրրեւ եղրակացութիւն, կը պահանջէ որ հրաժարի կառավարութիւնը, իրրեւ պատասխանատու սուի, պառակտումի եւ քաղաքացիական կռիւներու :

★ Յանուն Մոսկուայի կեդր· կոմիտէին ,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(ԸՍՏ «ՄԵԾ ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ»Ի)

Բ.

Ըստ «Հանրագիտակ»ի՝ Դաշնակցութիւնը ապագրկ գալով հայ կեանքի մէջ՝ իրեն նպատակ դրած էր Թուրքիոյ Արեւելեան նահանգներու մէջ ինքնավար Հայաստան մը ստեղծել. «Կ'ենթադրուէր, որ հետագային թրքապատկան Հայաստանը պիտի կցուէր անդրկովկասեան Հայաստանը եւ այս ձեւով պիտի վերահաստատուէր հայկական պետութիւնը »:

Այս նպատակին հասնելու համար, Դաշնակցութիւնը իր պայքարին մէջ իբր կռուան կը գործածէր հետեւեալ ազդակները.

«1.— Եւրոպական դիւանագիտութիւնը եւ, առաջին հերթին, դիւանագիտութիւնը Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ :

«2.— Եւրոպական յեղափոխական եւ ընկերվար շարժումը :

«3.— Ռուսական յեղափոխական շարժումը :

«4.— Թրքական ընդդիմադիր եւ յեղափոխական շարժումը » :

Ինչպէս կը տեսնէք, որոշ լրջութիւն կայ այս լուսարանութեան մէջ. «Հանրագիտակը» չի գոհանար միայն «աշխարհակալութիւն» բառը յեղյեղելով եւ մեզ զանազան ածականներու տակ անոր կայր գործիքը հռչակելով :

Հակասութիւն տեսնելով հանդերձ մեր այս քաղաքականութեան մէջ՝ «Հանրագիտակ»ը, այնուամենայնիւ, անհրաժեշտ կը նկատէ չեշտել այն «կապը, որ Դաշնակցութիւնը ունեցած է Եւրոպայի եւ Ռուսիոյ ընկերվար եւ յեղափոխական կուսակցութեանց հետ եւայլ մասնակցութիւնը, որ ան ունեցած է Ռուսիոյ, Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի յեղափոխական շարժման մէջ, մինչեւ իսկ անդամակցելով Երկրորդ Միջազգայնական – նին, 1907ին»:

Անդրադառնալով Դաշնակցութեան ֆեոտայական կռիւներուն եւ յեղափոխական աքթերուն (օրինակ Պաք Օթոմանի դրաման), «Հանրագիտակ»ը կը դրէ .

« Դաշնակներու արկածախնդրական քաղաքականութիւնը՝ յարմար պատրուակ էր Սուլթանական իշխանութեան ձեռքը՝ բնաջնջումով պայքար տանելու համար հայ ժողովուրդին դէմ. սակայն այդ պայքարը — հասկնալի է ինքնին — կը թխէր բուն իսկ Սուլթանական բռնակալութեան էութենէն. առանց Դաշնակներու ֆեոտայական շարժման իսկ՝ հալածանքները Հայերու դէմ, այնուամենայնիւ, տեղի պիտի ունենային »:

Ուրիշ անգամներ այս նոյն հարցի մասին խօսելով՝ բոլշեւիկները նոյն խոստովանութիւնը չէին ըներ. կը նախընտրէին մեր ոտկայարանները նման սուլթանական բարբարոսութիւնն իսկ պաշտպանել՝ միայն թէ կարենային մեզի մը աւելի վերագրել մեզի :

Անդրադառնալով այն պայքարին, որ Դաշնակցութիւնը տարած է ցարականութեան դէմ, «Հանրագիտակ»ը կը դրէ .

«Ցարականութեան դէմ մղուած պայքարին մէջ Դաշնակները հրապարակ եկան ոչ իբրեւ կուսակցութիւն մը, որ կը գլխաւորէ զանգուածները, այլ իբրեւ ահաբեկիչներու – գաւազիրներու խումբ մը: Ընդօրինակելով ռուս Էս – Էրները Դաշնակները բաւական լայն չափերու մէջ գործադրեցին անհատական ահաբեկումը ցարական կառավարութեան մանր գործակալներու դէմ (ճիշդ չէ. ասոնց մէջ բաւական մեծ թիւով կան նաեւ խոշորները ու խոշորագոյնները.—«Ց.»): Այս նպատակով Դաշնակները մարտիկներու (այս վերջին բառին քով փակագիծերու մէջ դրուած է՝ «ՋԻՆՈՒՈՐ».— «Ց.») յատուկ ջոկատներ կը պահէին: 1907ին Շթութկարտի ընկերվար Քոնկրէսին Դաշնակները ներկայացուցին ընդարձակագրկ մը իրենց գործադրած ահաբեկչական աքթերու »:

Այս տողերուն իմաստը բնաւ չհասկցանք, եթէ Դաշնակցութեան բնոյթը ճշդել պէտք է այն տեղեկագրին մէջ Դաշնակցութիւնը արդար իրաւունքով ներկայացուած է իբրեւ միակ զանգուածային կազմակերպութիւնը հայ կեանքի մէջ. եւ յետոյ՝ ինքն իսկ «Հանրագիտակ»ը իր առաջին տողերուն մէջ Դաշնակցութիւնը կը ներկայացնէ իբր այդպիսին՝ իբր զանգուածային կազմակերպութիւն մը .

« Այն պարագան, — կը կարդանք «Հանրագիտակ»ի մէջ — որ Դաշնակցութիւնը հրապարակ եկաւ իբր Հայաստանի ազատագրական շարժման ախոյեան, հնարաւորութիւն տուաւ իրեն զանազան դաշտերու վրայ հայ մարդ պատժուելի լայն խաւերուն »:

Բոլշեւիկեան ժարկոնով «մարդ պատժուելի»՝ աշխատաւոր դիւղացութիւնն է. Դաշնակցութիւնը դաշտերու հայ մարդ պատժուելի դիւղացութեան «լայն խաւ»երուն, այս տարբեր բան ըսել չէ. քան զայն հռչակել ամէնէն զանգուածային կազմակերպութիւնը հայ կեանքի մէջ. երբ մանաւանդ «Հանրագիտակ»ը կը վկայէ, որ քաղաքական միակ կազմակերպութիւնը հայ կեանքի մէջ Դաշնակցութիւնն էր.

«90ական թուականներու վերջաւորութեան , — կը կարդանք «Հայկական Հարց»ին նուիրուած դրութեանը մէջ, — ասպարէզէն քաշուեցաւ Հնչակեանը, եւ Հայերու քաղաքական միակ ղեկավար կազմակերպութիւնը մնաց Դաշնակցութիւնը » (3րդ հ., էջ 436):

Արդար է ենթադրել, որ « միակ»ը՝ զանգուածային ըլլալով միակ էր եւ ոչ «ահաբեկչական » :

Աւելին. Դաշնակցութեան նուիրուած մեծածաւալ յօդուածին մէջ, բայց միայն տարբեր էջի մը վրայ, «Հանրագիտակ»ը կը դրէ .

« Հայաստանի ժողովրդական զանգուածները, որոնք երկար ժամանակ կ'ընթանային Դաշնակներու ետեւէն եւ որոնք տակաւին 1919ին իրենց ձայնելու 90 առ հարիւրը Դաշնակներուն տուին խորհրդարանական ընտրութեանց առեն, արդէն 1920ին կը սկսին ազատագրուիլ Դաշնակցութեան զանգուածային կազմակերպութիւնը հայ կեանքի մէջ. երբ մանաւանդ Դաշնակցութիւնը ինքն իր ներսը կը տեսնէ, որ իր զանգուածային կազմակերպութիւնը կը քայքայուի, կը սկսի ինքն իր ներսը ստեղծել զանգուածային կազմակերպութիւն մը, որ կը գլխաւորէ զանգուածները, այլ իբրեւ ահաբեկիչներու – գաւազիրներու խումբ մը: Ընդօրինակելով ռուս Էս – Էրները Դաշնակները բաւական լայն չափերու մէջ գործադրեցին անհատական ահաբեկումը ցարական կառավարութեան մանր գործակալներու դէմ (ճիշդ չէ. ասոնց մէջ բաւական մեծ թիւով կան նաեւ խոշորներէն ու խոշորագոյններէն.—«Ց.»): Այս նպատակով Դաշնակները մարտիկներու (այս վերջին բառին քով փակագիծերու մէջ դրուած է՝ «ՋԻՆՈՒՈՐ».— «Ց.») յատուկ ջոկատներ կը պահէին: 1907ին Շթութկարտի ընկերվար Քոնկրէսին Դաշնակները ներկայացուցին ընդարձակագրկ մը իրենց գործադրած ահաբեկչական աքթերու »:

Այս տողերուն իմաստը բնաւ չհասկցանք, եթէ Դաշնակցութեան բնոյթը ճշդել պէտք է այն տեղեկագրին մէջ Դաշնակցութիւնը արդար իրաւունքով ներկայացուած է իբրեւ միակ զանգուածային կազմակերպութիւնը հայ կեանքի մէջ. եւ յետոյ՝ ինքն իսկ «Հանրագիտակ»ը իր առաջին տողերուն մէջ Դաշնակցութիւնը կը ներկայացնէ իբր այդպիսին՝ իբր զանգուածային կազմակերպութիւն մը .

« Այն պարագան, — կը կարդանք «Հանրագիտակ»ի մէջ — որ Դաշնակցութիւնը հրապարակ եկաւ իբր Հայաստանի ազատագրական շարժման ախոյեան, հնարաւորութիւն տուաւ իրեն զանազան դաշտերու վրայ հայ մարդ պատժուելի լայն խաւերուն »:

Բոլշեւիկեան ժարկոնով «մարդ պատժուելի»՝ աշխատաւոր դիւղացութիւնն է. Դաշնակցութիւնը դաշտերու հայ մարդ պատժուելի դիւղացութեան «լայն խաւ»երուն, այս տարբեր բան ըսել չէ.

Քարիւղի պայքարը

Ամերեւակայելի համեմատութեամբ աւելցած է քարիւղի պահանջը: 1938ին օրական 5 միլիոն տակառէն բարձրացած է այսօր 8.500.000 տակառի: Ոչ – ամերիկեան քարիւղի ամէնէն մեծ ընկերութեան Րոյըլ Տըչ Քոմփրնիի տեղեկագրին համաձայն, կր կարծուի թէ 1951ին Մ. Նահանգները պիտի ըլլան աշխարհի ամէնէն մեծ ներածողը :

Ամերիկա Արաբիոյ քարիւղին պէտք ունի եւ Եւրոպայի վերակազմութեան ծրագիրներուն ինչպէս եւ երկրին պահանջներուն ընթացք տալու համար: Այս քարիւղը երեք գլխաւոր առաւելութիւններ ունի (1) աժան է, (Ամերիկայէն Եւրոպա ղըրկուած քարիւղի դիմին երկու երրորդն է), (2) առատ է (պահեստը կը հաշուուի 5 հազար միլիոն տակառ), (3) մատչելի է: Սաուտ Արաբիոյ մէջ 150 հորեր վորկցին, նախքան քարիւղին առեւտրական քանակութեամբ ժայթքիլը :

Թէեւ քարիւղի ընկերութիւնները կ'աշխատին ազդել Մ. Նահանգներու արտաքին քաղաքականութեան վրայ, սակայն կառավարութիւնը ինք պէտք եղածհակակշիռը չունի անոնց դործունէութեան վրայ: 1943ին նախագահ Րուզվելթ իր ներքին նախարարութեան միջոցով փորձեց բանակցել կառավարական հսկողութիւն մը ունենալու համար Aramcoի վրայ (Արաբական – Ամերիկեան քարիւղի ընկերութիւն): Սակայն քարիւղի մարդիկ տեղի չտուին եւ նախընտրեցին ազատ դործունէութիւնը :

Արամքոյի պատմութիւնը մէկ մասն է աւելի մեծ ընկերութեանց, Սթէնտըրտ Օյլի (500 միլիոն տոլար) եւ Սոքոնի Վէքիւում Օյլ ընկերութեան, երկու քարիւղի հսկաները եւ մէկ մասը Րոքֆէլլերի ժառանգութեան :

37 միլիոն տոլարով Արամքոն պատերազմէն առաջ իր Սաուտի արաբական հորերէն քիչ քանակութեամբ քարիւղ կ'արտադրէր : Երբ անոր վարիչները դժուարութեանց առջեւ դտնուեցան, Սթէնտըրտ Օյլը եւ Սոքոնին դրամ եւ խորհուրդ տուին :

Հիմա այս երկու ընկերութիւնները բաժին կը պահանջեն Արամքոյին: Որոշ համաձայնութեամբ մը մինչեւ հիմա եւ կեցած էին այս պահանջին, որովհետեւ բրիտանական եւ Ֆրանսական քարիւղի ընկերութիւններուն հետ միացեալ շահ մը ունէին Իրաք Փէթրոլիմի հետ: Այս համաձայնութեամբ Սթէնտըրտը եւ Սոքոնին չէին կրնար նոր շահագործման ձեռնարկել Միջին Արեւելքի մէջ առանց բրիտանացի եւ Ֆրանսացի իրենց բաժնեկիցներուն: Ներկայիս այս երկու խոշոր ընկերութիւնները կը պայքարին այդ լուծը թօթափելու համար :

Սթէնտըրտը հիմնուած է 1911ին, երբ Մ.Նահանգներու Գերագոյն Առեանը լուծեց Րոքֆէլլերի մենաշնորհը: Քարիւղի արժեթուղթերուն 85 առ հարիւր անոնց էր: Իր գլխաւոր ընկերութիւններէն, 14ը, (մէջն ըլլալով Քալիֆորնիոյ Սթէնտըրտը եւ Սոքոնի Վէքիւումը) ստիպուեցան խզուիլ, բայց Սթէնտըրտը աւելի քան երբեք զօրաւոր է, եւ Մ. Նահանգներու ճարտարարուեստի ամէնէն մեծ ձեռնարկը :

Ամերիկան կը հետապրհն թէ կառավարական բանակը կարեւոր բարձունք մը դրաւեց Կրամոս լերան մէջ, ուր կը դտնուի ապստամբներուն միջնաբերդը: Մ. Նահանգներու պատերազմական փոխ – նախարարը ռազմաճակատ գնաց, քննական պատյտ մը կատարելու համար :

«Ձեռխ ուռած է»

ՄՄԲ.— Հալէպի «Արեւելք»էն կ'արտատպենք հետեւեալ նամակը, որ որոշ դաղափար կուտայ երբեմնի չէն գաղութի կացութեան մասին, այլաբանական բացատրութիւններով .—

Եգուարդը ամուսնացաւ. յաճախ կ'այցելեմ : Անոնց դլխուն ալ շատ դժբախտութիւններ եկան.. ձեռքս ուռած է, չեմ կրնար շատ գրել: Եւթիմէն տարի մըն է հոս չէ. մի դրեր նամակ. անոնք Բավիթքին կ'ապրին, ամուսինը հոս չէ: Նախկին բաթեկամներէդ լուր կ'ուղես, ոչ մէկը հոս է: Ձեմ դիտեր ո՞ւր են դացած, միայն Թ.ն հոս է. Ռուս բանակի հայ պինուորի մը հետ աղջիկը ամուսնացուց, հիմա հոս չէ: Թ.ը շատ շատ հաբստացած է: Մի ուներու մասին բան մը չեմ դիտեր, հոս չեն... : Անձանօթ քաղաքներ փոխադրուեցան : Ե.ը (րոլչեւիկի մը կինն է) տուն մը շինած է, չեմ տեսած՝ բայց կը դովին: Այդ ձեւով տուն Ք.ի մէջ միակն է աղուորութեամբ , կ'ըսեն: Բայց դրամին աղբիւրը ինծի անծանօթ չէ: Շատ չատ բաներ կ'ուզեմ դրել, բայց... ձեռքս շատ կը ցաւի, ուռած է:

Մի կարծեր որ ծոյլ եմ եւ չեմ ուզեր նորութիւններ տալ քեզի, բայց... քեզ հետաքրքրող նորութիւններ չկան: Ձե՞ս ուզեր հասկնալ ինծի, եւ անդադար հարցեր կուտաս: Թեւս կը ցաւի, չեմ կրնար — հիմա, կը հասկնա՞ս: Գործածրնիս ամէն տեսակէտով դէշ է, առեւտուր չունինք: Ռուս հայրենիքին վիճակը կ'ապրինք :

Մեզ կը հարցնես: Առողջութեան կողմանէ լաւ ենք... բայց շատ նեղութիւն կը քաշենք. մանաւանդ հագուստ – կապուտի կողմէ. ամէն ինչ քուփոնով կը տրուի. շատ դժուար հարց է, ի՞նչ ընենք, ինկած ենք հոս, պիտի քաշենք :

Հոս կեանքը այնքան սուղ է, չեմ կրնար պատմել: Մինակ քանի մը բան դրեմ, որ իմանաս առաջուան եւ հիմակուան դինևրու տարբերութիւնը: Պանիր՝ 1000 լեվա. (հազար լեվան կ'արժէ 1250—1500 Ս. դահեկան), իւղ՝ 1200 լեվա (քիլոն), դեռնախձոր՝ (քարտոֆ) 200 լեվա, շաքար՝ հազար լեվա, ձերմակ լուբիա՝ քիլոն 300 լեվա, այն ալ դժուարաւ կը ճարուի, եթէ ծանօթ ունիս: Եթէ չունիս, վայ է եկեր դլխուդ :

Նամակս պիտի ուշարկեմ ապահովադրուած, որովհետեւ պարզ նամակները չեն ընդուներ :

Գալով ընկերներուդ, ինչպէս ըսի, նոյն վիճակը ունին, չեն վերապարձած քաղաքդին :

Ֆրանսայի քրոջդ տղան պիտի դայ Պուլկարիա, իբրեւ պրիկաատեր (այսինքն ձրի աշխատող, մէկ ամիս). ուրախ եմ որ պիտի տեսնեմ դինքը :

Հոս քանի մը դէպքեր պատահած են, քրիմէն տիֆ եւ քոլերա: Այնոր համար 2 տարեկանէն մինչեւ 60 տարեկան էնժեքցիա կ'ընեն՝ չվարակուելու համար :

Հոս, մենք չատ լաւ ենք, չնորհիւ բարեհամբաւ կառավարութեան ջանքերուն: Միայն կարմիր հալուսաս որ կարեր եմ, պիս չատ կը նեղէ: Շուտչէս դժուար կ'առնեմ: Բայց, ինչ օգուտ. ստիպուած կը հագնիմ: Ուրիշ չունիմ. կը հասկնաս. չէ՞ :

Բարեկամներդ, որոնք ուրիշ վրկէրներ մեկնեցան, քանի մը տարիներէ ի վեր դեռ վերադարձած չեն: Իրենց կիները չատ դէշ վիճակի ենթարկուած են, մանաւանդ անոնց երեխաները: Կեանքը սուղ է, իրենք միջոցներ չունին, չատ ցաւալի է վիճակնին :

Դուն ի՞նչպէս ես: Երանի քեզի, որ տաք երկիր կ'ապրիս: Մենք հոս դեռ չտաքցանք. միշտ անձրեւ ու ցուրտ : Հիմա ալ թրթռուք մը մէջտեղ

ՄԵՆՏ ԵՒ ՍԱՂ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿ)

Ա.

Դիմիս ես՝ ասաջ չէ՛ր ծանօթ ինձի
Ոչ ալ ես քեզի, ոչ ալ ոեւէ մէկու.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի տառապած ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դժբախտ ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի մեղաւոր ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոճրագործ ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի անարգ ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ստոր ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի անպիտան ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ամօթալի ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի զզուելի ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ատելի ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի նզովելի ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի անիծեալ ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատապարտեալ ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի մահապարտ ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի մեռելի պէս ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի մեռած ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչինչ ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան ոչնչութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ունայնութեան ունայնութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութեան դատարկութիւն ըլլայ.
Ես հիմա ինձի մարդ մը կը գտնեմ
Որ ինձմէ աւելի ոչնչութեան

Սթալին իր զայրոյթը յայտնեց այս մահափորձին առթիւ՝ «որ կատարուեցաւ մարդկային սեռի հրէշներուն կողմէ աշխատաւորական դասակարգի եւ Իտալիոյ բոլոր բանուորներուն առաջնորդին, մեր սիրելի ընկեր Թոլլիաթթիի կեանքին դէմ»:

Ֆրանսայի Աշխատանքի Դաշնակցութեան կեդր. Գրասենեակէ ալ կը պախարակէ «մինչեւ դասին յետադիմական կազմակերպութիւններէն պայքարը, որոնք նպատակն է ղէնք գնել վարձկաններու կամ մոլեռանդներու ձեռքը», եւ կը հրաւիրէ աշխատաւորական դասակարգը աչալուրջ հսկել խռովարարներու մեքենայութիւններէ դէմ:

Ֆրանսայի համամասնական կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն Իտալիոյ համախոհաբար կուսակցութեան ուղղեց համակրանքի գիր մը՝ որուն իր զայրոյթը կը յայտնէ «պժգալի մահափորձին առթիւ»: «Իմանալէ» բացառիկ թիւ մը հրատարակեց չորեքշաբթի օր:

★ Իտալիոյ վարչապետ Տէ Կասփէրի ամիջապէս այցելեց վիրաւորին, իր ցաւակցութիւնը յայտնելով: Ցեղով երեսփ. ժողովի բեմէն պախարակեց գործուած մահափորձը, բայց համայնավար երեսփոխանները պատասխանատու կը նկատեն զինքը:

Պաշտօնաւարու գործադուլը

Պետական աշխատաւարու գործադուլը կը շարունակուի ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Առջի օր եւ երէկ, հինգշաբթի, գործադուլ յայտարարեցին նահանգապետութենէն, նախարարութենէն եւ ուրիշ հաստատութենէ պաշտօնեաները: Միեւնոյն ատեն կը շարունակուին բանակցութիւնները: Թղթատարական պաշտօնեաները առ այժմ չեստացած են իրենց գործադուլը, սպասելով բանակցութենէն արդիւնքին:

Համայնավարները կը պահանջեն դադ. գործադուլ յայտարարել ամբողջ երկրին մէջ, մասնաւորապէս զրգռելով երկաթուղիներու եւ հանքերու բանուորները:

Իրենց հետեւանք մաքսային պաշտօնեաներու գործադուլին, ճամբորդներ Ֆրանսա կը մտնեն առանց որ եւ է ձեւակերպութեան: Շատ մը կայարաններու մէջ ապրդիր անդամ չեն հարցներ:

Ներքին նախարարը բացառիկ միջոցներ ձեռք առաւ, իմացած ըլլալով թէ համայնավարները կ'ուզեն ցոյց մը սարքել Թոլլիաթթիի մահափորձին առթիւ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԿԻՒԻՆԵՐԸ անմիջապէս դադրեցնելու համար, բանաձեւ մը առաջարկեց Մ. Նահանգներու պատուիրակը, Ապահովութեան Խորհուրդին մէջ: Բանաձեւը կը տրամադրէ ի հարկին դիմել բռնի ուժի: Անգլիա եւ Ֆրանսա եւս համաձայն են այս առաջարկին:— Վերջին լուրերու համաձայն, հրէական զօրքը նոր յաջողութիւններ չհասած է: Զորեքշաբթի օր 26 ժամուան ռմբակոծութենէ մը վերջ Հրեաները դրաւած են կարեւոր դիւղ մը, Հայֆայի արեւմտեան կողմը, ինչպէս եւ ուրիշ դիրք մը Երուսաղէմի շուրջը:

ՊՈԼՍՈՑ պատժական առեանը մէկէն մինչեւ չորս տարի բանտարկութեան դատապարտեց այն ընկերվարականները որոնք ձերբակալուած էին 1946 դեկտեմբերին: Բուն վարիչը, Շէֆիք Հիւսնի դատապարտուեցաւ հինգ տարուան, իսկ 10 հոգի անպարտ արձակուեցան:

ՑՈՒԼԻՍ 14ի ազգ. ոճնը ամբողջ Ֆրանսայի մէջ ոճնուեցաւ Զորեքշաբթի օր, սովորականին պէս: Աւանդական զօրահանդէսը տեղի ունեցաւ առաւօտ, Շան զ'Էլիզէի պողոտային վրայ: Կէս օրէ ետք, Ազատութեան Մարտիկներու մասնաճեղուքներէն թռչող մը կազմուեցաւ Ռէփիւպլիքի հրապարակին մինչեւ Պաստիլ: Այս ցոյցին քաղաքական հանգամանք տրուած ըլլալով, Դիմադրական կազմակերպութենէն կեդր. կոմիտէն չուզեց մասնակցիլ անոր:

ՁՕՐ. ՏԸ ԿՈՂԻ կուսակիցները հրապարակային ժողով մը սարքած էին Թարպի մէջ, ուր պիտի խօսէր իր դիւանապետը, Փալէվսքի: Դեռ ճառը չսկսած, եղեկտրական լոյսը մարեցաւ եւ ձայնասփիւռին հոսանքը կտրեցաւ: Ունկնդիրներուն մէկ մասը սկսաւ «Էնթէրնասիոնալ»ը երգել եւ փայտի կտորներ նետել բեմին վրայ: Կազմակերպութեան Հոթ Փիրէնէի նախագահը ծանրացաւ վիրաւորուեցաւ եւ Պ. Փալէվսքի փախաւ կողմնակի դուռնէ մը:

ՆԱՒԿԻՆ ՆԱՒԱՐԱՐ Պ. Փիէռ Պուրան երեքշաբթի օր խեղդուեցաւ, երբ նաւակով պտոյտ մը կը կատարէր բարեկամի մը հետ, Թուլոնի մօտերը: Իր ուղեկիցը լողալով ցամաք հասաւ ազատապարտ նաւակ մը բերելու համար, բայց երբ եկան, արդէն անհետ կորսուած էր: Հանգուցեալը Զօր. Տը Կոլի առաջին գործակիցներէն էր եւ անթելով Լոնտոնէն կը խօսէր պատերազմի ընթացքին:

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ Անգլիա պիտի այցելէ մօտերս կ՚երկու գիշեր հիւր պիտի ըլլայ Թագաւորին:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. ՍԷՆ ԺԷռոմի «Հայաստան» ենթակոմիտէին:

Նուիրուած ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այս կիրակի ամբողջ օրը, St. Just. 117 Ave. Corot, Bar de Chaletի պարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ ընկեր Ց. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Պիտի քանախօսէ ընկեր Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ Սէն Ժէռոմի եւ լէ գ'Օլիվի Նոր Սերունդի խումբերուն: Ընտիր ճաշ, ճոխ պիւֆէ դիւրա-մատչելի գիներով: Մուտքը ազատ է:

×

ՍԷՆ ԼՈՒԻ Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» ենթակոմիտէին կողմէ, իր 23րդ տարեդարձի առթիւ, հովանաւորութեամբ Մարսիլիոյ Շրջ. կոմիտէի:

Կիրակի, 18 Ցուլիս, ամբողջ օրը, Սէն Լուի Եօթնեղբայրեանի ադարակը

Կը նախագահէ ընկեր Գ. ՓԻԼԻԿԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ, հայկական եւ եւրոպական պարերու կը մասնակցի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Սիմանթօ նուագախումբը: Մուտքը ազատ է:

ԸՆԿԵՐԱ. - ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

ԼԱ ՍԻՈՒԱ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Հրայր խումբի առաջին տարեդարձին առթիւ: Հովանաւորութեամբ տեղւոյս «Մաժակ» խումբին: Ընկերահամակրական խնջոյք մը: 18 Ցուլիս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Սալ տը Միթիւլի - Թէի սրահին մէջ: Ճոխ գեղարուեստական բաժին:

ՍԿԱՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հրշեջ Հայ Արենուշներուն կողմէ կիրակի առաւօտէն 18 յուլիս Մէօտոնի անտառին մէջ (Tapis Vert): Պիտի տեսնէք սկաւտական մարզախաղեր, հայկական երգ եւ պար Աբեղուշներու կողմէ: Շատ հաճելի անակնկալներ:

Ճոխ պիւֆէ: Արենուշներ պիտի առաջնորդեն հանդիսին վայրը Invalides – Versailles Մէօտոնի կայարանէն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Salle Mazenodի մէջ 88 rue d'Aubagne, Marseille 17 Ցուլիս չաբաթ դիշեր ժամը ճիշդ 8.45ին Մարսիլիոյ մէջ առաջին անգամ ըլլալով Փարիզահայ դերասանները ընտիր հոյլ մը Ա. ԴՄԲԼԻՕՆԱՆ, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, Գ՛. ՎԱՀԱՆ, տեղական սիրուած ուժերու մասնակցութեամբ կը ներկայացնեն Մոլիէռի՝

ՏՕՆ ԺՈՒԱՆ

կազմակերպութեան հսկայ՝ M. V. Magsoudian, Touring Hôtel, Cours Belzunce, Marseille: Գիները խիստ ժողովրդական:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԸ

25 Ցուլիս, կիրակի, ամբողջ օրը: Կը խնդրուի բոլոր Մխիթարեաններէն եւ կազմակերպութիւններէն, նկատի ունենալ սոյն թուականը:

Ո՛ԻՇ... ՈՒՇԱ՛Դ... ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ

Ֆ. ԿԱՄ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ մասնաճիւղին կողմէ, կապոյտ Մաչի օրուայ առթիւ, բացօթեայ պարահանդէս, 31 Ցուլիս 948, չաբաթ դիշեր, մինչեւ լոյս: Կը խնդրուի, քոյր եւ ազգ. կազմակերպութիւններէն, նկատի ունենալ վերոգրեալ թուականը եւ չիխաչաճեւել:

Թէհրանէն օդանաւով պիտի մեկնի Ցուլիս 20ին:

Զեմ համայնավար կուսակցութիւնը հրամայեց խիստ մաքրագործում կատարել շարքերուն մէջ, ուր հարիւր հազարաւոր կասկածելի եւ չահախնդիր տարրեր մտած են վերջին առնուներս: Անցեալ Օգոստոսէն ի վեր, համայնավարներու թիւը 1.143.000էն 2 միլիոնի բարձրացած է: Հարիւր հոգի ձերբակալուած են Սոքոլներու (մարզիկ) ցոյցին առթիւ:

ԱՆԳԱՐԱ. Հասան Ամերիկայի պատերազմական փոխ նախարարը եւ բանակի գինուորական գործողութեանց բաժնին պետը:

ԻՏԱԼԻՈՑ համայնավարները կը սպառնային յեղափոխութիւն յարուցանել, եթէ ընդունուէր Մարշըլլի ծրագիրը որ քուէարկուեցաւ երեսփ. ժողովին կողմէ: Այս իմաստով ճառ մը խօսեցաւ իրենց վարիչը, բուռն զայրոյթի պատճառելով, մինչ իր ընկերները կը ծափահարէին: Գործադուլները կը շարունակուին ամբողջ երկրին մէջ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. կոմիտէն խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր վարչուներ – խմբակները, այս ուրբաթ իրիկուան ժամը 8ին, 18 Bld. Garibaldi, Palais du Chopeի ներքնասրահը:

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս շաբաթ իրիկուան, ժամը 9ին Մերմանեան սրահին մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Ազբիւր Սերոբ» նորակազմ խումբին անդրանիկ ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուան ժամը 9ին, 19 rue Damesmeի սրճարանը:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Կ.Կ.ի ներկայացուցիչը:

ՄԱՐՍԷՑԼ.—Սէնթ Անթուանի «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբերը այս շաբաթ իրիկուան ընկեր Ս. Թորոսեանի քանակարանը: Կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ա. Ահարոնեան» խումբի տարուան վերջին ընկերական հանդիպումը տեղի կ'ունենայ այս շաբաթ իրիկուան ժամը 8.30ին Brasserie La Source, 35 Bld. St. Michel: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ԼԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարուժեան» կոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այսօր, ուրբաթ, իրիկուան ժամը 8.30ին, Գրազարանի սրահը (78 rue Rabelais): Կարեւոր օրակարգ:

ՎԻԵՆ.— Ֆր. Կասդոյա Մաչի դպրոցներուն ամափերջի հանդէսը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, «Համօ Սհայնանան» Ակումբին մէջ:

ՑԵՏԱՋՈՒՄ է Լիոնի Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան դաշտահանդէսը, որ տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի:

«ՑԱՌԱՋ»Ը ՁԵՌՔԻ ԱՒՈՂՆԵՐՈՒՆ կը յայտնէ թէ դոց պիտի ըլլան RUE PIATի եւ ST. MICHEL (7 թիւ) կրպակները, մինչեւ Ցուլիս 27: Կը յանձնարարենք դիմել մօտակայ կրպակները (Cluny et Belleville):

ՏԷՍԻՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Կեդր. Ֆրանսայի Շրջ. վարչութեան Վիէնի մէջ կազմակերպած մարզահանդէսի առթիւ Տէսինցիներուն համար վարձուած է մասնաւոր օթօբաս մը դէպի Վիէնն: Կը մեկնի Ցուլիս 18ի առաւօտեան ժամը 8ին Café Garoի առջեւէն, վերադարձը կրնան այժմէն ապահովել իրենց տեղը, Նոր Սերունդի անդամներու մօտ արձանագրուելով:

ԵՐԳԱ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

25 Ցուլիս կիրակի ժամը 3.30ին,
Salle Carlonia, 13 rue Maccarani, Nice

Կ'երգէ ծանօթ եւ սիրուած երգչուհին

Օր. ՅՈՎՀԱՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը նուագէ չուլթակահար Պ. Ս. ՁԻՐԼԷՃԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. ՍՈՆԱ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Իսի լէ Մուլինոյի թատերասէր հայ հասարակութեան բուռն վիպաքին դոհացում տալու համար, Բ. ՀԱՊՊԵՇԵԱՆ կը ներկայացնէ Մ. Պարթեւեանի

«ԱՆՄԱՀ ԲՈՑԸ»

20 Ցուլիսին, երեքշաբթի դիշեր, ժամը ճիշդ 8.30ին, Իսի Cinéma Alhambraի չքեղ սրահին մէջ:

Տոմսերը ապահովել, 43 rue Richer, Բալուեանի մօտ, եւ Իսի մէջ, իսկ ներկայացման օրը կիշէն:

Հաղորդակցութեան միջոց.— Métro Mairie d'Issyի դէմը:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Ցերեկոյթ եւ գիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին:

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օր:

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ՀԱՐԱՋԱՏ ԶԷԹ

ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ՁՈՒՐԱՒ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՏԵՍԱԿԸ

Տասը լիդրանոց պիտոնով

Լիտր 690 ֆրանք վաճառատան մէջ յանձնելի

Մեծ ճաշարանների հայթայթիչ՝
Aux Olivières de Nice

իւղի մանուածոյ հաստատութիւն՝
26 Rue Vavin, Paris Métro Vavin

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ. 10 տոլ. կամ 3 աֆգլ.

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 17 JUILLET 1948 Շաբաթ 17 ՅՈՒԼԻՍ

Ի. ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4594—Նոր շրջան թիւ 1003 Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀՂԱՀԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Որքա՜ն խռովայոյզ , պայթուցիկ նիւթեր Եւրոպայի սրտին վրայ ...

Երկհուան յաղթականներէն երկուքը չորրորդին դէմ : Եւ փոխադարձաբար :

— Վերցուցէք Պերլինի պաշարումը : Սովամահութեան կը դատապարտէք երկուքուկէս միլիոն քաղաքացիներ :

— Դո՛ւք էք պատասխանատուն : Հեռացէ՛ք, եւ ամէն ինչ կը կարգադրուի :

— Եկած ենք եւ պիտի մնանք նոյն իրաւունքներով ինչպէս դուք : Պաշարումը վերցուցէք եւ կը խօսինք մնացեալ մասին :

Ուրեմն երկու կողմերն ալ ամհաշտ :

Եւ ասոնցմէ ծանր մղձաւանջ մը մարդկութեան դլխուն : Աչխարհասատան պատերազմի մը վախճանէն երեք տարի վերջը :

Չհարցնենք.—Ո՞րն է արդար, ո՞րը մեղաւոր : Ե՞րբ կարելի եղաւ ճշդել այս կարգի մեղքերը : Եթէ գտնուէր ուժ մը որ համարձակէր դնել ամերիքաւը, ո՛րքան արիւնահեղութիւններ եւ աւերներ խնայուած պիտի ըլլային :

Մոսկուա միշտ կը յիշեցնէ հին համաձայնութիւնները,—Եալթա, Փոցտամ, եւ ուրիշ դաշինքներ : Կը մեղադրէ թէ երեք Դաշնակիցները արեւմտեան Գերմանիան կը վերակազմեն, դրամական փոփոխութիւններ կը կատարեն, իրեն բաժին չեն հաներ Ռուրի վարչութեան մէջ, եւայլն :

Պատասխա՞ն կը պահի միւսներուն համար : Ահա Պերլինի պարագան.— Եալթայի համաձայնութեամբ, անգլեւսաքսոն զինուորները պատերազմէն վերջ դրաւած էին Սաքսոնիան եւ Թիւրինկէնը : 1945 Ապրիլ 14ին, նախագահ Թրումըն դիր մը ուղղելով ապարապետ Սթալինի, կ'առաջարկէր ամերիկեան զօրքը քաշել, պայմանաւ որ դիւրութիւններ ընծայուին Պերլինի ամերիկեան զօրքին :

Նոյնիմաստ դիր մըն ալ Զըրչիլ ուղղեց, եւ Պերլինի դրաւումը, որ նախապէս միայն խորհրդային էր, դարձաւ քառանդամ :

Դրամական փոփոխութեան , արեւմտեան Գերմանիոյ վերակազմութեան եւ ուրիշ վիճելի խնդիրներու առթիւ ալ, երեք դաշնակիցներըքառմաթիւ փաստեր կը շարեն, դիմացինը յանցաւոր հանելու համար :

— Ժամանակին լուր տուինք, ձեզ ալ հրաւիրեցինք, բայց դուք մերժեցիք : Լոնտոնի մէջ ժողով գումարեցինք, գերմանական կնճիռը լուծելու համար, դուք ժխտական դիրք բռնեցիք եւ ժողովը ձախողեցաւ : Դուք տիրաբար կը վարէք ձեր դրաւած չրջանները, ուր թռչուն չի կրնար մտնել ...

Իրականին մէջ, ուժի փորձ մըն է որ կը կատարուի, Պերլինի թէ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ : Պայքար՝ քաղաքական եւ տնտեսական : Ընդհարում՝ հակամարտ աչխարհահայեացքներու :

Ճիշդ ատոր համար ալ, բարեմիտ մարդիկ մտահոգութեամբ կը հետեւին կացութեան զարգացումներուն : Իսկ բանդէտները հետեւեալ երեք եզրերը կը տեսնեն. —

1.— Դաշնակիցները պիտի մնան անոսասան, պիտի չարտնահանեն Պերլինը պարենաւորել օդանաւերու միջոցաւ, յուսալով թէ Մոսկուա ի վերջոյ պիտի փոխէ իր դիրքը :

2.— Պերլինն մնալով, աչքը պիտի առնեն ամէն վտանգ, ի հարկին պատերազմը :

3.— Պիտի քաշուին, խոստովանելով իրենց պարտութիւնը :

Այդ բանդէտներէն հին աղուէս մը, լորտ Վէնսիթարթ, երբեմն մնայուն խորհրդական Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին նախարարութեան, կը յայտարարէր մտնաւոր յօդուածի մը մէջ, Մոսկուայի պատասխանէն ամիսներ առաջ,—«Թող իշու տեղ չդնեն մեզ» : Յօդուածին խորագիրն ալ՝ «Պատերազմ պիտի ըլլա՞յ» :

Այս ընդհանուր չգաձդութեան ուրիշ մէկ երեսը կը ներկայացնեն Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ մէջ սարքուած գործադուլները :

Երկու երկիրներուն մէջ ալ, ապրուստի սղութեան, աչխատավարձի յաւելման խնդիրներուն խառնուած են քաղաքական առաջադրութիւններ :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ա.ՀԱ. ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԸ

Ֆրանսայի Թատերական փառքերէն մէկն ալ անհետացաւ Մարկրիտ Մորէնոյի մահով :

Անշուշտ չէք սպասեր որ իր փառքը հիւսեմ : Ֆրանսացի ժողովուրդը գիտէ դնահատել իր արժէքները եւ մասնաւորաբար իր դերասանուհուն հաւղկպ քիչ մը չտայլ է :

Ի՞նչ խօսք որ անդնահատելի է Ֆրանսական բեմը : Մեր տաղանդաւոր դերասաններէն քանի՞ն Ֆրանսական Թատրոն կը յաճախեն, գոնէ իբրեւ դպրոց : Եթէ չհասկածէի որ սկզբունքով հակառակ են իրենց գիտցածէն աւելին տրվելու, պիտի մտածէի թերեւս միջոցներու պակասին կամ իրենց ամէնական զբաղումներու մասին :

Անցնինք , սակայն : Եթէ խորանանք , շատ հեռուները պիտի տանի մեզ , այս ապերախտ նիւթը :

Մէկ բան կ'ուզէի հեչտել :

Ռեմիւի , Մորէնոյի նման արուեստագէտները , որոնք բարձունքէ բարձունք սաւառնած են, անշուշտ ունեցած են իրենց «երիտասարդ»ի շրջանը եւ զայն անցած են, վստահ եմ, ամուր քայլերով եւ յաղթական, պահելով ժողովուրդին սէրն ու հիացումը եւ իրենց արդար համբաւը, մինչեւ կերեման :

Ինչո՞ւ : Որովհետեւ միշտ գիտցած են ընտրել իրենց դերը համաձայն իրենց տարիքին ու մարմնական կազմին :

Տիկին Մորէնօ 80ի մօտ էր, տղեղ պառաւ մը : Մեկլք եւ ճաշակ ունէր սակայն ընտրելու համար իր դերը : Չէր վստահեր իր վաւերական արուեստագէտի տաղանդին եւ բեմ չէր դար դեղեցիկ, նոյնիսկ մէկին տարիքի կնոջ մը դերով : Գիտէր իր տեղը :

Նոյնն էր պարագան Ռէմիւին համար : Նոյնը պիտի ըլլայ վաղը Ֆրէնէի եւ Ժուվէի նման տաղանդներու համար :

Մերոնք եթէ դոնէ այսքանը դիտնան ընդօրինակել Ֆրանսական բեմէն եւ իրենց տաղանդը չնսեմացնեն տարիքի եւ Փիլիքական պահանջներու բացարձակ անհրաժեշտութեան առջեւ, մեծ բան կը շահին :

ՍՕՍԻ

Մ. Մեծարենցի մահուան 40ամեակը Երեւանի մէջ

ՄՄԲ.— Պոլսոյ թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները քաղած են Երեւանի անթելէն. —

Արեւմտահայ վաղամեռիկ բանաստեղծ Մեսրոպ Մեծարենցի մահուան քառասնամեակին առթիւ Հայաստանի Գրողներու Միութեան նախաձեռնութեամբ յարդանքի ու յիչատակի երեկոյթ մը տեղի ունեցաւ առջի դիչեր (6 Յուլիս) :

Գլխաւոր բանախօսը նախ կենսագրական տեղեկութիւններ հաղորդեց : Ան հետեւեցաւ Մեծարենցի կեանքին՝ Բիւնկեանի Մեսրոպեան ղպրոցէն մինչեւ Սվաղի Ազատամարտը, Մարզուանի Ամթոլիա Գոլէճը եւ Ղալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանի ուսանողական տարիները : Ցետոյ 15 տարեկան հասակին (1901) իր առաջին բանաստեղծութիւնը գրած ըլլալու պարագան ճչդելով՝ անդրադարձաւ բանաստեղծին ներչնչման աղբիւրներուն, որոնք եղած են քոյր, դեղչկական երդեր, Ակնայ անմահ «Աչտուն»ները, Գուլճահեան տաղերը եւ ամէնէն վերջ հայ եւ եւրոպական դասական գրականութիւնը :

Բանաստեղծը 1907ին լոյս ընծայեց իր բանաստեղծութեանց անդրանիկ հատորը՝ «Մխածանք» , որուն յաջորդեց երկրորդ տպագրանքը՝ «Նոր Տաղեր» : Կարգ մը ուրիչ քերթուածներ ու արձակներ արտադրելէ վերջ անողոք հիւանդութիւնը դգեստնեց տարաբախտ քերթողը, տակաւին շատ երիտասարդ, 22 տարեկանին :

Մեծարենցի գրականութեան եւ արուեստի վերլուծումին անցնելով՝ բանախօսը թուեց այդ ինքնատուր քնարերգութեան առանձնայատկութիւնները եւ այն եզրակացութեան յանգեցաւ թէ խօսքի երաժչտութեամբ եւ լեզուի կատարելութեամբ ժամանակակից ոչ մէկ բանաստեղծ կրցած է հաւասարիլ անոր : «Մեծարենց մի նոր թաթմ չունէ բերաւ արեւմտահայ բանաստեղծութեան մէջ » :

Ներդաշնակօրէն արտասանուեցան Մեծարենցի քերթուածներէն «Գիչերն Անուչ է, Գիչերն հեչտադին» (Սա իրիկունն ըլլայի ես ...), «Ձերմակ վարդեր հնչտագին » (Ընպիտակ վարդեր, բոպիտակ վարդեր), «Աքսորեանին չուքին տակ » (Ծաղիկներէն յուչիկ թերթեր կը թափէ) : «Ա-րդերգ» (Այգին է ծաղիկ երազով լի ...), «Վայրկեան» (Թոյլ չբնիւն մը յետոյ բոյր մը խնկենի) , «Աւտուն» (Սա աւտուն ես ըլլայի ...) «Ձմեռնուկ» (Վայրի ծաղիկ ձմեռնուկ ի՞նչ է), «Այգերգ» (Սաթերուն մէջ կը կոծկուի այգուն կոչնակը վանքին), «Հիւղը» (Դաչտի ճամբու մը վրան) եւ «Ջրտուք» (Հօյ, հօյ, գնաց կը թրջէ ցայգուն քամակն արծաթաւուած) :

Արտասանողներն եղան ժողովրդական վաստակաւոր արուեստագէտ Հրաչեայ Ներսէսեան եւ ուրիչ երկսեռ արուեստագէտներ :

Կացութիւնը կը մնայ Իտալիոյ մէջ

Իտալացի համայնավարներու պետ Թոլիաթթիի առողջական վիճակը կը մնայ դոհացուցիչ : Հիւանդը կրնայ հիմա սնունդառնել. բայց ներմուծեան աստիճանը թերեւս բարձրացած է : Բժիչկներու տեղեկագրին համաձայն, « մահգլան վտանգ չկայ, գոնէ առ այժմ : Այս պարագային նը պատուեց որ Իտալիոյ մէջ կերքերը աւելի հանդարտին : կը թուի թէ ձախակողմնականներու պոռթկումը յանկարծական եղած է, եւ կուսակցութենէն կամ բանուորական սէնտիքաներու կողմէ նախօրօք պատրաստուած ցոյցերու արդիւնքը չէ :

Հռոմի մէջ բաղդատաբար հանդարտ է կացութիւնը : Գաւառներու մէջ, ուր, ինչպէս Ճենովայի մէջ, անզուսպ տարրեր բուռն ցոյցերու մասնակցած էին, կառավարութիւնը հաւանած է որ քննդիմադիր կազմակերպութիւնները գործակցին իրեն, որպէսզի ցոյցերը խառնակութիւններու չվերածուին :

Կառավարութիւնը հրաւիրեց քաղաք· բոլոր կազմակերպութիւնները վերջ դնելդրգռութիւններուն, որոնք կը չարունակուին դեռ գաւառական մեծ քաղաքներուն մէջ մասնաւորաբար :

Ճենովայի մէջ « հանրային վտանգի » վիճակը վերջացաւ կառավարութեան հրամանով : Քաղաքին կառավարիչը յայտարարեց սակայն որ վերոյիչեալ պիտի հաստատէ զայն, եթէ ամենափոքր միջադէպ մը պատահի :

Յուլիս 15ին, կէս օրէն վերջը, բանուորներ դադրած էին զրահատպատ կառքեր եւ դերի վարած ոստիկաններ եւ ոստիկան զինուորներ : Ճարձակումի պործուած էր ոստիկանատուներու եւ զօրանոցներու վրայ, ինչպէս նաեւ կառավարական կուսակցութենէն եւ բանուորական քրիստոնեայ միութիւններու կեդրոնատեղիներուն վրայ : Բազմաթիւ վիրաւորներ կան : Տեղ — տեղ երկաթուղիի գիծերը քանդուած են : Փիոմպինոյի մէջ, ցուցարարները փորձած են հաղորդակցութիւնները խանգարել եւ պատնէչներ կանգնել ճամբաներուն վրայ· բայց, ոստիկանութիւնը կրցած է կարգը վերահաստատել : Ֆէրարէի մէջ, ընդհարում տեղի ունեցած է ոստիկանութեան հետ եւ վեց քաղաքացիներ վիրաւորուած են : Միլանի մէջ, բանուորները դրաւած են «Ֆիաթ»ի գործարանները :

★ Համայնավարները ամէնէն աւելի դրգռուած են նեթրքին նախարար Սկլպայի դէմ, որուն հրաժարումը կը պահանջեն : Կառավարութիւնը վճռած է տեղի չտալ որեւէ սպառնալիքի առջեւ :

ԴԱՐԾԱԴՈՒԼԻ ՀՐԱՄԱՆԸ ԵՏ ԱՌՆՈՒԱԾ

Ոչ — համայնավար հոսանքները յայտարարեցին թէ պիտի քաչուին Աչխատանքի Ընդհանուր Դաչնակցութենէն, եթէ ընդհանուր գործադուլի հրամանը ետ չառնուի : Ինչպէս Ֆրանսայի, Իտալիոյ մէջ ալ Աչխատանքի Դաչնակցութիւնը, որ ունի մօտ վեց միլիոն անդամներ, 82 % կը գտնուի համայնավարներու ազդեցութեան տակ :

Վերջին լուրերու համաձայն, ընդհ· գործադուլի հրամանը ետ առնուած է, 36 ժամ տեւելէ վերջ :

Կառավարութիւնն ալ իր կողմէ միջոցներ ձեռք առաւ խափանելու համար ընդհանուր գործադուլը, Հիմակուընէ իսկ, ոստիկանները կ'ենթաչխատուրեն ապահովութիւներ այն բոլոր բանուորներուն՝ որոնք կը փափաքին իրենց գործին դլուխը երթալու :

Թէեւ Հռոմի մէջ հանդարտութիւն կը տիրէ , բայց քաղաքին կեդրոնական փողոցները ամայացած են բոլորովին : Բոլոր թատրոնները եւ սըրճարանները փակ են դեռ :

Այս պահուս, պայքարը առաւելապէս փոխադրուած է երեսի· ժողովին մէջ, ուր բուռն մէջադիպեր պատահեցան : Ընդդիմադիր կուսակցութեանց պատկանող երեսփոխանները բռունցքի հարուածներ փոխանակեցին : Ծայրայեղ ձախա-

(Լուրերու չարունակութիւնը Իարդալ Դ. էջ)

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
(ԼՈՒՍ «ՍԾՒՐՆԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻՆ»)

Ջարդերուն ու հետեւանքներուն մասին, որոնց « Մեծ Մորմոնական Հարցին »ը ենթարկուեցաւ, Մորմոնները Օլքին, Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նախագահ Ճոզեֆ Սմիթի որդին եւ Ուտահ նահանգի Նահանգապետ Ճոն Ուիլիըմզ հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տան։

Ճիշդ այս նոյն ժամանակներուն — Մորմոնական եկեղեցւոյ մը ճեղքումներուն եւ ջլատումներուն միջոցին — Ուտահ կը հաստատուէր իբրեւ Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նոր Երուսաղէմ։ Ուտահ Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նախագահ Պրիգըմ Եանկ, որ Ուտահի Նահանգապետն էր նաեւ, կը հաստատէր Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նախագահութիւնը, որ Ուտահի Նահանգապետութենէն անջատ էր։ Ուտահ Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նախագահութեան ենթակայ էր։ Ուտահ Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նախագահութիւնը կը կազմէին Եանկ, Ճորճ Քիւպըրլի եւ Ճորճ Ուիլըրտ։

Ուտահ Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նախագահութիւնը կը կազմէին Ճոզեֆ Սմիթ, Սիտնի Ռիգըն եւ Ֆրետերիք Ճ. Ուիլիըմզ։ Ուտահ Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նախագահութեան ենթակայ էր։ Ուտահ Մորմոնական Եկեղեցւոյ Նախագահութիւնը կը կազմէին Ճոզեֆ Սմիթ, Սիտնի Ռիգըն եւ Ֆրետերիք Ճ. Ուիլիըմզ։

Գիտական ասուլիս

ԿԵԱՆՔԻՆ ՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆԸ. — Բոյսերը միամեայ են կամ երկամեայ: Գաղտաստէր տունկերը քանի մը օր միայն կ'ապրին, մինչդեռ ծառերը երկարակեաց են, անոնցմէ շատեր դարաւոր կեանք մը ունին: Սաղարթաս կենդանիներուն կեանքը կարճատեւ է. ինչ ինչ սպաւորեայ միջատներ հազիւ քանի մը ժամ կ'ապրին: Կերպարանափոխ միջատները 1—2 տարի կ'ապրին եւ կը մեռնին սերնդագործութենէն վերջ: Միջատներուն – րուն չրջանային կեանքը երբեմն այնքան տեւելիկար կը տեւէ որքան կարճ է ծեւուկին կեանքին տեւողութիւնը:

Թռչուններուն մէջ սոխակը եւ արտոյտը 16 տարի կ'ապրին, սիրամարգը եւ խայտիտը 25 տարի, աղռաւը, կարապը, թութակը, արծիւը հարիւրամեայ են: Գերդաստ՝ մանաւորապէս սանուած կենդանիներուն կեանքը բաւական երկար է: Ընտանի կենդանիներէն ոչխարը 10 տարի կ'ապրի, կովը՝ 15 տարի, ձին 20 տարի: Շուներ երբեմն 20 տարի, կատուն անկէ քիչ մը պակաս: Վայրի կենդանիները աւելի երկարակեաց են: Առիւծը եւ ռնգեղջիւրը 60 տարի կ'ապրին, փիղը 200 տարի, կոկորդիլոսը 250, ծածանը՝ 150ամեայ:

Մարդուն կեանքին միջին տեւողութիւնը 45—50 է: Այդ տեւողութիւնը կը տարբերի ցեղերու եւ երկիրներու համաձայն: Լեռնարնակ ժողովուրդները ըլլալով չարքաշ ու սակաւակեր, աւելի շատ կ'ապրին: Մերութիւնը կը սկսի 60 տարեկանին, սակայն այդ սկզբնաւորութիւնը կրնայ փոխուիլ, համաձայն ենթակային կազմին, ապրելու եղանակին եւ քրոնիք հիւանդութիւններուն: Բուն ծերութիւնը կը սկսի 70ին. 80էն անդին կուգայ ծերութեան վերջին շրջանը՝ զառամութիւնը: Հարիւրամեայ մարդոց թիւը մասի վրայ համրելու չափ հազուագիւտ է:

Պելժիոյ մէջ երբ մէկը 100րդ տարին թեւակոխէ, թաղին քաղաքապետութիւնը մասնաւոր ընդունելութիւն մը կը կազմակերպէ ի պատիւ հարիւրամեային, իսկ թաղին բնակիչները խրախճանութիւններ կը սարքեն, եւ երգով ու նուագով փողոց փողոց կը պատցնեն կրկնակ յորելեարը կառքի մը մէջ բազմած եւ ծաղիկներով շրջապատուած:

ՋՂԱՑԻՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մարդուն եւ զերազոյն ողնայարաւոր կենդանիներուն ջղային դրութիւնը կարելի է երկու մասի բաժնել՝ ուղեղա–ողնայարական կամ կեդրոնական դրութիւն եւ սկսիփաթիք դրութիւն: Առաջինը կը զանուի ուղեղին եւ ողնայարի խոռոչին մէջ, եւ կազմուած է ուղեղէն, ողնածուծէն եւ այն ջիլերէն զոր ուղեղը կը ղրկէ բոլոր զգայարաններուն եւ գործարաններուն հիւսուածներուն մէջ: Երկրորդը կը բաղկանայ, շարք մը ջղային կծիկներէ որոնք զետեղուած են ողնայարին իւրաքանչիւր կողմը, ատիկա կը կազմէ ջղային կծիկներու շղթայ մը, ուրկէ ծնունդ կ'առնեն ջիլերը եւ կ'երթան փորոտիներուն մէջ (ուղեղ, թոքեր, սիրտ եւն.):

Զղային դրութեան յատկանշական տարրը ջղային բջիջն է (neurone), որուն չարունակութիւնները զգայական գործարանները կը միացնեն չարժիչ կամ հիւթանջատ գործարաններուն հետ: Ըստ այմ կը զանազանուին զգայական կամ կեդրոնաձիգ ջիլերը եւ չարժիչ կամ կեդրոնախոյս ջիլերը:

Ջղային դրութիւնը մեեւնոյն ատեն կը զգուշէ եւ կը կանոնաւորէ չարժումները: Հրամաններու փոխանցումը կը կատարուի ջղային ներխուժով (influx), որ աւելի կամ նուազ չափով կարելի է բաղդատել ելեկտրական հոսանուտին հետ: Բնական վիճակի մէջ ղրդռւթիւնները կը մեկնին ըլլայ ջղային կեդրոններէն, ըլլայ զգայական եւ լորձային զեղձերէն, սակայն տարբեր գերադիչներ, ինչպէս սեղմում, խայթում, ջերմութիւն, ելեկտրականութիւն, կ'որոշեն նաեւ ջիղերու զրգռականութիւնը:

Ջղային դրութեան հիւանդութիւնները բազմաթիւ են: Անոնք կը բնորոշուին չարժականութեան, զգայականութեան եւ խմացականութեան խանգարումներով: Ջղային հիւանդութիւններուն պատճառագիտութիւնը տակաւին պէտքեդած կերպով ուսումնասիրուած չէ: Ժառանգականութիւնը կարեւոր մասնակցութիւն մը ունի անոնց մէջ:

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

ՋԱՑՆԵՐ ԴԱՒԱՒՒՆ

ՄԵՐ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ, (Յառաջ).— Պոմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ մանկապարտէզի աշակերտները եռուզեռի մէջ են, ցոյց տալու համար իրենց չնորհները: Երկու հարիւրէ աւելի ծնողներ եւ բարեկամներ արդէն գրաւած են իրենց աթոռները, մանուկները մաքուր եւ ճաշակաւոր հագուած չարուեր են բեմին վրայ, ընկերակցութեամբ մանկապարտիզպանուհի Տիկին Ա. Տէօքմէճեանի: Բոլորն ալ անհամբեր կը սպասեն հանդէսին բացուելուն: Ամէն մէկը ըսելիք մը ունի: Հոգաբարձութիւնը հանդէսի յաջողութեան համար իր կարելին ըրած էր: Տպագրուած տոմսերը արդէն նախապէս սպառած էին: Ժամը 4ին Թաղ.թեան առենապետ Պ. Ց. Աբգարեան հանդէսը բացուած յայտարարելով, ըսաւ.

— Այս սրահը չինել տուինք, որպէսզի հնարաւորութիւն ունենանք մեր զաւակներուն տալ Մեսրոպեան Ա. Բ. Գ.ը: Կը ցաւիմ ըսելու որ Պոմոնի մեր դաղութին համար (750 ընտանիք) աշակերտներու թիւը չատ քիչ է: Մենք աւելին կը սպասենք: Կը յուսանք թէ յառաջիկայ չրջանին աշակերտներու թիւը պիտի չատնայ:

Ցետոյ պարզեց դպրոցի նիւթական վիճակը եւ ըսաւ. դուք որ ձեր սրտաբուխ նուէրներով մեզի հնարաւորութիւն տուիք այս գեղեցիկ սրահը չինելու, անշուշտ կ'ուրախանաք տեսնելով ձեր զաւակներուն յառաջդիմութիւնը: Ապա խօսք տուաւ Պ. Յ. Նիկողոսեանի, որ յիշեց ծնողներու պարտականութիւնը հանդէպ իրենց զաւակներուն: Այս լոյսի վառարանը ձեր դուրգուրանքի առարկան պէտք է ըլլայ: Ձեր տուած լումաները կանթեղին մէջ կաթիլ մը իւղ աւելի ոսնեցնելու պիտի ծառայեն»:

Ներկաներու կողմէ եղան նուէրներ որոնց գումարը հասաւ 12.400 ֆրանքի: Ապա ուսուցչուհիի դեկավարութեամբ գործադրուեցաւ

Նորոգե՞լ թէ դադրեցնել

Շատեր «Յառաջ» նուիրած են իրենց Ամերիկայի ազգականներուն եւ բարեկամներուն, տարեկան կամ վեցամսեայ:

Կը խնդրենք նուիրատուներէն հաղորդել վարչութեան թէ կ'ուզե՞ն որ չարունակուի թերթերուն առաքումը:

Պատասխանել ամէնէն ուշը, մինչեւ ՕԳՈՍՏՈՍ 1:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Յուլիս 8ին, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերմնդի «Ահարոնեան» խումբին կողմէ Շ. Միսաքեան հրաւիրուած էր խօսելու արեւելեան գաղութներու մասին, ուր կը գտնուէր ութ ամիսէ ի վեր:

Ընկերը խօսեցաւ մէկուկէս ժամ, սկսելով եգիպտոսէն եւ մանաւորապէս Ծանրանալով Սուրիա – Լիբանանի վրայ: Պարզեց երեք հայաչատ գաղութներուն ազգային, կրթական, մարզական եւ գրական կեանքը վիճակագրական տեղեկութիւններով: Առանձնապէս ներկայացուց երիտասարդական գործունէութիւնը բոլոր ճակատներուն վրայ, կեդրոն քաղաքներէն մինչեւ լեռներու ստորոտը եւ Եփրատի ափերուն վրայ: Խօսեցաւ նաեւ Անթիլիասի կաթողիկոսարանի եւ դպրեվանքի մասին, որոնք մշակոյթի վառարան մը դառնալու համար ամէն յարմարութիւն կը ներկայացնեն: Պէյրութի ճեմարանէն վերջ, որ արդէն ճեմարան է դնելու փառաւոր չէնք մը, Հալէպն ալ հիմը դրած է ճեմարանի մը, «Քառէն Եփէ», որ լայն ալակերտեան կր կարօտի:

Կ'արժէր ամբողջութեամբ դրի առնել այս գասախօսութիւնը, որ ունկնդիրներուն առջեւ կը բանար նոր աշխարհ մը, ժրաջան եւ հայաչունչ:

Իրրեւ եղրակացութիւն, դասախօսը թելադրեց աւելի ուշադրութեամբ, եղբայրական դուրգուրանքով հետեւիլ Սուրիա–Լիբանանի ճիգերուն, լծուելով ամէն ալակերտութիւն, «նիւթական թէ բարոյական»: Այդ երկու գաղութներուն մէջ կը վայելենք ամէն պատեհութիւն լայնօրէն գարգացնելու մեր ազգ. մշակոյթը, չնորհիւ արար ժողովուրդի ազատամտութեան: Մեր ուսումնականներուն համար ալ ասպարէզ չի պակսիր հոն:

յայտագիրը. որ ճոխ էր եւ հաճելի: Արտասանութիւն, խմբերգ, կենդանի պատկեր եւն.: Գնահատելի է տիկին Տէօքմէճեանի կատարած աշխատանքը:

Կ'արժէ որ Պոմոնի գաղութը քիչ մը աւելի հետաքրքրութիւն ցոյց տայ, որպէսզի բազմաթիւ վոքրիկներ օգտուին պատեհութենէն, իրենց մայրենի լեզուն սորվելու համար:

Ներկաները զոհունակ սրտով բաժնուեցան սրահէն, խոստանալով չզլանալ իրենց օժանդակութիւնը:— Թղթակից

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (52)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ԳԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԼԱ.

— Է, ինչպէս կ'երեւայ՝ յոգնած է ձիս կամ բանէ մը վախցած: Չեմ կարծեր որ յոգնած ըլլայ, որովհետեւ երկար ատեն չէ որ ճամբայ ինկած ենք, բայց թէ ինչ բանէ վախցաւ, այդ է որ կը զարմացնէ զիս: Տղաք, դուք կասկածելի բան մը չտեսա՞ք ճանապարհին, հարցուց Աշոտ իր զինուորներուն:

— Ոչ, պատասխանեցին մէկ քանի հոգի:

— Ուրեմն պէտք է քիչ մը հանդիստ տալ ձիաւոր, րսաւ Աշոտ Երկաթ:

Ձին ականջները ցցած կը նայէր դէպի առաջ, ճամբուն ուղղութեամբը, ուրկէ պիտի անցնէր խումբը:

Կատկածը պատեց Աշոտ Երկաթի սիրտը. ինքն ալ նայեցաւ ձիուն նայած կողմը: Բայց ոչինչ չտեսաւ որ կասկած ներշնչէր իրեն. բարկացաւ ան եւ կը պատրաստուէր մտրակել ձին, երբ յանկարծ ականջին հասաւ տեսակ մը անորոշ ձայն:

Նորէն մտիկ ըրաւ. այո, ձայնը կուգար առջեւէն եւ հետզհետէ աւելի կը մօտենար: Ձիերու ոտքի դոփիւններ էին: Աշոտ Երկաթ զգաց որ խումբ մը ձիաւորներ կուգային, բայց թէ ո՞վ էին եւ ինչքան էր անոնց թիւը, դեռ անյայտ էր իրեն համար: Նշան ըրաւ իր զինուորներուն որպէսզի պատրաստ ըլլան, իսկ ինք սուրը հանեց պատեհնէն ու սպասեց ձիաւորներու երեւալուն:

— Ահա թէ ինչ բանէ կը վախնար ձիս, մրմնջաց ինքն իրեն Աշոտ Երկաթ:

Յանկարծ ձիերու դոփիւններ լսեց նաեւ եւ տեսնէն. կարծես երկու կողմէն ալ խօսք էին տրուած իրարու միասին եւ միաժամանակ սկսիլ յարձակումը: Ի՞նչ կը նշանակէր ասիկա, մտածեց Աշոտ, բայց ժամանակ չունեցաւ պարզելու հանելուկը. կիրճին երկու կողմերէն ալ լսուեցան ահռելի ձայներ եւ սուրերը քաչած ճանճերու նման, բազմաթիւ ձիաւորներ յարձակում գործեցին Աշոտի խումբին վրայ, որ թակարդի մէջ էր ինկած:

Վահանը առաջ քաչեց Աշոտ, սուրը բարձրացուց, ձայն տուաւ խումբին եւ վազեց թշնամիներուն վրայ:

Մէկը միւսին վտեւէն կ'իյնան թշնամիները, խորունկ կը հառաչեն եւ կը փչեն իրենց վերջին շունչը: Աշոտ Երկաթ առիւծ է դարձած. առիւծ դարձած են նաեւ իր քաջերը. անոնցմէ ամէն մէկը տասը հոգի կը սպաննէ եւ տակ ինքն ալ կ'իյնայ խողխողուած: Կը տեսնէ Աշոտ թշնամի չարքերուն հնձուիլը, կը տեսնէ նաեւ իր քաջերուն մահացումը, սիրտը կը կսկծայ ցաւէն, եւ կատղած, ինքն իրմէ ելած՝ կը բարձրացնէ սուրը ու երեք չորս զլուխ միասին կը թռցնէ: Բայց ինչքան շատ են թշնամիները. կարծես դեռնէն կը բուսնին ու չեն հատներ:

Կ'իյնան իր քաջերը մէկը միւսի ետեւէն, թէեւ ինք հերոսաբար կը կռուի ու զլուխներ կը թռցնէ: Բայց ինչ կայ անապատ այս աշխարհի վրայ, մարդկային արարածի մը ֆիզիքական զօրութիւնն ալ անապատ չէ:

Վայրկեան մ վայրկեան իր ուժն ալ կը պակսի. կամաց կամաց կը թուլնան իր բազուկները, մինչ իր հոգին, այն վեհ ու արի հոգին չի թուլնար, երկիւղի ոչ մէկ նշան կ'արտայայտէ. աչքերը կը փայլատակին, հուր ու բոց կ'արձակեն ու կը չանթահարեն թշնամին: Բայց չատ են անոնք. բուռն ուժով կրկին կը յարձակին:

Կը նայի անոնց Աշոտ Երկաթ, կը նայի ու սիրտը ընդունի դառնութեամբ: Թախիծովէի աչքերը ալ ու ձախ կը դարձնէ. իր քաջերը կը վնտռէ. ձայն կուտայ անոնց. բայց անոնցմէ շատերը խորու յաւիտենական քուն են մտած, ձայնը չեն լսեր: Ասդին բուռ մը քաջեր կը կռուին դեռ յուսահատ կատաղութեամբ:

Յուզումով կը լեցուի Աշոտ Երկաթի սիրտը. վերջին ճիգը կը թափէ ան, վերջին անգամ կը բարձրացնէ ծանր սուրը եւ կը չախչախէ իրեն մօտեցող անօրէններուն զլուխը:

Սակայն բազուկները ալ չեն բարձրանար. սուրը, արիւնով ներկուած սուրը նոյնպէս չի բարձրանար այլեւս: Մանկան ձեռքերու պէս անզօր են իր բազուկները, իսկ ձին, տասը տեղէ վիրաւորուած, հազիւ ոտքի վրայ է կեցած:

Թշնամիները կը տեսնեն այս բոլորը եւ դէպի ժպիտը կը փայլի անոնց դէմքերուն վրայ. բարձրաձայն քրքիջ մը կ'արձակեն եւ համարձակ կը վազեն դէպի Աշոտ Երկաթը:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃԿԱՃԵԱՆՑ

կողմահանները բառն ցոյցեր ըրին ներքին գործոց նախարարին դէմ, երբ ժողովասրահ մտաւ: Նախարարը, յայտարարեց թէ ընդհանուր գործադուլը ձախողած կ'երեւայ. երեկտրական ընկերութեանց եւ տրեթելի պաշտօնեաները չարունակած են իրենց գործը:

Կառավարութիւնը յայտարարեց թէ այսօր – ժեչտ միջոցները ձեռք պիտի առնէ «քաղաքական» գործադուլի ամէն չարժում խափանելու համար: Այս մասին որոշուած կարգադրութիւնները պիտի ծանուցուին չուտով: Հիմակուընէ արդէն, ոստիկանները սկսած են բիր գործածել այն համայնավարներուն դէմ՝ որոնք չեն թողուր որ առեւտրական ներու իրենց խանութները: Շնորհիւ այս խստութեան, շատ մը ճաշարաններ բացին իրենց դուռները:

Կառավարական շրջանակներու մէջ սա համոզումը կը տիրէ թէ՝ համայնավարները յեղափոխութեան «փորձ» կը կատարէին:

Նափոլիի մէջ, Իտալական Ընկերային Շարժման անդամները ձեռնառումբեր նետեցին համայնավարներու կողմէ կազմակերպուած միթինկի մը միջոցին: Քսան հոգի վիրաւորուեցան:

★ Երկու օրուան խռովութեանց զոհերուն թիւը կը հաչուուի 13 մեռեալ եւ 120 վիրաւոր: Շատ քիչերը ծանր վէրքեր ստացած են:

Մոսկուայի պատասխանէն վերջ

ԵՐԵՔ ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻՆ

Պերլինի խորհրդային շրջանակէն բարձրաստիճան սպայ մը յայտարարեց թէ՝ արեւմտեան պետութիւնները ութ չաբաթէն պիտի հարկադրուին հեռանալ, եթէ կարելի ըլլայ վակել «Պերլինի պաշարման շրջանակի կարգ մը ճեղքերը»:Ձեռոյ աւելցուց.

«Մ. Միութեան համար կենսական է որ Պերլինը ամբողջութեամբ եւ անյապաղ դառնայ խորհրդային աղդեցութեան տակ: Այս պահանջը նոյնքան կենսական է որքան խորհրդային աղդեցութեան շրջանակը Պալքաններու մէջեւ խորհրդային հարկադիրը Տարտանէլի վրայ: Հետեւաբար, ամէն ջանք պիտի թափենք, որպէսզի Դաշնակիցները ստիպուին թողուլ Գերմանիոյ նախկին մայրաքաղաքը: Մարաջախտ Սոքոլովսքի վերադարձաւ Մոսկուայէն իր հետ բերելով հրահանգներ այս ուղղութեամբ: Խորհրդային քաղաքականութիւնը վերջապէս ճշդուած է, եւ արեւմտեան պետութեանց միջեւ կատարուած բանակցութիւնները չեն կրնար փոխել այս քաղաքականութիւնը: Խորհրդային օդանաւորդութեան պետ զօր. Ալէքսանդրով ծրագիր մը պատրաստած է Պերլինի օդային ճամբան հետզհետէ աւելի նեղցնելու համար: Եթէ անցքերէն մէկուքը բոլորովին պիտի փակուին. իսկ երրորդին լայնութիւնը 30 քիլոմեթրէն 15ի պիտի վերածուի: Դաշնակից օդանաւերը պարտաւոր են կէտ առ կէտ հետեւիլ խորհրդային իշխանութեանց կարգադրութիւններուն. հակառակ պարագային, Ռուսերը պիտի ստիպուին զանոնք որ վար իջնան: Եթէ հարկ ըլլայ, զինուորական ուժ ալ պիտի գործածուի:

Միւս կողմէ, սակայն, օդանաւային կեդրոնի Անգլիացի ներկայացուցիչը, գնդ. Բայթ, կը յայտարարէ թէ՝ «խորհրդային իշխանութիւնները չեն կրնար արգիլել դաշնակից օդանաւերու թռիչքները, Պերլինի եւ արեւմտեան շրջաններուն միջեւ, առանց պատերազմական արարք գործելու»:

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան մամուլի ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ հաստատապէս որոշած են Պերլին մնալ, հակառակ անոր որ Մ. Միութիւնը կը մերժէ վերջնել պաշտպանութեան: Արտաքին նախարարութիւնը տեւական յարաբերութեան մէջ է Լոնտոնի եւ Փարիզի հետ, այս մասին պէտք եղած կարգադրութիւնները ընելու համար:

★ Վերջին լուրերու համաձայն, երեք պետութեանց ներկայացուցիչները ամէն օր կը խորհրդակցին, պատրաստ դառնալու համար որեւէ անակնկալի առջեւ: Անդլիոյ դահլիճը խորհրդակցութեան հրաւիրեց ընդհ. սպայակոյտին պետերը, լսելէ վերջ արտաքին նախարարին դեկուցումը: Կ'լսուի թէ երեք Դաշնակիցները նոր ծանուցագիր մը պիտի ուղղեն յառաջիկայ չաբթու:

Գործադուլներ կը շարունակուին Ֆրանսայի մէջ

Պետական պաշտօնեաներու պահանջներուն առթիւ բանակցութիւնները կը չարունակուին, ինչպէս նաեւ գործադուլները, այնպէս որ կացութեան մէջ զգալի փոփոխութիւն չկայ: Եւմատկան նախարարութեան եւ իրեն են թակայ պաշտօնատուներու մէջ գործադուլը կը տեւէ, անդամալուծելով վարչական մեքենան:

Բանուորական երեք սէնտիքաներու ատժամեայ միացեալ կոմիտէն (Բանուորական Ուժ, Աշխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութիւն եւ Քրիստոնեայ սէնտիքանները) կոչ ուղղեց բոլոր պաշտօնեաներուն՝ ընդհանուր գործադուլի համար: Թղթատարական պաշտօնեաները 24 ժամ յետաձգեցին գործադուլը:

★ Վարչապետական պաշտօնատունը զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը յիշեցնէ թէ հաւաքական գործադուլի մասնակցող բոլոր աստիճանաւոր պաշտօնեաները, իւրաքանչիւր գրասենեակի պետեր եւ համաստիճան պաշտօնեաներ, իսկոյն պիտի արձակուին: Գալով փոքր պաշտօնեաներուն, առանք ալ թոշակ պիտի չտանան գործադուլի ամբողջ տեւողութեան:

★ Տեղական թերթերը կը դրեն թէ չատ քիչ պաշտօնեաներ գործադուլ հռչակած են արտաքին նախարարութեան մէջ, իսկ աշխատանքի նախարարութեան մէջ՝ 60%, դատականին մէջ 25—30 %, կրթական՝ 30 %, գինեալ ուժերու պաշտօնատան մէջ՝ 15—20 %, նախկին ռազմիկներու պաշտօնատան մէջ՝ 60—70 %: Ազգ. տնտեսութեան բոլոր պաշտօնեաները որոշեցին վերսկսիլ աշխատանքը: Գործադուլը կը չարունակուի 30—40 հանդարտութեանց մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Հինգշաբթի օր ամէնէն կատաղի մրցումը տեղի ունեցաւ ցեխին եւ անձրեւին մէջ: Մրցորդները անցան Col de Varsը եւ մանաւանդ Col d'Izoardը: Միայն 77 հոգի մնացած էին: Գոպէ գերազոյն ճիդ մը փորձելով կոտրեց իր հեծելանիւը եւ Պառթալի (Իտալացի) առաջինը հասաւ, Պոխանոն 6 վայրկեան չահելով դարձաւ երկրորդ ընդհանուր դասաւորման մէջ: Գոպէ կը պահէ իր դեղին չապիկը: Միայն մէկ վայրկեան ունի Պառթալիի վրայ: Այս անգամ ալ ծանր արկած մը պատահեցաւ: «Էնթրանսիժան»ի կառքը 300 մեթր խորութեամբ փոս մը իյնալով, հինգ ըրագրողները որոնց մէկը՝ «Օտօ»ի խմբագիրը, վիրաւորուեցան: Բարձրաբերձ լեռներու մէջ, կրկին Ֆրանսացի Ռոպիքն էր որ ցոյց տուաւ իր ճարտարութիւնը: Col d'Allosի վրայ ինքն էր առաջին, ինչպէս եւ Col de Varsի վրայ: Հեծելանիւը կոտրելով չկրցաւ անցնիլ Col d'Izoardը: Ուրբաթ իրիկուն կարաւանը հասաւ Aix les Bains ուր պիտի հանգստանայ այսօր չաբաթ, Զուիցերիա անցնելէ առաջ:

ՋՕՐ. ՓԸՐՇԻՆԿ որ առաջին մեծ պատերազմին հրամանատար էր ամերիկեան բանակին, մեռաւ 88 տարեկան հասակին մէջ: Ազգային յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի երկուչաբթի օր:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի դէպքերուն առթիւ, Ապահովութեան Խորհուրդը որոշեց վերջնագիր մը ղրկել Արաբներուն եւ Հրեաներուն, որպէսզի կռիւները դադրեցնեն երեք օրէն:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Dameme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ը. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼի ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ, նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Սէն Ժէռոմի «Հայաստան» ընթակոմիտէին: Նուիրուած ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ:

Այս կիրակի ամբողջ օրը, St. Just, 117 Ave. Corot, Bar de Chaletի պարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ ընկեր Ը. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Պիտի բանախօսէ ընկեր Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ Սէն Ժէռոմի եւ լէ զ'Օլիվի Նոր Սերունդի խումբերուն: Ընտիր ճաշ, ճոխ պուֆէ դիւրամատչելի գիներով: Մուտքը ազատ է:

×

Նախաձեռնութեամբ Ֆր. Կապ. Մաչի Սէնթ Անթուանի մասնաճիւղի, այս կիրակի կէսօրէ վերջ, Քամբասեը Լուզիէր Լէ Բէն տը լա Պաստէթ, Պ. Նաճարեանի օգաստուն եւ ծառախիտ պարտէզին մէջ, Ս. Աթթուան:

Կը նախագահէ ընկերուհի ՍԻՐԱՆՈՒՇ ՄԱՆՈՒԵԱՆ

Կը խօսի ընկերուհի Տիկ. Ն. ՒՓՓՐԻԹՃԵԱՆ

Պիտի ներկայացուի քրքջալիր զաւեշտ մը, Ն. Սերունդի «Թիւլխանդատեան» խումբի կողմէ:

Հայկական պարեր Ս. Աթթուանի սանուհիներու եւ Ն. Սերնդականներու կողմէ: Ճոխ պուֆէ դիւրամատչելի գիներով: Հայկ. աղանդերներով:

Ծանօթ.— Հաղիւսավայրը երթալու համար, Փլաս տ'Իքթէն առնել 20 թիւ հասրակառքը եւ իջնել նախկին Օքթրուայի առջեւ:

ՏԱՐՕՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՑԼի մէջ կազմուած է Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութեան վարչութիւնը: Առենապետ՝ ՏԻՐԱՆ ՓԻԼԻՊՊՈՍԵԱՆ, (9 Traverse de la Cabucelle, Marseille), Առենադիւր՝ ՈՍԿԻԱՆ ԶԱՔԱՐԵԱՆ, (17 rue de la Johette Marseille):

հայ սէնտիքանները) կոչ ուղղեց բոլոր պաշտօնեաներուն՝ ընդհանուր գործադուլի համար: Թղթատարական պաշտօնեաները 24 ժամ յետաձգեցին գործադուլը:

★ *Վարչապետական պաշտօնատունը զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը յիշեցնէ թէ հաւաքական գործադուլի մասնակցող բոլոր աստիճանաւոր պաշտօնեաները, իւրաքանչիւր գրասենեակի պետեր եւ համաստիճան պաշտօնեաներ, իսկոյն պիտի արձակուին: Գալով փոքր պաշտօնեաներուն, առանք ալ թոշակ պիտի չտանան գործադուլի ամբողջ տեւողութեան:*

★ *Տեղական թերթերը կը դրեն թէ չատ քիչ պաշտօնեաներ գործադուլ հռչակած են արտաքին նախարարութեան մէջ, իսկ աշխատանքի նախարարութեան մէջ՝ 60%, դատականին մէջ 25—30 %, կրթական՝ 30 %, գինեալ ուժերու պաշտօնատան մէջ՝ 15—20 %, նախկին ռազմիկներու պաշտօնատան մէջ՝ 60—70 %: Ազգ. տնտեսութեան բոլոր պաշտօնեաները որոշեցին վերսկսիլ աշխատանքը: Գործադուլը կը չարունակուի 30—40 հանդարտութեանց մէջ:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ.— Հ. Ը. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին Արմենան սրահին մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի «Ա. Ահարոնեան» խումբի տարեւան վերջին ընկերական հանդիպումը տեղի կ'ունենայ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Brasserie La Source, 35 Bld. St. Michel: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ՎԻԵՆ.— Ֆր. Կապոյտ Մաչի դպրոցներուն ամավերջի հանդէսը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, «Համօ Օհանջանեան» Ակումբին մէջ:

ՈՐԻ ԿՆԵՐԹԱՑ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԻՆՁ ԼՈՒԾՈՒՄ ԿՆԱՒԱՋԱՐԿԷ

Վիճաբանական հաւաքոյթ նախագահութեամբ Պ. Ա. Զօպանեանի, այսօր չաբաթ, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Սոսիէթէ Սաւանթի սրահին մէջ:

ՑԵՏԱԶՈՒՈՒԱԾ Է Լիոնի Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան դաշտահանդէսը, որ տեղի պիտի ունենար այս կիրակի:

«ՅԱՒԱՋ»Ը ՁԵՌՔԷ ԱՌՆՈՂՆԵՐՈՒՆ կը յայտնէնք թէ դոց պիտի ըլլան RUE PIATի եւ ST. MICHEL (7 թիւ) կրպակները, մինչեւ Յուլիս 27: Կը յանձնարարենք դիմել մօտակայ կրպակները (Cluny et Belleville):

ԵՐԳԱ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

25 Յուլիս կիրակի ժամը 3.30ին,
Salle Carlonia, 13 rue Maccarani, Nice
Կ'երգէ ծանօթ եւ սիրուած երգչուհին
Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Կը նուագէ չուլթակահար Պ. Ս. ԶԷՐԷՔՃԵԱՆ
Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. ՍՈՆԱ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Իսի լէ Մուլինոյի թատերասէր հայ հասարակութեան բուռն փափաքին գոհացում տալու համար, Բ. ՀԱՊՊԵՇԵԱՆ կը ներկայացնէ Ս. Պարթեւեանի

«ԱՆՄԱՀ ԲՈՑԸ»

20 Յուլիսին, երեքշաբթի դիշեր, ժամը ճիշդ 8.30ին, Իսի Cinéma Alhambraի չքեղ սրահին մէջ:

Տոմսերը ապահովել, 43 rue Richer, Բալուեանի մօտ, եւ Իսիի մէջ, իսկ ներկայացման օրը կիշէն:

Հաղորդակցութեան միջոց.— Métro Mairie d'Issyի դէմը:

ՎԱՒԱՆՆ.— Վաղը կիրակի, ժամը 10ին պատարագ պիտի մատուցանուի Գեր. Պապեան վարդապետի կողմէ, Վալանսի Հայ Կաթոլիկէ եկեղեցւոյ մէջ:— ՀՈԳԱՏԱՐԱՒԹԻՒՆ

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի շրջանի ՀԱՑ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ կողմէ կիրակի առաւօտեան 18 յուլիս Մէօտօնի անտառին մէջ (Tapis Vert): Պիտի տեւնէք սկաուտական մարզախաղեր, հայկական երգ եւ պար. Արեւուշներու կողմէ: Շատ հաճելի անակնկալներ:

Ճոխ պուֆէ: Արեւուշներ պիտի առաջնորդեն հանդէսին վայրը Invalides – Versailles Մէօտօնի կայարանէն:

Անձրեւի պարագային հանդիսականները պատսպարուած են:

Ա. ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութիւնը, Ամերիկայի Կ. վարչութեան օգնութեամբ կառուցած ըլլալով, հանդուցեալ ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի յուշարձանը, այս կիրակի ժամը 3ին Արտաւազդ արք. պիտի օրհնէ զայն: Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգողները: Մասնաւորաբար Տարօնցի հայրենակիցները: Արարողութենէն անմիջապէս վերջ պիտի հաւաքուինք սրահի մը մէջ, ոգեկոչելու համար 1915ի մեր նահատակներու յիշատակը:

Հաղորդակցութեան միջոց.— Denfertէն առնել Sceauի դիծը եւ իջնել Laplace կայարանը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Salle Mazenodի մէջ 88 rue d'Aubagne, Marseille
17 Յուլիս չաբաթ դիշեր ժամը ճիշդ 8.45ին
Մարսիլիոյ մէջ առաջին անդամ ըլլալով Փարիզահայ դերասաններու ընտիր հոյլ մը Ա. ԳՄԲԼԹԵԱՆ, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, ԴՐ. ՎԱՀԱՆ, տեղական սիրուած ուժերու մասնակցութեամբ կը ներկայացնեն Մոլիէռի՝

ՏՕՆ ԺՈՒԱՆ

Կազմակերպութեան հասցէ՝ M. V. Magsoudian, Touring Hôtel, Cours Belzunce, Marseille : *Գիները խիստ ժողովրդական :*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տող· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 18 JUILLET 1948 Կիրակի 18 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4595—Նոր շրջան թիւ 1004 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՇՏ ՆՈՒՆ ԹԱՐԹԱՓՈՒՄԸ

Երիտասարդի մը նամակը հրատարակեր էինք երէկ,— «Վերջալոյսէն ետք» : Տեսակ մը արձակ «տրտունջք» :

Ուսանող մըն է յոդնածագիրը, եւ «ապագայ կը խոստանայ», ինչպէս կ'ըսեն :

Գրի առած էր դառն տողեր, յանուն իր սերունդին : Իբրեւ պատասխան երէցներու դիտողութեանց եւ կոչերուն որոնք ասպարէզ կը հրաւիրեն նոր սերունդը, 20—30 տարեկան :

— « Հիմա , պահ մըն ալ մեզ մտիկ ըրէք : Մենք չատ մտիկ ըրած ենք ձեզ, ծափահարած ենք ձեր խօսքերը » :

Ի՞նչ են իր դատաստանները ։—

1.— Նեղկաց սերունդը երէցներուն մէջ կը փնտռէ «իր հայութեան դիմագիծը» : Արուեստ եւ ազգ· նկարագիր : Հայ ըլլալու գիտակցութիւնը :

Բայց, դիմացը կը գտնէ «անյատակ եսապաշտութիւնը, ցուցամոլութիւնը եւ ծխնդրելի փա – ռասիրութիւնները» : Այլեւ «համամարդկային պայքարները, անձնական եւ կուսակցական» :

2.— « Հայրենիքի երազային վեհութիւնն ալ տապալեցիք մեր հոգիներու խորաններէն» :

3.— Աւելի դառն ճակատագրի մը մատնուած է հայ աղջիկը, «մեր ընտանեկան յարկերու այլապէս մաքուր, բայց յետամնաց մթնոլորտին մէջ» :

4.— «Դուք, 45էն 70ի միջեւ նահապետ մարդիկ, չունի՞ք զղջումը թէ ամբողջ սերունդի մը կորուստին պատճառ եղաք : Ձեզ պէ՞տ կ'ապրէին մեր հայրերը » :

Իրբեւ եզրակացութիւն, «կը պահանջենք այն անունը որուն իրաւունք ունինք, իբրեւ ընտրանին այս ժողովուրդին » :

Եւ նորէն տղուկոծ .

— « Մենք յուսախաբութենէ յուսախաբութիւն կը քալենք, օրէ օր աւելի անհաւատ, օրէ օր հեռանալով այն բոլորէն զոր չինեցին, լեցուցին ձեր երիտասարդութիւնը » :

Ամբողջ դրութիւնը կարելի էր ամփոփել մէկ նախադասութեան մէջ,— « Ի՞նչ ցանեցիք որ հնձ կը յուսաք հնձել » :

Մէկ խօսքով, դառնութեան աղաղակ մը որ յաճախ կը լսուի, աւելի կամ նուազ ուժգնութեամբ : Միեւնոյն առնն ամբաստանագիր :

Ո՞րքան հիմնաւոր են այս ցիրուցան դատաստաններն ու բողոքները :

Երէց սերունդը ի՞նչքան մեղք ունի 20—30 տարեկաններու յուսախաբութեան, ըսէ՝ «կորուստին» մէջ :

Կ'արժէ հրապարակային հարցարանի մը վերածել այս հարցումները, որպէսզի ուրիշներ ալ կարենան արտայայտիլ : Առանց տարիքի եւ դատանձնքի խորութեան :

Մինչ այդ, քանի մը խորհրդածութիւններ :

Ընդհանրապէս տեսակ մը նախապաշարում կը տիրապետէ այս կարգի դատաստաններու առթիւ :

Այդ կանխակալ կարծիքին համաձայն, ամէն բան աւելի լաւ էր երէկ, — եւ՛ մթնոլորտը եւ՛ մարդիկ : Հետեւաբար երիտասարդութիւնն ալ կը ծաղկէր անարգել : «Ի՛նչ տրտում հրճուանքով հայրս կը յիշէր Պոլսոյ վերիտասարդութիւնը» ...

Արդ, այս տեսութեան մէջ ալ որոշ դեր կը կատարեն անցեալին կարօտը եւ զանազան թիւրիմացութիւններ :

Օրինակ, երէցներու, դրոց – բրոցներու երէկուան մթնոլորտը չատ ալ տարբերութիւն չունէր այսօրուան պատկերէն :

Ձենք ժխտեր միջավայրին տարբերութիւնը՝ իր առաւելութիւններով,— հոծ եւ համախումբ հայութիւն, ամրօրէն կապուած իր հողին եւ աւանդութեանց : Դարաւոր մշակոյթ եւ մտաւոր մակարդակի զերազանցութիւն՝ իսկամ ժողովուրդին վրայ : Լայն անշրջիկ՝ տիրողներուն եւ փոքրամասնութեանց միջեւ :

Այդ պայմաններուն տակ, ստիպուած էինք ամփոփուիլ : «Պարտկուիլ» : Շատ մը բացասական դիծեր աչքի չէին զարներ :

Իսկ այսօր աղտն ու մաղձը, բոլոր ներքին վէրքերը բաւեկենդան կը խաղան, չնորհիւ մթնոլորտի փոփոխութեան : Այլ մանաւանդ օտար ափերու սանձարձակ ազատութեան :

Երէկ՝ վախն ալ կը սանձէր կիրքերը :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊՕՄՈՆԻ ԿՐԻԱՆ

Այս կրիան այնքան ալ չանաւարը է, որ Պոմոնի մարդահամարի պաշտօնեան ալ կը ճանչնայ զայն, եւ, կարծեմ, Մարսիլիոյ գեղատեսիլ արուարձանին քնակչութիւնը հաշուելու ժամանակ՝ այս կրիան ալ կը հաշուեն :

Երբ տեսնես, քիչ կը մնայ որ ըսես .

— Գասպա՛ր աղբար, բարե՛ւ քեզ :

Հաւատա՛, այնքա՛ն մարդամօտ է, որ կ'ենթադրես թէ կամ մարդու կերպարանք պիտի ստանայ մէկ – երկու շաբաթ չանցած, կա՛մ մարդ կ ծնիր՝ բայց կրիայ է դարձեր եղբէն :

Արդարեւ, մեր գիւղին մէջ աւանդութիւն մը կայ թէ կրիան նախապէս պառաւ կին մըն էր, բայց այնքան սրբապիղծ, որ, օր մը, լաւաշ հացը չորի տեղ գործածած ըլլալով՝ ի պէտս իր թոռան, Աստուած պատժեր է զայն եւ կրիայի կերպարանք տուեր : Ապացոյց որ կրիային տակի տախտակը լաւաշ հացի պէս է տափակած : Եւ մեր գիւղին մեծ կնիկները կրիայ որ տեսնեն՝ անէծք կը կարդան, որովհետեւ կրիայ – պառաւին սրբապղծութեան պատճառով՝ ալիւր չի տեղար այլեւս երկինքէն, ինչպէս՝ էր երբեմն՝ առաւոտեան տարիներուն :

(Պրըճոնները եւս ունին հէքեաթ մը, որ կը պատմէ թէ պառաւ կին մը վերիտասարդանալու փորձ մը կը կատարէ՝ բայց կրիայի կը կերպարանափոխուի) :

... Զամիչ էին դարձեր կեռասները, եւ ես, մեր տանը վերի յարկը բարձրանալու ձեւով՝ ելայ ծառը եւ պոյս տնկեցի կեռասենիին ճիշդ դագաթը : Տորդիկները (grive, արտըն գուշու) պարմացած՝ կը նայէին ինծի .

— Աս ուրկէ՞ բուսաւ, կը հարցնէին իրարու :

Իսկ ես աւելի չատ զարմացած էի անոր համար , որ կը լսէի կասկածելի չխրտուք մը, վրէն : Օ՞ձ, մողէ՞զ : Բան մը կը սողար վարդենիներուն եաեւը, պարտէզին կանանոցներուն մէջ : Վար իջայ՝ յայտնելու համար հետաքրքրութիւնը : Ի՞նչ տեսնեմ :

Կրիա՛յ մը :

Սովորական մեծութեամբ : Գմբէթը՝ հողի գոյն եւ աղտոտ :

Մեր գիւղին կրիաները Սուլթան Ահմէտի ճամիին խնովխին պէս խայտաճամուկ գմբէթ մը ունէին, կամ Քէլ Հասանին գլխուն, եւ կամ՝ ինչ որ նոյն է՝ անակէր դղումի մը ձեւը աշնան ամէն տեսակներով լուացուած : Եւ յետոյ, անոնք հարսնուկի մը պէս ամչկոտ էին, երբ մօտենայինք՝ գլուխը ներս կը քաշէին իրենց վիճակէն ամօթահար : Մենք տակաւին լաճ՝ կ'ելլէինք իրենց տանիքին վրայ եւ կը պոռայինք .

— Գասպա՛ր, մեզ քաղաք տար :

Հաւատա՛, գոմէշի չափ ուժով կրիաներ ունէինք, եւ երբ կը կանգնէինք իրենց գմբէթին վրայ՝ անոնք կը քալէին եւ կը պարտցնէին մեզ գաշտին մէջ : Այդքան ուժով՝ այսուհանդերձ ամչնալու ձեւով, անոնք ներս կը քաշէին իրենց զլուխը եւ անշարժ կը մնային երկար ատեն՝ ի տես մեր չուքին :

Այս մէկը ամչկոտ չէր, սակայն :

Պղտըտիկ գլուխ մը, եռանկիւնաձեւ : Վիզը, նիհար ու զապուն, թելի մը պէս դուրս եկարած : Աչքերը մանտրտիկ, լինծի ուղղած : Եթէ ձայն ունենար, պիտի ըսէր :

— Բարի՛ եկեր ես մեր պարտէզը : Կ'ուզե՞ս որ կանչեմ տանուէրս :

Զուրկի խօսակցութեան բռնուիլ հետը : Գէթ այս անգամ՝ ծածկեցի գիւղացիութիւնս : Կրիան ձանձրացաւ երեսս նայելէն, արհամարհական ձեւով քթթեց աչքերը քանի մը անգամ, ու դնաց փիսիկին մօտ, որ կը քնանար վարդին չուքին տակ : Արթնցաւ կատուն, ոտքի ելաւ եւ հեռացաւ : Կրիան ալ եաեւէն ... :

Ամմանք – պարմանքի մէջ ինկայ :

— Այս մեր կրիան չա՛տ մարդամօտ է, վրայ հասաւ ընկերս՝ ինծի ներկայացնելու համար կրիան, թերեւս դիս ներկայացնելու համար իր կրիային :

— Գիտե՞ս, այս պահուս կը յիշեմ Լուկիոսի Ոսկի աւանակը : Հելլէն երեք վիպասաններ կան , Ապուղէոս, Լուկիոս եւ Լուկիանոս, որոնք կուիւ կ'ընեն՝ սեփականացնելու համար Ոսկի աւանակին հեղինակի փառքը եւ իրաւունքը : Քրիստոնէութեան առաջին դարերու խաթարուած բարքերուն ի՛նչ դեղեցիկ վկայութիւն՝ այդ հին վէպին հերոսը, իր անխոսուռվանելի մեղքերուն ու մոլութիւնանց պատիժը կրելու համար, էշու կը կերպարանափոխուի յանկարծ եւ երկարապատում չարչարանքներէ ետքը վերստին կը մարդանայ : Ո՛վ գիտէ, թերեւս մարդ էր այս կրիան ալ նախապէս , կամ կրիայ՝ բայց մարդ դառնայ չուտով : Ինդրեմ, ըսէ՛, ի՞նչ ըրիր որ այս կրիան ակատ մարդանալ այսպէս ..

— Ո՛չ իսկ սանթիմ մը ծախսեցի, ժուժկալ է, պարտէզին մէջ դառած կ'ուտէ ...

— Եւ խորհիլ որ մեր ազգային լայնահոգնակ կրիաները (ճակատ չունին որ լայնաճակատ ըսեմ) միլիոննե՛ր ալ կերան, բայց դարձեալ մարդ չեղան երբեք : Ամէն մեղքիս վրայ՝ ազգային պարտէզի ալ փճացուցին :

Ա.ՐԱՋ

Գործադուլները կը դադրին

Պետական պաշտօնեաներու գործադուլին հետեւանքով տասը օրէ ի վեր տիրող ձգտումը զգալի թեթեւցած է : Թղթատարական պաշտօնեաներու աշխատաւորական ընդհ· միութիւնը եւ Թղթատարական վարչութեան պաշտօնեաներու անկախ սենտիքան նոր բանակցութիւններ կատարեցին պատկան իշխանութեանց հետ, եւ, իբրեւ հետեւանք այս բանակցութեանց, հետ առին գործադուլի հրամանը : Միւս կողմէ, ելմտական նախարարութեան պաշտօնեաներն ալ հետզհետէ կը վերսկսին իրենց աշխատանքը, չարտօնակելով հանդերձ բանակցութիւնները : Ցոյս կայ որ գործադուլը վերջնական երկուշաբթի օր :

★ Կառավարութիւնը խորհրդարանին ներկայացուց օրինագիծ մը, որով կ'առաջարկէ արտօնութիւն տալ իրեն՝ հրովարտակներու միջոցով կարգադրելու կարգ մը խնդիրներ : Այս խնդիրները են՝ ազգայնացուած ձեռնարկներու յատկացուելիք վարկերը, հանրային հաստատութեանց վերակազմութիւնը եւ Ընկերային Ապահովութեան վարչութեան վրայ հաստատուած հսկողութեան խստացումը :

Խորհրդարանի ընկերվարական խմբակցութիւնը համաձայն չէ այս օրինագծին, զոր հակասահմանադրական կը նկատէ :

Աւիդորուսիաներ կը վերահաստատուի Իտալիոյ մէջ

Հռոմի փողոցներուն մէջ հանդարտութիւնը կը վերահաստատուի հետզհետէ· բայց, արտակարգօրէն բուռն տեսարաններ պարզուեցան երեսփոխանական ընտրութեանց նախորդող օրերէն մի քանի ժամ առաջ : Երեսփոխանները իրարու հետ ծեծկռտցան, այնպէս որ բարապանները ստիպուեցան իրարմէ բաժնել կռուողները : Համագումարներ կամ ուղեկից երեսփոխաններ իրարու եաեւէ բեմ բարձրացան եւ ամբաստանեցին վարչապետ Տէ Կասփէրին եւ իր «դիկտատորական մեթոտները» : պատասխանատու նկատեցին զայն՝ պատահած բռնութեանց համար եւ ըսին թէ ուժ կուտայ «Փաշական» եւ «ֆիտադիմական» շարժումներուն : Տէ Կասփէրի պատասխանեց թէ ինք միշտ պատապարած է ամէն բռնութիւն, եւ աւելցուց.— «Աշխատաւորական միութիւններու ապատութիւնը պէտք է հաշտ երթայ ազգային ընդհանուր չահերուն հետ : Անհրաժեշտ է ունենալ գործադուլները որոշ կանոններու ենթարկող օրէնք մը, որովհետեւ սենտիքաներու տրուած ապատութիւնը սահման մը ունի, ուրկէ անդին անցնելու չէ, հանրութեան օգտին համար իսկ : Ես համաձայն չեմ որեւէ դիկտատորութեան, փաշական ըլլայ թէ համայնավար » :

★ Բանուորական հակահամայնավար պետերը որոշեցին բաժնուիլ Աշխատանքի Ընդհանուր Դաշնակցութենէն (համայնավար) եւ կազմել անկախ միութիւն մը, ազատ կուսակցական ազդեցութիւններէ :

★ Իտալիոյ մէջ գործադուլները վերջացան : Սակայն, նոր միջադէպեր պատահեցան Պոլոնիոյ եւ Միլանի մէջ : Պոլոնիոյ մէջ, կանոնաւոր կռիւներ տեղի ունեցան ոստիկաններուն եւ բանթողներուն միջեւ· 16 հոգի վիրաւորուեցան, որոնց երեքը ծանր : Միլանի մէջ, ընդհարումներ տեղի ունեցան բանթողներուն միջեւ, որովհետեւ չատեր կ'ուզէին աշխատանքը վերսկսիլ անմիջապէս : Ուրիշներ, ընդհակառակն, գործադուլը չարունակելու կողմ էին : Ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ կարգը վերահաստատուեցաւ :

★ Թուլիաթթիի մահափորձին հետեւանքով պատահած դէպքերու ընթացքին սպաննուած են մինչեւ հիմա 14 հոգի եւ վիրաւորուած՝ 200է աւելի անձեր : Ոստիկաններէն 7 մեռեալ եւ 120 վիրա–

(Լուրերու չարունակութիւնը հարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅՈՑՑ ԽԱՉԻ օդափոխութեան առաջին խումբը իր կայանը հասած է Հանգիստ, ինչպէս կը հաւաղէ մեր թղթակիցը :

ԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՍՓԻՒՌՔԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐԸ

I.— ՒԻԶԱՆԴ ԹՕՓԱԼԵԱՆ

Ցաճախ չէ որ կը հանդիպինք իրմէ ստորագրուած քերթուածներու: Տարուան մը ընթացքին, հազիւ քանի մը բանաստեղծութիւններ կը կազմեն անոնք, այս կամ այն թերթին մէկ անկիւնը համեստօրէն տեղաւորուած: Մեղի համար առ այժմ, այս է միակ մէկնոցը անոր ստեղծագործութիւններուն մասնակից ու հաղորդակից ըլլալու եւ կերպով մը կարենալ հետեւելու իր կատարած քայլերուն, դէպի նորանոր բարձունքներ ու դէպի անհերքելի հասունութիւն: —

Բարեբախտաբար, հրատարակուած գործերը(*) եւ արդէն տպագրութեան յանձնուելու պատրաստ « Հրախաղութիւն » անունը կրող ևս վերջին բանաստեղծութիւնները պարփակող եր կը, բաւական են ճշդելու հեղինակին դիրքը, մեր քերթողներու շարքին մէջ, իբրեւ լաւագոյններէն մէկը եւ ինքնատիպը: Հպարտ կը զգամ պիս, խնդրանքիս վրայ, իր անտիպ գործերը՝ ամբողջութեամբ՝ տրամադրութեանս տակ դնելու վերաբերմունքը համար :

Երեսունի մօտ քերթուածներէ կազմուած ու «Այգաբանդէս» մկրտուած իր առաջին երկին առիթով, Վահան Թէքէեան, իբրեւ յառաջաբան գրած է հետեւեալ տողերը,—

« Թոյլ տուէք անկեղծօրէն ձեզ չնորհաւորել իբրեւ հարազատ բանաստեղծ մը: Համոզուելով կարդացի ինչ որ կայ «Այգահանդէս»ին մէջ: Ձեր զգայնութիւնը նուրբ թելեր ունի որոնցմով կ'ընդունի եւ կը վերարտադրէ իրերու եւ հոգիներու ներդաշնակութիւնը: Քիչ բան կը պակսի ձեր արուեստին — թերեւս քիչ մը աւելի ինքնատպութիւն միայն,— ճիշդ տպաւորութիւնը տալու համար ձեր զգայնութեան որ հաղուադէպօրէն նուրբ եւ ընկալուչ է, կը կրկնեմ » :

Այսօր, «Արեւադալ»ին եւ «Հրախաղութեան» պարունակած բանաստեղծութիւնները, ոչ միայն, Թէքէեանի նշմարած ինքնատպութիւնը կ'ամբողջացնեն ու կը չեշտեն, այլեւ, անոնցմէ արտացոլացող զգացումներուն կենդանութիւնն ու անկեղծութիւնը, արուեստին ամէնէն խստապահանջ սահմանները կը հասնին առանց անթեւեթ ձգտումներու : Հետեւաբար կ'ապահովեն Իւզանդ Թօփալեանի համար մեծ բանաստեղծի անուն մը:

Բանաստեղծի մը որեւէ մէկ քերթուածը կամ քերթուածներէ կազմուած մէկ երկը ըմբռնելէ եւ անոր էութեան ու խորութեան հաղորդուելէ վերջ, առաջին հակազդեցութիւնս կ'ըլլայ, վախ մը, սերտելու՝ հոն տիրող արուեստին նըրբութիւնները, ճանչնալու՝ գործին կառուցուածքն ու դեղեցկութիւնը ապահովող տարրերը, վերլուծելու՝ անոնց իրարու հանդէպ ունեցած յարակցութիւնը :

Գերազաս քանի մը տարրեր կան, որոնցմով իրարու կը չաղկապուին վերոյիշեալ կարեւոր գիծերը, ամբողջութիւն մը կազմելու համար:

Առաջին կարգի վրայ կուգայ լեզուական խստամբեր մաքրութիւնը, ուրիչ խօսքով ընտրուած բառերու նուիրապետութիւնը :

Երբ բանաստեղծը կը սկսի ճանչնալ իր մէջ զգայնութիւնը կեանքին հանդէպ եւ տեսնել օրէ օր աճելը անոր, իր մէջ կ'արթննայ նաեւ մտահոգութիւն մը, այդ զգայնութիւնը յարմարագոյն բառերով վերապրեցնելու: Ձիշդ այս հասկացողութեան համար, ան կը տարբերի հասարակ մահկանացուներէ : Ան կ'աշխատի ընտրել ճշդիւ բառեր որոնց չօշափուկները օժտուած ըլլան բանաստեղծական զգայնութեամբ, իր յաղորդող ստեղծագործութիւնները աւելի հաղորդական դարձնելու համար: Թերեւս, իր առաջին քայլերուն ան փորձուի նմանցնել ուրիշներ, ընդօրինակել զանոնք, բայց տակաւ իր մէջ կը չեշտուի, ինքնայատուկ ոճ մը ունենալու, ինքնատիպ ըլլալու բաղձանքը : (Սխալ է այն ըմբռնումը թէ, մաքուր եւ յստակ դրելու մէջ կը կայանայ ոճի մը դեղեցկութիւնը եւ ինքնատպութիւնը : Ինծի համար դեղեցիկ ոճը ուրիչ բան չէ եթէ ոչ փոքրիկ անակնկալներու անփոփոխ յաղորդականութիւնը) : Վերջը, ան կը սկսի վստահութիւն ունենալ իր չուրջը թաւալող աշխարհը, զինք չրջապատող իրերն ու կեանքը ընդունիլ, նոյն վստահութեամբ վերարտադրելու համար իր ապրումները :

Բանաստեղծական արուեստին մէջ, անխուսն հաճոյք մը կայ կենդանի բառերու հետ խաղալու, անոնց չեշտ ու կշռոյթին ոգեւորութիւնը դիտելու մէջ : Ձիշմարիտ բանաստեղծը, բժշկական դիտակցութեան պէս առողջ բառեր ընտրելու ընդունակ է: Բառեր որոնք բանաստեղծին դրչին տակ քերթողական աւիշով կ'ոռոգուին: Այդ է պատճառը որ բանաստեղծութիւնները աւելի երկարակեանք ունին քան թէ սերունդները, եւ օրէ օր աւելի բեղնաւոր՝ անոնք կը բաշխեն նոր սերունդներու նորընչումներուն :

Բանաստեղծը հոգեկան խորունկ ծարաւ մը ունի, կեանքին ու ընչք չրջապատող իրերուն նոքին զաղտնիքին թափանցելու : Սակայն իբրեւ մարդկային էակ, անոր իմացական կարողութիւնը կը դժուարանայ տալ այդ զաղտնիքին վերջնական գիտակցութեան հասնելուն ապահովութիւնը : Հետեւաբար, ան այդ գիտակցութիւնը կորզել կը ջանայ, իր երեւակայական աշխարհին պատկանող կենդանի երեւոյթներէն, որոնք իրենց նմանութեամբը, կը պարունակեն յաճախ ճշմարիտ գաղտնիքները անոր փնտռած : Կը պատահի նաեւ որ, իբրեւ յետին համոզում, ան անկեղծութեամբ հաւատայ թէ ամէն բան հոգեկան ամբողջութեան մը մաս կը կազմէ եւ այդ միութեան տեսիլքին մէջ իր փնտռտուքը կը յայտնուի եւ երջանիկ կը դառնայ :

Ուրեմն բանաստեղծը պէտք կը զգայ այդ տեսիլքը վերապրեցնել եւ ստիպուած կը դիմէ բառերու գաղտնիքին : Վասնզի բառերը ապրուած իրականութիւններ են եւ իւրաքանչիւր բառ կը քուած է գաղտնիքով մը :

Համոզուած մնանք թէ որեւէ քերթուած երբեք մեզի պիտի չի խօսեր, եթէ բանաստեղծը հոն հիւսած չըլլար իր ներշնչումին ու թռիչքին չարժունութիւն տուող բառերուն բանաստեղծութիւնը —

Ուրեմն սխալ պիտի չըլլայ ըսելէ թէ բանաստեղծութիւնը բառերու հանք մըն է եւ փորագործաբար բառերու այ բանաստեղծութեան գաղտնիքով մը կենդանի : Զանոնք գործածելու մասնայատուկ կերպին մէջ ի յայտ կուգայ այդ գաղտնիքին զեղումը, հակառակ պարագային այդ նոյն բառերը պիտի իյնային իրենց հասարակ նշանակութեան մակարդակին :

Ըլլայ խօսելու, ըլլայ արձակ դրելու արուեստին մէջ, բառերուն կրած նշանակութիւնը, յանկարծ կը ստանայ անթաղդատելի ուժ մը, երբ այդ նոյն բառերը բանաստեղծի մը համբերին տակ՝ կը տեղաւորուին իրենց պատշաճ տեղերը , պատշաճ ժամանակին: Այսպէս բառերը իրենց ներքին զօրութիւնը մէջտեղ կը բերեն եւ կը ստանան նոր անհատականութիւն մը :

Ժողովուրդը կը ստեղծէ իր լեզուն : Այդ լեզուին, վերջը, կը դառնայ այդ ժողովուրդին բառուր վկան եւ նեցուկը :Բանաստեղծութեան տրուած է իրեւ լեզուի կարեւորագոյն ազդակը՝ ստեղծել, կենսունակութիւն տալ , մաքրագործել բառ ու բարբառ,առողջ թոքերու նման լեզուի ծոցին մէջ յորդող այդ արեան վտակները : Հետեւաբար, բանաստեղծութիւնը ժողովուրդի մը գոյութեան անհրաժեշտ գործիչներէն մէկն է : Եթէ անկախ զաղթի կամ տկարանայ, լեզուն ու գրականութիւնը անտարակոյս պիտի տառապին եւ տուժեն :

Բանաստեղծին համար, բայերն ու բայերէն կորզուած բառերը չատ մեծ դեր կը կատարեն : Որովհետեւ անոնք՝ փոխանակ առարկայի մը ինչ ըլլալը կամ ինչու մը նմանիլը չեշտելու, գործի կը հրաւիրեն անոր չարժունութիւն ու կեանք ներչնչելով : Իսկ դոյականները կ'անձնաւորեն՝ գաղափարները, իրերն ու անունները : Իւրաքանչիւր դոյական ամբողջութիւնն է պատկերի մը : Եթէ բայն ու դոյականը զուտ մեատղներու նմանցնենք իրենց ուժովը ուշադրաւ, ածականները պիտի մնան պարզ ու չզտուած հանքայիններ իրենց նշանակութեան տակարութեամբը :Որովհետեւ անոնք կ'անձնաւորեն բանի մը լոկ մէկ երեւոյթը կամ հանգամանքը և ոչ թէ անոր ամբողջութիւնը :

Եթէ փոխանակ Թօփալեանի լեզուական արուեստին մասին խօսելու, պէտք եղածէն աւելի կը ծանրանամ բանաստեղծութեան մէջ բառերու գործածութեան կարեւորութեան վրայ, պատճառն այն է որ, մեր բանաստեղծները որ չրջանին ալ պատկանած ըլլան, չափազանցած են, անտեղի կերպով, ածականներու գործածութիւնը :

Քերթուած մը ուր կը տիրապետեն ածականները իրենց թիւով, պէտք է նկատել ձախողանք մը :

Այսօր դժբախտաբար, չատ մը բանաստեղծներու չատ մը քերթուածները, կորսնցուցած են իրենց բանաստեղծական արժէքը կամ մեծապէս վրայ տուած այդ արժէքին, պարզապէս, աննեղելի քանակութեամբ ածականներ գործածելու պինդութեան պատճառաւ : Առէք քերթուածի մը որեւէ տող եւ պիտի նկատէք որ չաճախ գոյական մը մէկէ աւելի ածականներէ պաշարուած է : Այդ չաղախով հիւսուած քերթուած մը կը դադրի բանաստեղծութիւն ըլլալէ ով որ ալ ըլլայ անոր հեղինակը :

Գալով Թօփալեանի լեզուին, անիկա հաճելի ամբողջութիւն մըն է բառերու ընտրութեան եւ գործածութեան :Հոն պարփակուած են լեզուական արուեստանքի բոլոր պայմանները ու առաքինութիւնները : Նոյնիսկ բնաղդ մըն է իր գրչին այդ յատկութիւնը : Անոր գործածած բառերը պարզ են, երգ ունին ,չափ ու կշռոյթով հասանուտ :Իւրաքանչիւր բառ զետեղուած է իր յարմարագոյն տեղը բանաստեղծութեամբ թրթռուն: Որովհետեւ Թօփալեան գիտցած է տալ ամէն բառին, իր հոգիին զաղտնիքէն մաս մը, որով, ամէն բառ իր սովորական նշանակութենէն դուրս ելած, դարձած է երաժշտական խաղ մը զգայնութեամբ լեցուն: Նշանակութիւն չունի ինձ համար բառերու դեղեցկութիւնը, եթէ այդ բառերը կենդանի չեն բանաստեղծական չունչով ու չեն պարունակեր զաղտնիք մը զգայնութեան եւ երեւակայութեան աշխարհէն :

Բանաստեղծի մը համար, թերութիւններ, թերեւս ներելի են, որքան ատեն որ ան չի մոռնար եւ չարունակ կը յիշէ թէ իր գործածած բառերը պէտք է որ ներչնչում ունենան :

Ըսինք թէ բնաղդ մըն է այս յատկութիւնը բանաստեղծ Թօփալեանին համար :

(*) *Այգահանդէս* (1930), *Արեւադալ* (1935), *Հրախաղութիւն* (?):

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ

Բ.

Երբ Փարիզի ձեզի ծանօթ մեր հայկական ակադեմիան այն օր նստաւ Քնարերգակ Գարեջրատան յետսակողմի մէկ անկիւնը, չէինելու եւ լինելու ահեղազոռ պատերազմ կար արեւելեան կողմն աշխարհին, ու ամէն ոք, ինչպէս գիտէք, այն օրերուն, ռազմավար էր, քաղաքագէտ եւ մարզարէ ...

— Դուք կը տեսնէք, մեծ ոստանը պիտի տակայ, պիտի երթեք չյանձնուի :

— Ինչպէ՞ս ըսիք: Պիտի տակա՞յ: Վաղն իսկ կ'իյնայ եւ կը լուծուի պատերազմին մուխ վախճանին բարդ կնճիռը :

Ակադեմիան, բացառաբար, ինչպէ՞ս եղաւ , ոչ ոք գիտէ, քաղաքական ասուլիսը մէկդի դրաւ այդ հետաւոր եւ պատմական թուականին : Ներկայ էին ինը հոգի,— երկու երէց, երեք միջին պրադէտներ, գոյդ մը կրասեր դրասէրներ ու բարեկամ երկու սրացաւ վաճառական :

— Ո՞վ է, ըստ ձեզ, իրաւ կամ բան քննադատ, հարցուց յանկարծ դրասէրը դրագէտին: Ունի՞ք որոշ հանգամանք մը :

— Այնուհետ, ըսաւ դրագէտը, հազի մը հետ, եւ գլուխը բարձրացուց : Քննադատ մը նախ եւ առաջ, պէտք է ըլլայ արուեստագէտ, ստեղծագործ : Պէտք է մտնէ հեղինակին հոգւոյն խորը եւ գայն սերտէ խղճմտութեամբ : Բայց, երբ գտէ անոր գործը, պէտք է մոռնայ հեղինակը, անոր անձը եւ համբաւը :

Պէտք չէ ըլլայ չոր դիտական, ցուրտ եւ ցամաք : Պէտք է անցնի ոչ լոկ մտքէն, այլ եւ սրտէն: Ու մանաւանդ, պէտք է ըլլայ բարի, արդար, անհակակշիռ, եւ դերծ անչուչտ, մտերմութեան , թշնամութեան ու անճնականի հաշիւներու նկատումէն : Պէտք է կարդայ մեծ լրջութեամբ, խորացումով եւ հոգածու ուշադրութեամբ, ու հիմնաւոր դատողութեամբ քննէ գործը :

— Ունի՞ք իրաւ քննադատ մը, հարցուց , այս հետ, միջինները կրասեր դրասէրը, դրագէտը, երկիններուն երիցագոյն դրագէտին :

— Այո, իրաւ երիցագոյն դրագէտը, եւ չկրցաւ չարունակել, ոգեվհատեւ, երկրորդ միջին պրադէտը դինքն ընդհատեց :

— Ոչ, ոչ, չունինք ոչ մէկ իրաւ, զուտ քննադատ :

Կարապարը ճուլեց թափեց հակառական սա հետեւեալ տարագները .

— Մենք վէպ ունինք, սակայն չունինք վիպասան մը :

— Ոչ, սիրելիս, մենք վէպ չունինք, ունինք, սակայն , վիպասաններ :

— Ունինք քերթող, սակայն չունինք քերթողութիւն :

— Ոչ, սիրելիս, քերթող չունինք, ունինք, սակայն , քերթողութիւն :

— Ունինք արձակ, սակայն չունինք արձակագիր :

— Ոչ, սիրելիս, արձակ չունինք, ունինք, սակայն , արձակագիր :

Ու լսուեցաւ Ոչնչական Բացարձակին կատուկ ձայնը .

— Ոչ վէպ ունինք, ոչ վիպասան: Ունինք քերթող, քերթողութիւն: Ոչ իսկ արձակ, արձակագիր :

Գահ մը եղաւ խոր լռութիւն: Լռութեան մէջ, երկարեցաւ տրտմաթախիծ մեղեդի մը .

— Սոփեստութիւն, սոփեստութիւն, սոփեստութիւն: Սոփեստութիւն սոփեստութեանց ...

Իջաւ դարձեալ խոր լռութիւն :

— Կրնա՞մ, արդեօք, հարց մը բերել, հարցուց մեղմիւ, վաճառական բարեկամը:

— Անչուչտ, անչուչտ, ըսին փութով դրողները :

— Լաւ, ուրեմն: Ըսէք, խնդրեմ, արուեստները ասպարէ՞զ են, թէ ոչ կոչում: Պէտք չէ՞ խղճալ դրագէտին, որ կը դրէ իր ապրուստին հոգին համար: Չէ՞ք կարծեր որ, դրագէտը պէտք

ՄԵՆԱՑ ԲԱԿՍԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ԼԱ.

Ինչպիսի սիրտ ճիշտ ես ըսիր ու խիստ ալ ճիշտ ես ըսիր, որ ես ինձ համար ամէն բանէ առաջ ընկերուհի մըն եմ, որուն հետ կրնամ ամէն բան խօսիլ, ամէն բան ըսել, ամէն բան ընել, առանց ամչնալու, առանց վախնալու, առանց ետ մտածելու։ Ես ալ քեզ կը սիրեմ, Ռոզա, ինչպէս կրնայ սիրել ընկերուհի մը ընկերուհին, ինչպէս կրնայ սիրել քոյր մը քոյրը։ Ես ալ քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ինծի պէս տառապած էիր, որովհետեւ դուն ալ ինծի պէս ամէն բանէ զրկուած էիր։ Ես ալ քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի պէս ամէն բանէ ետ մղուած էիր։ Ես ալ քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի պէս ամէն բանէ ետ մղուած էիր։ Ես ալ քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի պէս ամէն բանէ ետ մղուած էիր։

Ինչպէս ես, որովհետեւ ինծի պէս ամէն բան կրցար ընել, ամէն բան կրցար ընել, ամէն բան կրցար ընել,

ւոր կան. իսկ ցուցարարներէն՝ 7 մեռեալ եւ 86 վիրաւոր :

★ Թոյլտրթի վրայ մահափորձ կատարող Անթոնիօ Փալուքէի պատուհասակին մէջ գտնուած է Հէքիէրի «Մայն Քամփֆ» դիրքէն օրինակ մը : — Ահաբեկիչին ազգականներն ալ ձերբակալուած են : — Վերջին լուրերու համաձայն Թոյլտրթի վիճակը ծանրացած է :

Պերլինի խնդիրը ևրս ծաւր

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

Ուրբաթ օր նախաբարական խորհուրդին մէջ արտաքին նախարար Պիւօ տեղեկութիւններ տուաւ Պերլինի կացութեան մասին, ըսելով թէ «լուրջ» է : Դաշնակիցներու Ցուլիս 6 թուակիր ծանուցագիրներուն Խ.Միութեան կողմէ տրուած պատասխանը «անել» մը ստեղծած է : Պիւօ կը յուսայ թէ կրնայ Հէյլ Հինդերու ժողովը ելք մը պիտի գտնէ :

★ Ամերիկեան 60 զերամբոցնոց (ռմբաձիգ օդանաւ) ճամբայ ելան դէպի Անգլիա, ուր պիտի մնան ռազմավարժներ կատարելու համար : Ասոնց ժամանումով 76ի պիտի հասնի Անգլիա ղրկուած զերամբոցներուն թիւը, 1500 սպաներով եւ օդաչուներով :

Այսօր վաղը Անգլիա կը հասնին նաեւ սրընթաց օդանաւեր, որոնք երկու օր մնալէ վերջ Գերմանիա պիտի երթան : Իրազեկներ կը հաւատան թէ այս խորհրդաւոր շարժումները կապ ունին Պերլինի կացութեան հետ :

★ Ամերիկայի, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին Պերլինի կացութեան մասին : Հինգերու Խորհրդակցական ժողովը՝ որուն մաս կը կազմեն Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Պէնէլիւքսի (Հոլանտա, Պելճիա եւ Լիւքսէմպուրկ) արտաքին նախարարները, վաղը, երկուշաբթի պիտի դումարուի Լա Հէյլի մէջ : Ինչպէս յայտնի է, այս ժողովին բուն պաշտօնն է ուսումնասիրել Մարշըլի ծրագրին համաձայն Ամերիկայի ընելիք օժանդակութեան գործածութեան եղանակները եւ որոշել Պրիւքսէլի Ուխտին կիրարկման մեթոտները : Տարակոյս չկայ թէ պիտի քննուի նաեւ Պերլինի խնդիրը : Խորհրդակցութիւնները օրը օրին պիտի հաղորդուին Մ. Նահանգներուն, որ դիտող մը պիտի ղրկէ :

★ Անգլիոյ օդատորմիղին սպարապետը Պերլին գնաց, ուսումնասիրելու համար կացութիւնը :

★ Իրազեկ աղբիւրէ ստացուած լուրի մը համաձայն, Արեւմտեան Երկիք պետութեանց Լոնտոնի մնայուն յանձնախումբը, որուն անդամներն են Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի դեսպաններն ու Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան գերմանական բաժնի տնօրէնը, նոր ծանուցագիր մը կը պատրաստէ Մոսկուա ղրկելու համար : Բայց թէ՝ այս ծանուցագիրը իսկոյն պիտի յանձնուի՞ Խ. Միութեան, այս մասին բան մը ըսուած չէ :

★ Պերլինի խորհրդային մամուլը առաջին անգամ ըլլալով կը յայտնէ թէ «արեւմտեան դաշնակիցները պիտի փորձեն պահել Պերլինի իրենց խարիսխը, ինչ որ ալ պատահի» : Արեւմտեան թղթակիցներու Գերմանները իրենց ներկայացուցիչ – ներուն թերնով յայտարարեցին թէ «պիտի չարունակեն պայքարը, պաշտպանելու համար իրենց աղատութիւնը » :

★ Խորհրդային իշխանութիւնները հաղորդեցին Գերմանիոյ ամերիկեան եւ անգլիական իշխանութիւններուն թէ՝ խորհրդային «բազմաթիւ. որսորդ օդանաւեր չարժումներ կը կատարեն Պերլինի օդային այն ներքաշքին մէջ՝ ուրկէ կ'անցնին դաշնակից օդանաւերը, պարեհաւորելու համար այս քաղաքը :

Դաշնակից պինուորական շրջանակները կը յայտարարեն թէ խորհրդային օդանաւերուն այս չարժումները՝ որոնք հետզհետէ կ'աւելնան, մէկ նպատակ ունին, այն է՝ զժուարացնել Պերլինը պարեհաւորելու համար Դաշնակիցներու ըրած ջանքերը : Բայց — կ'աւելցնեն — այս «փոքրիկ պաղ պատերազմը» ցարդ արդիւք եղած չէ որ դաշնակից օդանաւերը «օդային ներքաշք»էն անցնին առանց դժուարութեան :

Կռիւներ պիտի դադրին Պաղեստինի մէջ

Ապահովութեան Խորհուրդը երկու վերջնադիրներ ղրկած էր Հրեաներուն եւ Արաբներուն, պահանջելով դադրեցնել կռիւները, Պաղեստինի մէջ երեք օրէն, իսկ երեսաղէմի մէջ՝ 24 ժամէն : Երկու կողմերն ալ ընդունած ըլլալով այս առաջարկը, կռիւները պէտք է դադրած ըլլան ամէնէն ուշ մինչեւ երկուշաբթի ժամը 1.30ին :

★ Ուրբաթ իրիկուն, Հրեաները ռմբակոծեցին Յահիրէն : Իսկ իրաքցիները ռումբեր նետեցին Հայֆայի վրայ : Եգիպտացիներն ալ՝ Թել Ավիվի վրայ : Նոյն իրիկունը, Իսրայէլի պինուորները դրաւեցին Նազարէթը, որ արաբական քաղաք մըն է :

Արաբական ուժերը ռազմագիտական դիրքեր

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Սէն Ժէռոմի «Հայաստան» ենթակոմիտէին :

Նուիրուած ՀԵՐՈՆԵՐՈՒ ԳԻՇԱՏԱԿԻՆ :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, St. Just, 117 Ave. Corot, Bar de Chalet-ի պարտէզին մէջ :

Կը նախագահէ ընկերը Ց. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Պիտի բանախօսէ ընկերը Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ Սէն Ժէռոմի եւ լէ գ'Օլիվի նոր Սերունդի խումբերուն : Ընտիր ճաշ, ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով : Մուտքը ազատ է :

ՀԱՐԱՋԱՏ ԶԷԹ

ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ԶՏՈՒԱԾ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՏԵՍԱԿԸ

Տասը լիդրանոց պիտոնով

Լիտր 690 ֆրանք վաճառատան մէջ յանձնելի

Մեծ ճաշարաններու հայթայթիչ՝

Aux Olivières de Nice

իւղի մասնաւոր հաստատութիւն՝

26 Rue Vavin, Paris — Métro Vavin

ԼՈՒՐՏԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմանները տալ – մար դիմել Փարիզ՝ Մկրտչէ Վ. Մուսճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5) : Առանձին լէ Կոնէս՝ Անտոն Ծ. Վ. Իսկէնտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse : Լիոն՝ Դրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais : Վալանս՝ Դրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image :

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս :

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր : Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր :

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յանձնում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր շահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Պ. Կրօնիկ Ալեւեան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ

107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord

Հեռաձայն TRU. 02–20

ՃԱՇԱՐԱՆ

AU CHAPON FIN — ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ Ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւոր Բուլիէսքն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02.23 — 15 Marché des Capucins

ԵՐԳԱ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

25 Ցուլիս կիրակի ժամը 3.30ին,

Salle Carlonia, 13 rue Maccarani, Nice

կ'երգէ ծանօթ եւ սիրուած երգչուհին

Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԻՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

կը նուագէ ջութակահար Պ. Ս. ՋԷՐՋԷՃԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. ՍՈՆԱ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Տէր եւ Տիկին Սերովբէ Տէրտուրեան ուրախութեամբ կը ծանուցանեն ծնունդը իրենց երրորդ զաւկին, ՄԱՒՐԻ – ԱՐՈՒՍԵԱԿի, 12 Ցուլիս 1948 : Այս առթիւ 500 ֆրանք կը նուիրեն Ֆր. Կ. Խաչիւ : (Ստանալ «Ցառաջ»էն) :

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԾՈՎԱՍԱՐ ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ կ'իմացնեն իրենց անդրանիկ զաւակին ծնունդը SONA — SYLVIANի : 6 Ցուլիս, Bondy (Seine) :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Իսի լէ Մուլինոյի Թատերասէր հայ հասարակութիւան բուն վախճէն զոհացում տալու համար, Բ. ՀԱՊԷՇԵԱՆ կը ներկայացնէ Ս. Պարթեւեանի

«ԱՆՄԱՀ ԲՈՑԸ»

20 Ցուլիսին, երեքշաբթի դիշեր, ժամը ճիշդ 8.30ին, Իսիի Cinéma Alhambra-ի չքեղ սրահին մէջ : Տոմսերը ապահովել, 43 rue Richer, Բալուեանի մօտ, եւ Իսիի մէջ, իսկ ներկայացման օրը կիշէն :

Հաղորդակցութեան միջոց. — Métro Mairie d'Issy-ի դէմը :

ՎԱԼԱՆՍ — Վաղը կիրակի, ժամը 10ին պատարագ պիտի մատուցանուի Դեր. Պապեան վարդապետի կողմէ, Վալանսի հայ կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէջ :— ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԵՏԱՋԳՈՒԱԾ է Ֆր. Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին ժողովը, որ տեղի պիտի ունենար այս երկուշաբթի 19 Ցուլիսին, յետաձգուած է յաջորդ երկուշաբթիի, 26 Ցուլիս :

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի շրջանի ՀԱՑ ԱՐԵՆՈՒՇՆԵՐՈՒ կողմէ կիրակի առաւօտեան 18 յուլիս Մէօտոնի անտառին մէջ (Lapis Vert) : Պիտի տեսնէք սկաուտական մարզախաղեր, հայկական երգ եւ պար. Արեհուշներու կողմէ : Շատ հաճելի անակնկալներ :

Ճոխ պիւֆէ : Արեհուշներ պիտի առաջնորդեն հանդիսականները մինչեւ Invalides – Versailles Մէօտոնի կայարանէն :

Անձրեւի պարագային հանդիսականները պատսպարուած են :

Ա.ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆի ՅՈՒՇԱՐԶԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Մխիթիւնը, Ամերիկայի Կ. վարչութեան օգնութեամբ կառուցած ըլլալով, հանդուցեալ ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ընտանիքը, այս կիրակի ժամը 3ին Արտաւազդ արք. պիտի օրհնէ զայն : Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգողները : Մասնաւորաբար Տարօնցի հայրենակիցները : Արարողութենէն անմիջապէս վերջ պիտի հաւաքուինք սրահի մը մէջ, ոգեկոչելու համար 1915ի մեր նահատակներու յիշատակը :

Հաղորդակցութեան միջոց.— Denfert-էն առնել Sceaux դիծը եւ իջնել Laplace կայարանը :

Մարսէյլի ամէնէն գեղեցիկ արուարձաններէն մէկուն Սէն – Ժիւլիէնի մէջ, բացուած է

ԿԱՆԱՉ ԺԱՑՌԻ ԴՂԵԱԿ

Իբրեւ իտէալ բնակավայր ամառնային օդափոխութեան : Ամէն հանդստաւէտ միջոցներ ապահովուած են : Գեղատեսիլ դիրք եւ օդասուն ծառախիտ մեծ պարտէզ :

Դիմել Chateau de la Rocheverte — Traverse St. Pons. St. Julien, Marseille :

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒՄԱՅ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆի ՄՈՐԹի ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճիցէք անդամ մը այցելել մեր վաճառատունը, որ կը գտնուի 27, Cours du Vieux – Port, Մարսէյլ, առաջին յարկ՝ 80 rue Penitent Bleu : Հեռաձայն D. 06–40

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Dameme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՐԱՉԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 20 JUILLET 1948 երեքշաբթի 20 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4596—Նոր շրջան թիւ 1005 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ՃՕՍՔԸ

ՍԼՈ՞ՒՆԴԸ ՊԱԿՍԵՑԱՒ ԹԷ...

— «Ի՞նչ ցանեցիք որ ինչ կը յուսաք հնձել», կը հարցնէր երիտասարդ նամակագիրը, չաբթի օր հրատարակուած պրուխեամբ :

Դեռ ուրիշ նախադասութիւն մը.— « կը պահանջենք այն անունդը որուն իրաւունք ունինք , իբրեւ ընտրանին այս ժողովուրդին» :

Ճաշախ կը հարցնենք մենք՝ մեզի,— Ո՞ր սերունդն էր ասկի զրկուած դուրդուրանքէ եւ մտաւոր անունէ : Երկուա՞նը թէ այսօրուանը :

Հայրե՞ր բախտաւոր եղան թէ որդիները :

Պատասխ ժառանգութիւնն՞ը ստացան հայրերը, փշրանքներ ձգելով զաւակներուն :

Անշուշտ անփոխարինելի առաւելութիւն մը կը վայելէին հայրերը եւ երէց եղբայրները, զրնուելով հայրենի հողերու վրայ :

Իսկ իրենց ղլխուն վրայ թառած մղձաւան՞ջը : Արիւնազանգ բռնակալութիւն մը որ պարբերաբար կը սրէր «եաթաղան»ը ...

Տարիներով դժոխային կարգուսարքի մը տակ տրորուելէ վերջ, այսօրուան երէցները , ինչպէս անոնց անմիջական նախորդները, միայն երկու պատմական պատեհութիւններ վայելեցին , — յարաթերական ազատութիւն մը օսմ· սահմանադրութեան շրջանին, 1908—1914, եւ Ա· Մեծ Պատերազմին զինադադարը,— 1918—1922 :

Նշանակուած թուականներն ալ կ'ապացուցանեն թէ որքան կարճ տեւեցին այդ երկու պատեհութիւնները :

Այն ատեն ալ չատ պայծառ չէր մթնոլորտը, «ուսումնական » բարքերու տեսակէտով : Թերեւս աւելի մութ էր, քանի որ հաւասարակշռութիւնը խանգարուեցաւ երբ խաւարակուռ բռնապետութեան կը յաջորդէր որոշ ազատութիւն :

Այն ատեն ալ «Փոքս – Թրոթ» կը պարբերին «անյատակ եսապաշտութիւնը , ցուցամոլութիւնը եւ ծիծաղելի փառասիրութիւնները»: Այն ատեն ալ խժալուր ժխոր մը կը բարձրացնէին «համայնակուլ պայքարները, անձնական եւ կուսակցական» : Այն ատեն ալ՝ ինչ դասելիքներ :

Եւ սակայն, ունէինք երիտասարդութիւն մը, որ դիտէր անտեսել, արհամարհել այդ բոլոր դռեհկութիւնները, եւ իր ճամբան քալել : Այնքան ճամբայ բանալ :

Այդ երիտասարդութիւնը կը հաւատար իր ճակատագրին եւ կոչումին, առանց լինքզինքը հռչակելու «ընտրանին այս ժողովուրդին» : Կ'ուզէր բան մը դառնալ, իր սեփական աշխատանքով, առանց հարցնելու.— «Ի՞նչ ցանեցիք որ ինչ կը յուսաք հնձել »:

Ճիշդ է որ միջավայրը շարք մը առաւելութիւններ կ'ընծայէր այն ատեն: Բայց, ի՞նչ էր այդ երիտասարդութեան ստացածը իր հայրերէն, բացի ընդհանուր խանդավառութենէ մը եւ լաւագոյն օրերու հաւատքէն :

Այն ատեն, հարիւրին հինգն անգամ երազ կը համարէր Եւրոպան, իր ակնախիղ հեռանկարներով : Եւ անունք որ այս տիերը նետուելու բախտ պիտի ունենային, ընդհանրապէս տոզորուած էին մէկ խանդավառութեամբ.— կարելի եղածին չատ պաշար ամբարել եւ վերադառնալ հայրենիք, ծառայելու համար ժողովուրդին :

Պատերազմ, խորտակում, արտագաղթ եւ ահաւասիկ ազդովին ցիրուցան օտար ափերուվրայ :

Երէկուան երիտասարդները, որ այսօր ներկայ կը համարուին, իսկապէս թերացո՞ն իրենց պարտականութեան մէջ, յաջորդներուն հանդէպ : Զրկի՞ն, չտուի՞ն, չորամատրեցի՞ն ինչ որ կըրնային, անոնց ճամբան հարթելու համար, որպէսզի կարենան արժեցնել իրենց արդար յատկութիւնները :

Ո՞վ պիտի համարձակէր պնդել, ապացուցանել թէ ամուլ անցան վերջին արտագաղթէն ի վեր տահաճ տարիները, «յուսախաբութենէ յուսախաբութիւն » դլորելով նոր սերունդը :

Այս հարցումները կը պահանջեն պատասխան վերլուծում, եւ ոչ թէ վայրերան վճիռներ :

Շարք մը բացատական ներելութիւններ , ծանօթ հատատութեան մը տարրի վերաբերումը Ուս· Միութեան հանդէպ եւ դեռ ուրիշ դռեհկի բարքեր իրաւունք չեն տար ամէն բան սեւ տեսնելու եւ աղբաձոյն ճիչեր արձակելու :

Փորձենք այդ էջերն ալ թղթատել :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ֆ· Կ· ԽԱԶԻ ԿԱՑԱՆՆԵՐԸ

Հինգշաբթի գիշեր կառ տը Լիոնէն մեկնեցաւ առաջին խումբը, 40 հոգի, Հարաւային Ալպեանները զեղատեսիլ մէկ բարձունքին, Վերնէի մէջ կաղդուրուելու եւ իրենց դպրոցական տարեկուրծքին մէկ մասը վայելելու :

Ֆր· Կապոյտ Խաչի այս ձեռնարկը, որ 1935էն ի վեր ութերորդ անգամն ըլլալով հարիւրաւոր հայ մանուկներու աւիթը կուտայ զեղեցիկ արձակուրդ մը անցընելու, իր առանձին նշանակութիւնը ունի :

Այն մեծ համակրութիւնը եւ ընդհ· հետաքրքրութիւնը զոր կը վայելէ կայանի ձեռնարկը , արդէն իսկ կ'ապացուցանէն թէ հայ գաղութն այ հասկցած է անոր բացառիկ օգտակարութիւնը :

Տնտեսական պատճառներ չեն որ տուն կու տան հարիւրաւոր դիմումներու : Ընդհակառակն , քանի քանի նամակներ, բերմնացի դիմումներ կը ստանայ Շրջ· վարչութիւնը ամառուան ընթացքին .

— Կը խնդրեմ, իմ տղաս ալ առէք, կը վճարեմ ինչ որ պէտք է :

Եւ սակայն ստիպուած են մերժել, մանաւանդ վճարել ուզողները, որպէսզի կարելի ըլլայ տանիլ անունք որ չեն կրնար հոգալ իրենց զաւակներուն ծախքերը :

Ինչո՞ւ այս հետաքրքրութիւնը կայանի մը համար, որուն նմանները հարիւրներով կը կազմակերպեն Ֆրանսական ամէն կարգի միութիւններ :

Ինչո՞ւ այս բազմածախս եւ յոգնեցուցիչ ձեռնարկին յաջորդական կազմակերպութիւնը Միութեան մը կոմիտէ որուն ծրագիրը այնքան բազմակողմանի է :

Եկէք հարցնենք ծնողքներուն :

— Աղջիկս բառ մը հայերէն չէր դիտեր եւ յաճառ կերպով չէր ուզեր խօսիլ· մէկ ամսուան մէջ, ինչ հրաշք է՞ որ թէ կը խօսի, եւ թէ իր փոքր եղբօրը կը սորվեցնէ :

— Դիտէ՞ք, անգամ մը մեծ տղաս ձեր կայանը գացած է, հոն երգեր է սորված : Անկէ ի վեր այդ հայերէն երգերը չէ մոռցած : Ի՞նչ լաւ կ'երգէ· հոգիս կը բացուի :

— Կը յիշէ՞ք, Տիկին, ես ձեր կայանին մանակած եմ 1936ին, Նիս : Երբեք չեմ մոռնար ոչ միայն ձեր գուրգուրանքը այլեւ սորված արտասանութիւնները : Պզտիկ հանդէս մը տուինք հոն ես դեր ունէի : Ճիշդ է, հիմա մեծ երիտասարդ եմ եղած ,բայց այն տեղն հազիւ տասը տարեկան էի, եւ հայերէն ալ գրեթէ չէի խօսեր :

Ահա թէ ինչու Ֆր· Կապոյտ Խաչը ունի եւ պիտի ունենայ միշտ իր կայանները, ծառերու ճիւղերէն կախուած թռչունի բոյներ ուր հայիրէն կ'երգեն ու կը ճոխուղեն մեր ձագուկները :

ՍՕՍԻ

14ՐԴ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻ աւանդական ջահը ձեռքէ ձեռք անցնելով մինչեւ Լոնտոն պիտի հասնի Յուլիս 29ին, ուր բացումը պիտի կատարէ Անգլիոյ թագաւորը : Ջահը վառելու գործողութիւնը կատարուեցաւ Ողիմպոս Լերան չուրջը, որ ապստամբութեան շրջանին մէջ կը դտնուի : Երիտասարդ մը նախ ձիթենիի ճիւղ մըվառեց հայրին ցոլացնելով արեւին ճառագայթներուն տակ : Յետոյ հինաւուրց ջահ մը հաւաքեց բոցը Խաղաղութեան խորանին վրայ եւ տասնապետ Զիմիտրեպիս բոցավառ ջահը բռնած ճամբայ ելաւ, ընկերակցութեամբ 15 երիտասարդ սպորտսերդուներու որոնք հատուած մը արտասահմանեցին Եւրիպիդէսին, մաղթելով որ պատերազմը չուտ վերջանայ : Անդլիական Թորփիլլատու մը Քորֆու պիտի փոխադրէ ջահը, որ ցամաքէ ցամաք պիտի հասնի Լոնտոն : Առաջին անգամ ըլլալով զինուորներ կ'ընկերանային ջահակիրները, որպէսզի յարձակման չենթարկուի ապստամբներուն կողմէ :

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ ԴՈՐՁԱԴՈՒԼԸ վերջնապէս դադրեցնելու համար բանակցութիւնները կը կատարուին կառավարութեան հետ : Մաքսային պաշտօնեանները գործադուլը վերջացուցին, սուտի մատնելով անոնք որ մաքսանենգութիւնը կը կատարէին անարգել : Գործադուլը կը շարունակուի կարգ մը նահանգապետութեանց մէջ : Դադրեցաւ նաեւ դատական քարտուղարներու գործադուլը Սէնի նահանգին մէջ :

Նորէն դահիճի տագնապ

Շումանի դահլիճը նորէն ծանր տագնապի մը մատնուած է, իբրեւ հետեւանք զինուորական վարկերու կրճատման առթիւ ծագած վիճաբանութեանց : Վարչապետը վստահութեան խնդիր յարոյց չաբաթ օր եւ Ազգ· ժողովը որոշեց խընդիրը քննել երկուշաբթի օր (երէկ) : Հրաժարումը անխուսափելի կը համարուէր այս անգամ :

Ընկերվարականները եւ արմատականները, որոնք երկուքն այ կը մասնակցին կառավարութեան, միասնաբար կը պահանջեն 2 միլիառ ֆրանք զեղչել զինուորական վարկերը : Պ· Շուման խնայողութեան կուսակից ըլլալով հանդերձ, ուժգնօրէն կ'ընդդիմանայ այս կրճատման, ի խնդիր ազգ· պաշտպանութեան :

Շաբաթ օր մինչեւ վերջին պահուն կը յուսացուէր միջին ճամբայ մը գտնել կրճատման գումարի մասին, բայց կարելի չեղաւ համաձայնիլ : Խնդիրը փոքր խնայողութեանց մասին չէ : Կառավարութիւնը արդէն հատատած է 8 միլիառ ֆրանք զեղչել զինուորական վարկերը : Ընկերվարականները կը վախնան արտակարգ լիազորութիւններ տալ կառավարութեան — ինչպէս կը պահանջէ ելմտական նախարարը — հրամանագիրներով խնայողութիւններ կատարելու, ապա պայմացուած հաստատութիւնները եւ ընկերային ապահովութիւնը վերակազմելու համար : Ընկերվարականները միեւնոյն ատեն կը յուսան վարկ չտալ յառաջիկայ հոկտեմբերի ընտրութեանց մէջ, եթէ պահլիճը իյնայ զինուորական վարկերու կրճատման պայքարին առթիւ : Արմատականներն ալ այս տեսակ հաշիւներ ունին :

Կիրակի օր կացութիւնը այնքան տագնապալի կը թուէր որ, Պ· Էռիօ Փարիզ կանչուեցաւ ստիպողաբար :

Նախապէս ընկերվարականներն էին որ առաջարկեցին 12 միլիառ ֆրանք զեղչել բանակի, նաւատորմի եւ օդատորմիղի համար պահանջուած վարկերէն, (համապատասխան 313.500.000.000 ֆր·) : Յետոյ արմատականներն ալ միացան, դիտելով թէ զինուորական վարկերը քնդհ· ելմտացոյցին իբր մէկ երրորդը կը կազմեն : Անոնք մեղմեցին առնի առնի կը քննադատեն պատերազմական նախարարը թէ լաւ չի վարեր գործերը եւ հաշիւները : Իրենց պահանջած կրճատումն է 12.000.001.000 ֆրանք : Այս հազար ֆրանք աւելին կը նշանակէ դժգոհութիւն պատերազմական նախարարին Պ· Թէթժէնի դէմ, որ ժողովրդական հոսանքին կը պատկանի (M. R. P.) :

Տասներկու անգամ է որ Պ· Շուման վստահութեան խնդիր կը յարուցանէ, իր պաշտօնավարութենէն ի վեր (22 Նոյեմբեր 1947) :

Օդանաւերու թռի՞չքն ալ պիտի արգիլուի Պերլինի մէկ

Երեք արեւմտեան պետութիւնները ամէն օր կը չարունակեն իրենց խորհրդակցութիւնները, ելք մը գտնելու համար Պերլինի պաշարման առթիւ ծագած տագնապին : Վերջնական որոշումը պիտի տրուի հինգ արեւմտեան պետութեանց խորհրդաժողովէն վերջը, որ բացուեցաւ երէկ, երկուշաբթի, Լա Հէյի մէջ : Այս առթիւ կարեւոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները, թէ Պերլինի պաշարման եւ թէ ամբողջ գերմանական հարցի մասին :

Այս խորհրդաժողովը կը դումարուի ամէն երեք ամիսը անգամ մը, քննելու համար Արեւմտեան Միութեան զանազան դաշտնի գործերը : Այս անգամ աւելի մեծ արժէք պիտի ունենայ, քանի որ արտաքին նախարարները պիտի քննեն իրենց զինուորական յանձնախումբին տեղեկագիրները , ի չպէս եւ հօթնանդամ համաձայնութեան խնդիրը (մասնակցութիւն Ամերիկայի եւ Քանատայի) :

Աւելորդ կըսել թէ պիտի քննուին նաեւ գործնական միջոցներ, եթէ Ռուսերը աւելի խստացնեն Պերլինի պաշարումը : Զանազան զրոյցներու համաձայն, արեւմտեան պետութիւնները ի հարկին պիտի դիմեն Միացեալ Ազգերու Ապահովութեան խորհուրդին, ամբաստանելով Ս· Միութիւնը : Տարակոյս չկայ թէ կացութիւնը աւելի պիտի ծանրանայ, եթէ Ռուսերը փորձեն օդային երթեւեկներն այ խափանել, եւ արեւմտեան երեք պետութիւնները միջոցներ ձեռք առնեն պաշարումը խլելու համար :

Պերլինէն կը հետադրեն թէ Ռուսերը չաբաթ օր ամէնէն բարեմաթիւ օդանաւերը ղրկեցին այն նպատակը որ Պերլինը կը բաժնէ արեւմտեան Գերմանիայէն : Ամէն օր հարիւրաւոր անդլեւսաքսոնօդանաւեր կ'անցնին այդ նպատակէն, պաշար հասցնելու համար Գերմանիոյ ժողովուրդին : Կը կարծուի թէ Ռուսերը ուժի փորձ մը կը կատարեն, մանաւանդ հիմա որ Ամերիկացիները 60 թռչուն զերամբոյներ ղրկած են Անգլիա, ի հարկին դէպի արեւմուտք քշելու եւ ճնշում բանեցնելու համար : Ուրիշ խափանարար միջոցներ ալ կր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԸ ԵՒ ԴՊՐԵՎԱՆՔԸ

Ա.

Անթիլիասի Կիլիկեան Դպրեվանքի տեսուչ Դերենիկ եպիսկոպոս Փոլատեան պաշտօն ստացած է Կիլիկիոյ կաթողիկոս Գարեգին Ա. Յովսէփեանէ՝ այցելելու արտասահմանի հայ գաղութները, կաթողիկոսարանի եւ դպրեվանքի վիճակը ծանօթացնելու համար մեր հայրենակիցներուն :

Դերենիկ եպիսկ. իր առաջին այցելութիւնը տուաւ Ֆրանսահայ գաղութին, իր առաքելու – թեան մասին տեղեկութիւններ հաղորդեց մամուլին, պատարագից Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ եւ քարոզեց :

Յուլիս 13ի երեքշաբթի իրիկուն հայ գաղութէն կարգ մը հայրենակիցներու առջեւ զեկուցում տուաւ Նուպարեան Մատենադարանին մէջ : Հաւաքոյթին կը նախագահէր կաթողիկոս պատուիրակ Արտաւազդ արք., որ բացատրելէ վերջ Դերենիկ եպիսկ.ի ժամանակաւոր հայրապետական նուիրակի պաշտօնը, տեղեկութիւններ տուաւ Անթիլիասի կաթողիկոսարանի հաստատման սկզբնական աշխատանքներուն մասին , հոգելոյս Սահակ Բ. եւ Բարզէն Ա. կաթողիկոններու օրով, իր ալ մասնակցութեամբ :

Նիւը Իսթ Իրլիֆի Անթիլիասի նախկին ամերիկեան որբանոցն է, Մէյներկրական ափերուն վրայ, Պէյրութէն քան մը քիլոմէթր միայն հեռու, որ վերածուած է վանքի, իր մէջ պարփակելով վեհարանը, դպրեվանքը, եկեղեցին , Նահատակներու Ցիշատակարանը եւ յարակից շէնքերը : Քանի մը հայ բարերարներու կարեւոր նուիրատուութիւններէ եւ հայրենասէր ժողովուրդի լումաներուն չնորհիւ է, որ այսօր հայութիւնը վերականգնած է իր փառաւոր կաթողիկոսարանը, պատուաւոր տեղ մը գրաւելով Լիբանանի մէջ , ուր միւս քրիստոնեայ ժողովուրդները — Մարոնիներն ու Յոյն Օրթոտոքսները — գարերէ ի վեր իրենց վանքերն ու եկեղեցիները ունին, օժտուած հարուստ կալուածներով :

Անթիլիասի կաթողիկոսարանը աղքատ է բաղդատաբար : Կիլիկիոյ հնագարեան կաթողիկոսութիւնը անծայրածիր հողեր ունէր : Թշնամի ազարակը, Սիսէն քանի մը քիլոմէթր դէպի հարաւ, կը տարածուէր մինչեւ Անազարբայի պատմական բերդին ստորոտը, իր հայկական գիւղով, հայ մշակներով, ջաղացքով, իր նշանաւոր գոմէշներով, այծերու և ոչխարներու հօտերով, բակի կեանքովներով, ցորեն, գարիի եւ ամէն տեսակ արմտիքի բերքերով :

Այդ բոլորը անցեալին կը պատկանին, դարձած են «լքեալ դրաք» : Հայ չինարար ժողովուրդը այժմ Լիբանանի հիւրընկալ ափերուն վրայ ոչինչէն ստեղծած է բոլորովին նորը : Սիսի կաթողիկոսարանի հնամեայ պարիսպները իրենց կռնակը տուած էին Լեւոնի բերդին ապառաժներուն : Խաչաձեւ Վեհարանը թառած էր բարձունքի մը վրայ, որ կը տիրապետէր ամբողջ քաղաքին : Հոուէն կարելի էր տեսնել վեհաշուք ու լայնանիստ մայր եկեղեցին :

Հիմա Անթիլիասի կաթողիկոսարանը՝ իր դմբեթաթաղ մայր եկեղեցիով եւ արդիական գեղեցիկ շինութիւններով թառած է ծովափին վրայ, կռնակը տուած Նարնջենիի եւ աղամախուղի մշտադալար պարտէզներուն : Այցորդները հպարտութեամբ կը դիտեն կիլիկեան այս նոր վանքը, որ Լիբանանի լերկ լեռներուն առջեւ հրաշագեղ ովասիսի մը տպաւորութիւնը կը ձգէ :

Ինչպէս անցեալին մէջ, ներկայիս ալ հայ ժողովուրդը կը դուրգուրայ իր պատմական սրբութիւններուն վրայ :

Երբ ծերունազարդ Սահակ կաթողիկոս գործի ձեռնարկեց Լիբանանի մէջ, բարերարներ օգնութեան հասան իրեն, կալուածը դնելու եւ անհրաժեշտ շինութիւնները կատարելու համար :

Կիլիկիոյ մայրավանքին մեծ բարերար մը եղած էր հանգուցեալ Մատթէոս Խերեան, բնիկ Սկիւդի (Կամարակապ) մեռած 1914ի վերջերը Փարիզի մէջ : Այս բարերարն էր, որ 1903—1904ին Զէյթունի մէջ իր ծախքերով բաղնիք մը շինել տուած եւ քաղաքին համար ջուր բերել տուած էր :

Մատթէոս Խերեան նախ քան 1914ի պատերազմը Կիլիկիոյ վանքին նուիրած էր Աղեքսանդրիոյ իր մատենադարանը : Ասկէ զատ Սահակ Բ. կաթողիկոսին տուած էր 4000 հնչուն ֆրանսական ոսկի, որուն վրայ աւելցնելով 1914 հոկտեմբեր 3ի իր կտակով յատկացուցած 9000 հնչուն ոսկին, Կիլիկիոյ մէջ պիտի բացուէր գիւղատնտեսական վարժարան մը « Կիլիկիոյ Խերենց երկրագործական վարժարան» անունով եւ տիպարագարակ մը : Վարժարանը պիտի բացուէր Մէջբնիի մօտակայ Արիսթիսի գիւղին կամ Իսքէնտէրունի մէջ, իսկ տիպար ագարակը Նահարլու գիւղին մէջ, 2000 արտաւար տարածութեամբ : Պատերազմը խափանեց այս ծրագիրը :

Ի պատիւ հոգելոյս կաթողիկոսին, պէտք է ըսել թէ Սահակ Բ. իրեն վստահուած դումարին ձեռք չէր տարած, ու երբ Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանը փոխադրուեցաւ Լիբանան, կաթողիկոսը Պէյրութի բանուկ մէկ պողոտային վրայ գնեց հող մը եւ չինել տուաւ չորս յարկանիմեայ շէնք մը «Խերեան կալուած» անունով :

Այսօր «Խերեան կալուած»ը Անթիլիասի կաթողիկոսարանին հասոյթի մնայուն աղբիւրներէն դլխաւորը կը կազմէ, անոր ապահովելով տարեկան 17.000 լիբանանեան ոսկի (1.700.000 ֆր.), ինչպէս յայտնեց Դերենիկ եպիսկ. իր զեկուցման մէջ :

Այս այսպէս ըլլալով , չկրցանք հասկնալ թէ ինչո՞ւ համար Անթիլիասի Օրացոյցը կազմողները մոռցած էին Մատթէոս Խերեանի անունը արձանագրել կաթողիկոսարանի բարերարներու ցանկին մէջ ... :

(Անցողակի ըսենք նաեւ որ Խերեան կտակով մեղուաբուծական վարժարան մը բացուած է Հայաստանի մէջ) :

Անթիլիասի վանքի միւս մնայուն աղբիւրներն են.— Ծանօթ բարերար Կարապետ Մելքոնեանի կտակը, տարեկան 1000 անգլ. ոսկի, Կիլլապի Կիլլիկեանի կտակը՝ 1500 տոլար եւ նոր ըզնուած չէնքին հասոյթը՝ 16500 լիր. ոսկի :

Կաթողիկոսարանի տարեկան պիւտճէն 50.000 տոլար է : Այս դումարին կէսը միայն ունի վանքը, մնացեալ 25. 000 տոլարը պէտք է ճարել զանազան աղբիւրներէ : Ներկայիս 80.000 լիբանանեան ոսկի (8 միլիոն ֆրանք) պարտք ունի :

Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ սովորութիւն եղած է տարին մէկ օր հանդանակութիւն կատարել կաթողիկոսարանին համար (ինչպէս «Օգնութեան Աշխ»ին համար) : Ժողովուրդի բոլոր դասակարդերն ալ անխտիր կը մասնակցին եւ կարեւոր դումար մը կը դոյանայ այս ձեւով : Պաղեստինի, Կիպրոսի եւ մանաւանդ Եգիպտոսի Հայերն ալ որոշ աջակցութիւն կ'ընեն :

Այս տարի Եգիպտոս չէ կրցած իր պարտականութիւնը կատարել, անոր համար որ անցեալ աշնան այդ երկրին մէջ պատահած քոլերային պատճառաւ ներդաղթի Բ. կարաւանը չէր կրցած Հայաստան մեկնիլ եւ մօտ 2000 Հայեր իրենց դործերը հաշուեյարդարի ենթարկած եւ դոյքերը Աղեքսանդրիա ղրկած ըլլալով թշուառութեան մատնուած էին : Եգիպտոսի մեր հայրենակիցները 32 հազար եգիպտ. ոսկի ծախսած են՝ այդ խեղճերուն օգնելու համար, որով եւ չեն կրցած հասնիլ Անթիլիասին :

Պաղեստին նոյնպէս չէ կրցած օգնել այս տարի, հոն տիրող պատերազմական վիճակին պատճառով : Պաղեստինէն Լիբանան ապաստանած հարիւրաւոր կիսամերկ ու անօթի Հայեր Պէյրութի առաջնորդարանն ու Անթիլիասի վանքը կը դիմեն ամէն օր՝ օգնութիւն խնդրելու համար : Կաթողիկոսարանին կողմէ Երուսաղէմ ղրկուած էր «Դրան եպիսկոպոս» Մորէն եպիսկ. Բարոյեան, որ մօտ օրին կրկին հոն պիտի դառնայ՝ կաթողիկոսարանին կողմէ դարձեալ նիւթական աջակցութիւն տանելու համար Երուսաղէմի վանքին :

Ներկայիս Երուսաղէմ ի վիճակի չէ իր դպրեվանքը պահելու : Ապրէն երկու աշակերտներ մնացեր են : Այնպէս որ առաւել քան երբեք անհրաժեշտ է աջակցիլ Կիլիկեան դպրեվանքին : Ժ

Գարեգին Ա. կաթողիկոսի յոբելեանը կատարուած է Ամերիկայի, Եգիպտոսի, Պաղեստինի, Կիպրոսի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ : Անցեալ Յունիս 5ին ալ կատարուեցաւ Փարիզի մէջ : Ամերիկայի մեր հայրենակիցները երեք տարի առաջ կատարած էին յոբելեանը՝ զանազան քաղաքներու մէջ եւ հանդանակած՝ 42.500 տոլար : Ամերիկայէն մեկնելէ առաջ, ակնոդիկոսը այս դումարէն 12.000 տոլար ղրկած էր արդէն Պէյրութ՝ Մագ արքեպս.ի, վանքի պէտքերուն համար : Մնացեալ 30.000 տոլարը ծախսուած է երեք տարիի ի վեր :

Եգիպտոսի մէջ Յոբելեանի առթիւ հանդանակած է 13.000 եգիպտ. ոսկի, Սուրիա – Լիբանանի մէջ 60.000 սուրիական ոսկի (6 միլիոն ֆրանք), Կիպրոսի մէջ 4000 անգլ. ոսկի, Պաղեստինի մէջ՝ 1600 պաղեստինեան ոսկի : Իսկ Փարիզի մէջ՝ 100.000 ֆրանք միայն, բայց հանդանակութիւնը կը շարունակուի :

Այս բոլոր դումարները կաթողիկոսը նուիրած է վանքին, որ 240.000 սուրիական ոսկիով (24 միլիոն ֆրանք) պէյրութի մէջ գնած է հասութաբեր կալուած մը : Այն ալ ներկայիս 16.500 սուրիական ոսկի եկամուտ կը բերէ : Սակայն նոր օրէնքով վարձքերը 20 առ հարիւր պիտի զեղչուին, որով վանքին հասոյթները ալ նոյն համեմատութեամբ պիտի պակսին յառաջիկայ նստաշրջանին :

Կաթողիկոսարանը մանաւանդ ամարանոց չունի եւ միարանները ու աշակերտները ստիպուած են մնալ վանքին մէջ, հակառակ տաքին :

Գարեգին կաթողիկոս քանի մը շաբաթ Շեթրա (Լիբանան) մնալէ վերջ պիտի երթայ Կիպրոս՝ ամառը անցընելու համար :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(ԸՍՏ «ՄԵՐ ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ»Ի)

(Դ. եւ վերջին մաս)

Բոլշեւիզմը անկարող եղաւ — ու անկարող է— լուծելամբ անցնել Դաշնակցութեան վրայէն :

Ուստի բոլշեւիզմը հարկադրուած է տեւաբար պայքար մղել Դաշնակցութեան դէմ՝ ակամայ միշտ վառ պահելով հետաքրքրութիւնը մեր շուրջ ...

Այս պայքարը տմարդի ձեւերով բոլշեւիզմը կը մղէ մեր դէմ մանաւանդ հայրենի երկրին մէջ, ուր ան կը ստրատիի մեր անունը բերան առնելէ :

Որովհետեւ կը զգայ ու դիտէ, որ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ՝ այս պարզ անուան արտասանութիւնն իսկ — թող թէ անլուր հայհոյանքներու մէջ — խոր համակրանքի, սիրոյ եւ կարօտի ծաւալումն ալիքներով պիտի արձագանգէ բազմութիւններու մէջ, Հայաստանի մէկ ծայրէն միւսը՝ թաղէ թաղ, գիւղէ գիւղ եւ քաղաքէ քաղաք :

Զուր չէ, որ Մհատիկեանի համար ճշմարիտ մղձաւանջ մը դարձած էր այն մտայուեթիւնը — Դաշնակցական — որ կ'ըլլայ Հայաստանի մէջ :

Մհատիկեանի այս խոստովանութեանէն տաբիներ վերջ, խողխողած Ա. Խանջեանի յաջորդը՝ Ա. Սմատունի — դարձեալ դնդակահարուած — իր պատմական զեկուցման մէջ հետեւեալը կը վկայէր Հայաստանի «ախտարաց»ներէն դլխատուած Դրաստամատ Սիմոնեանի մասին.—

« 1931 թուականի Փետրուարին, — կը վկայէր Սիմոնեանը Զեկային, — ես արտասահմանից Երեւան վերադարձայ : Խանջեանի հետ իմ տեսնուած առաջին հանդիպման-իսկ ժամանակ ... ես նրան, Աբշակ Ջամալեանն խնդրով, հաղորդեցի Դաշնակցութեան տեսակէտը, ուրա վերաբերմունքը Խորհրդային Հայաստանին : Նա զոհունակութիւն յայտնեց, որ Դաշնակցութիւնը կանգնած է Խորհրդային Հայաստանի դէմ սոսկ գաղափարական պայքար մղելու դիրքերում, յայտնեց , որ մեր (այսինքն՝ բոլշեւիկների.— «Ց.») քաղաքական տնտեսական կեանքի քննադատութիւնը նրանց (այսինքն՝ Դաշնակցականների.— «Ց.») կողմից մեզ չատ ձեռուտ է եւ, ի հարկէ, խորհրդային իշխանութիւնը կատաստրոֆի ենթարկուելու դէպքում, Դաշնակցներն են այն միակ ուժը, որ կարող է անցնել իշխանութեան գլուխը :

« Խանջեանը բառացի այսպէս ասաց.— « Ի հարկէ, մի որեւէ բան պատահելիս՝ ես եւ դու կը փախչենք եւ հայ ժողովուրդի տէրը կը դառնայ Դաշնակցութիւնը» («Մ. Հայաստան», 1936 Հոկտեմբեր 30) :

Այսօր իսկ այս զգացումն է տիրակալողը ոչ միայն Հայաստանի հայ ժողովուրդի, այլեւ խորհրդահայ իշխանաւորի հոգիին մէջ :

Խանջեաններու , Սմատուններու եւ Սիմոնեաններու դիակներն իսկ դեռեւս փտուելէ առաք, դարձեալ ու վերստին չմեռաւ Դաշնակցութեան համայքը հայ երկրի մէջ :

Սարսափի տակ խոշ՝ նորէն անոր ոգին է, որ կը շարունակէ խօսիլ հայ ժողովուրդին :

Մեր կեանքի դահիճներէն Վ. Կիրպոտին — ուրս դրական քննադատ մը, որ բոլոր փոթորիկներուն, սկիզբէն մինչեւ այսօր, միշտ կրցաւ ոտքի մնալ — զանգուածային ջարդերէն առեղ մը վերջ կը դրէր.— Ժ

« Հակահեղափոխական, դաշնակցական , մըրոցկիստական թշնամիները բնաւորաբար աշխատանք էին կատարում գրականութեան բնագաւառում : Նրանք ցանկանում էին գրութիւնն այնպէս պատկերացնել, թէ իբր հայ ժողովուրդը, որին ղեկավարում է իրկոմունիստականկուսակցութիւնը , որին ղեկավարում է բանուոր դասակարդը, թշնամաբար է վերաբերւում դէպի իր դեմոկրատական անցեալը, դէպի անցեալի յեղափոխական տեղդենցները :

« Այդ վնասարարական դիծ էր, մի դիծ, որի նպատակն էր ցոյց տալ, թէ հայ պրոլետարիատը չէ, Հայաստանի Խորհրդային իշխանութիւնը չէ, որ հանդիսանում է աւեցալի բոլոր կուլտուրական հարստութիւնների կրողը, այլ, ասենք, ԴԱՇՆԱԿՆԵՐԸ» («Գրական Թերթ», Երեւան, 23 Ապրիլ 1937) :

Ոչ թէ «ասենք», այլ այդ է մերկ իրողութիւնը, հակառակ իշխանութեանց աղմկարար եւ ամէն առիթի ոչ-ըլլային իրենց կատարած մեծ, հրապարակ, անօրինակ եւ աննախընթաց աշխատանքներու մասին :

Երկրի մէջ ապրող եւ իր սեփական աչքերով ամէն օր ամէն բան տեսնող ուշիմ եւ խորաթափանց Հայը, վկայութեամբն իսկ բոլշեւիկեան աւելի բոլշեւիկ կիրպոտիններու, կուդայ մեղի ըսելու, որ ՀԱՅՑ ԱՆՑԵԱԼԻ ԲՈԼՈՐ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐՆ ԵՆ ՆԵՐՈՒԻ ԿՐՈՂԸ ՈՉ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐՆ ԵՆ ԵՒ ՈՉ ԱՒ ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ԱՑԼ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐԸ ...

Վեր է ամէն կասկածէ, որ նոյնն է մտածումը

ՄԵՏՈՒ ԲԱԿԱՆ

(պատմվածք)

ԲԱՀԱՐ ԴՈՒՍՏ

II.

Կարի պետք եղավ երեսունհինգ րոպե, որ Ռուբենը կարողանար հանգստանալ, ոտքերի ցավը անցնի, ու նորից կարողանա քայլել։ Ամեն քայլափոխի նա ստիպված էր կանգ առնել, որ ցավը մեղմանա։ Ինչ ասես որ չէր անցել նրա գլխով այդ ընթացքում։ Ամենից առաջ նա մտածեց, որ ինքը ոչ մի հանցանք չունի, որ ինքը ոչ մի մեղք չունի իր վրա, որ ինքը ոչ մի հանցագործություն չի գործել, որ ինքը ոչ մի հանցավոր միտք չունի իր գլխում, որ ինքը ոչ մի հանցավոր զգացմունք չունի իր սրտում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր գործ չունի իր ձեռքում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր խոսք չունի իր բերանում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր ակնարկ չունի իր աչքերում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր ժեստ չունի իր մարմնում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր շարժում չունի իր ոտքերում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր ցանկություն չունի իր հոգում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր մտադրություն չունի իր մտքում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր ձգտում չունի իր էության մեջ։ Ինքը ոչ մի հանցավոր հակում չունի իր բնության մեջ։ Ինքը ոչ մի հանցավոր հակվածություն չունի իր ներաշխարհում։ Ինքը ոչ մի հանցավոր ոգի չունի իր մեջ։ Ինքը ոչ մի հանցավոր հոգի չունի իր մեջ։ Ինքը ոչ մի հանցավոր էություն չունի իր մեջ։ Ինքը ոչ մի հանցավոր բան

րոնք ամբարուած պաշարը ճամբայ չեն հաներ եւ կը ձգեն իրենց տեղը :

Երաշտը վնասներ պատճառած է Վոլկայի հովիտին հունձքին, որով ծրագրուած չափը չկըրցան ունենալ, թէեւ չափաւոր ամէրիւներնպաստեցին կացութեան : Հիւսիսային Կովկասի , Արեւելեան Ուկրայինայի եւ ստորին Վոլկայի մէջ օդը տաք եւ չոր է, ինչ որ նպաստաւոր է հունձքին , իսկ Ս. Միութեան եւրոպական հողամասին վրայ դով օդ կընէ, նմանապէս օգտակար հունձքին :

խորհուին ,— առեւտրական արգելքներ հաստատել, փակել Սուէզի եւ Տարտանէլի նեղուցները եւայլն : Այս կարգի ծրագիրներով արեւմտեան պետութիւնները պիտի ուզեն հասկնալ թէ Ս. Միութիւնը իսկապէս պատերա՞զմ կ'ուզէ թէ անամէջ սպառնալիքներ կ'ընէ :

Ամերիկեան 60 դերամբոցները պիտի չգործածուին Պերլինը պաբենաւորելու, բայց կընան թռիչքներ կատարել Գերմանիոյ վրայ, իբրեւ ռազմափորձ : Ռուսերը դիտեն որ այս վիթխարիգործառնութիւնը յարմարութիւն ունին ի հարկին հիւլէական ռումբեր կրելու, ինչպէս կը գրեն Լոնտոնի թերթերը :

Ամէն պարագայի մէջ, բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ Միջերեսակցութիւնները պիտի չարունակուին Պերլինի պաբենաւորումը ձմեռն իսկ, հակառակ բոլոր դժուարութեանց :

Փարիզի մէջ կը յուսան թէ կարելի է ելք մը գտնել, ժողովի հրաւիրելով չորս մեծ պետութեանց նախարարները, քննելու համար Գերմանիոյ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները :

★ *Արեւմտեան Դաշնակիցները ձեռնարկ մը կատարած էին, 16.000 թոն չեխական գետնանձոր եւ 80.000 թոն լեհական հանքածուխ փոխադրելու համար Պերլին, բայց խորհրդային իշխանութիւնը խափանեց, մերժելով փոխադրութեան միջոցներ տրամադրել :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐՈՒսԱղԷՄԷն կը հեռագրեն թէ չաթթ աւտու արշալոյսին կռիւները դադրեցան քաղաքին մէջ, չնորհիւ Միացեալ Ազգերու պարտադրած զինադադարին : Ընդհարումներ անպակաս են Պաղեստինի միւս մասերուն մէջ : Հրեայ հրամանատարը նախարարը դրաւելէ վերջ ազդարարեց քրիստոնեայ եբեւելիներուն թէ ուղղակի զինուորական միջոցներ ձեռք պիտի առնեն վանքերուն դէմ, եթէ չյանձնուին այնտեղ ապաստանած Արաբները :

ՌՈՒՄԱՆԻԱ որոշեց չեղեալ հռչակել Վատիկանի հետ կնքուած դաշինքը, որ ստորագրուած էր 1929ին :

ՖՐԱՆՔԵԻԻՏԱԼԱԿԱՆ սահմանադրութիւնը վերջապէս 4000 արտաւար տարածութեամբ հող Իտալիոյ պիտի վերադարձուի, Ջրաբաշխական դիւրութեանց համար :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ զինուորական հրամանատարը , զօր. Սմիլով, հրամայեց զինուորներուն յարգել իրենց մեծաւորները, հոգ տանիլ հագուստ – կօշիկ մաքրութեան, կարկատան կօշիկներ չհագնիլ, կարգապահութեամբ վարուիլ եւն. :

ՊԼԵՏՐՈՒԹի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին, Unesco համագումարին առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ այդ քաղաքին մէջ , երբ քաղաքական կացութիւնը պարզուի :

ԱՒԱՋԻՆ ՕԴԱՆԱՒԻՐ Ռուս մը հնարած է, կ'ըսեն խորհրդային պատմագիրները, հիմնուելով Լէնինկրատի մէջ գտնուած վաւերագիրներու վրայ : Իրենց յայտարարութեան համաձայն, հրաբիւրապետ Ալեքսանդր Մայաքի 1878ին իր յատակագիծը ներկայացուցած , իսկ 1882ին չինած է առաջին օդանաւը , Եւրոպացիներէն 25 տարի առաջ :

ՊՈՒԽԸՆՎԱԼՏԻ ԴԺՈՒԽՔԸ այժմ ալ կը ծառայէ բոլշեւիկներուն, որոնք տասը հազար Գերմաններ արգելափակած են հոն, մեծ մասը մտաւորականներ , ինչպէս եւ 170 կիներ : Գերմանական թերթ մը կը գրէ թէ Ռուսերը տասնք ձերբակալած են ,որովհետեւ քննադատած էին իշխորհրդային ոստիկանութիւնը : Կալանաւորները կ'տբաստանուին նաեւ իբրեւ լրտես արեւմտեան պետութեանց :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ ազդ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը գեկոյց մը հրատարակեց որուն համաձայն Գերմանիոյ արեւմտեան շրջանին մէջ հաստատուած կազմակերպութիւններ սպանած են համայնավար պաշտօնատար մը Չեխոսլովաքիոյ մէջ եւ փորձած են սպանել ազդ. պաշտպանութեան նախարարը, զօր. Սվոպոտա : Այս պատճառով ձերբակալուած են 79 ամբաստանեալներ որոնք մէկն բան խոստովանած են, համաձայն նոր գեկոյցին :

ՁՈՐՍ ՏԱՐի ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ, 500.000 ֆրանք տուգանքի, տասը տարի բնակութեան արգելքի եւն. դատապարտուեցաւ Պուլկար մը, իվանով, որ իբրեւ մոգ ձեւանալով եւ բարոյական մաքրութիւն քարոզելով, խորհրդաւոր արարո-

ՄԵԾ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի 12 քոյր մասնաճիւղերու մասնակցութեամբ , հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Հրշ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան, եւ կազմակերպութեամբ Հ. Ց. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին : Այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Սէն Լուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթլանտիկի դաշտը :

Կը նախագահէ ընկեր Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Ներկայութեամբ Conseiller Général du 12me Canton JEAN MASSE*ի :*

Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը մերթ ընդ մերթ կը հնչեցնէ ազգային եւ յեղափոխական երգեր :

Ուրիշ մանրամասնութիւններ յայտնուելով :

ԼՈՒՐԵՐԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմանագրու համար դիմել Փարիզ՝ Մ.թ.այէլ Վ. Մուամճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5): Առնուվիլ լէ Կոնէս՝ Ազատ Մ. Վ. Իսկէնտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse : Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image :

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս :

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր : Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր :

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած : Ձեր շահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար , դիմել՝

Կ. Կրօսարկ Ալեսանեան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ

107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord

Հեռաձայն TRU. 02–20

ՃԱՇԱՐԱՆ

AU CHAPON FIN **ՍԱՐԵԱՆ**

Արեւելեան եւ Ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւորՔանըպիէրէն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

ղութիւններ կատարել կուտաք 14—35 տարեկան աղջիկներու եւ կիներու : Արարողութեան «առաքինազարդ» մասերէն մէկն էր ալարել տալ հաւատացեալներուն, բոլորովին մերկ : Այդ միջոցին «սրբակրօն» մարգարէն կրնար առանձնանալ իր ուզածին հետ : Զոհերը այնպիսի խոստովանութիւններ ուներէին որ հարկ եղաւ դատավարութիւնը կատարել դռնփակ : Ամբաստանեալը պաշտպանող վկաներ ալ պակաս չէին :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Մէկ օր հանգստանալէ վերջ էքս լէ Պէնի մէջ, կարաւանը կիրակի առաւօտ ժամը 8ին ճամբայ ելաւ դէպի Լօզան : Միայն 51 հոգի մնացած են այն 120 մրցորդներէն որ փարիզէն մեկնած էին Յունիս 30ին, Լոզանի հանդրուանին մէջ ալ լեռներ կային , ամէնէն բարձրը՝ Ֆօրքլազ (1530 մեթր) : Առաջին կ'անցնէր Լազարիտիս , բայց խոալացի Պառթալի, կիրակի ալ առաջինը հասաւ Լօզան, 15 վայրկեանի բարձրացնելով Պօպէի հետ ունեցած տարբերութիւնը ընդհանուր դասաւորման մէջ : Պէտք է խոստովանիլ որ Պառթալի ուժ կը ստանայ իր հայրենակիցներէն : Միայն 20 երկվայրկեան տեւեց կիրակի իր պայթած անիւին փոխելը, ինչ որ ուղղակի մրցանիւ մըն է :

Մնչեւ կիրակի միայն վեց հանդրուան կը մնայ, քանի որ այսօր, երեքշաբթի, կարաւանը պիտի հանգստանայ Միւլհաուզի մէջ : Վաղուան հանդրուանն է Միւլհուզէն Սթրազպուրգ, որ ոչ շատ յոյսեր կը ներշնչէ Ֆրանսացիներուն, բայց Պառթալի դիւրին չի կորսնցներ 15 վայրկեանը : Միայն բացառիկ ձիգերով Պօպէ կրնայ մօրչն հաղնիլ դեղին չապիկը, իսկ ուրիշներ չեն կրնար վախ պատճառել, այնքան շատ են տարբերութիւնները :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ

ՀԱՐՄՆԻԻԻ, նշանախօսութեան եւ ծնունդի յայտարարութիւնները 500 ֆրանք, ՄԱՀԱԶԴ չընորհակալիքով 1000 , ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ մէկ անդամը 300, Ցաւակցական, չնորհակալիք 200, ՓՆՏՈՒՏԻՒՔ մէկ անգամը 100, ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ արարողութեանց յայտարարութիւնները մէկ անգամը 200, ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ եւ զանազան Միութեանց ժողովի ազդերը 200, ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ , խնջոյք , թատերական ներկայացում, երգահանդէս, նուագադրոյն բովանդակութեամբ մէկ անգամը 150 , ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ծանուցումները մէկ անգամը 200 ֆրանք :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ծանուցումները տողը 50 ֆր., առաջին անգամուան համար : Տեւական ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ :

ԿԱՆԽԻԿ ԶՎՃԱՐՈՒՄԱ ԱԶԴԵՐԸ ՆԿԱՏԻ ՉԵՆ ԱՌՆՈՒԻՐ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՌՈՄԱՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի դասախօսական ժողովը՝ այս չորեքշաբթի ժամը 8.30–ին , ընկեր Վարուժան Մուսիկեանի բնակարանը : Կը դասախօսէ ընկեր Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ :

ԵՐԳԱ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

25 Յուլիս կիրակի ժամը 3.30ին,
Salle Carlonia, 13 rue Maccarani, Nice

Կ'երգէ ծանօթ եւ սիրուած երգչուհին

Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը նուագէ չութակահար Պ. Ս. ՋԷՐՋԷՃԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. ՍՈՆԱ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Իսի լէ Մուլհուզի թատերասէր հայ հասարակութեան բուռն փափաքին գոհացում տալու համար, Բ. ՀԱՊԷՇԵԱՆ կը ներկայացնէ Ս. Պարթեւեանի

«ԱՆՍԱՀ ԲԱՑԸ»

20 Յուլիսին, երեքշաբթի գիշեր, ժամը ճիշդ 8.30ին , Իսի Cinéma Alhambraի չքեղ սրահին մէջ: Տոմսերը ապահովել, 43 rue Richer, Բալուեանի մօտ, եւ Իսիի մէջ, իսկ ներկայացման օրը կիշէն : Հաղորդակցութեան միջոց. — Métro Mairie d'Issy*ի դէմը :*

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ «ԱԼՀԱՄՊՐԱՑ»ի հաճոյքն ունի ծանուցանելու , Մարսէյլի իր հայ բարեկամներուն որ Յուլիս 22, Հինգշաբթի կէսօրէն առաջ բացումը պիտի կատարէ իր մէկ ուրիշ հաստատութեան «La Coupole»ի 7, Place Félix Barret, Marseille, ուր կան սրահներ, հարսնիքի, մկրտութեան, նշանաւոր եւ ամէն կարգի ժողովներու :

ԼԻՈՆԷՆ Տիկին Բերուզ Այվազեան, Պ. Գրիգոր Մամասեանի նշանախօսութեան առթիւ, փոխան ծաղկեփունջի 500 Ֆր. կը նուիրէ Կապ. Ամէնին :

ԼԻՈՆԷՆ Տիկին Ընծայ Մամասեան իր ազգուն Գրիգորի Մամասեանի նշանախօսութեան առթիւ 500 Ֆրանք կը նուիրէ Լիոնի «Նոր Սերունդ»ին :

Պ. ՅԱԿՈԲ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ, Օր.ներ Ժան եւ Ժասմին Նիկողոսեաններ , Այրի Տիկին Զարուհի Նալպանտեան, Այրի Տիկին Նուարդ Նիկողոսեան եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ամէն ձամբ կամ գրով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ՝ ՏՐԿԻՆ ԹԱԳՈՒՀԻ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ Հ.մայեակ քահանայ Արապաճեան տղան, Արամ Արապաճեան որ Փարիզ ըլլալ կը կարծուի : Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Ցերեկոյք եւ գիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantin*էն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել* Pavillon s/Bois:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 21 JUILLET 1948Չորեքշաբթի 21 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4597–Նոր շրջան թիւ 1006 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՒԵՆԱՆ ԳԻՆ 5 ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է ԱԻԵԼԻՆ ԸՆԵԼ

Տարագիր երիտասարդները յաճախ կը դանդատին թէ աշխատանք չտարուեցաւ իրենց զարգացման, բարօրութեան համար, վերջին 30 տարիներու ընթացքին :

Այս դանդաղը տեսակ մը յանկերդի վերածուած է մասնաւորապէս լուսացնցուղ պղտոտաներուն վրայ : Մինչդեռ, չատ աւելի բարձր պէտք էր հնչէր արեւելեան զաղութներուն մէջ, ուր նիւթական անձկութիւնը յաճախ կը թեւատէ , կը ջլատէ ամէն եռանդ :

Արդա՞ր է մեղադրանքը : Երէց սերունդը խոկապես երեսուն տարի անտեսե՞ց երիտասարդութիւնը, իբրեւզ բարձր քաղաքականութեան չամրտուներուն մէջ :

Նախ՝ ժամանակագրական ակնարկ մը :

1918էն 1922—23 Պոլիս էինք, եւ կամ Թուրքիոյ որեւէ մասին մէջ : Բոլորս ալ կ'ապրէինք հաւաքական խնդութեան — քիչ մըն ալ խենդութեան — շրջան մը, քանի որ պատերազմը վերջացած էր եւ վարդավառ հեռանկար մը կը բացուէր մեր առջեւ :

Անկախ Հայաստան, հայկական իրաւունքներ Ղարաբաղէն մինչեւ Կիլիկիա : Սեւրի դաշնագիրը : Դաշնակիցները ամրապէս տեղաւորուած Վոսփորի ափերուն վրայ :

Պատերազմը չուտ վարաւեցաւ, ի սիրեւս աշխարհի ցրուելով հարիւր հազարներ, Կիլիկիացին, Փոքր Ասիացին, Պոլսէն եւ ուրիշ հայաշատ վայրերէ : Միեւնոյն ատեն Կովկասեան ճակատն ալ կը փլէր, դէպի Պոլիս, Եւրոպա կամ Իրան քշելով ուրիշ բազմութիւններ :

Դեռ ուրիշ կարեւոր զարթ մը,— «ելք» դէպի Արեւմուտք :

Յունաստանի, Պալքաններու, Սուրիոյ մէջ հազիւ տեղաւորուած կարաւաններ սկսան չուել դէպի Եւրոպա :

Եւ ունեցանք հոծ զաղութ մը Ֆրանսայի մէջ, ուր Հայերու թիւը հինգ հազարը չէր անցներ , այս դէպքերէն առաջ :

Ամփոփուելով այս զաղութին վրայ, ի՞նչպէս կը ներկայանար կացութիւնը, ընկերային, զաղային թէ տնտեսական :

Տարագիր բազմութիւնները այս ափերը զալ սկսած էին 1922—23ին, առանց որեւէ պատրաստութեան : Բաւին բոլն իմաստով վախուստ մըն էր որ տեղի կ'ունենար, եւ հազարաւորներ ցամաք նետուեցան խառն ի խուռն :

Միջավայրը անծանօթ : Ապրուստի պայմանները տաժանելի : Մեծ մասը զուրկ՝ Ֆրանսերէնի տարրական դիտելիքներէն :

Շատերը հազիւ քանի մը ամիս կրնային դիմանալ : Եւ հազարաւորներ դարձան վարձու բանուոր, նուազագոյն գիներով :

Այս բանուորներուն մէջ կարեւր համբաւ մը կը կազմէին երիտասարդները :

Անոնց վրայ աւելցան հարիւրաւոր չափահաս տրբեր, որոնք Յունաստանէն եւ Սուրիայէն կը փոխադրուէին, Ամերիկեան Նպաստամատոյցին միջոցաւ, ազարակներու մէջ աշխատելու համար եւ որոնց չատերուն հետքերը կորսուած են :

Ուրեմն, եթէ չհաշուենք բախտաւորները , 18 —20 — 25 տարեկաններու մեծ մասը ամէն քանէ առաջ տարրական ապրուստի հոգն ունէր, մինչեւ 1925, եւ մանաւանդ 1927, երբ ընդհանուր գործազրկութիւնը եւ օտարներու դէմ հաստատուած կաշկանդումներ կը սպառնային քանդել չատ մը բոյներ :

Այդ օրերէն ասդին է որ հետզհետէ ձեւ ու մարմին կ'առնէր զաղութին կեանքը, հանրային եւ կուսակցական կազմակերպութիւններով , մամուլով եւ ուրիշ ձեռնարկներով :

Մինչեւ այն աստիճան, քաղաքական գործունէութիւնն ալ ծանր կը կշռէր : Բոլոր յոյսերը կորսուած չէին համարուիր, Լոզանէն վերջն իսկ :

Ընդհանուր չարժումին մաս կը կազմէր նաեւ չափահաս երիտասարդութեան գործունէութիւնը, այլ մանաւանդ նոր սերունդին վերկութիւնը :

«Յառաջ»ը մէկ վայրկեան չտատանեցաւ այդ ճամբուն վրայ, իր հաստատութեան օրէն իսկ (1925 Օգոստոս 1):

Հ· Ց· Դ· առաջին կեդր· կոմիտէն լրջօրէն զործի ձեռնարկած էր, Պատ· Մխոթիւններով եւ մանաւոր դասընթացքներով :

Ուրիշ հոսանքներ ալ՝ իրենց կարգին : Արդի՞նքը :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓԻՋ ՄԸՆ ԱԼ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ

Տարեշրջանը վիակուեցաւ : Դպրոցական արձակուրդի օրեր են, ոչ միայն կանոնաւոր վարժարանները , այլեւ մեր համեստ դասընթացքները համար :

Ի՞նչ ունինք ըսելիք այ առթիւ :

Նախ գնահատանքի խօսք բոլոր անոնց որոնք ակռաներով կառչած մեր ազգային դիմադիմին պահպանման զործին, կ'աշխատին բան մը աւելի փրկել «մեծ նաւաբեկումէն», անշուշտ վաղուան համար : Հայրենիքին համար :

Ձեմարաններէն մինչեւ դիւերային դասընթացքները խանդաղատանքով կը լեցնեն մեր սիրտերը : Տեղ մը կանոնաւոր ազգային դպրոցներ հազարաւոր մանուկներով, ուրիշ տեղ մը բարձրագոյն նախակրթարաններ, նոյնիսկ դպրեվանք եւ համալսարանական պատրաստութիւն կը պահեն մեր ժողովուրդին ապրելու իրաւունքը, իբրեւ ուրոյն ազգ, իր մշակոյթով եւ քաղաքակրթութեամբ :

Ու կը սկսիս չափել ու ձեւել մէկին կամ միւսին հնարաւորութիւնները եւ դիմանալու կարողութիւնը :

Անդրադառնալ իւրաքանչիւրին զատ զատ՝ յօդուածի մը նիւթ է : Կը լսենք յաճախ մէկին կամ միւսին սուտառուչ ազդակը, օգնութեանն կոչը ուր իբր կ'անցնինք հասնելու հոս կամ հոն, պատահաբար, բարեհաճութեամբ կամ պարզապէս օգտակար ըլլալու ընդհանուր և տարտամ բնազդով :

Ա՞յս է սակայն պէտք եղածը :

Առօրեայ հացին չափ անհրաժեշտ մեր դպրոցները, ո՛ր գաղութին մէջ ալ ըլլան, պէտք ուներն բոլորին ջերմ զուրգուրանքին եւ լուրջ ուշադրութեան :

Մեր աւելի լաւ օրերուն, երբ քիչ չատ ամուր էր հողը մեր ոտքերուն տակ, զգացեր ենք պէտքը կազմակերպուած աշխատանքի եւ ունեցեր ենք «Միացեալին» նման Միութիւններ :

— Այսօր ալ ունինք Բարեզործականը, պիտի ըսեն :

. Եթէ Բարեզործականը իր հարստութեան մէկ տասներորդին չափ ալ լայնամտութիւն եւ անհատ ոգի ունենար ... ՍՕՍԻ

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Զինադադարի առաջարկին ընդունելութիւնը մեծ յաղթանակ մը կը համարուի Միացեալ Ազգերուն համար :

Ընդհ· քարտուղար Թրիկվի Լիի ուղղած իր հեռագրին մէջ, Ազգամ փաշա, Արաբական Դաշնակցութեան ընդհ· քարտուղարը, կը յայտնէ թէ Արաբները հարկադրուեցան կրակը դադրեցնել, քանի որ Ապահովութեան Խորհուրդը կը կարծէ թէ Պաղեստինի կացութիւնը կրնայ վտանգել խաղաղութիւնը, եւ, միւս կողմէ, կը խորհի պատժական անօրինութիւններ ընել : Արաբական պետութիւնները չեն ուզեր այնպիսի ընթացք մը բռնել որ ծանրակչիռ հանգամանք տայ դէպքերուն : Բայց զինադադարի համար կ'առաջարկեն երեք պայմաններ.— 1. Հրէական ներգաղթը պէտք է դադրի զինադադարի ամբողջ տեւողութեան, 2.— Արաբնել 300.000 արաբ զաղթականներուն որ իրենց տեղերը վերադառնան, 3.— Հարկ է որոյ պայմանաժամ մը նշանակել զինադադարի համար : Թերթերը կը գրեն թէ Սուրիա եւ Իրաք մերժած են զինադադարը :

★ Հակառակ կնքուած զինադադարին, Հրեաները եւ Արաբները կը շարունակեն կռիւ : Ամմանէն կը հեռագրեն թէ Հրեաները Յուլիս 19ին բռնած յարձակում մը գործած են Երուսաղէմի արաբական լեգէոնի դիրքերուն վրայ : Սուրիական եւ Իրաքեան զինուորներն ալ, իրենց կողմէ, յարձակած են Հիւսիսային Պաղեստինի հրէական ճակատին վրայ :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ այն դրամները՝ որոնք պատերազմէն ի վեր արգելքի տակ առնուած էին Մ· Նահանգներուն մէջ, պիտի վերադարձուին Պելկրատի :

Դահլիճը հրաժարեցաւ

Առենէ մը ի վեր սպասուած տագնապը պայթեցաւ վերջապէս երկուշաբթի դիշերը, երեւութապէս պատերազմական վարկերուն կրճատման առթիւ : Իրականին մէջ սակայն տագնապը հետեւանքն է այն բազմաթիւ պարակարծութիւններուն՝ որոնք քանի մը ամիսէ ի վեր կը ծաղկէին պարբերաբար, կառավարական մեծամասնութիւնը կազմող երկու զլխաւոր կուսակցութիւններուն միջեւ (Ժողովրդականներ եւ Ընկերվարականներ) :

Երեսփ· ժողովի դիւերային նիստին մէջ, ընկերվարականները կրկին ներկայացուցին իրենց բանաձեւը 12 միլիառ զեղչի մասին, զոր վարչապետ Շուման վճռապէս մերժեց : Բանաձեւը քուէարկութեան դրուելով , ընդունուեցաւ 214ի դէմ 287 ձայնով : Հարիւրի չափ երեսփոխաններ ձեռնպահ մնացին : Վարչապետ եւ իր նախարարները անմիջապէս մեկնեցան Ժողովասրահէն :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, եւ անկէ առաջ ալ, արմատականները համաձայն էին ընկերվարականներուն հետ : Բայց, վարչապետին բացատրութիւնները լսելէ ետք, եւ նկատի առնելով կառավարական նոր տագնապի մը անդրմանելի հետեւանքները, իրենց անդամներէն Քէօյլի բերնով, թելադրեցին ընկերվարականներուն եւ առնել բանաձեւը, բայց ասոնց բացարձակապէս մերժեցին : Վարչապետը ստիպուեցաւ վստահութեան քուէ պահանջել, բայց մերժեցին :

Ինչպէս դիտել տուինք, քանի մը միլիառ Ֆր·ի տարբերութիւնը չէ միայն որ յառաջ բերաւ տագնապը, այլ նաեւ սկզբունքի խնդիրներ : Դպրոցներու աշխարհականացման հարցին, մէջ ընկերվարականները կիսովին պարտաւած էին անգամ մը : Զուդեցին որ նոր պարտութիւն մըն ալ կրեն պատերազմական վարկերու առթիւ : Ասկէ զատ, իրենց վերջին համագումարին մէջ, մտահոգութեամբ տեսան որ կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի հրովարտակներով կարզադրելու ազգայնացումները եւ ասոնց նման կարեւոր խնդիրներ : Ցետոյ, դիւերը մաւելի պահելու համար, կ'ուզեն որ չարունակուի կարգ մը ձեռնարկներու պարդեւ յատկացնելու դրութիւնը, բան մը որուն բացարձակապէս հակառակ է եմմատական նախագիծը, Ռընէ Մայէր : Արմատականները, մէկ կողմը, սա կարծիքին են թէ, ներկայ պայմաններուն մէջ, այլեւս անխուսափելի դարձած է դադրիլը տալ բացառիկ իրաւասութիւններ, եւ, միւս կողմէ ,այն համոզումը ունին թէ՝ հարկ է պարգեւները սահմանափակ չափով տալ եւ բոլորովին հրաժարիլ զեկավարեալ տնտեսութենէ : Գալով ժողովրդապահանջներուն (M. R .P.), ասոնք զաղափարով աւելի մօտիկ են արմատականներուն քան ընկերվարականներուն :

Այս հակասական դրութենց մէջ տարուբերող « Երրորդ Ուժ»ի կառավարութիւնը ձախողեցաւ վերջապէս իր յաւակնութիւններուն մէջ, եւ իր ծոցէն բնած զահլիճն ալ, առեն մը տարուբեր դոյութիւն մը քարշ տալէ ետք անփառունակ վախճան մը ունեցաւ :

Հիմա, Հանրապետութեան նախագահ Վէնսան Օրիոլ դժուարին կացութեան մը մատնուած է, նոր զահլիճ կազմելու համար : Կէս գիշերէն քիչ ետք, սկսաւ խորհրդակցութիւններ կատարել : Նախ, ընդունուեցաւ Էրիօն, յետոյ, Հանրապետութեան Խորհուրդի նախագահ Մոնէրվիլը, եւ վերջապէս Խորհրդարանի զանազան խմբակցութեանց պետերը, որոնց կարգին նաեւ Մորիս Թորէզը : Վարչապետութեան թեկնածութեան համար հիմակուընէ խոկ անուններ կը տրուին. Ռամատիէ, Մոք, Փօլ Ռէյնօ, Ամպրէ Մաուր : Կը կարծուի թէ խորհրդակցութիւնները երկար պիտի տեւեն : Մեծ վտանգ կը սպասենայ Հանրապետութեան , եթէ տագնապը չլուծուի չուտով : Թերթերը դիտել կուտան թէ Տը Կոլլ կուսակիցները ակնդէտ կը սպասեն, օգտուելու համար տիրող չփոթ կացութենէն :

ՁՕՐ· ՏԸ ԿՈԼ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ

Այս պահուս ժողովի մէջ է Ֆրանսական ժողովուրդի Համախմբման (R.P.F.) ազգային խորհուրդը, նախագահութեամբ Տը Կոլլի : Նիստերը դռնփակ են, եւ պիտի տեւեն մինչեւ 25 Յուլիս : Առաջին նիստին, Զօրավարը ճառ մը խօսեցաւ որ հաղորդուեցաւ մամուլին : Շեշտելէ վերջ միջազգային կացութեան ծանրակչիռ հանգամանքը եւ պատապարտելով կուսակցական դրութեամբ կառավարելու մեթոտը , զօրավարը յայտարարեց թէ Ֆրանսայի ճակատագիրը վտանգի տակ է : «Մինչեւ հիմա երբեք այս աստիճան զգացած չէի թէ որքան խորունկ պարտականութիւններ ունինք կատարելիք : Հարկ է որ Ֆրանսայի դեկը մեր ձեռքը առնենք, առաջնորդելու համար զայն : Բայց, հարկ է նաեւ որ Ֆրանսա մեզ յառաջ վարէ, իր իսկ կամքով, հակառակ պարագային, ցնորական գործեր միայն կրնանք կատարել» :

Զօրավարը պախարակեց անոնք որ կը պնդեն թէ Ֆրանս· ժողովուրդի Համախմբումը նախապարական պաշտօններ կը հետապնդէ, եւ հրաւի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՍՓԻՒՌՔԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐԸ

1.— ԲԻՋԱՆԴ ԹՕՓԱԼԵԱՆ

Այժմ զարձնենք մեր ուշադրութիւնը անոր բանաստեղծութեան բուն իսկ էութեան ու խորքին :

Սախտղաբար, նախ հոն պիտի փնտռենք զգացումներն ուզղակիարձակը դուզակշռող հոգեկան խորութիւնն եւ փմացական կենսունակութիւն , որոնք ցոլացնեն ոչ թէ արուեստակեալ ամբողջութիւն մը, զիրքերու մէջէն ու ուրիշներու փորձառութենէն ընդօրինակուած այլ բխին բանաստեղծին խոհասէր հայեցուածքէն՝ թարմ եւ զովացուցիչ ցօղը տակաւին վրան :

Հոն՝ պիտի փնտռենք նաեւ , պատկերներու եւ նկարագրութեանց մէջ տիրող անթերի ճշմարտութիւնները որոնք համապատասխան ըլլան բնական ճշմարտութիւններու, իրենց խոր ու հաճելի մտերմութեամբը, արտայայտեն իրերու եւ հոգիներու բնախօսական անեղծ ոգին :

Պիտի փնտռենք նմանապէս երեւակայութեան պարզերը որով օժտուած է բանաստեղծի մը ճակատը : Երեւակայութիւն մը որ չունենայ քմայքի փոփոխական ու խաբուսիկ խաղը, այլ ըլլայ, անհուն աղատութիւն մը, բանաստեղծին եւ տիեզերքին միջեւ, որպէսզի ան կարենայ տարածուիլ անխափան , ամէն ինչ տեսնելու իրենց ոսկեզօծ լուսապիճերով, որպէսզի իր հոգիէն ներս բարախուն կեանքի զգայնութիւնը ու անոր երաժշտութիւնը չխղդուի ու լռութեան չզատապարտուի :

Ատոնք կը կազմեն , ըստ ինձ , նախապէս ակնարկուած զեղազան տարրերէն զլխաւորները, որոնք մեր դատումները պիտի զիւրացնեն, ճշդելու զազափար մը ապահովելու համար Թօփալեանի բանաստեղծութեան վրայ :

Կարծուածին չափ զիւրին հարց չէ արձակել թէ, որքան պէտք է կարդալ որեւէ բանաստեղծի մը գործերէն, անոր հարազատ արժէքը ի յայտ բերելու եւ ճշդելու համար :

Կան բանաստեղծներ , որոնց գործերուն խորքանչիւր տողը կը ներկայացնէ եզական արժէք մը, կան ուրիշներ , որոնց քանի մը քերթուածները , արդէն ընդհանրութիւն մը ստացած, բաւական են փնտռուած արժէքը հաստատելու : Կան նաեւ ուրիշներ որոնք պէտք է կարդացուին հատուածաբար, ինչ որ ոչ ըլլայ ընդհանրութիւնը :

Բանաստեղծ Թօփալեան, կարծիքովս , կը պատկանի առաջին դասակարգին : Անոր իւրաքանչիւր տողին մէջ, ես զգած եմ, հաղորդական նոր զգացում մը, խորհրդածութեան համար զարդար առնելու պահանջ մը : Այս չնորհը արդիւք մըն է բանաստեղծական չատախօսութեան հանդէպ : Ձիշդ այս պատճառաւ, Թօփալեան չէ աղաղրած տող մը իսկ որ այս պիտակով կարենանք զայն դատապարտութեան ենթարկել :

Բանաստեղծ մըն է ան որ կը յօրինէ իր զործը եւ հոն կ'արտայայտուի պիտակցաբար : Արուեստի այս կերպին տակ ծնող արժէքները ,կրնան չատ մեծ բարձրութեան մը, վեհութեան մը հասնիլ , բայց երբեք մինչեւ հոն ուր անպիտակիչ եւ ներշնչահար քերթողի մը բառերը կը սաւառնին եւ կը թրթռան :

Թօփալեանի համար, այս սահմանափակումը մտահոգութիւն պէտք չէ ստեղծէ իրեն : Որովհետեւ մեր բանաստեղծութեան մէջ, Պ. Դուրեան միայն իր «Տրտունջը»ովը հասած է հոն, եւ թերեւս, այդ անհասելութեան վրայ, դարերով մնայ աւանձին :

Այնպէս կը ըմբռնեմ թէ, հանճարեղ բանաստեղծութիւնը բնութեամբ անկելի է եւ յաւիտենական, հետեւաբար, զայն զատելու օրէնքներն ու տուեալներն ալ անփոփոխ են :Բայց երբ կ'արտայայտուինք ընդհանուր բանաստեղծութեան վրայ, նոյնիսկ մեծ բանաստեղծութեանվրայ ,ուր դիտակցութիւնը տիրական է՝ քննադատական ոգիով լուսաւոր, ուր յարատեւ պրպտում մը կայ՝ խոով խղճմտանքի մը մտրակումին տակ եւ կը տառապի կեանքին՝ ժամէ ժամ փոխուող հոգերով ու տագնաններով, արդէն պարտադիր է որ բանաստեղծը յայտնուի, պարպուի խոր ու մշտնջենական բաներու դաղտնիքով, որպէսզի մեր հոգորգականութիւնը այդ դաղտնիքին հետ ըլլայ իրական եւ զայն իրական բանաստեղծ մը անուանելու դատումը արդարանայ :

Թօփալեանի զգայնութեան չօշափուկները կը տարածուին ու կը թրթռան այս պահանջով ու իր արուեստն ալ համաքայլ կ'ներթայ առանց իր բանաստեղծական հուրը զերութեան մը վտանգելու : Ես կը կասկածիմ այն բանաստեղծութեան վրայ ուր արուեստը կը տիրապետէ քերթողական նեղչիզումին :

.....

Պէտք չէ սակայն մոռնալ, նոյնիսկ վայրկեան մը համար թէ, արժէքներու ստեղծագործ մը կայ : Մրճիթ մը ճարտարարուեստի օրէնքներով կրնան նոյնքան կատարեալ ըլլալ որքան տաճար մը, մայր եկեղեցի մը : Տաղանդաւոր մը՝ նոյնքան բանաստեղծական որքան դիւցազներգութիւն մը եւ կամ երգ մը՝ երաժշտական արուեստագործ, նոյնքան կատարեալ որքան համերգ մը : Սակայն, եթէ այս վերջը, հաւասարապէս, կատարելութիւն մը ներկայացնեն, անոխճանաչափին վրայ, մայր եկեղեցին, դիւցազներգութիւնը եւ համերգը աւելի բարձր դիրքեր կը զրաւեն քան խրճիթը, տագնաւոյրը եւ վերջը : Քերթողական աստիճանաչափին վրայ ալ, նոյն նուիրապետութիւնը կը տիրէ ամէն բանաստեղծի համար իր զործին համաձայն :

Բարձր քերթուած մը (արժէքի ըմբռնումով) նուաղին զատորոշելու համար եւ կերպով մը, բանաստեղծութեան նշանակութիւնն ու նպատակը բացատրելու նպատակով , անդլիացի քննադատ եւ բանաստեղծ Matthew Arnold զրած է. — « Բանաստեղծութիւնը կեանքին քննադատութիւնն է», հիմնուելով թէ, քանի որ կեանքը եւ անոր պայմանները կայուն չեն, սերունդէ սերունդ բանաստեղծական ըմբռնումի տատանումը կայ հետեւաբար կայ նաեւ նորոգուարերատեւելներու պէտքը՝ արժէքներու բաղդատութիւնը զիւրացնելու համար :

Ձիշդ է որ, զգայուն ճշմարտութիւն մը կայ այս վարկածին մէջ, մանաւանդ երբ՝ զայն զիւրըմբռնելի ըլլալու աստիճան ընդլայնուած կը տեսնենք Baudelaireի նման մեծ բանաստեղծի մը զործերը կարդալով : Որովհետեւ հոն կեանքի ամէն զրուագ, քնաղատական ոգիի խիստ զտումին եւ բացատրութեան ենթարկուած է : Շարունակական եւ անդրդուելի քննութիւններէ անցած է : Հետեւաբար, յատակատեսութեան կիրքը զրաւած է անոր բանաստեղծութեան վրայ, այսպէս իր փորձառութեան հաղորդականութիւնը զիւրացնելով, ալեկոծող անկեղծութեամբ եւ վաւերականութեամբ մը :

Դժբախտաբար, քննադատական այս խմացական ոգին պարտադրել չէ բանաստեղծութեան համար, եւ կրնանք երեւակայել թէ այս ոգիին զուրկ բանաստեղծ մը, ըլլալով իսկական բանաստեղծ մը, ի՞նչ տեսակ զժբախտութիւններու կրնայ առաջնորդել մեզ իր երգերով :

Ու որքան կը սխալին անոնք, երբ բանաստեղծէն՝ քմայքի ենթարկուած երեւոյթներուն եւ դէպքերուն տագնապը կը պահանջեն :

Թօփալեան, կարծեմ, մեր բանաստեղծներէն այն մէկն է որ չէ ինկած այս ծուղակին մէջ : Կան փոքրիկ չեղումներ՝ իր զործերուն մէջ անտեղի կերպով, հոս հոն ապրդած , մանաւանդ երբ Փըրկութեան Բանակի պինուղի մը նման, կ'անցնի, մեծ քաղաքի մը, մէկ կապելայէն միւսը, լոյսերու, երգերու, պարերու, կիրքի ու հեշտանքի հեղեղէն համայուած , նոյնիսկ իր հոգիին հպատակութիւնէն այդ յուզական ժամանցին մաս մը նուիրած : Իր առաքելութեան անկեղծութիւնը կասկածելի կը մնայ, հակառակ իրապաշտ բանաստեղծութեան բարձրաթռիչ խոյանքներուն , երբ տարակուսելի վերլուծանքով մը, կը բաղձայ որ այդ տեղումները չանթի մը չեշտ հարուածով , քրքջալէն հաւասարին հողերուն :

Թօփալեանի քերթուածներուն յօրինուածքը , իր ամբողջութեան մէջ բաւարի խաղ մը չէ : Հոն ձեւաժութիւն չկայ : Իւրաքանչիւր տող թուղթին տրուած է երկար վերաժարկութենէ մը վերջ : Հոգեկան նկարագիրը՝ երկերու անունէն մինչեւ վերջին էջը նոյնն է : Ոչ մէկ տեղ արբագրութեան պէտքը կը զգացուի այդ ուղղութեամբ :

Ամէն բանաստեղծ ունի իր թշնամիները : Անոնք կը չրջապատեն զայն թէ դուրսէն եւ թէ ներսէն : Արտաքին թշնամին վտանգ չի սպառնար, բայց պէտք է միշտ զգոյշ կենալ ներքին թշնամիներու հանդէպ :

Բանաստեղծը իր հոգիէն ներս կը պահէ իր ամէնէն անողոք թշնամին, երբ չի զգուշանար ինքզինքէ կրկնելէ : Այս վտանգին դէմ անհոգութիւնը, կամակորութիւնը եւ դիտակից կուրութիւնը կ'անոնչորդեն զայն արուեստին ամէնէն տգեղ հանդուրժանքը :

Կայ նաեւ ուրիշ վտանգ մը որ չատ մօտէն կը սպառնայ իր չայոզութեան, նոյն իսկ իր դոյութեան : Անիկա, ուրիշներուն հաճոյք պատճառելու եւ ոչ թէ իր սիրտին զոհացում տալու համար կատարուած աշխատանքն է : Ժամանակն ալ կը միանայ չաճախ այս վտանգներուն, ոչնչացնելու համար ամէն ինչ որ չի կրնար վրան անկեղծութեան կնիքը :

Թօփալեանի բանաստեղծութեան մօտէն տեղեակ մէկը պիտի հաստատէ թէ, ան ոչ ինքզինքը կրկնած է եւ ոչ ալ արատղրած ուրիշներու հաճոյքին համար : Ան հաւատարիմ մնացած է կեանքին եւ իր հոգեկան խոովքներուն : Երազային բարձրութեան մը հասնիլ եղած է, իրրեւ մարդ իր ուխտը ու մաքառած է անոր համար՝ ամբողջ անկեղծութեամբը :

ԶԱՐԵՀ ԴՈՍԱԶԵԱՆ

(2)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ստեփանաւանի ոչնչան

ՆՄԲ.— Ամփոփուած «Սովետական Հայաստան» ամսագիր 1948 ապրիլի թիւէն.—

Ստեփանաւանի չրջանը Խ. Հայաստանի լաւագոյն եւ ծաղկուն չրջաններէն մէկն է : Շրջանին մէջ տեսնուած յառաջդիմութիւնը, աչքառուոր ազգաբնակչութեան ունեւոր եւ բարեկեցիկ կեանքը կ'արտացոլայ եւ կ'արտայայտէ այն մեծ վերելքը, զոր ապրեցաւ երկիրը խորհրդային իշխանութեան հիմնադրութեան հետեւանքով :

Ստեփանաւանի (նախկին Զալալօղլու) չրջանը կ'ընդգրկէ Լօռիի հովիտին կեդրոնական մասը, չրջապատուած Լալուարի, Ղարախաչի , Թոդարի եւ Դվալի զեղեցիկ լեռնաչղթաներով : Աբօտավայրերն ու խոտհարքները հարուստ են հիւթալի բուսականութեամբ, անասնարուծութեան զարգացման համար առնոք անապատ ապրիլը կը հանդիսանան : Խոնաւութեամբ յագեցած սեւ հողը բնդունակ է զանազան մշակութեանց արտադրութեանց բարձրացման : Շրջանը չրատատ է : Սեւ գետակը, Կամինկան եւ այլ գետեր իրենց բնական զիրքով եւ հրաչալի բացուածքով կը զարգացնեն չքնաղ բնութիւնը : Ստեփանաւանը անտառապատ է : Հին եւ նոր անտառները, եղեւինները աղաղրթախիտ ծառերը — հմայիչ կը զարձնեն Ստեփանաւանը : Ահա թէ ինչու կը համարուին մեծ նչանակութիւն ունեցող բուժավայր : Աւելցնենք անոր վրայ չրջանի բնական հարստութիւնները՝ տորֆ, կրաքար, քաղարտ եւայլն :

Ուրեմն նախկին Զալալօղլուն հիմա կը կրէ Ստեփան Շահումեանի անունը — Ստեփանաւան :

1929ին վեր ամբողջ չրջանը ունի էլեկտրական լոյս : Նոպատեղծ արդիւնաբերութիւնն ու պետականութեան բազմաթիւ ճիւղեր զործածութեան զրուեցան էլեկտրական ոյժով : Ունինք հիմա հեռաձօն, եւ ընդարձակ ռատիոյին ցանց : Կուրթան , Վարդաբլուր , Հորադէն , Պուչկին , Գետագոտ , Գիւլազարակ , Կիրով, Մաքսիմ Կորքի եւ չատ մը ուրիշ գիւղեր ունին արդէն բարեկարգուած փողոցներ ու հրաչալի պուրակներ : Շրջանի բոլոր գիւղերուն մէջ կայ ակումբ-զրադարան : Վերջին քանի մը տարուան ընթացքին կոլտնտեսութիւնները չինած են աւելի քան 18 նոր ակումբ՝ թատերական չարժանկարի սրահներով :

Ստեփանաւանի չրջանը հիմա ունի նոր եւ բարեկարգ չէնքերու մէջ տեղաւորուած 25 միջնակարգ ու թերի միջնակարգ դպրոցներ , ուր կան բարձրագոյն կրթութիւն ստացած մասնագէտ ուսուցիչներ , լապտրատ թուատներ , զրադարաններ , աչակերտութեան համար : Բացի հանրակրթական դպրոցներէն՝ Ստեփանաւանը ունի անասնարուծական, երաժշտական եւ մարմնակրթանքի դպրոց : Գիւլազարակի Մանկական սանատորիոմը եւ Ստեփանաւանի մէջ եւ չրջակայքը գտնուղ մանկական քոլոր միւս հանպստավայրերը չրջանը զարձուցած են բազմաթիւ մանուկներու առողջարան :

Ստեփանաւանի Շահումեանի Տուն — Թանգարանը ամէնէն զեղուն վայրերէն մէկն է : Կայ զրադարան մը որ ունի հազարաւոր զիրքեր : Քաղաքին մէջ լոյս կը տեսնէ սեփական տպարանով տպահովուած «Սոցիալիստական անասնապահութիւն » չրջանային թերթը :

Կուրթանի «Միկոյեան» կոլտնտեսութիւնը բարպէս միլիոնատէր է : Անոր նոր փողոցները, ասֆալտապատ խճուղին, ակումբ թատրոնը, կոլտնտեսականներու կազմիտորով ծածկուած նորակառոյց տուները, միջնակարգ դպրոցի մեծ չէնքը, սեփական հեռախօսային, ռատիօ կայանները, կոլտնտեսութեան հսկայական մեծութեամբ քարաչէն չներութիւնները, պրօտավայր պուրակը վեցտասնեայ նոր տնակներով, ամէնէն զեղեցիկ կուրթան զիւղը քաղաքի :

Այս չրջանին մէջ առանձնապէս կը զարգանայ կերպասեղէն—հիւսուածեղէն , կաշիի , կահոյքի , պիւղործիքներու արտադրութիւնը : Գետնախնձորի անապատ արտադրութիւնը ստեղծած է նոր զործարան :

Շրջանի տնտեսութեան առաջատար ճիւղը տնասնապահութիւնն է : Բոլոր կոլտնտեսութիւններն ունին անասնապահական մեծ հատուածներ : Յատկապէս զարգացած է ցեղը արձուարդնելու անասնաբուժութիւնը : Պատերազմի տարիներուն չրջանը երեք անգամ ստացաւ պաչտպանութեան պետական կոմիտէի փոխանցիկ դրօշը եւ արժանացաւ զրամական մեծ պարգեւներու :

Ընդարձակուած են հացհատիկային , ճակնդեղի , արմաւածաղկի , այգեզործութեան տարածութիւնները : Կրկնակի չափով աւելցաւ եղջիւրաւոր անասուններու եւ խոզերու դլխաքանակը :

Կոլտնտեսութիւններու եկամուտը հասաւ 32 միլիոն րուպլիի : Այդ պատճառով չորս անգամ աւելցաւ կոլտնտեսականներու վաստակած աշխո-

Գիտական ատուլիս

ՊԼՕՏՔ Է ԾԱՆԵԼ.— Այս հարցումը տակաւին բժշկական ատեակէտով վերլուծուած չէ լուծուած, եւ այս մասին կատարուած քննութիւնները յա – ճախ տարբեր ու անկատար արդիւնքներ տուած եւ երբեմն ալ չափազանցուած են: Հաստատուած է որ իր զուտ վիճակին մէջ նիքօթինը շատ զօրաւոր թոյն մըն է, արդարեւ, երբ ապակիի կտոր մը թրջենք խիտ ամոնեան քանակութեամբ նիքօթինով եւ զայն պզտիկ թռչունի մը կուսքին առջեւը դը – նենք, թռչունը վայրկեանապէս կը մեռնի, իսկ քա – նի մը սանթիկրամ նիքօթինը կը բաւէ մահացնե – լու քսաներկու հոգի մարդ մը:

Սակայն պէտք է ընդունիլ թէ մարդուն զոր – ծարանային յօրինուածքը կրնայ վարժուիլ նիքօ – թինին: Ասկէ զատ, նիքօթինը եւ ծխախոտին մու – խը միեւնոյն բաները չեն: Ծխախոտին մուխը ի – րապէս կը պարունակէ բնածուխի օքսիտ եւ ուրիշ վնասակար նիւթեր, որոնց քանակութիւնը կա – խում ունի գործածուած ծխախոտին խառնուրդէն, սիկարէթի թուղթէն, սիկարէն, ծխափողէն կամ պլանիկէն եւ նոյնիսկ ծխելու եղանակէն:

Աւելորդ է, կան մարդիկ որ երբեմն երբեմն կը ծխեն առանց ծխախոտին մուխը ներս քաշելու, իսկ ուրիշներ յաճախ կը ծխեն եւ մուխը խոր – պէս ներս կը քաշեն: Առաջինները թեթեւապէս կը վնասուին իսկ վերջիններուն մեծ չափով կ'ազ – դուին անկէ եւ կ'ունենան քրոնիկ խանգարումներ, հազ, կոկորդի եւ շնչափողի բորբոքում, ըերու անձնական ուսումնասիրութիւններ կատարած է Սաենհանաուի մէջ: Շրջանի աշխատա – ւորները պաշտպանողական ֆոնտի օգտին մուծե – ցին 6 միլիոն 200 հազար րուպլի եւ արժանացան Ստալինի շնորհակալական հեռագրին:

Շրջանի աշխատաւորները իրենց խնայողու – թիւնէն աւելի քան 2ուկէս միլիոն րուպլիհաւաքած եւ տրամադրած են հերոս–քաղաքներ Լենինկրատի ու Սթալինկրատի վերականգնման գործին: Թի – կունքին կատարած հերոսական աշխատանքի հա – մար 600 հոգի պարգեւ եւ չքանչան ստացած են:

Պատերազմի տարիներուն չինուհեցան եւ շա – հագործման յանձնուեցան Լոռիի մեծ ջրանցքը, որ կ'ոռոգէ Սահիմանաւանի եւ Ալաւերդիի շրջան – ներու հողերը:

1940ի համեմատութեամբ միլիոնատէր կոլ – տնտեսութիւններու թիւը 1946ին աւելցաւ եօթն անդամ, որու համաձայն դրամական եկամուտը բարձրացաւ երեք անգամ, մթերային եկամուտը 3.5 անգամ:

Գիւղատնտեսութեան վերելքին մէջ մեծ է ե – րաշխաւորութեան դերը: Մեքենաշարժ արօրը, հնձող մեքենան, ինքնաշարժ բեռնակառքերը կը կատարեն այդ վե – րելքի արհեստագիտական հոգը լծակները:

Սեւծովեան մէջ հաստատուեցան հայրե – նադարձ ընտանիքներ Պուլկարիայէն, Սուրիայէն, Յունաստանէն եւ այլ երկիրներէն: Թէ դիւղերուն եւ թէ քաղաքներուն մէջ անհատից համարչնուած մեծ նոր բնակարաններ: Կուրթանի, Վարդաբլուրի, Հոբարձիի եւ այլ դիւղերու կոյնտեսութիւնները լայն հնարաւորութիւններ են ստեղծած հայրենա – դարձներու համար:

Գ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ղարկը կ'արագանայ, շնչերակային ճըն – շումը կը բարձրանայ եւ կուրծքի պա – րասեղմումը դժալի կը դառնայ եւ կրնայ երբեմն կրծատապի եւ ստամոքսի կեղի յանդիլ:

Փորձառութիւնը ցոյց տուած է թէ երբ մոլի ծխող մը յանկարծ դադրեցնէ ծխելը, իր մարմինին ծանրութիւնը քիչ օրէն քանի մը քիլօ կը շատնայ:

Ըստ հանուր առումով ամերիկեան սիկարէթ – ները, մասնաւորապէս Վըրճինեա նահանգին (հիւ – սիսային Ամերիկա) սիկարէթները շատ վնասա – կար են, շատ նիքօթին պարունակելով, բաղդատ – մամբ թրք. ու եգիպ. արեւելեան սիկարէթ – ներուն, որոնք նուազ վնասակար են:

ՄԵՂՐ.— Ռուսիոյ մէջ բժշկական բաղմա – թիւ փորձերով կարելի եղած է ստամոքսի կեղերը բժշկել չնորհիւ մեղրի գործածութեան:

Շատ մը հիւանդանոցներու մէջ ստամոքսի կեղերէ տառապող հիւանդները կը դարմանուին մեղրով, այսինքն 14—18 օր չարունակ մեղր կ'ու – տեն: Բազմաթիւ պարագաներու մէջ, առաջին օ – րէն իսկ հիւանդներուն ստամոքսի ցաւը դադրած է եւ անոնց 80 տ. հարիւրը հիմնովին բժշկուած են:

Մի եւնոյն յաջող արդիւնքները ձեռք բերուած են նաեւ մարմինի հիւանդ հիւսուածները վերա – նորոգելու համար:

Մեղրին կանոնաւոր գործածութիւնը նպաս – տաւոր ազդեցութիւն մը կը ներգործէ ջղային դրութեան վրայ, մաքրողական յատկութիւն մըն է մի քանի ճամբաներուն համար եւ օգտակար յօդային կաթուածէ տառապողներուն:

Հ. ՏԷՐՕՍԿԻ

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

ՏԷՍԻՆ, 13 Յուլիս (Յատագ).— Մեր դաղու – թը, պատիւ իրեն, ահա երրորդ տարին է որ կը վայելէ դպրոցական դողտրիկ հանդիսներուն առ – թած հոգեկան դոհունակութիւնը:

Կիրակի, կէսօրէ վերջ Հ. Յ. Դ. սրահը կը յորդէր ծնողներու եւ կրթասէր հայրենակիցներու բազմութեամբ: Հակառակ անոր որ նոյն պահուն դաչտահանդէս մը սարքուած էր «Ճակատ»ի կող – մէ, ամենուրեք խաչաձեւելու կանխամտածու – թեամբ... Վարագոյրը բացուելով բեմին վրայ չարուած կը տեսնէիք տարրական եւ առաջին դա – սարաններու աշակերտները, մանչ եւ աղջիկ, հայկական սեւուիկ աչքերով, թխորակ դէմքե – րով, ժպտուն իրենց չրթներուն ու կեցուածքով հպարտ:

Ուսուցչուհի Տիկին Փափազեան կը քանայ հանդէսը ներկայացնելով իր չարաճճի աշակերտ – ները, որոնք անընդհատ կը խլրտային, կ'եռեւեփին՝ րոպէ առայ ցոյց տալու համար իրենց չնորհը... Եւ ահա փոքրիկն Մաքինաճեան ուսուցչուհիին հրաւէրով կը բաժնուի խումբէն, կը յառաջանայ բեմին առջեւ ու կը սկսի երգել «Մեր հայրենիքը» սորված իր ծնողներէն: Ամբողջ սրահը ոտքի է արդէն ու յորդանքով կ'ունկնդրէ այդ անմեղ չրթներէն արձակուած երգը:

Կրթական մարմնի քարտուղար Պ. Ա. Մի քայէլեան պատշաճ բառերով վեր հանեց հայեցի դաս – տիարակութեան դերը ազգապահպանման դոր – ծին մէջ: Դպրոցին բարոյական համառօտ դեկու – ցումէն վերջ, ներկայացուց նաեւ տարեկան նիւ – թական հաշուետուցոյցը, որմէ պարզուեցաւ որ շը – նորհիւ դպրոցը հովանաւորող Փր. Կ. Մաչ մաս – նաճիւղի եւ Շրջ. վարչութեան նիւթական օժան – դակութեան եւ դաղութին դիտակից տարրին լայն աջակցութեան Կրթական Մարմինը ոչ միայն կըր – ցած է դպրոցին ելեւմուտքը ապահովել, այլեւ 40 հազարէ աւելի պատրաստ դումար մը կը թողու դալիք տարեշրջանին համար: Կրթ. Մարմինը կր – ցած է նոյնպէս իր ծրագրի մէկ մասը իրագործել, չինել տալով 12 դրասեղաններ, իւրաքանչիւրը երկու աշակերտի յատուկ եւ 2350 ֆրանք արժո – ղութեամբ: Իր ներկայացուցիչը կոչ ըրաւ ներ – կաններուն յաւելծացնել իրենց անունները դպրո – ցին նուիրելով վերոյիշեալ դրասեղաններէն, որ – պէսզի կրթաբաժը հետզհետէ կահաւորուի ու մեր աղաքը ուսանին տանելի պայմաններու մէջ:

Կոչը զուր չանցաւ: Անմիջապէս արձանագր – ուեցան Պ. Պ. Տապաղեան եւ Մարտիրոս Բարսեղ – եան (Լիոնէն): Նոյնպէս Տիկին Զ. Զաթալեան եւ Պ. Յովհ. Զաթալեան: Կրթ. Մարմինը լիայոյս է որ վերոյիշեալներուն բարի օրինակին պիտի հե – տեւին ուրիշներ: Արդէն խոստումներ եղած են: Արձանագրութիւնները բաց են փափաքողներուն առջեւ:

Ամենահեռու սկսաւ արտասանութեանց չարքը: Իւրաքանչիւր աշակերտ ի յայտ բերաւ իր թաքուն յատկութիւնները: Շատեր համարձակ ու խրոխտ, ուրիշներ երկչոտ ու համեստ: Անիրաւութիւն ալի – տի ըլլար յիշել մէկ մասին անունը ու լուութեամբ անցնիլ միւսներու վրայէն. իսկ յիշատակել բոլո – րինը անխուսափելի պիտի դարձնէր թերթին կէս էջը, այսինքն չարաչար դործածել ընթերցող – ներուն ու խմբագրին համբերութիւնը: Թող ներո – դամիտ ըլլան ծնողները:

Մէջ ընդ մէջ եղան մանկական թէ այլ սիրուն ու հաճելի խմբերգներ բոլոր դասարաններուն կողմէ անթերութեամբ: Ցեղոյ իմաստուն յաջորդեցին սրամիտ ու բարոյալից տրամախօսութիւնները, ծիծաղաշարժ մենախօսութիւնները, քանաստեղծա – կան ընտրեալ արտասանութիւնները, բոլորն ալ աչքաճանաչով բուռն ծափերու:

Առանձին յիշատակութեան արժանի են «վար – ձատրուած ստախօսը», «Մղձկինները ու Թիթեռ – նեը» տրամախօսութիւնները, «Ալ էրնիմ» երգը եւ «Կէրմէյր Փըստան» պարերգը:

Կրթական մարմինը դեղեցիկ դաղափարը յղա – ցած էր ծաղկեփունջ մը նուիրելու Տէր եւ Տիկ. Մ. Փափազեաններու: Տիկինը չնորհակալութիւն յայտնելով ծաղկեփունջը նուիրեց Կրթ. Մարմնին, աճուրդի դնելու համար ի նպաստ հայկական տարագներու պատրաստութեան:

Այս կոչր սիրով ընդունուեցաւ ներկաներուն կողմէ ու տասը վայրկեանի մէջ դոյացաւ 9000 ֆրանքի կարեւոր դումար մը:

Դիտելով աշակերտներուն յառաջդիմութիւ – նը, կարելի չէ երախտապիտութեան ճիչ մը չար – ձակել մեր անճնուէր ուսուցիչներուն հանդէպ: Շնորհակալութեան խօսք ունինք նաեւ Կապոյտ Խաչին, եւ Կրթ. Մարմնին որոնց ժրաջան աշխատանքով վառ կը պահուի մեր դպրոցը: Գ. Պ.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (55)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

— Դաւաճանե՛ր... ահա թէ ինչ բան կը քան – դէ մեր տունը: Բայց անոնք կը մնան անպատիժ:

— Հայր սուրբ, մխիթար է:

— Ի՞նչ է, որդեակ, ըսաւ վանահայրը եւ իր սուր հայեացքը ուղղեց Ծառային:

— Դեռ բաւական ճամբայ տանինք կարելիք, հայր սուրբ, իսկ ցուրտը հետզհետէ կը սաստկա – նայ: Պէտք է աճապարել քիչ մը:

— Հա, Ծառուկ, ճիշդ է, պէտք է աճապա – րել ապա թէ ոչ գայլերու կեր կը դառնանք:

Երկուքն ալ մարտկեցին ձիերը եւ առաջ անց – ան:

— Դուն կը վախնա՞ս գայլերէն, հարցուց Մարտիրոս հայրը իր ծառային, կարճ լռութենէ մը ետք:

— Ե՞ս... ե՞րբ տեսեր էքըր ես վախնամ տեւէ բանէ:

— Եթէ խումբ մը Արաբներ յարձակին մեր վրայ, դարձեա՞լ չես վախնար:

— Ոչ. մահէն չեմ վախնար ես: Նախ կը տպաւնեմ յարձակողներէն հինդ տասը հոգի ու անկէ ետք միայն կը մեռնիմ ես ալ:

— Ապրիս, Ծառուկ, վախկոտները չեմ սիրեր ես: Աստուած ալ չի սիրեր: Ով որ կը վախնայ իր թշնամիներէն, աւելի լաւ է չապրի: Ներկայ ժա – մանակներուն անզօրներն ու վախկոտները ոտքի տակ կ'երթան: Պէտք է քաջ ըլլալ ու տպա հան – դիստ ապրիլ:

Այդ միջոցին, հեռուն, լերան լանջին, կի – սախաւարի մէջ երեւցաւ վանքի մը պարիսպը:

— Հայր սուրբ, վանքը կ'երեւայ ահաւասիկ:

— Հա, կը տեսնեմ. վերջապէս քիչ մը կը հանգստանանք թէ մենք եւ թէ մեր խեղճ ձիերը:

Շատ չանցած մեր ճամբորդները վանք մտան. Մարտիրոս հայրը առանձնացաւ վանահօր խուցը, մինչ Ծառուկ նստեցաւ կրակին մօտ եւ սկսաւ պրոյց ընել վանքի ծառաներուն հետ: Ան չատ կը սիրէր տաք օճախը եւ քաղցր պրոյցը: Քիչ մը ա – ռաջուան ցուրտը բոլորովին մոռցեր էր Ծառուկ, կրակի բարերար աղդեցութեան տակ:

— Ո՞վ է այդ ծերունի մարդը, կը հարցնէր վանքի ծառաներէն մէկը, չարունակ մէջքը քերե – լով եւ սրելով իր ցանցառ պեխերը:

— Օ, մխիթ էչ՞ք ճանչնար. ամբողջ Հայաս – տանի մէջ սուրբ եւ զօրաւոր մարդ է ան, պա – տասխանեց Ծառուկ առանձին նշանակութիւն տա – լով իր խօսքերուն:

— Ի՞նչպէս, ուրեմն մեր Սահակ սրբազա – նէ՞ն ալ մեծ է, հարցուց ծառան իր սուր հայեաց – քը նետելով Ծառուկի վրայ:

— Ի հարկէ, ձեր Սահակ սրբազանը ի՞նչ է ա – նոր քով: Իմ հայր սուրբս կաթողիկոսէն ալ բարձր է:

—Ի՜... ի՞նչ մեծ մարդ է եղեր:

— Հարկաւ մեծ է, ամբողջ Արարատ դունդը կը դողայ անոր առջեւ: Միթէ լսած չէ՞ք Մարտի – րոս վանահօր անունը:

— Չէ, ուրկէ՞ պիտի լսեմ:

— Դէհ, վայ բեր, ցուրտ է. ես նոր եմ ե – կած ճանապարհէ. միթէ չէ՞ս տեսներ որ օճախի կրակը կը մարի, աւելցուց Ծառուկը հրամայողա – բար, երբ նկատեց իր խօսքերուն ազդեցութիւնը:

— Քեզ դուրպան, ըսաւ Ծառան եւ դուրս դը – նաց վայ բերելու:

Ծառուկի քունը կը տանէր, իսկ վանքի ծա – ռան առիթ կը փնտռէր նորէն սկսելու խօսակցու – թիւնը:

— Երեւի շատ հեռու տեղէ կուգաք, հար – ցուց ան:

— Օ, երեք օրէ ի վեր ճամբայ կուգանք:

— Իսկ ի՞նչ բան կը տեսիլէր ձեզ այդպէս ե – կար ճամբորդութիւն ընելու. միթէ Սահակ սըր – բազանին հետ խիստ կարեւոր գո՞րծ ունիք:

Ծառուկը ուղղակի նայեցաւ իր խօսակցի աչ – քերուն մէջ. ըստ երեւոյթին՝ լաւ տպաւորութիւն չստացաւ: Ցետոյ աւելցուց.

— Է, բարեկամ, այսպէսով մենք շատ հեռու – ները կ'երթանք. աւելի լաւ է՝ ինձ համար ձայ, բերես. յոգնած եմ եւ կ'ուզեմ քնանալ:

Ծառան նկատեց որ պիտի չկրնար աւելի բան մը իմանալ. ուստի ձայ բերաւ Ծառուկի համար եւ քայլերն ուղեց դէպի վանահօր խուցը, դիրկ մը փայտ տանելով ներս:

Քիչ ետք Ծառուկը սկսաւ քնանալ խորունկ քունով՝ կրակին մօտ:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃՎԱՃԵԱՆՑ

Օր. ՄԱՐԻԶ ԴԱՎԱԹՃԵԱՆ
Պ. ՆԵՐՍԷՍ ՄԿՐԵԱՆ
Նշանուած

Ալֆորվիլ 17 Յուլիս 1948 Պ. Քոլմպ

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ

ՀԱՐՄԱՆԻՔԻ, նշանախօսութեան եւ ծնունդի յայտարարութիւններ 500 ֆրանք, ՄԱՀՈՒԶՈՒ չընորհակալիքով 1000, ՀՈՎԵՀԱՆԳԻՍՏ մէկ անգամ 300, Յաւակցական, չնորհակալիք 200, ՓՆՏՈՒՈՒՔ մէկ անգամ 100, ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ արարողութեանց յայտարարութիւններ մէկ անգամ 200, ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ եւ զանազան Միութեանց ժողովի ազդերը 200, ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ, խնջոյք, թատերական ներկայացում, երգահանդէս, նուագադրոյն բովանդակութեամբ մէկ անգամը 150, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ծանուցումներ մէկ անգամը 200 ֆրանք :

ԱՌԻՏՐԱԿԱՆ ծանուցումներ տողը 50 Ֆր., առաջին անգամուան համար : Տեւական ծանուցումներու համար մանաւոր պայմաններ :

ԿԱՆԽԻԿ ԶՎՃԱՐՈՒԱԾ ԱԶԴԵՐԸ ՆԿԱՏԻ ԶԵՆ ԱՌՆՈՒԻՐ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՆԻԼԻՒ.— Հ. Ը. Դ. «Ազատ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, կայարանի ծանօթ սրճարանը : Կարեւոր օրակարգ :

ՌՈՄԱՆ.— Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի դասախօսական ժողովը՝ այս չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, ընկեր Վարուժան Յուպիկեանի բնակարանը : Կը դասախօսէ ընկեր Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ :

Ֆ. ԿԱՊՈՑ ՔԱԶԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը երկուշաբթի Յուլիս 26ին, ժամը 4ին Սօսիկեան Սալանթի մէջ : Կը խնդրուի ընկերուհիներէն ճշդապահ ըլլալ : Բացակաները նկատի կ'առնուին :

ՖՐ. ԿԱՊՈՑ ՔԱԶԻ Իսիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը գաւառի մը թէյի հովիտ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Արմէնեան սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր անդամակուներու ներկայութիւնը սահմանական է :

ԵՐԳԱ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

25 Յուլիս կիրակի ժամը 3.30ին,
Salle Carlonia, 13 rue Maccarani, Nice
Կ'երգէ ծանօթ եւ սիրուած երգչուհին
Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Կը նուագէ Ջուլթահարը Պ. Ս. ՋԻՕՐՋԻՃԵԱՆ
Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. ՍՈՆԱ ՀՈՍՐՈՎԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
Իսի լէ Մուլինոյի Թատերասէրը հայ հասարակութեան բուռն փափաքին գոհացում տալու համար, Բ. ՀԱՊԷՇԵԱՆ կը ներկայացնէ Ս. Պարթեւեանի

«ԱՆՄԱՀ ԲՈՑԸ»

20 Յուլիսին, երեքշաբթի դիշեր, ժամը ճիշդ 8.30ին, Իսիի Cinéma Alhambraի չքիզ սրահին մէջ :

Տոմսերը ապահովել, 43 rue Richer, Բալուեանի մօտ, եւ Իսիի մէջ, իսկ ներկայացման օրը կիշէն :

Հաղորդակցութեան միջոց. — Métro Mairie d'Issyի դէմը :

Ուշադրութիւն
Մարսէյլի հայերուն

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ «ԱԶՀԱՄՊՐԱՑ»ի հաճոյքն ունի ծանուցանելու, Մարսէյլի իր հայ բարեկամներուն որ Յուլիս 22, Հինգշաբթի կէսօրէն ետք բացումը պիտի կատարէ իր մէկ ուրիշ հաստատութեան «La Coupole»ի 7, Place Félix Barret, Marseille, ուր կան սրահներ, հարսնիքի, մկրտութեան, նշանուքի եւ ամէն կարգի ժողովներու :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻՐՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Յերեկոյթ եւ գիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Սրճանպրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց. — Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթոպուսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. Ավինեանի «Մուրատ» խումբի կողմէ, Յանասորի առթիւ : Յուլիս 25ին, կիրակի ամբողջ օրը, Փոնթէյի ծանօթ դաշտին վրայ : Սիրով կը հրաւիրենք ընկերներ եւ համակրութիւնը : Միասին առնել ճաշ եւ ըմպելիք :

×

Յանասորի տարեդարձին առթիւ, Շավիլի անտառին մէջ : Կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. Ուրդութեան» խումբին եւ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ :

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ՝ ժամը 3ին, ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի դերեզմանին :

Մատչելի պիւֆէ եւ նուագ :

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ միեւնոյն չերիմին այցելութիւնը :

×

Կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. Փոն տը Շէրիւի « Ազդրանիկ » խումբի կողմէ, 25 Յուլիս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին մինչեւ իրիկուան A la Plaine, Պ. Տրիկոսի գեղեցիկ ծառաստանին մէջ :

ՌՈՄԱՆԻ Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ իր «Օր»ը կը տօնէ Յուլիս 23ին, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Սէն Պառնաբի սրահին մէջ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՄԵԾ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի 12 քոյր մասնաճիւղերու մասնակցութեամբ, հովանաւորութեամբ Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի ՀԸԿ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի ՇԸԿ. վարչութեան, եւ կազմակերպութեամբ Հ. Ը. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին : Այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ, Սէն Լուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ամբլանզիկի դաշտը :

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ընկեր Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Ներկայութեամբ Conseiller Général du 12me Canton JEAN MASSEի :

Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը միրթ ընդ միրթ կը հնչեցնէ ազգային եւ յեղափոխական երգեր :

Բարձրախօսով հայկական ընտիր երգապնակներ : Գեղախաղի մեծ մրցում : Առաւելագոյն «կէտը» չահող խումբը կը ստանայ «Ահարոնեան» բաժակը, նուիրուած Կասպոյ Մուշի մասնաճիւղին կողմէ :

Մարսէյլի ամէնէն գեղեցիկ արուարձաններէն մէկուն Սէն – Ժիւլիէնի մէջ, բացուած է
ԿԱՆՈՉ ԺԱՑՈՒ ԴՂԵԱԿ
Իրրեւ խոհակ քնակավայր ամառնային օդափոխութեան : Ամէն հանգստաւէտ միջոցներ ապահովուած են : Գեղատեսիլ դիրք եւ օդասուն ծառախիտ մեծ պարտէզ :

Տիմել Chateau de la Rocheverte Traverse St. Pons. St. Julien , Marseille :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ Հմայեակ քահանայ Արապաճեանի տղան, Արամ Արապաճեան որ Փարիզ ըլլալ կը կարծուի : Տեղեկացնել «Յառաջ»ի :

Լոնտոն, Անգլիոյ Թագաւորին եղբօրը կողմէ տրամադրուած օդանաւով մը : Մեկնելէ առաջ ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, յոյս յայտնեց թէ այս այցելութիւնը «բարեբար արդիւնքներ պիտի ունենայ երկրին համար» :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Երկուշաբթի օր կբռնանը հասաւ Միլհուզ : Առաջին անդամ ըլլալով վերջապէս Պելժիացիները իրենց բոլոր ճիգը ի գործ դրին եւ Վանտիքս կրցաւ առաջին հասնիլ, որոշ փոփոխութիւններ ալ յառաջ բերելով ընդհանուր դասաւորման մէջ : Պառթալիէն անմիջապէս վերջ, անցաւ Շօթ (Պելժ) : Պոպէ (Ֆրանսացի) չատ հետ մնացած է այս հանդրուանին մէջ : 5րդ անցաւ ընդհանուր դասաւորման մէջ, 36 վայրկեան տարբերութիւն ունենալով, Պառթալիի հետ : Մրցորդները չատ յոգնած են եւ չատերն ալ հիւանդ : Անցեալ տարուան յաղթականը, Թօպիկ, կ'ուզէ վերջ տալ այս չարչարանքին, ծանր ցնդասուսպ մը ունենալով : Պոպէի ամէն կողմերը կը ցաւին եւ հազիւ կրնայ տոկալ : Ուրիշներ յուսահատ կը քաշուին : Ամոնաք որ այս տարուան ընդհանուր ամէնէն դժուարը եւ երկարն է : կը վերջանայ կիրակի, վերջին հանդրուանով մը, չատ երկար (286 քիլ.) Ռուպէ–Փարիզ :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ըեց իր կուսակիցները, մինչեւ յառաջիկայ տեղամբերի նատաշրջանը, իրենց կարծիքը յայտնել կազմակերպութեան ծրագրին մասին, որուն երկու գլխաւոր կէտերն են, 1.— Արտաքին քաղաքականութեան մէջ՝ Եւրոպական Դաշնակցութեան մը կազմութիւնը, 2.— Ներքին քաղաքականութեան մէջ՝ Ֆրանսական Պետութեան բարեկարգութիւնը : Եւ աւելցուց.— «Այժմ անհրաժեշտ է դրական ձեւ տալ այս սկզբունքներուն, որպէսզի կարելի ըլլայ զանոնք կիրարկել մէկ օրէն միւսը, որովհետեւ այս է հաւանաբար այն գործը՝ որուն ձեռնարկելու պիտի կոչուինք, մօտ օրէն» :

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Ընկերային տագնապն ալ կը չարունակուի քաղաքական տագնապին հետ զուգընթաց : Երկուշաբթի օր կը սպասուէր որ 12 օրէ ի վեր պետական պաշտօնեաներուն չարուցած տագնապը մեղմանար : Այս յոյսերը ի դերեւ կ'ելան : Ելմտական նախարարութեան պաշտօնեաներու միութեան ազդային խորհուրդը որոշեց չարունակել գործադուլը, «մինչեւ որ կառավարութիւնը երաշխաւորէ ելմտական պաշտօնեաներու նիւթական եւ բարոյական չահերը» : Աչխատանքի Ընդհանուր Դաշնակցութիւնն ալ (համայնավար) հաստատ կը մնայ իր նախկին պահանջներուն վրայ : Պետութեան կեդրոնական վարչութեանց 10.000 պաշտօնեաները՝ որոնք զանազան նախարարութեանց մէջ կ'աչխատին, երկուշաբթի օր մեծ ժողով մը գումարելով, որոշեցին չարունակել գործադուլը, եւ պատգամաւորութիւն մը ղրկել Ժորհրդարանի կուսակցական խմբակցութիւններուն մօտ : Այս պատգամաւորութեան մաս կը կազմեն աչխատաւորական զանազան հոսանքներու ներկայացուցիչներ : Ազգային Թանգարաններու պահապաններն ալ որոշեցին գործադուլ յայտարարել :

Մինչեւ այս տողերը գրուած պահը, ելմտական նախարարութեան քրիստոնեայ աչխատից միութեան (C. F. T .C.) պատկանող պաշտօնեաները միայն հրաւիրեցին իրենց անդամները գործի սկսիլ երկ առաւօտէն սկսեալ :

Արեւմտեան պետութեանց խորհրդաժողովը

Արեւմտեան Միութեան (Անգլիա, Ֆրանսա եւ Պէնէլիւքս) հինգ արտաքին նախարարները դէմոկրատ ժողով գումարեցին երկուշաբթի օր, Լա Հէյի մէջ : Կ'ըսուի թէ այս ժողովին մէջ քննուած են գլխաւորապէս խնդիրներ, եւ մասնաւորաբար ուսումնասիրուած է տեղեկագիր մը՝ որ կը խօսի Ուշինկթընի մէջ վերջերս կատարուած բանակցութեանց վրայ՝ Ամերիկայի գինուորական օժանդակութեան մասին : Կ'ըսուի նաեւ թէ՝ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պիտօ կը չանայ որ Պէվին իրեն միանայ համանման ուղղութիւն մը որոշելու համար Մ. Նահանգներու դէմ, երբ հարկ ըլլայ պատասխանել Մոսկուայի ծանուցագրին : Պիտօ այն կարծիքէն է թէ՝ հարկ է մեղմացնել Ամերիկայի խստութիւնը եւ ամէն միջոց ձեռք առնել, նոր ժողով մը գումարելու համար չորս մեծ պետութեանց միջեւ :

Սակայն, Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակները կը յայտարարեն թէ կարելի չէ բանակցիլ Մոսկուայի հետ, մինչեւ որ Ժորհրդային իշխանութիւնները չվերցնեն Պերլինի պաշարումը :

Միւս կողմէ, կը հաւատան թէ ամերիկեան կառավարութիւնը փոխած չէ իր դիրքը : Ժորհրդակցութիւններ տեղի կ'ունենան այս պահուս Անգլիացիներուն, Ամերիկացիներուն եւ Ֆրանսացիներուն միջեւ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ սպայակոյտի պետին օգնականը, զօր. Հազալ, իր ընտանիքին հետ փախած է Գերմանիոյ ամերիկեան չրջանը : Զօրավարը միեւնոյն ատեն գինուորական կցորդն էր Հանրապետութեան նախագահին :— Փրակայի ամբողջական դեսպանատունը բողոքագիր մը ուղղեց այն մեղադրանքին դէմ թէ ահաբեկիչներ ղրկած են Գերմանիոյ ամերիկեան չրջանէն :

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ Մահարանին մէջ դինները՝ որոնք անցեալ շաբթու ինկած էին անդամ մը, երկու օրէ ի վեր դարձեալ ինկան կարեւոր համեմատութիւններով : Այս տագնապին բուն պատճառը յայտնի չէ : Կը կարծուի թէ շաբթու վերջը արատահմանէն հասած քազաքական անմտպատճառները յառաջ բերած են զայն :

ԵՐԵՔ ՄԱՌԻՇԱԼՆԵՐ, Ռոմմէլթէյտ, Պրատլիէ եւ Մանչթայն, պիտի դատուին Գերմանիոյ անպիտակամ չրջանին մէջ (Համպուրկ), իրրեւ պատերազմի ոճրագործներ :

ՉԻՆԱՍՏԱՆ 5.000.000 տոլարնոց թղթադրամներ հանեց որոնք ամերիկեան մէկ տոլարէն ալ պակաս կ'արժեն :

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ կիրակի օր ճամբայ ելաւ դէպի

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աֆգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 22 JUILLET 1948 Հինգշաբթի 22 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4598—Նոր շրջան թիւ 1007 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԷԿ ՏԱԳՆԱՊԷՆ ՄԻՒՍԸ

Այսօր կ'ընդհատենք մեր խորհրդածութիւն-ները երիտասարդական հարցի մասին, ակնարկ մը ընելու համար այն ծանր տագնապին վրայ ո-րուն մատնուած է դժբախտ Ֆրանսան :

Նորութիւն մը յայտնած չենք ըլլար, ըսելով թէ տագնապը աւելի շատ ընկերային – տնտեսա-կան է, քան քաղաքական : Արտաքին թէ ներքին ճակատի վրայ, միշտ ալ տնտեսականն է որ կը տիրապետէ :

Աշխարհս, երկիրը ահաւոր մղձաւանջի մը մատնուած է, այս ճակատին վրայ :

Տառներորդ կառավարութիւնն է որ կը կա-ծուի ազատագրութենէն ի վեր, առանց արմատա-կան դարման մը գտնելու :

Ինչ որ փորձուեցաւ ելեմտուքը հաւասա-բակշռելու, թղթադրամի աճումը կասեցնելու, ապրուստը ժամանցնելու եւ բանուորներն ու պե-տական պաշտօնեաները գոհացնելու համար, կա՛մ ձախողեցաւ, եւ կամ կիսկատար ելքի մը յան-գեցաւ :

Աշխ ու ձախը իրար կ'ամբաստանեն այս ձա-խողանքին համար, լրագրական բանավէճերով եւ ճարտասանական մարզանքներով : Ամէն մէկը ինքնուրոյն ծրագիր մը կ'առաջարկէ :

Բայց, ոչ մէկը ջախջախիչ մեծամասնութիւն կը վայելէ, զայն գործադրելու համար, ասիրա-բար ձեռք առնելով իշխանութիւնը : Հետեւաբար կը կազմուին խառն գահլիճները, որոնք ստիպուած են մէջնին ճամբայ մը բռնել, որուն մասեր առնե-լով իւրաքանչիւր հոսանքի ծրագրէն : Ուրիշ խօս-քով, երբ կը փորձեն ամէնքն ալ գոհացնել, ոչ մէկը գոհացուցած կ'ըլլան :

Այս անգամ ալ, նոյն փորձն է որ կը կատա-րուի, ունենալ ընդլայնելով կառավարութեան կազ-մը : Հատրնտիր հաւաքածոյ մը կազմելով ձկէն եւ ձախէն :

Բոլորն ալ կ'ընդունին թէ անհրաժեշտ է օր առաջ լուծել տագնապը, նկատի առնելով մէջազ-գային կացութիւնը : Ամէնէն ծայրայեղներն ալ կ'ըմբռնեն թէ կարելի չէ ելք մը գտնել, առանց փոխադարձ զիջումներու :

Եւ սակայն, իւրաքանչիւրը ամուր կառչած է իր ծրագրին, դաղափարական թէ կուսակցական միտումներով :

Ո՞ր թաթուն ծալքեր, ամէն ճակատի վրայ :

Շումանի գահլիճը ինկաւ զինուորական վարկե-րու կրճատման համար ծագած վիճաբանութեան մը առթիւ :

Ընկերվարականները կը պահանջէին զեղչել 12 միլիառ Ֆրանք : Պատերազմական նախարարը վը-տնտակար դտաւ այդքան մեծադումար կրճատում մը : Մտանաւանդ որ, 8 ուկէս միլիառի զեղչ մը ըն-դունած էր արդէն :

Վիճաբանութեանց մասնակցելով, նախկին վարչապետ մը, Տալատիէ, որ միեւնոյն ատեն պատերազմական նախարարութիւնը կը վարէր, երբ պայթեցաւ 1939ի պատերազմը, ծրագիր մը պարզեց, բանակը արդիականցնելու համար : Այս առ-թիւ պերճախօս յայտնութիւններ ալ ըրաւ, համո-զելու համար թէ ներկայ դրութեամբ աղէտի մը պիտի յանգին :

Իր յայտարարութեան համաձայն, ահագին դրամ կը վատնուի զրահեներկային եւ ոչ – ան-հրաժեշտ գործերու համար :

Այսպէս, մէկ օրաբաժնի մէջ տարին երկու միլիոն Ֆրանք կը ծախսուի պարզապէս 300.000 Ֆրանքի օգնութիւն մը բաժնելու համար զինուո-րի ընտանիքներուն : Այս գործին համար պաշտօ-նի կոչուած են հարիւրապետ մը, երկու ենթաս-պաներ, մեքենագիր մը, երկու չարժավարներ (շոֆէօր) եւ երկու ընկերային օգնականներ :

Ցեղոյ բացատրեց թէ բանակին մէջ մէկ զին-ուորի ծախքն է օրական 640 Ֆրանք, որուն միայն ութ Ֆրանքը զինուորին օրականն է, իսկ 315 Ֆրանքը կամ դումարին իջր կէսը կը ներկայացնէ վարչական ծախքեր :

Իրրեւ եզրակացութիւն, առաջարկեց 600.000 հոգինոց բանակ մը կազմել, արդիական դրու-թեամբ : Այս յայտարարութեանց վրայ էր որ վարչապետը դիտել տուաւ թէ ինչպէս կարելի է 12 միլիառ զեղչել զինուորական վարկերէն :

Այս պարագան կը յիշենք լուսաբանելու հա-մար ներքին հոգերէն մէկը :

Դեռ ինչքա՜ն բարդ հանգոյցներ : Շ·

ԼՈՒՐԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԳԱՂՈՒԹԷՆ

Եգիպտոսի առաջնորդ Մամբրէ արք· Սիրունեան օգնական Մխլանս մեկնած է Յուլիս 14ին, դարմանուելու համար : Գահիրէ պիտի վերադառնայ Սեպտեմբերին :

★ Երեւանէն Գահիրէ հասած է Պ· Կաւտարեան, որ պիտի պրազի անցեալ Սեպտեմբերին յե-տաձգուած կարաւանին փոխադրութեամբ : Խօսք չկայ նոր արձանագրութեանց մասին :

Մ. Նահանգներ եւ Քանասա պիտի օգնեն Եւրոպայի

Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Պէնէլիւքսի երեք պե-տութիւններուն արտաքին հինգ նախարարներու խորհրդակցական ժողովը, երկու օր Լա Հէյի մէջ նիստ դումարելէ ետք, ատարեց իր գործը : Այս առթիւ, հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցին համաձայն, մասնրամասն խորհրդակցութիւններ կատարուած են հինգ պետութիւնները չհաղոր-դուող խնդիրներուն, եւ մասնաւորաբար Գերմա-նիոյ մասին : Հինգ պետութեանց կառավարու-թիւնները հաստատապէս որոշած են օգտագործել փոխադարձ օգնութեան բոլոր կարելիութիւնները, պաշտպանելու համար իրենց անկախութիւնը, հո-ղային ամբողջութիւնն ու քաղաքական հիմնարա-կութիւնները :

★ Լա Հէյէն կը հեռագրեն թէ՝ իրազեկ աղ-բիւրէ առնուած լուրի մը համաձայն, Արեւմտեան պետութեանց հինգ արտաքին նախարարները ո-րոշած են խոհեմ դիրք բռնել Պերլինի մասին : Մ. Մութեան հետ կատարուելիք բանակցութեանց ընթացքին, եւ թողուլ որ Միացեալ Նահանգները առաջնի դերը բանակցութեանց մէջ :

★ Լոնտոնի Թերթերը կը գրեն թէ Մ· Նա-հանգները եւ Քանատա որոշած են իրենց աջակ-ցութիւնը բնծայել Եւրոպայի պաշտպանութեան : Երկուքն ալ զինուորական մասնագէտներ ղրկած են, մասնակցելու համար արեւմտեան պետու-թեանց մարտական խորհրդակցութեանց : Ամե-րիկեան պատուիրակութիւնը, որ կը բաղկանայ եօթը պատուիրակներէ, Լոնտոն հասած է արդէն, նախապատրաստութեամբ զօրավարի մը :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԷՆ հասած վերջին լուրերու հա-մաձայն, երկու կողմերն ալ վերջին փորձ մը կը կատարեն ռազմապիտակաս կարեւոր կէտեր գրա-ւելու համար, զինադադարի վերջնական դործա-դրութենէն առաջ : Երուսաղէմի մէջ հանդարտու-թիւն կը տիրէ : Իրաքի կառավարութիւնը կը մեր-ժէ զինադադարը, յանձն առնելով նոյնիսկ հրաժա-րիլ Միացեալ Ազգերու անդամակցութենէն :

ԳԱՀԻՐԷԻ ամէնէն բանուկ պողոտային, Շա-րա Ֆուատի վրայ պայթիւն մը տեղի ունեցաւ Բշ· օր : Զոհ հոգի մեռան, 17 հոգի վիրաւորուեցան, որոնց մէկը՝ Կիպրոսի անգլիացի գլխաւոր դա-տաւորը : Մասնագէտներ օգնական ձգուած ակնի մը կը վերագրեն պայթիւնը : Հրեաներ կ'ըսեն թէ տակէ օդարշաւ չեն կատարած անցեալ հինդշաբ-թիէն ի վեր : Աշխարհը կը սպասէ վրէժ լու-ծել :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ ձերբակալ-ուեցան ամերիկացի համայնավարներու գլխաւոր պետերէն վեց հոգի, որոնց մէջ է համայնավար աղդային կոմիտէի նախագահը, Ուիլեըմ Ֆոս – թըր : Ընդհանուր դատախազը պաշտօնապէս որ եւ է բացատրութիւն տուած չէ այս ձերբակա-լութիւններու մասին : Բայց, Ուաշինկթընի մէջ կը յայտարարեն թէ՝ կալանաւորները ամբաստանո-ւած են իրրեւ «գործակալները օտար պետու-թեան մը, որ կր ձգտի բռնի ուժով տապալել Մ· Նահանգներու կառավարութիւնը » :

ԱՆԳԼԻԱՍԲՈՆՆԵՐՈՒ դէմ կատարուած ցոյցերու միջոցին, Ամերիկացի մը սպանուեցաւ Գահիրէի մէջ, քարկոծուելով : Զանազան նեղու-թիւններու ենթարկուեցան նաեւ անգլիացի ըն-տանիքի մը անդամները, այն ամբաստանութեամբ թէ լուսաւոր նշաններով ճամբայ ցոյց տուած են հրեայ օդանաւերուն :

ՏԻՐԱՆ ԱՃԷՄԵԱՆի ծաղրանկարը՝ «Նարդու-նին ինչպէս որ է», վաղուան թիւով : (Տես Գ· էջի յօդուածը) :

Դիւրաւ պիտի կազմուի՞ ճոր դահլիճը

Հանրապետութեան նախագահ Օրիոլ կը չա-րունակէ իր խորհրդակցութիւնները կուսակցու-թեանց պետերուն եւ քաղաքական դործօն անձնա-ւորութեանց հետ : Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ կարելի պիտի չըլլայ չուտով կազմել դահլիճը : Ժողովրդականներն ու Ընկերվարականները՝ ո-րոնք իրարու հանդէպ հաշտարար դիրք բռնած էին ցորչափ կը դործակցէին մրեւնոյն դահլիճին մէջ, այժմ կառչած են իրենց տեսակէտներուն, տնտեսական, ընկերային եւ դպրոցական հարցե-րուն մէջ :

Այսպէս, Ընկերվարականները կը պահանջեն որ պատերազմական վարկերը կրճատուին եւ բա-նակը վերակազմուի, արտադրութիւնը հակակշռի ներքաղաքական եւ ապրանքներու գիները ճշդելու կա-ռավարական որոշումով : Անոնք չեն ընդունիր որ եւ է բացատրութիւն դպրոցներու աշխարհականաց-ման սկզբունքին համար : Վերջապէս, քանի որ ի-րենք պատճառ եղան Շումանի դահլիճին անկ-ման, արամադրութիւն ցոյց կուտան կառավա-րութեան դէկը առանձնելու, եթէ Նախագահը ա-ռաջարկէ իրենց : Այս բոլոր խնդիրներուն մէջ, ճիշդ հակառակ կարծիքը ունին Ժողովրդական-ները, ինչպէս նաեւ Արմատականները : Իսկ աջա-կողմեան P.R.L. կուսակցութիւնը առ այժմ վե-րապահ դիրք բռնած է եւ կը սպասէ դէպքերու ընթացքին : Գալով համայնավարներուն, կը չա-նան օգտուիլ չփոթ կացութենէն, պահանջելով որ «Ժողովրդապետական միութեան կառավարու-թիւն մը կազմուի, կառավարութիւն մը՝ որ բա-ւարարական դասակարդին եւ ժողովուրդի լայն խա-ւերուն վստահութիւնը վայելէ եւ վճռականու-թեամբ յենու ժողովուրդին վրայ, ազդային փըր-կութեան ծրագիր մը կիրարկելու համար» :

Նախագահ Օրիոլ որ բոլոր հոսանքներուն կը հետեւի ուշի ուշով, վարչապետ մը նշանակելէ առաջ, կը փափաքի որ ճշդուի նախ այնպիսի նուազագոյն ծրագիր մը՝ որուն չուրջ կարելի ըլ-լայ մեծամասնութիւն դոյացնել : Կ'ըսուի թէ Լէոն Պլումի ամարանոցը դնաց խորհրդակցելու համար ընկերվարականներու այս հեղինակաւոր պետին հետ, վերջնական որոշում տալէ առաջ : Կը կար-ծուի թէ նախագահը դահլիճին կազմութիւնը պի-տի յանձնէ արմատական Անտրէ Մարիի կամ Ռո-պէր Շումանի, մեթ ան չընդունի : Կը յիշուին նաեւ Ժիւլ Մոքի եւ Ամատէ Թրոքէրի անունները (երկուքն ալ ընկերվարական) : Եթէ վարչապետը արմատական ըլլայ, հաւանական է որ նոյնպէս նախարարութիւնն ալ արմատականի մը յանձնուի : (Զորս տարիէ ի վեր Պ· Պիտօն է որ կը վարէ այդ պաշտօնը) :

★ Նկատի առնելով կառավարական տագնա-պը, եւ չհանդարեցնելու համար պետութեան վարչա-կան մեքենային կանոնաւոր դործունէութիւնը, բոլոր ակնարկները ուղղուած են այսօրուընէ սկը-սեալ դադրեցնել գործադուլը, առանց հրաժարելու իրենց պահանջներէն, դոնէ պիտի ներկայացնեն նոր դահլիճին, երբ կազմուի : Երկուքնէ արդէն, կառավարական չատ մը պաշտօնեաներ վերսկսան իրենց աշխատանքը, թէեւ գործադուլի կոմիտա-կիցներ ալ պակաս չեն :

Այսօր ժամը 4ին գործադուլի հրաւիրուած են ապահովագրական ընկերութեանց պաշտօնեանե-րը, յաւելում եւ անմիջական կանխավճար պա-հանջելու համար :

★ Ոսկիին գինը նորէն բարձրացաւ, օրուան տագնապին հետեւանքով : Նափոլէոնը՝ որ 4500 Ֆրանք կ'արժէր, առջի օր բարձրացաւ 4700 Ֆր·ի, անգլիականը՝ 5650ի (5550ի տեղ), դուլ-ցերիականը՝ 4525ի (4275ի տեղ), 20 տոլարնոց ոսկին՝ 21.800ի (21100ի տեղ, իսկ ճոյլ ոսկիին քիլոն՝ 620.500ի (562500ի տեղ) :

Ռուսերը կը սպանձնեն պերլինի պարենաւորումը

Պերլինի խորհրդային զինուորական իշխա-նութիւնները երեքշաբթի օր հաղորդեցին թէ որո-շած են պարենաւորել Դերմանիոյ մայրաքաղաքը եւ, իրրեւ սկզբնաւորութիւն, 100000 թոն արմտիք եւ զանազան ուտեստեղէններ պիտի ղրկեն :

Այս լուրը մասնաւոր կարեւորութիւն ունի այնպիսի ատեն մը՝ երբ Դաշնակիցները կը մտա-ծեն թէ՝ ինչ կերպով պիտի խղեն պաշարման դիծը, ապահովելու համար Պերլինի պարենաւո-րումը : Իրադեկներ դիտել կուտան թէ Մ· Մու-թեան այս ձեռնարկը ճարտար հնարք մըն է, ժո-ղովրդականութիւն շահելու համար : Պաշարման հետեւանքով, Պերլինցիները այնքան անտանելի վիճակի մը մատնուած են որ երախտագիտու-թեամբ պիտի ընդունին Մ·Մութեան օժանդակու-թիւնը : Սակայն, Դաշնակիցներու համոզումով, այս օժանդակութիւնը քարոզչական նպատակ ու-նի, եւ, հետեւաբար, ազդու միջոց մը չի կրնար ըլլալ տնտեսական տագնապին համար : Ամէն պա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԸ ԵՒ ԴՊՐԵՎԱՆՔԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Տարն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան դպրեվանքը հիմնուած է 1930ին, Սահակ Բ.ի եւ Բարդէն Ա. աթոռակից կաթողիկոսի կողմէ, նպատակ ունենալով պատրաստել ոչ միայն կուսակրօն (վարդապետ) եւ ամուսնացեալ(քահանայ) եկեղեցականներ, այլեւ ուսուցիչներ, որոնց այնքան պէտք ունին Մերձաւոր Արեւելքի մեր դպրոցները :

Դպրեվանքի առաջին հունձքը կը բաղկանար 42 շրջանաւարտներէ, որոնցմէ միայն երկուքը վարդապետ ձեռնադրուեցան. մնացեալները ուսուցչական պաշտօն ստանձնեցին :

Պարագան նոյնը եղած էր նաեւ միւս կրօնական վարժարաններուն համար : Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանը՝ հիմնուած 1872ին Գէորգ Դ. կաթողիկոսին կողմէ, շուրջ 100 եկեղեցականի դիմաց տուած է 700—750 կրթական մշակներ, գրագէտներ եւ ազգային ծանօթ դործիչներ : Ամմաշէ դպրեվանքը՝ հիմնուած 1892ին Մուրէն եպս. Սէջէանի օրով՝ տուած է միայն 33 վարդապետ, իսկ տասն անդամ աւելի (320) ուսուցիչներ, դպրապետներ եւ քահանաներ : Սիսի կիլիկեան դպրանոցը՝ հիմնուած 1905ին Սահակ Բ. կաթողիկոսին կողմէ՝ ուսուցիչներ, գրողներ եւ քանի մը քահանաներ տուաւ. ոչ մէկ կուսակրօն եկեղեցական :

Միայն Երուսաղէմի Ժառանդաւորացն է որ կուսակրօն եկեղեցականներ պատրաստելու ծրագիր ունի, թէեւ քիչ թիւ մը չեն կազմեր անկէ ելած ուսուցիչներն ու քահանաները ալ :

Անթիլիասի կիլիկեան դպրեվանքը ունի եօթնամեայ ուսմանց ծրագիր : Աշակերտները կ'ընդունուին 14 տարեկանէն սկսեալ, այսինքն նախակրթարանը աւարտելէ վերջ : Առաջին չորս տարիներուն մէջնակարդ ուսում կը տրուի աշակերտներուն : Հինգերորդ դասարանէն կը սկսի բարձրագոյն ուսմանց շրջանը, կամ լսարանը, որ յատուկ է այն աշակերտներուն, որ եկեղեցական ասպարէզի կը պատրաստուին : Վեցերորդ դասարանէն սկսեալ կ'աւանդուի հին յունարէն, իսկ եօթներորդին յունարէն ու լատիներէն միանգամայն : Կայ նաեւ ութերորդ դասարան մը՝ յատուկ միայն կուսակրօններուն, եկեղեցական բարձրագոյն գիտելիքներու եւ քարոզ խօսելու վարժութեան համար :

Ներկայիս դպրեվանքն ունի 38 աշակերտներ, սակայն յառաջիկայ տարի 17 նոր աշակերտներ եւս պիտի աւելնան, թիւը բարձրացնելով 55ի :

1946—47ի շրջանին դպրեվանքը տուած է երեք աբեղաներ — Թորգոմ, Եղիշէ եւ Շահէ — եւ երեք սարկաւագներ : 1947—48ի շրջանին մէկ աբեղայ — Հրանտ — եւ հինգ սարկաւագ :

Իր հիմնարկութեան թուականէն մինչեւ այսօր տուած է հինգ եպիսկոպոս, 3 վարդապետ, 4 աբեղայ, 8 սարկաւագ եւ 3 ուրարակիր :

Քանի մը շրջանաւարտներ օտար համալսարաններու մէջ բարձրագոյն կրթութիւն ստացած են, ինչպէս՝ Դերենիկ եպս. Փոլատեան, որ ստացած է աստուածաբանութեան վարդապետի վկայական Նիւ Եորքի Քոլոմպիա համալսարանէն եւ Զարեհ եպիսկ. Փայասեան՝ Հալէպի այժմու ժրաջան առաջնորդը՝ որ ստացած է Պրիւքսէլի համալսարանը : Տօքթօր Ճէրէճեան՝ Պրիւքսէլի համալսարանէն՝ ներկայիս հայերէնի ուսուցիչ է Նիւ Եորքի Քոլոմպիա համալսարանին մէջ : Կարեւոր պաշտօն ունի նաեւ դպրեվանքի շրջանաւարտներէն Եղիշէ Վարդերեսեան :

Նոր շրջանաւարտներէն մանաւանդ բարձրագոյն ուսմանց կը հետեւին՝ Բարգէն վրդ. Վարժապետեան՝ Ամերիկայի Եկեղեցական Իրաւունքի Համալսարանին մէջ, Շահէ աբեղայ Աճէմեան՝ Պրիւքսէլի համալսարանը (բիւզանդագիտութիւն) , Սարգիս սարկաւագ Կառանեան՝ Ամերիկայի Հարվըրտ համալսարանը (եկեղեցական պատմութիւն) : Առանց երեքին ալ ծախքերը կը հոգայ վանքը : Ցառաջիկային ուրիշ ընդունակ շրջանաւարտներ եւս պիտի դրկուին օտար համալսարանները :

Դպրեվանքի ուսուցչական կազմին մէջ կան ծանօթ մտաւորականներ : Գարեգին կաթողիկոս կ'ուսուցանէ հայ արուեստի պատմութիւն : Դերենիկ եպիսկ. Փոլատեան՝ Աստուածաբանութիւն եւ մեկնութիւն Աստուածաշունչի : Շահան Պէրպէրեան՝ Փիլիսոփայութիւն, Հոգեբանութիւն , Ընդհանուր պատմութիւն Արուեստից եւ Դպրութեանց : Բիւզանդ Եղիայեան՝ Մանկավարժութիւն, կրօնից եւ Ս. Գրոց պատմութիւն : Տօքթ. Յակոբ Թօփճեան՝ դրաբար, մատենագրութիւն, պատմութիւն Հայ. եկեղեցւոյ եւ ընդհ. եկեղեցւոյ : Սիմոն Սիմոնեան՝ դրաբար, աշխարհաբար եւ Հայոց պատմութիւն : Մուրէն Գաբրիէլեան՝ Ընդհ. Ազգաց պատմ. եւ Հայոց պատմութիւն : Շահան Պօյաճեան՝ Գիտութիւն եւ Ուսուցութիւն : Համբարձում Պէրպէրեան՝ Եւրոպական երաժշտութիւն : Գնէլ Ծով. եկեղեցական երաժշտութիւն : Ցրանտերէնի եւ արաբերէնի համար ալ կան մասնագէտ ուսուցիչներ :

Դպրեվանքի առաջին չորս տարիները աւարտողները՝ եթէ չեն ուզեր ընդդրկել եկեղեցական ասպարէզը, երկու տարի եւս ուսում պէտք է առնեն միջնակարգ վարժարանի մը մէջ՝ համալսարան ընդունուելու համար

Կաթողիկոսարանը ունի իր տպարանը, որ փոքր է եւ չի բաւարարեր վանքի տպագրական պէտքերուն : Անհրաժեշտօրէն պէտք ունին տպող եւ չարող մեքենաներու : «Հասկ» ամսագիրը կանոնաւորաբար կը հրատարակուի, սակայն ինքնաբաւ չէ դեռ : « Հասկ»ի տարեգրքի տպագրութեան համար եղիպտոսէն Պ. Պ. Ճանիկ Ջաքըր, Կոկանեան եւ Ջարմայր Քէչիչեան 300 եղիպտ. տոկի նուիրած են :

Վանքին մէջ տպագրուած են բազմաթիւ գրքեր : Ներկայիս տպագրութեան համար պատրաստ են՝ Գարեգին կաթողիկոսի «Ցիշատակարան»ը՝ 3 հատոր, Բարգէն կաթող.ի եւ Շահէ աբեղ.ի անտիպ գործերը : Կաթողիկոսին փափաքը է Անթիլիասը դարձնել հայ մշակոյթի վառարան մը, ասոր համար ալ կարեւոր կը համարուի արդիական կազմածներով օժտուած մեծ տպարան մը :

Դպրեվանքի չէնքը կառուցուած է միայն 30 աշակերտի համար : Հիմա, որ աշակերտներու թիւը պիտի կրկնապատկուի, անհրաժեշտ է յաւելուածական նոր չէնք մը եւս կառուցանել :

Միւս կողմէ տարուէ տարի կ'աւելնայ սարկաւագներու եւ աբեղաներու թիւը : Միաբանները յարկաբաժին ալ պէտք է ընդարձակել, նորընծաներուն տեղ ճարելու համար :

Ուրեմն նոր չէնքեր պէտք է շինուին, ինչ որ մեծ ծախքերու կը կարօտի :

Սիսպոզարար պէտք է կառուցանել նաեւ Մատենադարանի չէնք մը, որովհետեւ վանքին գրքերն ու պարբերաթերթերը իրարու վրայ դիզուած են սրահի մը մէջ եւ կրնան փճանալ :

Վանքի միաբանները — եպիսկոպոս եւ վարդապետ — ամէն կիրակի կը պատարագեն եւ կը քարոզեն Պէյրութի եւ շրջանի եկեղեցիներուն մէջ : Ասկէ զատ ամէն ամսու առաջին կիրակին՝ եպիսկոպոս մը հայերէն քարոզ կը խօսի Պէյրութի անթելի կայանէն :

Անթիլիասի վանքին օգնելու համար Ամերիկայի մէջ կազմուած է «Կիլիկեան Օգնող Միութիւն» մը՝ նախագահութեամբ Պ. Վահան Քիւրքճեանի : Քարտուղարն է Գրիգոր Գալուստեան եւ գանձապահը՝ Մխիթար Գարագէօզեան :

Ամերիկահայերը 8 սան կը պահեն դպրեվանքին մէջ : Իւրաքանչիւր աշակերտի տարեկան նուազագոյն ծախքն է 500 տոլար : Ներկայիս 30ի չափ բարերարներ կան, որ մէկ մէկ սանը որդեգրած են հինգ տարուան համար : Առանց պայմանաժամը կը լրանայ 1949ին :

Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ վարչութիւնը առաջ առաջ որոշած էր 2—3 սան որդեգրել էջմիածնի ճեմարանին, նոյնքան ալ Անթիլիասի դպրեվանքին համար : Այս որոշումը ցարդ չէ գործադրուած : Դերենիկ եպիսկ. կը խնդրէ չուշանով ընթացք տալ այս որոշումին գործադրութեան :

Ցրանսահայութիւնն ալ իր օգնութեան բաժինը պիտի բերէ Կիլիկեան դպրեվանքին :

Այս նպատակով Յուլիս 13ի երեքշաբթի օրուան հաւաքոյթին մէջ հիմը դրուեցաւ «Կիլիկեան Դպրեվանքի Բարեկամներու Ցանձնախումբ»ին, որուն կ'անդամակցին.— Ադդէ քհնյ. Փայլակ, Պ. Պ. Ա. Զօպանեան, Ե. Պարկիրճեան, Վահէ Ցրիմեան, Վ. Խմիրեան, Պ. Պալըգճեան, Նուրհան Ցրիմեան, Կ. Ցակոբեան, Ս. Ճերմակեան, Հրանտ Սամուէլ, Եր. Ցարութիւնեան, Մ. Գույումճեան, Վ. Շահումեան, Մ. Երամօֆ, Ս. Սաղըրեան, Գ. Պախթիարեան, Ն. Արզումանեան եւ Պօղոս Ցրիմեան :

Փափաք յայտնուեցաւ որ կիներ ալ աւելցուին այս յանձնախումբին վրայ, որուն նպատակը պիտի ըլլայ տարուայ հինգ սաներ ապահովել դպրեվանքին : Ինչպէս յայտարարուեցաւ «Ցառաջ»ի մէջ, դպրեվանքը պատրաստ է ընդունելու քանի մը սաներ ալ Ցրանսայէն : Անոնք իրենց ուսումը աւարտելէ վերջ պիտի պաշտօնավարեն Ցբրանսայի մէջ :

Գարեգին կաթողիկոսի յորելեանին առթիւ կազմուած յանձնախումբը կապ չունի այս նորակազմ յանձնախումբին հետ :

Կը յուսանք թէ Ցրանսահայ գաղութը պիտի կատարէ իր պարտականութիւնը, գարկ տալու համար հիմնարկութեան մը, որ կոչուած է արժանաւորապէս փոխարինել Ամմաշէի դպրեվանքը :

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Աւօթուբեան սպառնալիքը

Ուռելիքի պակասը հրատապ հարց մըն է այժմ : Մինչեւ իսկ լաւ հունձքի պարագային նուազութիւնը պիտի չարունակուի :

Զկայ բաւարար ուռելիք, ոչ բարձր, ոչ միջին, ոչ ալ ցած տեսակի անդադարժէքով, դոհացնելու համար աշխարհի ամբողջ ժողովուրդը : Ահա այս է մեր քաղաքակրթութեան ամէնէն մեծ սպառնալիքը եւ ոչ թէ հիւլէական ռումբը :

Հաշիւ եղած է որ, կը զրկ ամերիկեան թերթ մը , այսօր 150 միլիոն աւելի անձ կայ աշխարհի մէջ կերակրուելու քան թէ 1938ին : Այս յաւելումը միայն Ասիոյ յատուկ չէ, այլ Եւրոպայի ժողովուրդն ալ 12 միլիոն աւելցած է :

Եթէ աշխարհի առողջապահական կազմակերպութիւնը շարունակէ իր նուաճումները, արագ ատամ մը տեղի պիտի ունենայ : Որոշ մահացու հիւանդութեանց առաջքը առնուելով, ժողովուրդի թիւը մեծապէս պիտի աւելնայ մօտաւոր ապագային : Ներկայիս 1 % կ'աւելնայ ժողովուրդը :

Եթէ աղէտ մը չպատահի, ինչպէս եղաւ Միջին դարուն «Սեւ Մահը» որ մեծ թիւով բնակչութիւնը սրբեց, մեր դարակներուն կեանքի ընթացքին ներկայ երկու միլիառ երկու հարիւր միլիոն բնակչութիւնը պիտի աւելնայ 500 միլիոնով, եւ չնորհիւ առողջապահական կազմակերպութեան , թերեւս մէկ միլիառով :

Այս միլիոնաւոր մարդիկ ուռելիք պիտի ուզեն եւ աւելի լաւ քան անցեալին :

Վերջին աշխարհամարտէն առաջ աշխարհի ժողովուրդին երկու երրորդը բաւարար ուռելիք ընծայէր իր առողջութիւնը պահելու համար , եւ միլիոնաւոր մարդիկ անօթի էին :

Քանի կեանքի մակարդակը կը բարձրանայ, ուռելիքի սպառումն ալ կ'աւելնայ : Մանաւանդ անդադար ուռելիքներու,— կաթ , քաւիւթ եւմիս :

Անգլիոյ մէջ հաստատուած է որ պատերազմէն ի վեր բարեկիցիներըմեռաղ անոնդ կ'առնեն հիմա, իսկ նախկին աղքատները աւելի լաւ են :

Ամերիկայի մէջ միսի սպառումը մարդ գլուխ բարձրացաւ 62 քիլոյէն 78 քիլոյի տարեկան, թէեւ 1947ի արտադրումով իջաւ 73 քիլոյի :

Անգլիոյ մէջ բարեկեցիները կը հանդուրժեն իրենց կեանքի մակարդակին իյնալուն, հաւատալով թէ անհրաժեշտ է ընդհանուրին օգտին համար, ինչ որ հետզհետէ պատճառած է աշխարհին :

17 Ազգերու ներկայացուցիչներու յանձնախումբ մը, մէջն ըլլալով Ամերիկան եւ Բրիտանիան, երեք ամսուան ուսումնասիրութենէ մը վերջ, յայտարարեց թէ աճող ժողովուրդին պահանջներուն դոհացում տալու համար, պէտք է որ անոնդի արտադրութիւնը կրկնապատկուի դալիք 25 տարիներու ընթացքին :

Հին հարց է ժողովուրդին բաւարար անոնդ ճարելու խնդիրը : Լուծելու փորձը առաջնորդած է պատերազմներու եւ զանգուածային դաղթի, որոնք օգնած են մեր քաղաքակրթութեան բարելաւումը ձեւաւորելու :

Այսօր աշխարհի բնակչութիւնը աւելի արագ թափով կ'աճի քան 19րդ դարուն եւ չհադորդուելու համար նոր երկիրներ չկան : 1910էն 1930 110 միլիոն հեկտար հող մշակուեցաւ ուռելիք արտադող մեծ երկիրներու մէջ,— Միացեալ Նահանդներ, Քանատա, Արժանթին եւ Աւստրալիա :

Այլեւս դիւրին մշակելի արդասաբեր հող չէ մնացած երկրի վրայ :

Ահա լուրջ խնդիր մը.—Անոասնեռուն այրիլը կամ կտրիլը եւ անոնց վրայ արածումը ոչխարներուն որ կ'ուտեն խոտը մինչեւ արմատը : Աւստրանձրեւներէն վերջ այլեւս խոտ չհայ որ պահէ հող իր տեղը : Անձրեւը կ'ողողէ գետերը, որոնք ծովը կը թափեն հողին վերի խաւը, ուրկէ կախում ունի իր արդասաբերութիւնը, եւսին ձգելով մերկ ժայռեր եւ անկենդան հող մը ուր ոչ մէկ բան կ'աճի :

Բնութեան համար 300էն 1000 տարի պէտք է, մէկ մատնաչափ արդասաբեր հող պատրաստելու համար :

Հողի քանդումը կը տեւէ այն թուականէն ի վեր երբ մարդիկ ամփոփուեցան մեծ քաղաքներու մէջ : Շատեր կը հաւատան թէ յարաճուն ժողովուրդը եւ պակաղ արդասաբեր հողը պատճառ դարձան Փոքր Ասիոյ քաղաքակրթութեան անկումին :

Եթէ այս հարցը չլուծուի, անօթութիւնը պիտի աւելնայ : Իսկ անօթի մարդիկ դիւրաւ կ'իյնան ձեռքը այն դրգռիչներուն որոնք կ'ուզեն տապալել կառավարութիւնները :

1788ին անօթութիւնն էր, որուն յաջորդեց դէշ հունձքը, որ պայթեցուց Ֆրանսական յեղափոխութիւնը :

Եւրոպայի մէջ ուր քաղաքական խառնակութիւնը մեծ է, ուռելիքի պակասը եւ բարձր գիները կը խմորեն դժգոհութիւնը : Յունաստան օրինակ, ուր 60 % անոասնները 5 % պահանջեցան :

Աշխարհի յոյսը Ուռելիքի Միջոցառժողովին կարողութեան վրայ է :

Թ.

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

Տիրան Ածէմեան

Ամբողջ Միջին Արեւելքը լաւ կը ճանչնայ մեր երիտասարդ արուեստագէտը: Այսօր Ֆրանսայի գաղութին ալ առիթը կ'ունենայ գնահատելու «Ցառաջ»ի իսկ սիւնակներուն մէջ Պ. Տիրան Ածէմեանի տաղանդը: Մեր այս տաղանդաւոր արուեստագէտը իր բազմաթիւ ծաղրանկարներով, որոնք երեւցած են, Լիբանանի արաբական մամուլին, Ֆրանսական թերթերուն, «Ազդակ»ի եւ «Նայիրի»ի մէջ, ծանօթ անուն մըն է արդէն:

Անոնք որ չարունակաբար տեսած են Ածէմեանի գործերը, դաղափար մը ունին արուեստագէտին գործելու ձեւին, արուեստի նկատմամբ իր արժէքին մասին: Այս քանի մը տողերը՝ զայն ծանօթացնելու համար մեր ընթերցողներուն:

Ինչպէ՛ս բանաստեղծական գործի մը բանալին բառ է, կամ նկարիչի մը համար՝ իր վրձինը, ծաղրանկարիչին բանալին է գիծը: Գիծին մէջ է որ արուեստագէտը կը դնէ իր ամբողջ անհատականութիւնը, իր ամբողջ տաղանդը:

Ածէմեանի գիծը յստակ է եւ պայծառ, բայց եւ այնպէս քիչ մը դժուար է վճռական ձեւով դասաւորել զայն:

Գծագրութեան մէջ կան դանազան «ազգային» գիծեր,— ճակոմականը շատ նուրբ եւ հպանցիկ, յունականը կամ շատ ուղիղ, կամ շատ կլոր, եգիպտականը՝ թանձր եւ հաստ: Ածէմեանինը ճակոմականին եւ եգիպտականին միջեւ խառնուրդ մըն է, որ կը մատնէ որոշ sensualité:

Պ. Ածէմեանի նպատակը իր ծաղրանկարնե-րուն մէջ միայն երգիծական է: Ձի սիրեր զաւեշտականը (charge), չունի մանաւանդ չարամտութիւն: Շատ դնահատելի է իր մօտ այդ հաղուադիւտ յատկութիւնը: Ան երբեք չի փորձեր մէկը խայտառակել իր մատիտով կամ հաշիւ մը մաքրել, ինչ որ սովորութիւն դարձաւ երգիծանքի մշակներու մօտ: Ինք մէկ նպատակ ունի,— ներկայացնել modèleը իր ամէնէն յատկանշական ձեւերի մէջ, որպէսզի տեսողը ճանչնայ ենթակային նկարագիրը արուեստագէտին խայթիչ գծանկարներուն մէջէն:

Ածէմեանի ծաղրանկարները ձեւագեղծ (déformé) չեն: Ան կը գծէ ինչպէս որ կը տեսնէ եւ այդ տեսածին մէջը կը դնէ humoristique մասը՝ ոչ թէ չափազանցուած գիծերու մէջ, որոնք յաճախ նմանեակայական, կը մատնեն արդէն որոշ անճարակութիւն, կամ փախուստ: Բանաստեղծութենէն ալ հեռու կը մնայ ան, պահելով իր գործերը իրապաշտ դեռնի մը վրայ: Կը խուսափի վերջապէս աւելորդ չուքերէ, հաստ ու սեւ գիծերէ: Պէտք է կրկնել նորէն թէ Պ. Ածէմեան ցոյց կու տայ իր տաղանդը իր ժուժկալութեան մէջ:

Այսօր կը տեսնէք Նարդունիին ծաղրանկարը առաջին էջին վրայ: Շատեր որ զայն չեն տեսած՝ կ'երեւակայեն հսկայ մը, դինուորականի խստութեամբ եւ ռազմունակ, մինչ Ածէմեան հրեշտակի թեւեր տուած է անոր: Այսպէս Ածէմեան իր այս առարկային մէջ կը դնէ տեսակ մը dualité,— Նարդունին ինչպէս որ է, եւ ինչպէս որ կը յայտնուի՝ երբ գրիչը ձեռք կ'առնէ: Նարդունիի այս dualitéն ուսումնասիրել հետաքրքրական աշխատանք մը պիտի ըլլար:

Այս քանի մը տողերը՝ Ֆրանսայի գաղութին ներկայացնելու համար մեր տաղանդաւոր արուեստագէտը: Եթէ չենք կրնար աւելի մանրամասնօրէն խօսիլ իր techniqueին մասին, պատճառը այն է որ դժուար է խօսիլ առանց ցոյց տալու նաեւ առարկան: Պ. Ածէմեան նոյն առեն այստեղ պատրաստեց U. N. E. S. C. O.ի համար ծաղրանկարիչը Լիբանանի: Կ'ողջունենք մեր երիտասարդ արուեստագէտը, նոր յաղթանակներ մաղթելով:

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Լոյսի կանթեղը

Վաղնջական օրերէն մինչեւ այսօր, մեր ժողովուրդը ապրեր, չնչեր քալեր ու յարատեւեր է իր «լոյս կանթեղ»ներուն շնորհիւ: Մեր ամէնէն ուժգնաբեր օրերուն վճռաեր, գեր, պահեր ու պահպաներ ենք մեր «լոյս կանթեղները»: Մեր իմաստուն հայրերը ուր որ գտնուեր են, որ հորիզոնին տակ որ ապրեր, չնչեր են, չող աս չող բարձրացուցեր են իրենց համար եւ նիւթական եւ հոգեկան կանթեղներ: Լուսաւորիչէն առաջ, Լուսաւորիչէն վերջ, մեր մերթ մռայլ, մերթ լուսաւոր հորիզոնին վրայ կախուած է միշտ պլպլան «լոյս կանթեղ»մը — կամ կանթեղներ — մեր կեանքին ու պատմութեան աղօտ ճամբանները լուսաւորելու համար:

Այս օրերուն, անդնդահատ այս լռութ ու բոհին, մեր այսօրուան ցանուցիր վիճակին մէջ, հարազատ, փայլուն «լոյս կանթեղ»մըն ալ՝ «Ցառաջ»ը: Մեր հասկցած լեզուով՝ «բոցավառ «Ցառաջ»ը:

Քանի տարի, ուելի քան քսան տարի ՑԱՌԱՋ ճշմարիտ հարազատութեամբ երկնեց, ուսոյց, քարոզեց, յորդորեց, մերթ յանդիմանեց, մաղեց, մանեց, հոգաց—դաստիարակի մը պէս իր բոցավառ չունչովը մեզի լոյս, հաւատք ներշնչեց: Մեզի դիմութիւն, լոյս ջամբեց, մեզի դիր եւ պատմութիւն սորվեցուց: Մեզի — լոյսի եւ դիմութեան ծարաւներուն Ա.Բ.Դ.ի դասեր տուաւ:

Ո՞վ, ո՞վ «քանիեր մը» չսորվեցաւ «Ցառաջ»էն: Ո՞վ «իր ունեցած»էն բան մը չի պարտիր անոր...

«Ցառաջ»ի չունչին ու չուքին տակ հասակ նետեցին, բարձրացան շատ մը համեստ ուժեր: Ոմանք որոշ բարձունքներու հասան: «Աբեւ աբեւ»ներու կամ «Նահանջը առանց երգի» մնայուն դործերուն ձայները «Ցառաջ»ի ակունքէն բխեցան, անոր լաղուր կամարներէն արձագանգեցին: Ու դեռ քանի քանի հնչուն, ոսկեղնիկ ձայներ անոր էջերէն, այլ խօսքով յուռթի ակունքներէն մեզի կը հասնին ամէն օր՝ բոլոր ժամանակներու մէջ:

Ցիշե՞նք անոր «սաներ»ուն հոյլը: «Սաներ» որոնք անապատի աւազին վրայ, կամ որբանոցներու մէջ սորված էին շատ համեստ Ա. Բ. Դ.ը եւ որոնց անուններուն կը հանդիպինք հոս ու հոն, ծովերէն ու ովկիանոսներէն անդին:

Անիկա տուաւ —իր խօսքով— «չրջանառարան»ներ, որոնք այսօր պատնէշին վրայ իրմէ սորված դասերը կը փոխանցեն աւելի նորերուն, այստեղ ծլած ու ծաղկած մեր նորահասներուն: «Շրջանառարան» համեստ ուժեր, որոնք, մէկ կողմէ կը սորվին, միւս կողմէ կը սորվեցնեն:

Խառանք մը պիտի ըլլար:

Այս քանի մը տողերը՝ Ֆրանսայի գաղութին ներկայացնելու համար մեր տաղանդաւոր արուեստագէտը: Եթէ չենք կրնար աւելի մանրամասնօրէն խօսիլ իր techniqueին մասին, պատճառը այն է որ դժուար է խօսիլ առանց ցոյց տալու նաեւ առարկան: Պ. Ածէմեան նոյն առեն այստեղ պատրաստեց U. N. E. S. C. O.ի համար ծաղրանկարիչը Լիբանանի: Կ'ողջունենք մեր երիտասարդ արուեստագէտը, նոր յաղթանակներ մաղթելով:

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

«ՑԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

ՇԱՒԻԼԻ Հ. Ց. Դ. Արղութեան խումբը եւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը մէկ մէկ տարուան ՑԱՌԱՋ կը նուիրեն, առաջինը Ճարապլուսի (Սուրիա), դպրոցին, երկրորդը Թրիփոլիի (Լիբանան) Հ.Ց.Դ. Պատ. Մխիթեան:

ՄՈՆԹՐԻՕՑԻՆ Պ. Արշակ Ատուրեան մէկ տարեկան ՑԱՌԱՋ կը նուիրէ Դամասկոսի ազգ. վարժարանին:

ՇԱՒԻԼԼԻՆ Պ. Ֆիլիփ Ցովհաննէսեան մէկ տարեկան ՑԱՌԱՋ կը նուիրէ եղբօրը՝ Պ. Տաճատ Ցովհաննէսեանի, Փարիզ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ

... Վարչութիւն «Ցառաջ»ի.— Դուք աչխատեցէք 500 նոր բաժանորդներ հարել: Իմ կողմէ ես ձեր բաժանորդագրութիւնը կը բարձրացնեմ տարեկան 1500 ֆրանքի: Ատրինէ Պարոնվարդեան

★ Կարդացի «Ցառաջ»ի կոչը 500 բաժանորդներ ունենալու համար: Ես ալ դաղափար մը ունեցայ. եթէ օգտակար կը նկատէք, հրատարակեցէք թերթին մէջ:

Ամէն օր չորրորդ էջը աչքէ կ'անցընեմ եւ երկու մեծ սիւնակ ծանուցում կը կարդամ. դրեթէ բոլորը Միութիւններու զանազան ձեռնարկներու ազդեր են: կարծեմ տասնուաթը 500 կամ անոնք: Եթէ ամէն մէկը 1000 ֆրանք վճարէ տարին, 500 հազարի կոկիկ դումար մը կ'ապահովուի թերթին բացառիկ ծախքերը դոցելու համար:

Կ'ենթադրեմ որ յաւագոյն դարմանն է ասիկա:— Սարգիս Առաբեղեան (Պրուսացի)

Աւելին, անիկա իր «սաներուն», «չրջանառարան»ներուն հետ ունեցաւ «ընթերցաւարտ»ներու բազմութիւնները, որոնք հազիւ Ա.ը եւ Բ.ը, կը զանազանէին եւ կամ կմկմալով կը կարդային, իսկ այսօր կրնան սահուն կարդալ եւ դրել: Բացօթեայ դպրոց մը որմէ օգտուեցան բոլորը:

Ու ահա, այսօր այդ դպրութիւն ուսուցանող, եւ լոյս չամբող «Ցառաջ»ն է որ մեր ուշադրութեան կը յանձնէ տպագրական ծախքերու տարապայման ծանրութիւնը:

Ի՞նչ է իր պահանջը:

Օ՛, ոչինչ, ոչինչ... Հինդ հարիւր նոր «ընթերցասարան»ներ, կամ «ընթերցաւարտ»ներ, իւղ ճարելու համար «լոյս կանթեղ»ին կամ «բոցավառ Ցառաջ»ին:

Պիտի անձրեւի՞նք, մեր պարտքը կատարե-լու: Անչուշտ ոչ... Ատարին մէջ չենք կրնար գործել, առանց լոյսի չենք կրնար գործել, առանց բոցավառ-խօսքի կը տատապինք: Մեր հոգիները աւելի քան ծարաւի են, մենք աւելի քան լոյսի պէտք ունինք: Օտար, համալրակուլ աղջամուղջին մէջ մեր ճրագը աւելի քան դիմացկուն պէտք է ըլլայ:

«Օն անդր, յառաջ», մեր սիրելի «Ցառաջ»ին չինարար կանթեղը աւելի քան վառ պահելու համար:

«Լոյս, աւելի լոյս»: «Ցառաջ»ը մեր լոյսն ու յոյսն է:

Թող բոցավառի, թող վառ մնայ, մինչեւ որ օր մը հասնինք այն միւս լոյս կանթեղին, Արարատի ստորոտը:

ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԻ

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ԳԱՄՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

Վանքը, ուր իջեւանեցաւ Մարտիրոս հայրը, կը գտնուէր Բիւբլական ամրոցին մէջ, գոր չինել տուած էր Ցովհաննէս Կաթողիկոսը կոփածոյ քարերով եւ որուն վանահայրն էր Սահակ անուն եպիսկոպոս մը:

Սահակը թխադէմ, բայց գիրուկ մարդ մըն էր: Լայն թիկունքները եւ ուժեղ բազուկները անոր կուտային յաղթանդամ մարդու կերպարանք մը: Միջահասակ էր ան, 40—45 տարեկան, միշտ ուրախ, միշտ զուարթ, բնաւորութեամբ խիստ կատակարան: Գէթ արտաքուստ զուարճասէր եւ ուեւէ բանի վրայ չմտածող մարդուսպաւորութիւնն ունէր զայն, այնպէս որ շրջակայ գիւղացիները կը գործէր, այնպէս «կատակախօս սրբազան» անունը տուած էին իրեն եւ չատ կը սիրէին զինքը:

Արդարեւ՝ Սահակ սրբազանը իր պարզասէր բնաւորութեամբ գրաւած էր շրջանի գիւղացիները — բան մը որ համակրութիւնը: Բայց եթէ մանկինք բան մը որ համակրութիւնը: Բայց եթէ մանկինք որ արտանոր հոգիին խորքը, պիտի տեսնէինք որ արտաքին զուարթութեան տակ ծածկուած էր տխուր ու քին զուարթութեան տակ ծածկուած էր տխուր ու քին դառնութեան մը: Կեղծ էին Սահակ Թախծոտ բնաւորութիւնն մը: Ան արտասրբազանի կատակները ու ժպիտները: Ան արտասքուստ ուրախ ցոյց կուտար ինքզինք, գիւղացւոց սէրն ու համակրանքը դրաւելու համար: Ասիկա պէտք էր իրեն եւ յաջողած էր առոր մէջ:

Երբ Մարտիրոս վանահայրը ներս մտաւ իր խուցէն, մտաղրաղ նստած էր ան եւ առջեւի թուղթերը մէկ մէկ կը վերցնէր, աչքէ կ'անցընէր եւ ինքն իրեն կը մտածէր: Ճրագի աղօտ լոյսը ինկած էր անոր կլոր ու ըեցուն դէմքին վրայ, որ այդ ժամանակ խիստ ժժգոյն էր: Թպիտի տեղ՝ անոր աչքերուն մէջ կ'երեւար ծանրակչիռ դրոժեւով դրաւած մարդու ծանր ու լուրջհայեացքը:

— Վերջապէս... ըսաւ ան տեսնելով Մարտիրոս հայրը. վերջապէս եկար, իսկ ես կը սկսէի անհանդիստ ըլլալ:

— Ինչո՞ւ անհանդիստ ըլլալ ինձ համար, սրբազան. ես ծեր եմ եւ ուժասպառ: Իմ օրերս համրուած են եւ ես չուտով դերեզման կը մտնեմ:

— Վահ, Մարտիրոս հայր, ի՞նչ բաներ կ'ըսես. մինչ դերեզմանը իրաւունք ունի՞ քեզ նման սուրբ մարդերը կուլ տալու:

— Կատարեալ իրաւունք ունի:

— Չէ, ես իրաւունք չեմ տար, դեռ պէտք ես դուն մեզի. երբ ժամանակը գայ, ես կը յայտնեմ քեզ:

— Ահ, մահուան իրաւո՞ւնքն ալ կ'ուզես ձեռքիդ մէջ ունենալ, պատասխանեց Մարտիրոս հայրը ու դառն ժպիտ մը անցաւ իր դէմքին վրայէն:

— Ի հարկէ, ի հարկէ. ես հոգեւոր հրեշտակին թեւերը կը կտրեմ, եթէ փորձէ քեզի մօտենալ:

— Սրբազան, կ'երեւայ թէ դուն կատակելով պէտք է մեռնիս:

— Ինչ պիտի տանինք հետերնիս այս փուճ աչխարհէն: Բայց կատակները մէկ կողմ ձգենք. բարձրացիր, նստէ այս բազմոցին վրայ. յոգնած ես անշուշտ:

Մարտիրոս հայրը մէկ կողմ նետեց իր ձմեռուան մուշտակը եւ ծալապատիկ նստեցաւ բազմոցին վրայ: Երկուքն ալ վայրկեան մը լուռ մընացին:

— Ինչ նորութիւններ ունիս, սրբազան, հարցուց Մարտիրոս հայրը լռութիւնը ընդհատելով:

— Նորութիւններ չատ ունիմ, բայց դժբախտաբար ուրախառիթ բան մը չկայ. ամէն ինչ դէպ ի վատը կ'երթայ:

— Ինչպէ՛ս, մինչ մեր Ծրագիրնե՞րն ալ չուրը կ'իյնան, հարցուց Մարտիրոս հայրը:

— Չէ. խօսքս մեր Ծրագիրներու մասին չէ. ընդհակառակն, լաւ ընթացքի մէջ են անոնք: Ամէն մէկ վանքի մէջ պատրաստութիւնները տեսնուին, խումբեր կը կազմուին: Մեր գործակալները չատ լաւ գործունէութիւն ցոյց կուտան, բայց Աչոտ Երկաթի Պոլիս ուղեւորութեան պատճառով գործը տուժած է. զանազան բախտախնդիր իշխանիներ ժողովուրդը կը գրդռեն Աչոտ Երկաթի դէմ:

— Այդ հայ իշխանները են որ կը քանդեն մեր տունը. բայց ի՞նչ ընես որ Աչոտ Երկաթ կ'արհամարհէ զանոնք, եւ մինչեւ իսկ ատատ կ'արձակէ, երբ հպարտ ու մէկ գժտարութիւններով ձեռք կ'անցուցին անոնք:

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱՑԵԱՆՑ

Օր. ԶԱՊԷԼ ԲԱԼՈՒԵԱՆ
Ընկ. ԼՈՐԻՍ ԲԱԲԱՆԵԱՆ
1948 Յուլիս 18 Ամուսնացած Փարիզ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «Եպիսկոպոսական» կոմիտէի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերավարականներու սրահը :

ԻՍԻԻ Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Արմէնեան սրահին մէջ :

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները : Բացակաները կ'ենթարկուին պիտի առնուին

ԱՆԻԷՌ.— Հ. Յ. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, կայարանի ծանօթ սրճարանը : Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ՀԱՋԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը երկուշաբթի Յուլիս 26ին, ժամը 4ին Սօսիէթէ Սավանթի մէջ : Կը խնդրուի ընկերուհիներէն ճշդապահ ըլլալ : Բացակաները նկատի կ'առնուին :

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ՀԱՋԻ Իսիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը գաւաթ մը թէյի հրաւիրէ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Արմէնեան սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր անդամակիցներու ներկայութիւնը ստիպողական է :

ՀԱՄԱՀԱՅԱՐԲԵՐԻՒ ՀԱՅՐ. Մխիթեան Վարդանեան մասնաճիւղի ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին : Սովորական սրճարանը : Խիստ կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՒՆ, 20 Յուլիս.— Տէր եւ Տիկին. Պասմաճեան Գէորգ, Տէր եւ Տիկին Պասմաճեան Ասատուր եւ զաւակները (Կ. Պոլիս), Այրի Տիկին Զաքրատճեան Վերժինէ, Այրի Տիկին Նուարդ եւ զաւակները (Կ. Պոլիս), Այրի Տիկին Փաչաճեան Եղիսաբէ եւ զաւակները, Այրի Տիկին Քէչիչեան Մկոտուհի, Տէր եւ Տիկին Շահպազեան Մարկոս, Տէր եւ Տիկին Մօսկոֆեան Գէորգ (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Քամպրճեան Գրիգոր եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սարաֆեան Եղուարդ (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Շաքարեան Մովսէս եւ զաւակները (Փարիզ), Պ. Շաքարեան Օննիկ (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Պօտուրեան եւ զաւակները (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Ազապարեան Ղեւոնդ եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Աւետիքեան Աբրամ եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Թութիւճեան Օննիկ եւ զաւակները, սրտի կսկծալի ցաւով կը ծանուցանեն, դառնաղէտ մահը, իրենց զաւկին, եղբօրորդւոյն, թոռան, քեռորդւոյն եւ ազգականին՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՄՄԱՃԵԱՆԻ

որ կնքեց իր մահկանացուն, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, 19 տարեկան դեռատի հասակին մէջ, 20 Յուլիս ժամը 9ին :

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի հինգշաբթի , 22 Յուլիս, կէսօրէ վերջ (ժամը տեղին վրայ), Լիոնի Հայոց եկեղեցին, 69 rue Louis Blanc), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Guillotière-ի գերեզմանատունը Ave. Berthelot) իրենց ընտանեկան դամբարանին մէջ :

ԵՒԳԱ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

25 Յուլիս կիրակի ժամը 3.30ին,
Salle Carlonia, 13 rue Maccarani, Nice
Կ'երգէ ծանօթ եւ սիրուած երգչուհին
Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Կը նուագէ չութակահար Պ. Ս. ԶԻՕՐԿԻՃԵԱՆ
Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. ՍՈՆԱ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՀՈՓԵՀԱՆԴԻՍՍ.— Վաղամեռիկ Օր. ԼՈՒՍԻՆ ՉԻՄՊԻԼԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ յատուկ պատարագ եւ հոգեհանգիստ Շավիլի մատրան մէջ, այս կիրակի առաւօտ : Կը հրաւիրուին բոլոր աղգականներն ու բարեկամները :

Ուշադրութիւն
Մարսէյլի Հայերուն

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԻՆ «ԱԼՀԱՄՊՐԱՅ»ի հաճոյքն ունի ծանուցանելու , Մարսէյլի իր հայ բարեկամներուն որ Յուլիս 22, Հինգշաբթի կէսօրէն ետք բացումը պիտի կատարէ իր մէկ ուրիշ հաստատութեան «La Coupole»ի 7, Place Félix Barret, Marseille, ուր կան սրահներ, հարմնիքի, մկրտութեան, նշանառութի եւ ամէն կարգի ժողովներու :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Dameme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի տարեդարձին առթիւ , Շավիլի անտառին մէջ : Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Արղուէթեան» խումբին եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ :

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ՝ ժամը 3ին, ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի դերեզմանին :

Մատչելի պիւֆէ եւ նուագ :

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ միայն ՀԻրիմին այցելութիւնը :

×

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԽԱՆԴԻՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիւի ԱՆԴՐԱՆԻԿ խումբին եւ Լիոնի ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ կոմիտէի : Այս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ A la Plaine-ի Պ. Տրիկոսի դեղեցիկ ծառաստաններուն մէջ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, վրդ, պար, հայկական եւ եւրոպական :

Կը խօսի ընկեր ՏԻԳՐԱՆ ԶԷՔԵԱՆ

«Սինէ Ղաղօ»ի կողմէ դաշտահանդէսը ժապաւէնի պիտի առնուի : Իսկ Փոն տը Շէրիւի եւ շրջակայքի համար ինքնաշարժ Maison Neuve , Պ. Յ. Սարաֆեանի խանութին առջեւէն ժամը 11.30ին : Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է

ԾԱՆՕԹ.— Լիոնէն օթօբաստները կը մեկնին « Փլաս Կիշար»էն առաւօտուն ժամը 9.30ին :

Տոմսերու համար դիմել.— Այվազեան 194 rue Vendôme: Պետրոսեան 64 rue Rabelais : Վարժապետեան 118 Gde. rue de la Guillotière: Թաթուլեան 62 rue Servient:

×

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ալֆորտվիլի «Մուրատ» խումբի կողմէ, Խանասորի առթիւ: Յուլիս 25ին, կիրակի ամբողջ օրը, Փոնթէի ծանօթ դաշտին վրայ : Սիրով կը հրաւիրենք շրջանի հայ հասարակութիւնը : Միասին առնել ճաշ եւ ըմպելիք :

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Վարդվէս խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ Վարուժան կոմիտէի, այս կիրակի ամբողջ օրը Pont Nantin (Վարիզէ) օգտուելով պարտէզին 200 քայլ հեռու, մշտավազ առուին եզերքը :

Կը նախագահէ Ս. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր ՏԻԳՐԱՆ ԶԷՔԵԱՆ

Ճաշը միասին բերել : Սիրով կը հրաւիրուին Սէնթ Էթիէնի ընկերները :

ՄԵԾ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի 12 քոյր մասնաճիւղերու մասնակցութեամբ , հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան, եւ կազմակերպութեամբ Հ. Յ. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին : Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Սէն Լուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ամֆլանդիկի դաշտը :

Կը նախագահէ ընկեր Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Ներկայութեամբ Conseiller Général du 12me Canton JEAN MASSEի :

Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը մերթ ընդ մերթ կը հնչեցնէ ազգային եւ յեղափոխական երգեր :

Բարձրախօսով հայկական ընտիր երգապնակներ : Գնդասախաղի մեծ մրցում : Առաւելագոյն «կէտեր» շահող խումբը կը ստանայ «Ահարոնեան» բաժակը, նուիրուած Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին կողմէ :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Բոլորէն սպասուած , բոլորէն սիրուած Մարսիլիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ին տարեկան բացօթեայ հանդէսին, PLAGEի մէջ :

Տոմսերը Հ.Մ.Ը.Մ.ի անդամներու մօտ :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Վիէնի Հ. Յ. Դ. կոմիտէն եւ Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած են 500ական ֆրանք Պ. Հ. Թորոսեանէ իր մօր մահուան առթիւ :

իր կեդրոնատեղին Լարնայէն փոխադրեցնելնէ : Այս առթիւ ըսած թէ հրապարակային կուռը վերջանալու վրայ է եւ իրողը Յունաստանի մէջ :

ԻՏԱԼԻՈՑ բանկերվարական կուսակցութիւնը բաժնուեցաւ ժողովրդական ճակատէն (համայնավար), որ ամբաստանագիր մը ուղղած էր կառավարութեան դէմ : Պառակտումը կը խորանայ նաեւ Աշխատանքի Դաշնակցութեան մէջ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աճգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 23 JUILLET 1948 Ուրբաթ 23 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4599–Նոր շրջան թիւ 1008 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ՃՕՍՔԸ

ՔԱՆ ՏԱՐԻ ՎԵՐՋԸ

Զեղչելով արտազաղթի ժխորին, օտար ափերու վրայ տեղաւորման, ապրուստի ապահովման առաջին տարիները, լ՚ընչհպես կը ներկայանայ եւրիատարդական ճակատը, քան տարի վերջը (1928 — 1948):

Նորէն ամփոփուինք մեր գաղութին վրայ :

Բաղդատանք զբաղանն ու բայատակները : Սեւը եւ ճերմակը :

Շատ բան չէ մնացած անդրանիկ եւ երէց սերունդներու ներկայացուցիչներէն : Եթէ նորէն փորձէինք չարել անհետացածներու ցանկը, յետին անտարբերն ալ պիտի դողար, տեսնելով բացուած անջրպետը :

Սպառում եւ մահ՝ բոլոր ասպարէզներուն մէջ,— ազգային, մտաւորական, գիտական –զեղարուեստական, կուսակցական : Կորուստ՝ ամէն տեղ : Այս ափերէն մինչեւ Միջին Արեւելք եւ Ամերիկա :

Լեցուա՞ծ են թափուր դիրքերը :

Ուրիշ խօսքով, կարելի եղա՞ծ է յաջորդներ հասցնել, որպէսզի անտէր եւ խոպան չմնան հանրային գործունէութեան եւ մտաւոր շարժումի այդիներն ու արդասաւորները :

Այստեղ է որ բերանները լայն կը բացուին, նորերուն եւ հիներուն միջեւ : Տեսակ մը փոխադարձութիւն, որ կը կրկնուի պարբերաբար, առանց հիմնովին լուսաբանելու խնդիրը :

« Ի՞նչ ցանեցիք որ ինչ կը յուսաք հնձել», կը հարցնէր «Յառաջ»ի նամակագիրը, — յուսախաբ երիտասարդ մը :

Կը կարծենք թէ չափազանց շատ բան ցանուեցաւ վերջին քսանամեակի ընթացքին : Աւելի շատ քան ուրիշ որեւէ առնի եւ ո՛րեւէ միջավայրի մէջ :

Ցաճախ ցանքը կատարուեցաւ խառն ի խուռն : Առանց կանխորոշ ծրագրի : Հունտերը նետուեցան աջ ու ձախ : Լուռ եւ պաղարիւն, ծրագրեալ աշխատանքը երբեմն խափանուեցաւ խժալուր աղմուկի մը մէջ : Կիրքերն ու կանխակալ կարծիքները խրամներ բացին, դէմ դիմաց հանելով նոյնիսկ նոր սերունդը : Գերազանցութեան մարմաջ մը աւելի պղտորեց մթնոլորտը :

Ի լրումն դժբախտութեան, Երեւանն ալ փորձութեան ցանցեր փռեց, անճար ուսանողներ որսալու համար :

Եւ սակայն, երբեք ապարդիւն չանցաւ քան տարուան վարուցանը, երիտասարդական ճակատին վրայ :

Առաջին փաստ մը՝ թոյն իսկ մեր կուսակցական կեանքէն :

Տարիներէ ի վեր եւ մանաւանդ այսօր՝ երիտասարդներ են որ կը վարեն Դաշնակցութեան մեքենան, այս գաղութին մէջ : «Շրջանառարաններ » միջին եւ յաջորդ սերունդէն :

Կը կարծենք թէ պատկերը տարբեր չէ ուրիշ հոսանքներու, ինչպէս եւ տարբեր ասպարէզներու մէջ :

Ի՞նչպէս հասան անոնք որ հանրային շարժում կը վարեն այսօր, ճակատելով թեր ու դէմ :

Այս իրականութեան առջեւ , երիտասարդութիւնը ինչո՞ւ պիտի կորսնցնէր իր «Հայ ըլլալու գիտակցութիւնը» : Ինչո՞ւ պիտի ուզեր թէ «յուսախաբուինք յուսախաբութիւն կը քալենք, օրէ օր աւելի անհաւատ » :

Հարցումին պատասխանը գտած կ՚ըլլանք , վերլուծելով քանի մը դիծեր որ կը յատկանշեն տարազիր երիտասարդութիւնը :

Նախ՝ հիմնական թերութիւն մը,— ամէն բան դուրսէն , ուրիշէն, վերէն խնամակալութենէ մը սպասել : Ինչ որ կը նշանակէ պակաս ինքնավստահութեան եւ աշխատանքի :

Երկրորդ՝ ստորադասութեան զգացումը,— ի՞նչ կ՚արժեն անճար Հայն ու իր թշուառ պատմութիւնը, այս ծով աշխարհին մէջ, այս վտանգաւոր պողոտաներուն վրայ :

Երրորդ՝ անյագ ծարաւ ապրելու, վայելելու, միջավայրին բոլոր հրապոյրները ծծելու Այն աստիճան որ, ժամանակ չենք գտներ «հայկական – նութեամբ» զբաղելու :

Չորրորդ՝ բաւական սեպել ինչ որ ստացած ենք իբրեւ հայկական պաշար : Ուզղակի կամ անուղղակի :

Բացատրենք թէ ի՛նչ ըսել կ՚ուզենք :

Այնուհետեւ հարցարան մը, աւելի լայնօրէն լուսաբանելու համար խնդիրը :

Շ·

ԲՈԼՇԵՒԻԿ ՊԵՏԵՐՈՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԸՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, ամերիկեան ոստիկանութիւնը ձերբակալած է համայնավար կուսակցութեան պետերը, մէկն ըլլալով Թերթին խմբագիրը : Ամբաստանեալները 12 հոգի են : Առաջին առթիւ ձերբակալուեցան 8 հոգի, բայց առժամապէս ազատ ձգուեցան, իւրաքանչիւրը 5000 տոլար երաշխաւորութիւն ճարած ըլլալով :

Ամբաստանեալները պիտի դատուին համաձայն 1940ին հրատարակուած օրէնքին որ կ՚արգիլէ բռնի միջոցներ թելադրել, կառավարութիւնը տապալելու համար : Առաւելագոյն պատիժն է 10.000 տոլար տուգանք եւ տասը տարի բանտարկութիւն :

Ձերբակալութիւնները տեղի ունեցան 15 պահարաններու մէջ ամփոփուած ամբաստանութիւններով : Բոլոր պահարաններն ալ կնքուած եւ դատաւորին յանձնուած էին :

Համայնավար կուսակցութիւնը բողոքեց այս ձերբակալութեանց դէմ, յայտարարելով թէ նախագահ Թրումըն «ամէն միջոցի կը դիմէ, խոստովանելի թէ անխոստովանելի, շահելու համար յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ» : Պաշտօնական շրջանակները լուռ կը մնան :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ մասին վերնագրեր կնքուեր – ցաւ Արաբներուն եւ Հրեաներուն միջեւ :

ՀԱՅԸ ԵՒ ԱԼԻՒԻՐԸ ազատ պիտի ծախուին Անգլիոյ մէջ, այս կիրակիէն սկսեալ :

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱԻ ՄԸ, որ 13 հոգի կը փոխադրէր, Միջերկրականի մէջ ինկաւ մեքենայի խանգարման հետեւանքով : Ութ հոգի անհետացած են :

Նոր դահիճը պիտի կազմէ
Պ. Անտռէ Մառի (արտաստական)

Հանրապետութեան նախագահ Օրիոլ քաղաքական ականաւոր անձնաւորութեանց հետ զատ զատ եւ երկարօրէն խորհրդակցելէ ետք, նորդահլիճին կազմութիւնը յանձնեց Պ. Անտռէ Մառիի, որ դատական նախարար էր նախորդ դահլիճին մէջ : Արմատական երեսփոխանը վարչապետական թեկնածու նշանակելէ առաջ, նախագահը յայտնեց թէ կացութիւնը կը պահանջէ «կորովի եւ համերաշխ կառավարութիւն մը, գլխաւոր նախարարութեանց համար՝ անկուսն դէմքեր »:

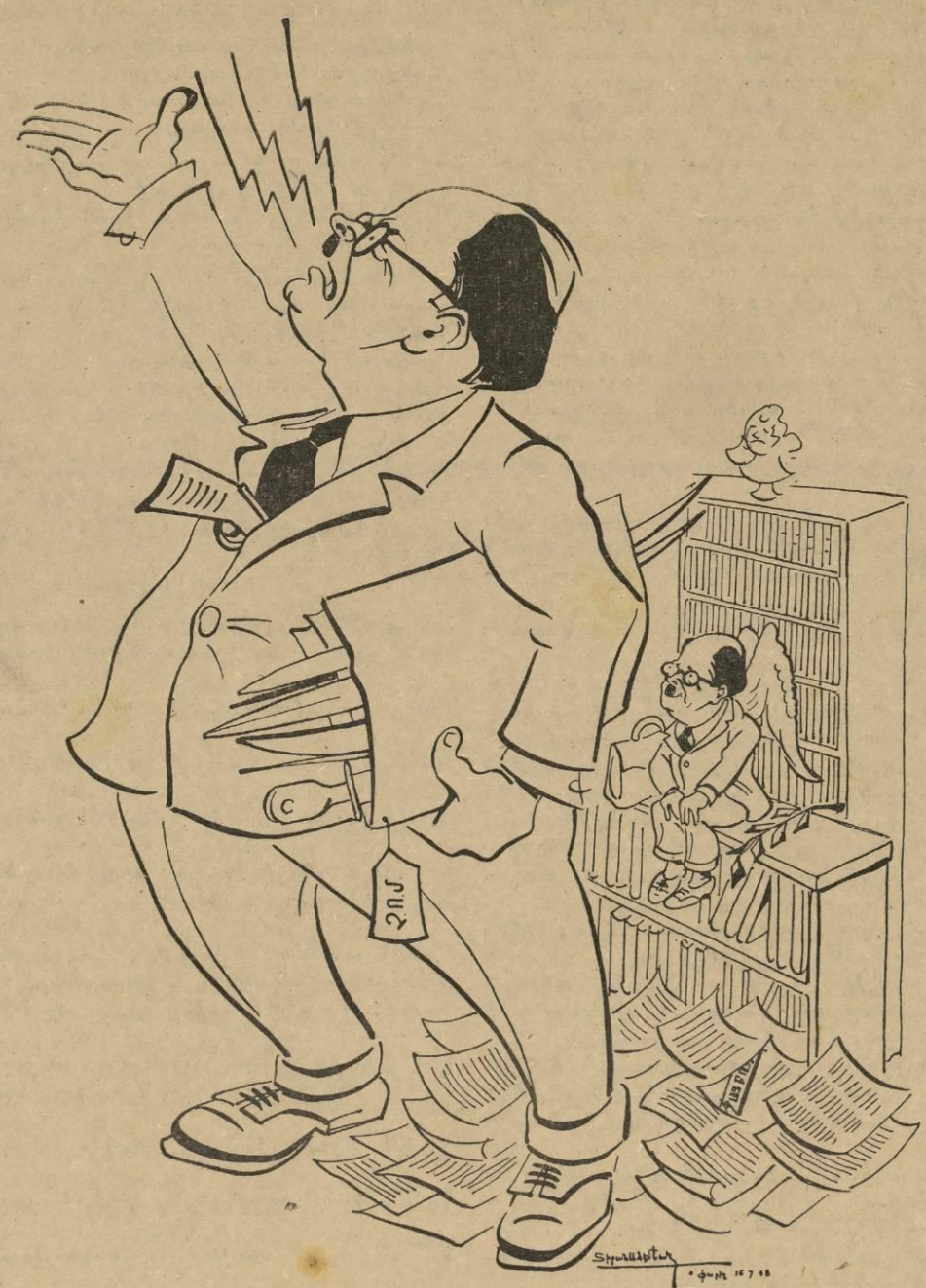
Նախագահին կարծիքով, հետեւեալները են այն էական հարցերը՝ որոնց մասին պէտք է համաձայնին նոր դահլիճին անդամները,— Վերահաստատել պետութեան հեղինակութիւնը, հանրապետական օրէնքներու ուժով, թէ՛ գիմադրականն եւ թէ քաղաքային մարզին մէջ, ստեղծել տնտեսական եւ ընկերային կայուն վիճակ մը իբրեւ դրամական քաղաքական հաստատուն վիճակի մը, այսինքն՝ ստիպողաբար լուծել դիներու եւ օրավարձերու խնդիրը, պարենաւորութիւն, արտադրութեան եւ ապրանքներու բաշխման հարցերը : Դահլիճը համաձայն պէտք է ըլլայ նաեւ ելմտական եւ դրամական, ազգային պաշտպանութեան եւ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրներու մասին :

Անտռէ Մառի իր վերջնական պատասխանը տուած պիտի ըլլար երէկ : Արդէն գործի ձեռնարկած է : Կ՚ըսուի թէ կ՚ուզէ արտաքին նախարարութիւնը յանձնել Լէոն Պլումի, որ, եթէ մերժէ, Ռոպէր Շուման պիտի հրաւիրուի այս պաշտօնին : Հաւանական է նաեւ որ նախորդ վարչապետին առնէ նաեւ որ նախորդ վարչապետին պաշտօնը, Փոլ Ռամատիէի հետ, որ միեւնոյն ատեն պիտի վարչ դատական նախարարութիւնը : Հաւանական է դարձեալ որ Փոլ Ռէնոյի յանձնուին ելմտական նախարարութիւնն ու ազգ· տնտեսութիւնը, եթէ ընկերվարականները չհակառակին այս ընտրութեան : Այդ պարագային, Ռէնօ կրնայ նշանակուիլ պաշտպանական նախարար : Մնաք կայ նաեւ Ռընէ Մայէրի մասին : Եթէ ելմտական նախարար չանուանուի, դէմքը պիտի անցնի նոր նախարարութեան մը, որուն գործը պիտի ըլլայ զբաղիլ միայն Մարշըլի ծրագրին գործադրութեամբ :

★ Անտռէ Մառի ծնած է 1897ին : Կը պատկա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԴԻՄԱՔԵՐ.— Շաւարշ ՆԱՐԴՈՒՆԻ



Ինչպէս ..... որ է

Ծաղրանկար ՏԻՐԱՆ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿԱՆԱՅԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿԱՆԱՅԻ

1.— ԵՒ ՀԱՒՆԴ ՓՈՍԼԸՆԴ

Եւ նաեւ ոտքերդ հնչուն քայլերով
Ոտնակոխ անեն ամբարտաւան ամէն
Ոտնձգութիւն ազգիդ ու հողիդ դէմ
Որ ոտքի կանգնիս ու ոտքի կանգնիս
Ամէն անգամ որ ոտքի կանգնիս
Ոտքերդ ամուր հողին կանգնիս
Ոտքերդ ամուր հողին կանգնիս
Ոտքերդ ամուր հողին

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՊՐԱԶԻԼԻՈՑ մայրաքաղաքին, Սան Փաւլոյի մէջ չինուած Դուբեան վարժարանի չէնքը լրացած է եւ մարտէն սկսեալ դասաւանդութիւնները չէնքին մէջ կը կատարուին, իսկ բարեպար հալէպահայ Ճօրճ Ռըզդուլլահի կողմէ չինուած նկուղեկին լրանալու մօտ է: Հաւանական է որ Սեպտեմբեր 26ին Հարաւ. Ամերիկայի կաթ. պատուիրակ Գարեգին արք. Խաչատուրեան (Տրապիզոնի) օծումը կատարէ:

★ Բնիկ Մարաչցի եւ Մարաչի կեդրոնական վարժարանի նախկին ուսուցիչներէն Պ. Յակոբ Գալէմքեարեան որ Սէն Փաւլօ կը գտնուի, շատ յարգուած եւ սիրուած դէմք մըն է: Իր կրթական գործունէութեան 50ամեայ յոբելեանը տօնելու համար Մարաչի Հայրենակցական Միութիւնը ձեռնարկ մը կատարած էր: Նիւթական բարեկեցիկ վիճակ մը ունենալով, յոբելեարը կը վախճանի որ գոյացած գրամով Սան Փաւլոյի հայ գաղութին համար հիմնուի հայերէն դիրքերով ճոխ գրադարան մը:

Պ. Յակոբ Գալէմքեարեան ծնած է Մարաչ 1874ին: 16 տարեկանին յաջողութեամբ աւարտելէ վերջ ուսման շրջանը, նոյն տարին իսկ իբր օդնական ուսուցիչ պաշտօնի կը կոչուի կեդրոնական վարժարանին մէջ: Աչքթող գօլէճէն շրջանառութիւնով, կը վերադառնայ Մարաչ եւ կը վարէ կեդրոնական վարժարանը երկար տարիներ: Գալէմքեարեան բազմակողմանի հմտութեամբ օժտուած, քալ հայագէտ հեղինակաւոր ուսուցիչ մըն է: Եղած է նաեւ կարող հեղինակ եւ քալ հռետոր: Աշխատակցած է «Ազգակ», «Արմենիա», «Եփոտա» եւ ուրիշ թերթերու: Ունի արժէքաւոր հեղինակութիւններ, ինչպէս « Հոգեբանութիւնը արդիական ըմբռնումով», « Լաւագոյն մանկավարժուհին», « Լուրջ մտածումներ բարի կեանքի համար» , որոնց առաջինը 1920ի Մարաչի ղէպքին անհետացած է, իսկ միւսները կը մնան անտիպ:

ԿԻՊՐՈՍԻ Մելքոնեան հաստատութեան աչակերտները , առաջնորդութեամբ Տանըմարքցի լուսատու մարդարանէն վկայեալ Պ. Յ. Ա.էմմանի տուած են տարեկան մարգահանդէս մը, ուր իր տեսակին մէջ լաւագոյնը եղած է ամբողջ Կիպրոսի մէջ եւ որուն ներկայ եղած է կուսակալը, Լորա Ուինսթըր: Այս տարիւ տեղական մամուլը — անդլերէն թէ յունարէն համակրանքի տողեր նուիրած է: Ներկայ եղած են նաեւ անդլիկեան թերթերու թղթակիցներ Նիկոսիոյ անգլիացի առաջնորդը, Հ. Բ. Ը., ներկայացուցիչներ եւ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ: Ոստիկանական նուագախումբը ընկերացած է մարզանքները, որ տեւած են երկու ժամ:

Մայիս 22ին տրուած է դպրոցին տարեկան համերգը, 80 հոգինոց երդչախումբով, առաջնորդութեամբ Վահան Պէտէլեանի եւ հոյանաւորութեամբ կուսակալին: Ընդունելով կառավարութեան կոչը, համերգին զուտ հասոյթը տրամադրուած է չորս հարիւր միլիոն սովահար եւ չքաւոր մանուկներու միջազգային ֆոնտին:

Լիբանանի Հայ Օգն. Ընդ. 8րդ պատգամաւորական ժողովը տեղի ունեցած է ներկայութեամբ 15 մասնաճիւղերու 50 պատգամաւորներ: Այս շրջանին ալ Օգն. Ընդ. բացառիկ յաջողութիւն մը արձանագրած է իր գործունէութեան զանազան մարզերուն մէջ:

Շրջ. վարչութիւնը այս տարի ունեցած է 5176421 լ. դահեկան մուտք եւ 4417880 լ. դահեկան ելք: Հաւաքաբար բոլոր մասնաճիւղերն ու Շրջ. վարչութիւնը ունեցած են 6.646.921 լ. դահեկան մուտք եւ 5649280 լ. դահեկան ելք:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ Օգն. Ընդ. մասնաճիւղը կը հաշուէ երկու հարիւր աւելի անդամ անդամուհիներ: Լիբանանի մէջ զուտ կանացի է կազմակերպութիւնը, իսկ այս քաղաքին մէջ երկաեռ է, թէեւ գործին ծաւալութիւնովը կրէ իգական սեռը: Սուրիահայ Օգն. Ընդ. կարեւորագոյն մասնաճիւղերէն մէկն է որ ունի լաւագոյն եւ ներկայացնելի արձանագրութիւններ յիշենակ մը, որոնց դասակարգական, ֆիզիքական, բարոյական կրթութեամբ կը զբաղի հինգ հոգինոց յանձնախումբ մը: Անցեալ տարուան մուտքի դրամները գործածուած են չքաւոր ընտանիքներու , հիւանդներու եւ մաս մըն ալ յատկացուած է կրթական գործին: Ճիշտ տարեկան արժանի է չարագրութեան մրցումը:

ՔԱԼԻՖՈՐՆԻՈՑ ԳԻՆԻԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Գրիգոր Առաքելեան, որուն կիները մեռած էր 1947 Փետրուարին, նորէն ամուսնացած է Սանդուխտ Ասլանեանի հետ, դուստրը 1915ի նահատակներէն Վարդան քհնյ. Ազուլհանեանի (եղբայր Գէորգ արք.ի), ինչպէս եւ քեռորդին բանաստեղծ Միսաք Մեծարենցի:

Տիկին Սանդուխտ մտած էր Առաքելեանի մօտ իբրեւ վկայեալ եւ կարող հիւանդապահուհի հայ միլիոնատէրին հաշմանդամ զաւկին: Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, Գ. Առաքելեանն էր որ հրաւիրած էր ծանօթ Աւազը Իրանէն բուժելու իր որդին:

ԵՐԵՔ ՀԱՅ ՆԱԻԱՋՆԵՐ ալ կը գտնուէին ամերիկեան «Փալաու» սաւառնակիրին մէջ, որ Պոլիս այցելեց ամիսներ առաջ: Անոնք են Աւետիս Տիրանեան, 21 տարեկան, մեքենագէտ, Սարգիս Քալէնեան, 24 տարեկան, Լեւոն Պէկտաշեան 30 տարեկան (սպայ): Պոլսոյ մէջ այցելած են Մ. Երզոդութիւն եկեղեցին եւ Բանկալթիի Մխիթարեան ակումբը եւ դիչերուան ճաշը վարժարանին մէջ ըրած: Անոնք ըսած են թէ ամերիկեան բանակին մէջ 20.000 հայ զինուորներ կը ծառայեն:



Վարանի Հայ Մարզականին (U .S. A.) առաջին խումբը որ 1947—1948ի ախոյեանին Հանդիսացաւ Տօմ – Արուէշ 1ère série, այժմ Promotion) : Clichéն սիրով տրամադրած է Լիոնի մեծ օրաթերթը, Le Progrès .

«ՈՒՐ ԿԵՐԹԱՅ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ»..

«Ցառաջ»ի մէջ հրատարակուած ազդի մը վերյայ , շաբաթ դիշեր կ'երթամ ժողովասրահ , առանց գիտնալու թէ ո՛վ է կազմակերպողը: Ներկայ են ճիշդ 44 ժողովականներ,— հռանդուն եռիտասարդներ օտար բառակոյտերով, խառնուրդ խոտոռվանութիւններով: Ոմանք չմոռցան այս առթիւ ալ բուռ մը պլաքներ ուղղել Դաշնակցութեան : Կ'տառապարկուի լուծել Նոր Սերունդը եւ ժաֆը, եւ առանց կուսակցական ազդեցութեան հաւաքուիլ «կլոր» սեղանի մը չուրջ, հայ երիտասարդաց միացեալ կազմակերպութիւն մը ստեղծելու համար :

« Պէտք է որ չուտով միջոցներու դիմենք . միացեալ ուժերով կանխելու համար վտանգը, ապագային կրնայ նորը պատահիլ հոս ալ, ինչ որ տեղի ունեցաւ անկեալին Սուրիոյ մէջ ..» :

Մասնաւորապար փրփրած էր «հրաժարած» Հ. Մ. Ը. Մ.ական մը, որ կարդի հրաւիրուեցաւ Պ. Ա. Զօպանեանի կողմէ (նախագահ) : Այս վերջինը խոստացաւ կարելին չզլանալ համերաշխութիւն մը փորձելու համար :

Գովելի էին սրտցաւ երիտասարդի մը յուզիչ խօսքերը կսկիծ հայերէնով մը. «Երջանիկ մէջ միակ Հայ մըն եմ, դժբախտաբար ականատես կ'ըլլամ անտեղի վէճերու, եղբայր եղբօրը դէմ : Ես Հայ եմ, կ'ուզեմ հայ մնալ, իսկ հայրենիքը կը պատկանի բոլորիս, վարչաձեւերը կուգան ու կ'երթան, իսկ հայրենիքը նոյնը կը մնայ »:

Ի վերջոյ յանձնախումբ մը կազմուեցաւ, երիտասարդութիւնը պարբերական խորհրդակցութեանց հրաւիրելու համար յառաջիկայ հոկտեմբերին :

Յանձնախումբին նախագահութիւնը առաջարկուեցաւ Պ. Զօպանեանի, որ մերժեց: Զիթունին ալ մերժեց փոխ – նախագահութիւնը:

Դժբախտաբար՝ մոլորեալ ժաֆիէրը ամէն ինչ մութ կը տեսնէ. փափաքելի է որ, «այլ» թերթերուն լրջութեան յորդորները խոչորացոյցով

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (57)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

— Քու ներկայութեա՞մբ էր որ երկու իշխանները ազատ ձգեց ան :

— Ես ներկայ էի, բայց ինքս իմ մէջ խեղդեցի զարյոյթս: Ուշտունեաց եւ Անձեւացեաց իշխանները, որոնք իր կեանքին դէմ դաւադրութիւններ կը լարէին, ես իմ ձեռքովս յանձնեցի իրեն. բայց ինք ազատ արձակեց զանոնք: Ժողովուրդը կ'ուզէր պատառ պատառ ընել այդ դաւաճանները, ես էի որ փրկեցի պիրենք, բարձր պահելու համար թագաւորի խօսքն ու հրամանը :

— Սպասէ, Մարտիրոս հայր· կարդա այս նամակը եւ տես, թէ ինչ կը գրեն ձեր ազատած այդ իշխանները մասին, ըսաւ Սահակ սրբազանը եւ, վերցնելով սեղանին վրայ գրուած նամակները մէկը, յանձնեց Մարտիրոս հօր:

Այս վերջինը կարդաց նամակը եւ դէմքը դունատեցաւ: Բարկութեամբ մէկ կողմ նետեց մաղաղաթը, վեր ելաւ տեղէն եւ սկսաւ արագ քայլերով շրջապատիլ սենեակին մէջ :

— Դաւաճաններ, լիրբեր· · · : Ես դիտէի, ես կը ճանչնայի զանոնք : Սխալեցաւ Աշոտ Երկաթ· պէտք էր տեղն ու տեղը կախել այդ ազգուրացները, եւ ոչ թէ ազատել :

— Կը տեսնե՞ս ինչ սոսկալի դաւադրութիւն կը լարեն Աշոտ Երկաթի դէմ: Եւ որո՞նք կ'ուզեն դործիք դարձնել իրենց ձեռքը· անոնք՝ որոնք երախտապարտ են Աշոտ Երկաթին, որոնք անոր աղքն ու հացը կ'ուտեն: Կ'ուզեն ձեռք ամբարձել Վասակ եւ Աշոտ Գնթունիները, եւ ապստամբեցնել զանոնք օրինաւոր թագաւորին դէմ: Կը տեսնէ՞ք հիմա որ այդ ձեր ազատած իշխաններդ ինչեր կ'ընեն :

— Արծրունեաց Գագիկի դործն է: Ան է բոլոր դաւադրութեանց հոգին· մեր ամբողջ ջանքը պիտի ըլլայ ոչնչացնել այդ դաւադրութիւնները : Ի՞նչ լուր Սահակ քահանայէն, ե՞րբ պիտի գայ :

— Վաղը երեկոյեան հոս կ'ըլլան Սահակ Արծրունեաց քահանան, Գէորգ Մարզպետունին եւ Բասեան դաւադի իշխանը :

— Թող դան· պէտք է սպասել անոնց· պէտք է տեղեկանալ Սահակ քահանայէն, թէ ինչ նոր դաւեր ծրագրած է Գագիկ Արծրունին :

— Մեր դլխաւոր երկիւղը Վասպուրականէն է: Զօրաւոր սխոյեան է ան մեզի, պէտք է զգոյշ ըլլալ անկէ :

— Բայց խիստ լաւ տեղեկութիւններ կան Տարօնէն· այնտեղ արդէն պատրաստ դունդ մը ունինք, մօտ 400 հոգիէ բաղկացած :

— Ապրի Գէորգ իշխանը · այդ խումբը անոր գործն է :

Այդ միջոցին վանքի դուռը զարնուեցաւ: Սահակ սրբազանն ու Մարտիրոս հայրը հեռաքրքրութեամբ սպասեցին, տեսնելու համար թէ այսպէս կէս գիշերին ո՞վ կրնայ եղած ըլլալ եկողը : Սահակ սրբազանը չտպով դուրս պնաց, եւ հրամայեց բանալ դուռը, երբ տեսաւ ձիաւոր մը, որ կեցած էր վանքի պարիսպին մօտ :

Ձիւնը կը շարունակէր փաթիլ փաթիլ տեղալ դուրսը, եւ ձիաւորը ամբողջովին ծածկուած էր ձիւնի տակ : Ան չուտ մը մտաւ վանքի դաւիթին նեղլս, եւ ձիէն վար իջնելով՝ ուղղակի դէպի սրբազանը դիմեց, որ չուտած իրեն կը նայէր, առանց ճանչնալու նորեկը :

— Ողջոյն, սրբազան հայր, ըսաւ ճանապարհորդը, ուղղակի սրբազանին խուցը դիմելով :

Սահակ սրբազանը մեքենաբար անոր հետեւեցաւ ու երբ ճրագի աղօտ լոյսին տակ տեսաւ անծանօթին դէմքը, ուրախ գոչիւն մը արձակեց :

— Վայ, Տէր Սահակ, ես քեզ բոլորովին չճանչցայ· այնքան ձերմակեր ես ձիւնին տակ, որ հազիւ տարեկան ծերունի մը կարծեցի քեզ: Բարով, հազար բարով եկար: Բայց մենք այսօր չէինք սպասեր քեզի, աւելցուց սրբազանը :

Նորեկը , որ Արծրունեաց տան Սահակ քահանան էր, նախ Մարտիրոս վանահօր աջը համբուրեց, ապա սկսաւ թօթուել վրայի ձիւնը :

— Մեռայ, ամբողջ դիչերը ճամբայ կուգայի, ըսաւ ան :

— Կ'երեւայ թէ կարեւոր լուրեր ունիս որ այսպէս չտպով ճանապարհորդեր ես :

— Աւ այժմ միայն ուրախալի լուր մը պիտի տամ, իսկ մնացածը կը թողում վաղուան. Եւսուիքը վերջապէս Աորպատական քաշուեցաւ իր զօրքերով :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՃԵՄԱՋԵԱՆՑ

կարդան եւ լուսաբանուին թէ, բանը ինչո՛ւմն է: «Կ'աւարտուի՞ Նոր Սերունդին թէ ուրիշներու գործել համաձայն իրենց համոզումներուն, ա – ռանց խաչաձեւումներու: Եւ կը մաղթեմ որ բա – ցատրուի «Ծառայ»ը լուսաւորէ խաւարեալ հոգիով աղքատները, որոնք եղածները քանդելով Նոր մը «վերաշինելու» ճգնարարութիւնը կը փորձեն:

ԳՐԻԳՈՐ ՀԱՏԶՄԵԱՆ

նի արմատական կուսակցութեան, որուն խորհր – դարանական խմբակցութեան պետն է: 1928ին ի վեր չարունակ երեսփոխան ընտրուած է: 1933ին եւ 1934ին եղած է փոխ-նախարար: Ռամատիէի եւ Շումանի գահլիճին մէջ վարած է դաշտական նա – խարարի պաշտօնները Պաւերազմին առեն, 1943էն 1945 արգելափակուած էր Պուխընվալտի դժոխքին մէջ, իբրեւ դիմադրական: Վատա – ռողջ է, իբրեւ հետեւանք այդ առթիւ կրած տառապանքներուն: Պաւերազմական խաչ ստա – ցած է իբրեւ զինուոր 1914ի եւ 1939ի պաւերազմ – ներուն: Իր զինաւոր ջանքը պիտի ըլլայ համա – խմբել բոլոր հանրապետական տարրերը:

Ո՞ՇՏԱԿ պիտի լուծուի Պերլինի խնդիրը

«ԹՈՑԻ ՊԻՏԻ ՉՏԱՆՔ ՈՐ ԲՈՒՆԱԴԱՏԵՆ ԿԱՄ ՎԱՒՑՆԵՆ ՄԵՋ»

Մ. Նահանգներու Արտաքին Նախարար Մար – շըլ, մամուլի չաբաթական զեկուցման մէջ, պա – տասխանելով այն հարցումին թէ՝ պաւերազմի վտանգ կա՞յ, յայտարարեց.—

Բանակցութեան եւ դիւանագիտութեան ամէն միջոց պիտի փորձենք զգարգադրելու համար Պերլի – նի խնդիրը, որպէսզի աշխարհը երբորդ պաւե – րազմի մը ողբերգութեան չմատնուի: Մ. Նա – հանգները պիտի չանեն որ մեր վրայ ճնշեն կամ վախցնեն, որպէսզի մեր գործերու ա – զատութիւնը փոխենք: Պիտի չարունակենք մեր բոլոր կարելի՛ն փորձել, ընդունելի կարգադրու – թեան մը յանգելու համար, բայց կը կրկնեմ, գը – լուխ պիտի չծռենք բռնադատութեան:

Մարշըլ աւելցուց թէ այլեւս որեւէ յայտա – րարութիւն պիտի չընէ Պերլինի մասին, մինչեւ որ տեսակցի գօր. Ժուկովի հետ, որ Գերմանիայէն Ուշինկթըն հրաւիրուած է յատկապէս:

«Տէյլի Մէյլ»ի տեղեկութեանց համաձայն, Մ. Նահանգները որոշած է Պերլինի խնդիրը խա – զաղութեամբ կարգադրել հիմ բռնելով երեք հիմ – նական կէտեր.—

1.— Վճռապէս թոյլ չտալ որ վտարեն Պերլի – նէն: Եթէ Ռ. Միութիւնը փորձէ բռնութեան դի – մել, Մ. Նահանգները պիտի ընդդիմանան բռնի ուժով, գործակցութեամբ միւս արեւմտեան պե – տութեանց:

2.— Նոյն վճռականութեամբ խաղաղ լուծում գտնել փորձելով ամէն միջոց, նոյնիսկ առանձին բանակցութիւն Ուշինկթընէն Մոսկուա:

3.— Զգուշանալ գործիչ բառերէ եւ արարք – ներէ, աւելի չծանրացնելու համար կացութիւնը: Զփակել որեւէ դուռ, եթէ Ռուսերը ուզեն բա – նակցիլ:

★ Ամերիկա եւ Անգլիա կը սպասեն որ Ֆրան – սայի նոր գահլիճը կազմուի, որպէսզի աւարտեն Պերլինի մասին Մոսկուայի յանձնուելիք նոր ծա – նուցագրին խմբագրութիւնը:

Մ. Նահանգները հաղորդեցին Անգլիոյ թէ լինչ պիտի ընեն, եթէ Ռ. Միութիւն մերժէ կար – գադրել Պերլինի խնդիրը: Այսպէս, Ուշինկթըն մտադրած է հարցը ներկայացնել նախ Ապահո – վութեան Որհուրդին, եւ եթէ Ռուսերը իրենց վեթոյի իրաւունքը գործադրեն, պահանջել որ Միացեալ Ազգերու ընդհանուր ժողովը մասնաւոր նիստ մը գումարէ, քննելու համար խնդիրը: Այս բարոյական օժանդակութեան վրայ, Մ. Նահանգ – ները պիտի կրնան ձեռք առնել ամէնահաւանելի բոլոր միջոցները, Պերլինի հաղորդակցութիւնները վե – րահաստատելու համար:

Պէվինի առաջարկներուն համաձայն, Մոս – կուա պիտի հրաւիրուի Պերլինի պաշարումը դադ – րեցնելու եւ ընդունելու որ չորս պետութեանց արտաքին նախարարները նոր ժողով մը գումա – րեն, կարգադրելու համար ոչ միայն Գերմանիոյ խնդիրը, այլեւ Արեւելքի ու Արեւմուտքի միջեւ ծագած բոլոր հարցերը: Այս ժողովը պիտի կրնայ զբաղիլ նաեւ ուրիշ հրատապ խնդիրներով, եւ մասնաւորաբար Ծովնաստանի եւ Թուրքիոյ վերա – բերեալ հարցերով:

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵՄՆԵՐՈՒ գործադուլը վեր – ջացած կը համարուի, թէեւ կարգ մը պաշտօնա – տուններու մէջ բանիմողներ կան տակաւին: Ծխա – խոտի մթերանոցներու աշխատաւորները սկսած են գործել, այնպէս որ կարելի պիտի ըլլայ ծխա – խոտ եւ ծխիկ ճարել մէկ երկու օրէն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Խանասորի տարեդարձին առթիւ, Շավիւլի անտառին մէջ: Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Ա – ղուէթեան» խումբին եւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ:

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ՝ ժամը 3ին, ԻՇԽԱՆ ԱՐ – ՂՈՒԹԵԱՆի դերեզմանին:

Մատչելի պիւֆէ եւ նուագ:

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունե – նայ միայն ՀԻՐԻՄԻՆ այցելութիւնը:

×

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Ալիշանի «Մու – րատ» խումբի կողմէ, Խանասորի առթիւ: Ցուլիս 25ին, կիրակի ամբողջ օրը, Փոնթէի ծանօթ դաշ – տին վրայ: Սիրով կը հրաւիրենք ՀՐՋԱՆի հայ հա – սարակութիւնը: Միասին ամենէ ճաշ եւ ըմպելիք:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի ՄԷՋ.— Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վարդէսի խումբին կողմէ, հա – ւանաւորութեամբ Վարուժան կամիտէի, այս կի – րակի ամբողջ օրը Pont Nantin (Վարիզէն) օդա – դուռ պարահէդէն 200 քայլ հեռու, մշտավաղ ա – ռաւին եզերքը:

Կը նախագահէ Ս. ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր ՏԻԳՐԱՆ ԶԷՔԵԱՆ

Ճաշը միասին քերել: Սիրով կը հրաւիրուին ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի ընկերները:

ԹԻԹՕ ՈՒԹ ԺԱՄ ԽՕՍԵՑԱՒ ՄԵՐԺԵԼՈՎ ԲԱՆԱԴՐԱՆՔԸ

Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութեան Ե. համագումարին մէջ, Թիթօ խանդավառ ցոյ – ցերու առարկայ եղաւ: Ներկայ 2344 պատգամա – ւորները որոտընդոստ ծափահարեցին զայն հինգ վայրկեան չարունակ եւ «Հերոս Թիթօ» ձայնե – ցին, երկար առեն:

Թիթօ խօսեցաւ ութ ժամ անընդհատ: Ըսաւ թէ՝ համագումարը կը բացուի «արտակարգ պա – րագաներու մէջ»: Կ'ուզեմ ցոյց տալ թէ՝ անիրաւ են անոնք՝ որ կը չանան թերագնահատել եուկո – սլաւ ժողովուրդին հերոսական պայքարը. անոնց այս ընթացքը կը խոչդ մեր ժողովուրդին սիրտը: Այս պարագան կը չեչտեմ ապացուցանելուհամար թէ միայն եուկոսլաւ ժողովուրդն էր որ պատաս – խանեց մեր ընկեր Սթալինի, երբ ան հրաւէր ուղ – ղեց 1941ին, կռուելու փաչական աչխարհակալնե – րուն դէմ»:

Ծափեր տեղացին ամէն անգամ որ Թիթօ կո – միֆորմի կողմէ բանադրուած իր ընկերներուն, Քարտէլի, Բանքովիչի եւ Ճիլասի անուններուն չի – չեց: Այս պարագան ապացոյց կրնայ նկատուիլ թէ՝ կուսակցութիւնը սերտօրէն կապուած է «Թիթոյի կեդրոնական կոմիտէին» եւ թէ՝ համայնավար – ներու պետը պիտի վերընտրուի իր պաշտօնին մէջ:

Պատասխանելով Կոմինֆորմի կողմէ եղած ամբաստանութեանց, Թիթօ յայտարարեց թէ այդ բանաձեւը «կոչ մըն է քաղաքացիական պատե – րազմի, երկրին ոչնչացման»: Մասնաւորապէս հերքեց այն մեղադրանքը թէ Եուկոսլաւիոյ հա – մայնավար կուսակցութիւնը կռնակ դարձուցած է Ռ. Միութեան: Մենք միշտ համաձայն եղած ենք Ռ. Միութեան արտաքին քաղաքականութեան, միշտ համերաշխութիւն եւ հաւատարմութիւն ցոյց տուած ենք Ռ. Միութեան հանդէպ»:

Եզրակացնելով, Եուկոսլաւիոյ դիկտատորը յոյս յայտնեց թէ բոլշեւիկեան կուսակցութիւնը երեւան պիտի հանէ ամբողջ ճշմարտութիւնը:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Մրցողները Սթրապուրկ հասան չորեքշաբթի իրիկուն (17րդ հան – դուրան): Contre la montre կոչուած է այս մրցու – մը, այսինքն ամէն մասնակցող մինակը կը մեկնի չորս վայրկեան տարբերութիւն ունենալով մէկը միւսէն: Խոալացիները, մասնաւորաբար Պաւթա – լի որոշած էին խնայել իրենց ուժերը, որովհետեւ գիտեն թէ չատ դործ պիտի ունենան ուրբաթ օր, Ղէպի Պեժիա: Այս հանրգուանին առաջին հասաւ Լայպրեխտ 2 ժամ 55 վայրկեան 17 երկվ.էն, մի – ջին հաշուով 41 քիլոմեթր ժամը: (Ճամբան 120 քիլոմեթր էր): Ընդհանուր դասաւորման մէջ Ֆրանսացի Լաֆէպլ կ'անցնի երկրորդ, Պոպէ 4րդ մկկտեղ չահելով, իսկ միջազգային դասաւորման մէջ Ֆրանսացիները կը կորանցնեն իրենց առաջին տեղը ի չահ Պելժիոյ: Բացառիկ դէպք մը միայն կրնայ նոր փոփոխութիւն յառաջ բերել եւ կոր – անցնել տալ Պաւթալիի դեղին չալիկը, մինչեւ կիրակի: Հիմակուընկ «Շրջան»ին ախոյեանները ձեռք ձեռք կը խլուին եւ Պաւթալիի մէկ պայ – մանագիրը բարձրացած է 100.000 ֆրանքի:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme — (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Եդիպտացի» կոմիտէի ժո – ղովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկեր – վարականներու սրահը:

ԻՍԻԻ Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Մրիմեան սրահին մէջ:

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները: Բացականները նկատի պիտի առնուին:

ԱՆԻԷՒ.— Հ. Ց. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը8.30ին, կայարանի ծանօթ սրճարանը: Կարեւոր օրա – կարգ:

Ֆ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը երկուչաբթի Ցուլիս 26ին, ժամը 4ին Սօսիէթէ Սավանթի մէջ: Կը խնդրուի ընկե – րուհիներէն ճչդապահ ըլլալ: Բացականները նկա – տի կ'առնուին:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Իսիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը դաւաթ մը թէյի չուրջ այս չաբաթ հրե – կոյ ժամը 9ին Մրիմեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամուհիներու ներկայութիւ – նը անհրաժեշտ է:

ՀԱՄԱԼԽԱՐԲԵՐԴԻ ՀԱՑՐ. Մխիթեան Վալան – սի մասնաճիւղի ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Սովորական սրճարանը: Խիստ կա – րեւոր օրակարգ:

ԵՐԳԱ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

25 Ցուլիս կիրակի ժամը 3.30ին,
Salle Carlonia, 13 rue Maccarani, Nice

Կ'երդէ ծանօթ եւ սիրուած երգչուհին

Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը նուագէ չուրթակահար Պ. Ս. ՋԼՕՐԼՔՃԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. ՍՈՆԱ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՌՈՄԱՆի Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԸ իր «Օր»ը կը ստնէ Ցուլիս 23ին, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Սէն Պառնաբի սրահին մէջ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՂԷՏԵԱՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գաղթականական գրասենեակին կը տեղեկա – ցնեն որ Ցունիս 14ին հրատարակուած օրէնքի հե – տեւանքով պատերազմէ եւ հոգեհանդիստ Շավիւլի մատեան մէջ, այս կիրակի առաւօտ: Կը հրաւիր – ուին բոլոր ազգականներն ու բարեկամները:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէնթ Ամթուանի Հ. Ց. Դ. ընկեր կարօ ենթակոմիտէի վիճակախաղէն չահած են հետեւեալ թիւերը.— 274 ամերիկեան ինքնա – հոս ղրկէ մը, ոսկեզօծ, 360 զոյգ մը կնոջ գուլ – պայ, 37 չիշ մը օ տը toiլettes, 890 ճաշարան մը, 702 կնոջ զօտի մը: Շահողները դիմեն իրենց տոմ – սերու թիւերով ընկեր Ա. Մոմճեանի բնակարա – նը, La Viste, 20 rue des Ravin:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

ՄԻՇՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱԿԼՍ

Բաց է տիկիններու համար Հինգշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ օրերը:

Հոկտեմբեր 6էն սկսեալ Չորեքշաբթի օրերը եւս:

50 Fbg. St. Martin Tél. Nord 78–66

T. S. F.

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մէջ բացառիկ պէ – տերէն օգտուիլ

Ա. Ճ Ա. Պ Ա Ր Ե Ց Ի Ք

Գնել առաջին կարգի ռատիօ դործիքները, կառրները, լէկ. մոթէօրները, լամբեր որոնք մէկ տարուան համար երաշխաւորուած են:

Մ Ա Տ Չ Ե Լ Ի Գ Ի Ն Ե Ր

Պահանջեցէք մեր բաթալոկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris
եւ Rue du Soleil, Place des Fêtes
Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէ եւս կրնան դիմել: Նորոդութիւն եւ բարեխառնութիւն ամէն տեսակ մարքայի գործիքներ – ուն:

« ԾԱՌԱՅ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 24 JUILLET 1948 Շաբաթ 24 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4590–Նոր շրջան թիւ 1009 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՄԵԶԻ ԶՕՊԱՍԷՐ

Ստիպուած ենք անգամ մը եւս յիշեցնել, «ի բուժումն զայթակղեալ մտաց»·—

Երբ որեւէ դիտողութիւն կ'ուղղենք չափահաս երիտասարդութեան եւ յաջորդ սերունդին, երբեք չենք անտեսեր միջավայրին պայմանները, երէկուան եւ այսօրուան տարբերութիւնը :

Ձենք մոռնար թէ փոխուած են ոչ միայն երկինքն ու երկիրը, օդն ու ջուրը, այլեւ մարդիկը, իրենց կենցաղով եւ ըմբռնումներով :

Եւ մանաւանդ, մեզի համար դաղանիք չունին տատապանքներն ու եւեւէրները այն սերունդին որ այս աղատ տիերը նետուեցաւ սիրտը վիրաւոր, ոտքերը արիւնոտ, աչքերը արցունքէն ուռած :

Այս պարագաները միշտ ալ կը յիշենք որեւէ խորհրդածութեան առեն : Կը քաւէ ուշադրութեամբ հետեւիլ, սերտելով իւրաքանչիւր բառն ու խօսքը :

Քանի – երեսուն տարի անցած է վերջին փլուզումներէն ի վեր : Ուրեմն վարժուած պէտք է ըլլանք պաղարիւն վերլուծումներու :

Մանաւանդ որ, խնդիրը կապ ունի տարագիր բազմութեանց ճակատագրին, հայկական արժէքներու մշակեցուածքի հետ :

Այսպէս, քննենք տարագիր երիտասարդութեան մէկ թերութիւնը,— ամէն բան դուրսէն, ուրիշէն, վերին խնամակալութենէ մը սպասել :

Այս վերլուծումը մանաւանդ աչքի կը զարնէ մեր գաղութին մէջ, որ երիտասարդ է իր համբանքով ալ :

Կրնաք հարիւրներով համրել ներկայացուցիչներ միջին եւ նոր սերունդներէն, որոնց ճակատը բաց է եւ մէջքը չիոտակ : Բոլորն ալ նախանձելի դիրքեր գրաւած են բաղդատաբար կարճ ժամանակի մը մէջ, չնորհիւ իրենց ուշիմութեան եւ աշխատանքին : Անկախ են եւ ձեռներէց : Պատրաստ՝ ամէն զոհողութեան, յանուն հայրենիքի եւ ազգային մշակոյթի :

Բիչ – շատ հանրածին ջիղ մըն ալ ունին : Կ'ուզեն երեւալ, գործել : Ծօսիլ : Գրել : Կան որ ընդունակութիւն կը ցուցնեն թափուր դիրք մը, «ժառանգութիւն» մը դրաւելու :

Եւ սակայն, ոչ մէկ իրական ձգտում՝ արժեցնելու համար այդ արդար յատկութիւնները : Ոչ մէկ տեսական ճիգ :

Ընդհակառակն՝ համաճարակ մը եղածով գոհանալու, թիատրոյ դիտելիքներ կրկնելու : Ինչ որ կը նշանակէ լճանալ, եթէ ոչ ետ երթալ :

Իւրաքանչիւր սերունդ քայլ մը առնի յառաջ պիտի նետուի : Բան մը առնի պիտի գիտնայ : Պիտի թարմացնէ, լրացնէ իր սորվածը :

Այս տեսակէտէն, շատ ալ մխիթարական չէ հետեւակորը, մեր անմիջական շրջապատին մէջ :

Անշուշտ իրաւունք չունինք միեւնոյն պարտականութիւնները պահանջելու բոլորէն : Բայց անոնք որ ընդունակութիւն եւ տրամադրութիւնու-ներ բաժին մը ստանձնելու հանրային ծառայութեան մէջ, անվրէպ կէս ճամբան պիտի մնան, եթէ չքալեն ժամանակին հետ : Իսկ ժամանակը մեզի չսպասեր : Մանաւանդ այս ափերուն վրայ :

Առօրեայ կեանքի զրաղումները երբեք արդելք չեն ինքնազարգացման համար :

Շատ քիչ երիտասարդներ կրնան արժեցնել այդ աժան չքմեղանքը, որ երբեմն համազօր է անհոգութեան, եթէ ոչ ծուլութեան :

Ե՞րբ ժամանակ պակասած է շատ աւելի յոգնեցուցիչ նուաճումներու համար :

Ինչ որ կը մատնանշենք, պարզապէս գիտակցութեան խնդիր մըն է :

Շատեր չարաչար պիտի զղջան տարիներ վերջը, երբ այլապէս ծանր հոգիի ծռեն իրենց մէջքը :

Այս ընթացքով, օր մը հեռաւոր յիշատակ պիտի դառնան երիտասարդութեան համար սարքուած դասախօսութիւններն ու դասընթացքները :

Այն առեն, բացուած պիտի ըլլայ անջրպետ մը ոչ միայն երկու սերունդներու, այլեւ տարադիր բազմութեանց եւ հայրենիքին միջեւ :

Մեզի համար հաճոյք մը չէ չարունակ յիշեցնել այս տարրական ճշմարտութիւնները :

Բայց, տարիները կը թաւալին : Մշակները կը մաշին : Պահանջները կը բազմանան :

Կարելի՞ է ճգրաը փոխանցել մէկ սերունդէն միւսը, առանց նորոգելու իզը :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻՇՏ ՄԵՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Այո՛, աւելի քան կենսական է, քիչ մը աւելի մանրամասնութեանց մէջ մտնել դպրոցներու խնդրին առթիւ : Յաւուր հարց մը որ կը պահանջէ ոչ միայն գիտակից ու սրտցաւ վերաբերում, այլ եւ լրջութիւն ու լայնամտութիւն :

Արդարեւ, ունինք կրթական մարմիններ որոնք չեն ակնոցներ դրած, չեն հրաւիրեր լաւատես ուսուցիչը, իրաչեղով անոր այս կամ այն քաղաքական ու մանաւանդ Դաշնակցական համոզումներէն :

Տակաւին կայ դասագիրքերու հարցը :

Ընդհանրապէս լաւագոյն ձեռնարկները չեն որ կը գործածուին, հակինակին կուսակցական հանգամանքին պատճառով :

Դեռ յիշէ՞ք այս կամ այն երկրին քաղաքական դաստիանքին յարմարելու փութկոտութիւնը, կարգ մը թաղական ազաներ կողմէ, որոնք մեծապաներով ժամու « յառաջդիմական» դարձած, իրենց մօրը կաթին ալ կ'ուրանան :

Այս պայմաններու մէջ, ինչո՞ւ մեղադրենք այն մշակները որ համաեսած են ասպարէզին բոլոր դառնութիւնները, չօշափած են ազային ու էմիգրափին, «յառաջդիմական»ին ու յետադիմականին զարկերակը, եւ մածունը կը փչեն ուտելէ առաջ :

Կան անշուշտ երիտասարդ նուիրեալներ, միշտ խանդավառ, որոնք կ'երթան մինչեւ ճկիլերէ եւ Տէր Զօր կամ Քէսապ, մինչեւ Մակեդոնիոյ կամ Իրաքի, Իրանի հեռաւոր անկիւնները, մեր լեզուն, մեր անուշ բարբառը հնչեցնելու հայ մանուկին ականջին :

Մեր անմիջական շրջապատին մէջ եղածները այս չափանիշով չենք կրնար չափել անշուշտ : Բայց հոս ալ դասընթացքի մը վարժապետը ունի նոյն դժուարութիւնները : Անկէ ալ միշտ կը պահանջուի զոհողութիւն, բառ մը որուն գործածութիւնը այլեւս փուչ փուչ կ'ընէ ուսուցիչին մարմինը : Չափազանցութիւն չէ վստահ եղէք :

Վարիչներ կան որ ամէն բան կ'ընեն տարին 2000 ֆրանք պակաս վճարելու համար, բայց երբեք մոքէ չեն անցներ ամէն բան ընել 2000 աւելի վճարելու :

Ո՞ր մէկ ցաւը :

ՍՕՍԻ

ԱՐԵՒԵԼԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Փարիզի մէջ գրեթէ մեւեւոյն առեն կը բացուին երեք միջազգային դիտական համագումար – ներ.— 1. Լեղուաբաններու, 2. Բիւզանդագէտ – ներու, 3. Արեւելագէտներու :

Երեք համագումարներուն ալ կը մասնակցին հայ դիտնականներ եւ օտար հայագէտ դիտնականներ :

Մասնաւորաբար բիւզանդագէտներու համագումարին մէջ պիտի խօսին հայ դիտնականներ, Պոլսոյ Սբ Սոփիայի մէջ երեւան ելած Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչի պատկերին եւ Անիի Մայր եկեղեցիի ծագման մասին :

Այս համագումարին առթիւ կազմակերպուած է նաեւ ցուցահանդէս մը Սորպոնի մէջ, հայ արուեստի եւ ճարտարապետութեան բաժինով :

Բիւզանդագէտներու համագումարին հանդիսաւոր բացումը պիտի կատարուի Յուլիս 27ին, ժամը 3—6, 3 rue Michelet, Paris (6):

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ երրորդ կուսակցութեան (յառաջդիմական) առաջին համագումարը բացուեցաւ Փիլատէլֆիայի մէջ, նշանակելու համար Հանրապետութեան նախագահութեան թեկնածուն, որ է կուսակցութեան հիմնադիրը, Հէնրի Ուոլըս : Համագումարը այս առթիւ պաշտօնապէս պիտի հռչակէ թէ կուսակցութիւնը վերջնապէս կազմուած է : Պատուիրակները ձագկեցին ամերիկեան աշխարհակալութիւնը : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ խօսեցան նաեւ «ՀԱՅԱՍՏԱՆի կացութեան մասին» :

ՅՈՐԵՆի ՀՈՒՆՁԸ 7.245.000 թոն պիտի ըլլայ, համաձայն նոր հաշիւներու : Բայց յոյս չկայ որ բաժնեչափը ընդուի : 1930—39 միջին հունձքն էր 8.050.000 թոն եւ դարձեալ դուրսէն ցորեն կը նեբածէին :

ԿԱՐԱԳի Ցուլիսի բաժնեչափը պիտի որուի մինչեւ այս ամսու վերջը :

Նոր դահիճի կազմութիւնը

Ազգ· ժողովի հանրապետական այն խմբակցութիւնները՝ որոնց վրայ Անտռէ Մառի յոյս դրած էր իր դահլիճը կազմելու համար, հաւանած ըլլալով գործակցիլ իրեն, ապագայ վարչապետը հաղորդեց Հանրապետութեան նախագահին թէ՝ կ'ընդունի կազմել նոր դահլիճը : Լէոն Պլում եւ Փոլ Ռէյնօ հաւանած են մասնակցիլ նոր կառավարութեան :

Անտռէ Մառի կը յուսայ թէ այսօր կամ պիտի կրնայ իր դահլիճով ներկայանալ ազգ· ժողովին : Սակայն, տակաւին անձի եւ քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրներ կան, որոնք լուծում կը պահանջեն : Այսպէս, ընկերվարականները հաշտ աչքով չեն նայիր Ազատութեան Հանրապետական կուսակցութեան (P. R. L.) անդամներու մասնակցութեան, եւ մանաւանդ Փոլ Ռէյնոյի ներկայութեան՝ իբրեւ տնտեսական եւ ելմտական նախարար, որովհետեւ այս նախկին վարչապետը պայման դրած է որ հրամանագիրներով կառավարելու լայն իրաւասութիւններ որուին իրեն, որպէս զի իր գործը արդիւնաւոր ըլլայ : Արտաքին նախարարի ընտրութիւնն ալ դիւրին չերեւար : Ընկերվարականները կը փափաքին որ այս պաշտօնը որուի Պլումի կամ Ռամատիէի :

Քաղաքական խնդիրներուն զատ, ժողովրդականները կը պահանջեն անյապաղ աղդու միջոցներ ձեռք առնել, դիները դեղչելու համար, եւ արտաքին նախարարութիւնը յանձնել այնպիսի անձնաւորութեան մը, ինչպէս Պիտօ կամ Շուման, որ երկրին արտաքին քաղաքականութիւնը փոփոխութիւն չկրէ : Ընկերվարականներն ալ, իրենց կողմէ, վերապահ են կառավարական ծրագրին հանդէպ, մասնաւորապէս այս ծրագրին տնտեսական մասին համար : Կ'ուզեն դահլիճին կազմութենէն առաջ գիտնալ թէ՝ ինչ որոշում որուած է հրամանագիրներու մասին եւ թէ՝ Անտռէ Մառի ինչպէս պիտի պաշտպանէ դպրոցներու աշխարհականացման սկզբունքը : Այս պատճառով, ընկերվարականները որոշած են կառավարութեան ծրագիրը խորհրդարանի առջեւ կարդացուելէն եւք միայն ըսել թէ՝ պիտի կրնա՞ն մասնակցիլ դահլիճին : Նմանօրինակ որոշում մը տուաւ նաեւ ժողովրդականներու խորհրդարանական խմբակցութիւնը : Հետեւաբար, դլխաւոր կուսակցութեանց դիրքը այն առեն միայն վերջնապէս պիտի ճշդուի, երբ Անտռէ Մառի իր դահլիճին հետ ազգ· ժողովին ներկայանալով, պարզէ իր կառավարական ծրագիրը :

★ *Կարգ մը թերթեր հետեւեալ եզրակացութիւնները կ'ընեն նոր կառավարութեան կողմի մասին (կը նշանակենք միայն զլխաւոր նախարարութիւնները).— Անտռէ Մառի՝ վարչապետ· Լէոն Պլում, Պիտօ կամ Շուման, Լանիէլ՝ պետական նախարարներ· Շուման կամ Պիտօ՝ արտաքին նախարար· Փօլ Ռէյնօ՝ եւմտական, Ռամատիէ՝ ազդ· տնտեսութեան, Մոք՝ ներքին, Հանրի Թէթժէն կամ Քոսթ – Ֆլորէ՝ դատական, Ռընէ Մայէր՝ ազդ· պաշտպանութիւն :*

★ *Համայնավար կուսակցութեան քաղաքական բիւրօն զեկոյց մը հրատարակեց, որով կ'ըսէ թէ Պ· Անտռէ Մառիի ծրագիրը հակառակ է Ֆրանսայի ժողովուրդին շահերուն եւ կամքին, ինչպէս եւ երկրին անկախութեան: Այս առթիւ մասնաւորապէս կ'այպանէ Փոլ Ռէյնօն, Ժիլ Մոքը, Լէոն Պլումը, Ռընէ Մայէրը եւն·, վարկաբեկիչ որակումներով :*

Անգլեւսահմաններն կը յուսան եղ ու գտնել Պերլինի տագնապին

Անգլ· դահլիճին նիստէն ետք, որուն մաս – նակցեցան նաեւ ծովակալ լորտ Քընինկհամ եւ սպայակոյտի պետ զօր· Հոլիս, արտաքին նախարար Պէվին Պերլինի մասին յայտարարեց Երեսփ· ժողովին առջեւ .—

Մեր քաղաքականութիւնը կը մնայ այն՝ ինչ որ էր առաջ : Ինչպէս երէկ յայտարարեց զօր· Մարշըլ, չենք կրնար ընդունիլ որեւէ բռնադատում : Կը չարունակենք խորհրդակցիլ Փարիզի եւ Ուաչինկթընի հետ, Պերլինի խնդիրը լուծելու համար : Բրիտանական կառավարութիւնը պատրաստ է բանակցելու խորհրդային կառավարութեան հետ, կարգադրելու համար այս խնդիրը եւ ուրիշ դանազան հարցեր, անմիջապէս որ հարթուին Պերլինի արեւմտեան շրջաններու հաղորդակցութեանց արհեստապետական դժուարութիւնները :

Զըրչիլ ալ հաւանեցաւ այս տեսակէտին :

★ *Լոնտոնի մէջ տիրող կարծիքին համաձայն, զօր· Մարշըլի առջի օրուան կտրուկ, բայց հաշտարար յայտարարութիւնները նշան են թէ՝ Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը պիտի ընդունի Անգլիոյ եր Ֆրանսայի առաջարկը՝ Զորեսրու նոր ժողով մը դումարելու մասին : Այս պարագային, Մոսկուայի տալիք պատասխանէն կախում պիտի ունենայ հաշտութեան խորհրդաժողովի դումարումը :*

Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍՈՒՏԵՐՈՒ ՏԱՐԱՓԸ

«Ամերիկահայ Ազգային Խորհուրդ» կոչուած խառնիճաղանճը, որ մեծխօսիկութենէ եւ ազմկաբարուքենէ զատ ուրիշ բան ըրած չէ իր գոյութեան ամբողջ տարիներուն մէջ, վերջերս ծպտակալ համայնավարներու ասպնջականութեան տակ, Մայիս 29ին, Լըբաբեր»ին մէջ, հրատարակած է յայտարարութիւն մը՝ «Դրօշի եւ մեզաակիցներու նոր հայրենադաւ արկածախնդրութիւնը» խորագրով :

Ըստ յայտարարութեան, ասիկա խտացումն է երեւանի մէջ արտասանուած ճարտասիւռ ճառի մը, որ հաղորդուած է Ռումանիա, Հայաստանեան Ճակատին, այնուհէտեւ ալ փութացուած Նիւ Եորք՝ «Ազգային Խորհուրդ»ին :

Այդ յայտարարութիւն – ստաբանութեան մէջ ըսուած է.—

« Երեւանի ռատիօն, Ապրիլ 25ին, հեռարձակեց տեղեկութիւն մը, մերկացնելով Վրացեանը, Դրաստամատ Կանայեանը — Դրօշի, կամաբարկանի եւայլ Դաշնակներու մեղսակցութիւնը ամերիկեան իմպերիալիստներու չքնաղակերտման հետ, հաղորդելով, որ վերջերս Միացեալ Նահանգներու Դաշնակ պարագլուխները ճաշկերոյթ մը սարքած են, ի պատիւ ամերիկեան բանակի զօրավար Շէքէրճեանի, որ յետոյ Դաշնակներու յանձնարարութեամբ , ամերիկեան կառավարութիւնը ուղարկած է Փռանսա, որպեսզի կազմակերպէ հայ զօրաճաններու արտագաղթը դէպի Միացեալ Նահանգներ :

« Նոյն ժամանակ Գերմանիոյ ամերիկեան զօտիին մէջ կը կազմակերպուի հայկական զօրաճանական բանակ մը, Դրօշի ղեկավարութեամբ, որուն նպատակն է յարձակիլ Սովետ Հայաստանի վրայ, Սովետ – Ամերիկեան զինեալ բախումի մը պարագային : Կաթոլիկներու ներկայացուցիչ Կամսարական կ'ընկերակցի Դրօշին, վերջինի զօրաբրական այցելութիւններու ընթացքին : Ցաւալի է, կ'եզրակացնէ ձայնասփռուած յօդուածը , որ արտասահմանի որոշ թուով մոլորած մարդիկ դեռ կը հետեւին ամէնտիւբիստ Դաշնակ պարագլուխներուն :

« Նման պարագաներ անոպասելի չէին : Ամէնս դրական կողմն այն է, որ այս առթիւ զգաստութեան կրնան գալ կարգ մը բարեմիտ Հայեր, որոնք դժուարանային համոզուելու, թէ կըբնան գտնուիլ Հայեր, որոնք դիտակցօրէն կամ անդիտակցօրէն մեր Հայրենիքի թշնամիներուն գործիք դառնան :

« Նման պարագաներ մեզի կը թելադրեն ա – ւելի ամրապնդել մեր միաձնականութիւնը, աւելի աշխուժացնել մեր փոխադարձ յարաբերութիւնները եւ միահամուռ հակահարուածներով չէզո – քացնել եւ անարգանքի սիւնին գամել բոլոր կարգի հայրենադաւները » :

Այս գարշելի յայտարարութեան մէկ ամէնտող, ամէն բառ, ամէն կէտ ստութիւն է, ճիշդ ու ճիշդ հարազատ հայելին ռուէ բոլշեւիկի հոգիին, ուր ստուը նստած է թանձր եւ անթափանցելի :

« Ստէ, կրկնէ ստուը, կեղծէ » լենինեան վարդապետութեան խակական ու բառացի արտայայտութիւնը :

Առաջին անգամը չէ , որ Երեւան ստութեան արշաւ կը բանայ մեր ազատատիրական պայքարի չքնաղագոյն ու պայծառագոյն դէմքերէն հերոսական Դրօշի եւ անոր միջոցաւ Դաշնակցութեան դէմ :

Ակէ առաջ ալ Երեւան այդպիսի ամօթալի ստութեան տարափ մը ցեխարձակեց Դրօշի եւ անոր պատկանած Դաշնակցութեան դէմ եւ կոչեց զանոնք հայրենադաւ, երբ քալ գիտէը որ Դրօներըն ու Դաշնակցութիւնը, իրենց գործունէութեան բովանդակ տարիներուն, մէկ իրական « յանցանք » էին գործած, — հայրենուրաց չէին եղած , այլ հայրենապաշտական :

Դրօն ու Դաշնակցութիւնը զրպարտուեցան ու ցարդ կը զրպարտուին իրրեւ Նացիներու գործակից , երբ արեւու չափ պարզ է որ Նացիներու բոլոր գաղտնի գիւանները իրենց ձեռքին մէջ ունեցող Երեւանի իրական տէրերը Մոսկուայի մէկ մէկ հատիկ փաստ չգտան իրենց այդ հրէշածին ստուերը ապացուցանելու :

Եթէ այդպիսի գործունէութիւն եւ փաստ գոյութիւն ունենային, դաշնակից զրաւող բանակներու ճիրանները ոչ ոք կրնար փրկել ոչ Դրօն, ոչ Դաշնակցութիւնը: Անոնք կը քաւէին այդպիսի յանցանք մը՝ կախաղաններու վրայ, ինչպէս հարիւրաւորներ քաւեցին :

Մենք հրատարակեցինք յօդուածաշարք մը՝ մեր պաշտօնակից «Յուսաբեր»էն առնելով, ուր ապահիչ կերպով խօսուած է Դրօի գործի մասին եւ որ ամէնքելիօրէն կ'ապացուցանէ, թէ այս առթիւ Երեւանի ձայնասփիւռի եւ արտասահմանեան կարմիր գործակալներու զրածները ծայրէ ի ծայր բացարձակ ստուեր են , բոլշեւիկավայել ստուեր: Իսկ աշխարհին մէջ գժուարադոյն դրութեան մէջ գտնուող Դրօն ու Դաշնակցութիւնը, ինչպէս ամբողջ աշխարհ գիտէ, ամէնէն ազնիւ, ամէնէն ազատասէր, ամէնէն մարդկային գործունէութիւնը ունեցան

ԺՈՎԱՅ ՏԱՂԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ԲՈՒՀՈՅ ՊԱՆՈ

Գ.

Մեր ժողովուրդը ամեն տեսակ անարդարությունների ենթարկվելով հանդերձ, միշտ ձգտել է դեպի լուսավորությունը։ Ուսումնասիրության ծարավ ունեցել է ամեն ժամանակ։ Ամեն գյուղում եղել են դպրոցներ, որոնք ունեցել են իրենց ուսուցիչները։ Ուսուցիչները ոչ միայն գրել-կարդալ են սովորեցրել, այլև ազգային ոգով դաստիարակել են աշակերտներին։ Ուսուցիչները ամեն տեսակ զրկանքների են ենթարկվել, որպեսզի կարողանան ապրել իրենց աշխատանքով։ Ուսուցչի պաշտոնը շատ դժվար է եղել։ Ուսուցիչը ստիպված է եղել ինքն իր հացը վաստակել։ Ամառը նա գնացել է հնձելու, խոտ հավաքելու, ցորեն կալսելու, որպեսզի ձմռանը ունենա հաց ուտելու։ Ուսուցչի ամսական ռոճիկը շատ աննշան է եղել։ Ուսուցիչը ստիպված է եղել ապրել ուրիշների տանը։ Ուսուցչի ամենամեծ հարստությունը եղել են գրքերը։ Ուսուցիչը ամեն ինչից զրկվել է, բայց գրքերից չի զրկվել։ Ուսուցիչը ամեն ինչ արել է, որ գրքերը ձեռք բերի։ Ուսուցիչը ամեն ինչ արել է, որ գրքերը ձեռք բերի։ Ուսուցիչը ամեն ինչ արել է, որ գրքերը ձեռք բերի։

Ուսուցիչը ամեն ինչ արել է, որ գրքերը ձեռք բերի։

կարծեն թէ Մ. Նահանգները սիրով պիտի ընդունեն Զորսերու խորհուրդը ժողովի հրաւիրել Սեպտեմբերին, Միացեալ Ազգերու ընդհ. ժողովի նըստաշրջանէն առաջ: Միակ պայմանը այն է որ Ռուսերը վերցնեն Պերլինի պաշարումը: Ասոր փոխարէն, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները կրնան յետաձգել արեւմտեան Գերմանիոյ պետութեան կազմութիւնը, զոր Գերմանները ալ դժկամակութեամբ ընդունած են:

Խորհրդային չրջանակներու մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ երբեք այսօրուան չափ մեծ եղած չեն Զորսերու նոր ժողով մը գումարելու յոյսերը:

★ Պերլինի անգլիական իշխանութիւնները մերժեցին խորհրդային իշխանութեանց առաջարկը՝ բրիտանական չրջանի ղեկաւար դործարանին եւ եկեղարական ուժ հայթայթելու մասին, որովհետեւ Ռուսերը պայման դրած են որ այս ուժը երբեք հաչոյն չինուելիք ապրանքներու պատրաստութեան դործածուի միայն:

★ Գերմանիոյ արեւմտեան չրջաններու 11 նախարար – նախագահները դեկոյց մը հրատարակեցին, որով մեծ յոյս կը յայտնեն թէ՝ իրենց եւ Անգլիոյ, Ամերիկայի ու Ֆրանսայի միջեւ համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի մօտ օրէն, արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ պետութիւն մը հիմնելու մասին: Իրենց պատրաստած ծրագիրը երկուշաբթի օր պիտի ներկայացուի Դաշնակիցներուն, որոնք անմոռաբակոյս պիտի ընդունին զայն — կը յայտարարեն նախարար – նախագահները:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԷՆ ԼԱՒԱՏԵՍ

Թրումէն յայտարարեց մամուլին թէ՝ աշխարհի խաղաղութեան վերահաստատման համար «լաւ, նոյնիսկ սքանչելի յոյսեր կան»: Նախադահը յետոյ քանի մը անդամ կրկնեց թէ վստահ է որ ընդհանուր խաղաղութիւնը պիտի հրաչխաւորուի: Ոչ միայն վերջին պատերազմին հետեւանքով ծագած խնդիրները խաղաղօրէն պիտի կարդադրուին, այլ եւ կարելի պիտի ըլլայ խափանել նոր պատերազմները:

Ռօսելով համայնավարներու ձերբակալման վրայ, Թրումէն յայտնեց թէ՝ ինք անձնապէս որ եւէ դեր կատարած չէ կատարուած ձերբակալութիւններուն մէջ, եւ թէ՝ լուրը թերթերէն իմացած է:

★ Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ խորհրդային օդանաւերը երեք անդամ բռնաբարեցին Պերլինի բրիտանական օդանաւակային ներքանցքը:

★ Գերմանիոյ խորհրդային հրամանատարը, մարէչալ Սոքոլովսքի յայտարարեց ամերիկեան դործակալութեան մը թղթակցին թէ Ս. Միութիւնը պիտի վերցնէ Պերլինի պաշարումը Ամերիկացիներու համար, եթէ վերջիններս ազատ ձգեն իրենց դրաւած չրջանին երթեւեկը Ռուսերու համար: Մարէչալը պարզապէս խոստովանած է թէ պաշարումը փոխադրիչ մըն է Ամերիկացիներու դրած արդելքին դէմ:

Պաղեստինի թճռուկը

Միացեալ Ազգերու ընդհ. քարտուղարի խոհանոցի Վիքթոր Հու յայտարարեց թէ կոմս Պերնատոթ իր կեդրոնատեղին Հռոդոսէն Երուսաղէմ պիտի փոխադրէ չուտով: Նոր դինադուլին դործադրութիւնը յարդել տալու համար Արաբներուն եւ Հրեաներուն, Պերնատոթ պահանջած է հետեւեալները.— 3 թորփիլահալած, 150 ամերիկեան եաղները.— 3 թորփիլահալած, 150 ամերիկեան բեռնաչարժ կառք, 30 կառաքարշ, 10 բեռնաբարձ կառք, 15 օդանաւ եւ 10 դիտող օդանաւեր: Ամերիկացի, Ֆրանսացի եւ Պելժիացի 90 դիտողներ արդէն Պաղեստին կը դանուին, ուր մօտ օրէն պիտի դան նաեւ 200 ուրիշ դիտողներ:

★ Փարիզի մէջ պաշտօնապէս կը հերքեն թէ՝ Ֆրանսա կոմս Պերնատոթի տրամադրութեան տակ դրած ըլլայ երեք թորփիլահալած եւ մէկ միացարկ մարտանաւ: Ֆրանսա ղրկած է միայն 25 դիտող եւ «էլան» ազդանաւը:

★ Իսրայէլի պետութեան ներքին նախարարը յայտարարեց թէ Հրեաները սկզբունքով հակառակ են որ երուսաղէմը դառնայ իրենց պետութեան:

★ Իսրայէլի նախարարական խորհուրդին մէջ, նախարար Պէն Կուրիոն յայտարարեց թէ Իսրայէլի Պետութիւնը պէտք է ուղղակի բանակցի Արաբներուն հետ, առանց միջնորդի:

★ Հրեաները կ'ըսեն թէ Արաբները 5000 հոգի կորսնցուցած են վերջին կռիւներու ընթացքին, ինչպէս եւ 14 կարեւոր քաղաքներ՝ անգլիական հոդատարութեան դադարումէն ի վեր, իսկ իրենք՝ 14 դաղութներ: Հրեաներուն դէմ կը կռուին 10.000 եդիպտացիներ, 3—4000 արաբ լեռնականներ, 4 —5000 Սուրիացիներ, հինդ հազար Իրաքցիներ եւ իբր երեք հազար Լիբանանցի կամաւորներ, հրամանատարութեամբ Ֆաուզի Քաուքճիի:

★ Իրաքի կառավարութիւնը մերժելով դիմումը, կը խորհի քաշուիլ Միացեալ Ազգերէն:

ԱՆՈՒՇԵՂԵՆՆԵՐԸ այսուհետեւ պիտի կրնան դնուիլ առանց պարենատոմսի: Տեսակին եւ որակին համաձայն, գիները պիտի ըլլան 144էն 170 ֆրանք քիլոն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Այս կիրակի 25 տուփ ժամը Յիւն

Խանասորի տարեդարձին առթիւ, Շավիլի անտառին մէջ: Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Արդութեան» խումբին եւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ:

Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԱՁԳԵԼՈՒԹԻՒՆ՝ ժամը 3ին, ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի գերեզմանին:

Մատչելի պիքնիք եւ նուագ:

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ միայն չիրմին այցելութիւնը:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի ՄԷՋ.— Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վարդվէս խումբին կողմէ, հովանաւորութեամբ Վարուժան կոմիտէի, այս կիրակի ամբողջ օրը Pont Nantin (Վարիզէլ) օդադուռ պարտէզին 200 քայլ հեռու, մշտավազ առուին եղերքը:

ՄԵԾ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի 12 քոյր մանաճախըղերու մանակցութեամբ, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի չրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան, եւ կազմակերպութեամբ Հ. Ց. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին: Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Սէն Լուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթլանտիկի դաշտը

կը նախագահէ ընկեր Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Ներկայութեամբ Conseiller Général du 12me Canton JEAN MASSE.ի:

Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը մերթ ընդ մերթ կը հնչեցնէ ազդային եւ յեղափոխական երգեր:

Բարձրախօսով հայկական ընտիր երգապնակներ: Գինդախաղի մեծ մրցում: Առաւելադոյն «հէյտեր» չահող խումբը կը առանայ «Ահարոնեան» բաժակը, նուիրուած Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին կողմէ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԷ

Լաւ հայերէն եւ իտալերէն, բաւական ֆրանսերէն, քիչ մըն ալ անդլերէն դիտցող երիտասարդ մը ամէն աշխատանքի ընդունակ, գործ կը փընտռէ: Դիմել «Ծառայ»ի վարչութեան, նամակով:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՅՈՎ

ՕՐԹՈՏՈՔՍ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՎԱՏԻԿԱՆԻ ԴԷՄ

Մոսկուայէն կը հեռադրեն Յուլիս 22 թուակիով.— Այսօր Օրթոտոքս եկեղեցւոյ համագումարը դատապարտեց Վատիկանը իբրեւ »դրդիչ նոր պատերազմի մը» եւ «կեդրոն միջազգային դաւադրութեանց ընդդէմ ժողովուրդներու եւ մասնաւորապէս սլաւ ժողովուրդներու չահերուն»:

Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւը դանադութիւն մը կը դնէ պապական նուիրապետութեան եւ կաթոլիկ հաւատացեալներուն միջեւ «որոնք մեղք չունին Վատիկանի ոճիրներուն մէջ»:

Համագումարին կը մասնակցէին Եւրոպայի օրթոտոքս եկեղեցիներուն բոլոր պատերը, բացի յունական եկեղեցիէն:

ՈՍԿԻՆ որ երկու երեք օր առաջ կարեւոր չափով բարձրացած էր, կը սկսի վերադառնալ անցեալ չաբթուան դիներուն: Առջի օր ֆրանսական 20 ֆրանքոցը 4375 ֆրանքի իջաւ. անգլիականը՝ 5425ի եւ 20 տոլարնոց ոսկեդրամը՝ 20.600 ֆր.ի:

ԴԵՂԻՆ եւ կարմիր գոյնով ներկուած վագր օդանաւ մը 22 Յուլիսին Միացեալ Ազգերու Լէյք Սըքսէսի չէնքերուն վրայ նետեց պղպեղ ռումբեր, որոնք, սակայն, քաց գետնի մը վրայ ինկան եւ որեւէ վնաս չպատճառեցին: Ամերիկեան որսորդ օդանաւեր իսկոյն ճամբայ հանուեցան, զայն գտնելու համար:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Հինդշաբթի իրիկուն կատաւածը հասաւ 18րդ հանդրուանը, Մէց, 195 քիլ.: Ճամբան հինդ ժամ 55 վայր. 31երկվ.էն կտրեց խաղացի Քօրէէի: Ոչ մէկ փոփոխութիւն ընդհանուր դասաւորման մէջ, ուր Պառթալի կը պահէ դեղին չապիկը: Մինչեւ կիրակի հրաչքի մը չնորհիւ Լափէպի կրնայ փրկել Ֆրանսայի պատիւը, բայց 25 վայրկեան տարբերութիւն ունի Իմատյիէն: Ուրբաթ օրուան հանդրուանը երկար էր եւ տաժանելի: Պելժերը առաւելութիւններ ունէին, քանի որ իրենց հողին վրայ կը դտնուին: Միայն 45 հոդի կը մասնակցին արշաւին:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. «Եգիպտացի» կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկերավարականներու սրահը:

ԻՍԻԻ Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Մրմիեան սրահին մէջ:

Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները: Բացակաները նկատի պիտի առնուին

ԱՆԻԷՒ.— Հ. Ց. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը8.30ին, կայարանի ծանօթ սրճարանը: Կարեւոր օրակարդ:

Ֆ. ԿԱՊՈՑՑ ՄԱՋի Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը, երկուշաբթի Յուլիս 26ին, ժամը 4ին Սօսիէթէ Սավանթի մէջ: Կը խնդրուի ընկերուհիներէն ճշդապահ ըլլալ: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՑ ՄԱՋի Իսիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը դաւաթ մը թէյի չուրջ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Մրմիեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարդ: Բոլոր անդամուհիներու ներկայութիւնը տսիպողական է:

ԵՐԳԱ-ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

25 Յուլիս կիրակի ժամը 3.30ին,
Salle Carlonia, 13 rue Maccarani, Nice

Կ'երգէ ծանօթ եւ սիրուած երգչուհին

Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը նուագէ չութակահար Պ. Ս. ՉԷՕՐՔՔՃԵԱՆ

Դաշնակով կ'ընկերանայ Օր. ՍՈՆԱ ՀՈՍՐՈՎԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գաղթականական գրասենեակին կը տեղեկացնեն որ Յունիս 14ին հրատարակուած օրէնքի հիման վրայ, հայ ոչ – զինուոր պաղթականները եւս Ֆրանսացիներու նման դրամական փոխարինութիւն ստանալու իրաւունք կ'ունենան եթէ պատերազմի հետեւանքով որեւէ ֆիզիքական վնասի ենթարկուած են: Այս պարագան Վաստակի ոմբակոծութեան զոհերուն մասնաւոր ուչադրութեան կը յանձնուի:

յանձնուի: Դիմել 6 rue Cité Martignac, Paris (7):

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Բոլորէն սպասուած, բոլորէն սիրուած Մարսէլիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ին տարեկան բացօթեայ չքեղ պարահանդէսին, PLAGEի մէջ:

Տոմսերը Հ.Մ.Ը.Մ.ի անդամներու մօտ:

ԼՈՒՐՏԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմաններու համար դիմել Փարիզ՝ Մկքայէլ Վ. Մուսճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5): Առնուվիլ լէ Կոնէս՝ Անտոն Ծ. Վ. Խակէնտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse: Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image:

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս:

Պայմաններ՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր: Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԴԱՅՈՂՆԵՐՈՒՆ

Նիսի մէջ, օդափոխութեան համար, կահաւորուած յարկաբաժին մը ամէն յարմարութիւնով: Օգոստոս ամսուան համար միայն ազատ է եւ վարձու: Դիմել՝ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ, 27 rue Théodore de Bauville, Nice:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՑԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անդամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷՅԼ Հեռաձայն D. 06–40

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Փարիզէն Պ. Ցուկ. Գրիգորեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Դպրոցասէր Տիկնոջ վարժարանին Տիկէն Թ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի: Ստացալ «Ծառայ»էն:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աւգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 25 JUILLET 1948 Կիրակի 25 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4591–Նոր շրջան թիւ 1010 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ԱՅՍ ՕՐԸ»

Դեղնած հոդիներ կան որոնք ամէն ինչ պղտորելու, ներեմացնելու կը ձգտին: Մինչեւ անդամ պատմութիւն դրած ատեն:

Այս տարդի դիրքը՝ նաեւ քառասուն–յիսուն տարի առաջ պատահած դէպքերու մասին:

Որ եւ է յեղափոխական, ազատագրական ձեռնարկ, ինքնապաշտպանութեան որեւէ փորձ որ ձախողած կամ կիսովին յաջողած է, կը դառնայ նիւթ չարախօսութեան, հեգնութեան, մինչեւ անդամ ծաղրանքի:

Այսպէս նաեւ Խանասորի Աբշալանքը, որուն տարեդարձը կը տօնուի այսօր ալ, Փարիզի մէջ եւ այլուր:

Ո՛րքան սրտառուչ է աղաղակը.—

«Հայեր, յիշէք նուիրական այս օրը,— Ցուլիս ամսու 25ին կատարեցէք մեր տօնը»:

Պատմական Արտուէլի բարձունքէն արձակուած այս ձայնը բառական չէ՞ր զգաստութեան հրաւիրելու բոլոր ծաղրածուները,քանդէմներն ու դատապիները:

Եղերական դէպքի մը արդար վրէժը լուծելու, արիւնարբու ցեղախումբ մը ամենէւին համար Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը մարտական ուժ մը կը կազմակերպէ մեծ պատրաստութեամբ: Աբշալանքը՝ խումբ մը՝ անմոխրացեալ իր համբաւով եւ ոգեւորութեամբ:

Խումբին կը միանան անձնուէրներ ամէն դասակարգէ,— մտաւորական, դօրական, արհեստաւոր, բանուոր: Մինչեւ անդամ քահանայ: Մօտ 280 հոգի: Հաստնտիր քայլեր, որոնք ինքնաբերաբար կը նետուէին անհաւասար պայքարի մը կատկին մէջ,

Ձակատամարտը չունենար նախատեսուած արդիւնքը: Զարդարար խուժանը կը յաջողի խուսափիլ նուաղադոյն կորուստով:

Եւ սակայն, արշալանքին բարոյական հարուածը բոլորին գլխուն կ'իջնէ լսխտի մը ծանրութեամբ: Գաղանը կ'ըմբռնէ թէ այնքան անհամարհուած «բայց»ն ալ գիտէ զարնել–զարնուիլ:

Արշալանքին արձագանգները կը հասնին Եւրոպայի ափերը: Գերմանական թերթեր անդամ ակնածանքով կ'արձանագրեն մանրամասնութիւնները: Մանաւանդ կիսոի առնելով մեր աշխարհագրական պայմանները եւ բաղդատելով զանոնք պալքանեան արշալանքներու հետ:

Բոլոր վերագնահատումներէն ետք, 41 տարի վերջն ալ, Խանասորի արշաւը կը պահէ իր հիմնական արժէքը, իբրեւ յեղափոխական ձեռնարկ: Իբրեւ կազմակերպական յաջողութիւն: Իբրեւ յանդգնութիւն, քաջութիւն եւ անձնուիրութիւն:

Ամէնէն աւելի, այս արժանիքներն են որ յարգանքի կը հրաւիրեն մեզ, բոլոր հերոսամարտներուն մէջ: Հայաջինջ սարսափներու դէմ սարքուած ինքնապաշտպանութեան կռիւներէն մինչեւ 1918 Մայիսի օրհասական ճակատամարտը, որ յանդեցաւ իսկական Հայրենի վերածնելու ներկայ Հայաստանը:

Այո, «Հայեր յիշէք նուիրական այս օրը»: Բոլոր նուիրական օրերը անմոռո ժողովուրդի մը ազգային առաքինութենէն: Առանց դասանքի կամ ճակատի խտրութեան:

Այդ ոգին պիտի ունենան մեր տօնակատարութիւնները, այս կամ այն տարեդարձին առիթիւ:

Դաշնակցութիւնը երբեք չէ խրախուսած անմիջէջ յոխորտանքները: Ոչ ալ կը շլմայ անցեալ փառքերով:

Բայց, միեւնոյն ատեն չի կրնար հանդուրժել, որ իրենց նեղիլի պատուհանին առջեւ կծկուած մարդիկ չմտրաբար ցամքեցնեն տարաժիր բազմութեանց միտքն ու սիրտը:

Արեւը ո՞ւր կը ծագի Երեւանի մէջ, եթէ այդ հայրենակարօտ բազմութիւնները քիչ մը խնդան, երգեն ու պարեն, պանծացնելով հայկական բաղուկին փառքը: Եթէ տարուէ տարի յիշեն «նուիրական այս օրը»:

Խորհրդային իշխանութիւնը լինք ո՛րքան «օր»եր, տարեդարձներ, յիշատակի տօներ է պարտադրած, վառ պահելու համար իր յեղափոխութեան փառքերը: Իր նուաճումներն ու առաջադրութիւնները: Նմանապէս ուրիշ, այլապէս հզօր իշխանութիւններ:

Մե՞նք բացառութիւն պիտի կազմէինք, մոռացութեան տալով նոյնիսկ 1915ի հերոսամարտները յիշատակը ...

Շ·

Տեսակցութիւն մը Զօրավար Շէյթէնեանի հետ

Անցեալ շաբթու «Յառաջ»ի ուղղուած անձնական նամակ մը, յետոյ հեռաձայն մը կը հաղորդէր Զօր· Հայկ Շէյթէնեանի ժամանումը Փարիզ, ըլլալով իր ամերիկացի կնոջ: Աւելին օգտուելով, մասնաւոր տեսակցութիւն մը կը խնդրէի «Յառաջ»ի համար: Զօրավարը սիրով կ'ընդունի եւ կը ժամադրուի մեծ պանդոկի մը հիւրասրահը:

Զօրավարը կը սպասէր սիրալիր ժպիտով մը: Անմիջապէս կ'ըսէ·

— Եթէ ուրիշ թերթերու թղթակիցներ այ կ'ուզեն տեղեկութիւններ ունենալ, պատրաստ եմ լուսաբանութիւններ տալու, թէ ինչու ստանձնած եմ այս պաշտօնը.— Օգտակար ըլլալ Գերմանիա գտնուած հայ գաղթականներուն:

Եւ կ'աւելցնէ թէ բաւական ծանր բեռ մը դրուած է Պ· Ճօրճ Մարտիկեանի եւ իր ուսերուն վրայ, բայց իրենք ուրախութեամբ կը տանին այդ պարտականութիւնը: Պ· Ճ· Մարտիկեան բարոյապէս եւ նիւթապէս կ'օժանդակէ այդ ազգօգուտ նպատակին: IRO'ն, միջազգային այդ կազմակերպութիւնը ուսեալներէ բարեմտդրած է հայ գաղթականներուն եւն·:

Կ'ուզեմ լսանալ — հայկական առաջին հեռագրագրութիւնը — իր ծննդավայրը:

— Ծնած եմ 1886ին Առաւարդրի մէջ եւ չորս տարեկանիս մեկնած եմ Ամերիկա: Կրթութիւնս հոն առած եմ: 1919ին Օսկսայէն եկած եմ Պոլիս եւ հոն ծանօթացած Պ· Ամատունիի, ինչպէս եւ Պ· Տիգրան Զայեանի հետ որ Renaissance օրաթերթը կը հրատարակէր:

—Քանի՞ տարիէ ի վեր կը ծառայէք ամերիկեան բանակին մէջ:

— Քառասուն տարի կ'ընէ եւ երկու տարիէ ի վեր, հանդստեան կոչուած եմ: Բայց ներկայ պաշտօնս ընդունեցի պարզապէս ազգակիցներուս օգտակար ըլլալու համար: Այդ ուղղութեամբ ամէն ճիգ կը թափեմ:

Հայերէնի հնչիւնը թէեւ ամերիկեան չէ պահ մը, բայց բառերը հատիկ հատիկ կ'արտասանէ–նէ,երբեմն կը կրկնէ,թերեւս կարծելով թէ միտքը յստակ չեմ կրնար հասկնալ: Միջահասակ է, չէկ մազերով:

— Կ'ուզեմ անդամ մը եւս շեշտել թէ պահելու բան չունիմ:եթէ ուրիշ լրագրողներ ալ տեղեկութիւններ կ'ուզեն, ուրախութեամբ կուտամ::

Աւելին օգտուելով եւ խոստանալով թէ այդ իր հրաւէրը պիտի կրկնեմ «Յառաջ»ի մէջ, կը հարցնեմ.— Լուր ունիք հայերէն թերթի մը դրածէն թէ ուր կը գտնուէր զօրավար Շէյթէնեան, պատերազմի ժամանակ, երբ ուրիշներ, օրինակ՝ խորհրդային բանակի զօրավար Բաղրամեան կը կռուէին գերմանական բանակին դէմ:

— Չեմ ուզեր պատասխանել այդպիսի տղայական հարցումի մը: Մենք ղինուորականներս կը գտնուինք հոն ուր հրահանգուած է: Միայն այսքանը ըսեմ թէ 1944ին կը գտնուէի Զինաստան (եղած է նաեւ Երեւան, 1919ին):

ՇԻՐԱՒՈՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԱՐԵՒԵԼԱԳԻՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Արեւելագէտներու միջազգային համագումարին մէջ՝ որ պիտի տեւէ մինչեւ Ցուլիս 31, հայ մասնակցողներէն զեկուցումներ ունին.— Ա· Մխիթարեան (Պրիւքսէլէն)՝ «Երկու Նեղոսանէ – բներու դուռը Քառնաքի մէջ», (Բշ· 26 Ցուլիս), Ա· Սաֆրաստեան (Լոնտոնէն)՝ «Խուրի երկիրը հայ լեզուի եւ հայ գրականութեան մէջ» (24 Ցուլիս), Հայր Լսասալեան (Փարիզէն)՝ «Հայերու նախախրանեան կրօնը», Օր· Տէր Ներսէսեան (Հայվըրտէն)՝ «Արեւելքը եւ Արեւմուտքը 13րդ դարու հայ արուեստին մէջ», Հայր Մըսըրեան (Պէյրութէն)՝ «Իրաւագիտութեան նախակարապետ մը Հայաստանի մէջ», Ա· Զօպանեան (Փարիզէն)՝ «Հին հայ գրականութեան վերաբերեալ խնդիրներ» (Բշ· 26 Ցուլիս), Մ· Խաչատրեան (Փարիզէն)՝ «Պարսկական բնակարաններու կրած փոփոխութիւնները» (24 Ցուլիս), եւ Հայաստանի

Վարչապետը ազգ. ժողովին առջեւ

Պ· Անտռէ Մառի երէկ, չաթաթ ներկայացաւ, երեսփ· ժողովին կարդալու համար իր յայտարարութիւնը: Խորհրդարանի ընկերվարական եւ ժողովրդական խմբակցութիւնները տակաւին վերապահութիւն ցոյց կուտան: Այսու հանդերձ, մեծ յոյս կայ որ նոր վարչապետը կարենայ չահիլ 311 ձայնի օրինական մեծամասնութիւնը եւ գործի սկսիլ անմիջապէս, կազմելով նոր դահլիճը:

Գլխաւորաբար, մեծ հետաքրքրութիւն կը պատճառէ Փոլ Ռէյնօ, որ եւմտական նախարար պիտի ըլլայ, եթէ Խորհրդարանը վստահութիւն յայտնէ նոր վարչապետին: Հիմակուընէ իսկ Ռէյնոյի անուանումը նպաստաւոր տպաւորութիւն ըրաւ եւմտական չրջանակներուն վրայ: Սակայն մէկ մեծ գործնութիւն կայ: Պետական արժեթուղթերը երկու օրուան մէջ հինգական ֆրանք բարձրացան եւ նախկէս 500 ֆրանք էինկաւ:

Եւմտական նոր նախարարը կողմնակից է ազատական տնտեսութեան: Իր միտքն է ամրացնել դինները, օրավարձերը, եւ հետեւաբար նաեւ, Ֆրանքը: Այս նպատակին հասնելու համար, պիտի չնայ աւելցնել արտադրութիւնը, զանգուածային խնայողութիւններ կատարել, պաշտօնեաներու թիւը կրճատել եւ կարգ մը պարգեւներ ջնջել: Իսկ այս բոլորին համար, նախարարը անհրաժեշտ կը նկատէ որ լայն իրաւասութիւններ տրուին իրեն: Աւիկա կարգ մը մարզերու մէջ հրամանագիրներով կառավարելու խնդիրն է, որ դիմաւոր պատճառն է ընկերվարականներու վերապահութեան: Կը յուսան միջին եղր մը գտնել: Ռէյնոյի դիմաւոր հոդը պիտի ըլլայ վստահութիւն ներչնչել ժողովուրդին, հետեւաբար, թղթադրամները արդելքի տակ առնելու կամ զնոնք փոխանակելու խնդիր չկայ, ոչ ալ մտադրութիւն կայ այս կամ այն ձեւով պարտաւորիչ փոխառութեան տոմսեր հրապարակ հանելու:

Պատերազմի վախ չկայ

«ՊԵՐԼԻՆ ՊԻՏԻ ՄՆԱՆՔ,

ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼՈՎ ՊԱՐԵՆԱԻՈՐՈՒՄԸ»

Զօր· Քլէյ, իր կառավարութեան վերջնական հրահանգները առնելէ առք, վերադարձաւ Փերմանիա: Մեկնելէ առաջ, Զօրավարը, դռնփակ նիստի մը մէջ, զեկուցում տուաւ երեսփ· ժողովի արտաքին յանձնաժողովին առջեւ: Նիստէն վերջ,հրատարակուեցաւ պաշտօնական զեկոյցը, որ կ'ըսէ·—

Զօր· Քլէյ անդամ մը եւս հաստատեց թէ ամերիկեան ուժերը հաստատապէս վճռած են եւ ի վիճակի են, գործադրելու ամերիկեան կառավարութեան քաղաքականութիւնը, որ է՝ պերլին մընալ եւ պարենաւորել ամերիկեան չրջանի ժողովուրդը:

Զօրավարը յայտարարեց թէ Մ· Նահանգները պիտի կրկնապատկեն Պերլինի յատկացուած պաշարը, աւելցնելով օդանաւերու թիւը: Պիտի գործածուին այնպիսի օդանաւեր որոնք կրնան 10 թոն բեռ տանիլ: Այս կարգադրութեանց չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ ձմեռն ալ չարունակել Պերլինի պարենաւորումը:

Զօրավարը չատ յաւատս կ'ներեւար իր զեկուցման ատեն, մանաւանդ երբ յայտարարեց.— «Տակաւին չպատահեցաւ բան մը որ պատերազմի մէջ խրէր մեզ եւ կրնանք յուսալ թէ պիտի չպատահի»:

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, անդլեւսաքսոն օդանաւերը օրական 2500 թոն ուտելու կը հասցնեն, իսկ երբ նոր օդանաւերը հասնին, օրական մինչեւ պիտի հասնի 4500 թոնի:

Պատասխանելով ամերիկեան զօրքի մասին եղած հարցումի մը, զօր· Քլէյ ըսաւ թէ որոշուած է 96000 զինուորներու թիւը իջեցնել 93.000ի:

Երկկ հրատարակած էնք թրումընի յայտարարութիւնները, որոնց չափ լսատես խօսքեր ոչ մէկ ամերիկացի անձնաւորութիւն ըրած էր վերջին տասնեակ: Զօր· Քլէյ ինչ տեղեկութիւններ բերած է իրեն որ նախադահը կրցաւ վստահօրէն յայտնել թէ՝ կարելի պիտի ըլլայ կարգադրել Պերլինի խնդիրը, առանց կռիւ յարուցանելու Ա· Միութեան եւ արեւմտեան պետութեանց միջեւ: Այս մասին կարելի չէ բան մը ըսել տակաւին, որովհետեւ Ուոշինկթընի վարիչ շրջանակները ա-

(Լուրերու չարունակութիւնը հարդալ Դ· էջ)

ճարտարապետութեան վերաբերեալ խնդիրները (26 Ցուլիս):

Ցուլիս 22ին լեզուագէտներու համագումարին մէջ զեկուցում մը տուած է Ն· Վրոյր (Պրիւքսէլէն), իր հեղինակած լեզուաբանական մեկ հրատարակութեան մասին: Բիւզանդագէտներու համագումարը պիտի չարունակուի Պրիւսէլի մէջ:

Ցառաջիկայ չաբթու Պ· Զիթունի պիտի կարդայ զեկուցում մը հայկական դիւցազնավէպի մասին:

Ա. ՍԱՐՅԱՆ

ՎԱՀԱՆԻ ՅՈՒՆԱՐԱՆ

Վահանի Յունարանը ամեն տարի հոկտեմբերի 27-ին է լինում։ Այդ օրը Վահանի ծննդյան օրն է։ Այդ օրը Վահանի ծննդյան օրն է։ Այդ օրը Վահանի ծննդյան օրն է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐՑ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՑ)

ԲԱԽՄԱՆ ՊԱՍ

Ե.

Գուն, Սահ հաւ, ասոր հասուածը ինչպէս կրնայ հասկցուիլ եթէ ոչ նկատի առնելով թէ Ասորեստանի մէջ ամէն մարդ կը գիտնայ թէ Ասուրբանիպալ ինչպէս կը վերջացնէ իր կեանքը։ Ուրեմն Սենեքերիմ ինքզինքը կը համարէ ապահով։

Յետոյ Ասուր Ծառուսան Ասուրբանիպալ եւ Ինկիշէսէրի մեծ գրադարանները կ՚այրէ։ Ասոնք կ՚ոչնչացնեն Ասորեստանի ամբողջ գրականութիւնը։

Ասուրբանիպալ եւ Ընձեւացոյց իրենց ամրոցները կը կառուցանեն Նինուէի մօտ, եւ Ասորեստանի գլխաւոր աստուածը կը դառնայ Նաբու։ Ասկէ ետք Ասորեստանի մէջ ոչ մէկ նոր շինութիւն կ՚ըլլայ։

Ա՛լ, Ասորեստանի մէջ ոչ մէկ նոր շինութիւն կ՚ըլլայ։ Ասոնք ամէնքն ալ կը վերաբերին Ասորեստանի մեծ շրջանին։ Ասկէ ետք

մենամեծ զաղտնապահութիւն ցոյց կուտան ղեռ։

★ Գերմանիոյ խորհրդային հրամանատարը, մարէշալ Սոքոլովսքի յայտարարեց թէ խորհրդային նոր դրամը չըլլաբերութեան պիտի հանուի խորհրդային չըլլանի եւ Պերլինի մէջ։

Ամերիկեան պաշտօնական զեկոյց մըն ալ կը յայտնէ թէ՝ արեւմտեան պետութիւնները պիտի արտօնեն այս դրամին մուտքը՝ իրենց չըլլանները մէջ։ Եթէ մինչեւ հիմա արտօնած չեն զայն, պատճառը այն է որ խորհրդային նախկին դրամը պէտք եղած պայմանները չէր լրացներ։

Ինչպէս ծանօթ է, մինչեւ ժերլերս, Դաշնակիցները կ'առարկէին թէ խորհրդային դրամը Զորսերու համախորհուրդ որոշումով հաստատուած չըլլալուն համար է որ չէին ճանչնար զայն։ Հիմա, այս նոր պատճառը ցոյց տալով, հիմնովին փոխած կ'ըլլան իրենց տեսակէտը դրամական հարցին մասին։

★ Խորհրդային չըլլանի դերման թերթերը նոր պայքար մը բացած են արեւմտեան պետութեանց դէմ եւ կը պահանջեն որ հրաժարի Պերլինի քաղաքապետական խորհուրդը։

ՕՐԹՈՏՈՔՍ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՎԱՏԻԿԱՆԻ ԴԷՄ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Օրթոտոքս Եկեղեցիներու համագումարը, որ տեղի ունեցաւ Մոսկուայի մէջ, բանաձեւ մը քուէարկած է Վատիկանի դէմ, ամբաստանելով զայն իբրեւ պատերազմի դրդիչ»։

Նոր մանրամասնութեանց համաձայն, համագումարը բաղմաթիւ նիստեր գումարած է Յուլիս 8էն 21, զլխաւոր օրակարգ ունենալով հետեւեալ երկու խնդիրները,— միացում աշխարհի բոլոր օրթոտոքս եկեղեցիներուն եւ պայքար խաղաղութեան համար։ Վերջին նիստին մէջ էր որ միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ Վատիկանի դէմ ուղղուած բանաձեւը։ Իբրեւ «միջազգային Փաշականութեան վառարան եւ պատերազմի դրդիչ» ամբաստանելով Վատիկանը, բանաձեւը կ'ըսէ.—

« Հռոմէադաւան քահանաները միշտ աշխարհի հզօրներուն հետ են եւ դէմ տկարներուն եւ չահագործեալներուն։ Ուստի ներկայիս Վատիկանի դործունէութիւնը ուղղուած է բանուորներու չահերուն դէմ։ Վատիկանը կեդրոն մըն է միջազգային դաւերու՝ ընդդէմ ժողովուրդներու եւ մասնաւորապէս սլաւ ժողովուրդներու չահերուն։ Բոլոր քրիստոնեաները, ազգութեան եւ կրօնական դաւանանքի ինչ տարբերութիւններ ալ ունենան, ուրիչ կերպ չեն կրնար դատել Վատիկանի քաղաքականութիւնը եթէ ոչ հակաքրիստոնէական, հակաղգային եւ հակադեմոկրատ »։

Ինչպէս յայտնի է, համագումարին կը մասնակցէր նաեւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը։ Օտար պատուիրակները պիտի այցելեն Լենինկրատ, Քիեվ եւ Թիֆլիս։ Եկեղեցիներու մէջ հանդիսաւոր մաղթանքներ եղան Սթալինի արեւշատութեան համար։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋՕՐ. ՏԸ ԿՈՂ նոր ճառ մը խօսելով Անկուէյի մէջ, չատ մոայլ գոյներով նկարագրեց Ֆրանսայի ապագան։ «Եթէ արթուն չհսկենք եւ մերկարելին չփորձենք, չատ աւելի դէշ կացութեան մը պիտի մատնուինք, որովհետեւ մենք այն երկիրն ենք որ միաժամանակ Լըքլէռներ եւ անձնատուրութիւններ կ'արտադրէ»։ Չինուորական իշխանութիւնները ներկայ չէին բանախօսութեան, ոչ ալ արկին Լըքլէռ (Փարիզի հանդուցեալ հերոսին կինը)։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ խորհրդարանին վերջին ընդդիմադիրներն ալ, ինը հոգի, անհետացած են։ Կը կարծուի թէ ձերբակալուած են։ Այս երեսփոխանները կը չարունակէին քննադատել կառավարութիւնը, հակառակ Տիմիթրովի ազդարարութեան։ Յունուար 12ին, պուլկար դիկտատորը յիշելով Փէթքովի կախաղանը, կ'ըսէր.— « Չէզի կը մնայ դիտնալ թէ կ'ուզէ՞ք ձեր նմանները օրին հասնիլ, գործակալներ օտարին եւ թշնամիներ Պուլկարիոյ »։

ՋԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԻ այն օդաչուն որ ռումբ մը նետած էր Միացեալ Ազգերու կեդրոնական չէնքին վրայ, Նիւ Եորք։ Կալանաւորը յայտարարեց թէ այդ ազդարարութեամբ կ'ուզէր հասկցնել որ Միացեալ Ազգերը աչխատին տեւական խաղաղութիւն մը հաստատել։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Ուրբաթ օրուան հանդրուանը յուսախաբ ձգեց բոլոր անոնք որ նոր փոփոխութիւն մը կը սպասէին ,մանաւանդ ի չահ Պլէժիացիներուն։ Եօթներորդ անգամ յաղթական հանդիսանալով, այս վերջին դժուարին հանդրուանը չահեցաւ խաւլացի Պառթալի 7 ժամ 18 վայրկ. 55 երկվայրկեան, երկրորդ անցաւ Ռօպիկ։ Իսկ Լաֆէպի, Ֆրանսացիներուն վերջին յոյսը, ծանրապէս վիրաւորուած ոտքէն, արցունքը աչքին, վերջացուց մինչեւ Լիէժ, կորսնցնելով իր երկրորդ տեղը ընդհանուր դասաւորման մէջ զոր գրաւեց պելժիացի Շօթ (կէս ժամ տարբերութիւն ունի Պառթալիէն)։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Այս կիրակի 25 յուլիս ժամը 3ին

Խանասորի տարեդարձին առթիւ, Շավիլի անտառին մէջ։ Կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. Արդուհեան» խումբին եւ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ։

Կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ՝ ժամը 3ին, ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի դերեզմանին։

Մատչելի պիւֆէ եւ նուագ։

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ միայն չիրիմին այցելութիւնը։

ՄԵԾ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի 12 գոյր մասնաճիւղերու մասնակցութեամբ, հովանաւորութեամբ Հ. Ը. Դ. Մարսէյլի շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան, եւ կազմակերպութեամբ Հ. Ը. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին։ Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Սէն Լուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Աթլանդիկի դաշտը։

Կը նախագահէ ընկեր Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Ներկայութեամբ Conseiller Général du 12me Canton JEAN MASSE.ի։

Սէն Լուի Նոր Սերունդի նուագախումբը մերթ ընդ մերթ կը հնչեցնէ ազգային եւ յեղափոխական երգեր։

Բարձրախօսով հայկական ընտիր երգապնակներ։ Գնդակոծի մեծ մրցում։ Առաւելագոյն «կէտեր» չահող խումբը կը ստանայ «Ահարոնեան» բաժակը, նուիրուած Կապոյտ Աչքի մասնաճիւղին կողմէ։

T. S. F.

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մեր բացառիկ գիներէն օգտուիլ

Ա. Ճ Ա. Պ Ա Ր Ե Ց Է Ֆ

Գնել առաջին կարգի ռատիօ գործիքներ, կտորներ, ելեկ. մոթէօրներ, լամբեր որոնք մէկ տարուան համար երաչխաւորուած են։

Մ Ա. Տ Զ Ե Լ Ի Գ Ի Ն Ե Ր

Պահանջեցէք մեր էաթալօկը՝

ՍՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲՕՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris

եւ Rue du Soleil, Place des Fêtes

Հեռաձայն Nord 78–66

Գաւառներէ եւս կրնան դիմել։ Նորոգութիւն եւ բարելաւում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներ։

« ԾԱՌԱՋ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

Ուշադրութիւն Մարսէյլի հայերուն

ՏԷՐ ԵԻ ՏՆՕՐԷՆ «ԱԼՀԱՄՊՐԱՑ»ի հաճոյքն ունի ծանուցանելու, Մարսէյլի իր հայ բարեկամներուն որ Յուլիս 22, հինգշաբթի կէսօրէն ետք բացումը պիտի կատարէ իր մեկ ուրիչ հաստատութեան «La Coupole»ի 7, Place Félix Barret, Marseille, ուր կան սրահները, հարսնիքի, մկրտութեան, նշանուքի եւ ամէն կարգի ժողովներու։

ՄՈՍԿՈՒԱ ԴԻՊՈՀ ԿԵՐԻԻԱՑ Հունդարիոյ փոխ վարչապետ Ռաքոսիէն եւ Չեխոսլովաքիոյ Հանրապետութեան նախագահ Կոթվալտէն, որոնք «չափաւոր եւ աղգայնական» կը համարուին, ինչպէս մարշալ Թիթօն։ Ինչպէս կ'երեւայ, Մ. Միութիւն կը ջանայ իր տիրապետութիւնը զօրացնել արբանեակ երկիրներուն մէջ, իշխանութեան գլուխ բերելով աւելի վստահելի տարրեր։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ երրորդ կուսակցութեան թեկնածուն, Հէնրի Ուոլըս յայտարարեց թէ՝ չի կրնար արդիլել որ համայնավարները օգնեն իրեն, ընտրական պայքարին մէջ. բայց ոչ ոք կրնայ ապացուցանել թէ ինք համայնավար է։ Համայնավարները իրեն ուժ կուտան, որովհետեւ խաղաղութիւն կ'ուզեն որպէսզի կարենան չարունակել Ռուսիոյ մէջ իրենց սկսած ընկերայնափոխարկութիւնները։ Ուոլըս յայտնեց նաեւ թէ՝ Սթալինի այցելելու կամ անոր նոր նամակ մը ղրկելու միտք չունի, բայց թէ՝ պիտի չվարանի ընել ատիկա, եթէ պէտք ըլլայ խաղաղութեան օգտին համար։ Երրորդ կուսակցութեան նշանաբանն է,— Խաղաղութիւն, Ազատութիւն, Առատութիւն։

ԹՈՒՐՔԻՄ 11 նոր օժանդակ մարտանաւեր ստացաւ Մ. Նահանգներէն, Յուլիս 23ին։ Ա՛յս նաւերէն ութը ականահատաչներ են։

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. ԿԱՊՈՑՑ ՄԱՋի Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը երկուշաբթի Յուլիս 26ին, ժամը 4ին Սօսկեթէ Սալանթի մէջ։ Կը խնդրուի ընկերուհիներէն ճչդապահ ըլլալ։ Բացակաները նկատի կ'առնուին։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գաղթականական գրասենեակէն կը տեղեկացնեն որ Յունիս 14ին հրատարակուած օրէնքի հիման վրայ, հայ ոչ – զինուոր գաղթականները եւս Ֆրանսացիներու նման դրամական փոխարինում – թիւն ստանալու իրաւունք կ'ունենան եթէ պատերազմի հետեւանքով որեւէ ֆիզիքական վնասի ենթարկուած են։ Այս պարագան Վալտնի ռմբակոծութեան զոհերուն մասնաւոր ուչադրութեան կը յանձնուի։

Դիմել 6 rue Cité Martignac, Paris (7)։

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Մարսէյլէն հատած նամակէ մը յաւով կ'իմանանք թէ Պ. Շաւարչ Փիրանեան, որդին մեր աչխատակից Պ. Տիգրան Փիրանեանի, դժբախտութիւն ունեցած է կորնցնելու իր կինը, ԲԵՐՐՈՆ, 35 տարեկան (ծնեալ Աթմաճեան)։ Մեր խորին ցաւակցութիւնները։

ԼՈՒՐՏԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՅ ԱԶԳԱՑԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմանները համար դիմել Փարիզ՝ Մ.թ.այէլ Վ. Մումճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5)։ Առնուիլ լէ Կոնէս՝ Անտոն Ծ. Վ. Իսկէնտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse։ Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais։ Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image։

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս։

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր։ Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր։

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԳԱՅՈՂՆԵՐՈՒՆ

Նիսի մէջ, օդափոխութեան համար, կահաւորուած յարկաբաժին մը ամէն յարմարութիւններով։ Օգոստոս ամսուան համար միայն ազատ է եւ վարձու։ Դիմել՝ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ, 27 rue Théodore de Banville, Nice։

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՕՇԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԽԱՆՈՅԵԱՆԻ ՄՈՐԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ, խնայողութեան համար իսկ, հաճեցէք անգամ մը այցելել մեր վաճառատունը, առաջին յարկ՝ 8 rue Penitent Bleu, ՄԱՐՍԷՅԼ Հեռաձայն D. 06–40

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած։ Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Պ. Կրօնիկ Ալեւեան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ

107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord

Հեռաձայն TRU. 02–20

ՀԱՐԱՋԱՏ ԶԷԹ

ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ԶՏՈՒԱԾ՝ ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՏԵՍԱԿԸ

Տասը լիդրանոց պիտոնով

Լիտր 690 ֆրանք վաճառատան մէջ յանձնելի

Մեծ ճաշարաններու հայթայթիչ՝

Aux Olivières de Nice

Իւղի մասնաւոր հաստատութիւն՝

26 Rue Vavin, Paris Métro Vavin

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

ՄԻՇՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱՒԷՏ

Բաց է տիկիններու համար Հինգշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ օրերը։

Հոկտեմբեր 6էն սկսեալ Չորեքշաբթի օրերը եւս։

50 Fbg. St. Martin Tél. Nord 78–66

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 ամգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 27 JUILLET 1948 Երեքշաբթի 27 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4592–Նոր շրջան թիւ 1011 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐԷՆ ՅԻՐՈՒՅԱՆ

Արտագաղթի նոր հոսանք մը կը ձեւաւորուի հետզհետէ : Ցամրընթաց, բայց տեւական, յառաջանուն :

Ամհատներ, ընտանիքներ կը մեկնին ուր որ բայց դուռ մը գտնեն : Այլեւս ջուրի ճամբայ դարձած չեն Ամերիկաները : Մանաւանդ հարաւայինը : Նոր համրանքներ՝ բոլորովին անծանօթ երկիրներու մէջ,— Զիլի, Վենեցուէլա եւայլն :

Ինչպէս կ'երեւայ, Գերմանիոյ մէջ անելի մաոնուած 3000 — 3500 տարագիրներն ալ մեծ մասով Հարաւ· Ամերիկա պիտի փոխադրուին : Արդէն ձայներ կը հասնին Զիլիէն : (Տես զօր· Շէքէրճեանի յայտարարութիւնը, Բ· սիւնակ) :

Պուէնոս Այրէսի «Արմենիա»ն այս խնդիրը կը չօչափէր Յունիս 6 թուակիր խմբագրականով մը, զոր պիտի արտատպենք յառաջիկային :

— « Վերջերս բազմաթիւ հայրենակիցներ , Աւժանթինի հաստատուելու ցանկութիւն յայտնող նամակներ կը ստանան իրենց ծանօթներէն կամ բարեկամներէն :

« Այս նամակները կուգան Ֆրանսայէն, Յունաստանէն , Ռումանիայէն, Պուլկարիայէն, Եգիպտոսէն, Պաղեստինէն, Սուրիայէն, Լիբանանէն, Իրաքէն եւ Թուրքիայէն » :

Արձանագրուած երկիրներուն անուններէն անդամ կ'տպացուցանեն թէ ինչ նոր տղերդութիւն է որ կը սաւառնի տարագիրը բազմութեանց գլխուն :

Ընդհանրապէս ապրուստի տարապայմանը սղութիւնը, անտեսական տագնապը եւ ամերդութիւնն են որ կը վհատեցնեն չտեղը :

Ուրիշներ կ'երթան բախտ փնտռելու, հրապուրուած՝ կարդ մը գաղթականներու փոյլուններէն :

Կան ալ որ չատ մութ կը տեսնեն Եւրոպայի ապագան, ազդուելով ընկերային — քաղաքական խլրտումներէն եւ չարագուշակ արտայայտութիւններէ : Ուրեմն անապահովութիւն :

Նշանակուած երկիրներէն Յունաստանի պարտադան բացառութեան չի կարօտիր, քանի որ եղբայրասպան պատերազմը կը չարունակուի 1944էն ի վեր : Երբեմն 30—35.000ոց համրանքէն հազիւ 8—10.000 մնացած է այսօր, մեծ մասով ամփոփուած Աթէնքի շրջանին մէջ եւ Սելանիկ :

Ուրիշ երկու գաղութներ, ռումանականը եւ պուլկարականը, իսկապէս որ մաոնուած են անչնչելի, անպանելի կացութեան մը, իբրեւ հետեւանք բոլշեւիկեան կարգուսարքին : Համառարած թշուառութիւն՝ բարոյական թէ տնտեսական : Երկուան բախտաւորը այսօր «գոլի» կը սպասէ արտասահմանէն : Հասարակ բոլշեւիկ տէր - տիրական դարձած են դաղութի ճակատագրին : Եթէ հարկ ըլլար նկարագրել ամբողջ ողբերգութիւնը..

Մ'լ չխօսինք Եգիպտոսի, Լիբանանի, Սուրիոյ եւ Իրաքի մասին, ուր տնտեսական հողերը ծանրացած են, իբրեւ հետեւանք Պաղեստինի դէպքերուն : (Այս երկրի նորակազմ դաղութին ալ քայքայուելու) :

Արդ, այս բոլոր չարիքներուն դարմանը արտադաղթն է : Աւժանթինը, Պրազիլիան, Զիլին, Վենեցուէլան, Ուրուկուէյը եւ Փարակուէյն են որ պիտի դառնան «Աւետեաց երկիր» : Եւ ինչո՞ դնով : Դրա՞մ դիզելու թէ քանի մը տարիէն փոշիանալու համար :

— Հապա ո՞ւր երթանք, պիտի հարցնեն, քանի որ ներգաղթն ալ խնդկատակութեան վերածուեցաւ, իսկ այս տարի միայն մնացորդ կարաւանները պիտի փոխադրուին :

Ուրիշ պատասխան չունինք եթէ ոչ ժժդոյն խրատ մը,— մնալ իրենց դռնուած տեղերուն մէջ, իբրեւ նուազագոյն չարիք : Սպասելով լաւագոյն օրերու :

Ի վերջոյ միայն մենք չենք որ անելի մատնուած ենք : Բովանդակ աշխարհ մատնուած է ահաւոր չգաճդութեան մը : Նոր տեղափոխութիւնները անպատճառ բարիք չեն խոստանար :

Անշուշտ այս մռայլ ելքին պիտի չյանդգնինք, եթէ մեր երկիրն ըլլար ապատ եւ միացեալ : Դուռները լայնօրէն բաց՝ իր զաւակներուն առջեւ : Առանց բռնաբարոյ կաշկանդումներու եւ խմաստակ խորութեանց, որոնք չափազանց երկար տեւեցին :

Որո՞ւ բարի կամքէն կախուած են այս տարբական իրաւունքները : Ո՞ր չար ոգին է որ կը խափանէ զանոնք :

Մինչեւ ե՞րբ այսպէս ցիրուցան ... Շ·

Տեսակցութիւն մը Զօրավար Շէյհէրճեանի հետ

(Բ· եւ վերջին մաս)

Ինչպէս պիտէք, զօր· Շէքէրճեանի գլխաւոր պաշտօնն է միջոցներ առաջարկել, Գերմանիոյ մէջ տարագիրներու տեղափոխութեան համար, իբրեւ ներկայացուցիչ Ամերիկայի մէջ կազմուած յանձնախումբի մը : Ուստի կը հարցնեմ .

— Կը կարծէ՞ք թէ կարելի պիտի ըլլայ հայ դաղթականները փոխադրել Ամերիկա կամ այլուր : Ո՞ր չրջաններէն եւ ո՞ր երկիրներէն եկած են այդ Հայերը :

— Ամերիկեան կառավարութիւնը երբեք չուզեր բռնութեամբ իր երկիրը վերադարձնել տեւէ տարագիր : Գերմանիոյ ամերիկեան չրջանին մէջ հաստատուած մեր դաղթականները, մօտաւորապէս 3500 հոգի, չեն ուզեր վերադառնալ Յունաստան, Թուրքիա, Պուլկարիա կամ Ա· Միութեան երկիրները : Թէ ինչո՞ւ, չեմ հետաքրքրուիր ,քանի որ իրենք կը պնդեն թէ բռնութեամբ անդամ չեն վերադառնար : Կը կարծեմ թէ հազար մը կարելի պիտի ըլլայ փոխադրել Հիւս· Ամերիկա, իսկ մըլիոնանոցները հարաւային Ամերիկա կամ Քանատա : Թերեւս մաս մըն ալ մնան Գերմանիա :

— Արդէն մեկնողներ եղա՞ծ են :

— Այո, մաս առ մաս գացողներ կան : Վերջերս ոմանք մեկնեցան Վենեցուէլա կամ Զիլի : Մօտերս 16 հոգի ալ պիտի մեկնին Զիլի : Մեկնողներէն մէկը 25 տարեկան երիտասարդ մըն էր, Պուլկարիայէն :

— Ի՞նչ տպաւորութիւն կրած էք այդ Հայերէն :

— Շատ լաւ մարդիկ են, երիտասարդներն ալ մեծ թիւ մը կը կազմեն : Ընդհանուր առումով չատ դոհ եմ ասնցմէ : Իրարու անծանօթ մարդիկ, անծանօթ ապրակիչներ վերջին պատերազմին հետեւանքով հոն խնկած են :

Պահ մը կը փորձեմ իր կարծիքը իմանալ Հայկական Դատի մասին...

— Բան մը չեմ դիտեր, կ'ընդհատէ անմիջապէս, քաղաքական խնդիր է :

Զինուորական մարդն է որ կը խօսի իր մէջ : Ինչպէս եւ ազդային հպարտութիւնը :

— Կը սիրեմ եւ կը յարդեմ ան որ որոշ կարողութիւն ունի, ինչ ազգի ալ պատկանի : Հայերն ալ ունին այդպիսի մարդիկ : Ամէն մարդ կը պարծենայ իր ազդութեամբ, Հայն ալ հպարտ պէտք է դդայ ինքզինքը Հայ ըլլալուն համար : Եթէ կ'ապրինք երկրի մը մէջ, պէտք է յարգենք տեղական օրէնքները եւ եթէ քաղաքացի դարձած ենք , պէտք է կատարենք մեր պարտականութիւնները :

—Ուրիշ բարեփոխման սպաներ ալ կա՞ն ամերիկեան բանակին մէջ :

— Ունինք զինուորներ, հրամանատարներ, ենթասպաներ :

— Իսկ զօրավար միայն դո՞ւք էք :

Համեստութեամբ արտատպած «այո» մը հազիւ ականջիս կը հասնի :

Կէսօրը անցած էր, երբ հրաժեշտ առի : Ուրախ կ'երեւէր «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն հետաքրքրութեան զոհացում տուած ըլլալուն համար, մանաւանդ երբ կ'ըսէր թէ այս իրիկուն պիտի խօսիմ հեռաձայով Ամերիկայի հետ, թերեւս աւելի լայն տեղեկութիւններ տայ, վերջին տեղեկութիւնները :

Մեր տեսակցութեան հետեւեալն օրն իսկ, ի պատիւ զօրավարին եւ կնոջ թէյասեղան մը տրուեցաւ բարեկամական շրջանակի մէջ :

ՇԻՒՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ՆՈՑԻ ՏԱՊԱՆԻՆ մեռացորդները դտնելու համար, այս ամառ Արարատ լեռը պիտի բարձրանայ Ամերիկացի մը, Պ· Էյվըրի : Կ'ըսուի թէ օդաչուներ այդ մեռացորդները տեսած են պատմական լեռան գագաթը, որ կը տառի տարուան տասը ամիսներուն : Միայն Օգոստոսին եւ Սեպտեմբերին կը հալին ձիւները :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ մէջ ձերբակալուեցաւ վարսիմիր Քնոթէկ, որ ամբաստանուած է իբրեւ բրիտանական լրտես :

ՎՐԻՊԱԿ·— Կիրակի օրուան խմբագրականին մէջ, «41 տարի վերջն ալ», պիտի ըլլայ 51 տարի :

Նոր վարչապետը վստահութիւն շահեցաւ 190ի դէմ 352 ձայնով

Պ· Անտռէ Մառի, Ֆրանսայի նոր վարչապետը, որ 50 տարեկան է, փաստաբան եւ բանաստեղծ, չորեքշաբթի օր Ազգ· ժողովին առջեւ պարզելով իր ծրագիրը, վստահութիւն շահեցաւ 190ի դէմ 352 ձայնով, թիւ որ կը նշանակէ 41 քուէ աւելի օրինական մեծամասնութենէն (311) : Քուէարկողներու թիւն էր 542 : Դէմ քուէարկող երեսփոխաններէն (190) 183ը համայնավարներ եւ ուղեկիցներ են :

Յաջորդ օրն իսկ, վարչապետը գործի ձեռնարկեց, կազմելու համար իր դահլիճը, զոր Ազգ· ժողովին պիտի ներկայացնէ այսօր, երեքշաբթի, կէս օրէն վերջ :

Պ· Անտռէ Մառի «ներքին դահլիճ մը» պիտի կազմէ իր ընտրած երեք գլխաւոր դէմքերուն, երեք նախկին վարչապետներու հետ,— Փոլ Ռէյնօ որ պիտի վարէ եղմտական եւ ազգ· տնտեսութեան նախարարութիւնները, Էմոն Պլում, որ պիտի գործէ իբրեւ անպաշտօն նախարար, եւ Պ· Ռոպէր Շուման, որ պիտի վարէ արտաքին նախարարութիւնը :

Թերթերը կը գրեն թէ Պ· Ժոռժ Պիտօ, որ արտաքին նախարար էր գրեթէ չորս տարի անընդհատ, խնդրած է որեւէ պաշտօն չտալ իրեն, ոչ իսկ իրեւ անպաշտօն նախարար :

Շաբաթ օրուան քուէարկութեան առեն, զօր· Ռոպէր Շուման կոչի կուսակիցները ձեռնպահ մնացին, բայց ի հօգս երեսփոխաններէ որոնք դէմ քուէարկեցին : Ը՛նդ կոչեան երեսփոխաններուն վերջնական դիրքը պիտի ճշդուի երկու հիմնական հարցերու առթիւ· — Նահանգային խորհուրդներու ընտրութիւններ յառաջիկայ հոկտեմբերին եւ ընտրական դրութիւն : (Իրենց տեսակէտն է հաստատել պարզ մեծամասնութեան կանոնը, փոխանակ համեմատական դրութեան) :

Աւելորդ է ըսել թէ նոր կառավարութիւնը ծանր դժուարութեանց առջեւ կը գտնուի, նկատի առնելով երկրին տնտեսական — եղմտական կացութիւնը եւ Ազգ· ժողովին կազմը :

Ընկերվարականները, որոնք փութացուցին Շումանի դահլիճին անկումը, պնդելով զինուրական վարկերու կրճատման վրայ, այժմ տոփուած են ուժ տալ Փոլ Ռէյնոյի տնտեսական եւ եղմտական քաղաքականութեան, որ հաւանաբար , չատ աւելի պիտի հակասէ ընկերվարական վարդապետութենէն քան Ռընիէ Մայերի ծրագիրը որ պարզուեցաւ անցեալ յունուարին :

Իրագեկներու կարծիքով, Ռէյնօ կը խորհի աւելցնել չարաթական աշխատանքի ժամերը, տնտեսական գտնելով 40 ժամը : Ցետոյ, պիտի փորձէ բարեկարգել ազդայնացուած ճարտարագործութիւնները, որոնք ահագին բաց ունին :

Արտաքին քաղաքականութեան մէջ : Պ· Ռոպէր Շուման պիտի չանայ որոշ քայլեր առնել , դործնական ձեւ մը տալու համար Եւրոպական դործակցութեան, տնտեսական , զինուրական եւ քաղաքական գետի վրայ : Ան կուսակից է Գերմանիոյ մասին դոյացած վեցանդամ համաձայնութեան, բայց պիտի պնդէ որ արեւմտեան դաշնակիցները նկատի առնեն Ֆրանսայի խորհրդա – րանին յանձնարարութիւնները՝ Լոնտոնի համա – ձայնութեան եւ մասնաւորապէս Ռուրի հսկողութեան մասին : Իրրեւ լռէնցի, Պ· Շուման մասնաւորապէս պիտի ծանրանայ գերմանական հարցին վրայ, որպէսզի ընդմիւնին Ֆրանսայի տեսակէտները :

Նոր դահլիճի ծրագիրը

Շաբաթ օր, Պ· Անտռէ Մառի Ազգ· ժողովին առջեւ կարդալով իր դահլիճին յայտարարութիւնը, նախ հրաւիրեց բոլոր հանրապետական – ները դործակից, յանուն հայրենիքի փրկութեան : Ցետոյ պարզեց իր ուղեգիծը (կ'ամփոփինք հիմնական կէտերը) :—

Նոր կառավարութիւնը պիտի չյետաձգէ նահանգային խորհուրդներու ընտրութիւնը , Ազգ· ժողովի կամքին ձգելով վերջնական վճիռը :

Արտաքին քաղաքականութեան մէջ , կառավարութիւնը պիտի աշխատի արժեցնել Ֆրանսայի տեսակէտները գերմանական հարցին մէջ : Իր դլխաւոր ձգտումը պիտի ըլլայ ամրապնդել երկրին ապահովութիւնը եւ արդար հատուցումներ ստանալ : Արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ վճռական, բայց ոչ գրդռիչ :

Կառավարութիւնը երախտագիտութեամբ կ'ընդունի ամէն աջակցութիւն որ չի հակասեր երկրին անկախութեան (Մարշըլի ծրագիր) :

Ներքին գարանին պիտի ներկայացնէ ծրագիր մը կարելի խնայողութիւններով եւ գործնական առաջարկներով, գարկ տալու համար չինութեանց, ազդայնացուած ճարտարագործութեանց եւ հատասարակչռելու համար եղեմուտքը :

Պիտի չանան դէպի ինքնավարութիւն տանիլ անդրծովեան դաղթավայրերը, համաձայն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

55ՐԴ ՊԱՏԳՄ. ԺՈՂՈՎԸ

ՅՄՄԲ.— Յուլիս 10ին բացուեցաւ Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի շրջանին 55րդ Պատգմ. Ժողովը: Այս առթիւ խմբագրական մը՝ «Հայրենիք»էն.—

X

Առաջին մտածումը, զոր պիտի ունենան շրջանիս Պատգմ. Ժողովին եկած մեր ընկերները, այն է որ անցնող կուսակցական տարուան ընթացքին, մեր կազմակերպութիւնը ունեցաւ ծանր ու անդարմանելի կորուստներ: Մէկը միւսիետեւէն մեզմէ ընդմիշտ հեռացան ականաւոր ուժեր՝ Օհանջանեան, Աղբալեան, Լիպարիտ Նալպարեանց, Ահարոնեան եւ ուրիշներ, որոնք հայ հանրային կեանքի եւ մշակոյթի մարզերուն մէջ անժխտելի մեծութիւններ էին եւ որոնց թողած պակասը, այսուհետեւ ալ պիտի զգացուի՝ դեռ երկար ժամանակ: Հայութեան արդար դատի դրօշակիրները էին անոնք եւ մեր կազմակերպութեան փայլուն առաջնորդները: Անոնք իրենց դերը լրիւ կատարած մեկնեցան այս աշխարհէն՝ իրենց յետնորդներուն թողլով իրենց մեծ գործի շարունակութիւնը:

Ինչպէս ամէն տեղ, հոս՝ Ամերիկայի մէջ ալ, հայութեան քաղաքական խոհեմի հաւատարիմ հետեւորդը Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն է: Մեծերը կատարեցին իրենց պարտքը եւ մեկնեցան: Ապրողները, որոնք Դաշնակցութեան շարքերը կը խտացնեն եւ ուրիշներ, որ հայրենիքի ազատութեան կրակ ունին իրենց մէջ, մնալով մեր մեծ մեռելներու խօսքին ու գործին հետեւորդները, աւելի մեծ եռանդով պիտի քալեն անոնց բացած ճամբէն: Այս հաւատքով տոգորուած ու զօրացած են ամէն տեղ մեր բոլոր ընկերները եւ այս հաւատքով է որ իրենց աշխատանքներուն պիտի ձեռնարկեն Ամերիկայի շրջանի մեր կոմիտէներու Պոսթըն հաւաքուած ներկայացուցիչները եւ՝ մեր ներկայ Պատգմ. Ժողովի միջոցաւ:

Երրորդ մտածումը, զոր մեր Պատգմ. Ժողովի բացման առթիւ կ'ունենանք, այն է որ Հայկ. Դատի լուծման այն զեղեցիկ հեռանկարները, զոր ունէինք ասկէ երեք, նոյնիսկ երկու տարի առաջ, այսօր աղօտացած են: Եւ ատոր պատճառները մէկէ աւելի են:

Առաջինը այն որ, ինչպէս պատերազմի օրեր-ընն, այսօր ալ բովանդակ աշխարհը բաժնուած է երկու հակադիր եւ իրար թշնամի բանակներու: Աւելի քան երեք տարի է որ վերջ դտած է համաշխարհային հրդեհը, բայց մարդկութիւնը դեռ եւս չատ հեռու է իր բաղձացած խաղաղութենէն. այսօր ան կը գտնուի նոր վտանգներու, նոր փորձութեանց, աւելի ծանր տագնապներու առջեւ. այսօր, Դամոկլեան սուրի մը նման, նորպատերազմի մը վտանգը կախուած է մեր բոլորի դլխին: Այն ուժերը, որոնցմէ կը սպասէինք մեր դատի լուծումը, այսօր իրարմէ բաժնուած, դարձած են իրար թշնամի: Եւ ասկէ կը տուժէ ամէնէն աւելի մեր Դատը:

Երկրորդ պատճառը, որ կը դժուարացնէ մեր Դատի լուծումը, այն մեծ ուժն է, Խորհրդային Միութիւնը, որուն վրայ, հայութեան բոլոր խաւերուն կողմէ, այնքան զեղեցիկ յոյսեր դրուեցան եւ որ սակայն, անցնող երեք տարիներու ընթացքին որեւէ ճիդ չըրաւ՝ դէթ նուազադոյն արդարութիւնը ընելու մեզի: Եղաւ ժամանակ մը, որ Մոսկուա օրօրեց մեզ յոյսերով ու երազներով՝ տալով այն պատրանքը թէ պիտի ընէ իր կարելին ընդարձակելու Հայաստանի սահմանները, Սեւրի Դաշնագրով մեզ տրուած հողերը ստանալու եւ զանոնք կցելու մեր հայրենիքին: Դժբախտաբար Մոսկուա ոչ միայն այդ ուղղութեամբ ոեւէ աշխատանք չկատարեց, այլեւ նոյնիսկ, Վիչինսկիի բերնով, անցեալ տարուան հոկտեմբեր 24ին, ի լուր աշխարհի յայտարարեց որ Կարսն ու Արտահանը վրացական հողեր են եւ, ուրեմն, օր մը անոնք Վրաստանին պիտի պատկանին: Վիչինսկիի այս յայտարարութիւնը պաղ ջուր լեցուց նոյնիսկ ամէնէն մոլեռանդ խորհրդայնասէրներուն վրայ:

Հայկ. Դատի լուծման համար Մոսկուա ոչինչ ըրաւ ցարդ եւ այսուհետեւ ալ դժուար թէ ան ուզէ կամ կարենայ բան մը ընել յօդուտ այդ Դատի: Հայութիւնը, ուրեմն, ինք է որ պիտի լուծէ իր Դատը իր սեփական միջոցներով, իր քրտինքով ու արիւնով: 30 տարի առաջ, ամենածանր, նոյնիսկ յուսահատական պայմաններու մէջ, հայ ժողովուրդը ինք ստեղծեց իր հայրենիքը: Անցնող երեք տասնամեակներու ընթացքին, այդ հայրենիքի վրայ Մոսկուա չաւելցուց նոյնիսկ պղտունց մը հող: Օգտագործելով ամէն միջոց, յանձն առնելով ամէն զոհողութիւն, հայութիւնը ինք է որ այսուհետեւ ալ պիտի հետամուտ ըլլայ ընդարձակելու անոր սահմանները եւ ապահովելու անոր կատարեալ ազատութիւնն ու անկախութիւնը:

Բացի այն որ, անցնող տարուան ընթացքին հայութեան քաղաքական յոյսերը ոեւէ չափով չարդարացան, ընդհակառակն անոնք աւելի աղօտացան, դժբախտաբար, անցնող տարիին, մեր ներքին կեանքն ալ ցաւալի վիճակ մը ստացաւ:

Առանց Հայաստանի սահմանները ընդարձակելու, Մոսկուա ձեռնարկեց ներքաղքի չարժումի մը: Գիտնալով հանդերձ որ նախ պէտք է Հայաստանի սահմանները ընդարձակուէին եւ ապա միայն ձեռնարկուէր հայահաւաքման գործին, այնուամենայնիւ մենք ամէն կերպ ուժգնութիւնք առնոր՝ կանգ չառնելով ներքաղքական ու բարոյական զոհաբերութեանց առջեւ: Դժբախտաբար ներքաղքի նման դեղեցիկ չարժումն իսկ չհասաւ իր նպատակին, ան չարաչար ձախողեցաւ. ան եթէ մէկ կողմէն դարձաւ միջոց Դաշնակցութիւնը քայքայելու տխուր գործի մը, միւս կողմէ, ներքաղքի պատճառով, չէն ու բարգաւաճ դաղութներ տակն ու վրայ եղան եւ հազարաւոր հայ ընտանիքներ մասնուեցան ահաւոր թշուառութեան:

Զբաղեցնելով ներքաղքի գծով քայքայիչ աշխատանք կատարելէ, խորհրդային իշխանաւորները եւ անոնց արտաքսմամեան գործակալները, անցնող տարուան ընթացքին ըրին ամէն կարելին՝ սաստկացնելով Դաշնակցութեան դէմ ակած իրենց կատաղի պայքարը: Երեւանի ռատիօն, որ ժամանակ մը մոռցած էր Դաշնակցութիւնը, մանաւանդ վերջին ամիսներուն, չափն ու ձեւը աշխուժացած, աշխատեցաւ ամէն օր ցեխ ու մուր թափել անոր հասցէին: Բայց ի դուր: Հայհոյանքներով ու ղրպարտութիւններով չէր որ անոնք պիտի կրնային Դաշնակցութիւնը քայքայել: Ինչպէս միշտ, այսօր ալ ձեւ եւս, Դաշնակցութիւնը կը մնայ ամուր ու անսասան եւ, պատատեղէ զանգուածները այսօր ալ կը շարունակեն ունկնդրել Դաշնակցութեան ձայնին եւ կ'ոգեւորուին Դաշնակցութեան հունով:

ԱՆԱՐԱՏ ՅՂՈՒԹԻՒՆ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Օտար այդ ծառերն ու արտերը չէին կրնար հայրենիք մը ըլլալ: Բայց անոնց դէմ՝ մարմինս կը յիշէր երկիր մը, ըլլալով կազմուած անոր հողով, ջուրով եւ օդով, թէեւ չեմ տեսած զայն: Կայ մեր մէջ՝ ազգային ստացական գիտակցութենէն աւելի հին զգայնութիւն մը, որ ծառի մը պէս, կը տարածէ իր արմատները մինչեւ մեր պատմութեան խորերը, մինչեւ մեր մեռելները: Բայց այս զգայնութիւնն իսկ ցաւ մըն է, երբ մութ է ամէն ինչ մեր չուրջ ...

Կը բացուէր լոյսը քիչ քիչ: Կը սպասէի որ անբաւական ըլլար՝ տեսնելու համար: Կը հագուէի, կը պատրաստէի պէտք եղածը: Սեղանը կը քաշէի բաց պատուհանին առջեւ: Կը դնէի խոշոր մոխրաման մը վրան՝ թուղթերուս եւ կաղամարին մէջեւ: Կ'անցնէի անոր առջեւ: Սիկարէթ մը: Բացարիկ պահ մըն է ասիկա, զոր մխիթարեր ունեցող մը չի կրնար զգալ: Ունէի զաղջ, աստուածաշունչ լուսաբացը՝ արդէն հալած մեղրի մը քաղցրութեամբ՝ հեռուն, ուր կը սպասէր կարծէք հոգիս այն մասը որ պիտի ներչնչուէր, պիտի ըլլար մարդերէն հեռու՝ վերացական լոյսի մը մէջ: Ցայտուող, փայլող ծառերուն հետ՝ խաւարէն դուրս կուգային նաեւ յուշումներն ու մտածումները: Ունէի ամբողջ օր մը եւ օրեր առջիս: Գիւղը, համատարած սրբութիւնը անոր, որուն մէջ արատ մըն է կծծի գիւղացին միայն: Ունէի ծառերը որ կը խօսէին մեղաւորներու բարութենէն, առիւծքէն, նախանձէն, մարմնական ու հոգեկան տկարութիւններէն եւ անոնց խոյանքներէն, կը հայցէին դութ, կը տառապէին դժբախտներուն համար, կ'ըլլային երազ իրենց բարձրագոյն կատարներուն ծայրը: Ունէի ամպերը՝ կարմիր, վարդադոյն ու թափանցիկ մերթ՝ ներսէն լուսաւորուած մարմարէ սափորներու նման, մերթ կնոջ մը հոյակապ կուրծքին պէս: Անոնք՝ թափօրը նաեւ յուշերուս, որոնք կ'ըսէին թէ կեանքը կ'անցնի վայրկեանի մը պէս: Անոնք՝ լռութեան ոսկի փոդերէն սթափած՝ կանչուած՝ ծանր դատաստանի մը, կը սահէին իրենց գերեզմաններէն վեր, կը բաժնուէին երկու մասերու, մինչ աքաղաղ մը կը նետէր մեռադային ձայն մը աստանային ու փայլակը կը չողար հրեշտակի մը սուրին պէս:

Ունէի ամէն ինչ, կը պակսէր միայն սուրճը: Բայց կը յուսայի ունենալ զայն նաեւ չուտով: Կը յիշէի խօսակցութիւն մը արդէն խոհանոցին: Տէր եւ Տիկ. Պարթօները որոնց տունը վարձակալ դացած էին, հլած էին արդէն: Սփիւռքի դերազ կը գոհանայ այսքանով: Միակ ցաւս այն էր որ կը պակսէին պատմական որոշ դրքեր: Բայց առաջին փորձ մըն էր ընելիքս, հետագային ձգելով ճշդրիտ տեղեկութիւնները՝ որոնք պիտի ըլլային իրականութիւնը՝ դերբերականին քով:

Կը փայլէին բակին կապիլին ճիւղերն ու տերեւները, կ'արձակէին մագնիսական լոյսեր: Հսկայ ջահ մըն էր ծառը: Կը զարնէր երեսիս անոր դմրուխտին լոյսը: Կը նայէի աղօթողի մը երկիւղածութեամբ: Ամէն տատանող ճիւղ կը յիշեցնէր մերթ մօրը կաթը փնտռող երեխայի մը ձեռքը: Անճառելի աշխարհ մըն էր ծառը ուր ներկայ էին կեանքին սկիզբն ու վախճանը, խորհուրդ մը՝ նման անոր որ կը ծնի մեր մէջ՝ բարութեան, համեստութեան եւ խոնարհութեան կարօտէն: Մարշալը աղամանդէ տարան մը էր մերթ, երբ անդին, փոթորիկին սահող կայլակները կ'արձակուէին Ալանաց աղջկան վրայ նետուած ոսկի պարանին պէս: Մերթ թեւերը թափ տուող ալիք մը՝ սրբազան ափի մը վրայ: Ճիւղերը կը չարժէին նաեւ թեւերուն պէս ուրահարին, որ քանդէն արթնցած՝ կը փնտռէ իրականութիւնը երազին, սիրելի կնոջ՝ որ պատկած է իր կողքին: Կար ծառին վրայ՝ ամբողջ անմեղութիւնը այդ սիրոյն: Կար նաեւ ամբողջ դառնութիւնը անոր խաթարման: Թռչունները կը խօսէին այս բոլորին մասին: Անոնցմէ մէկը կը ժխտէր այս բոլորը՝ յամառ բայց յուզիչ, խռովիչ երգով մը՝ որ ըսել կ'ուզէր թէ ամէն ինչ կրակ է եւ կիրք... Կախարդական գորգ մըն էր ծառը, մանկութեանս օրերուն պէս: Տըխրութիւն էր եւ ուրախութիւն: Ուրուհետեւ, եթէ կորսնցուցած էի անցեալ երանութիւն մը, կը զդայի թէ հարստութիւն մըն էր կեանքի ի վեր դիզուած դառնութիւնը: Սրբուհի մըն էր ծառը, կ'օրհնէր զինք Աստուծոյ տանող տատապանքը, կը լուսաւորուէր զերբերական լոյսով մը յատուկ այն լուսաբացներուն՝ որոնք կուգան ամպերուն տակ թաղուած արեւով մը, անձրեւի մը սպասնալիքով: Ամէն ինչ կը յայտնուէր քիչ քիչ: Կը տեսնէի արտերն ու ճամբաները: Կը տեսնէի: Ե. դարու հայուհի մը՝ որ հեռաւոր երկրի մը մէջ կը սկսէր կասկածիլ ամուսինէն, կը հարցաքննէ պատգամաւորը՝ վէպին լեզուով.

— «Արդարեւ ո՞ղջ էջ հոգւով... (ո՞ղջ է հոդին, կարեւորը այդ էր) ու լրաբերը կը խոստովանի.

— Այրն քո ուրացաւ գՀմարտութիւն եւ երկեր ի պազ առուշանացն եւ եղեւ ընդ պարսկական օրինօքն ...»

Կինը կ'իյնայ դետին լալով: Կը տառապի մեղաւոր ամուսինին համար: Կ'աղօթէ... Ճառը սաղմոս մըն էր: Վէպը կը ծաւալէր մոքիս մէջ: Մարդը կը ծնծէր, բանտարկել կուտար կինը: Կը սպանէր անոր հայրը: Պարսիկներէն հալածուած՝ կ'անցնէր Հռոմայեցիներուն կողմը: Կը դժուէր միշտ ինքզինք: Հալածուած նաեւ Հռոմայեցիներէն, ձերբակալուելու մօտ, կ'ապաստանի կնոջ քով՝ որ հալած, մաշած, բայց կամքով զօրացած՝ մեռնելու մօտ է արդէն... վէպը կը հոսէր մոքիս մէջ ...

Կային բազմաթիւ արգելքներ, մեծ մասը արտաքին: Ծուռ բերան մը, խողովակով զոր միտքէն կապուած՝ ժայռէ մը աւելի ծանր կը կշռէ երեմն գրողին վրայ: Բայց եւ այնպէս ձեռք կ'առնէի դրիչը, այնքան մեծ էր սրբութիւն մը տալու կարօտս, երբ անակնկալ մը՝ եկաւ ջնաւել նեղչըլումս, զոր չեմ կրցած ունենալ այլեւս: Կը գրենք աւազի վրայ եւ այդ աւազը մեզ կուլ տուող չոր երախ մըն է երբեմն:

Ընտանեկան անճոռնի կռիւ մը Տիկին Փօլէթին եւ մօտ Պարթօյին միջեւ: Ըմբռնեցի իսկոյն թէ իրականութիւնը տարբեր է միշտ մեր երազկն: Ան տարբեր պէտք էր եղած ըլլար նաեւ դերբերուն համն: Ծանր էին յայտնութիւնները, որոնց կը տեղեկանայի փոխադարձ հայհոյանքներէն ու նախատինքներէն: Այդ բոլորը կ'առնէին մեծ համեմատութիւն մը Սարթրի նահանգին մէջ: Ֆրանսուհի մը Մոմմարթրի կեանքէն անցած: Անդամ, յաւակնոտ նաեւ, դեռ հիմ սահմռկիչ սանձարձակութեամբ, նիհարապաշտ՝ դրամական

Սփիւռքի մէջ ամէն տեղ կենդանի է եւ կը գործէ Դաշնակցութիւնը. հայութեան իրաւունքներուն եւ անոր արդար Դատին արթուն պահակը ինքը՝ Դաշնակցութիւնն է. ժամանակաւոր ճախողանքներ չեն կրնար մեզ ձեռնթափ ընել եւ չեղել մեզ մեր հիմնական նպատակներէն: Ազատ, անկախ եւ միացեալ Հայաստան. ահա այն մեծ իդեալը, որուն համար աշխատեցան ու զոհաբերեցին մեր նախորդները, եւ որուն պիտի ձգտինք մենք ալ մեր ամբողջ ուժով:

Գերազանցապէս արդար ու նուիրական դատի մը անխոնջ պահակն է Դաշնակցութիւնը: Եւ այդ է պատճառը որ անոր բոլոր ձեռնարկներն ալ, չնորհիւ զոհաբերող զանգուածներու տեւական աջակցութեան, կը պսակուին փայլուն յաջողութեամբ: Ասիկա դիտեն մեր հակառակորդները, ասիկա կը տեսնեն անոնք ամէն օր՝ իրենց սեփական աչքերով, եւ այդ իրողութեան տխուր գիտակցութիւնն է որ անոնց հոդիները կը լեցնէ խռովունդ վշտով, տեղութեամբ եւ անզօր կատաղութեամբ:

Մեր շրջանի կազմակերպութեան համար 55րդ Պատգմ. Ժողովի գումարումը ինքնին փայլուն յաջողութիւն մըն է: Ան կոչուած է աւելի եւս ամրացնելու բարոյական կապը որ կայ արդէն մեր ընկերներու միջեւ եւ աւելի զօրացնելու այն հաւատքը, զոր ամէնքս ալ ունինք դէպի մեր արդար ու անկործնչելի Դատի ստոյգ յաղթանակը:

իր պահանջներով, վայրաղօրէն անճնասէր ու բռնակալ, ամէնուրէ՝ վերջապէս, աղտոտ եւ չարախօս էր քիչ մը դեղեցիկ բայց հաստատուն կերպարանքով, պղտիկ զարդացումով: Մարդ մը՝ այլանդակօրէն տգեղ, կասկածելի՝ անխոստովանելի հմայանքով մը, արկածախնդիր, նենգ՝ խաբող պարկեշտութեամբ մը, խելք՝ առասպելային հերոսի մը պէս, տասը երկիրներու ճահիճները յաճախած մարդկային մժեղ մը: Կռիւը կը դառնար դրամի չուրջ: Կռիւ մը՝ խռովիչ եւ նուաստացուցիչ լսողին համար: Կռիւ մը՝ պատէ պատ նետուած պնականերով եւ կնոջ օգնութեան կանչերով: Մարդը կը քաշկռտէր զինք կարծէքմահերէն բռնելով: Կռիւ մը սակայն՝ որ կը վերջանար չուտով, նոգկալի համերաշխութեամբ, քաղցր խօսքերով, Փօլ Սարթրի դրիչով...

— Աղջիկս ...

— Մարթէն ...

Զղուիլ եւ զղջալ կրնայի միայն գիւղ եկած ըլլալուս համար: Զղուիլ՝ բաղդատելով վէպին հերոսուհին այս կնոջ հետ, հաստատելով տարբերութիւնը անոնց երկուքին կատաղի յամառութեանց: Մէկը սրբութեան կը տանէր, միւսը քածուութեան: Մէկուն մէջ տառապանքը վերելք մըն էր, միւսին մէջ՝ ազրիւր ստորին տենչերու: Զըզուիլ, զղջալ, բայց տարուիլ նաեւ անով: Գրիչս կը սահէր արդէն: Աւելի դիւրին է տալ այն ինչ որ կը տեսնենք եւ կը զգանք: Ու չարութիւն մը կայ մեր մէջ, ինչպէս չարութիւն մը կայ նաեւ ընթերցողին մէջ...

Այսպէս , կը լքէի, կրկին սրբուհին որուն կեանքն ու տառապանքին պարագաները կը մնային տեսածներէս անդին: Բայց ան զարձեալ պիտի չըլլար այն դէր կ'ներապէի, եթէ նոյնիսկ ծանօթ ու ինձի համար զգալի ըլլային անոր պարագաները: Կարելի չէր տալ դերբրականը իրականութեամբ՝ որ պիտի արատաւորէր անպայման պատկերս՝ նոյնիսկ անչնորհ գիծով մը: Ու ասիկա խորունկ վհատութիւն մըն է, զոր, կ'ըսեն, կը զգան շատ մը հեղինակներ որ հատորներ կը լեցնեն, բայց չեն կրնար գրել իրենց ուզած դիրքը: Այդ դիրքին ներչնչումը պէտք էր զար բարձրադոյն ոլորտներէն միայն, հրեշտակի մը ձեւով՝ որուն ձայնը լսեցին, Մարիամէն վերջ, Նարեկացի՝ որ կնոջ մը տեսիլը հասցուց Աստուածամօր բարձրութեան, զայն լուսաւորելով իր ճգնարանին խաւարէն քաղած հոգեկան լոյսերով, Նարեկացին եւ այլ միսթիքներ: Ո՞ւր գտնել այդ հաւատքը ...

Անիկա պէտք էր ըլլար անարատ յղութիւն մը՝ անկարելի՝ մեր դարուն եւ մեր չրջապատին մէջ... Ո՞ւր գտնել մաքրութիւնն ու մեծութիւնը դիրքերէն եւ կեանքէն հեռացողին, բարձրադոյն սահմանը՝ ուր հոգին կ'ըլլար իր անարատ ինքնութիւնը :

Բայց ո՞ւր գտնել մանաւանդ այդ հեռացումն ու ուրացումները արդարացնող համոզում մը, երբ սոխուած ենք լռել: Գնած ենք աչխատելու համար ... :

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒՆԵՐԸ սկսած են մաքրագործումներու, Թրիէսթէի ազատ երկրամասի իրենց չըրջանին մէջ, ձերբակալելով Թիթոյի հակառակորդները: Խուզարկութիւններ կատարուած են նաեւ անոնց տուներուն մէջ :

Քա՛ղ հետոսներուն

Միայն ֆիզիքական ուժը չէ որ պատմութիւնը կը կերտէ, այլեւ բարոյական կորովը: Մանաւանդ փոքր ժողովուրդներուն համար, երբ յանդուգն թռիչքով մը կը նետուին ասպարէզ, յանուն աղատութեան :

Ահա եւ Նախապատերը, մին մեր հին հերոսամարտերէն որ պանծալի թուական մը բացած է մեր պատմութեան մէջ, քաջութեան եւ անձնուիրութեան օրինակ տալով :

Փոքր ազգի մը մեծ զաւակներն էին անոնք որ արհամարհելով մահը եւ երկրային ամէն հոգ եւ հրճուանք, նախընտրեցին չավուիլ աւելի ուժեղ ու ահարկու թշնամիներու հետ, փրկելու համար ազգին պատիւը:

Ցիչատակարանները են անոց գերեզմանները բոլորին համար եւ պարտաւոր ենք գոնէ տարին մէկ անգամ այցելել, ուր որ ըլլան : Նոյն պարտքը բոլոր անյայտ եւ անծանօթ հերոսներուն համար, ցիրուցան չորս հովերուն, ողչերուս հետ յար եւ նման ...

Զրկուած հայրենի հողէն եւ ջուրէն եւ օդէն, մենք կարօտն ունինք անոնց անմոռանալի յիշատակին , անով ներչնչուելու համար :

Փառք յաղթուածներուն :

Ո՞վ կը խռովէր իրենց հանգիստը, ո՞վ կը դրդէր ձգել տուն, ընտանիք, զաւակ, դիրք, վազելու համար դէպի ռազմադաշտ: Ո՞վ կը մղէր կտրել լեռ ու ձոր, մաղլցիլ ապառաժներ, երբեմն թաւիլ կիրճերու մէջ ու կառչիլ անդունդին ափը, երդն ի չրթունս ճակատ ճակտիդալ վայրենի ոտոխին հետ ...

Հայրենասիրութեան զգացումն էր որ կը տրտիսէր, կը պոռթկար, բաժակը լեցուած՝ աղդին ցաւերովն ու արցունքով ...

Անոնք էին որ բացին ճամբան Ազատութեան սուրբ դործին ու լինկան այդ ճամբուն վրայ, որպէսզի զալիք սերունդները ապրին աղատչունչով, աղատ կամքով ...

Անոնք էին որ արծարծեցին հուրը սրբազան եւ դերութեան, սորուկութեան դարերու ճնչումին տակ թուրքին լուծին եւ տուին մեզ յանդղնութիւնն եւ քաջութին, վրէժի ոդին :

Անոնք էին որ արծարծեցին հուրը սրբազան իրենց անձին օրինակով հաստատեցին թէ Հայը չէ ծնած գլուխ ծռելու, հալածուելու կամ կոտորուելու համար :

Զարկին, զարկան, յաղթեցին ու յաղթուեցան, բայց պատուին իսկ իրենց փառքն էր ու պարծանք :

Չէյթունէն Սասուն, Պասէը Ալի, Պանք Օթոման, Խանասորէն Գարահիսար, Մուսատաղ ու Աբրատ, Վանէն Սարդարապատ հանդրուաններ են լուսաչող Հայուն Ազատութեան ճամբուն վրայ: Այդ ճամբուն վրայ կը փայլին Աբովեաններու, Րաֆֆիներու , Մրմեաններու, Քրիստափորներու եւ Ահարոնեաններու անմահ անուններ – րը, որոնց ոգմական չունչն էր որ կը թեւածէր անոնց չարժումներուն վրայ...

Եւ այսօր անոնց յիչատակն ամուր սեղմած մեր կուրծքերուն տակ, կը խոնարհինք իրենց հին եւ նոր գերեզմաններուն առջեւ : Մ.Ն – Մ.

ՊՏՈՑՏ ՄԸ ՕՏԱՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

Փարիզի Օտար Մամուլի Ընկերակցութիւնը Զորեքչարթի, 21 Յուլիսին պտոյտ մը կազմակերպած էր դէպի Ֆոնթէնէպլօ: Այս պտոյտին իրենց մասնակցութիւնը կը բերէին Փարիզի միջազգային մամուլի ներկայացուցիչները ,ինչպէս եւ շատ մը արտասահմանեան օտար թերթերու աչխատակիցներ :

Իրրեւ անդամ նոյն ընկերակցութեան, միայն « Ցառաջ »ը կը մասնակցէր այս պտոյտին, երկու ներկայացուցիչներով, Օր. Ա. Մխսաքեան եւ Պ. Ն. Տակաուեան :

Այս պտոյտին կէս մը պաչտօնական հանդամանք տալու համար, Ֆրանսական կառավարութեան կողմնակից եղաւ չրջագայութեան տեսուչ մը (comissaire du Tourisme):

Մամուլի ներկայացուցիչները շատ հաճելի ճամբորդութիւնէ մը եաք հասան Ֆոնթէնէպլօ ,ուր դինեսեղանի մը չուրջ քաղաքավարի անճնապէս ողջունեց հիւրերը: Այս առթիւ, մասնաւոր համակրանքով խօսեցաւ «Ցառաջ»ի ներկայացուցիչներուն հետ :

Պտոյտին նպատակն էր՝ այցելել Ֆրանսական հին փառքերէն Լուի ԺԴի նախարար Ֆուքէի Vaulx դղեակը: Տեղի անճկութիւնը թոյլ չի տար մանրամասնօրէն նկարագրել այդ հրաչալի չէնքը:

Վերադարձի ճամբուն վրայ, շատ մտերմիկ մթնոլորտի մը մէջ հիւրերը պատուասիրուեցան թէյով եւ կարկանդակներով : Ցետոյ մեր ճամբան չարունակեցինք դէպի Փարիզ:

Այս պտոյտը արճանագրելով, կ'ուզէի պարզապէս չեչտել մայրաքաղաքի օտար թղթակիցներուն իրար եւ մանաւանդ մեզ, Հայերս ճանչնալու կարեւորութիւնն ու օգտակարութիւնը : Կարեւորութիւն՝ որովհետեւ ամէն նոր դէմք որ հայութեան մասին նոր բան մը կը սորվի՝ չահ է: Օգտակարութիւն՝ որովհետեւ ամէն նոր դէմք, որ կր ճանչնայ համակրելի եւ արժանաւոր Հայեր ու Հայուհիներ՝ կը դառնայ բարեկամ:

Զորեքչարթի օր «Ցառաջ»ի ներկայացուցիչները լիովին կատարեցին այդ պարտականութիւնը :

ՇԱՔԻ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՐՍԷԼ.— Քաղաքիս Licée Musicalի այս տարուան ջութակի քննութեանց մէջ առաջնութիւն չահողներէն չորսը Հայեր են — Ռօպէր Մահմուդեան, Ժանօ Տատեան, Ա. Թումանեան՝ տարրական եւ միջին կարգերէն, եւ Լեւոն Ղեւոնդեան՝ բարձրադոյն կարգէն : Պ. Ղեւոնդեան մեծ յաղողութեամբ նուագած է նչանակուած քօնչէրթօն եւ արժանացած միաձայնութեամբ Ա. մրցանակի: Բոլոր աչակերտներն ալ ստացած են համապատասխան վկայական: Ժիւրի նախագահը, որ Մարսէյլի ամէնէն յայտնի երաժչտական քննադատն է, ծնողներու եւ աչակերտներու ներկայութեան յայտարարած է.— «Երեսուն տարիէ ի վեր երաժչտանոցներու եւ երաժչտական վարժարաններու քննութեանց ներկայ եղած եմ, եւ երբեք այսքան կատարեալ ջութակի ուսուցման ականատես չեմ եղած»:

Ինչպէս ծանօթ է, ԼԻՍԷ ՄԻԻԶԻԿԱԼի ջութակի կարգերը տասներկու տարիէ ի վեր կը վարէ Հայ մը, Պ. Յ. Քիւրքճեան, Պօսթոնի երաժչտանոցէն: Այս առթիւ յիչենք նաեւ իր աչակերտներէն տաղանդաւոր արուեստագէտուհի Օր. Նիքօլ Քուլանժի չատ կարեւոր մէկ յաղողութիւնը, որ մեծապէս պատուաբեր է Հայ ուսուցիչի մը համար եւ թերեւս անմոռանալի՝ այս դժուարին արուեստին մէջ :

Ասկէ ամիսներ առաջ պետական ջութակի մրցում մը տեղի ունեցաւ Մարսէյլ, քաղաքիս Օվերայիի մէջ ջութակահար մը պատրաստի կոչելու համար: Մրցումը ծանուցուած էր Ֆրանսայի չատ մը թերթերուն մէջ, ինչպէս սովորութիւն է: Մանակցեցան Փարիզի եւ կարգ մը ուրիշ քաղաքներու երաժչտանոցները ատարող բազմաթիւ առաջին մրցանակաւորներ: Պարտադրուած էին ամէնէն դժուարին կտորները (morceaux imposés): Մրցումը չահեցաւ Օր. Նիքօլ Քուլանժ : Քան եւ բաժիններէ բաղկացած ժիւրիին կը նախագահէր Արդարութեան նախարարութենէն պատգամաւոր մը, որ չնորհատրեց մրցանակաւորը: Օր. Քուլանժ անկէ ի վեր ընդունուած է թէ Օվերայի եւ թէ Քօնսէր Քլասիքի մէջ:

★ Կը լսենք թէ այս տարուան Ա. մրցանակաւորը, Պ. Լ. Ղեւոնդեան որ անծանօթ մը չէ «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն, կը պատրաստուի իր առաջին նուագահանդէսը տալու յառաջիկայ սէզոնին: Ցաջողութիւն կը մաղթենք : Վ.Տ.

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (60)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

Ճարտար լեզուն օձը ծակէն կը հանէ, եւ ես վատահ եմ քու վրադ: Իսկ դալով Իչուունեաց իշխանին, անոր պարտականութիւնը պիտի ըլլայ ներկայանալ Եուսուֆին եւ ամէն ջանք թափել, որպէսզի Աչոտ սպարապետը դահ նստի Աչոտ Երկաթի տեղ. այն ժամանակ խռովութեան քարը դլորուած կ'ըլլայ. իսկ մենք մեր որսը կը բռնենք պղտոր ջուրի մէջ, ըսաւ Գագիկ եւ ապա սկսաւ երթեւեկել սենեակին մէկ պատէն միւսը :

Այնուհետեւ երկար կը խորհրդակցէին այս երեք որմնացանները: Գագիկ նամակներ պատրաստեց զանազան իշխաններու անունով, յանձնեց Իչուուեաց եւ Անձեւացեաց իշխաններուն եւ ճանապարհ դրաւ զանոնք :

Երբ հեռացան անոնք, Գագիկ ինկաւ սեսակ մը ծանր մտատանջութեան մէջ: Հոգին խռոված էր եւ խորին վիչտ մը կը կրծէր իր սիրտը: Այդ միջոցին բացուեցաւ իր առանձնասենեակին դուռը եւ սեմին վրայ երեւցաւ Հեղինէն :

Գագիկ վեր թռաւ տեղէն եւ վազեց դէպի իր աղջիկը: Ուզեց գրկել զայն, փայփայել, որպէսզի մոռնայ իր վիչտը, իր սրտի եւ հոգւոյ տպաւորութիւնը, բայց սառածի նման կանգ առաւ, երբ նկատեց իր աղջկան տխուր, դալկացած դէմքը : Հեղինէի աչքերուն մէջ կ'երեւային դեռ չցամքած արցունքներ ու միաժամանակ տեսակ մը վախ , որ վճռականութիւն կ'արտայայտէր :

— Ի՞նչ կայ , աղջիկս, տխուր ես դուն. եւ աչքերդ արցունքով լեցուած. ի՞նչ է պատահեր քեզ, հարցուց Գագիկ եւ ուզեց գրկել Հեղինէն, փայփայել զայն ու համբուրել անոր սիրուն աչքերը :

Հայրական սիրոյ կարօտ էր որդիական այն անարատ սիրոյն, որուն առջեւ կը մոռցուին աշխարհային բոլոր գործերը:

— Հեռու լինամ, զոչեց Հեղինէանդին հրելով իր հայրը եւ զայրալից ակնարկը ուղղելով անոր :

Քանի մը քայլ ետ պնաց Գագիկ եւ սառած կեցաւ :

— Ահա այն լրտեսը, չարունակեց Հեղինէ , դոր կ'ուզէիք պատժել, կախաղան բարձրացնել . ես եմ այդ լրտեսը, Արծրունեաց Գագիկ թագաւորի աղջիկը Հեղինէն, բռնեցէք զիս եւ դործադրեցէք ձեր ծրագրած տանջանքները :

Գագիկ վայրկեան մը ապշած նայեցաւ իր աղջկան. լրտեն այնպէս կը թուէր , թէ կամ ինքն է ցնորած, կամ Հեղինէն :

— Աղջիկս, Հեղինէ... վա՛յ ինձ, ցնորեր ես դուն : Է, ո՞վ կայ հոդ, պոռաց Գագիկ եւ ծափ զարկաւ :

Երկու սպասաւորներ վազեցին ներս :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱԶԵԱՆՑ

սահմանադրութեան տրամադրութեանց :

Կառավարութիւնը անյապաղ պիտի քննէ աշխատավարձի եւ դիներու խնդիրը, մէկոգներ ձեռք առնելով դիներու անարդար յաւելման դէմ :

Յարգելով հանդերձ սահմանադրութիւնը, նոր դահլիճը անհրաժեշտ կը գտնէ «զինել» (զօրացնել) գործադիր իշխանութիւնը, որպէսզի կարենայ գործել : «Ուստի պիտի պահանջենք ձեզմէ անոր տալ այդ զէնքերը, դուք իսկ ճշդելով սահմանագիծը : Մենք զանոնք պիտի գործածենք զարկ տալու համար աղտոտութեան : (Ծնդիրը կը վերաբերի բացառիկ լիազօրութեանց,— հրամանագիր – օրէնքներ հրատարակել) : «Կ'ուզենք որ ազգայնացուած հաստատութիւնները Ֆրանսացիներուն համար դառնան առիթ մը հպարտութեան եւ ոչ թէ մտահոգութեանց» :

Եւ վերջապէս, նոր դահլիճը պիտի ջանայ բարձր պահել հանրապետութեան հեղինակութիւնը, արդիացնել հանրային ապահովութիւնները եւ վայելուչ թոշակ մը ապահովել պետականապաշտօնեաներուն :

★ Վիճաբանութեանց ընթացքին, չատ բուռն ճառեր խօսեցան համայնավար վրէնօփ – խանները, մանաւանդ պատգամ ղրկելով Փոլ Ռէյնօն, իբրեւ «չարագուշակ թռչունը որ աղէտի առաջնորդեց երկիրը» (Պիյու) : Ուրիշ ելեւմտական մը յայտարարեց թէ դիմադրական ճակատին ռազմիկները չեն կրնար հետեւիլ անոնց որ կը հեռանան անոր ծրագիրը :

Կուսակցութեան կեդրոնական օրկանը, « Իմանիթէ », բուռն խմբագրական մը հրատարակած էր կիրակի օր, հետեւեալ խորագրով — «Պլում, դո՛ւք էք ամբաստանեալը» : Տակն ալ վեց կատրներ կրկէսի մը մէջ կը խաղան նոր նախարարները, համաձայն Թրումընի հրահանգներուն :

Պերլինի տագնապը պիտի՞ լուծուի

Վերջին լուրերու համաձայն, արեւմտեան պետութիւնները իրենց նոր ծանուցագիրը Մոսկուա պիտի ղրկեն երկուշաբթի կամ երեքշաբթի : Անգլիոյ արտաքին նախարարը Լոնտոն կը մնայ, ժամը ժամին հետեւելու համար կացութեան ելեւէջներուն :

Իրադեկներու կարծիքով, նոր ծանուցագիրը պիտի կրկնէ թէ արեւմտեան դաշնակիցները իրաւունք ունին Պերլինի մնալու եւ պիտի պահանջէ վերջնել կամ դնել չափաւորել Պերլինի պաշարումը : Միեւնոյն առեն տրամադրութիւն պիտի յայտնէ քառանդամ ժողով մը ոարքելու յարմար ժամանակին, որպէսզի քննեն ոչ միայն Պերլինի, այլեւ ամբողջ Գերմանիոյ խնդիրը :

Արդէն իսկ հարթուած կը համարուի ճամբան դրամական հարցի մասին, քանի որ արեւմտեան դաշնակիցները պատրաստ են ընդունելու Խ. Միութեան հանելիք նոր մարքը : Լաւատեսներ կը յուսան թէ այս պարագան պիտի նպաստէ վերջնելու կամ բարեփոխելու Պերլինի պաշարումը :

Ուրեմն, ամէն բան կախում ունի Մոսկուայի դիրքէն եւ տալիք պատասխանէն : Ամէն պարագայի մէջ, լաւատեսներ կը կարծեն թէ Խ. Միութիւնը հակամէտ չէ խնդիրը մինչեւ պատերազմ առաջնորդելու : Կարգ մը չբջանակներու կարծիքով, Մոսկուայի հիմնական նպատակն է ընդհանուր համաձայնութիւն մը գոյացնել Գերմանիոյ մասին, յետոյ զայն զարձնելու համար արդրանակ մը Խ. Միութեան :

Կ'ըսուի թէ քառանդամ խորհրդաժողովը պիտի դումարուի Փարիզի մէջ, Միացեալ Ազգերու համագումարի նախօրեակին (Սեպտեմբեր) :

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Մառէչալ Սոքոլովսքի հրամանագիրը մը հրատարակեց որուն համաձայն, Յուլիս 25էն սկսեալ նոր դրամատոմս մը չբջաբերութեան պիտի հանուի,—«Տէօյչէ մարք տէր Տէօյչըն Նոթընպանք», Գերմանիոյ խորհրդային չբջանին եւ մեծագոյն Պերլինի մէջ : Այդ թղթադրամները հիներուն հետ պիտի փոխանակուին հաւասարէ հաւասար . Յուլիս 25էն 28 : Փոխանակութիւնը պիտի կատարուի միայն խորհրդային չբջանին մէջ

★ Ինչպէս հաղորդած էինք, Ռուսերը որոշած են պարենաւորել Պերլինը : Հրատարակուած հրահանգներուն համաձայն, Պերլինի արեւմտեան չբջանին բնակիչները պարտին անձամբ ներկայանալ խորհրդային չբջանը, ամէնէն մօտ թաղերուն մէջ որոնք յաճախ ստոր քիլոմեթր հեռաւորութիւն ունին : Անոնք որ խորհրդային չբջանին մէջ արձանագրուած են, պիտի չկրնան ուտելիք ստանալ արեւմտեան թաղամասերուն մէջ : Սեպտեմբերէն սկսեալ համանման պարենաւորումներ պիտի բաժնուին :

Ռուսերը Պերլինի պարենաւորումը պիտի կատարեն տեսակ մը բնատնեկան հանրաքուէ կատարելով : Այսպէս, արեւմտեան չբջանին 2ուկէս միլիոն բնակիչները պարտաւոր են յայտնել,— արեւմտեան թէ արեւելեան չբջանէն կ'ուզեն պարենաւորուիլ : Եթէ կը նախընտրեն արեւելեան չբջանը (խորհրդային), պէտք է կնքել տան իրենց անձնագիրները եւ պարենատոմսերը : Կարճ խօսքով, Ռուսերը կ'ուզեն իմանալ թէ Պերլինի բնակիչներէն որքանը կը վստահին արեւմտեան սեկտորներէն օգնաւային պարենաւորման :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՓՈՓՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ Թուրք ուսուցիչները այսուհետեւ կը թախտ գործադարութենէն պիտի ստանան իրենց թոշակը, եթէ հաւատանք «Եէնի Սապահ»ի մէջ հրատարակուած լուրի մը : Նախարարութիւնը այդ ուսուցիչներուն ցանկը ուղած է : Մինչեւ հիմա փոքրամասնութեանց ազգ. անուանկէն կը վճարէին այդ ուսուցիչներուն թոշակները, եւ կրթ. գործադարութիւնն ալ 25% օժանդակութիւն մը կ'ընծայէր : Նոր որոշումով, այսուհետեւ այդ թոշակները կամ ամբողջութեամբ կրթական գործադարութենէն պիտի վճարուին, եւ կամ պիտի կրկնապատկուին, եռապատկուին :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ հողագործական նախարարութենէն 62պաշտօնատարներ ձերբակալուեցան, մեղադրանուած ըլլալով թէ իրը միլիոն ֆիորինի դեղծում կատարած են, փորձած են ձախողեցնել հողագործական բարենորոգումը եւ մէկն ալ հողագործական փաստաթուղթեր հաղորդած է օտար պետութեան մը, առանձնայ ծրագրի մասին :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ հաշտարարը, կոմս Պերնատոթ, Պէյրութ հասաւ, խորհրդակցելու համար արաբ վարիչներուն հետ, որոնք ամէն բանէ առաջ ուզած են հասկնալ թէ որքան պիտի տեւէ ներկայ զինադադարը :

ՀԻՒԼԷՍԱԿԱՆ ՈՒԺԻ յանձնաժողովին տեղեկագիրը Մ. Նահանգներու խորհրդարանին յանձնուեցաւ անցեալ շաբթու : Նախագահ Թրումընը այս առիթու յայտարարեց թէ «այն օրէն ի վեր որ յանձնառու հիւլէական զէնքերը առաջին անգամ գործածելու ծանր պատասխանատուութիւնը, չանդրագանք դուրս ձգել իրրեւ պատերազմի զօրաձիք եւ Միացեալ Ազգերուն միջոցաւ հսկողութեան տակ առնել հիւլէական ուժին վառնդաւոր գործածութիւնը : Բայց Ռուսերուն անհաշտ մերժումը արգելք եղաւ» : Նախագահը միեւնոյն առեն յայտնեց թէ հրահանգած է մէկոգներ ձեռք առնել պահելու համար Մ. Նահանգներուն գերազանցութիւնը հիւլէական ուժի մէջ : «Այդ նպատակին հասած ենք արդէն, ինչպէս կ'ապացուցանեն Խաղաղականի մէջ կատարուած փորձերը : «Երբ աշխարհի բոլոր ազգերը պատրաստ ըլլան միանալու Մ. Նահանգներուն հիւլէական ուժի հսկողութեան մասին, այլեւս անհրաժեշտ չէ որ Ամերիկա պահէ այդ զէնքին վերաբերեալ գաղտնիքը » :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՎԵՐՋԱՅԱԻ

Շաբաթ օրուան հանդրուանը չահեցաւ Ֆրանսացի կօթիէ, առանց որեւէ փոփոխութիւն յառաջ բերելու :

Կիրակի օր առաւան ժամը 9ին Փարիզի ժողովուրդը լեցուցած էր Parc des Princesը մինչեւ լիկուառ ժամը 5 : Աւելի քան 50.000 հոգի անհամբեր կը սպասէին օրուան յաղթականին :

Ժամը 5.10ին երկու հոգի մտան Parcը, առաջին Ֆրանսացի Թէսեռ, երկրորդ իտալացի Քօռիէռի, բայց Sprintին առեն Քօռիէռի անցաւ եւ չահեցաւ 21րդ եւ վերջին հանդրուանը : Ժողովուրդը յուսախար իտալական յաղթանակէն՝ միշտ կը պոռար «Պոպէ, Լաւիէպի» : Դղրդադին ծափերու մէջ պատուոյ շրջան մը կատարեց դեղին չապիկը, Ժինօ Պարթալի (իտալացի) որ աշխարհի լաւագոյն մարզիկներէն մին է, եւ որ 35 տարեկանին կը չահի երկրորդ անգամ ըլլալով, Ֆրանսայի շրջանը : Տեղական թերթերը կը գրեն «սքանչելի՝ Փարիզն Փարիզ» :

Ընդհանուր դասաւորման մէջ երկրորդ տեղը կը գրաւէ պելժիացի Շօթ, երրորդ Ֆրանսացի Լաւեպի (վիրաւոր), չորրորդ Պոպէ :

Մամուլի կարաւանին մէջ կը գտնուէր Պ. Տորք Տէր Ցակոբեան որուն կառքին մէջ տեղ գրաւած էին Auroreի մարզական խմբագրութիւնը եւ Պ. Roger Lapebie, առաջին Ֆրանսացիին եղբայրը եւ 1935ի Ֆրանսայի Շրջանին յաղթականը :

45 ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՆԵՐ դատապարտուեցան Թուրքիոյ մէջ, իրրեւ համայնավար, մինչդեռ հաստրդած էինք : Ասոնք անդամ էին 1945ին տոքթ. Շէֆիք Հիւսնիւ Տէյմէրի հիմնած «Թիւրքիյէ Սոսիալիսթ Լմէքճի վէ Քէօյլիւ Փարթիսի» կուսակցութեան : Միայն տասը հոգի անպարտ արձակուեցան : Դատապարտեալներուն մէջ կը գտնուին հեռեւեալ Հայերը :— Արամ Փէհլիվանեան, Հայկ Աչըդկէօզ (երեքական տարի բանտարկութիւն), Պարգեւ Շամիլեան, երկու տարուան : Իսկ Նուպար Ազմեան, Հրաչ Աբգանօղլու անպարտ արձակուեցան :

ՎԱՂԱՄԵՒԻԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ
ՄԱՔԻՈՍ ՋԱՒԻՖԵԱՆԻ
ՏՐՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԵՐ

Հատորէն սակաւաթիւ օրինակներ կան ծախու « Ցառաջ »ի մօտ : ԳԻՆ 250 ՖՐ.

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻԼԻ.— Հ. Յ. Դ. Վահանեան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Տ�էՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՐԱՄ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ իրենց զաւմիկին՝ Պ. Թիրայր Ազնաւուրեանի մահուան առթիւ հազար Ֆր. կը նուիրեն «Ցառաջ»ին :

ԼՈՒՐԵՐԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմանագրու համար դիմել Փարիզ՝ Մխ. Վ. Մումճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5) : Առնուվիլ լէ Կոնէս՝ Աստուածատուր Վ. Իսկենտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse : Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image :

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս :

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր : Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԳԱՅՈՂՆԵՐՈՒՆ

Նիսի մէջ, օդափոխութեան համար, կահաւորուած յարկարաժին մը ամէն յարմարութիւններով : Օգոստոս ամսուան համար միայն ազատ է եւ վարձու : Դիմել՝ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ, 27 rue Théodore de Banville, Nice:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Բոլորէն սպասուած , բոլորէն սիրուած Մարսիլիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ին տարեկան բացօթեայ հեզ պարահանդէսին, PLAGEի մէջ :

Տոմսերը Հ.Մ.Ը.Մ.ի անդամներու մօտ :

ՇԹՈՒԹԿԱՐՏԷՆ.— Մեր խորին ներհակութիւնները կը յայտնենք Պ. Պ. Ա. Ցարութիւնեանին, Կ. Աբգարհամեանին, Շ. Մնացականեանին, Կ. Մահտեսեանին, Վ. Պապոյեանին, Վ.Բաբայեանին, Լ. Ռուբէեանին եւ Զ. Էրիկեանին իրենց կազմակերպիչներն եւ բոլոր նրանց, որոնք ծաղկեպատկներով եւ իրենց անձնական մասնակցութեամբ ինչպէս եւ գաւակցական եւ քաջալերական խօսքերով մխիթարեցին մեզ եւ մեր մօր եւ Տատիկի Հայկանուշ Կաղանեանի յիշատակը : Հանգուցեալի որդին Ալեքսանդր Գալանեան, թոռը Անժելիկա Գալանեան :

Տախտ է

Փօլ մէջ (Պաս Փըրէնէ) չափի վրայ, կիներու զերծակի մը կարի վճառատուն մը : Տասը աշխատաւոր – աշխատաւորուհիներով : Փօլ լաւ դիրք տունը : Ընդարձակ գործատնութիւն : Խանութը իր չորս մասերով աշխատանոցին հետ եւ բնակարան մը կահաւորուած, չորս սենեակ եւ խոհանոց : Դիմել 4 rue Adoue, Pau, (B. Py.) ՊԵ – ՏԻԿԵԱՆի :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Յերեկոյթ եւ գիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթոպուսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

Մարսէյլի ամէնէն զեղեցիկ արուարձաններէն
մէկուն մէջ, բացուած է
ԿԱՆԱՉ ԺԱՑՈՒԻ ԴՂԵԱԿԸ

Իրրեւ խոհակ բնակավայր ամառնային օդափոխութեան : Ամէն հանգստաւէտ միջոցներ ապահովուած են : Գեղատեսիլ դիրք եւ օդասուն ծառախիտ մեծ պարտէզ :

Դիմել Chateau de la Rocheverte Traverse St. Pons. St. Julien , Marseille :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՀԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աւգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 28 JUILLET 1948Օրեքշաբթի 28 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4593–Նոր շրջան թիւ 1012 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ԿՌՒԻՒՆ...

Ինչո՞ւ կը կռուին ազգեր, ժողովուրդներ, ցեղեր: Իսկապէս անխուսափելի՞ է պատերազմը: Կարելի չէ՞ մի անդամ ընդ միշտ խափանել զայն, ամբողջ մարդկութեան պարզեւելով տեւական խաղաղութեան մը բարիքները:

Գիտուններ եւ ընկերաբաններ աքնած, փիլիսոփաներ եւ մարդասէրներ պրպտած, յոդնած են դարերով, առանց ելք մը գտնելու: Լեռնակուտակ հատորներ իրար կը հրմշտկեն:

Հարիւր ազօտ լոյս մը ծագած, ապրէ ազգի, պետութիւն պետութեան դէմ, արեան գետեր հոսեցնելու, ամբողջ երկիրներ քանդելու համար: Միեւնոյն ատեն դուռ բանալով սանձակոտոր սպառազինութեանց:

Ազգերու Դաշնակցութիւն, Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւն, դոյնդոյն ուխտեր ու դաշինքներ: Եւ սակայն, ահա տեսիլք մի՛ջազգային մթնոլորտը, երկրորդ Աշխարհամարտէն երեք տարի վերջը ...

Այժմ նորին գիշերաջան աքնութեան փորձեր կը կատարեն դիտուններ, բացատրելու համար դիմեալ ընդհարումներու, պատերազմներու հիմնական պատճառները: Իրենց նպատակը — միջոցներ ցուցնել, որպէսզի մարդկութիւնը վերստին պատերազմի մանջքէն:

Այսպէս, Միացեալ Ազգերու կրթական, գիտական եւ մշակութային կազմակերպութիւնը, Unesco, երէկ մամուլին կը հաղորդէր տեղեկագիր մը, զոր պատրաստած են վեց ազգերու կողմէ նշանակուած ութ գիտնականներ, երկու չաբաթ աշխատելէ վերջ: Տեղեկագիրը կը բաղկանայ 1200 բառերէ եւ ստորագրուած է Մ· Նահանգներուն, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Հունգարիոյ, Պրազիլիոյ եւ Նորվեկիոյ ներկայացուցիչներուն կողմէ:

Բուն պաշտօնական տեղեկագրէն դուս, իւրաքանչիւր անդամ 5000 բառերէ բաղկացեալ զեկոյցում մը կը պատրաստէ, իր անձնական տեսակէտները պարզելու համար:

Ութ գիտնականները միաձայն կը յայտարարեն թէ «չկայ փաստ մը որ ապացուցանէ թէ պատերազմները անհրաժեշտ եւ անխուսափելի հետեւանքներն են մարդկային բնութեան»:

— «Ճիշդ է որ մարդիկ իրենց նկարագրով եւ կարողութիւններով չատ կը տարբերին իրարմէ: Սակայն մենք կը կարծենք թէ կան կարգ մը կենսական պէտքեր, հասարակաց՝ բոլոր մարդոց, որոնք զոհացում ստանալու են, որպէսզի խաղաղութիւնը կարենայ հաստատուիլ եւ տեւել: Ամէն տեղ ալ մարդը կ'ուզէ խուսափիլ հիւանդութենէն եւ անօթութենէն, երկիւղէն եւ անապահովութենէ նէն: Ամէն տեղ մարդը կը տենչայ եղբայրութեան եւ իր նմանները յարգանքին: Ամէն տեղ կ'ուզէ հնարաւորութիւն ունենալ ազատօրէն զարգացնելու իր անձնաւորութիւնը»:

Այս ընդհանուր տեսութենէն վերջ, որ տեսլի չատ մարդասիրական է քան դիտական, տեղեկագիրը կը թուէ խաղաղութիւնը պահպանելու միջոցները,— 1. Ընկերային արդարութիւն, որպէս զի «մարդը այլեւս չփորձէ չահագործել մարդը»: 2.— « Հիմնական փոփոխութիւններ ընկերային կազմակերպութեան եւ մեր մտածելու եղանակներուն մէջ»: 3.— Ջնջում դաղթային չահագործման եւ փոքրամասնութեանց հարստահարութեան: 4.— Վերադնահատում ազգայնական խորհրդանչաններու: 5.— Ուղղակի եւ լայն հաղորդակցութիւններ երկիրէ երկիր, եւն.:

Տակաւին յայտնի չէ թէ ութ գիտնականներէն իւրաքանչիւրը ինչ անձնական տեսակէտներ ունի, աւելի լայնօրէն լուսաբանելու համար պատերազմին պատճառները, հետեւաբար եւ զայն խափանելու միջոցները:

Ամէն պարագայի մէջ, հոգեչահ քարոզները, կրթութիւնը կամ փոխադարձ բարեացակամութիւնը չեն որ պիտի փարատեն դիմեալ ընդհարումներու արիւնազանդ մղձաւանջը:

Բոլոր փաստերը կը հաստատեն թէ այսօր «մարդը մարդուն գայլ » է չատ աւելի դիշատիչ ախորժակներով, քան երէկ :

Աւելի քան երբեք, հզօրն է որ կը տրորէ տկարը : Մեծ ձուկերն են որ կը կլլեն մանրները: Ցիվիլիզացիան – մարտահրաւէն ուժն է որ ասպարէզ կը կարգայ ազատութեան եւ արդարութեան, դէնք կարգայ ազատութեան եւ արդարութեան, դէնք տալով միլիոններու՝ ձեռքը: Գիտութիւնն իսկ պատուհաս:

Պիտի կրնա՞նք խափանել այս անէծքը : Շ·

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

1.— *Բանբերմնդ տարուան պանդխտութեան չրջանին երէց անդունդը կրցա՞ւ կատարել իր պարտականութիւնը երիտասարդութեան եւ առ հասարակ նոր սերունդին հանդէպ, համաձայն տեղական պայմաններուն :*

2.— *Եթէ ձեր պատասխանը դրական է, պարզել թէ ի՛նչ օգուտներ ունեցաւ :*

3.— *Եթէ բացասական է, պատճառաբանել :*

4.— *Երիտասարդութիւնը ինչ ուղի՞ց կամ կրնայ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, զարնալու համար պիտանի տարը, հայկական դիտե – լիքներով, լեզուով, գործունէութեամբ :*

Հարցը տեղական հանդամանք չունի, բայց պիտի նախընտրէինք որ պատասխանողները ամէ – նէն առաջ նկատի առնէին Ֆրանսահայ գաղութը:

Պատասխանել ՈՒՂՂԱԿԻ, ՅՍՏԱԿ ԵՒ ԱՄՓՈՓ, առանց կողմնակի խորհրդածութիւններու: Բացառութիւն կրնանք ընել մասնաւոր ուսումնասիրութեանց համար :

Պայմանաժամ չենք սահմաներ: Բայց լաւ է պատասխանել առանց ձգձգելու, որպէսզի կարենանք ուրիչ հարցարանները ալ կազմել :

Պելկրաս Մոսկուայի դէմ

Բանակիցը կը չարունակուի Պելկրատի եւ Մոսկուայի միջեւ: Եուկոսլաւ համայնավար կուսակցութեան համաժողովի կիրակի օրուան նիստին մէջ, Նէյքովիչ յիչեց Մոսկուայի «Փրավդա»ին մէկ յօդուածը, որուն համաձայն, օգանաւերու չարձակման դէմ պաչտպանուելու համար իբր թէ թնդանօթներ զետեղուած են այն չէնքին տուրքը, ուր ժողով կը գումարեն համայնավար պատուիրակները: Այս լուրին բացարձակ դրպարտութիւն մը ըլլալը յայտնելէ ետք, Նէյքովիչ ըսաւ.— «Մինչեւ հիմա, «Փրավդա» եւ Մոսկուայի միւս թերթերը կը բաւականանային արտասպելով ուրիչ երկիրներու համայնավար թերթերուն ղրպարտութիւնները: Բայց հիմա, «Փրավդա» ինքն ալ, իր կողմէ, կը հնարէ ճիւաղային բաներ: Ցանուն համաժողովի նախագահութեան կոչ կ'ուղղեմ ձեզի որ դատապարտէք մեր հայրենիքին դէմ արձակուած այս ամօթալի զրպարտութիւնները»:

Բոլոր պատուիրակները ծափահարեցին այս խօսքերը եւ ձեռքերը վեր բարձրացնելով, վաղաբանեցին մարշալ Թիթօն :

★ *Համայնավար կուսակցութեան քաղաքական կեանքին անդամ եւ փոխ վարչապետ Քարաչլի հետեւեալ կերպով պարզեց Եուկոսլաւիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը .—*

1.— *Դործել խաղաղութեան համար, ինչպէս նաեւ միջազգային գործակցութեան համար, համաձայն Միացեալ Ազգերու կանոնադրին.— 2. Տնտեսական գործակցութիւն բոլոր պետութեանց հետ, բացարձակօրէն համահաւասար հիմերու վրայ.— 3. Ուժ տալ այն բոլոր ժողովուրդներուն որոնք կը պայքարին անկախութեան եւ ձեռնարկներու ապահովման համար.— 4. Գործակցիլ Մ· Միութեան եւ ժողովրդադեմոկրատիաներու հետ, արտաքին քաղաքականութեան եւ միւս բոլոր մարզերուն մէջ:*

« Թրումընի վարդապետութիւնը» եւ Մարշըլի ծրագիրը քննադատելէ ետք, Քարաչլի հաւատաց թէ՝ Եուկոսլաւիոյ համայնավար կուսակցութիւնը ամէն բան պիտի ընէ «որպէսզի Մ· Միութեան համայնավար կուսակցութեան եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ ծագած թիւրիմացութիւնը փարատի»:

ՄԵԿՆՈՒՄ .— Շաբաթ օր օդանաւով Պէյրութ վերադարձան տաղանդաւոր ծաղրանկարիչը՝ Պ· Տիրան Ամէմեան եւ Le Soir օրաթերթին անօրէնը, Պ· Տ· Թոնապեթ: Այս առիթիւ «Արեւմուտք» լսարանը թէյասեղան մը սարքած էր ի պատիւ հիւրերուն, Գ· Ամէմեան ճաչարանին մէջ, լեցուն բազմութեամբ: Մօտ աւին չատ մը ծանօթ մտաւորականներ :

ԱԼՊԵԱՆՆԵՐՈՒ կառարը բարձրանալու փորձեր կը կատարէին 17 լեռնագնացներ, Լիոնէն: Հինգ հոգի մեռան (մէկը օրիորդ մը), չորս հոգի վիրաւորուեցան, ձիւնախառն փոթորիկի մը բռնուելով :

Նոր դահլիճը կազմուեցաւ մեծ դժուարութեամբ

Նաթալի օր նորընտիր վարչապետ Անտռէ Մառլ Ազգ· ժողովին վստահութեան քուէն ստանալէ վերջ, կը յուսար դահլիճը կազմել անմիջապէս, քանի որ այս քուէն ստացած էր չնորհիւ ժողովրդապահանջներու եւ Ընկերվարականներու տեսակ մասնակցութեան : Բայց, այդպէս չեղաւ: Մառլ ստիպուեցաւ 48 ժամ եւ աւելի բանակցութիւններ վարել երկու կուսակցութեանց պետերուն հետ իր պատրաստած ցուցակը ընդունել տալու համար անոնց: Եկաւ նոյնիսկ պահ մը, ուր վարչապետը սրտնեղեցաւ երկու կուսակցութեանց անվերջ ձգձգումներէն: Եւ յայտարարեց թէ՝ իր ցուցակը վերջնական է, թէ՝ իրապէս խառն դահլիճ մըն է կազմածը, զոր պիտի չփոխէ, որովհետեւ իր իրաւունքն է ընտրել իր նախարարները, իր ուզածին պէս: Նոյնիսկ սպառնաց հրաժարիլ :

Կ'երեւայ թէ՝ վարչապետին այս կորովի ընթացքը իր ազդեցութիւնը ունեցաւ, քանի որ իր յայտարարութիւններէն քիչ վերջը (Բշ· դիշեր ժամը 12.15ին) ժողովրդապահանջները յայտնեցին թէ կը մասնակցին դահլիճին: Սակայն, ընկերվարականները չարունակեցին վարանոտութիւնը ցոյց տալ դեռ, ու վերսկսան իրենց խորհրդակցութիւնները : Ճիշդ է որ այս կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը 31 ձայնի դէմ 33 ձայնով որոշած էր գործակից վարչապետին· բայց, երկու ձայնի մեծամասնութիւնը անբաւական նկատուեցաւ ուժեղ դահլիճի մը կազմութեան համար: Ընկերվարականները որոշեցին նորէն գումարուիլ ժամը 21ին: Անտռէ Մառլ, համբերութիւնը սպառած նկատելով, հրաժարելու սպառնալիք ըրաւ Հանրապետութեան նախագահին, որ ստիպեց զայն քիչ մըն ալ սպասել: Ցետոյ կանչելով ընկերվարական պետերը , վճռապէս յորդորեց որ արագօրէն տան իրենց որոշումը: Վերջապէս , ժամը մօտ 23.30ին, կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Կի Մոլէ յայտարարեց .— « Կը մասնակցինք··· Մեր խմբակցութիւնը միաձայնութեամբ, բայց 12 ձայնի վերապահութեամբ, ընդունեց մասնակցիլ դահլիճին: Ուրոշուեցաւ նաեւ, 12 ձայնի դէմ 46 ձայնով, ընդդիմիլ որ Փոլ Ռէնոյի յանձնուի էմմսական նախարարութիւնը »:

Այս դժնդակ վուլերէն անցնելէ ետքն է որ վերջնական հանդամանք ստացաւ նոր դահլիճը : Ահասակի անդամները, իրենց պաշտօններով. —

Անտռէ Մառլ՝ վարչապետ, Լէոն Պլում եւ Թէթժէն՝ փոխ վարչապետներ, Ռամատիէ եւ Քէօյ պետական նախարարներ, Լբքուռ՝ դատական, Մոք՝ ներքին, Ռէնօ՝ էմմսական եւ տնտեսական, Ռընէ Մայէր՝ ազգ· պաչտպանութեան , Քօսթ Ֆլորէ՝ գաղթային, Շուման արտաքին, Տէլփոս՝ կրթական, Տանիէլ Մայէր՝ աչխատանքի եւ ընկերային ապահովութեան, Փինօ՝ հանրային չինուածներու, Փիլիմլէն՝ երկրագործութեան , Լաքոսթ՝ ճարտարարուեստի եւ առեւտուրի, Շնէթէռ՝ առողջապահութեան , Քոմիի՝ վերաչինութեան ,Մառոդէլլի՝ նախկին ռազմիկներու նախարարութեան: Նչանակուած են նաեւ երեք փոխ – նախարարներ :

Նոր դահլիճին 19 անդամներէն հինգը արմատական են, վեցը՝ ընկերվարական, վեցը՝ ժողովրդական, եւ երկուքը՝ անկախ հանրապետական:

Պերլինի իւնդիրը եւ ուրիշ հոգեր

ԹԷ ԿԸ ՄՕՏԵՆՆԱՆ, ԹԷ ԿԸ ԲԱՃՆՈՒԻՆ

Քանի մը օրէ ի վեր, Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի միջեւ կատարուած խորհրդակցութիւնները՝ Պերլինի խնդրին եւ Մոսկուայի ղբրկուելիք ծանուցագրին մասին, երկուչաբթի օր յանդեցան համաձայնութեան մը : Դեռ չկարգադրուած հարցերը միայն ձեւական խնդիրներու կը վերաբերին :

Գերմանիոյ ամերիկեան կառավարիչ զօր· Քլէյ յայտարարեց թէ՝ Ամերիկա պատրաստ է բանակցելու թէ Պերլինի եւ թէ գերմանական խնդիրին ամբողջութեան մասին, պայմանով որ Մ· Միութիւնը ճնշում չբանեցնէ: Հետեւաբար, հարկ է որ Մոսկուա դադրեցնէ Պերլինի պաչարումը : Արդէն հիմակուընէ իսկ Մ· Նահանգները պատրաստ են դիջում ընելու Պերլինի դրամական փոփոխութեան մասին:

Հակառակ այս հաչտարար յայտարարութեան , կացութիւնը կը մնայ անփոփոխ: Նոյնիսկ, անգլիական եւ ամերիկեան իչխանութիւնները, «արհեստագիտական դժուարութեանց պատճառով » որոշեցին ընդհատել իրենց չրջանին եւ խորհրդային չրջանին միջեւ կատարուած փոխադրութիւնները: Այս առթիւ չահակից երկիրներուն՝ Զուիցերիոյ, Իտալիոյ, Շուէտի, Նորվեկիոյ, Տանիմարքայի, Հոլանտայի, Պելժիոյ եւ Լիւքսէմպուրկի հետադրով հաղորդուեցաւ թէ, ցնոր անօրինութիւն, անգլեւսաքսոն չրջանի իչխանութիւնները այլեւս թոյլ պիտի չտան որ այս երկիրնե-

(Լուրերու շարունակութիւնը Ի՛արդալ Դ· էջ)

ԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՍՓԻՒՌՔԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐԸ

1.— ԲԻԶԱՆԴ ԹՕՓԱԼԵԱՆ

(Չորրորդ եւ վերջին մաս)

«Արեւադալ»ին մէջ, Թօփալեանի «Ապագայ Մարդուն քերթուածը»ոչ միայն ինքնատիպ յղացքի մը դրոշմը կը կրէ, այլեւ, այդ երկին անուանդաղտնիքին, փիլիսոփայութիւնը կը պարզէ, առեղծագործական չնորհին խորունկ յուզականութեամբը: Այդ բանաստեղծութեամբ ան կը ջանայ ի մի ձուլել ապագայ մարդն ու ծագդոզ առաւօտը, անայլայլ դեղեցկութիւններու յաղթութեամբ մը: Համատարած միջոցին մէջ դէմքն անոր կը բարձրանայ հսկայական չառայլներով: Ու կը բացականչէ,— Արեւադալ :

Իր դերմարդը չի նմանիր սապայելական այն մատերիալարին որ բարձրանալու համար կը փնտռէ իր եղբայրներուն դիակները, նախապէս սպրդի պէս քամած անոնց արիւնը ու ոսկորները: Ոչ ալ, ան կը նմանի եւ մաս կը կազմէ խեղճ ու անկարներու բազմութեան, որոնք կորնչացած իրենց իսկութիւնը եւ անողոք ձայնի մը մարակոծմէն իրենց իմացականութիւնը բթացած, գլխիկոր կը լծուին միահեծան սերոյ մը սուրացող քմայքին, որուն անիւներուն պեղած հետքերուն մէջէն, կալանաւոր մարդկութիւնը, կարծես, դառած ըլլայ կը կարծէ իր աշխարհը ու հոն ապրելու նպատակը: Թօփալեանի դերմարդը, ազատ ու անարգել, դէպի լուսադէղ բարձունքները մագլցող անհատն է, ազատ անհատներու բազմութեան նուիրուած, եղբայրութեան ու հաւասարութեան խաղաղ ծիածանը անոր ճակտին :

Հետեւինք նորէն մեր բանաստեղծին, (տեղի անձկութիւնը կը սահիկ հատուածները միայն արտադրել) :—

ԱՊԱԳԱՅ ՄԱՐԴՈՒՆ

Արշալոյսներէն ապրուած ու խոր
Ու աննախընթաց տառապանքներու երկունքէն
ծնած

Ո՛ւժ ըստեղծագործ:
Դո՛ւն, որ ամբողջ երակներուդ արիւնով
Մաքառումով հերոսական ,
Իմաստութեամբ չափահաս
Պիտի կրնաս յաղթանակէ յաղթանակ տանիլ քեզ,
Անջրպետի այս անհուն տարածութեան մէջէն նոր
Պիտի ահա ընդունիս յառաջացող օրերն այս.
Ու սիրական նայուածքիդ ,
Աչքերուդ չեչա լուսարձակին հարուածէն
Մշուշն արդէն կը պատռի ...
Մոլեգնութիւնն ամբոխներուն արդէն ղուսպ
Ոաքերուդ տակ դեղեցկօրէն կը ցանէ
Կեռասմաներու հուէք մը նոր :
Ու այսօր կան խորունկ վիշտեր
Աղաղակներ ու երկունքի մեծաւերջ ճիչ,
— Մեծածընո՛ւնդ արեւապալ ...
.....
Որովհետեւ ես կը տեսնեմ անայլայլ
Գեղեցկութեան արժէքներու արժէքին
Անժխտելի, ճակատագրակա՛ն աւետումն
Ապագայի դերմարդուն ...
Արեւադալ ...
Միասնութեան մէջ կանգնած,
Հսկայական չառայլն ահա կը նետուի
Այս բարձունքէն կատարեալ
Քաղաքներուն ու բազմութեանց վրայ դորշ :
Համատարած միջոցին մէջ դէմքն անոր
Կը բարձրանայ ...
Ու մարդկային արիւնաքամ ամբոխին
Որպէս աստուած երկնասարդ
Կը նետէ իր պատգամն ահա,
Իմաստութիւնն իր բոլոր ... :
Ըստեղծագործ, անժխտելի պայքարի
Տարերքն հիմա դուպրատուն կը կանդնին
Քու առջիդ ,
Արեւադա՛լ...
Ու մաքրագործ հեղեղիդ դէմ ո՛չ մէկ ուժ
Եւ ո՛չ մէկ թեւ՝ որ ճնշէ իր ծանրութեամբ
Քու յաղթութիւնդ անայլայլ ... :

Փակենք ծանր արժէքով բանաստեղծութեանց այս հատաքածուն, մեր մատներուն ձգելով հապճեպ թղթատում մը իր անախիլ ձեռագիրներուն վրայ, որոնք ապագային «Հրաբաղութիւն» անունը պիտի կրեն :

Նիւթերը դասաւորուած են: Նոյնիսկ իւրաքանչիւր քերթուածին էջին ալ որոշուած: Երկը պատրաստ է տպագրութեան յանձնուելու :

Լոյս բարձունքներու նոյն գրաւիչ դիրկընդխառնումն է որուն առջեւ պիտի դանուին բանաստեղծութեան սիրահարները եւ պատահական քնթերցողը: Սակայն որքան տարբեր միւս էջերէն թէ յղացքով եւ թէ ապրումներով :

Հրաբաղութիւն ... : Որքան յանկուցիչ եւ որքան վտանգաւոր :

Բանաստեղծը թիթեռնիկի մը խօլութեամբ, իր կուրծքին ու թեւերուն ոսկեփոշին կիզումնե-

Քարիզէն Լոնտոն

— Վաղը օդը լաւ պիտի ըլլայ, յարեց Յասխմիկը, նայելով Փարիզի աստղազարդ երկինքին, Յուլիս 14ի գիշերուան հրախաղութենէն առաջ վերադարձին :

Արդարեւ ամառուան եղանակը արդէն անցնելու վրայ է ու դեռ աշուն ենք կարծես: Անձրեւ, կարկուտ եւ կը մտնիք: Արեւը պէրուտ աղջկան մը նազանքով հազիւ ցոյց կուտայ իր դէմքը՝ պահուըտելու համար քանի մը վայրկեան վերջ՝ ամպերու ետին: Վայելչակազմ Փարիզուհիները, որոնք օրեր անցուցած են ուրաձեւութեանց ցուցափեղկերուն առջեւ, ընտրելու համար եղանակի իրենց չբջազգեստները, ջղային վիճակի մը մատնուած՝ կը փաթթուին իրենց վերարկուներուն :

Կը մտնիք Փարիզի մէջ, այո, եւ քաղութիւն մը կուգայ վրաս, երբ կը տեսնեմ մեր Թաչճանը, որ հակառակ Սիպերիա ապրած ըլլալուն՝ կոնակը անցուցած է իր երկար վերարկուն :

Ու դիտեմ թէ նոյն ախուր օրը թերեւս աւելի վատ — պիտի «վայելենք» Լոնտոնի մէջ: Այս աւ Հայու բախտ է, կամ իմ բախտս է:

Փարիզեան թերթերը խոշոր վերնագիրներով կը ծանուցանեն մահափորձը՝ ընդդէմ Իտալիոյ համամասնարներուն պետ Թոլիաթիի: Ընդհանուր միջեւ: Գործադուլներու հաւանական ծաւալում ցուցում եւ եղբայրական կոչ՝ Հռոմի ու Փարիզի դանագան Արհեստակցական Միութեանց մէջ: Մեկնիմ ուրեմն օր առաջ, քանի դեռ չոգեկառքը կը բանի :

Առաւօն ժամը 8ին՝ բազմած երանի ինքնաշարժին մէջ, զոր արամադրած է սիրայօժար , Վիլմօմպլէն կը սուրանք դէպի Կաս Սէն Լազար: Արեւի ժպտուն ճառագայթները նոր կեանք եւ յոյս կը ներշնչեն ինծի : Վ՞ըշ արդեօք անձրեւաբեր եղանակին :

Կայարանին մէջ միջազգային բազմութիւն մը ճամբորդներու: Ուսերու բաժնուած՝ կը խօսին, կուլան, կ՝ողջագուրուին , կը կատակեն : Ահա երիտասարդ մը որ մէջքի գօտին կ՝երկարէ դեղանի օրիորդի մը, դործածելու համար զայն նաւարեկութեան մը պարագային : Փարիզեան հիւմորը :

Չոգեկառքին անիւները կը սկսին թաւալիլ յամրընթաց: Թաչկինակներ որ կը շարժին: Այստեղ ոչ մէկ թաչկինակ կը շարժի ինծի համար: Բայց դիտեմ որ սիրտեր կան որոնք ինծի հետ են այս վայրկեանիս Լիոն, Փարիզ, Լոնտոն:

Բաժնեակիս մէջ՝ մօտս նստած է խորհրդատու մը, ծանրարեռնուած պատկերազարդ

չարաթաթերթերով: Էջերը կը դարձնէ ծանրացած աչքերով ու յօրանջելով: Կը կարդա՞յ թէ պատկերները կը դիտէ, կը դժուարանամ ըսել: Դէմս երկու երիտասարդներ, մէկը կ՝ուտէ անվերջ, միւսը «Daily Mirror» կը կարդայ: Ատեն մը վերջ երբ թերթը մէկ կողմ դրաւ, խնդրեցի անդլերէն լեզուով, որպէսզի քանի մը վայրկեան զայն ինծի տրամադրէ: Պատասխանեց անարատ յայտիչ աչքերը ինծի ուղղելով.— « Անդլերէն չեմ հասկնար » :

Լերան ու ծովի զաւակ, աչքերս կը փնտռեն այս անդամ ծովը, որ յամառօրէն խոյս կուտայ, տեսողութենէս: Անհամբեր ինչպէս Գոլոմպոս՝ ի խնդիր շամաքին: Ծրատական հողին վրայ մեր վերջին կայանը պիտի ըլլայ Տիէփ, որուն կը մօտենանք: Շոգեկառքին մէջ քիչ մը չատ քաղաքավար են պաշտօնեաները: Փոքրիկ քննութիւն մը դրամիդ քանակին մասին: Անգլիա երթուղարձի տոմսերու առուդուտ: Իւրաքանչիւր առուդուտի excuse me— sir, (ներողութիւն, պարոն), կը կրկնէ Փրանսացի պաշտօնեան, կարծես կը ցաւի մեղի պատճառած նեղութեան համար: Եթէ կիտնար որ պաղխական Հայ մըն եմ, արդե՞օք պիտի ցոյց տար նոյն հաճոյակատար վարմունքը :

Ամէնքս ալ ունինք փոքրիկ անձնասիրութիւններ: Պաշտօնեային այդ պզտիկ նախադատութիւնը կը փայփայէ իմ ալ ինքնասիրութիւնս ու կը մղէ զիս խորհրդածութիւններու: Ինչ լաւ բան է մեծ ազգի զաւակ ըլլալ: Ուժ, ուժ: Անլացի ես եւ ամէնազօր: Հոգ չէ թէ աշխարհիս ամէնափքար մարդն ըլլաս: Ու կը փոխադրուիմ քառորդ դարետ, Պոլսոյ ծովային նախարարութեան չէնքը, ուր օրուան նախարարը՝ թուրք փաշա մը, որուն կը կամգիէր ձեռքերը երկարած, աղջնակներու համար անոյշ: բանակին հայ թարգմանը: Մինչ դայն կ՝անիծէր թերեւս իր սրտի խորէն :

Տիէփ: Սերտօրէն կապուած վերջին Մեծ Աշխարհամարտին հետ: Անձնուրաց յանդգնութիւնն եւ հերոսական խիզախում: Երբ բուռ մը (հազիւ 1000) անգլիացի եւ քանասասպի պինուորներ . կտրելով Մանչը, կը բարձրանային ծովին սեպաձեւ խարակներէն ի վեր: Կը կտրուէին անհետ թշնամի կատաղի կրակին տակ :

Բաւական երկար ժամանակ կը խլէ, մաքսատունէն անցնելու համար դէպի Նիւհէյվըն մեկնող չոգենաւը, որ պատրաստ կը սպասէ: Անցագիրներու պարզ տուդում մը, չատ դանդաղ դժբախտաբար: Աւելի քան մէկ ժամ :

Ֆրանսացի պաշտօնեաները հրահանգներ կը հաղորդեն Փրանսերէն եւ կտրած անդլերէն լեզուով մը :

Ժամը 13.30ին Worthing բաւական մեծ եւ համապատուէտ նաւը իր ցուռկը կ՝ուղղէ դէպի Նիւ-

---

կասեցուցէք այս եղրին ...
Մօտեցուցէք բարձունքներու արեւին
Ճակատն այս մո՛ւթ մարդկութեան:

Արդելամուած խաղաղութեան մը կսկիծը հոգիին մէջ, ան կը նշմարէ մարգարէի մը յստակատեսութեամբ թէ, կիրքերու անողոք աստուածը նորէն կը վառէ իր հնոցները: Ոստանդերէն կը ժպտի քին նորէն հրդեհի որ բոցեր գեհենային հազար հեւքով, ուԹօփալեան իր ձայնը կը վերցնէ կրկնելով ,—

Իմացական ուժերու, աստուածներուն ստեղծող
Սիրոյն համար, դիմումի՛ւն... երկիրն համայն
կ՝աղերսէ,
Երկիրն համայն կը դողայ հրբատուչող կանչերէն
Սերտնդներուն վերաւոր :
— Դիմացէ՛ք մեզ, դիմացէ՛ք, ո՛ դեհենի աստուածներ :

1944ին վերջը գրուած իր կարգ մը քերթուածներուն մէջ, նշմարելի է որոշ կիմաստում մը, հրսկրու համար թերացում հանդէպ բանաստեղծութեան: Ամէն հրջանի յատուկ կարգ մը դաղափարներու եւ ըմբռնումներու՝ ամատարանքով իր բանաստեղծի չնորհք սպաս դնելուն համար ծանր եղած իր տուրքը: Բարեբախտաբար, այդ ոգիով գրուած կտորները մեծ տեղ չեն գրաւեր :

Թօփալեանի՝ ապագայ «Հրաբաղութիւն» անուն երկին ահատասիկ ուշադրաւ քերթուած մը որ անկեղի կերպով կը հրջադծէ անոր լուսադէս պիմադիծը իբրեւ բանաստեղծ :

ՓԻՒՆԻԿ

Ի՞նչ մըներ մեզ, ա՛լ ի՞նչ մըներ յիշատակ
Հին ոգիներէն, բողոքներէն անկնդդան —
Բացուած վէրքեր, որ կը խանձեն, օ՛ կրակ,
Ու տիրութիւն, ու հրդեհում հոգեկան ...
Զերբաղատել աւերներէն անցեալին,
Պղկել, ձգտել բոլոր ջիղերն ամկարող —
Ջնայի՛լ եա, մինչեւ գիծերն ալ հալին,
Մութ կառոյցներն հիմնայատակ դառնան հող...
Եւ անցեալին անկումներէն հրբկիզուած
Ու ջրդեղաչ մեր կամքը հո՛ւր թող հագնի,
Մոխիրներէն ելնէ հոգին վերասլաց,
Մշտակենդան ժողովուրդն իմ վերածնի ... :

ՉԱՐԵՀ ԳԱՋԱԶԵԱՆ

Ց. Գ.— Ուրիչ հատուած մը յաջորդով :

ՄԵՆԱՏԱՐԱՆ ԲԱՑ ԿԱՄՈՒՐՋԻ

(ԳԱՂԱՓԱՐ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ԵՒՍԻՈՎ ՊԱՍՈ

Ա.

— Չէ, տէր, ցնորած չեմ ես: Կրկին ևս կը պնդեմ, որ մեր լրտեսը, որ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Իտալիոյ հիւպատոսին, էրմոլենկոյ մասին է: Ես ինքս տեսայ, թէ ինչպէս նա ժամադրութիւն ունեցաւ այդ մարդուն հետ: Ես ինքս լսեցի, թէ ինչպէս նա ասաց, որ ինքը Ֆրանսիայի հետ պատերազմի վրայ հարուստ ապրանքներ ունի, որոնք ուզում է ազատել: Ես ինքս տեսայ, թէ ինչպէս նա ստացաւ այդ մարդուց մի նամակ, որ ուղարկուած էր Ֆրանսիայի հիւպատոսի անունով

րու ապրանքները չոգեկառքի ճամբով անցնին խորհրդային շրջանը կամ այս շրջանէն մտցուին անգլեւսաքսոն շրջանը: Ասով, Ամերիկացիները եւ Անգլիացիները կ'ուզեն հակադրել խորհրդային իշխանութեանց ձեռք առած միջոցներուն, եւ խըզել Պերլինի պաշարման դիծը :

★ Պերլինի քաղաքապետութիւնը որոշեց հըրաժարեցնել քաղաքին ոստիկանապետ Հայնրիհ Մարքհաֆը, ամբաստանելով թէ կարգ մը ապօրինի եւ հակասահմանադրական արարքներ գործած է :

Պաշտօնանկ ոստիկանապետը նշանակուած էր Ռուսերուն կողմէ, դրաման առաջին օրերուն իսկ, եւ կը վայելէր խորհրդային իշխանութեանց վստահութիւնը: Ռուսերը յայտարարեցին թէ չեն ընդունիր անոր պաշտօնանկութիւնը :

★ Արեւմտեան Գերմանիոյ սահմանադրական կազմին մասին, արեւմտեան պետութեանց երեք դիւանագիտական կառավարիչներուն եւ դերման 11 նախարար – նախագահներուն միջեւ երկու շաբաթ է վեր կատարուող բանակցութիւնները յան – գեցան համաձայնութեան մը: Այսպէս, դիւանագիտական կառավարիչները հրաժարեցան վերջնա – կան պետութիւն մը հաստատելէ, եւ ընդունեցան նախարար — նախագահներու առաջարկը՝ առաժամեայ պարզ վարչութիւն մը կազմելու արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ: Այս վարչութեան կանոնագիրը պատրաստելու համար յանձնախումբ մը կազմուեցաւ Գերմանիոյ 11 «երկիր»ներու ներկայացուցիչներէն: Յանձնախումբը այսօրուընէ իսկ գործի կը սկսի, իրրեւ կեդրոն ունենալով Վիսպատընը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ հրէական գաղտնի կոմիտէն, « Իրկուն» պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը յայտարարէ թէ՝ այլեւս չի ճանչնար Խրայէլի առժամեայ կառավարութիւնը, եւ թէ՝ հրաման տուած է իր բոլոր զինուորներուն որ հեռանան հրէական կանոնաւոր բանակէն: Հակառակ արուած հրահանգին, Երկուշաբթի գիշեր կռիւներ տեղի ունեցան «Իրկուն»ի եւ հրեայ կանոնաւոր բանակին միջեւ: Ի վերջոյ, «Իրկուն»ի դիւնուորները անձնատուր եղան եւ իրենց հետ ան փր բեռը կառավարական բանակի տրամադրութեան տակ դրուեցան :

ԵՐՈՒսԱղԷմԸ հրէական չրջան հռչակուեցաւ Խրայէլի կառավարութեան կողմէ:— Հեռագրի մը համաձայն, Հրեաները խզած են դիւպատուլը, յարձակելով երեք արաբական գիւղերու դէմ, Հայֆա – Թէլ Աւիվ ճամբուն վրայ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մերձաւոր օդակայանին մէջ կիրակի օր տեղի ունեցաւ օդանաւային մեծ հանդէս մը, որուն ամէնէն նշանակալից մասն էր օդանաւային կեղծ կռիւ մը: Այս առթիւ, 100 օդանաւեր այնպիսի դիրքերով կատարեցին իրենց թռիչքը որ, «փառք Մթալինի» բառերը կազմուեցան օդին մէջ: Օդանաւերէն երեքը պարզած էին հսկայ կարմիր դրօշակ մը :

35 ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ դօրաբաժիններ (ընդամէնը 330.000 զինուոր), դրահատպատ երկու բանակի բաժնուած, մեծ մարզանքներ կը կատարեն Փոմերանիա-ի եւ Սաքսի նահանգներուն մէջ (Գերմանիա), համաձայն կարգ մը թերթերու տեղեկութեանց: Այս ուժին դիմաց Ամերիկացիները ունին 96 հազար զինուոր, որոնց 20 հազարը միայն առաջին դիմի ռազմիկներ են :

ԼԻԲԱՆԱՆի գահլիճը հրաժարեցաւ:

14ՐԴ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ առթիւ, որ պիտի բացուի Յուլիս 29ին, Լոնտոնի մէջ, Ֆրանսա եւս պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկէ, բաղկացած 40 հոգիէ: Ծախքը՝ 63 միլիոն ֆրանք: (1936ի Ողիմպիականին ծախսած էին 3.300.000 ֆրանք) :— Աչխարհի ամէն կողմերէն պատուիրակութիւններ կը հասնին Անգլիա :

ԵԻՐՈՊԱՅի տնտեսական վերակազմութեան ծրագրին դործադրութեան առթիւ կիրակի օր ժողով մը դումարուեցաւ Փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ 19 պետութեանց երմտական նախարարներուն: Մարշըլի ծրագրին վարիչը, Հոֆման, կարդ մը դործնական առաջարկներ ներկայացուց, որ պէտք վերջ դնէ առեւտրական չյաւտումը :

Մ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐՈՒ երրորդ կուսակցութիւնը, « Ցառաջդիմական », կազմուեցաւ պաշտօնապէս, Յուլիս 24ին եւ պիտի մասնակցի նախագահական ընտրութեանց, իրրեւ թեկնածու ներկայացնելով Հէնրի Ուոլըսը,— ուժեղ ընդդիմադիր մը Թրուման-ի վարչութեան : « Եթէ ես հանրապետութեան նախագահ ըլլայի, Պերլինի ապդիպ չէինք ունենար» , ըսաւ Ուոլըս :

ՀԻՆԳ ՏԱՐի թագաւորութեան եւ ազգային իրաւագրկութեան դատապարտուեցաւ ժամք Մէնաո, որ «Մաթէն»ի խմբագրապետ եղած էր դըրաման չրջանին եւ սերտ կապեր հաստատած կէսթաֆոյին հետ :

ԱԹԷՆՔԻՆ կը հեռագրեն թէ 215 ապտամբ-

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՍՈՐի ԱՐՇԱԻԱՆՔի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Փոն թ'Օպնայի «Կոբիւն» խումբին եւ հովանաւորութեամբ Վալանսի Շրջկոմիտէին: Այս կիրակի առաւտեան ժամը 9ին մինչեւ երեկոյ, Bosquet-ի ընդարձակ դաշտին մէջ :

Կը խօսի ընկեր ԽԱՉԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին եւ հաճելի անակնկալներ: Ընթրիք ևս բարձրախօս: Ամէն տեսակ խմիչք եւ խորոված :

Սիրով կը հրաւիրենք Վալանսի եւ Ռոմանի ընկերները եւ Փոն տ'Օպնայի հայրենակիցները :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)

(Յերեկոյթ եւ գիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը :

1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantin-էն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

Մարսէյլի ամէնէն գեղեցիկ արուարձաններէն մէկուն մէջ, բացուած է
ԿԱՆԱՉ ԺԱՑՈՒի ԴԻԼԵԱԿԸ

Իրրեւ իտէալ բնակավայր ամառնային օդափոխութեան : Ամէն հանդստուէտ միջոցներ ապահովուած են: Գեղատեսիլ դիրք եւ օդասուն ծառախիտ մեծ պարտէզ :

Դիմել Chateau de la Rocheverte Traverse St. Pons. St. Julien , Marseille :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Լիոնէն սգակիր Տէր եւ Տիկ. Պատմաճեան Գէորգ եւ բոլոր պարագաները, խորապէս զգածուած, անկեղծ շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ կամ դրաւոր բաժնեցին մեր ահասդմանը վիշտը, մեր զաւկին ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՄՊԱՃԵԱՆի, 19 տարեկան , կսկծալի կորուստին առթիւ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ ԴՈՒՐԾ ԿԸ ՓՆՏՈՒԷ

Լաւ հայերէն եւ իտալերէն , բաւական ֆրանսերէն, քիչ մըն ալ անգլերէն դիտցող երիտասարդ մը ամէն աշխատանքի ընդունակ, դործ կը փընտռէ: Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան, նամակով:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Պարոն Բարսեղ Տօնիկեան կեսարիոյ Տէրէ Վանք գիւղէն այժմ Istanbul Inonu Babil Sokak 34 Beyoglu, կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդին Կարապետ Տօնիկեանը. մօրը անունը Մարիամ :

ՎԱՂԱՄԵՒԻԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ
ՄԱՔԼՈՒՈ ՋԱՐԻՖԵԱՆի
ՏՐՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԵՐ

Հատորէն սակաւաթիւ օրինակներ կան ծախու « Ցառաջ »ի մօտ: ԳԻՆ 250 ՖՐ.

Նուիրատուութիւն.— Տիկին Նազէշքարեան Ֆր. Կապոյտ Մարին կը նուիրէ հազար ֆրանք ի նպաստ իր կայանին :

ՃԱՇԱՐԱՆ
AU CHAPON FIN ՍԱՐԵԱՆ

Արեւելեան եւ ֆրանսական ընտիր կերակուրներ, Ամերիկեան պառ, Մարսէյլի նշանաւորքամբըլիէրէն 50 մեթր հեռու միայն :

Հեռ. C. 02.23 15 Marché des Capucins

Օր. ԱՇԽԷՆ ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ (Ատամնաբոյժ)
Պ. ԱՐԱՄ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆՑ (Ձարտարապետ)
Ամուսնացած
Փարիզ 948 Յուլիս 25 Նիս
Կնքահայրութեամբ Պ. Գ. ՍԱՐԳԻՍԲԷԿԵԱՆի :

Օր. ՍԱԹԵՆԻԿ ԳԱԼՖԱԵԱՆ
Պ. ՊԱՂՏԱՍԱՐ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
Նշանուած
Սէվրան Օլնի – սու – Պուա

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Վառմահան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Սէն ժէռոմի «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ :

ԼՈՒՐՏԻ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՅՑ Ա.ԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմանների համար դիմել Փարիզ՝ Մ.թքայէլ Վ. Մումճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5): Առնուվիլ լէ Կոնէս՝ Անտոն Ծ. Վ. Իսկենտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse : Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image :

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս :

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր: Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր :

ՊԱՏՈՒԱՍՏՈՒԵՑԻՔ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ

Բոլորէն սպասուած , բոլորէն սիրուած Մարսիլիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ին տարեկան բացօթեայ չքեղ պարահանդէսին, PLAGE-ի մէջ :

Տոմսերը Հ.Մ.Ը.Մ.ի անդամներու մօտ :

Մախու է

Փօլ մէջ (Պաս Փըրէնէ) չափի վրայ, կիներու դերձակի եւ կարի վաճառատուն մը: Տասը աչխատաւոր – աչխատաւորուհիներով: Փօլ լաւ – գոյն տունը: Ընդարձակ գործատունութիւն : Խանութը իր չորս մասերով աչխատանոցին հետ եւ բնակարան մը կահաւորուած, չորս սենեակ եւ խոհանոց: Դիմել 4 rue Adoue, Pau, (B. Py.) ՊԵ – ՏԻԿԵԱՆ :

T. S. F.

Եթէ կ'ուզէք ամառուան մեր բացառիկ գիներէն օգտուիլ

Ա.ՃԱ.ՊԱՐԵՑ�էՔ

Գնել առաջին կարգի ռատիօ դործիքներ, կտորներ, ելեկ. մոթէօրներ, լամբեր որոնք մեկ տարուան համար երաչխաւորուած են:

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր fաթալօկը՝

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

46 եւ 50 Fbg. St. Martin, Paris
եւ Rue du Soleil, Place des Fêtes
Հեռաձայն Nord 78–66

Գտաւոնները եւս կրնան դիմել: Նորոգութիւն եւ բարելաւում ամէն տեսակ մարքայի գործիքներ- ուն :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ 5% ԶԵՂՉ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔ

ՄԻՇՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱԻԼՑ

Բաց է տիկիններու համար Հինգշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ օրերը :

Հոկտեմբեր 6էն սկսեալ Չորեքշաբթի օրերը եւս:

50 Fbg. St. Martin Tél. Nord 78–66

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 անգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 29 JUILLET 1948 Հինգշաբթի 29 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4594—Նոր շրջան թիւ 1013 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ Գինն 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

Յուլիս 19ին նոր կուսակցութիւն մը եւս կազմուեցաւ Թուրքիոյ մէջ, «Միլլէթ», հովանաւորութեամբ մառէշալ Ճէվիտ Զաքմաքի (նախկին սալարապետ)։

Ինչպէս ուրիշ Թուրք խմբակցութիւնները, այս կազմակերպութիւնն ալ ասպարէզ կ'իջնէ ուռուցիկ եւ տարտամ խօսքերով։

Ահաւասիկ մէկ երկու կէտեր, քաղուած Պոլսոյ թերթերէն.— Կապուած մնալ Հանրապետութեան, աղատականութեան եւ արդարութեան պաշտպանութեան։— Աշխատիլ որ կազմուի ազգային միասնականութեան։— Ճարպանք՝ հանդիսային իրաւունքներու։ — Ճարպանք՝ հանդէպ կրօնական հաստատութեանց եւ ազգային աղեղ կրօնական հաստատութեանց եւ ազգային ա-ռանդութեանց.— Ծերակոյտ մը հաստատել, եւն։

Ինչպէս կ'երեւայ, այս նոր հոսանքն ալ պիտի դառնայ ընդդիմադիր կառավարական կուսակցութեան, « Հալք »ի դէմ։ Միեւնոյն ատեն ստիպուած է ճակատ յարդարել նաեւ միւս ընդդիմադիր հոսանքին՝ Ձէլալ Պայարի Դեմոկրատ կուսակցութեան դէմ, որմէ բաժնուած են իր կարգ մը վարիչները։

Թէեւ կը յատկանի ներկայանալ իբրեւ հաւատարիմ ատենապահը Մ· Քէմալի ժառանգու-թեան, բայց իր քարոզած սկզբունքները դէպի ա՛ր կ'առաջնորդեն։ Աւելի աջ քան ուրիշ հոսանքներ։

Իրականին մէջ, Ազթաթիւրքի պարտադրած բարենորոգումներն են որ վէճի կ'ենթարկուին, երբեմն կլորնալով, երբեմն բոլորովին մոռացութեան տրուելով։

Այսպէս, հետզհետէ կը վերահաստատուին Իսլամութեան կարգ մը առանձնայատկութիւնները։ Կրօնի ուսուցումը վերսկսած է արդէն եւ պահանջողներ կան որ դասերը ոչ թէ կամաւոր ըլլան, այլ պարտաւորիչ, համաձայն նախքէմալական օրէնքներու։

Նորածին «Միլլէթ»ը կեցած է այս ճամբուն վրայ։ Եւ որովհետեւ Ճէվիտ Զաքմաք Մ· Քէմալի վինակիցն ու մտերիմն էր, իր համբոյր ծանր պիտի կշռէ ամբոխին վրայ։

Ինչպէս Դեմոկրատները, «Միլլէթ»ի անդամներն ալ ամէն տեսակ մեղքեր կը վերագրեն ամենաղօր «Հալք»ին։

Այս կուսակցութիւնը տիրաբար կ'իշխէր իրեւ միակ հոսանք եւ միայն երկու տարի առաջ տեղի տուաւ, ընդունելով ուրիշ կուսակցութեանց գոյութիւնը։

Բազմաթան ծալքեր ունին այդ մեղքերը, — անհաչուելի զեղծումներ։ Կեղեքումներ։ Վարչական անկարողութիւն։ Տնտեսական քայքայում։ Համատարած թշուառութիւն, եւայլն։

Իրողութիւն է որ ամբողջ ըրջանները կը զրկուին անօթութեան մղձաւանջին տակ։

Ժամանակին յիշած էինք Սեւ Ծովու ափերուն վրայ ծագած սովը։ Ահաւասիկ թշուառութեան լուրեր նաեւ միջին Անատոլուէն։ Յուլիս 15ին, հանրօգուտ չինութեանց նախարարը, Նիհատ Էրիմ երբ Ամասիա կ'այցելէ, աղէտեալ դիւղի մը բնակիչները կը կեցնեն ինքնաշարժը եւ կ'աղաղակեն լալահառաչ ։

— «Անօթի ենք, անօթի ենք։ Բամպակի այս նուիրական օրով պատառ մը ցամաք հաց անդամ չունինք։ Մեղքցէք մեզի, Զուրերը ամէն տարի կը տանին բերքը, մենք ալ անօթի կը մնանք»։ (Ազդ Փոստա)։

Այս թշուառութեան մասին ո՛րքան պերճախօս վկայութիւններ կը հաղորդէր վերջերս Ֆրանսացի Թղթակից մը, Ժորժ Սորիա, որ իր տպաւորութիւնները հրատարակեց շաբաթաթերթ մը եւ Ce Soir օրաթերթին մէջ ։

Իր քննութեանց համաձայն, 33.000 հողագործերու ձեռքն է Թուրքիոյ մշակուած տարածութեան 2/3ը։ Մնացեալ մէկ երրորդը բաժին կը մնայ երկուքուկէս միլիոն աղքատ դիւղացիներու, իսկ վեց միլիոն մշակներ դարձած են հատուածական ճորտեր։

Ցեղով, Անատոլուի 40.000 դիւղերէն 30.000ը դպրոց չունին։ Նորածին երախաներու մահուան համեմատութիւնը 60 % է, համաձայն պաշտօնական վիճակագրութեանց։

Երէկ՝ Սուլթանին կամքն կախուած էր ամէն բան։ Այսօր գոյնզգոյն հոսանքներ իրար կը բզկտեն, փոխանակ փնտռել գտնելու այս համատարած քայքայման բուն արմատը ։

Շ·

Զօր. Շիւրմեւաճի մահկանացուն

Զօր· Հայկ Շէքէրճեան Գերմանիա վերադարձաւ երեքշաբթի օր։

Ինչպէս գրած էի, ընդունելութիւն մը սարքուած ըլլալով ի պատիւ զօրավարին եւ իր ամերիկացի տիկնոջ, շատ սեղմ չրջանակի մը մէջ, որոշուած ժամուն կը հանդիպիմ պանդուխ, դիրքնիք առաջնորդելու համար բարեկամի մը տունը ։

Տիկին զօրավարը, համեստ Ամերիկուհի մը, կը նախընտրէ ոչ թէ ինքնաշարժը, այլ վարիպանի մերթօն եւ գովեստով կը խօսի անոր մասին, Նիւ Եորքէն ունեցած լաւ գոհունակով ։

Մեզի կ'ընկերանայ նոյնպէս Պ· Տիգրան Զայեան, զօրավարին վաղեմի բարեկամը եւ Հ· Հ· Աթէնքի նախկին դեսպանը ։

Ճամբան, առիթէն օգտուելով հարցումներ կ'ուղղեմ զօրավարին, հիւլէական ռումբի մասին, քանի որ գիտէի թէ պատասխանատու պաշտօն մը ունէր Մ· Նահանգներու պատերազմական պաշտօնատան քիմիական բաժնին մէջ ։

Ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէ։ Ես ալ կարծեցած թէ լաւ չեմ կրցած բացատրել միտքս, կ'ուզեմ կրկնել·

— Ոչ, ոչ, կ'ըսէ, լաւ հասկցայ ձեր միտքը, բայց իրաւունք չունիմ խօսելու այդ մասին ։

Հիւրընկալ տան մէջ, զօր· Շէքէրճեան մանրամասնութեան կը խօսի հին թէ նոր ծանօթներու հետ եւ սիրով կը պատասխանէ բոլոր հարցումներուն ։

Տիկին զօրավարը պաշարուած է անպլիախօս օրիորդներով։ Ցարդելի տիկինը կը դրաւի Շիտուիկարտի գաղթականական հայ մանուկներով։ Կը խնդրէ մասնաւոր դերձաններ գտնել աղջիկներու ձեռագործի համար ։ 60ի մօտ հայ աղջիկներ անգլիերէնի դաս կ'առնեն իրմէ ։ Շատ գոհ է ա-նոնցմէ եւ գովեստով կը խօսի անոնց ուշիմութեան եւ դեղեցկութեան վրայ։ Կը խօսի հայկական ցեղի մասին, տեղեկութիւններ կուտայ եւ ծանօթութիւններ կ'ուզէ ։

Հիւրասիրութեան սեղանին չուրջ կը սկսին յարդանքի խօսքերը ։ Ներկաները գրեթէ բոլորը կը խօսին, գնահատելով Տէր եւ Տիկին Հ· Շէքէրճեանի կատարած աշխատանքը, եւ կը մաղթեն յարատեւ կորով, զրաղելու համար ուրիշ հայասնպաստ ձեռնարկներով։ Մէկ ընդ մէկ՝ երգեր եւ արտասանութիւններ։ Վերջին խօսքը կը տրուի զօրավարին որ կը խօսի հայ կնոջ դերձակութեան մասին, չնորհակալութիւն կը յայտնէ իր եւ տիկնոջ կողմէ եւ կը խոստանայ իր կարելին չխնայել հայ տարագիրներու բարօրութեան համար ։

ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԶՕ°ՐՔ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Պոլսոյ Թուրքերէն «Ճիւմհուրիյէթ» եւ Ֆրանսերէն « Լա Ռեփիւպլիք» Թերթերը կը գրեն թէ Ռուսերը ստուարաթիւ զինուորներ կը համախմբեն Եուկոսլաւիոյ եւ Ռումանիոյ սահմանագլուխին երկայնքը, դէպի Պուլկարիա ուղղելով զանոնք ։ Կ'ըսուի թէ Ռումանիոյ ռուսական զօրքը կալացի մօտերէն անցնելով Թրանսիլվանիա գացած է ։ Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, այս զօրքը մեծ մասով օդանաւային խումբերէ կը բաղկանայ, պատրաստ՝ որեւ է գործողութեան ։ Միայն Ռումանիոյ մէջ կան 22 օդանաւային զօրամասեր ։ Այս համախմբումները սկսած են յունիս 5էն ։ (Վերապահութեամբ) ։

ԱԼՊԵԱՆՆԵՐՈՒ բարձունքէն հազար մեթր խորութեամբ ամպոնդ մը լիակատար երեք անպլիացի ուսանողներ, Օքսֆորտի համալսարանէն ։ Երեքն ալ իրարու կապուած էին պարանոներով ։ Զուխցերիական զրամ չունենալով, ճամբայ ելած էին առանց առաջնորդի,

ԴԱՆՈՒԲԸ յորդած բլլալով, ողողած է 140 մղոն տարածութիւն ։ Աւստրիոյ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, բազմաթիւ դիւղեր պարպելու համար ։ Ողողումը ահագին վնաս պատճառած է հունձքերուն ։

14րդ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԸ կը բացուի այսօր, 29 յուլիս, Անգլիոյ մէջ, ուր 750.000 այցելուներ կը սպասուին ։ Մրցորդներուն թիւն է 5000, որոնց 500ը կիներ ։ Առնց կ'ընկերանան հազար մարզիչներ եւ 800 պետական պաշտօնեաներ ։

Նոր դահլիճը Ազգ. ժողովին առջեւ

Անտակ Մառիի դահլիճը երեքշաբթի օր, ներկայացաւ Ազգ· ժողովին, ուր վիճաբանութիւն տեղի չունեցաւ, բառին բուն իմաստովը ։ Ժողովը լռելեայն միայն ճանչցաւ նոր կառավարութիւնը ։

Համապատասխան երեսփոխան Պիյլոյ հարցապնդեց վարչապետը, բացատրութիւն ուզելով այն պայմաններուն մասին՝ որոնց մէջ կազմուեցաւ նոր դահլիճը ։ Մառի պահանջեց որ յետաձգուի այս հարցապնդումը, ինչ որ քուէարկուեցաւ 197ի դէմ 357 ձայնով ։

Պիյլոյ վերջաւին յարձակեցաւ մասնաւորապէս Ռէնոյի եւ Պլումի վրայ ։ Համապատասխան երեսփոխանին խօսքով, Ռէնօ «զինքեր կը պատրաստէ քաղաքային եւ ընկերային յետադիմական չարժում յառաջ բերելու համար», իսկ Պլում, «միշտ ամենայոռի հակառակորդը եղած է աշխատաւոր դասակարգին» ։ Գալով Անտակ Մառիի, միշտ Պիյլոյի համաձայն, «ան Սահմանադրութեան թշնամի է» ։ Եզրակացնելով, բոլշեւիկ երեսփոխանը յայտարարեց ։— «Ամէն քան պիտի ընենք օր առաջ տապալելու համար ձերկառավարութիւնը »։

Պիյլոյի ճառին, եւ բազմաթիւ երեսփոխաններու անոր արուած պատասխաններուն մէջ, խմացուեցաւ նորէն աղի լեղի խօսքեր եւ յիշուեցաւ համայնավարներու գործակցութիւնը Հիթլերի հետ 1939—1941ին, Թորէզի դասալքութիւնը եւ Պիյլոյի իսկ նամակը՝ ուղղուած Փեթէնի, Ռեյնի դատավարութեան առթիւ ։ Թէ աջակողմեան եւ թէ ձախակողմեան երեսփոխանները կծու խօսքեր արտասանեցին համայնավար բեմբասացի հասցէին, մինչ ծայրայեղ ձախակողմեանները ո-րոտընդոստ ծափերով կը քաջալերէին իրենց ընկերը ։

Քուէարկութեան չմասնակցեցան 100 երես – վոխանները ։ Բացասական դիրք բռնած էին զօր· որ կոյի կուսակիցներն ալ, մօտ 80 հոգի ։

★ Կարծողներ կան թէ դահլիճը պիտի հանդիպի չատ ծանր դժուարութեանց, քաղաքական թէ մնտեսական դեռնի վրայ ։ Օրինակ, տեսպուած է անյապաղ նշանակել ցորեան գինը, որ կը ձգձգուի մինչեւ այսօր ։ Մասնագէտներ անխուսափելի կը դանեն յաւելումը ։ Ինչ որ պիտի ազդէ ապրուստի գիներուն վրայ, ուղղակի կամ անուղղակի ։ Ան ատեն կրնան վերսկսիլ բանուորական խլրտում – ները ։

★ Նոր ելմտական եւ տնտեսական նախարար Փոլ Ռէնօ տակաւին մանրամասնօրէն չյայտնեց իր ծրագիրը ։ Բայց մինչեւ հիմա առնուած տեղեկութեանց նայելով, մեծապէս պիտի կրճատէ պետական ծախքերը, վերջ պիտի տայ զինուորական ծախքերուն մէջ գործուած չռայլութեանց, պիտի բարելաւէ Ընկերային Ապահովութեան եւ ազգայնացուած ձեռնարկներու վարչութիւնները, դադրեցնելով տիրող անկանոնութիւնները ։ Ուժ պիտի տայ նաեւ արտադրութեան, եւ այս նպատակով, պիտի աւելցնէ աշխատանքի յաւելուածական ժամերը, միջոցներ պիտի խորհի արտադրողական դիները պակասեցնելու, որպէսզի կարելի ըլլայ արտածում ընել, եւ վերջապէս այնպիսի կարգադրութիւններ պիտի ընէ որ ընդհանուր վստահութիւն յառաջ գայ երկրին մէջ ։

★ Նոր վարչապետին նշանաբանն է,— «Քիչ խօսիլ, շատ գործել» ։ Իր դահլիճին կազմութիւնը լաւ տպաւորութիւն գործեց Ամերիկայի մէջ ։

Երէք Մեծերու ճոռ ձեռնարկը գերմանական հարցին առթիւ

Երէք Մեծերու կողմէ նշանակուած մասնագէտները կը չարունակեն իրենց խորհրդակցութիւնները Լոնտոնի մէջ, ուր 8—10 օրէ ի վեր դեսպանատիկան մեծ եռուզեռ կայ ։ Վերջին լուրերու համաձայն, արդէն իսկ համբաւրուած է նոր ծանուցագիրը մը, որ Մոլոթովի պիտի ներկայացուի այս չաբթու, թերեւս հինգշաբթի ։ Ծանուցագրին յանձնումէն առաջ, Մոսկուայի ամերիկեան, անգլիական եւ Ֆրանսական դեսպանները պիտի չանան տեսակցիլ Մոլոթովի հետ, բերանացի պարզելով իրենց կառավարութեան տեսակէտները ։ Այս առթիւ պիտի հասկնան թէ Զորսեբը ինչ կերպով կրնան լիակատար ժողով մը գումարել, կարգադրելու համար ոչ միայն Պերլինի ապդիսպը, այլ եւ Գերմանիոյ հարցը իր ամբողջութեամբ, եւ թերեւս ալ ամբողջ Եւրոպայի վերաբերեալ խնդիրներ ։ Իրազեկներու կարծիքով, երեք արեւմտեան պետութիւնները հիմակուընէ իսկ որոշած են թէ՝ ինչ ընթացք պիտի բռնեն, եթէ Մ·Միութիւնը մերժէ Զորսերու ժողովինամբին իրենց ընելիք դիմումը ։

Միւս կողմէ, Լոնտոնի դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ՝ Դաչնակիցները տեսակցութիւն մը պիտի ունեն Սթալինին, լուծում մը գտնելու համար Պերլինի մէջ ստեղծուած անել կացութեան ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Վերջերս բազմաթիւ հայրենակիցներ, Ա-ժանթին հաստատուելու ցանկութիւն յայտնող նամակներ կը սատկան իրենց ծանօթներէն կամ բարեկամներէն :

Այս նամակները կուգան Ֆրանսայէն, Յու-նաստանէն, Ռումանիայէն, Պուլկարիայէն, Ե-գիպտոսէն, Պաղեստինէն, Սուրիայէն, Լիբանա-նէն, Իրաքէն ու Թուրքիայէն :

Եւ որովհետեւ հարաւի այս շրջանները հաս-տատուելու ցանկութիւն յայտնող գրութիւններ կ'ընդունին ամէն հոսանքի պատկանող անձեր կամ ընտանիքներ, հետեւեալ երկու հարցերը կը ծա-պին.

Ա.— Հայրենիքը չկարողացաւ ըլլալ ձգողա-կան ուժը, որուն դիմէին առաջին հերթին իրմէ հեռու գտնուղ իր որդիքը, եւ երկրորդ՝ հարաւի այս ափերը ղարձած են խայծող շրջան մը, ուր թէպէտ փոքր թիւով, բայց տեւաբար, կուգան հայրենակիցները :

Հոս գալու ցանկութիւն ունեցող հայրենա-կիցները կը բաժնուին երեք խումբի :

1.— Անոնք, որ կ'ապրին տնտեսապէս եւ քա-ղաքականապէս վտանգուած շրջաններու մէջ :

2.— Անոնք, որ Հարաւային Ամերիկա գըտ-նուղ իրենց ազգականներէն կամ բարեկամներէն՝ հրաւէր կ'ընդունին :

3.— Անոնք, որ հակառակ քիչ թէ շատ տա-նելի կեանք մը ունենալուն, հոս գալով հարստա-նալ կ'երազեն :

Հոգեբանօրէն հասկնալի է անտեսապէս եւ քաղաքականապէս վտանգուած վայրերու մէջ ապրակիցներու աւելի ապահով միջավայրեր վե-տեղու մարդկային պահանջը :

Նման պարագայի մը, սակայն, հարկ պիտի ըլլար ոչ թէ քանի մը տասնեակ անձերու կամ ընտանիքներու դրութեամբ զբաղիլ, այլ մեր գանգուածներու դոյութեան հարցով : Որքան ալ տագնապալից ըլլայ քաղաքական կացութիւնը, անմիջական խոչոր վտանգ մը՝ տնտեսապէս կախուած մեր գաղութներու վրայ՝ չի նշմարուիր առայժմ :

Հայրենադարձ գաղութներու մէջ ծագելիք քաղաքական վտանգները պէտք է մտահոգեն նաեւ հայրենիքը, որ օր մը պէտք պիտի ունենայ իր աշխարհացրիւ բոլոր զաւակներու ուժին :

Տրուած ըլլալով, որ Լատին Ամերիկայի հան-գրապետութիւնները հայկական զանգուածային ներգաղթներ չեն թոյլատրեր, անհրաժեշտ է որ կ'աշխատին իրենց մօտ տեղւոյն ազգական-ները կամ ծանօթները :

Այս խորհուրդով թափուած ջանքերը կրնան նաեւ նիւթական յաջողութիւններ ապահովել եկ-ուորներու :

Ինչպէս ասկէ տարիներ առաջ եկող Հայեր, հաւանօրէն նորերն ալ օր մը, բարձրացնեն իրենց բնակարանները, առեւտրական ասպարէզի մէջ ունենան նուաճումները, եւ այլն, բայց թէ այս-քան հեռաւորութեան վրայ իրենք հայրենիքի եւ հայրենիքն ալ օր մը իրենց համար կրնայ կոր-սուած նկատուիլ, այդ ալ անհաւանական չէ :

Կը յանձնենք ամենալուրջ ուշադրութեան այս պարագան բոլոր անոնց, որ իրենց անհատական նամակներով ու նախաձեռնութեամբ՝ զուգէ ան-դիտակցօրէն եւ ակամայ, կը դառնան նոր աղէտի մը պատճառ :

Հայրենադարձի ծայրայեղութենէն յետ-դարձի արկածախնդրութիւն մը, քաղաքական ի-մաստութենէ հեռու ընթացք մըն է, երբ հարիւր առ հարիւր վտանգներ չկան, եւ երբ, մեր ժող-ովուրդը իր որակեալ ուժերով ու քաղաքական ու մշակութային օրկաններով դամուած կը մնայ իր դռնուած միջավայրերուն :

Երրորդ խումբի պատկանող անձեր, անհա-տական դիմումներով կը փափաքին մուտքի իրա-ւունք ձեռք ձգել, ու հաստատուիլ Պրազիլ, Ու-րուկուայ, Զիլէ կամ հոս :

Դիմում կատարող այս ձեւ անձեր, որոնք նիւթական աւելի լաւ պայմանները կը փնտռեն, կը նմանին առուերին եռեւէ վազող մարդերու :

Ըսենք, եւ կրկնենք, որ քսանըհինգ տարինե-րու ընթացքին հարստութիւն դիղող բաւական Հայեր եղած են մեր շրջաններու մէջ :

Առանցքի մեծ մասը պատերազմին հարստա-ցողներ են, ինչպէս պատահեցան այն շրջաննե-րուն մէջ, ուրկէ մեր կողմերը գալու փափաքող-ներ կան այսօր :

Ո՞վ պահեց ոսկին հաշիւը կանխահասօրէն սպառած մեր այն ընտանիքներուն, որոնք անցնող քսանըհինգ տարիներու ընթացքին հաց ճարելու համար վրայ տուին իրենց առողջութիւնն ալ :

Հայ կինը, որ Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Եգիպ-տոսի մէջ առանին գործերու նուիրուած ոյժ մըն էր, իր նոր միջավայրին մէջ ամուսնոյն զօրավիգ դառնալու համար սպառիչ աշխատանքներու լըծ-ուեցաւ :

Լեհաստանի ափերուն վրայ

ԿՏԻՆԱ, 16 Յուլիս.— Սիրելի «Ցառաջ», Մի զարմանար, երբ սատնաս այս թղթակցու-թիւնս : Մեր թափառական կեանքին մէջ ամէն բան կը պատահի :

Որո՞ւ միտքէն կ'անցնէր թէ Լեհաստանի կարնա նաւահանգիստն թղթակցութիւն պիտի սատնաք : Մի հարցնէք թէ ինչպէ՞ս Լեհաստանն կարնա փնտրէ : Ահա վեց օրէ ի վեր հոս կը դա-նուիմ : Առաջին օրը Անգլիայէն գալուս համար արտօնութիւն չտուին ցամաք ելլել : Ըսին վաղը կուտանք հրամանը, բայց յաջորդ օրն ալ չտուին : Երկրորդ օրը իրիկուան գործս կարդի դնելէ վերջ, առանց արտօնութեան նաւէն դուրս ելայ : Մեր նաւու վրայ հսկող չորս պահակներէն ո՞ր մէկը պիտի համարձակէր արտօնադիր հարցնել նաւուն խոհարարապետին :

Փնտրե՞ք որ տեղէն կը գրեմ այս թղթակցու-թիւնս ձեզ — Աղբիւրներու «պիտներ»ներու կայա-նէն : Կը զգամ որ ըրածս արկածախնդրութիւն է եւ վտանգաւոր : Բայց որո՞ւ հոգ, վարժուած եմ, ծնած օրէս ի վեր արկածներով եմ անցուցած :

Ժամը դիշերուան ութն է ահա պիտներները (արիներ, սկաուտ) կարգով իրենց ընթրիքը կ'առնեն բացօթեայ : Քառասուներ են չորած : Հոս կը մնան երկու շաբաթ, յետոյ կը մեկնին եւ նորերը կուգան : Ահա աչքերովս կը տեսնեմ. ե-րեք չերտ սեւ հացով կարագ եւ սուրճ է իրենց ա-ռածը : Հինգ վայրկեան չտեւեց, սեղանները դա-տարկուեցան : Հիմակ սկսաւ բարակ անձրեւ մը : Ձեմ կրնար շարունակել :

(Երկու ժամ վերջ) .— Սախալուեցայ նաւը վե-րադառնալ : Մէկուկէս ժամ տեւեց : Բայց ճամ-բուս վրայ ծովը եղերքը դեղեցիկ պարտէզներով շրջապատուած ամառանոցի մը մէջ լեհ նաւազնե-րու զօրանոցն է, ներսը խոհանոցին դրան առջեւ 10—15 դինուորներ դեռնախձոր կը մաքրեն, իսկ ուրիշ դինուոր մը երգէն կը նուագէ : Ներս կը մտնեմ դեռնախձոր մաքրող դինուորներուն մէկ մէկ ծխիկ (սիկարէթ) կը հրամցնեմ : Ոչ մէկը անդլերէն կը հասկնայ, բայց ես ձեռքերով ու մատներով շարժումներով կը խօսիմ իրենց հետ : «Անգլիցի օլսաթ, Ֆրէնչ օլսաթ, ռուսօթ վափօրը : Մարին Փօլիսքի մարին ռուսկի զամա-բաթա» : Իրենց հասկցնել ուզեցի թէ անգլիական դինուոր էի, դինուորութիւնս վերջացաւ, հիմա նաւուս մէջ կ'աշխատիմ, լեհ ծովային դինուո-ները եւ ուս ծովային դինուորները լաւ ընկեր-ներ են : Երբ Անգլիացին գալս Հասկցան, սկսան աւելի յարգանքով խօսիլ հետս, մինչեւ իսկ սուրճ հրամցնել : Լաւ մը չորս կողմը աչքերով դնահատել վերջ, բոլորը մէկէն սկսան թքթքել գետինը : «Մարին փոլիսքի ռօ զամարատ ռօսքօ մարին» : Անձրեւը արդէն դադրած էր, պէտք էրկնչիկս դը-նել, անխոհեմութիւն էր ըրածս : Կայարանէն դուրս ելլելով կը հասնիմ պուլվարը : Ահագին բազմութիւն : Լեհերը կը սիրեն իրիկուան պտոյ-տը : Հինգ անգամ կ'ըլլայ քաղաք ելլելս : Ամբողջ քաղաքը վերաւորոգած են կարճ ժամանակի մէջ : Երեք անգամ «պիտներ»ներուն կայանը այցելե-ցի, խօսեցայ երեք եկեղեցականներու հետ, ամէն դասակարգի մարդոց հետ, բոլորն ալ դառնու-թեամբ լեցուած են Ռուսերուն համդէպ :

Սովորական բանուոր մը օրական 300 սլօթի կը չահի : Հոս մեր նաւը ածուխ կ'առնէ : Ածուխը բեռցնող լեհ բանուորները որոնք դիշեր ցերեկ կ'աշխատին 300 սլօթի կ'առնուին : Հարիւր հոգիէն աւելի են, բոլորն ալ դժգոհ են իրենց կեանքէն : Ժողովուրդը չատ խեղճ ու կրակ հագուած է, տա-կաւին անդլեւսաքսոն «Ունքահին» տուած հա-կաւին անդլեւսաքսոն դուստերն է որ կը հագնին : Մէկուն հարցուցի թէ հապաք ռուսական Ունքան ի՞նչ բաժնեց ժողո-վուրդին.— «Ոչիլ», ու թքաւ գետինը :

Երէկ սինէմա գացած էի ուր Վարշաւայի հա-մայնավարական վերջին խորհրդաժողովը կը ներկայացնէին : Կէս ժամ տեւեց Ֆիլմը եւ սրահը բերնէ բերան լեցուն էր : Մոլորթով երեւցաւ եւ ճառ մը խօսեցաւ : Ոչ մէկ ծափ կամ չչուկ :

Զինուորները չատ խեղճ են հագուած եւ նիւ-թապէս ալ աղքատ : Զորս զինուորներու հետ խո-սեցայ, կ'ատեն Ռուսները եւ ներկայ կառավա-րութիւնը : Արդիւնած է գործադուլը : Պատիժը՝ դինակոչութիւն :

Ամէն բան պատս օրէն կը ծախուի, ապրանք-ներուն գիները թուարկուած են : Մէկ ձեռք վար-նոց հագուստը կ'արժէ քառասուն հազարէն մինչեւ քա-ռասուն հազար : Մէկ վրայի չապիկը՝ 2500էն 4000, մէկ զոյգ գուլպան 300 սլօթի, մէկ զոյգ վարնոց կօչիկ, (այր մարդու) 14.000 սլօթի : Մի-սէն քիլօն 380, բրինձին քիլօն 1300, հացը 50, մէկ քիլօ լոլիկը 400, մէկ քիլօ կեռասը՝ 280, մէկ այր մարդու վարտիկը՝ 300 : (ՀՄՄԲ.— Վերապա-հութեամբ կը հրատարակենք այս թիւերը) :

Երիտասարդութիւնը կազմակերպուած է պե-տական հսկողութեան տակ : Պետութիւնն է որ կը կրթէ նոր սերունդը :

Մէկը չգտայ որ նպաստաւոր խօսէր ներկայ կառավարութեան մասին : Կէվկուն (բոլշեւիկեան պատնի ոստիկանութիւնը) կազմուած է Լեհերէ, որոնք յաճախ աչք կը գոցեն, յաւ ըմբռնելով ժո-ղովուրդին դգացումները : Սթալինի նկարը կախ-ուած է գօրանոցներու մէջ :

Սիրելի «Ցառաջ», անկեղծօրէն պիտի խոս-տովանիմ որ Լեհաստան չհասած, նաւուն մէջ կր մտածէի.— Եթէ տեսնեմ որ լեհ ժողովուրդը եր-ջանիկ է բոլշեւիկեան ներկայ կարգուսարքին, ա-պան է ինչպէս կը փառաբանեն արտասահմանի վարձկանները, պիտի հրաժարիմ Դաշնակցութի-նէն եւ ի. Հայաստան պիտի երթամ, վերջ տալով թափառական կեանքիս : Բայց, ինչպէ՞ս կեղծեմ, երբ աչքով տեսայ իրականութիւնը : Պէտք է ան-խայ պատռել հայախօս թուատպաններու դի-մակը, պէտք է մաքրել դեհերիկ ստախօսներէն :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱԼԷԳԵԱՆ

ՕԳՆԵՆՔ « ՅԱՌԱՋ »ԻՆ

ՌՈՄԱՆ.— 1929 թուականէն ի վեր անդամ եմ Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան եւ մօտէն տեղեակ՝ Ֆրանսական մամուլի մէկ մասին նիւթական ողբալի կացութեան : Շատերիններուց դո-յութիւնը կը պարտին դաղանի վարկերուն, ու-րիշները օտարի փողին, իսկ ընկերվարականներու օրաթերթերը, Le Populaire, իր վայելած աջակ-ցութեան հակառակ տարուէ տարի նոր բացեր կ'ունենայ : Ամէն տարի լսած եմ մեծանուն ահազանգը,— Ընկերներ մեր պաշտօնական թեր-թի բացը ահագին է, եթէ կ'ուզէք որ ան մեր կու-սակցութեան առաջնորդող ուղեցոյցը դառնայ, ջանացէք նոր բաժանորդներ ճարել, նուէրներ ը-նել, հանգանակութիւններ կազմակերպել, ծանու-ցումներ ձեռք բերել, այլապէս ձեր բոլորին սի-րելի «Populaire» սահմանուած է անհետանալու : Այս տարի բացառիկ հանդանակութիւն կը կատա-րեն եւ դումարը արդէն հասած է ութ միլիոնի :

Երբ կարդացի « Ցառաջ »ի 500 նոր բաժա-նորդներ ճարելու կոչը սիրտս թռաւ եղաւ : Գի-տեմ որ «Ցառաջ»ը անձնական տպարան չունի եւ տարիներէ ի վեր իր իւղովը կը տապկուի : Թուղ-թի եւ տպագրութեան չափազանց սղութիւնը զու-գընթաց ապրուստի սղութեան, «Ցառաջ»ը մատ-նած են դժուարին կացութեան մը :

Այս կացութեան մէջ անտարբեր մնալ, պղա-տանհան սիրով դոհանալ համապօր է յանցանքի : Հայկական մշակոյթը , հայ լեզուն դործնապէս սիրողները պէտք է ամէնքս դործի անցնին , « Ցառաջ »ի բարեկամներ անունով յանձնախում-բեր կազմելով եւ նոր բաժանորդներ ճարելով :

Ապրիլեան սերունդ, յիշէ որ որբանոցներէն վերջ Ցառաջի մէջ է որ սորվեցար երկրորդական հայերէն դասախարարութիւնդ :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդ, «Ցառաջ»ի միջոցաւ է որ դուն վաղը քու կարողութիւններդ պիտի ար-ժեցնես :

Արեւմտեան Եւրոպայի տարագիր հայու-թիւն, մի մոռնար որ ինչպէս լաւ օրերուն, նոյն-պէս դէշ օրերուն « Ցառաջ »ը քու իղձերուդ ա-դամանդեայ հայելին եղաւ :

Հայ երիտասարդ, ուսանողուհի , հարսանիքի , ծնունդի , խրախճանքի առիթ մի մոռնար ուրա-խութենդ բաժին հանել «Ցառաջ»ին : Դաշնակ-ցական ընկերներ, Զախհասս որբեր, օգնենք , յոյսի , լոյսի , մտքի վառարան սիրելի «Ցառա-ջ»ին :

ՍԱՐԳԻՍ ՊԻԼԱԼԵԱՆ

Զիսօսինք կորուսեալ վիհին աւելս կանգնած մեր երիտասարդ թիւին վրայ :

Մենք որ չեչսած ենք պէտքը նոր ժամանող հայրենակիցներու հանդստով հետաքրքրուող Ա-մերիկահայ մարմնի մը կազմութեան, կը դա-նենք,— ազդային ընդհանուր շահերու տեսակէ-տով — նոր տեղափոխութիւնները վնասակար :

Առանձնապէս այս շրջաններու մէջ դուր բախտ կը փնտռեն մեր ուսուցիչները :

Հոս ուսուցչուհիի մը տասցած ամսաթոշակին է երկու օսմանեան ոսկի, (հինգուն), իսկ ծախսա-ծը 5էն աւելի. պակասը կը լրացնեն ամուսինը կամ պարագաները :

Հայ մասնաւորականութեան համար հող դրեթէ դոյութիւն չունի :

Բժիշկ, առեղծուածագէտ, դեղագործ եւ իրաւա-բան չեն կրնար գործել, եթէ ձեռք չբերեն նոր վկայական , որ նուազագոյն տասը տարուան աշ-խատանք կը պահանջէ իրենցմէ :

Ազատ, ապահովական եւ եկուորներուն հան-դէպ մեծապէս բարեացակամ Հարաւային Ամերի-կայի հանրապետութիւնները կարիք ունին հողին կապուած զանգուածներու : Հաւանօրէն առողջա-պահիկ լաւագոյն շրջաններ կան այդ նպատակին համար, բայց հայկական սիրտը հողագործու-թեամբ զբաղող չունի :

Ամէն ոք առայժմ, իր հողին վրայ, իր քաղա-քական դեկավարութեան եւ մշակոյթի օրկաննե-րու կապուած : Ցեղային ինքնապաշտպանութեան ձայներ այս պէտք է ըլլայ հիմակուհիմա :

Պուէնոս Այրէս (ԱՐՄԵՆԻԱ)

ՔԱՀԱՆԱՅ ՏԱՂՆ

(ՎԵՊ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ)

ԲԱԺԻՆ ՄԱՍՆ

Գ.

Հետևյալ օրը Ալիսը ոչ մի կերպ չկարողացավ ինքն իրեն հարցնել, թե ինչպես է անցկացրել գիշերը։ Նրան թվում էր, թե ինքը ամբողջ գիշեր քնած է եղել, և ոչ մի կասկած չուներ, որ իրոք էլ այդպես էր։ Բայց ինչպե՞ս կարող էր մարդ քնած լինել և միևնույն ժամանակ գիտենալ, որ ինքը քնած է։ Ալիսը շատ էր շվարել այդ մասին։

Նա դեռ մտածում էր այդ հարցի շուրջ, երբ նրա ուշադրությունը գրավեց մի ճանճ, որ թռչում էր նրա աչքերի առջև։ Ալիսը ակամայից մտածեց, թե արդյոք այդ ճանճը նույնպես չի՞ կարող խոսել։ Եվ ինչո՞ւ չէ, եթե կարող է խոսել, ապա թող խոսի։

Ալիսը մի ձանձրույթով նայեց ճանճին, որ թռչում էր նրա գլխի վրայով, և ինքն էլ սկսեց նրա հետ խոսել։

— Ճանճ, ճանճ, ինչո՞ւ ես այդպես թռչում։ Ինչո՞ւ ես ինձ ձանձրացնում։ Ինչո՞ւ չես կարող ինձ հետ խոսել։

Ճանճը, որ ոչ մի կերպ չէր կարող հասկանալ Ալիսի խոսքերը, ոչինչ չպատասխանեց և շարունակեց թռչկոտել նրա գլխի վրայով։

— Ինչո՞ւ չես ուզում խոսել, ինչո՞ւ ես լռում, ինչո՞ւ չես պատասխանում, ինչո՞ւ ես ինձ ձանձրացնում, ինչո՞ւ ես ինձ խանգարում, ինչո՞ւ ես ինձ նեղացնում, ինչո՞ւ ես ինձ ստիպում, որ ես էլ քեզ հետ չխոսեմ։

Ալիսը ոչ մի կերպ չէր կարող հասկանալ, թե ինչո՞ւ ճանճը չի ուզում խոսել նրա հետ։

★ Պերլինի նոր ոստիկանապետը, Տոքթ. Շթրում, իր պաշտօնատեղին փոխադրեց այս քաղաքի արեւմտեան շրջանը, խորհրդային իշխանութեանց ուղղակի ազդեցութեան տակ չմնալու համար: Բայց ռուսական շրջանին մէջ, պաշտօնական ոստիկանապետը, դնդ. Մարքիլոֆ, վերահաստատուեցաւ իր պաշտօնին վրայ խորհրդային իշխանութեանց կողմէ, այնպէս որ հիմա Պերլին ունի երկու ոստիկանապետ, մէկը Դաշնակիցներու, եւ միւսը՝ խորհրդային շրջանին մէջ:

Շօր. Ժուկովի հրամայեց Պերլինի քաղաքապետական ժողովին որ հրաժարեցնէ Տոքթ. Շթրումը, բայց, Դաշնակիցները բողոքեցին այս որոշման դէմ: Դաշնակիցներու համաձայնութեամբ, քաղաքապետ կատարելապէս իրաւունք ունէր հրաժարեցնելու ոստիկանապետը, որ քմահաճօրէն ճամբած էր Պերլինի ոստիկանական հրամանատարը, ինչպէս եւ 500 ոստիկանական պաշտօնեաները, քաղաքական պատճառներով:

Այս նոր վէճը նոր ձգտում մըն ալ յառաջ բերաւ արեւմտեան պետութեանց եւ խորհրդային իշխանութիւններու յարաբերութեանց մէջ, եւ կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ:

★ Կը հերքուի այն լուրը թէ Ֆրանսացիները պիտի քաշուին Պերլինի իրենց շրջանէն, զայն յանձնելով Անգլիացիներուն:

Ցեղային խտրութիւնները կը ջնջուին Մ. Նահանգներուն մէջ

Նախագահ Թրումըն հրամանագիր մը հրատարակեց, որով ամերիկեան բոլոր պինուորներուն եւ պաշտօնեաներուն, առանց ցեղի, գոյնի, կրօնքի կամ ազգի խտրութեան, կ'արտօնուի վայելել քաղաքային բոլոր իրաւունքները: Նոյն իրաւունքները պիտի վայելեն նաեւ Մ. Նահանգներու դաշնակցային կառավարութեանց բոլոր քաղաքային պաշտօնեաները:

Այս հրամանագիրը՝ որ «ռումբի մը պէս պայթեցաւ» — կ'ըսեն Ուաշինկթընի իրազեկ շրջանակները — կարեւոր անկիւնադարձ մը կը կազմէ Ամերիկայի ներքին քաղաքականութեան մէջ: Րոզվելթի նախկին խորհրդականներէն մէկը յայտարարեց թէ՝ նախորդ նախագահը անդամ, որ ցեղերու հաւասարութեան ախոյեանը եղաւ Մ. Նահանգներուն մէջ, չէր համարձակած այսպիսի որոշում մը տալ:

Նախագահը մեծնոյն ատեն 8 կէտերէ բաղկացեալ ծրագիր մը ներկայացուց խորհրդարանին, մէջոցներ առաջարկելով թղթադրամի ամման, ապրուստի ազուխտան եւ բանակարանի տագնապին դէմ: Այս առթիւ կ'ապրարարէ թէ տնտեսական մակարդակի նոր անկում մը պիտի ոչնչացնէ «աշխարհի յոյսը տեւական խաղաղութեան մը համար»:

Իր ծրագրին դէմառուր կէտերն են.— 1.Տուրք դնել արտակարգ շահերու վրայ, 2. Հակաշրջանթարկել ապրանքներու սպառման համար արուած վարկերը, 3.— Նոր իրաւասութիւններ տալ Ամերիկեան Գետական դրամատան վարկերու կանոնաւորման համար, 4.— Հակողութիւն կատարել, անձեղջիւրներու չահադէտներուն վրայ, 5.— Հակակշռի տակ առնել հազուագիւտ ապրանքները՝ որպէսզի արտադրութիւնը չխափանուի եւ սպրուստը չզրկէ. 6.— Ուժեղացնել վարձակալութեան վրայ կատարուած հսկողութիւնը եւն.:

Ուրիշ պատգամաւորով մը, նախագահը կը պահանջէ անհրաժեշտ վարկերը քուէարկել, 400.000 տարադիրներ ընդունելու համար յառաջիկայ չորս տարիներու ընթացքին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՇՈՒԻԻ քաշիւռ պայմանաժամը՝ որ Օգոստոս մէկ էր, երկ րաձգուեցաւ մինչեւ Սեպտեմբեր 15: Անոնք որ մինչեւ այս թուականը չեն առներ իրենց յատկացուած ածուխը, պիտի կորնցնեն ամէն իրաւունք, եւ իրենց վառելանիւթի տոմսերը ջնջուած պիտի նկատուին:

ՆՈՐ ԵԼԵԻԶ ոսկեի հրապարակին վրայ.— Երեքշաբթի օր նախոլէոնը 4000 ֆրանքէն բարձրացաւ 4350ի, զուիցերիական 20 ֆրանքնոցը՝ 3875էն 4000ի, տոլարը՝ 950էն 990ի, իսկ ճոյլ ոսկեի քիլոն՝ 525.000 էն 537.500 ֆրանքի: Կը կարծուի թէ այս բարձրացումին պատճառը ընկերվարական կուսակցութեան ծոցին մէջ տիրող բաժանումը եւ յառաջ գալիք հաւանական հետեւանքներն են:

1943ին ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ բանտէն փախցնող գերման սպան, Օթթօ Սքորցկնի, որ անպարտ արձակուած էր իբրեւ պատերազմի ոճրագործ, բայց պիտիզատուէր իբրեւ նացի, փախաւ իր արգելարանէն, Տարմշտատի մէջ:

ՍԱՍՏԻԿ ՏԱՔ ՄԸ կը խաչէ Փարիզի բնակիչները, երկու օրէ ի վեր:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՆԱՄՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Փոն Թ'Օպնայի «Կորիւն» խումբին եւ հովանաւորութեամբ Վալանսի Շրջ. կոմիտէին: Այս կիրակի առաւտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ, Bosquetի ընդարձակ դաշտին մէջ:

Կը խօսի ընկեր ՀԱՋԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին եւ հաճելի անակնկալներ: Ունինք նաեւ բարձրախօս: Ամէն տեսակ խմիչք եւ խորոված:

Սիրով կը հրաւիրենք Վալանսի եւ Ռոմանի ընկերները եւ Փոն տ'Օպնայի հայրենակիցները:

×

ՀԱՆԱՄՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Օգոս. 8ին կիրակի ամբողջ օրը Վալապրի դաշտը Մարսէյլ քաղաքէն գացողներուն համար մատնաւոր օթոբար կը մեկնի:

Այժմէն արձանագրուիլ Պ. Ծերիկեանի խանութը:

ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹԻ

Մեր բաժանորդները իրենց բաժնեգինները կրնան վճարել ընկեր Ա. Նագաշեանի:
9 Bld. Ulysse Gras. Ste. Marguerite:

ԼՈՒՐԵՐ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՅՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆԻՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմանագրու համար դիմել Փարիզ՝ Մ'իքայէլ Վ. Մուսճանի 10bis rue Thouin, Paris (5): Առնուիլ լ'Կուէս՝ Ատաման Տ. Վ. Իսկէնտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse: Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image:

Արձանագրութիւններու վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս:

Պայմանները՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր: Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր:

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Շուտով ապահովագրութեան յաւելում պիտի ունենաք, եթէ արդէն իսկ չէ եղած: Ձեր չահը կը պահանջէ այս չարիքէն խուսափելու համար, դիմել՝

Գ. Կրօնիկ Ալեանի

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ – ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
107 Bld. Magenta Paris (10), Métro Gare du Nord
Հեռաձայն TRU. 02–20

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՅՑԻ

Քան (A. M.) այցելող օթօմօպիլներու համար
Ets. C. A. VAHANIAN
Վարիչ՝ Ց. ՆՇԱՆԵԱՆ
8, Place Vauban, Cannes (A. M.) Tél. 916-58
Էսանս, լուզ, բենզօ, պաթըրի եւ ամէն կարգի նորոգութիւններ: Մօտն ծանուցումով ներկայացող յաղախորդներուն մասնաւոր զեղչ:

Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ կը ջանայ Ալպանիան վերածել խորհրդային միջնաբերդի մը, Ադրիական ծովուն մէջ: Հետզհետէ կը զրաւէ պինուորական կամ տնտեսական այն դիրքերը՝ զորս Եուկոսլաւիա հարկադրուեցաւ թողուլ վերջերս, Թիթոյի եւ Կոմինֆորմի միջեւ ծագած ձգտումին հետեւանքով: Ալպանական պատուիրակութիւն մը մօտերս Մոսկուա պիտի երթայ, տնտեսական բանակցութիւններու համար:

ԱՆԴՐՑՈՐԴԱՆԱՆ տարեկան երկու միլիոն սթերլին կը ստանար Անգլիայէն, եռամսեայ վճարումներով, Արաբական Լեգէոնի ծախքերուն համար: Այս վճարումներուն վերջինը — 500.000 սթերլին — տեղի չունեցաւ, Պաղեստինի խնդրին մէջ Ամերիկայի նոր անկում մը պիտի ոչնչացնէ «աշխարհի յոյսը տեւական խաղաղութեան մը համար»:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

Նորոգե՞լ թէ դադրեցնել

Շատեր «Ցառաջ» նուիրած են իրենց Ամերիկայի ազգականներուն եւ բարեկամներուն, տարեկան կամ վեցամսեայ:

Կը խնդրենք նուիրատուներէն հաղորդել վարչութեան թէ կ'ուզեն որ շարունակուի թերթերուն առաքումը:

Պատահանել ամէնէն ուշը, մինչեւ ՕԳՈՍ – ՏՈՍ 1:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Եգիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու քոյր կոմիտէներու բոլոր ընկերները, այս չաբաթ իրիկուն, 31 Ցուլիս, ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé: Կարեւոր ղեկուցում: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Վռամեան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Սէն Ժէռոմի «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԶՕԹԵԱՑ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Հ. Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ: Այս չաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Café Marcelի դեղեցիկ ծառաստանին մէջ: 80 Ave. Lacassagne, Lyon:

Առնել 28—25 հանրակառքը՝ իջնել Place Henri Barbusseէն մէկ կայարան առաջ:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, ընկերակցութեամբ ընտիր նուագախումբի, ճոխ եւ առատ պիւֆէ, մատչելի գիներով: Գեղարուեստական բաժին եւ անակնկալներ: Ուրիմն Լիոնահայերը փութացէք վայելելու ջերմ մթնոլորտ մը:

Մուտք այրերու 75 ֆրանք, կիներու 50 ֆր.:

ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը.Մ.Ի:

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ լոյս, Plageի Horizonի չքեղ սրահներուն մէջ:

Ընտիր նուագախումբ Jimmy John et son ensemble:

Պարասրահը երթալու համար առնել 82 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Plage:

★Ծանօթ.— Բոլոր Հ. Մ. Ը. Մ.Ի փութաջողիսները իրենց լիսանները ստորագրութեան համար դիմեն Հ. Մ. Ը. Մ.Ի հաւաքատեղին, Bar du Globe ամէն երեքշաբթի եւ ուրբաթ երեկոյեան 7էն 9:

Մախու է

Փօլ մէջ (Պաս Փիրէնէ) չափի վրայ, կիներու դերձակի եւ կարի վճառատուն մը: Տասը աշխատասէր – աշխատասիրութիւններով: Փօլ լաւ պոյն տունը: Ընդարձակ դործատնութիւն: Խանութը իր չորս մասերով աշխատանոցին հետ եւ բնակարան մը կահաւորուած, չորս սենեակ եւ խոհանոց: Դիմել 4 rue Adoue, Pau, (B. Py.) ՊԵՏԻԿԵԱՆի:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ (ԼԻՍԷ)
(Յերեկոյք եւ գիշերօթիկ)

Կը բացուի յառաջիկայ Հոկտեմբերին:

Արձանագրութեանց եւ մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել վարժարան, կէսօրէ առաջ, ժամը 10—12 եւ հինգշաբթի ամբողջ օրը:
1 Bld. du Nord, le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Հաղորդակցութեան միջոց.— Eglise de Pantinէն առնել 146 թիւ օթօպուսը եւ իջնել Pavillon s/Bois:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Պարոն Բարսեղ Տօնիկեան կեսարիոյ Տէրէ Վանք գիւղէն այժմ Istanbul Inonu Babil Sokak 34 Beyoglu, կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդին կարապետ Տօնիկեանը. մօրը անունը Մարիամ:

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աւզլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 30 JUILLET 1948 Ուրբաթ 30 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année N° 4595—Նոր շրջան թիւ 1014 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՊԻՏԻ ԿՐՆԱ՞Ն ՓՐԿԵԼ ԵՒՐՈՊԱՆ

Տեղական թերթերը շատ կարեւոր լուր մը կը հաղորդէին երէկ,— Ազգ· ժողովի արտաքին դործերու յանձնաժողովը բանաձեւ մը քուէարկեց Յուլիս 28ին, որով կը հրաւիրէ կառավարութիւնը ստիպողաբար դործի ձեռնարկել, եւրոպական Դաշնակցութիւն մը կազմելու համար: Բանաձեւին թեր քուէարկեցին 21 անդամներ, դէմ վեց հոգի (համամասնաւորներ): Մէկ հոգի ալ ձեռնպահ մնաց :

Զեռնարկին նպատակը պիտի ըլլայ ժողովի հրաւիրել Եւրոպական Խորհրդարան մը, մասնակցութեամբ զանազան խորհրդարաններու ներկայացուցիչներուն, որպէսզի քննեն «Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներուն» ծրագիրը :

Ամերիկեան թերթ մը արձանագրելով այս լուրը, ուշադրաւ կը դտնէ որ բանաձեւը կը քուէարկուի Ֆրանսայի նոր դահլիճին կազմութենէն անմիջապէս վերջը:

Նոր չէ որ կ'արծարծուի այս ծրագիրը: Ամէնէն կարեւոր կէտը՝ Ֆրանսայի նախաձեռնութեան եւ դործին ստիպողութեան պարագան է:

Յուլիս 20ին, նախորդ արտաքին նախարարը, Ժոռժ Պիտօ, արեւմտեան պետութիւնց ուշադրութեան կը յանձնէր Եւրոպայի քաղաքական եւ տնտեսական միութեան ծրագիրը, Լա Հէյի խորհրդաժողովին մէջ: Այս անդամ ինք պաշտօն չէր ստացած նոր դահլիճին մէջ, բայց դաղափարը շատոնց հասունցած է Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակներուն համար, որոնք ուրիշ ելք չեն տեսներ, թէ իրենց երկրին եւ թէ ամբողջ Եւրոպայի փրկութեան համար :

Մեւս արեւմտեան պետութիւնները, Մեծն Բրիտանիա, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ ատ այժմ վերապահ են: Բայց կրնան ի վերջոյ համաձայնութեան մը յանդիլ: Մանաւանդ որ, արդէն տեսակ մըդործակցութիւն հաստատած են, իրրեւ Արեւմտեան Միութիւն, միեւնոյն մտահոդութիւններով :

Կը մնան սկանտինաւեան պետութիւնները, որոնք ընդհանրապէս խոյս կուտան պարտաւորիչ յանձնառութիւններէ: Վերջին պատերազմէն ի վեր, աւելի դուշակուր դիրք մը բռնած են Շուէտ եւ Նորվեկիա, խորհրդային դունչը աւելի մօտեցած րլլալով իրենց սահմաններուն :

Անոնք որ յոռետես էին երէկ, յուսալից կ'երեւան այսօր, շատ հասկնալի պատճառներով :

Երկրորդ Աշխարհամարտը ոչ միայն զարհուրելի վիրաւորումներ յառաջ բերաւ Եւրոպայի մէջ, այլեւ խորապէս խախտեց անոր քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային հիմերը:

Դարաւոր վաստակներ փոշիացան : Բարոյականի ըմբռնումները խաթարուեցան: Մարդկութիւնը զարձաւ անճանաչելի: Այն ատենն որ, դեռ երէկուան արեան գետերը չցամքած, բանդիմներ արդէն կը խօսին «երրորդ»ի մասին:

« Ե՞րբ պիտի ըլլայ: Ո՞ւր պիտի պայթի: Ո՞վ պիտի յաղթէ »:

Սրճարաններու մէջ կատարուած փոխանակութիւններ չեն ատոնք, այլ բեմերու վրայ, պաշտօնական ժողովներու կամ դեկոյցներու մէջ արտասանուած խօսքեր: Ամենօրեայ կեր՝ միջազգային մամուլին համար:

Մնաց որ, արդէն իսկ ահաւոր ճեղք մը բացուած է Եւրոպայի սրտին վրայ : Օրէ օր յարաբերութիւնները աւելի կը լարուին արեւմուտքի եւ արեւելքի միջեւ: Կարմիր չղթան՝ Պալթիկ ծովէն մինչեւ Ադրիական, միշտ նոր օղակներ կը հիւսէ իր ճամբուն վրայ, լուրջ մտահոդութեան մատնելով Եւրոպայի մնացեալ մասը :

Ճակատները չատոնց յարդարուած են, եւ երբեք պարմանալի չէ որ համայնավարները վրճռապէս կը մերժեն արտաքին դործերու յանձնաժողովին բանաձեւը :

Անցեալ ապրիլ 15ին, Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան կեդր· կոմիտէն « ազգային փրկութեան» ծրագիր մը կը քուէարկէր: Այդ բանաձեւին առաջին յօդուածը կը պահանջէ «չեղեալ հռչակել այն համաձայնութիւնները եւ դաշնադրերը որ Ֆրանսան կը շղթային աշխարհակալ ճակատի քաղաքականութեան եւ ազգային անկախութեան հակառակ պայմաններ կը դնէին, օտար վարկեր տրամադրելու համար»:

Այնուհետեւ կ'ըմբռնէք թէ որո՞ւ դէմ ուղղուած են սլաքները :

Շ·

13 հայեր մեռած, 166 վիրաւոր Պաղեստինի դէպքերուն մէջ

Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան լուսարարապետ Խորէն եպիսկ· վերջերս նորէն Երուսաղէմ դացած ըլլալով, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մամուլին.—

Երուսաղէմի Հայոց վանքը կը մնայ Անդլո-յորդանանեան բանակի դինուորներուն հսկողութեան տակ: Մօտ 70 դինուած կամաւոր հայ պահակներ կ'օդնեն դինուորներուն եւ ժողովուրդը ոչ մէկ դժդոհութիւն ունի դրամման բանակէն :

Հ· Մ· Ը· Միութեան նպատակը հասած է Պատրիարքին : Զորս օր մնացի վանքը եւ ատուգեցի ժողովուրդին աննկարադրելի թշուառութիւնը:

Լոնտոնէն Ներսէս Կիւլպէնկեան հեռագրով 1000 սթերլին դրկած է Պատրիարք Հօր: Վանքին վրայ արձակուած են մօտ 100 ռումբեր եւ 4 հատ հրասանդի 125 մմ· երկայնութեամբ ռումբեր, որոնցմէ 2ը չեն պայթած :

Տօքթ· Գրիգորեանի ներկայութիւնը նախախնամական եղած է· բուժարանին մէջ խնամքով պարմանուած են 14 Մայիսէն մինչեւ 7 Յունիս 1250 հոդի: 2130 հոդի ժանտասեռնդի ներարկում ստացած են, եւ 50 հոդի ծաղկախտի :

Ատրպ· միարանութեան խնդրանքին ընդառաջելով, անոնք եւս պատուաստուած են: Վիրաւորհաշիւներուն ընդհանուր թիւր եղած է 166 հոդի, որոնցմէ 13 անձ, երկուքը Միարանութեան պաշտօնեաներէն :

Ժողովուրդը կ'ապրի թաքստոցներու մէջ, խիստ անկարպրելի պայմաններու տակ: Ամէն կողմէ օդնութիւն կ'աղերսեն: Վանքը ներկայիս 700 հոդիի օրական ժամ մը ճաշ կուտայ : Եթէ չարունակուի ներկայ կացութիւնը, հաւանաբար նպաստաւորեալներու թիւը մօտ աւելնէն հասնի հարիւրի :

Մոհանոցներ եւ փուռեր թաքստոցներու մէջ անդամ կ'աշխատին խեղճ Հայերուն օդնութեան հասնելու համար: Ոչ յոյս, ոչ ալ ջուր կայ վանքէն ներս: (Ամէն դլուխ թիթեղ մը ջուր կը տրուի չաբաթական) :

Պատրիարք Հօր հեռատեսութեամբ ամբարուած պաշարը իրական օրհնութիւն մը եղած է: Մինչեւ 7 Յունիս 19.930 բաժին հաց եւ կերակուր բաշխուած է ժողովուրդին :

Վանքին կարուածներուն մեծ մասը աւերուած է: Երուսաղէմը աւերակ եւ տխուր պատկեր մը կը ներկայացնէ: Խիստ տխուր մթնոլորտ մը կ'իշխէ վանքին ներս եւ վանքէն դուրս: Ժողովուրդը արտաքին ամէն յարաբերութենէ ու օժանդակութիւններէ կարուած է :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ՀԱՑԿ· ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՄԱՍԻՆ

Բիւզանդագէտներու համադումարին առթիւ կազմակերպուած է դուցահանդէս մը Սորպոնի մէջ: Այս առթիւ շաբաթ օր, ժամը 5—6, Ֆրանսերէնի լեզուով դասախօսութիւն մը պիտի կատարուի հայկական ճարտարապետութեան եւ Արուեստի մասին: Կազմակերպիչ մարմնոյն բարեհաճ արտօնութեամբ, դուցահանդէսը նոյն օր ժամը 2—6 բաց է հայ մտաւորականներու համար, Սորպոնի չէնքին մէջ E բաժանումին Ա· յարկը, Ecole des Hautes Etudesի սրահներուն մէջ :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ համայնավարներու ընդհ· ժողովը իրենց պաշտօններուն մէջ վերահաստատեց մարշալ Թիթօն, եւ կեդրոնականկոմիտէի միւս անդամները՝ որոնք բանադրուած էին Կոմինֆորմի կողմէ: Այս առթիւ փոխ-նախադահը, Փիժատ, յայտարարեց թէ՝ Եուկոսլաւիա այլեւս չուղեր պալքանեան դաշնակցութիւն մը կազմել Պուլկարիոյ եւ Ալպանիոյ հետ, որովհետեւ յարաբերութիւնները փոխուած են հիմա:— Թիթօ ծանուցադիր մը ուղղեց Միացեալ Ազդերու Ապահովութեան խորհուրդին, բողոքելով թէ Անգլիա և Ամերիկա կ'ուղեն Իտալիոյ կցել Թրիէսթէն, հակառակ հաշտութեան դաշնադրին: Եուկոսլաւիա խաղաղութեան համար վտանգ մը կը նկատէ այս ընթացքը:

Նոր դահլիճին առաջին գործերը

ՀԱՑԻ ԲԱԺՆԵԶԱՓԸ ՊԻՏԻ ԱԻԵԼՆԱ՞Ց

Նոր դահլիճը Դ· օր դումարեց իր առաջին նիստը, նախագահութեամբ Պ· Վէնսան Օրիոլի :

Երկրագործական նախարարին առաջարկով, նախարարներու խորհուրդը ցորենին գին որոշեց 2300 Ֆր· կենդինարը: Հացին դինը պիտի չփոխուի, դոնէ մինչեւ Սեպտեմբեր: Կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ աւելցնել հացին բաժնեչափը, երբ ճշդուի ցորենի հունձքին քանակը:

Փոլ Ռէյնօ ժողովին պարզեց իր տնտեսական եւ ելմտական ծրագրին զլխաւոր կէտերը: Իր առաջարկին վրայ ժողովը իսկոյն հաւանեցաւ զեղչել նախարարներու քաղաքային եւ զինուորական անձնական դիւանի պաշտօնեաներուն թիւը եւ մեծապէս կրճատել այս դիւաններուն ծախքերը : Իւրաքանչիւր նախարար իր տրամադրութեան տակ պիտի ունենայ իրը պաշտօնեայ, բացի կարդ մը զլխաւոր նախարարութիւններէ: Մինչեւ հիմա նախարարները սովորութիւն ունէին մեծ թիւով «մասնաւոր կցորդներ» նշանակելու: Ատեն մը միայն մէկ նախարար հարիւրէ աւելի կցորդներ ունէր :

Եթէ հաւատանք զանազան տեղեկութեանց, անմիջապէս որ Ռէյնօ պարզել սկսած է իր ծրագիրը, ընկերվարական նախարարները զոչած են· — « Անընդունելի են»: Ընկերվարական Թիւլ Մոք եւ Տանիէլ Մայէր կորովի բողոք բարձրացուցած են մասնաւորաբար այդ ծրագրին խնայողութեանց վերաբերեալ մասին դէմ, որոնց հետեւանքովհարկ պիտի ըլլայ ճամբել հազարաւոր պաշտօնեաներ կառավարական վարչութեանց իր ազդայնացուած ձեռնարկներուն մէջ:

Նոյն իրիկունն իսկ, նախարարական մասնակի ժողով մըն ալ տեղի ունեցաւ, ուսումնասիրելու համար Ռէյնօյի առաջարկները: Ելմտական նախարարը իր կողմէ յայտարարած է թէ՝ իր ծրագրին մասն ու ոդին հակասահմանադրական չեն թուար: Հաղորդած է նաեւ թէ նոր օրէնք մը պիտի առաջարկէ «Թրրսթ»ներուն դէմ: Թերեւս այս օրէնքը զոհացում տայ ընկերվարականներուն, եւ մղէ զանոնք աւելի հաչտարար ըլլալու: Նախարարին պատրաստած օրինադիծերը Ազգ· ժողովին պիտի ներկայացուին յառաջիկայ երկուշաբթի գամ երեքշաբթի օր: Եթէ ընդունուին, պիտի յայտարարուին մամուլոյ հրամանագիրներով :

★ Ազգային նախարար Շուման հաղորդեց խորհուրդին թէ Անգլիա, Ամերիկա եւ Ֆրանսա պատրաստած են ծանուցագիր մը, որ չատով պիտի յանձնուի Մ· Միութեան, դիւրացնելու համար ուղղակի բանակցութիւնները դաշնակիցներու եւ Մոսկուայի միջեւ :

★ Ցորենի արտադրութեան ընկերակցութիւնը անբաւական կը դտնէ նոր գինը, 2300 Ֆրանք (իրենց պահանջն էր 2460 Ֆր·) : Պաշտօնական շրջանակներուն մէջ դիտել կուտան թէ ագարակատէրերուն սովորութիւնն է միշտ բողոքել կառավարութեան որեւէ կարպադրութեան դէմ :

★ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը ունկնդրութիւն խնդրեց նոր վարչապետէն, խորհրդակցելու համար աշխատավարձի յաւելման եւ ապրուստի սղութեան մասին :

ՆՈՐԷՆ ԺԻՈՐ Ա.ԶԳ· ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Համայնավարները Ազգ· ժողովի Զորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, երրորդ անդամ ըլլալով, նորէն չանցին արծարծել դպրոցներու աշխարհականացման խնդիրը, պահանջելով ջնջել ծանօթ հրամանագիրը: Երեսփոխաններու մեծամասնութիւնը, թէ ձախակողմեան եւ թէ աջակողմեան, խափանարարութիւն նկատեցին այս առաջարկը, եւ բուռն կերպով բողոքեցին համայնավարներուն դէմ, որոնք նորէն անորակելի բացատրութիւններ դործածելին իրենց հակառակորդներուն դէմ: Մասնաւորաբար ուշադրութիւն դրաւեցին համայնավար երեսփոխանուհիներու հանած ժխորներն ու բացագանչութիւնները: Թերթերը կը դրեն թէ տիկին մը, նոյնիսկ արտասանեց այնպիսի բառեր որոնք պուլվառներու բառարանէն փոխառնուած էին :

Համայնավարներու առաջարկը քուէարկութեան դրուելով, մերժուեցաւ 183ի դէմ 407 ձայնով: Թերթերը կը դրեն թէ՝ աշխարհականացման խնդիրը վերստին արծարծելով, համայնավարները դիտաւորութիւն է դժուարութիւն յարուցանել, պահլճի ընկերվարական եւ ոչ – ընկերվարական անդամներուն միջեւ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԻՐԱՆԻ չահը, Մոհամմէտ Բէզա, որ այս պահուս Լոնտոն է, պատասխանելով Վէնսան Օրիոլի հրաւէրին, փարիզ պիտի դայ Օգոստոս մէկին, քանի մը օր մնալու համար :

ԿԻՊՐՈՍԸ ետ կը պահանջէ Յունաստանի թադաւորը, փոխարէն յանձն առնելով նաւային խրխիններ տրամադրել Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներուն, Կրետէի մէջ:

Նոյնը ու աղաւաղուած « Հայերն » —nomina sunt odinsa — իրենց պրեմի ոչխարներն էնու տարեթուական ու տարբերակ կոպիտ ձեւերու մեջ իրենց Հայ անունները ոտնակոխ ընելու համար։—

Ա.

Նախով ասելի պէտք է վերջին Հայ-Թրքական տարիներուն, տղեկ ինչ կրնա ըլլալ Հայ « Հայ » տուն կամ ընկեր ու կատարած ոճրագործութիւնները Ս. Պատուական Գիրքին մէջ։ Ինչպէս նաեւ « Հայկական ոճրագործ » վերնագիրը կրող Ռուսահայ տաղանդաւոր գրչի երկերը։

Ամէն անգամ որ Թրքահայ մը կ՚ուզէ ինքզինքը ներկայացնել իբրեւ « Հայ » տուն, ան կ՚ուզէ ըսել թէ ինքը Հայ չէ, կամ ինչ որ նշանակութիւն ունի Հայ անունին տակ, ան Հայ չէ։ Ինչպէս որ Հայ չէ Թրքահայ մը, որ Հայ անունը կը գործածէ Թրքական ոճրագործութիւններ կատարելու համար։ Ինչպէս որ Հայ չէ Հայ մը, որ Հայ անունը կը գործածէ Հայ ազգին դէմ

ՄԱՄՈՒԼ

ԽԻՍՏ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ »

Հալէպի «Արեւելք»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (8 Յուլիս) :—

... « Ոչ միայն ունայնամիտ էին եւ տղայ՛ մեր հակառակորդները, այլեւ սոփետ : Գիտակցաբար ստախօս : — 1947ի Մայիսի սկիզբը, երբ վրան ու տակը 51.000 Հայեր ներդաղթած էին հայրենիք, Նիւ Եորքի Ազգային Մորմոնական Ժողովրդի Ջոզեֆ Տօքթ. Մ. Քնակունի (նաեւ ներդաղթի կոմիտէի քարտուղար), կը յառաբարէր «Համահայկական Կոնգրէս»ի բեմէն՝ ի լուր հայ աշխարհի . — « Անցեալ տարի (1946)ին) սովետական Հայաստան վերադարձան աւելի քան 60.000 Հայեր : (Համաձայն «Սովետական Հայաստան» ամսագրի 1946 Դեկտեմբերի թիւին՝ 1946ին ներդաղթողներու թիւը է մի միայն 50.735 ,— «Արեւելք») : Ցառաջիկայ քանի մը տարուան ընթացքին, 500.000 — 600.000 Հայեր եւս պիտի ընդունին հայրենիք » :

Քնակունիները առանձին չէին իրենց թունաւոր լաւատեսութեան մէջ : Երեւանէն մինչեւ զաղթաշխարհի վերջին անկիւնը, բոլշեւիկ փարախականները նոյն յանկերգը կը հնչեցնէին, մասնաւոր հրահանգով, հայրենասէր հայ բազմութիւնները բարոյալքել ենթարկելու համար Ա. Միւոյեան եւ անոր արտասահմանեան գործակալներու լուծին : — «Ներդաղթի՛լ կ'ուզես : Հրաժարէ Դաշնակցութենէն, հրապարակաւ նախատէ զայն, ոտնակոխ դարձուր ազգային բոլոր սրբութիւններդ, հայհոյէ Հ. Մ. Ը. Մ.ին, եւ կը ստանաս մուտքի վիզադ» : Ոչ աւելի, ոչ պակաս : Ողբերգութիւնը մէկտեղն է, եւ մինչեւ այսօր հազարաւորներու հոգին կը մխայ ելլկուան այս թրքութենէն , — բոլշեւիկեան բարքերու անսանձ ապատակութենէն :

Ի՞նչ պատկեր կը պարզուի այսօր :

Երկու տարուան ընթացքին (1946—1947) մօտաւորապէս 86000 դժբախտներ տարտղնելէ վերջ խորհրդային տափաստաններու վրայ, Երեւան հարկ կը զգայ այսօր «Խիստ սահմանափակել» ներգաղթը, ինչպէս կը հաւաստեն «լաւատեղ – նակ»ները, — անոնք որ ձիւն թերին ծաղկեալ ու բարգաւաճ դաղութներու դլխուն, ու այսօր կը փորձեն արդարացնել Մոսկուայի նենդութիւնները՝ ձրի պատրուակներով :— «Միջազգային չփոթ կացութեամբ» եւ բնակարանային սուր տագնապով » ... :

Տեսէք թէ ինչ կը դրէ անոնցմէ մէկը :— « Պարզ է, թէ այս տարի ներդաղթը ամբողջ արտասահմանէն, ինչպէս նաեւ մեր դաղութներէն՝ պիտի ըլլայ խիստ սահմանափակ : Կը կարծենք, թէ այս կացութեան պատճառը պէտք է փնտռել, միջազգային չփոթ կացութեան հետ միասին, Սովետ. Հայաստանի մէջ դոյութիւն ունեցող բնակարանային սուր տագնապին մէջ» : («Ջարթօնք», ամսկավար, 29– 6 – 1948, Հ. Սեդրակեան) :

Այս իմաստուն բանբերները ո՞ւր էին երէկ, երբ կը դիմէինք իրենց խղճին՝ որպէսզի օդային խոստումներով չօրօրեն միամիտ եւ անդէտ բազմութիւնները , ներդաղթի կարելիութիւնները չափեն չօչափելի տուեալներու վրայ — հողով ու բազուկով — եւ պատճառ չդառնան միջակօրեայ խաւերու քազցին ու մերկութեան :

Ինչո՞ւ «դաղտնիք» էր այս ճշմարտութիւնը՝ երէկ, ու «պարզ» կը դառնայ այսօր, «հրաշիւք իմն» :

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

« ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐ »Ը

ՄԱՐՍԷՅԼ (Ցատագած) .— Հ. Յ. Դ. Պուլ – վար Օտտոյի Վառմեան ենթակոմիտէի տարեկան դաշտահանդէսը — նուիրուած հայ հերոսներու անմահ յիշատակին — տեղի ունեցաւ 11 Յուլիս կիրակի ամբողջ օրը, Սէնթ Ամարէի ծառախիտ եւ օդառուն պարտէզին մէջ : Առաւօտէն սկսած նահապետական սովորութեամբ Պուլվար Օտտոյի լուրաքանչիւր հայ ընտանիք իր տեղը դրաւած էր արդէն զոյդ եռադոյներու եւ անմահ հերոսներու նկարներուն չուքին տակ :

Իսկական ուխտագնացութեան օր մըն էր : Ժամը 3ին համդէսը բացուեցաւ «Մարսէյէզ»ով եւ «Մշակ բանուոր»ով զոր ներդաշնակութեամբ երդեցին Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի սանուհիները եւ որ ունկնդրուեցան յոտնկայս :

Գեղարուեստական բաժինն իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերած էին Օր. Օր. Զուարթը, Ադաւնին, Վերդինէն, Հեղինէն, Արաքսին, Շողիկը, Եղօեանը եւ Ալդրանիկը իր ջութակով : Բոլորն ալ չատ յաջող : Նոյնքան յաջող էին Արեւնոյչներու , Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի հայկական պարերը հայրենի տարազով : Այս դեղարուեստական բաժինին պատրաստութեան առթիւ իրենց սիրայօժար աջակցութիւնը բերին Տիկիններ Մ. Շամլեան, Ֆ. Արզումանեան եւ Ա. Սուքիասեան : Մեր խորին շնորհակալութիւնները այս առթիւ :

Ժամը 4.30ին նախագահ ընկեր Գ. Գէ – որգեան ձայնը տուաւ օրուան բանախօսին՝ ընկեր Ս. Տէր Թովմասեանի, որ խօսեցաւ աւելի քան մէկ ժամ, պարզելով մանուածրագէս 19րդ դարու վերջին կիսուն հայ ժողովուրդի ապրած դժոխային պայմանները եւ թէ ինչպէս Աբդիւհանները, Նալբանտեանները, Բաֆֆիները ու յետոյ Ա.հարոնեանները իրենց յեղափոխական դոռ մարտակոչէ – րով ու դրականութիւնով իրական կեանքի կոչեցին Որսորդ Ալօները, Ֆարհատները, Արսլաններ – ը, Արարօներով, Աղբիւր Սերօրներով, Անդրանիկներով, Մուրատաններով , Գէորգ Զաւուշներով եւ չատ ուրիշներով, մինչեւ Սարտարապատ, Ղարաքիլիսէ, Պաշ Ապարան, մինչեւ 1918«Մայիս 28»ը : (Ծափեր) :

Ընկերը իր բանախօսութիւնը վերջացուց այսպէս — Հերոսները դիտակցօրէն մեռան, վասնզի ուղեցին իրենց անձնուիրութեամբ ազատել հայ ժողովուրդը, ազատագրել Հայաստանը : — Այսօր դէնքի հերոսութիւն չկայ, ճիշդ է, բայց հերոսութիւնը միայն դէնքո՞վ կ'ըլլայ : Կան եւ ուրիշ տեսակի հերոսութիւններ : Նոյնքան հերոսական է, օրինակ երբ հայ մայրը տունին մէջ իր զաւակին հայեցի դաստիարակութեան հոգ կը տանի : Եթէ մինչեւ բախտաւոր օրուան հասնիլը կրցանք հայ, պահել այս ժողովուրդը, հերոսութիւն է :

Բանախօսութենէն վերջ դասնուկ մը ճոխ – դի դրուելով, կարճ ժամանակի մէջ բարձրացաւ մօտ 30.000 ֆրանքի :

Ամէնէն վերջ Պ. Օտտոյի Ադամեան թատերախումբին կողմէ , ղեկավարութեամբ ընկեր Աշոտի յայտողութեամբ ներկայացուեցաւ Մեծ Հայուն, Ա. Ահարոնեանի « Էլ մի աղօթիր »էն պատկեր մը որ խորունկ տպաւորութիւն գործեց հանդիսականներու վրայ : Ցետոյ սկսան յեղափոխական երգերը : Ժամանակը կ'անցնէր, բայց ո – րո՞ւ հոգ : Ջկ՞ որ հայ «Հերոսներու օրն » էր :

Բարի՛ր բայ աչքերով կոյրերուն, սուտ խուլերուն եւ մանաւանդ անմեղ աղջիկներու պարի փորձերուն լրտես ուղարկողներուն :

Արմաղան

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ ԵՐԿԵՐԸ, հինպերորդ հատոր : Ընկերաբանական եւ դրաբանական հարցեր : (Ազդութիւնը հիմք մարդկային ընկերութեան . — Անհատասերութիւնը կեանքի մէջ .— Մտաւորականութիւն եւ կուսակցութիւն .— Անկախութիւն – ը պահանջ պղպային գոյութեան .— Սէրը եւ ներթը բանահիւսութեան մէջ .— Բանահիւսական ճարտարապետութիւն : Տպ. Հայ Ճեմարանի, Պէյրութ, 1948 : Գինը եօթը լիր. ոսկի :

ԱԼԻՔ, դրական, պատմական եւ դիտական կիսամսեայ, թիւ 1 եւ 2, Շտուտկարտ, 1948 : Խմբագիր՝ Ս. Նայիրի : Հասցէ .— Bad – Cannstatt, Neckartalstrasse 127 (Allemagne) :

ՍԿԱՄՐՏԻՆ ԱԼՊՈՄԸ, Հրատ. Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆիքթի մասնաճիւղին, Արիներու խմբապետութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի 30ամեակին եւ Ցունաստանի չորքանի կռիւներու 25ամեակին առթիւ : Ա – թէնք, 1948 : Տպ. «Ազատ Օր» :

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (63)

ԱՇՈՏ ԵՐԿԱԹ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Դ.

Աշոտ Երկաթ կը լսէր անմեղ մանուկներու այդ արտաքին աղաղակները ու սիրտը կ'ուռենար յուզումէն : Իսկ երբ մօտեցաւ Մասիսին, երբ տեսաւ անոր ալեպարդ դագաթը, փղձկեցաւ յանկարծ ու աչքերը լեցուեցան արցունքով :

Սիրուն էր Մասիսը : Վիթխարի հսկայի նը – ման, հպարտութեամբ կը նայէր չորս կողմը : Ամէն ինչ փոքր կ'երեւար անոր համար, մանր ու սուտ . ինքն էր միայն ամէնքէն վեհ ու բարձր : Իր չուրջը պատած էր խաւարը, իսկ իր դագաթը, ուր կը տիրէին յաւերժական ձիւնն ու սառոյցը, բուքն ու մրրիկը, դեռ ոսկեզօծուած էր արեւի թոյլ ճառագայթներով :

Ծիրանի քող էր ձգուած այդ դագաթին վը – րայ, այդպէս էր որ Հայոց աշխարհի հսկան կ'ընդունէր իր տէրը, իր թագաւորը :

Բայց հետզհետէ այս պատկերը նօսրացաւ ու չքացաւ : Անհերեւոյթ ձեռք մը յանկարծ վերցուց ծիրանի քողը հսկայ Մասիսի դագաթէն եւ ընկղմեց խորին խաւարի մէջ : Այժմ միայն անոր լայնարձակ ստուերը կ'երեւար :

Աշոտ Երկաթի սիրտը նեղուեցաւ : Ան կ'ուզէր երկար, երկար նայիլ այդ դագաթին ու յագեցնել անով, մինչ ահաւասիկ խաւարը ծածկեց ամէն ինչ եւ չթողուց որ Հայոց թագաւորը իր կարօտն առնէ : Աւելի արագացուց ան իր ձիուն ընթացքը : Գիշերը հետզհետէ կը տարածուէր ամէն կողմ . անհրաժեշտ էր չուտ տեղ հասնիլ, հանգստանալ եւ հանգիստ տալ զօրքերուն :

Ցանկարծ խորին մթութեան մէջէն լսուեցան ձիու դոփիւններ : Ո՞վ էին, ի՞նչ ձիեր էին, թշնամի՞ թէ բարեկամ . չգիտէր . բայց անկասկած էր որ դիմացի կողմէն ձիաւոր դունդ մը կուգար : Աշոտ Երկաթ նշան ըրաւ եւ իր զօրքերը կանգ առին :

Բայց դիմացէն եկող դունդը աներկիւղ կր չարունակէր առաջ դալ . այնպէս կը թուէր, թէ կամ իրապէս աներկիւղ դինուորներ էին անոնք եւ կամ չէին տեսներ իրենց դէմ դանուող թշնամին : Երբ բաւական յառաջացան անոնք, Աշոտ Երկաթ սուրը հանեց պատեանէն եւ դոչեց խրոխտ ձայնով .

— Ո՞վ է եկողը, բարեկա՞մ թէ թշնամի :

— Կեցցէ Աշոտ Երկաթը, ապրի Մարտիրոս Հայրը, դոռացին նորեկները ու կանդ առին Աշոտի դիմդին մօտ :

Աշոտ Երկաթ ու Մարտիրոս վանահայրը ողջագուրուեցան : Ծերունի վանահայրը ամուր մը սեղմեց Աշոտ Երկաթը իր կրծքին եւ մրմնջեց .

— Կորսուածը դտնուեցաւ . այժմ վատահ եմ որ պիտի ապրի Հայաստանը :

Երկու խումբերն ալ, որոնցմէ մէկուն առաջնորդն էր մեզ ծանօթ Գէորգ Մարզպետունի իշխանը, իրարու միացան եւ սրարշաւ չարունակեցին իրենց ընթացքը : Հեռու չէր Կողբ դիւղաքաղաքը, ուր պիտի իջեւանէր Աշոտ Երկաթը իր զօրքով :

Արդէն հեռուն կ'երեւար դիւղաքաղաքը, երբ յանկարծ քանի մը նետեր թռան օդին մէջէն եւ խումբ մը, սուրերը քաշած, յանկարծակի յարձակում գործեց Աշոտ Երկաթի զօրքերուն վրայ :

— Դաւաճանութիւն, դոչեց Աշոտ Երկաթ եւ փոթորիկի մը պէս նետուեցաւ թշնամիներուն վրայ :

— Վատ է անարդ ... մրմռաց Մարտիրոս վանահայրը :

— Աշոտ սպարապետն է, ան դիմեց իր խօսքը եւ կրկին դաւաճանեց, աւելցուց Գէորգ իշխանը եւ իր խումբին գլուխն անցած՝ յարձակեցաւ թշնամիին վրայ :

Մթութեան մէջ սուրերու չհաւասարը միայն կը բան առաջնորդն էր Աշոտ սպարապետը, չգիմանալով Աշոտ Երկաթի բուռն յարձակումին, փախուստի դիմեց եւ սպաստանեցաւ Կողբ . բայց Աշոտ Երկաթի դինուորները չարունակեցին հետապնդել զայն : Շուտով դիւղաքաղաքէն դէպի ներս կիսնք բարձրացան հրդեհի բոցեր . հրեղէն լեզուներով՝ բոցերը հետզհետէ մոխիրի վերածեցին Կողբ դիւղաքաղաքը :

Հրդեհի լոյսին տակ դեռ կը կռուէին Աշոտ սպարապետի եւ Աշոտ Երկաթի զօրքերը, մինչ ժողովուրդը, անպատսպար ու չուարած, օդնու – թիւն կը կանչէր, չիրնալով փախուստի ելք մը դտնել իրեն :

ԲԱԳՐԱՏ ԱՑՎԱՉԵԱՆՑ

Ի՞նչպէս պիտի լուծուի Պերլինի տագնապը

Վերջին լուրերու համաձայն, երեք Մեծերը, համախորհուրդ որոշած են ոչ թէ ծանուցագիր մը, այլ յուշագիր մը ներկայացնել Մոսկուայի դեսպանական հարցի մասին, յայտնելու համար թէ պատրաստ են քանակցելու, Պերլինի պաշարումը վերցուելէն անմիջապէս ետք: Առ այժմ, հարց պետութեանց արտաքին նախարարներու ժողովի խօսք չկայ, որովհետեւ այսպիսի հաւանքոյթ մը երկար պատրաստութեան կը կարօտի: Երեք Մեծերու միտքն է վիճելի հարցերը քննել, Պերլինի Հակակշռի Յորհուրդին նման ժողովի մը մէջ, կամ դիւանագիտական ճամբով:

Մ. Նահանգներու, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դեսպանները զատ զատ պիտի կատարեն իրենց դիմումը, Մոսկուայի ուշադրութեան յանձնելով հետեւեալ կէտերը.—

1.— Պերլինի պաշարումով բռնաբարուած է Միացեալ Ազգերու հիմնական կանոնադիրը, որուն համաձայն վէճերը պէտք է կարգադրուին առանց բռնի ուժ գործածելու:

2.— Արեւմտեան պետութիւններու կարծիքով, պաշարումը բռնութիւն բանեցնելու կոպիտ ձեւ մըն է:

3.— Արեւմտեան պետութիւնները բռնութեան տակ չէ որ պիտի թողուն Պերլինը: Անոնք երբեք իրենց միտքէն չեն անցըներ հեռանալ այս քաղաքէն: Ոչինչ բան, եթէ օր մը, այսինքն՝ հաշտութեան դաշնագիրը կնքուելէ ետք, Զորս Մեծերը միասին պարպին Պերլինն ու Գերմանիան:

4.— Երեք Մեծերը բանակցութեան պիտի հրաւիրեն, ցորչափ Մոսկուա ճնշում կը բանեցնէ պաշարումի նման միջոցներ ձեռք առնելով:

5.— Անոնք պատրաստ են դիւանագիտական բոլոր միջոցները գործածելու, վէճերը կարգադրելու համար:

6.— Երեք Մեծերը խնամքով կշռած են իրենց գործերը, այնպէս որ, եթէ կացութիւնը ծանրանայ, իրենք չէ որ պատասխանատու պիտի ըլլան աշխարհի հանդարտին կարծիքին առջեւ, այլ՝ Մ. Միութիւնը:

★ Մոսկուայի ամերիկեան, անգլիական եւ Ֆրանսական դեսպանները հրահանգ տացան իրենց կառավարութիւններէն խնդրելու Մոլոթովէ որ տեսակցութիւն մը ունենայ իրենց հետ, այս իրիկուն կամ վաղը մինչեւ կէս օր: Որպէսզի այս տեսակցութեան արդիւնքը անդադրապահութեամբ իսկոյն չհաղորդուի մամուլին, երեք Մեծերը անոր պիտի տան մանրամասն խօսակցութեան հանդամանք: Երբ Մոլոթով ակզբունքով ընդունի Պերլինի պաշարումը վերցնել, այն ատեն է միայն որ բանակցութեանց պիտի սկսուի պաշտօնական հանդամանք: Առաջին անգամ Ֆրանսական դեսպանն է որ պիտի տեսակցի Մոլոթովի հետ, որովհետեւ Մոսկուա կը գտնուի արդէն: Միւս երկուքը նոր վերադարձան Լոնտոնէն:

★ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարար Մարշըլ բացարձակօրէն հերքեց այն լուրը թէ պիտի յետաձգուի արեւմտեան Գերմանիոյ քաղաքական եւ տնտեսական կազմակերպութիւնը:

600 մեռեալ, 1800 վիրաւոր

ԱՀՌԵԼԻ ՊԱՅԹՈՒՄԻ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔՈՎ

Ահարկու պայթում մը տեղի ունեցաւ Զուրիք-չարթի կէս օրէ ետք Լուտվիկսհաֆընի քիմիական ամէնէն մեծ գործարանին՝ «Պատիշէ Անիլին ունա Սոտաֆապրիք»ի մէջ (Գերմանիա) որ Ի. Կ. Ֆառպըն ընկերութեան կը պատկանի, եւ 22000 գործաւոր կը բանեցնէ: Արկածին պատճառն է բոցակիզութիւն մը, որ տեղի ունեցած է եթիլի քլորուկ պատրաստող քիմիարանին մէջ: Պայթումը մը այնքան ուժգին եղած է որ մօտակայ տուներու տանիքները քանդուած եւ հեռուները նետուած են. Լուտվիկսհաֆընի չէնքերուն բոլոր ապակիները կոտրած են: Հրդեհը կը տեսնուէր Հեյնոյի միւս կողմէն, Մանհայմէն, եւ 35 քիլոմեթր հեռուէն. իսկ պայթումին ձայնը լսուած է 50—60 քիլոմեթր անդին: Հեռաձայնի թելերը մասամբ քանդուած են: Հրդեհը կը չարունակուի: Վախ կայ որ հասնի մինչեւ այն գործարանը՝ ուր կան «մեթանոլ» պարունակող երկաթուղիի կառքեր (քիմիական վառելանիւթ մը):

Ահաւասիկ տեղեկութիւններ. 600 հոգի մնաց եւ ասկէ քան 2000 հոգի վիրաւորուած են: Գործարանը դտնուելով Ֆրանսական շրջանին մէջ, մեռածներուն մէջ կան երկու Ֆրանսացի սպաներ եւ չատ մը պաշտօնեաներ: Ֆրանսացիները արկածին վայրը փութացուցած են հիւանդապահուհիներ, հրշէջ վիճուրներ, դեղեր եւ այլեւայլ պիտոյքներ, վիրաւորեալներուն օգնութեան հասնելու համար. Ամերիկացիներն ալ իսկոյն դինուրներ ղրկած են Ֆրանքֆուրտէն, հրդեհը մարելու եւ ազատելու համար վիրաւորները:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆԴԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Փոն Թ'Օպնայի «Կորիւն» խումբին եւ հովանաւորութեամբ Վալանսի Շրջ. կոմիտէին: Այս կիրակի առաւտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ, Bosquetի ընդարձակ դաշտին մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ԴԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին եւ հաճելի ամառնկալներ: Ուրախութիւնք նաեւ բարձրախօս: Ամէն տեսակ խմիչք եւ խորոված:

Սիրով կը հրաւիրենք Վալանսի եւ Ռոմանի ընկերները եւ Փոն տ'Օպնայի հայրենակիցները:

×

ՄԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Օգոս. 8ին կիրակի ամբողջ օրը Վալապրի դաշտը Մարսէյլ քաղաքէն գացողներուն համար մատնաւոր օթոբար կը մեկնի:

Ամէնէն արձանագրուիլ Պ. Շերիկեանի խանութը:

★

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, Սէսէնի դաշտը այս կիրակի: Մեկնում կիրակի առաւօտ հանրակառքով ժամը 7.45ին, Croix Rougeէն:

Գեղարուեստական բաժին եւ ամառնկալներ:

ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹԻ

Մեր բաժանորդները իրենց բաժնեգիները կրնան վճարել ընկեր Ա. Նագաշեանի:
9 Bld. Ulysse Gras. Ste. Margueritte:

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ, Փարիզի Հայոց Ս. Ցոլհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, Շահէ վրդ. Ամէմեան պիտի պատարագէ եւ քարոզէ: Հայ հաստարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Պ. Օննիկ Աբգէհան եւ Տիկին Վալանթին Բարսեղեան հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կուտան այս կիրակի Պատարագին վերջ Շամլիի եկեղեցին իրենց ողբացեալ մօր, Տիկ. Միհինէվվէր Աբգէհեանի մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Պանեէօ Քաշանի «Արծիւ» ենթակոմիտէին հազար Ֆրանք կը նուիրէ Վէթ. Ֆոնտին, Օր. Աշխէն Զրուանեդեանի ամուսնութեան առթիւ, վոխան ժաղկեփունջի: Սոսնալ «Յառաջ»էն:

եալները, որոնցմէ չատեր կը մնան վիրատակներուն տակ: Նոր պայթումներ ալ լսուած ըլլալով, հրաման արուեցաւ պարպել արկածեալ շրջանի ամբողջ ժողովուրդը: Տեղին վրայ կը մնան միայն հրշէջ գունդերն ու ազատարար խումբերը:

Մանադէտներու կարծիքով, պայթումին բուն պատճառը անբացատրելի կը մնայ առ այժմ, եթէ ոճրագործ ձեռքի մը արդիւնքը չէ:

★ Վերջին հեռագրի մը համաձայն, տակաւին հարիւրաւորներ կը մնան բոցավառ փլատակներուն մէջ:

★ Այս լուրը տալու առթիւ, համաձայնաւար «Իւմանիթէ»ի իր խոշոր խորագիրներուն մէջ, կ'ըսէ թէ՝ «Պատիշէ Անիլինը» այն գործարանն է, ուր արեւմտեան պետութիւնները իրենց պատերազմի պատրաստութիւնները կը կատարեն, մեզասակցութեամբ Գերմանիոյ նախկին թըլսթներուն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

14ՐԴ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԸ մեծ հանդիսաւորութեամբ բացուեցաւ երէկ, Հինկշաբթի, Ուէմպլիի մարզարանին մէջ (Անգլիա), թափաւորին կողմէ արուն կ'ընկերանար թափուհին: Ողիմպիականին կը մասնակցին 60 ազգեր 6000 մարզիկներով: Սարբողութիւնը սկսաւ ժամը 2ին եւ վերջացաւ 4.36ին, երբ իւրաքանչիւր խումբ քերթ մը կատարեց իր ազգային գլօխով: Թագաւորը ճառ մը խօսեցաւ ժամը 4ին, յետոյ երեւցաւ Ողիմպիան ջահը որ փոխադրուած է Յունաստանէն եւ վառ պիտի մնայ մարզահանդէսի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին:

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ դէմ անունարկիչ գրութիւն մը հրատարակած էր Paroles Françaises չարաթաթերքը: Տնօրէնը, երեսփոխան, դատապարտուեցաւ 50.000 Ֆր. տուգանքի, իսկ պատասխանատու խմբագիրը՝ մէկ ամիս բանտարկութեան (յետաձգումով) եւ 150.000 Ֆրանք տուգանքի:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Եղիպատացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուար – ձանները քոյր կոմիտէներու բոլոր ընկերները, այս չաբաթ իրիկուն, 31 Յուլիս, ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé: Կարեւոր զեկուցում: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Վառմեան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Սէն Ժէռմէի «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԱՐՍԷԼԷՆ Տէր եւ Տիկին Վահէ Ձիհանեան ուրախութեամբ կը ծանուցանեն մկրտութիւնը իրենց չորրորդ զաւկին՝ ԲՐԻՍՏԻՆԷի, կնքահայրութեամբ Պ. Մխրդատ Ալէքսանեանի: Այս առթիւ 500 Ֆրանք կը նուիրեն «Յառաջ»ի:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՑՕԹԵԱՑ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Հ. Կապոյտ Աչքի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ: Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Café Marcelի դեղեցիկ ծառաստանին մէջ: 80 Ave. Lacassagne, Lyon:

Առնել 28—25 հանրակառքը՝ իջնել Place Henriէն մէկ կայարան առաջ:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, ընկերական յուզեցումով ընտիր նուագախումբի, ճոխ եւ առատ պուֆէ, մատչելի դիներով: Գեղարուեստական բաժին եւ անակնկալներ: Ուրեմն Լիոնահայեր փութացէք վայելելու ջերմ մթնոլորտ մը:

Մուտք այրերու 75 Ֆրանք, կիներու 50 Ֆր.:

ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը.Մ.Ի.Ս.: Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9.30ին մինչեւ լոյս, Plageի Horizonի չքեղ սրահներուն մէջ:

Ընտիր նուագախումբ Jimmy John et son ensemble:

Պարասրահը երթալու համար առնել 82 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Plage:

★ Ճաշօթ.— Բոլոր Հ. Մ. Ը. Մ.Ի.Ս. Ֆութպոլիստները իրենց լիսանները ստորագրութեան համար դիմեն Հ. Մ. Ը. Մ.Ի.Ս. հաւաքատեղին, Bar du Globe ամէն երեքշաբթի եւ ուրբաթ երեկոյեան 7էն 9:

Մահու է

Փոխ մէջ (Պաս Փըրէնէ) չափի վրայ, կիներու զերձակի եւ կարի վաճառատուն մը: Տասը աշխատաւոր – աշխատասրուհիներով: Փոխ լաւ պոյն տունը: Ընդարձակ գործատնութիւն: Յանձնութիւնը իր չորս մատերով աշխատանոցին հետ եւ բնակարան մը կահաւորուած, չորս սենեակ եւ խոհանոց: Դիմել 4 rue Adouę, Pau, (B. Py.) Պե – տիկեանի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Լիոնէն Այրի Տիկին եր – մոնէ Քիւրտանեան, Այրի Տիկին Մարիամ եւ Վահրամ Ալթընթարմաքեան՝ իրենց որդւոյն, թոռանը եւ քրոջորդւոյն վաղամեռիկ ՑԱԿՈԲ ՔԻՒՐՏԱՆԵԱՆի, (19 տարեկան) մահուան առթիւ, իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն, տեղւոյն Աղքատախնամ Մարմնոյ, Ֆր. Կ. Խաչէ եւ Կ. Խաչի վարչութեանց՝ ցոյց տուած աչակցութեան եւ յուղարկաւորութեան ներկայ հայրենակից եւ բարեկամներուն:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Պարոն Բարսեղ Տօնիկեան կեսարիոյ Տէրէ Վանք գիւղէն այժմ Istanbul Inonu Babil Sokak 34 Beyoglu, կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդին Կարապետ Տօնիկեանը. մօրը անունը Մարիամ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme – (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Տար. 1200, 6ամս. 650, Արտ· 10 տոլ· կամ 3 աՁգլ·

Tél.: GOB. 15-70 — C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 31 JUILLET 1958 Շաբաթ 31 ՅՈՒԼԻՍ

Ի· ՏԱՐԻ — 20e Année № 4596–Նոր շրջան թիւ 1015 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ ԳԻՆ 5 Ֆր·

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԵՒ ՀԱՒԱՏԱՁՈՂՆԵՐ ԿԱՆ

Ինչպէս կ'երեւայ, արտաքին գործոց մէջ դեռ միամիտներ կան որ կը հաւատան թէ պիտի կըրնան Թուրքիա վերադառնալ, օգտուելով ընդհ· ներումէ մը :

Անոնք անհամբեր կը սպասեն հանրապետութեան հռչակման 25ամեակին ծանակատարութեան, երբ հրատարակուած պիտի ըլլայ աւետարբեր հրամանագիրը (Հոկտեմբեր) ...

Ամիսներ առաջ առիթ ունեցանք չօշափելու այս խնդիրը, բացատրելով անոր ինչն ու ինչը :

Պարզապէս լրագրական չաղակրատութիւն էր եղածը, նախաձեռնութեամբ կարգ մը Թուրք թերթերու :

Այսպէս, մէկը կ'ըսէր թէ քանի որ դատական վճիռ չկայ, փախստականները կրնան վերադառնալ : Եթէ յանցաւորներ կան, թող դատեն :

Ուրիշներ, աւելի զգոյնական , կը փափաչին թէ երկիրը դրամ պիտի չտէի, «ազվիզ» պիտի ունենայ, եթէ քաղաքերուն դրօսական պայմանները եւ արտօնուի փախստականներու վերադարձը :

Միայն Հայե՞ր էին որ խարուեցան եւ դեռ կը խարուին այս խարուսիկ խայծէն :

Մ· Նահանգներու յոյն – օրթոտոքս առաջնորդը, որ Թրքամէտ հակումներ ունի, վերջերս արտօնութիւն առացած էր Թուրքիա վերադառնալու, երբեւ Թրքահպատակ :

Լուրը հաղիւ հրատարակուած, յունական Թերթերու Թղթակիցները փութացին հեռագրել, մինչեւ Ամերիկ եւ Գալիս, թէ արտօնուած է փախստականներու վերադարձը : Եւ հայերէն Թերթեր ալ արտատպեցին առանց վերապահութեան :

Կը Թուի թէ ոչ միայն հաւատացողներ, այլեւ դիմողներ եղած են, անցագիր ճարելու համար :

Պոլսական Թերթ մը կ'ըսէ թէ լուսաբանութիւններ խնդրուած են իրմէ : Եւ կը յայտարարէ, իբրեւ պատասխան (23 Յուլիս) .

— « Ինչպէս գրած էինք առեղին, ցարդ պաշտօնական ոչ մէկ բնոյթ կը կրեն այդ կարգի տարածարձութիւնները, որոնք հրապարակ ելան մօտաւոտ Հանրապետութեան 25րդ տարեդարձին առթիւ :

« Ինչ կը վերաբերի Հայերու վերադարձին վերաբերեալ մասնաւոր արտօնութեան, մոյնինքն արտաքին գործավարը պաշտօնապէս հերքեց լուրը » :

Ցետոյ կը յիշէ կարգ մը Թուրք Թերթերու Թելադրութիւնը, ներելու եւ «գոնէ իբրեւ դրօսաշրջիկ ընդունելու նախկին հայրենակիցները» :

— «Այս առաջարկն ալ մինչեւ այսօր կը մնայ բաղձանքի սահմաններուն մէջ եւ պաշտօնական ոչ մէկ արձագանգ յառաջ բերած է» :

Անդարան ինքզինքը ուրացած պիտի ըլլար , եթէ ընթացք տար այսպիսի թելադրութեանց, լայնօրէն բանալով դուռները՝ երբեմնի «վաթանտաշ»ներու առջեւ :

Կատրել, ցրուել, ասլաի տալ,—

Նոր կարգադրքին հաստատումէն վերջն ալ, ա՛յս է ազգայնական Թուրքիոյ հիմնական ուղեգիծը՝ փոքրամասնութեանց հանդէպ : Վարդապետութիւն մը, որ փոշիացուց փոքրամասնութեանց վերջին մնացորդները իսկ, իբրեւ համայնք : Քաղաքականութիւն մը ուր բարոյական եւ տնտեսական կեղեքումը գլուխ վերցնել չեն տար ոչ ամերիկան հատին, ոչ ալ հաւաքականութեան :

Եթէ ուրիշ փաստեր պակսէին, միայն «Լքեալ գոյքեր»ու ասորը եւ Ունեւորութեան տուրքի աւազակութիւնը բաւական էին զգաստացնելու պարզամիտները :

Եւ տակաւին վարատած չէ նորանոր կեղեքումներու, կողոպուտներու մղձաւանջը :

Շատ չքներ որ Թելադրութիւնները կ'ըլլային վերահաստատելու ունեւորութեան տուրքը կամ ուրիշ բացառիկ հարկ մը :Զրոյցին ազդեցութիւնը կը տեւէ տակաւին, հակառակ հրատարակուած հերքումներուն :

Ի վերջոյ պիտի համոզուի՞նք թէ այսօր Թուրքիոյ ճակատագիրը կը վարեն երեք ազգայնական սերունդներ, երէց, միջին եւ նորահաս, որոնք ժամանակի ընդհր կը նկատեն ոչ – Թուրք որոնք ժամանակի ընդհր կը նկատեն ոչ – Թուրք համայքներու վերջնական կազմալուծումն ու ձուլումը :

Երբ այս է իրականութիւնը, ո՞րքան պարտու, 13ը անպարտ արձակուեցան Նիւրընպէրկի ամերիկեան դատարանին կողմէ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ, ՆՈՐ, ՆՈՐ

Ի՞նչ մեղքս պահեմ, երբեմն կը խանգաղա – տիմ, երբեմն ալ կը սրտմտիմ, երբ կ'իմանամ նոր պիւղերու եւ աւանները չինուելիքը Ի· Հայաստանի մէջ՝ Թուրքիոյ ձեռքը մնացած քաղաքներու անունով :

Տարիներ առաջ, հիմնուեցան Նոր Ազաբկիր, Նոր Բիւթանիա, Նոր Մալաթիա, Նոր Ալարքերդ, Նոր Սեբաստիա եւայլն :

Օրինակը վարակիչ դառնալով, ուրիշ Հայր· եւ Վերաշինաց Միութիւնները ալ սկսան խլրտիլ, յաւերժացնելու համար իրենց երեմնի ծննդավայրին յիշատակը :

Եւ ահա ձեռնարկներ կամ առաջարկները՝ հիմնելու Նոր Եդեսիա, Նոր Մարաշ, Նոր Հաճըն, Նոր Զէյթուն, Նոր Այնթապ : Մինչեւ անդամ ... Նոր Կիլիկիա :

Աչուընդ օր մըն ալ պիտի ծրագրեն Նոր Տրապիզոն, Նոր Կարին, Նոր Վան, Նոր Տարօն, Նոր Սասուն :

Կարելի՞ բան է որ ոեւէ Հայրենակցական կամ վերաշինաց մէտ մնայ ուրիշէ մը :

Ես կը բողոքեմ այս համաճարակին դէմ, դիտնալով հանդերձ որ «Հայաստանասէր»ներու աչքերը նորէն պիտի շլմորին :

Ուրեմն ամէն բան վերջացա՞ծ է :

Այլեւս յոյս չունի՞նք վեստանալու — գոնէ մասամբ — այն շրջաններն ու քաղաքները որոնց յիշատակը պահել կ'ուզէք, պատճէն մը կառուցանելով Ի· Հայաստանի մէջ :

Ի վերջոյ Երեւանի բոլորտի՞քը պիտի ամփոփվինք ամբողջ արեւմտեան Հայաստանն ու Կիլի – կիան, իբրեւ հասարակ արուարձաններ :

Այն ատեն, ինչո՞ւ չէք փորձեր լեռ մըն աւ բարձրացնել Սեւանի ափը, իբրեւ Նոր Արարատ : Եւ կամ, Արաքսը յորդած ատեն, գետակ մը կազմել, իբրեւ Նոր Եփրատ :

Վ.Ա.Հէ

14ՐԴ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Եշ· օր տեղի ունեցաւ 14րդ Ողիմպիականին բացումը, Ուէմպլիի մարզարանին մէջ (Անգլիա), հովանաւորու – թեամբ թագաւորին որ ծովային համազգեստ հագած էր : Մասնակցող 60 ազգերու մարզիկներու չքերթին առեն, առաջին անդամ անցան Յոյները, իրենց դրօշով : Մնացեալները՝ այբուբենի կարգով, իրենց ազգային տարազներով եւ դրօշներով : Ամերիկացիները կը մասնակցին 500 մարզիկնե – րով :

Թագաւորը Ողիմպիականը բացուած յայտա – րարեց խորին լուութեան մէջ : Ցետոյ նուագախումբը եղանակ մը հնչեցուց եւ արձակեցան (սկսուած) 7000 աղաւնիներ թռցուելին : Թնդանօթի 21 հարուածներ ալ արձակուեցան : Ներկայ էին 80 հազար հանդիսականներ : Դերակատարներուն թիւը կ հաշուեն 10 հազար : Առաջին օրը պիտի վազէին Զէխ մը՝ տասը հազար մեթր վազքի եւ Ամերիկացի մը՝ բարձրութիւն ցատկելու մէջ :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ ԿՐ ԼՈՂԱՑԻՆ ԱՆԿԷՆի լճին մէջ, երբ պահակ մը հրամայեց դուրս ելլել : Անոնց բռնած սպառնական վարմունքէն իր պարզարիւնը կորնչցնելով, պահակը կրակ բացաւ եւ վիրաւորեց վերոնշ երիտասարդներ, մէկը՝ սրունքէն, միւսն ալ՝ կրունկէն : Խեղդուելու դէպքերը կը չանանան տաքերու աստիճանային ի վեր : Այս չարթու 11 հոգի խեղդուեցան մէկ օրուան մէջ :

ԹՂԹԱԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՀԶՕՐԵՐԻՒԹԻՒՆԸ 8 միլիառ ֆրանք պակսած է, Պանք տը Ֆրանսի չարաթական վերջին հաշուեկշռին համաձայն :

ՄԵՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ, որ կը դանուէր Պրիւքսէլի Աւտոքաք պողոտային վրայ, « Լը Կուան Մակաղէն տը լա Պուրս», մոխիր դարձաւ մեծ հրդեհի մը հետեւանքով : Այս վաճառատունը Փարիզի Կալըռի Լաֆայէթին չափ ընդարձակ էր : — Փարիզի մէջ ալ, ուր Սէն Շարլ, վառեցաւ Փազ է Սիլվա վաճառատունը : 25 միլիոն Ֆր· վնաս :

I. G. FARBEN մեծ հաստատութեան 23 վարիչներէն 9ը դատապարտուեցան իրբեւ աւարառու, 13ը անպարտ արձակուեցան Նիւրընպէրկի ամերիկեան դատարանին կողմէ :

Մոլոթով ձեռացած է Մոսկուային

Մինչ երեք Դաշնակիցներու դեսպանները կը պատրաստուէին իրենց դիմումը կատարել Մոլոթովի եւ կը յուսային թէ ան նպաստաւոր ընդունելութիւն պիտի ընէր, Ի· Միութեան արտաքին գործերու մամուլի դիւանը զեկոյց մը հրապարակեց, յայտնելու համար որ Մոլոթով Մոսկուայէն բացակայ է անորոշ ժամանակիմըհամար : Իր փոխանորդը, Վիշինսքի ալ գացած է Պեկրատ, ուր տեղի կ'ունենայ Դանուբի համաժողովը :

Մոլոթովի բացակայութիւնը ծանակոդութիւն պատճառեց Անգլիոյ մէջ : Իսկ Փարիզի մէջ, արտաքին նախարարութեան մէկ բանբերին յայտարարութեան համաձայն, հետաքրքրական է դիտնալ թէ՝ այս բացակայութեան լուրը ունկնդրութեան պաշտօնական դիմումներէն առաջ թէ ետքը ծանուցուած է : Եթէ առաջ հաղորդուած է, որ եւ է կարեւորութիւն չունի :

★ Երեք դեսպանները տեսակցելով Մոլոթովի հետ, պիտի յայտարարէին թէ երբ կարգ մը պայմաններ լրացուին, արեւմտեան պետութիւնները արտադրիր են խորհրդային ներկայացուցիչներուն հետ քննելու, ոչ միայն Գերմանիոյ խնդիրը իր ամբողջութեամբ, այլեւ Եւրոպայի վերաբերեալ մեծ հարցերը, որոնց չուտափոյթ կարգադրութիւնը անհրաժեշտ է խաղաղութեան վերահաստատումին համար :

Առկախ մնացած խնդիրներուն մէջ պէտք է յիշել մասնաւորապէս, 1. Աւստրիոյ հարցը՝ որուն մասին արտաքին նախարարներու փոխանորդները չէին կրցած համաձայնիլ անցեալ Մայիս 24ին վերջացող իրենց ժողովին մէջ, 2.— Թրիէսթէի խնդիրը՝ որուն մասին, վերջին ամիսներուն մէջ, կարծիքի փոխանակութիւններ կատարուած էին Լոնտոնի, Փարիզի, Ուաշինկթընի եւ Մոսկուայի միջեւ : Ինչպէս ծանօթ է, Ի· Միութիւնը ցարդ պատասխանած չէ այն ծանուցագրին՝ զոր Պէվին Մոլոթովի ղրկած էր Յունիս 1ին, եւ որով կը հարցնէր Մոլոթովի թէ՝ ինչ եղանակ՝ առաջարկէ այս խնդրին լուծման համար, 3.— Յունաստանի քաղաքացիական կռիւները, որոնց համար Պէվին մը յայտարարած էր երեսփ· ժողովին թէ «կը բաւէ որ կարգ մը պետական անձեր պզտիկ նշան մը ընեն, որպէսզի կռիւներուն վերջ տրուի» :

Անգլիա ծանր կը զգեհ կացութիւնը

« ԿՐՆԱՆՔ ԴԱԴՐԵՑՆԵԼ ՁՕՐԱՅՐՈՒԻՄԸ

Անգլիոյ Երեսփ· ժողովի հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, Պէվին հաստատեց թէ Դաշնակիցները վերջնապէս համաձայնած են այն եղանակին – րուն մասին՝ որուց պիտի հետեւին Ի· Միութեան հետ կատարուելիք բանակցութեանց մէջ : «Ներկայացած առաջնի առիթէն պիտի օգտուինք խորհրդակցելու համար Մոսկուայի հետ՝ Գերմանիոյ խնդրին եւ նոյնիսկ ուրիշ հարցերու մասին ալ, պայմանաւ որ այս խորհրդակցութիւնները ազատօրէն կատարուին, առանց ճնշումի» :

Պէվին յայտարարեց նաեւ թէ՝ ներկայ պարագաներուն մէջ, Անգլիա հարկադրուած է վերաքաշնել իր զինուորական դիրքը : Եթէ հարկ ըլլայ, դէնքի տակ պիտի պահէ օդային բանակի — եւ պէտք եղած ատեն— նաեւ նաւատորմի եւ ցամաքային բանակի այն զինուորները՝ որոնք, սովորական ատեն մէջ, արձակուած պէտք է ըլլան այս ամառ : Ցետոյ, պատասխանելով Զըրչիլի մէկ հարցումին, ըսաւ թէ՝ հարկ է իրարու հետ չխառնել Արեւմտեան Միութեան զինուորական կազմակերպութեան խնդիրները Պերլինի ներկայ, կացութեան վերաբերեալ հարցին հետ :

Թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան Պէվինի յայտարարութեան այն մասին ուր կ'ըսէ թէ ի հարկին կրնան դադրեցնել զօրացրումը : «Բազմաթիւ զինուորներ արձակեցինք, վերակազմելու համար պատերազմէն վնասուած տնտեսութիւնը : Ըմդունելով հանդերձ որ կացութիւնը կրնայ դժուարանալ, չենք կարծեր թէ մեր պատերազմական դաշնակիցներու քաղաքականութիւնը կրնայ առաջնորդել կացութեան մը ուր անհրաժեշտ դառնայ զինու զօրութեան դիմել » :

Նախորդ վարչապետ Զըրչիլ, որ քրտինքի մէջ կը լողար, ամէն աջակցութիւն խոստացաւ կառավարութեան, յանուն պահպանողական կուսակցութեան :

Լորտերու ժողովին մէջ ալ նոյնիսկ յայտարարութիւններ եղան : Պահպանողականները գոհ են մասնաւորապէս անոր համար որ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնէ, բանակը զօրացնելու համար :

(Աւտերու չարունակութիւնը Դ· Էջ)

ՊԵՐԼԻՆի քաղաքապետական ժողովին հատմայնավար անդամները առին քալեցին, չուզելով քուէարկել բողոքի բանաձեւ մը՝ քաղաքին պաշարման դէմ :

ՍԵՐ ԺՕՌԷՍԸ

34 տարիէ ի վեր ամէն բան ըսուեցաւ Մեծն Ժօռէսի մասին, զոհը մոլեռանդի մը՝ որուն զէնքըն էր զրպարտութիւնը: Եւ ամէն տարի այս թուականին բոլորը ընկերվարականներուն մտածումները կ'երթան դէպի ան որ այնքան կատարեալ կերպով մարմնացուց մեր իտէալները: Քիչ պիտի զար ամբողջ լրագիր մը պատմելու համար կեանքը եւ գործը Ժօռէսին, ինչպէս եւ զրածները անոնց որ համայուած են անով, ուսումնասիրած եւ չարունակած են իր գործը:

Կը բաւէ ըսել քանի մը տողով, թէ երիտասարդ տարիքէն յափշտակուած էր ընկերային հարցերով, եւ չարեցաւ ընկերվարական իտէալին, քնական մղումով մը:

Իրըեւ պետը Ֆրանսական ընկերվարութեան մէկ հատուածի մը, մասնակցեցաւ Ամսթերտամի խորհրդաժողովին, (1904) իրականացնելու համար բանուորական միութիւնը, եւ չնորհիւ իր զարգացման, յանդգնութեան, հաւատքին, եւ աշխատելու ընդունակութեան, մնաց մինչեւ իր մահը արծարծիչը, քարոզիչը եւ առչնորդը Ֆրանսական ընկերվարութեան:

Բայց այսօր կ'ուզենք չեչտել քաղաքական մարդու իր յատկութիւնը: Ան կը միացնէր չատ յաճախ երեւութապէս անհաչտ ձիրքեր:

Ազնչելի հռետոր մըն էր, որ հիացում կը պատճառէր նոյնիսկ հակառակորդներուն:

Այս մեծ եւ քնարերգակ հռետորը կը չարչէր խօսքին եւ գրուածքին մէջ ճչգրտութիւնը մեթոտին ինչպէս եւ հետեւողական եւ ճչգրիտ մտածման պահանջները:

Իր հռետորի արժանիքին կը միացնէր գործի ձիրքը: Անմիջապէս որ տրամախօսութեան պայծառութիւնը երեւան կ'ելլէր, անխախտ կը դառնար իր համոզումը: Արհամարհանք ունէր հեղհեղուկութեան դէմ: Ոչ վարանումի, ոչ ալ տնազանդութեան առջեւ կանգ կ'առնէր:

Իր ճառերուն մէջ որոնք յեղափոխական չունչ մը ունին, կան նչանաւոր պատկերներ, ոգեկոչող գերազոյն ուժգնութեամբ եւ արդարութեամբ:

Ժօռէս կ'ըսէր Պառէսին երբ ան կը մեղադրէր գինք իբր կր հեռանար ազգային հնօրեայ աւանդութիւններէն.— « Ծովը թափելով է որ գետը հաւատարիմ կը մնայ իր ակին» :

Երբ կը մեղադրէին միջազգային ընկերվարութիւնը թէ կը բաժնուի հայրենիքէն, ան կը պատասխանէր թէ « միայն մեռած տերեւներն են որ կը բաժնուին ծառէն»:

Անոր մտաւորական խղճմտանքին մասին կարելի է չիշել բազմաթիւ օրինակներ, որոնց լաւագոյնն է իր ազնիւ եւ անաչառ դիրքը Տրէյֆիւսի գատին հանդէպ:

Ներկայ ժամանակներուն մէջ երբ անջատումի այնքան մօտալ ամպեր կը դիզուին, Միութեան համար մեզ պէտք է օրինակ առնենք անկէ յոյսի եւ սիրտանքի, իր յաղթական ճիգերէն աշխատավորութեան բարօրութեան համար, իր անդուլ ճիգերէն արդարութեան եւ իրաւունքի համար, իր

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Մեծ յեղաշրջում Անգլիոյ մէջ

Յուլիս 5էն ի վեր ամբողջ Անգլիոյ մէջ կը դործադրուի ընկերային ապահովութեան նոր դրութիւն մը, կառավարութեան հսկողութեան տակ: Այս նորոյթիւնը արդիւնք է աշխատաւորական կազմերուն իշխանութեան գլուխ գալէն ի վեր քաւէարկուած օրէնքներուն որոնք են,—Հանրային առողջութեան օրէնքը, ազգային ապահովագրութեան օրէնքը, ընտանեկան պարգեւի օրէնքը, Հանրային օժանդակութեան օրէնքը, և աշխատանքի արկածի օրէնքը: Այս դանազան օրէնքներն են որ գործադրութեան դրուեցան:

Ուրեմն Յուլիս 5էն ի վեր չնորհիւ հանրային առողջապահութեան օրէնքին, անդլիացի մը կամ որեւէ մէկը որ Մեծն Բրիտանիա կը գանուի, որ ձանաչուած ըլլայ կամ ոչ «ազգային ապահովագրութեան», կրնայ ձրի ստանալ բժչկական եւ վիրաբուժական բոլոր խնամքները, ինչպէս եւ դեղերը: Կր բաւէ որ ընտրէ բժիչկ մը, վիրաբոյժ մը կամ դեղագործ մը որ որոշած ըլլայ աշխատիլ այս օրէնքին համաձայն: Բժիչկներուն մեծ մասը ենթակայ է այս օրէնքին, քանի որ նեթկայիս մօտ 27.000 բժիչկներու վրայ (ամբողջ Անգլիոյ մէջ . բացի հիւանդային Իրլանտայէն) 21.300ը արձանագրուած են: Եւ 48 միլիոն բնակչութեան վրայ (միչտ չհաչուելով հիւանդային Իրլանտան), մօտ 37միլիոն հոգի կրնան օգտուիլ օրէնքէն:Անոնք որ արձանագրուած են հին ընկերային ապահովութեան, կ'օգտուին, մեքենաբար,իսկ ուրիչներմասնաւոր ձեւակերպութիւն մը կը կատարեն, լեցնելով թուղթերը զոր նամակատուները կը տրամադրեն:

Առ այժմ բաւարար թիւով առանձնաբոյժ չկայ, ակռաներու ձրի դարմանումը տակաւին ամբողջովին չի գործադրուիր:

Այսպէս, Մեծն Բրիտանիան կ'անցնի դրութեան մը որ չատ աւելի ընկերվարական է քան Ֆրանսականը: Կարելի չէ բոլորովին ազգայնացում կոչել ասիկա, թէեւ ճիշդ է որ մասնաւոր կամ քաղաքապետական հիւանդանոցները (բացի քանի մը հատէ) անցան պետութեան հսկողութեան տակ: Ասիկա քայլ մըն է որուն անհրաժեշտութիւնը կ'ընդունի ամէն մարդ, որովհետեւ հիւանդանոցները չեն կրնար դիմանալ առանց հանրային օժանդակութեան: Բժիչկները ազատ են չընդունելու նոր ձեւը, թէեւ անոնք պատասխանատու են այն մարմիններուն առջեւ որոնց անդամներուն կէսը ընտրուած է իրենց խնամքով: Եթէ ուզեն վճարովի չաճախորդներ կը պահեն, աշխատելով հանդերձ նոր օրէնքին համաձայն: Իրաւունք չունին չորս հազար չաճախորդէն աւելի ընդունելու:

Համակրելի չանքերէն որ կը մղէր պատերազմի դէմ եւ որուն առաջին խորհրդանչական զոհը եղաւ ինքն իսկ: Անոր կեանքին եւ գործին մէկէն վիճերէն աւելի պէտք է փնտռել դաս մը:

ODETTE ՄԻՒԱՅԼԵԱՆ

Արձանագրուած բժիչկներուն վճարումը կը հոգայ պետութիւնը, տարեկան 300 ոսկի, առանձին դումար մը դարմանուած հիւանդներուն թիւին համար: Սկսնակները առաջին դրութեան համաձայնիկը վճարուին:

Պետութեան համար նիւթական ծանր բեռ մըն է այս: Առաջին տարուան համար կը հաչուուն 275 միլիոն ոսկի. որուն 239 միլիոնը սովորական տուրքերով պիտի հայթայթուին, մնացեալը պիտի գայ կամ տեղական տուրքերէ եւ կամ «ազգային ապահովագրութեան դրամագլուխէն»:

« Ազգային ապահովագրութեան օրէնքը » կը նախատեսէ բոլորովին ինքնաւար վճարումի դրութիւն մը: Ամէն մարդ որ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ կը բնակի եւ գպրոցական տարիքը անցուցած է, պարտաւոր է վճարել բաժնեգրութիւն մը: 18 տարեկան պաչտօնեայի մը բաժնեգրութիւնը 9 չիլին մէկ վճնի է չաբաթական, որուն 4 չիլին 11 վճնին ինքն է որ կը վճարէ եւ 4 չիլին 2 վճնին գործատէրը: (Մէկ չիլինը 45 ֆր.): Ամուսնացած կիներու համար բացառութիւններ կան, ինչպէս եւ աղքատներուն: Բաժնեգրութիւնը որ տարեկան 454 միլիոն ոսկիի կը հասնի, մօտաւորապէս պիտի գոցէ ծախքին երկու երրորդը: Հետեւաբար 118 միլիոն պիտի ճարուի տուրքերով:

Պարտաւորիչ ապահովագրութեան չնորհիւ ամէն Անգլիացի պիտի կրնայ դրամ առնել հիւանդութեան, աչխատանքի արկածի, ծերութեան որ (60 տարի է կիներուն եւ 65 այրերուն) առնէ: Կին մը պիտի առնէ 4 ոսկի իւրաքանչիւր զաւակի: Այրի մը պիտի առնէ 36չիլին չաբաթը, մինչեւ 13 չաբաթ ամուսնոյն մահուան թուականէն: Մահուան պարագային 20 ոսկի պիտի վճարուի թաղման ծախքին համար:

Այս նոր օրէնքը թէեւ չատ բան պիտի չփոխէ հարուստին կեանքին մէջ, սակայն բաւական բան պիտի փոխէ միջին դասուն եւ բանուորին կեանքին մէջ:

Աւելորդ է ըսել թէ օրէնքը նպաստաւոր ընդունելութիւն գտած է Անգլիոյ մէջ:

ԲՈԼՈՐ ԶԻՆԱՑԻՆԵՐԸ ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐ ԵՆ

Շատկայէն անգլիացի թղթակից մը կը գրէ թէ՝ կլնայ եւ ես մէկ օրուան սովորական ծախքերու համար գործածեցինք 75 միլիոն չինական տոլար: Պանդոկին վարձքը եւ երեք ճաչերը միասին արժեցին 50 միլիոն չին. տոլար: Ճաչէն առաջ մէկ քօքթէյլը արժեց 3 միլիոն չինական տոլար: Հագուստ մը արդուկելու համար առին 350 հազար չինական տոլար եւ կօչիկ մը ներկելը արժեց հարիւր հազար չինական տոլար:

Անցեալ չաբաթ դուբչն եկած պարբերաթերթի մը վրայկն եօթը հարիւր հազարը ջնջուած էր եւ տեղը գրուած 1.200.000 չինական տոլար: Տեղական լրագիր մը կ'արժէ 150.000 չինական տոլար, 20 վարկեանի համար ինքնաչարժ մը նստիլը մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար չին. տոլար է:

Չինական ընթացիկ սակով 6 միլիոն չին. տոլարը կ'արժէ մէկ տոլար, իսկ 75 միլիոն տոլարը կ'արժէ 12.50 տոլար, Մ. Նահանգներու դրամով:

Ժողովուրդը կը լեցնէ դրամը թելէ պարկի մը մէջ եւ գնումի կ'երթայ: Մինչդեռ Ամերիկայի մէջ 75 միլիոն տոլար փոխադրելու համար դրա-

Ակնարկ մը Լոնտոնի վրայ

ԼՈՆՏՈՆ, 26 Յուլիս.— Չափազանց դժուար է այցելուի մը համար, տալ Լոնտոնի ընդհանուր դիմագիծը: Նոյնիսկ իր ամենալայն առումով:

Պատերազմի քանդումներուն եւ ռմբակոծութեանց հետքերը կը տեսնուին քիչ մը ամէն տեղ, ազնուական այս քաղաքին մէջ: Հսկայական տարածութիւններ աւերակներու վերածուած: Տասնեակ հազարաւոր տուներ քանդուած: Գաղափար մը տալու համար, ըսենք որ միայն Լոնտոն քաղաքին մէջ՝ քանդուած կամ վնասուած են 8000 պանդոկներ: Մասնաւորաբար աւերուած են համեստ դասակարգին ապրած չրջաններն ու փողոցները, նաւահանգիստները, երկաթուղիի կայարանները. — փէտինկթըն, Պօ եւ Բօմբն Բօտ, հրէական եւ չինական թաղամասերը: Աւերակները մեծ մասամբ մաքրուած են արդէն եւ անոնց տեղը կառավարութիւնը զետեղած է դեղեցիկ փոքրիկ տնակներ, մէկ կամ երկու ընտանիքի համար: Օժտուած են արդիական բոլոր յարմարութիւններով, — ելեկտրականութիւն, ջուր, կեդրոնական ջեռուցում, չրջապատուած փոքր բայց դեղեցիկ պարտէզով: Բայց Լոնտոն այնքան վեհատեսիլ է իր չքեղ կոթողներով, արքայական պալատներով, ընդարձակածաւալ հանրային պարտէզներով, կաթողիկէներով, լայն, մաքուր եւ կպրապատ պողոտաներով, արուեստի եւ գրականութեան չքեղութիւններով, որ աւերներու տռթած տխուր պատկերը չուտով կ'ոտնհետանայ այցելուի տեսողութենէն:

Արդարութիւնը կը պահանջէ հիացումով արձանագրել ինքնապաչտպանութեան այն հերոսական խոյանքները որ այս երկրի զաւակները յայտնաբերեցին՝ ընդդէմ կատաղի եւ վճռական թչնամիի մը յարձակումներուն, տկար եւ միևնոյն ժամանակ չնորհիւ «ինքնավստահ, հաստատակամ եւ անպարտելի ժողովուրդի մը օգտին», ինչպէս իր առաջին յայտարարից Չըրչիլ:

Գանկս տպաւորութիւններու չտեմարան մըն է, մէկը միւսին ալ՝ պատ, որ ոչ ժամանակս, ոչ ալ կարողութիւններս կը նեբին խորանալ անոնց մէջ, նոյնիսկ այս թռուցիկ ակնարկներով:

Իմ պատուական «քեռայրս» Ճօն Պէց եւ զարմիկս՝ Հերպերտ,նախանձախնդիր ինծի ցոյց տալու համար Լոնտոնի բոլոր նչանաւոր եւ պատմական վայրերը, ցերեկ ու դիչեր կը փոխադրեն զիս քաղաքին մէկ ծայրէն միւսը: Ճօնը քսանըչինգ տարի առաջ՝ Պոլիս սորված էր «Մեր հայրենիք», « Զարթիր, սիրտ իմ» եւ զուրիչ հայկական երգեր: Ինձմէ կը պահանջէ նոր երգեր: Ու հիմա իր տանը մէջ կրկնակի հաճոյքով կ'ունկնդրեմ զանոնք, իր անգլիական հնչիւնով: Անգլիացի մը որ գիտէ դնահատել հայկական արժէքներն ու անոր վաղեմի փառքերը:

Լոնտոն հասնելուս յաջորդ օրը, Յուլիս 16ին, երիկուան, ներկայ եղայ Հայոց «ընկերային եւ մչակութային» ընկերութեան սարքած հանդիսին՝ Բինկ Ճօրճս սրահին մէջ: 4էն 500ի հասնող հասկութեան կէսը լեցուցած էր սրահը: Տեղի ունեցան երգ, նուագ եւ արտասանութիւններ, կոմիտաս վրդ.էն; Սիմոնէն, Զարենցէն, Խաչատուրեանէն, ինչպէս եւ կատակերգութիւն մը «Պաշտօնս խոմբալ է»: Վայելուչ էր գեղարուեստական բաժինը: Բոլոր գեղակատարները կրկնակի ծափերու արժանացան: Եւ ես մեծ հաճոյքով լսեցի հայ երիտասարդներու եւ տիկիններու չնորհալի արտաբերումները՝ այս մեծ ոստանին մէջ: Սրբատպին չնորհաւորութեան արժանի են այդ երեկոյթին կազմակերպիչ մարմնի անդամները:

Հանդիսին մէջ խօսեցան նաեւ Լոնտոնի հոգեւոր հովիւը՝ Շնորհք վրդ. եւ Դերենիկ եպիսկ. որ Անթելիասէն կուգար, ճամբան չարունակելու համար մինչեւ Ամերիկա: Դերենիկ եպիսկ. մասնաւոր առաքելութեամբ մը կը ճամբորդէ.—Հանդիսակատարութիւն ի նպաստ Անթիլիասի դպրեվանքին:

Ծաչաձեւ եւ էջմիածնի Մայր Տաճարի ճարտարապետութեան մանրանկարն է Լոնտոնի մատուռը, չինուած Պ. Գ. Կիլպէնկեանի ծախքով եւ անոր մատակարարութեամբ: Կանգնած է քաղաքին հարուստ թաղերէն մէկուն մէջ, չրջապատուած սիրուն պարտէզ – բակով մը եւ չարաչինց բնակարանով: Շէնք մը որ հպարտութեամբ կրնաս ցոյց տալ որ եւ է օտարի:

Աբարողութիւնները ամէն կիրակի կը կատարուին վճարուած դպրաց դասի մը կողմէ, ընկերակցութեամբ երգեհոնի, զոր սիրայօժար կը նուագէ Երուսաղէմէն եկած ուսանողուհի մը:

Ցաջորդով տպաւորութիւն, կարդ մը նչանաւոր եւ պատմական չէնքերէ: Աչխարհ մը իր հրաչալիքներով:

Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

ՄԵՂՆ ԻՐԿՆՈՒ

(ԳՈՒՆԱԿԱՆ ՎԻՊ)

ԵՒԻՒՈՒԺԻ ՊՈՍՆ

Գ.

Ցասկութ Ալտն ամառանոցի տերերուհին, տիկին Ռեհիլա Ալտն, իր հիւրընկալ ընտանիքին հետ ամառանոցի մուտքի առջեւ կեցած՝ ողջունելու կը սպասէին Ֆերհատ Ալտնի գալուստին։ Ֆերհատ Ալտն ամուսնացած էր Ռեհիլա Ալտնի քրոջ հետ

Զգուշանալ չարամիտ զրոյցներէ

Կառավարութիւնը զգաստի կը պահէ Փոլ Ռէնոյի ծրագիրներուը՝ երկտակաւ եւ տնտեսական բարենորոգումներու մասին: Հակառակ ճշդրիտ տեղեկութիւններու չգոյութեան, զանազան զրոյցներ կը շրջին.— Իբրեւ թէ օրավարձերը 5 առ հարիւր պիտի աւելնան, Սակարանը պիտի վաճառի դրամատուներու մէջ պահ դրուածդրամներուը արդէքի տակ պիտի առնուին, չուտով նոր կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ Ֆրանքին մասին, եւն. եւն.: Այս զրոյցներուն վրայ, շատեր դրամատուներէն կը քաշեն իրենց դրամները, եւ հարիւր եւ յիսուն Ֆրանքնոց թղթադրամներ կը հաւաքեն, վախնալով որ հազար Ֆրանքնոցները արդէքի տակ պիտի առնուին:

Երկաթեայ նախարարութեան մէջ կը յայտարարեն թէ այս բոլոր զրոյցները անհիմն են: Կարդմը թերթերու համաձայն, չարամիտներ այսպիսի լուրեր կը տարածեն, խափանելու համար երկաթեայ նախարարին ծրագիրները՝ անոնց գործադրութենէն առաջ: Կը յանձնարարուի հասարակութեան ականջ չկախել այսպիսի զրոյցներու: Կառավարութեան նպատակն է ամրացնել դրամը, օրավարձերը եւ դիները: Բայց թէ ի՞նչ կերպով.— դեռ յայտնի չէ: Կը կածուի թէ զաղանիքը պիտի պարզուի Հոկտեմբեր 1 օր:

Ֆեոմաեական գործարանին պատմութիւն

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, կերմանական Ֆարպէն գործարանին պայմանով կազմուածէն աւելի ահաւոր եղած է:

Ամերիկացի 600 պատուիրակներ եւ պետական ատիկաններ Հռենոսը անցնելով Լուտվիկհաֆէնի կայանին (Ֆրանսական շրջան), օգնելու համար Ֆրանսացի պետուրներուն: Հրկիղուած քիմիական նիւթերը, 100 մեթր տարածութեան վրայ, բոլոր չէնքերը կատարեալապէս փուչիացած են, եւ փլատակներուն տակ թաղուած կը մնան բազմաթիւ արկածեալներ: Գործարանին զլխաւոր բակին մէջ, ահռելիօրէն այրած ու յօշոտուած դիակներ կարգով չարուած են, եւ պատմամիւկ տեսարաններ կը պարզուին ամէն անգամ որ ծնողներ եւ ազգականներ կուգան իրենց հազիհատորները փնտռելու: Ցայտի չէ տակաւին զոհերու որոշ թիւը: Պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ մինչեւ հիմա փլատակներուն տակէն հանուած են 50 դիակներ, բայց դեռ աւերակներուն մէջ 200է աւելի զոհեր կան թաղուած: Ամերիկեան պղբիւրի մը համաձայն, մեռածներու թիւը 800էն պակաս չէ. իսկ վիրաւորուածներու թիւը 6200ի կը հասնի:

★ Առաջին անգամը չէ որ «Պատիչէ Անիլինը» աղէտի զոհ կ'ըլլայ: 1921ին ալ արկածի մը հետեւանքով, զործարանը զրեթէ ամբողջովին քանդուեցաւ. 1924ին ուրիշ պայթումի մը պատճառով, զործարանի չէնքերէն կէսէն աւելին կործանեցան:

★ «Թէկվիչէ Ռունտշաու» Ֆրանսական պետական իշխանութիւնները պատասխանատու կը նկատէ պատահած աղէտին համար, ըսելով թէ անոնք V2 պայթուցիկները եւ ուրիշ քիմիական նիւթեր չէին կուտային զործարանին մէջ:

Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը վրճռակռիս հերքեց խորհրդային աղբիւրէ բխած այս լուրը:

★ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Խորհուրդին մէջ, համայնավարները յայտարարեցին թէ՝ աղէտը չէր պատահեր, եթէ Դաչնակիցները բռնաբարած չըլլային Փոցտամի որոշումները, որոնց համաձայն «Պատիչէ Անիլինն» ալ պէտք է քանդուած ըլլար վերման միւս զործարաններուն պէս: Այս առթիւ դատապարտեցին այն քաղաքականութիւնը՝ որ կը ձգտի արեւմտեան Գերմանիան վերածելու «աչխարհակալութեան պատերազմի դիւանանի մը»: Ընկերվարական կրեմլպաք պատասխանեց թէ այս գործարանը այն միջոցներէն մէկն էր որոնցմով կարելի պիտի ըլլար հատուցում ստանալ Գերմանիայէն: Ժողովրդական երեսփոխանԱմանկօ ալ ըսաւ.«Խորհրդային շրջանին մէջ գտնուող եւ «Ի. կ. Ֆատպէն»ի պատկանող երկու զործարաններ ամբողջութեամբ կը բանին, ռուսական ճարտարարուեստին ապրանք հայթայթելու համար »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թուրբինոց կեդր. զրամատունը կը ծանուցանէ թէ 1948 Օգոստոս 10էն սկսեալ հրապարակէն պիտի վերնան եւ ամբողջովին իրենց արժէքը պիտի կորսնցնեն այն հարիւր ոսկենոցները որ տպուած էին Պերլինի մէջ: Փոխանակութեան համար պայմանաժամ նշանակուած է մինչեւ Օգոստոս 9:

Ասիատրինոց խորհրդային իշխանութիւնները, անցեալ շաբաթ օրուընէ ի վեր, արգիլած են

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՄՈՐԻ ԱՐՇԱՒԱՆԴԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Փոն թ'Օպնայի «Կորիճ» խումբին եւ հովանաւորութեամբ Վալանսի Շրջ. կոմիտէին: Այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ, Bosquetի ընդարձակ դաշտին մէջ:

Կը խօսի ընկեր ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին եւ հաճելի անակնկալներ: Ունինք նաեւ բարձրախօս: Ամէն տեսակ խմիչք եւ խորոված:

Սիրով կը հրաւիրենք Վալանսի եւ Ռոմանի ընկերները եւ Փոն տ'Օպնայի հայրենակիցները:

×

ԽԱՆԱՄՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Օգոս. 8ին կիրակի, ամբողջ օրը Վալապրի դաշտը Մարսէյլ քաղաքէն զացողներուն համար մատնաւոր օթոքար կը մեկնի:

Այժմէն արձանագրուիլ Պ. Ծերիկեանի խանութը:

★

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, Սէսէնի զաշտը այս կիրակի: Մեկնում կիրակի առաւօտ հանրակառքով ժամը 7.45ին, Croix Rougeէն:

Գեղարուեստական բաժին եւ անակնկալներ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Պ. Օննիկ Ազգաշեան եւ Տիկին Վալանթին Բարսեղեան հոգեհանդստեան պաշտօն կատարել կուտան այս կիրակի Պատարագէն վերջ Շավիլի եկեղեցին իրենց ողբացեալ մօր, ՏԻԿ. ՄԻՒՆԻՎՎԻՐ ԱԳՈՒՇԵԱՆի մահուան քառասնօրեայ քին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

« ԾԱՌԱՉ » ԿՐ ՆՈՒԻՐԵՆ.— Ընկեր Մամաս Եղնիկեան (Լա Կառէն) մէկ տարեկան «Ծառաչ» կը նուիրէ, յառկացուելու համար խմբագրութեան յարմար զտնած հաստատութեան:

Ցառկացուցիք Շթեորայի Աղբալեան զպրոցին: (Լիբանան):

ԼՈՒՐԵՑ ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՅՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԴՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օգոստոս 26էն 2 Սեպտեմբեր 1948

Արձանագրութիւններու եւ պայմաններու համար դիմել Փարիզ՝ Միքայէլ Վ. Մուսմճեանի 10bis rue Thouin, Paris (5): Ատուվիլ լէ Կոնէս՝ Անտոն Ծ. Վ. Իսկէնտէրեանի 69 Bld. Henri Barbusse: Լիոն՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 78 rue Rabelais: Վալանս՝ Գրիգոր Վ. Պապեանի 11 rue Belle Image:.

Արձանագրութիւնները վերջին պայմանաժամը 15 Օգոստոս:

Պայմաններ՝ Փարիզէն 7000 ֆրանք, երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր: Լիոն 6800 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր, Վալանս՝ 6.600 ֆր. երթեւեկ եւ բնակութիւն 8 օր:

Վիէննայի մէջ գտնուող ամերիկացի զինուորներուն եւ պաշտօնեաներուն որ խորհրդային շրջանէն անցնելու կարգով կամ կառախումբով: Կրնան մնալ միայն երեսուն օրական շրջանը:

ԼՐՏԵՄՆԵՐ կը մտնեն Ամերիկա, Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան միջոցաւ, համաձայն զօր. Մարշըլի յայտարարութեան: Նախապատրաստական հոգիներ յանձնախումբ մը կազմած է, քննութիւն կատարելու համար:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը որոշած է չնչել ցեղային խտրութիւնը բանակին եւ վարչական ասպարէզին մէջ, ինչպէս հաղորդեցինք:

Զօր. Պրէալի, ամերիկեան բանակի սպարապետը, յայտարարեց այս առթիւ թէ՝ բանակը իր քաղաքականութիւնը պիտի չփոխէ: Տարբեր ցեղերու պատկանող զինուորները մաս պիտի կազմեն անջատ զօրախումբերու: Հին տեղեկագրի մը համաձայն, բանակին 10 առ հարիւրը միայն բաղկացած պէտք է ըլլայ սեւամորթ զինուորներէ:

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՌՄԲԱԶԻԳ օդանաւեր, անգլիական եւ ամերիկեան, ռազմագիտական թռիչքներ կատարեցին Անգլիոյ վերեւ:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ Հրեաները բռնաբարած ըլլալով զինադուլը, բուռն կռիւներ կը մղուին Պէրշեպայի եւ Ասղուկի մէջ: Եգիպտացիները բողոքագիր մը ուղղեցին:

Նիւ ԵՈՐՔի համայնավար զործիչներէն երկու հոգի, որոնք խոյս տուած էին վերջին ձերբակալութեանց առեն, անձնատուր եղան ոստիկանութեան: Մօտերս պիտի դատուին 12 ամբաստանեալներ:

ՎԵՐՋԱՊՏԻՍ ՉԵՐՉԱԿԱԼՈՒԵՑԱՒ «Խենթ Փիլոն» (թիւ 2), որ բանտէն փախչելէ ի վեր կը զբաղեցնէր ոստիկանութիւնը: Չերչակալուեցաւ նաեւ իր սիրուհին, Քաթիա, որու կարօտին չէր դիմացած: Փիլոն խոստովանեցաւ վերջերս կատարած բոլոր յարձակումները եւ գողութիւնները:

«ԾԱՌԱՉ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

1.— Քանըհինգ տարուան պատգխտութեան ընդմէջէն երէց սերունդը կրցա՞ւ կատարել իր պատասխանատուիւնը երիտասարդութեան եւ առհասարակ նոր սերունդին հանդէպ, համաձայն տեղական պայմաններուն:

2.— Եթէ ձեր պատասխանը դրական է, պարզել թէ ի՛նչ օգտակար ունեցաւ:

3.— Եթէ բացասական է, պատճառաբանել:

4.— Երիտասարդութիւնը ինչ ուզե՞ց կամ կրցաւ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, զառնալու համար պիտանի տարր, հայկական գիտակցութիւնով, լեզուով, զործունէութեամբ:

Հարցը տեղական հանդամանք չունի, բայց պիտի նախընտրէինք որ պատասխանողները ամէն առաջ նկատի առնէին Ֆրանսահայ զաղութը:

Պատասխանել ՈՒՂՂԱԿԻ, ՅՍՏԱԿ ԵՒ ԱՄՓՈՓ, առանց կողմնակի խորհրդածութիւններու: Բացառութիւն կընանք ընել մասնաւոր ուսումնասիրութեանց համար:

Պայմանաժամ չենք սահմաներ: Բայց լաւ է պատասխանել առանց ձգձգելու, որպէսզի կարենանք ուրիշ հարցարաններ ալ կազմել:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Եգիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու զոյք կոմիտէներու բոլոր ընկերները, այս չաբաթ իրիկուն, 31 Յուլիս, ժամը 8.30ին, ընկերվարականներու սրահը, 9 rue Victor Massé: Կարեւոր դիտողութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Վռամեան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Սէն ժէռոմի «Հայասատան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՅՑՕԹԵԱՑ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Հ. Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ: Այս չաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Café Marcelի դեղեցիկ ծառատակին մէջ: 80 Ave. Lacassagne, Lyon:

Առնել 28—25 համարակառքը՝ իջնել Place Henriին մէկ կայարան առաջ:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, ընկերական ցուցեհամբ ընտիր նուագախումբի, ճոխ եւ առատ պուֆէ, մատչելի դիներով: Գեղարուեստական բաժին եւ անակնկալներ: Ուրեմն Լիոնահայեր փութացէք վայելելու ջերմ մթնոլորտ մը:

Մուտք այրերու 75 ֆրանք, կիներու 50 ֆր.:

ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Հ. Մ. Ը.Մ.Ի:

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ լոյս, Plageի Horizonի չքեղ սրահներուն մէջ:

Ընտիր նուագախումբ Jimmy John et son ensemble:

Պարասրահը երթալու համար առնել 82 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Plage:

★Ծանօթ.— Բոլոր Հ. Մ. Ը. Մ.Ի փութպօլիստները իրենց լիսանեներու ստորագրութեան համար դիմեն Հ. Մ. Ը. Մ.Ի հաւաքատեղին, Bar du Globe ամէն երեքշաբթի եւ ուրբաթ երեկոյեան 7էն 9:

ԱՑՍ ԿԻՐԱԿԻ, Փարիզի Հայոց Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէկ, Շահէ վրդ. Աճէմեան պիտի պատարագէ եւ քարոզէ: Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի:

Պ. ՆՈՒՐՀԱՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ, Տիկին Թագուհի Նիկողոսեանի մահուան առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆր. Կ. Խաչին: Ստանալ «Ծառաչ»էն:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ

Քան (A. M.) այցելող օթոմօպիլիստներու համար
Ets. C. A. VAHANIAN
Վարիչ՝ Ց. Ն Շ Ա Ն Ե Ա Ն
8, Place Vauban, Cannes (A. M.) Tél. 916-58
Լսանես, լուղ, բենզ, պաթըրի եւ ամէն կարգի նորոգութիւններ: Սոյն ծանուցումով ներկայացող յաջախորդներուն մասնաւոր զեղչ:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme (13)
Le Gérant : A. NERCESSIAN